Badania zrealizowane przez
Małopolską Organizację
Turystyczną
dla
Urzędu Miasta Krakowa

ISSN 2299-2863 Druk
ISSN 2299-2871 Online

RUCH TURYSTYCZNY W KRAKOWIE W 2017 ROKU

MONOGRAFIA – TOM 1

Numer 1/2018

ISBN 978-83-65249-93-7

Badanie ruchu turystycznego w Krakowie 2017
Metoda badań i monografia opracowane przez ekspertów:

Wyższej Szkoły Turystyki i Ekologii w Suchej Beskidzkiej
Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie
Akademii Wychowania Fizycznego im. Bronisława Czecha w Krakowie
Krakowskiej Akademii im. A. Frycza Modrzewskiego w Krakowie
Uniwersytetu Jagiellońskiego

AUTORZY:
dr Krzysztof Borkowski PhDr. - *red. nauk.*
Kierownik projektu
prof. dr hab. Tadeusz Grabiński
prof. UEK dr hab. Renata Seweryn
mgr Leszek Mazanek
dr Ewa Grabińska

Recenzja naukowa:
prof. dr hab. Leszek Kozioł
prof. dr hab. Anna Nowakowska
dr hab. Krzysztof Kaganek

Koordynator MOT:
mgr Paweł Mierniczak
mgr inż. Jan Wieczorkowski

MAŁOPOLSKA ORGANIZACJA TURYSTYCZNA
KRAKÓW – CZERWIEC 2017, MAJ 2018

RUCH TURYSTYCZNY W KRAKOWIE
ISSN 2299-2863 Druk
ISSN 2299-2871 Online
ISBN 978-83-65249-93-7

Numer 1/2018

Małopolska Organizacja Turystyczna
Rynek Kleparski 4/13
31-150 Kraków

Kolegium Redakcyjne
Przewodniczący:
dr Krzysztof Borkowski PhDr. *red. nauk.*
Członkowie:
prof. dr hab. Tadeusz Grabiński
prof. UEK dr hab. Renata Seweryn
mgr Leszek Mazanek
dr Ewa Grabińska

mgr Jan Wieczorkowski
mgr Leszek Zegzda
mgr Andrzej Gut – Mostowy
mgr Paweł Mierniczak
Sekretarz:
mgr Mirosław Bartyzel
Konsultant graficzny:
mgr Jakub Borkowski
Recenzenci naukowi:
prof. dr hab. Leszek Kozioł
prof. dr hab. Anna Nowakowska
dr hab. Krzysztof Kaganek

Krzysztof Borkowski:	Akademia Wychowania Fizycznego – Kraków – Polska
	Wyższa Szkoła Turystyki i Ekologii – Sucha Beskidzka – Polska
Tadeusz Grabiński:	Uniwersytet Ekonomiczny – Kraków – Polska
	Krakowska Akademia – Kraków – Polska
Ewa Grabińska	Uniwersytet Jagielloński – Kraków – Polska
Renata Seweryn:	Uniwersytet Ekonomiczny – Kraków – Polska
Leszek Mazanek:	Akademia Wychowania Fizycznego – Kraków – Polska

Opracowanie autorskie zespołu ekspertów: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Spis treści

Spis treści ... 3

Wstęp ... 5

Rozdział 1. Metoda badań ... 8

1.1. Cel badań ... 8
1.2. Narzędzia analizy ... 9
1.3. Zasady ankietowania ... 10
1.4. Konstrukcja ankiety ... 11
1.5. Ustalanie wielkości próby ... 11
1.6. Operat losowania ... 19
1.7. Wzór ankiety ... 20

Rozdział 2. Ruch turystyczny w Krakowie w świetle danych ze sprawozdań KT-1 ... 23

2.1. Porównywalność danych źródłowych ze sprawozdań KT-1 ... 23
2.2. Problem infotopii informacji ... 31
2.3. Analiza danych rocznych ... 38
2.4. Analiza danych kwartalnych ... 52
2.5. Problem zaokrąglania danych ... 75
2.6. Analiza danych miesięcznych ... 97
2.7. Wykresy wielowymiarowe ... 102
2.8. Periodyzacja lat i miesięcy ... 109
2.9. Koncepcja kalendarza turystycznego ... 114

Rozdział 3. Rozmiary ruchu turystycznego w Krakowie w latach 2013-2017 ... 118

3.1. Szacunkowa liczba gości odwiedzających Kraków w latach 2013-2017 ... 118
3.2. Szacunkowa liczba turystów w Krakowie w latach 2013-2017 ... 119
3.3. Szacunkowa liczba jednodniowych odwiedzających w Krakowie w latach 2013-2017 ... 120

Rozdział 4. Charakterystyka osób przyjeżdżających do Krakowa ... 121

4.1. Struktura procentowa przyjeżdżających do Krakowa z zagranicy ... 121
4.2. Udział Polonii w przyjazdach do Krakowa w 2017 roku ... 123
4.3. Struktura przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa z miejsca zamieszkania według województw w latach 2012 – 2017 ... 125
4.4. Struktura metryczkowa odwiedzających Kraków w latach 2012 – 2017 ... 129
4.5. Status zawodowy ... 131
4.6. Poziom wykształcenia ... 142
4.7. Struktura procentowa przyjazdów do Krakowa według płci w 2017 r. ... 153
4.8. Struktura wiekowa odwiedzających Kraków w 2017 roku ... 160
4.9. Status materialny respondenta ... 164

Rozdział 5. Analiza informacji dotyczących pobytu odwiedzających w Krakowie 174

5.1. Długość pobytu w mieście 174
5.2. Cele wizyty w stolicy Małopolski 185

Rozdział 6. Struktura wykorzystanych przez turystów środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku oraz latach 2013 – 2017 199

6.1. Środek transportu wykorzystywany w podróży do Krakowa w 2017 r. 199
6.2. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych przez turystów krajowych w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku 201
6.3. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych przez turystów zagranicznych w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku 203
6.4. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych przez turystów w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2013 - 2017 206

Rozdział 7. Zachowania turystyczne odwiedzających Kraków 223

7.1. Wykorzystywane źródła informacji o mieście w 2017 r. 223
7.2. Organizator przyjazdu do miasta 226
7.3. Miejsce noclegu odwiedzających Kraków 230
7.4. Wydatki gości odwiedzających stolicę Małopolski 236
7.5. Średnie kwoty wydatkowane podczas pobytu w Krakowie 239
7.6. Szacunkowe wpływy Krakowa z turystyki 242

Rozdział 8. Usługi turystyczne Krakowa w opinii odwiedzających miasto 243

8.1. Średnie oceny odwiedzających Kraków w 2011 - 2017 roku odnośnie do oferty turystycznej miasta (sortowanie według wyników z roku 2017) 244
8.2. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów w latach 2012 - 2017 249
8.3. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 252

Rozdział 9. Ocena wysokości cen w stosunku do jakości usług 273

Rozdział 10. Aktywność turystów w destynacji 279

Rozdział 11. Efekt lojalności turystów względem Krakowa 289

11.1. Częstotliwość wizyt w Krakowie osób odwiedzających 289
11.2. Deklaracja ponownych odwiedzin Krakowa 291
11.3. Rekomendacja Krakowa znajomym 293

Bibliografia 297

WYKAZY TABEL I RYSUNKÓW 300
Spis rozdziałów 300
Skrócony spis treści 301
Spis tabel 303
Wykaz tabel 310
Spis rysunków 317
Wykaz rysunków 325

Wstęp

WPROWADZENIE

W obecnych czasach ruch turystyczny jest nie tylko zjawiskiem przestrzennym, dynamicznym i bardzo zróżnicowanym pod względem zachowań konsumenckich jego uczestników, ale również stanowi jeden z ważniejszych elementów składających się na obraz funkcji danego obszaru. Identyfikacja tej funkcji wymaga zastosowania wielu mierników pokazujących m.in.: wielkość ruchu, jego strukturę, rozmieszczenie, charakter, sezonowość itp.[1] To z kolei wiąże się z koniecznością posiadania stosownych informacji, których zebranie stwarza znaczne trudności, m.in. ze względu na wielość rodzajów i form turystyki, ich rozproszony charakter, nieregularne występowanie oraz dużą zmienność. Również różnorodność materiałów źródłowych, niespójnych w swojej istocie, uniemożliwia zarówno przeprowadzenie dokładniejszych analiz, a także precyzyjne całościowe przedstawienia tego zjawiska w skali badanego obszaru. Dlatego też ruch turystyczny ocenia się poprzez szacunki, na podstawie przeprowadzanych badań i pomiarów, dokonywanych w różnych okresach, do tego różnymi metodami i za każdym razem według różnej metodologii[2]. Niezwykle istotnym z punktu widzenia wymagań współczesnej gospodarki turystycznej (tj. relacji podaż – popyt turystyczna/y) jest więc opracowanie jednolitej (zintegrowanej, porównywalnej dla różnych obszarów) metodologii stałego monitoringu strumienia przepływu ruchu turystycznego[3].

[1] Borkowski K. *Untersuchung der Beurteilung touristischer Leistungen durch Touristen, die Polen Besuchen. Das Bild der Qualittat und Art Ihrer Übermittlung*, Filozoficka fakulta Presowskiej unverzity Instytut turizmu a hotelowego manazmentu Uniwersytet w Presovie – Słowacja – Publikacja zwarta. In Urbánne a krajinne štūdie NR 3 *Urbánny vŷvoj na rozhrani milénii.* Renė Matlović (eds) Prešov 2000, ISBN 80-88885-80-9, s. 355-365.

[2] Należy zwrócić uwagę na zjawiska i zmiany społeczno-polityczne zachodzące we współczesnym świecie i Europie, które są trudne do przewidzenia oraz oszacowania. Przykładowo w wyniku niekontrolowanego napływu na kontynent europejski imigrantów podjęto działania polegające na uszczelnianiu własnych granic państwowych przez coraz większą liczbę krajów funkcjonujących w ramach układu z Schengen. Zachodzące procesy wymuszają również zmianę metodologii badań ruchu turystycznego z rejestracji granicznej w kierunku badań reprezentacyjnych, uzupełnianych innymi badaniami, np. budżetów domowych, rejestracją w bazie noclegowej czy też statystykami transportu.

[3] Borkowski K., Seweryn R. *Doświadczenia wynikające z realizacji badań ruchu turystycznego w Krakowie i Małopolsce w latach 2003-2009*, In: *Regionalne badania konsumentów usług turystycznych*, red. E. Dziedzic, Warszawa: Polska Organizacja Turystyczna, 2010, ISBN 978-83-7336-313-7, s. 68-85; Borkowski K., Seweryn R. *Metodologia zintegrowanych badań ruchu turystycznego w Polsce,* In: *Regionalne…*, *op. cit.*, s. 108-117.

W 2003 roku Międzyuczelniany Zespół Ekspertów Małopolskiej Organizacji Turystycznej[4]) opracował własną metodykę ilościowych badań ruchu turystycznego, która już od wielu lat (okres 2003-2006 i 2008-2017)[5] stanowi podstawę analizy wielkości i struktury tego zjawiska w Krakowie i Małopolsce[6]. Ten stały przez kilkanaście lat systematycznie prowadzony monitoring pozwolił na poznanie przyjazdowego ruchu turystycznego do konkretnej przestrzeni turystycznej. Tym bardziej jest to znamienne, iż Kraków zalicza się obecnie do czołówki polskich ośrodków recepcji turystycznej.

W toku wieloletnich badań dostrzeżono braki, ale również i możliwości związane z zastosowaniem nowych metod pomiaru, które pozwoliłyby na uzyskanie wiarygodniejszego obrazu wielkości i jakości ruchu turystycznego w badanej destynacji.

Dlatego też zasadniczym celem poszerzania dotychczasowych badań jest identyfikacja i charakterystyka profilowa jednorodnych grup odwiedzających destynację Kraków i ukazanie ich głównych cech demograficzno-społecznych. Operacjonalizacja wyników tego badania powinna wytworzyć **katalog zaleconych procedur kontaktu z tego typu klientem, konsumentem usług turystycznych oferowanych przez MIASTO pojmowane jako PRODUKT TURYSTYCZNY TYPU MIEJSCE [OBSZAR**].

Nasza technologia od lat jest ogólnie dostępna w ramach BIP. Jest ona również publikowana w wielu dokumentach dotyczących tych badań, jednak ciągle zauważamy, że autorzy opracowań nie tylko naukowych, ale również firmy zajmujące się komercyjnym badaniem min. zjawisk turystycznych, co prawda chętnie posługują się naszymi narzędziami

[4] Międzyuczelniany Zespół Ekspertów Małopolskiej Organizacji Turystycznej stanowią/stanowili: K. Borkowski AWF KRAKÓW, WSTiE Sucha Beskidzka, T. Grabiński UE KRAKÓW, L. Mazanek AWF KRAKÓW, R. Seweryn UE KRAKÓW, A. Wilkońska AWF KRAKÓW (w latach 2003-2015), A. Mostowy Gut (w latach 2003-2006), M. Pociecha AWF KRAKÓW i M. Grzywa AWF KRAKÓW (w roku 2003), E. Grabińska UJ KRAKÓW (w latach 2014-2017). Wyższa Szkoła Turystyki i Ekologii w Suchej Beskidzkiej jest członkiem Małopolskiej Organizacji Turystycznej od samego początku jej istnienia natomiast Akademia Wychowania Fizycznego w Krakowie wstąpiła do MOT dopiero w 2016 roku.

[5] W latach 2016 - 2017 r. zespół w składzie: K. Borkowski, T. Grabiński, L. Mazanek, R. Seweryn, E. Grabińska, kontynuował rozpoczęte w 2003 roku eksperckie badania ruchu turystycznego w Krakowie w ramach Międzyuczelnianego Zespołu Ekspertów Małopolskiej Orgaznizacji Turystycznej.

[6] Eksperci w składzie: K. Borkowski, T. Grabiński, L. Mazanek, R. Seweryn, A. Wilkońska Międzyuczelnianego Zespołu Ekspertów Małopolskiej Organizacji Turystycznej przekazali w ramach umowy partnerskiej pomiędzy Małopolską Organizacją Turystyczną a Regionalną Organizacją Turystyczną Województwa Łódzkiego swoje ***Know-how*** (termin określający konkretną wiedzę techniczną z danej dziedziny, umiejętność wykonania lub wyprodukowania czegoś, kompetencję, biegłość), jak również wykonali analizę w zebranych danych w opracowanym przez siebie raporcie na temat: *Badania ruchu turystycznego* w Łodzi i województwie łódzkim w roku 2008.

i danymi pochodzącymi z naszych raportów które mają swojego wydawcę, swój numer ISBN i ISSN, ale równie bardziej lub mniej skutecznie zacierają ślady naszego autorstwa i zapominają, że badania te urodziły się w Krakowie i żyją w nim do dzisiaj. *Badanie Ruchu Turystycznego w Krakowie* to corocznie prowadzony monitoring umożliwiający prowadzenie analiz porównawczych tendencji zachodzących w branży turystycznej według jednolitej metody badawczej pomiar ruchu turystycznego.

Ten stały, systematyczny monitoring pozwala na coraz lepsze poznanie ruchu turystycznego przyjazdowego do Krakowa. Ponadto umożliwia prowadzenie analiz porównawczych tendencji zachodzących w branży turystycznej[7].

Poniżej zaprezentowano jego założenia i metodykę.

[7] Zob.: Borkowski K., Grabiński T., Seweryn R., Wilkońska A., Mazanek, L., Grabińska E., Kozioł L. (rec. nauk.), Nowakowska A. (rec. nauk.), Kaganek, K. (rec. nauk.), Mierniczak, P. (koordynator MOT), Wieczorkowski J. (koordynator MOT) *Ruch turystyczny w Krakowie – rok 2014*. Monografia. Badania Triangulacyjne, Kraków: Małopolska Organizacja Turystyczna, 2014, s. 359 oraz Berbeka, J., Bordako K., Klimek K., Niemczyk A., Seweryn R.: *Turystyka MICE w Krakowie 2010,* Kraków: Fundacja Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, 2010, s. 115, Raport z badań na zlecenie Biura Marketingu Turystycznego Urzędu
Miasta Krakowa, rec. Rudnicki, L., publikacja w Internecie:
http://archiwalny.krakow.pl/ccb/pliki/RaportTurystykaMICEKrakow2010.pdf.

Rozdział 1. Metoda badań

1.1. Cel badań

W 2017 r. dla Urzędu Miasta Krakowa, jako członka Małopolskiej Organizacji Turystycznej, został przeprowadzony według jednolitej metody badawczej pomiar ruchu turystycznego w Krakowie. Ten stały, systematycznie prowadzony od 2003 r. monitoring, pozwala na coraz lepsze poznanie ruchu turystycznego przyjazdowego do Krakowa. Ponadto umożliwia prowadzenie analiz porównawczych tendencji zachodzących w branży turystycznej.

Głównym celem badań było otrzymanie całościowego obrazu wielkości i jakości turystyki przyjazdowej do Krakowa. W szczególności chodziło o zrealizowanie następujących zadań:

1. Określenie szacunkowej liczby odwiedzających oraz turystów krajowych i zagranicznych.
2. Ustalenie szacunkowej liczby odwiedzających jednodniowych krajowych i zagranicznych.
3. Szczegółowa charakterystyka turysty krajowego i zagranicznego.
4. Ranking najczęściej odwiedzanych miejsc, atrakcji oraz produktów turystycznych.
5. Identyfikacja rynków zagranicznych istotnych z punktu widzenia przyjazdowego ruchu turystycznego.
6. Analiza porównawcza kształtowania się ruchu turystycznego na przestrzeni ostatnich 10-15 lat wraz z wyznaczeniem prognoz ruchu na następne 2-3 lata.
7. Scharakteryzowanie odwiedzających krajowych i zagranicznych z punktu widzenia ich celów i struktury przyjazdów.
8. Określenie przeciętnego poziomu wydatków poniesionych w trakcie pobytu.
9. Analiza zachowań odwiedzających, sposobu spędzania czasu, stopnia satysfakcji, oceny jakości oferty turystycznej, bezpieczeństwa, czystości itp., jak również odniesienia jakości świadczonych usług do obowiązujących cen.
10. Wprowadzanie nowych narzędzi i metod analizy danych ankietowych.
11. Rozwiązanie problemu porównywalności danych o rozmiarach ruchu turystycznego związanego z wprowadzoną przez GUS od roku 2016 zasadą imputacji danych w sprawozdaniach KT1 (szacowanie liczby odwiedzających w przypadku podmiotów, które odmówiły składania tych sprawdzań).

1.2. Narzędzia analizy

Badania wykonano przy pomocy dwóch podstawowych narzędzi: badania typu *deskresearch* oraz wywiady bezpośrednie. W tym przypadku doszło do triangulacji badań ilościowych i jakościowych.[8]

Pierwsza grupa narzędzi (badania typu *deskresearch)* opierała się na powszechnie dostępnych danych, szczególnie z Głównego Urzędu Statystycznego. Przede wszystkim były to dane pochodzące z Banku Danych Regionalnych oraz komunikatów, biuletynów, publikacji elektronicznych (w tym danych archiwalnych) dostępnych na witrynie GUS. Ponadto w badaniach wykorzystywano wszelkie inne możliwe do uzyskania informacje pozyskane od pracowników szerokiego rozumianego sektora turystycznego, przewodników, gestorów atrakcji turystycznych, organizatorów ruchu turystycznego – służby celnej, MPL w Balicach. W analizach wykorzystano własne doświadczenia, jak również opracowane wcześniej raporty z badań ruchu turystycznego w Krakowie za lata 2012–2016.

W drugiej grupie narzędzi posłużono się wywiadami bezpośrednimi w formie ankiety (bezpośrednia rozmowa z respondentem przeprowadzona przez ankietera, przy użyciu formularza). Ankietowanymi byli odwiedzający krajowi i zagraniczni przybywający do Krakowa, tj. turyści (co najmniej z jednym noclegiem, ale ich pobyt nie przekraczał 90 dni) oraz odwiedzający jednodniowi, którzy przybyli w celu poznawczym, wypoczynkowym, zawodowym, religijnym, rodzinnym, zdrowotnym itp., W badaniach pominięto przyjazdy, które wiązały się ze stałą pracą lub nauką w mieście. Dla potrzeb procesu badawczego, oprócz wersji polskiej ankiety, wytworzono sześć wersji językowych: francuską, hiszpańską, angielską, niemiecką, włoską i rosyjską.

[8] „Najprościej mówiąc, koncepcja triangulacji oznacza, że badany temat ujmuje się, z co najmniej dwóch różnych punktów widzenia. Zwykle tego rodzaju wielorakie ujęcie uzyskuje się dzięki zastosowaniu różnych perspektyw metodologicznych [to jest – różnych technik badawczych –].“ (Flick 2011, 79), Można wskazać kilka sposobów, przy pomocy których próbuje się przezwyciężyć ostry podział na badania jakościowe i ilościowe. Punktem wyjścia tych prób jest przyjmujące się powoli założenie, że „metody jakościowe i ilościowe powinno się postrzegać, jako komplementarne, a nie konkurencyjne“ (Jick 1983, 135). Prowadzi to w prostej linii do łączenia badań jakościowych i ilościowych.“ (Flick 2011, 154) Flick, U., Triangulation: Eine Einführung (Qualitative Sozialforschung) (German Edition) (German) Paperback – April 18, 2011 ISBN-13: 978-3531181257 ISBN-10: 3531181254 Edition: 3.

Nowy problem jaki się pojawił w roku 2017 związany jest z zasadą imputacji danych ze sprawozdań KT-1. Zasadę tę wprowadzono w roku 2016 dla którego dostępne są zarówno dane z imputacją jak i bez imputacji. Począwszy od roku 2017 GUS udostępnia tylko dane z imputacją. Taka sytuacja w przypadku analiz dynamicznych skutkuje koniecznością oszacowania rozmiarów imputacji oraz opracowania metody mającej na celu doprowadzenie do porównywalności danych z różnych lat.

1.3. Zasady ankietowania

Badania ruchu turystycznego w Krakowie przeprowadzono w sześciu turach czasowych po 2 dni (w II i III kwartale), w okresie od maja do września 2017 r. Badania były przeprowadzone według rozkładu równomiernego w ciągu każdego miesiąca (wszystkie dni tygodnia). Miejsca ankietowania zostały dobrane na bazie poprzednich doświadczeń Małopolskiej Organizacji Turystycznej zdobytych w trakcie badań w latach 2003–2016. Obiekty noclegowe zostały dobrane losowo przyjmując schemat losowania warstwowego (patrz s.13), a przy doborze miejsc, w których rozlokowane są najważniejsze atrakcje zastosowano dobór celowy w oparciu o wiedzę i dotychczasowe doświadczenie. Przyjęty w badaniach system zbierania danych ankietowych opierał się na informacjach uzyskiwanych bezpośrednio w obiektach zakwaterowania oraz w miejscach najbardziej popularnych, będących atrakcją turystyczną. Listę tych miejsc ustalili eksperci.

Ankietowanie polegało na przeprowadzeniu wywiadu bezpośredniego według przygotowanego wcześniej kwestionariusza ankietowego, zgodnie z opracowaną instrukcją, szczegółowo omówioną podczas szkolenia ankieterów.

Przyjęto następujące zasady prowadzenia wywiadów:

- respondentami byli odwiedzający krajowi i międzynarodowi;
- wszystkie osoby, z którymi przeprowadzano wywiady miały powyżej 16 lat;
- w przypadku ankietowania rodziny badaniem obejmowano tylko jednego jej przedstawiciela;
- w przypadku ankietowania grupy zorganizowanej badaniem obejmowano, co najwyżej dwie dorosłe osoby z tej grupy;

- w przypadku ankietowania turysty obcojęzycznego ankieter przekazywał mu szablon ankiety w danym języku, a sam zaznaczał odpowiedzi na ankiecie w wersji polskiej.

1.4. Konstrukcja ankiety

Ankieta składała się z następujących części:

- metryczki z numerem ankietera, datą pobrania próby, numerem kolejnym ankiety, miejscem pobrania próby (miejscowość, ulica, obiekt);
- części merytorycznej, zawierającej zarówno pytania o charakterze ilościowym, ciągłym (np. wydatki, wiek), ilościowym w skali porządkowej, rangowej (np. oceny w skali Likerta), nominalnym (np. typu TAK, NIE) oraz tekstowym (np. opinie wyrażone słownie);
- charakterystyki respondenta: miejsca zamieszkania, danych demograficznych (wiek), społecznych (wykształcenie, hobby) i ekonomicznych (status materialny)

Część informacji posiada charakter wtórny i powstaje w drodze przekształceń pytań oryginalnych (np. kategorie wiekowe ustalane na podstawie wieku podawanego w latach).

1.5. Ustalanie wielkości próby

Wielkość próby ustala się kierując się dwiema przesłankami:

- dostępne środki finansowe na badania,
- rząd błędów wynikający z wybranej wielkości próby w stosunku do wielkości populacji generalnej.

Liczebność próby *n* wyznacza się ze wzoru

$$n = \frac{N*(u_\alpha^2 * f*(1-f))}{N*e^2 + u_\alpha^2 * f*(1-f)} = \frac{N*c}{N*e^2 + c}$$

gdzie $c = u_\alpha^2 * f*(1-f)$

względnie (dla f=0,5)

$$n = \frac{N}{1+(4*(N-1)*e^2)/u_\alpha^2}$$

W powyższych wzorach ***N*** jest szacunkową liczebnością populacji generalnej, ***d*** to wyrażony w procentach rząd precyzji oszacowań wskaźnika (frakcji *f*) wyznaczanego na podstawie danych z próby, natomiast u_α to dystrybuanta standaryzowanego rozkładu normalnego ***N*** (0,1) dla założonego poziomu istotności ***α*** charakteryzująca stopień ufności do uzyskiwanych wyników analizy. Pierwszy wzór pozwala ustalić rząd precyzji dla różnych frakcji. Przy niezmienionych innych parametrach błąd ten jest największy dla f=0,5=50%. Drugi wzór jest uproszczoną wersją poprzedniego, w której zakłada się sytuację najmniej korzystną i wtedy dla f=0,5 zachodzi relacja [1 / f*(1-f)] = [1 / 0,5*(1-0,5)]= [1 / 0,25] = 4, co wyjaśnia konstrukcję drugiego wzoru.

Powyższe wzory można przekształcić uzyskując formuły ustalania wielkości błędów oszacowań (e) w zależności od wielkości próby (n) przy danej wielkości populacji N.

$$e = \sqrt{\frac{c*(N-n)}{N*n}}$$

względnie dla f=0,5:

$$e = \sqrt{\frac{u_\alpha^2*(N-n)}{4*(N-1)*n}}$$

Wyniki analizy przedstawiono w dwóch wariantach: tabelarycznej (tab.1.5.1 i tab.1.5.3) oraz w graficznej (rys. 1.5.1 i rys. 1.5.2). Również dwa warianty analizy wyróżniono w zależności od wielkości szacowanego parametru:

- dla frakcji f=0,5 (por. tab.1.5.1-1.5.2)
- dla frakcji f=0,2 (por. tab.1.5.3-1.5.4)

Kolejne dwa warianty analizy wynikały z przyjętej w obliczeniach wielkości populacji N= 10 mln oraz N=13 mln turystów. Większą liczbę wariantów uwzględniono przy błędach szacunku [e], gdzie założono 5 poziomów od 1% do 3% ze skokiem 0,5%.

Najwięcej wariantów przyjęto w odniesieniu do poziomów ufności [u] - 10 wariantów od 90% do 99% ze skokiem 1% oraz możliwych wielkości próby [n] - 10 wariantów od 1000 do 5000 ze skokiem co 500.

Tabela 1.5.1. Liczebności próby dla różnych wariantów błędów szacunków (od 1% do 3%) oraz różnych poziomów ufności analizy (od 0,99 do 0,90) dla dwóch wielkości populacji 10 mln oraz 13 mln turystów przy szacowaniu frakcji f=0,5

N ==>	10 000 000	Błąd oszacowania parametrów e				
U	ufność	1,0%	1,5%	2,0%	2,5%	3,0%
2,58	0,990	16560	7367	4145	2653	1843
2,33	0,980	13511	6010	3381	2164	1503
2,17	**0,970**	11759	5230	2942	1883	1308
2,05	**0,960**	10534	4684	2635	1687	1171
1,96	**0,950**	9594	4266	2400	1536	1067
1,88	**0,940**	8836	3929	2210	1415	983
1,81	**0,930**	8201	3646	2051	1313	912
1,75	0,920	7656	3404	1915	1226	851
1,70	0,910	7181	3193	1796	1150	798
1,64	0,900	6759	3005	1691	1082	751
N ==>	13 000 000	Błąd oszacowania parametrów e				
U	ufność	1,0%	1,5%	2,0%	2,5%	3,0%
2,58	0,99	21528	9577	5389	3449	2395
2,33	0,98	17565	7812	4396	2814	1954
2,17	**0,970**	15287	6799	3825	2448	1700
2,05	**0,960**	13694	6090	3426	2193	1523
1,96	**0,950**	12473	5546	3120	1997	1387
1,88	**0,940**	11486	5108	2873	1839	1277
1,81	**0,930**	10661	4740	2667	1707	1185
1,75	0,92	9953	4426	2490	1594	1107
1,70	0,91	9335	4151	2335	1495	1038
1,64	0,90	8787	3907	2198	1407	977
		Liczby ankiet w przekroju N, u, e				
N	ufność	1,0%	1,5%	2,0%	2,5%	3,0%
10 000 000	**0,95**	**9594**	**4266**	**2400**	**1536**	**1067**
13 000 000	**0,95**	**12473**	**5546**	**3120**	**1997**	**1387**
	Błędy oszacowania parametrów w przekroju parametrów N, u, n					
N	10 000 000	10 000 000	10 000 000	13 000 000	13 000 000	13 000 000
U	2,58	1,96	1,64	2,58	1,96	1,64
Ufność	0,99	0,95	0,90	0,99	0,95	0,90
5000	1,82%	1,39%	1,16%	1,82%	1,39%	1,16%
4500	1,92%	1,46%	1,23%	1,92%	1,46%	1,23%
4000	2,04%	1,55%	1,30%	2,04%	1,55%	1,30%
3500	2,18%	1,66%	1,39%	2,18%	1,66%	1,39%
3000	2,35%	1,79%	1,50%	2,35%	1,79%	1,50%
2500	2,58%	1,96%	1,64%	2,58%	1,96%	1,64%
2000	2,88%	2,19%	1,84%	2,88%	2,19%	1,84%
1500	3,33%	2,53%	2,12%	3,33%	2,53%	2,12%
1000	4,07%	3,10%	2,60%	4,07%	3,10%	2,60%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska..

Rysunek 1.5.1. Zależności pomiędzy wielkością próby (n), poziomami ufności (u) oraz wielkościami błędów (e) **przy** szacowaniu **frakcji f=0,5**

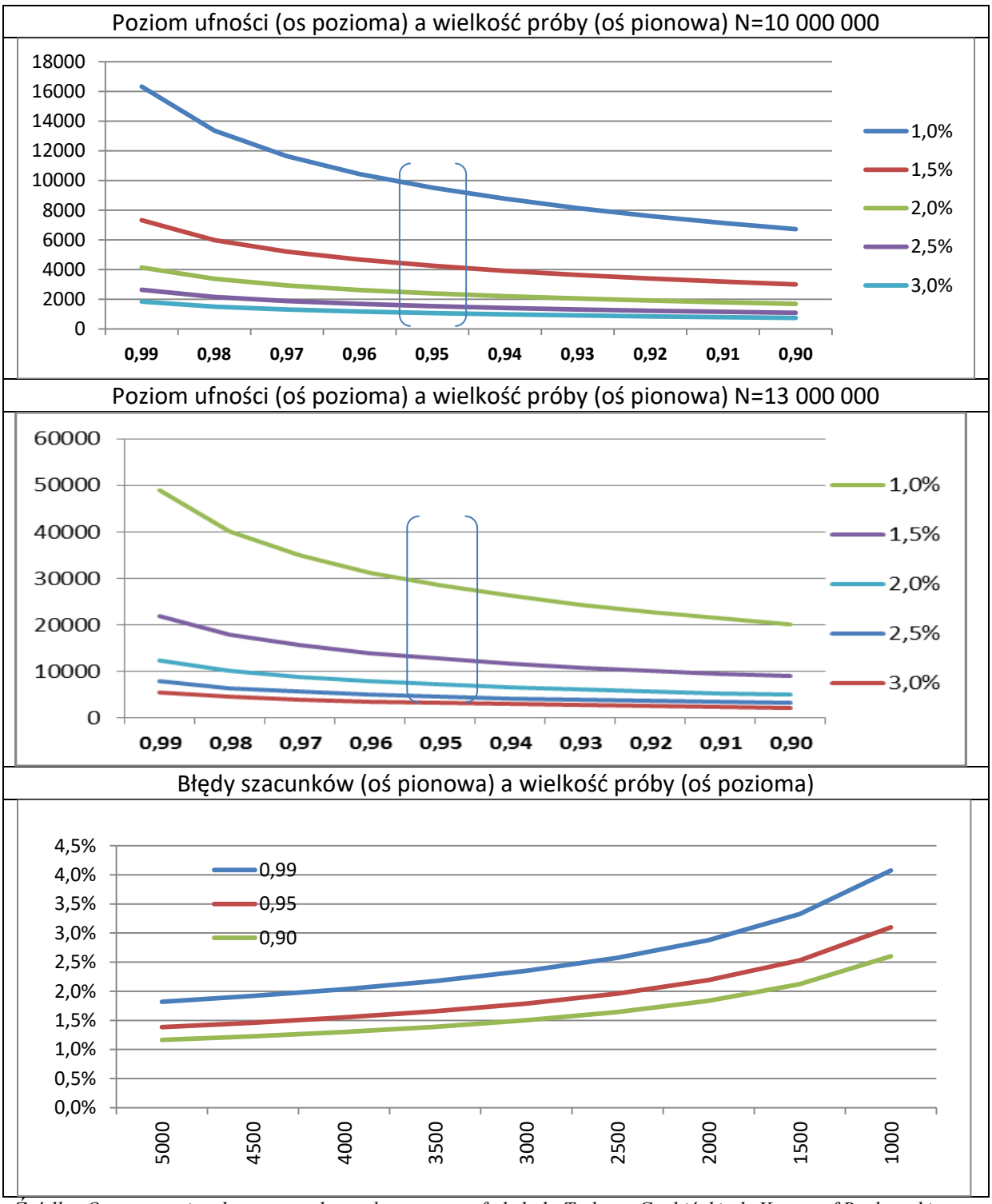

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska..

Tabela 1.5.2. Liczebności próby dla różnych wariantów błędów szacunków (od 1% do 3%) oraz różnych poziomów ufności analizy (od 0,99 do 0,90) dla dwóch wielkości populacji 10 mln oraz 13 mln turystów **przy szacowaniu frakcji f=0,2**

N ==>	**10 000 000**	**Błąd oszacowania parametrów e**				
u	ufność	**1,0%**	**1,5%**	**2,0%**	**2,5%**	**3,0%**
2,58	0,99	10605	4716	2653	1698	1179
2,33	0,98	8652	3847	2164	1385	962
2,17	**0,97**	7529	3348	1883	1205	837
2,05	**0,96**	6744	2998	1687	1080	750
1,96	**0,95**	6143	2731	1536	983	683
1,88	**0,94**	5657	2515	1415	905	629
1,81	**0,93**	5250	2334	1313	840	584
1,75	0,92	4901	2179	1226	785	545
1,70	0,91	4597	2044	1150	736	511
1,64	0,90	4327	1924	1082	693	481
N ==>	**13 000 000**	**Błąd oszacowania parametrów e**				
U	ufność	**1,0%**	**1,5%**	**2,0%**	**2,5%**	**3,0%**
2,58	0,99	13786	6131	3449	2208	1533
2,33	0,98	11247	5001	2814	1801	1251
2,17	**0,97**	9788	4352	2448	1567	1088
2,05	**0,96**	8767	3898	2193	1404	975
1,96	**0,95**	7985	3550	1997	1278	888
1,88	**0,94**	7354	3269	1839	1177	817
1,81	**0,93**	6825	3034	1707	1092	759
1,75	0,92	6372	2833	1594	1020	708
1,70	0,91	5976	2657	1495	957	664
1,64	0,90	5625	2501	1407	900	625
		Liczby ankiet w przekroju N, u, e				
N	ufność	**1,0%**	**1,5%**	**2,0%**	**2,5%**	**3,0%**
10 000 000	**0,95**	**6143**	**2731**	**1536**	**983**	**683**
13 000 000	**0,95**	**7985**	**3550**	**1997**	**1278**	**888**
	Błędy oszacowania parametrów w przekroju parametrów N, u, n					
N	**10 000 000**	**10 000 000**	**10 000 000**	**13 000 000**	**13 000 000**	**13 000 000**
U	**2,58**	**1,96**	**1,64**	**2,58**	**1,96**	**1,64**
ufność	**0,99**	**0,95**	**0,90**	**0,99**	**0,95**	**0,90**
5000	**1,46%**	**1,11%**	**0,93%**	**1,46%**	**1,11%**	**0,93%**
4500	**1,54%**	**1,17%**	**0,98%**	**1,54%**	**1,17%**	**0,98%**
4000	**1,63%**	**1,24%**	**1,04%**	**1,63%**	**1,24%**	**1,04%**
3500	**1,74%**	**1,32%**	**1,11%**	**1,74%**	**1,32%**	**1,11%**
3000	**1,88%**	**1,43%**	**1,20%**	**1,88%**	**1,43%**	**1,20%**
2500	**2,06%**	**1,57%**	**1,32%**	**2,06%**	**1,57%**	**1,32%**
2000	**2,30%**	**1,75%**	**1,47%**	**2,30%**	**1,75%**	**1,47%**
1500	**2,66%**	**2,02%**	**1,70%**	**2,66%**	**2,02%**	**1,70%**
1000	**3,26%**	**2,48%**	**2,08%**	**3,26%**	**2,48%**	**2,08%**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska..

Rysunek 1.5.2. Zależności pomiędzy wielkością próby (n), poziomami ufności (u) oraz wielkościami błędów (e) przy szacowaniu frakcji f=0,2

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska..

Informacje w tab.1.5.1 (dla f=0,5) oraz w tab.1.5.2 (dla f=0,2) ujęte są w 4 modułach:

1. liczba ankiet zapewniająca wielkość błędu szacunku w przedziale od 1% do 3% dla poziomów ufności od 90% do 99% przy założeniu wielkości populacji N=10 mln turystów;
2. te same informacje jak w powyżej z tym, że dotyczące populacji N=13 mln turystów;
3. informacje wybrane z poprzednich dwóch zestawień dla typowego w badaniach ankietowych poziomu ufności (95%)
4. wielkości błędów szacunku parametrów dla 10 wariantów liczebności ankiet (od 1 000 do 5000) oraz 3 przedziałów ufności (90%, 95%, 99%) a także dla populacji N=10 mln i N=20 mln turystów.

Na rys.1.5.1 oraz 1.5.2 zamieszczono po 3 wykresy ilustrujące zależność pomiędzy:

1. poziomami ufności (od 90% do 99%) a liczbą ankiet pozwalającą szacować wartości parametrów z zadanym błędem w przedziale od 1% do 3%, dla populacji N=10 mln turystów;
2. te same informacje jak w poprzednim diagramie tylko odnoszące się do populacji N=13 mln turystów;
3. wielkością próby (od 1000 do 5000) a błędami szacunku przy założeniu 3 poziomów ufności (90%, 95% oraz 99%). Diagram ten odnosi się do obydwóch wielkości populacji (10 mln i 13 mln turystów).

Z przytoczonych informacji można wysnuć następujące wnioski.

1. Wielkości błędów szacunku w wariancie szacowania frakcji f=0,5 są największe w porównaniu do innych wartości frakcji. Różnice na korzyść mniejszych frakcji wynoszą odpowiednio:
   - 2% dla frakcji 0,6 i 0,4
   - 9% dla frakcji 0,7 i 0,3
   - 25% dla frakcji 0,8 i 0,2
   - 66% dla frakcji 0,9 i 0,1

   Oznacza to, że jeżeli mamy próbę dającą w przypadku frakcji 0,5 oszacowania z błędem np. 4% i szacujemy z tej próby parametr z wartością wskaźnika na poziomie 0,8 to błąd szacunku tego parametru nie wynosi 4% tylko jest mniejszy o 25% co oznacza błąd na poziomie 3%

2. Duże rozmiary populacji N=10 mln oraz N=13 mln niwelują różnicowanie wielkości błędów szacunków ze względu na ten parametr. Natomiast duże różnice błędów szacunków obserwuje się w przekroju wielkości próby ***n*** oraz poziomów ufności ***u.***
3. Spośród wyróżnionych wariantów poziomów ufności ***u*** wybrano wariant 95%, który w badaniach społeczno-ekonomicznych jest przyjmowany jako standardowy.
4. Punktem wyjścia w procesie decyzyjnym ustalania liczebności ankiet w próbie jest wariant f=0,5 jako wariant prowadzący do największych błędów oszacowań, zgodnie z zasadą, że *gorzej już być nie może.*
5. Uwzględniając dwa poprzednie punkty, ustalenie rozmiarów ankietowania odbywa się na podstawie informacji zamieszczonych w tab.1.5.1 w module 3:

		Liczby ankiet w przekroju N, u, e				
N	ufność	1,0%	1,5%	2,0%	2,5%	3,0%
10 000 000	0,95	9594	4266	2400	1536	1067
13 000 000	0,95	12473	5546	3120	1997	1387

6. Biorąc pod uwagę koszty finansowe ankietowania odrzucono wariant z 1% błędów szacunków. Jako wyjściowy przyjęto wariant e=2%, w którym liczba ankiet zawiera się w granicach od 2400 w populacjach N=10 mln do 3120 w populacjach N=13 mln, z dodatkową opcją zwiększania liczby ankiet w kierunku wariantu z błędami szacunku na poziomie 1,5%.

Faktyczna liczba zebranych ankiet w 2017 roku wynosi 3509. W przypadku populacji N=13 mln oraz szacowania frakcji f=0,5 oznacza to błąd na poziomie 1,5% z ufnością 93%. Skutki stopniowego powiększania liczby ankietowanych przedstawione są w tab.1.5.3. Jak można zauważyć, uzyskanie kolejnego, wyższego stopnia ufności na poziomie 95% (przy niezmienionym błędzie szacunku 1,5%) jest uwarunkowane wzrostem liczby ankiet o 650.

Kierując się powyższymi przesłankami próbę ustalono w zakresie 3400 – 3600

Tabela 1.5.3. Zmiany liczby ankiet wymaganych do zmniejszenia błędów oszacowań w wariancie N=13 000 000

	Błąd oszacowania parametrów e				
U	1,0%	1,5%	2,0%	2,5%	3,0%
0,99	12717	3718	530	-953	-1760
0,98	9749	2377	-229	-1440	-2099
0,97	8036	1605	-665	-1720	-2294
0,96	6835	1065	-971	-1916	-2430
0,95	5912	650	-1205	-2066	-2534
0,94	5166	315	-1394	-2187	-2618
0,93	4541	35	-1552	-2289	-2689
0,92	4004	-206	-1688	-2376	-2749
0,91	3535	-416	-1807	-2452	-2802
0,90	3118	-603	-1912	-2519	-2849

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska..

1.6. Operat losowania

Operat losowania ustalono w oparciu o dane GUS z 2016 r. dotyczące wykorzystania obiektów noclegowych zbiorowego zakwaterowania. Przyjęto tu schemat losowania warstwowego (11 warstw), gdzie warstwę stanowił rodzaj obiektu (hotele, motele, pensjonaty, domy wycieczkowe, schroniska młodzieżowe, ośrodki wczasowe, pokoje gościnne, kempingi, pola biwakowe, ośrodki kolonijne, inne obiekty). Liczba ankiet w próbie była proporcjonalna do liczby osób korzystających z noclegów w tych obiektach. Ponadto założono, że połowa ankiet (wywiadów) zostanie przeprowadzona w samych obiektach noclegowych, a druga połowa w atrakcjach (lub w ich pobliżu) turystycznych miasta.

Po wstępnej selekcji merytorycznej i formalnej zebranych formularzy wyeliminowano ankiety niespełniające założonych wymogów jakościowych. Ostatecznie do analizy przyjęto **3509 ankiet**.

W poprzednich latach liczba analizowanych ankiet N wynosiła:

Rok	N	N/śred-1
2008	3285	-3%
2009	3060	-10%
2010	3378	-1%
2011	3492	3%
2012	3126	-8%

Rok	N	N/śred-1
2013	3500	3%
2014	3657	7%
2015	3524	4%
2016	3501	3%
2017	3509	3%
Suma/śred	34032	3403

Średnia liczba analizowanych ankiet w latach 2008-2017 wynosiła 3403. W latach 2009 oraz 2012 dysponowano mniejszą liczbą ankiet (8-10% poniżej przeciętnej ich liczby) natomiast w roku 2014 pozyskano 7% ankiet powyżej przeciętnej.

1.7. Wzór ankiety

Data badania .....

Nr Ankiety	Lokalizacja	Wersja językowa	Nr Ankietera
		1	

BADANIE RUCHU TURYSTYCZNEGO W KRAKOWIE

Szanowni Państwo!

Urząd Miasta Krakowa i MOT prowadzą obecnie badanie turystów przebywających na terenie Krakowa. W związku z tym chcielibyśmy poznać Państwa opinie na temat miasta i Państwa podróży. Uzyskane informacje mają na celu poprawę oferty turystycznej Krakowa. Z góry dziękujemy za udział w badaniu!

1. Kiedy przyjechał(a) Pan(i) do Krakowa i który jest to Pana(i) dzień pobytu w mieście?

..... dzień ..... miesiąc ..... rok jest to mój ☐☐☐ dzień pobytu

2. Czy przyjechał(a) Pan(i) do Krakowa bezpośrednio z miejsca swojego zamieszkania?

☐ TAK ☐ NIE (*jeśli nie, to skąd?*) kraj ..... region ..... miejscowość .....

3. Proszę podać planowaną długość pobytu w Krakowie.

☐ do 3 godzin ☐ 1 dzień bez noclegu ☐ 1 noc ☐ więcej nocy (*proszę podać ile?*) ☐☐☐

4. Czy nocuje Pan(i) w Krakowie? ☐ TAK ☐ NIE Jeżeli „NIE", to w jakiej miejscowości? _____

5. Gdzie (w jakim obiekcie/warunkach) Pan(i) nocuje?

☐ w hotelu (*podaj liczbę gwiazdek*) ☐	☐ na kempingu lub polu namiotowym	☐ w Domu Pielgrzyma
☐ w motelu	☐ w hostelu	☐ u rodziny
☐ w pensjonacie	☐ na kwaterze prywatnej, w apartamencie	☐ u znajomych
☐ w domu wycieczkowym	☐ w zakładzie uzdrowiskowym	☐ korzystam z couchsurfing'u
☐ w schronisku młodzieżowym	☐ w ośrodku wczasowy	☐ we własnym domku/mieszkaniu

☐ w innym obiekcie (jakim?) .....

6. Jaki jest cel Pana(i) przyjazdu do Krakowa? *Można zaznaczyć kilka odpowiedzi*

☐ wypoczynek	☐ udział w konferencji, kongresie	☐ edukacja
☐ zwiedzanie zabytków	☐ udział w szkoleniu	☐ zakupy
☐ odwiedziny miejsc rodzinnych	☐ firmowy wyjazd integracyjny	☐ udział w imprezie sportowej
☐ rozrywka (kluby, dyskoteki, puby)	☐ sprawy służbowe (biznes)	☐ turystyka aktywna (kwalifikowana)
☐ cel religijny	☐ odwiedziny krewnych	☐ poznanie walorów przyrody
☐ odnowa duchowa	☐ odwiedziny znajomych	☐ tranzyt
☐ udział w imprezie kulturalnej	☐ cel zdrowotny	☐ inny cel (jaki?) .....

☐ udział w wydarzeniu (jakim?) .....

Proszę również podkreślić jeden cel główny

7. Jakim środkiem transportu przyjechał(a) Pan(i) do Krakowa?

☐ samolotem regularnych linii lotniczych	☐ autobusem linii regularnej	☐ samochodem
☐ samolotem tanich linii lotniczych	☐ autokarem turystycznym	☐ pociągiem
☐ samolotem czarterowym	☐ mikrobusem linii regularnej	☐ innym (jakim?) .....

8. Skąd Pan(i) dowiedział(a) się o Krakowie? *Można zaznaczyć kilka odpowiedzi*

☐ z prasy (*jaki tytuł?*)	☐ z katalogów biur podróży
☐ z radia (*jaka stacja?*)	☐ z przewodników
☐ z telewizji (*jaka stacja?*)	☐ z folderów/ulotek
☐ ze stron internetowych (jakich?)	☐ ze szkoły
☐ z mediów społecznościowych (jakich?)	☐ od rodziny
☐ z filmu (*jaki tytuł?*)	☐ od znajomych
☐ z targów turystycznych (jakich?)	☐ nic nie wiedziałem(łam) wcześniej o Krakowie
☐ inne źródło informacji (jakie?)	

℗ Copyright ankiety by Międzyuczelniany Zespół Ekspertów MOT - K. Borkowski & Co 2016

Opracowanie autorskie zespołu ekspertów: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

9. Kto zorganizował Panu(i) przyjazd do Krakowa?

☐ we własnym zakresie ☐ szkoła ☐ parafia (kościół)
☐ biuro podróży ☐ znajomi ☐ portal (biuro) internetowy (jaki?) .....
☐ zakład pracy ☐ rodzina ☐ inna instytucja (jaka?) .....

10. Proszę zaznaczyć, czy korzystał(a) Pan(i) z miejscowych usług:

☐ przewodników miejskich ☐ przewodników obiektowych ☐ pilotów ☐ informacji turystycznej ☐ NIE

11. Kto Panu(i) towarzyszy w podróży do Krakowa?

☐ nikt ☐ rodzina (*ile osób bez Pana(i)*....., w tym dzieci do lat 16.....
☐ grupa zorganizowana ☐ rodzina i przyjaciele (*ile osób bez Pana(i)*....., w tym dzieci do lat 16.....
☐ przyjaciele (*ilu bez Pana(i)?*) .....

12. Który raz przyjechał(a) Pan(i) do Krakowa?

☐ po raz pierwszy ☐ po raz drugi ☐ byłem(łam) tu kilka razy ☐ przyjeżdżam tu często

13. Ile pieniędzy przed faktycznym przyjazdem do Krakowa (na jedną osobę)? (bez kosztów dojazdu) wydał Pan(i) na POBYT w Krakowie ..... PLN np. zakup wycieczki do Krakowa w biurze podróży itp.

(*na co?*) .....

14. Ile pieniędzy (bez kosztów dojazdu) wydał(a) Pan(i) PODCZAS POBYTU w Krakowie na jedną osobę: ..... PLN

15. Jakie miejsca odwiedził(a) lub zamierza odwiedzić Pan(i) poza Krakowem podczas tego pobytu? Proszę wymienić co najwyżej 3 miejsca.

1.....2.....3.....

16. Co dla Pan(i) było w Krakowie największą atrakcją turystyczną podczas tego pobytu? Proszę wymienić co najwyżej 3 konkretne miejsca.

1.....2.....3.....

17. Czy tym razem widział Pan(i) lub planuje zobaczyć Kopalnię Soli w Wieliczce? ☐ TAK ☐ NIE

18. Czy tym razem oglądał Pan(i) kramy wewnątrz Sukiennic? ☐ TAK ☐ NIE

19. Jak ocenia Pan(i) w Krakowie:

Proszę wstawić X w odpowiednie miejsce.

		- -	-	0	+	++
Atmosferę miejscowości						
Bazę noclegową						
Bezpieczeństwo						
Czystość na ulicach						
Dojazd do Krakowa						
Dostępność bankomatów						
Dostępność do Internetu						
Gastronomię						
Gościnność						
Imprezy kulturalne	Imprezy masowe					
	wydarzenia muzyczne					
Informacje turystyczna						
Jakość obsługi turysty						
Możliwość płatności kartą kredytową						
Oznakowanie turystyczne						
Rozrywkę (dyskoteki, kluby, puby)						
Toalety publiczne						
Transport lokalny						
Usługi przewodnickie						
Życzliwość mieszkańców						

[UM Kraków] © Copyright ankiety by Międzyuczelniany Zespół Ekspertów MOT - K. Borkowski & Co 2016 [MOT]

20. Jak ocenia Pan(i) wysokość cen do jakości świadczonych w Krakowie usług?
Proszę wstawić X w odpowiednie miejsce.

	Ceny wysokie	Ceny odpowiednie	Ceny niskie
Noclegi			
Gastronomia			
Teatr, kino			
Usługi przewodnickie			
Transport lokalny			
Muzea			
Imprezy kulturalne			
Baza sportowo-rekreacyjna			
Kluby, dyskoteki, puby			
Inne (jakie?)			

21. Czy tym razem oglądał(a) Pan(i) lub planuje zobaczyć Podziemia Rynku ? ☐ TAK ☐ NIE

22. Czy zamierza Pan(i) przyjechać do Krakowa ponownie? *Jeśli tak, to w jakim celu?* .....

☐ na pewno tak ☐ raczej tak ☐ nie wiem ☐ raczej nie ☐ na pewno nie

23. Jak chciałby Pan(i) spędzić swój wolny czas podczas następnego pobytu w Krakowie?

.....

24. W skali od zera do dziesięciu, na ile prawdopodobne jest, że poleci Pan(i) Kraków znajomym?

W ogóle nie polecę — *Na pewno polecę*

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

25. Czy ☐ będzie ☐ jest ☐ była Pan(i) uczestnikiem Światowych Dni Młodzieży 2016 w Krakowie? ☐ TAK ☐ NIE

CHARAKTERYSTYKA RESPONDENTA

Miejsce zamieszkania: KOD POCZTOWY wpisz [ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ]

Państwo ..... Region (Województwo) ..... Miejscowość .....

☐ bardzo duże miasto ☐ duże miasto ☐ miasteczko ☐ duża wieś ☐ mała wieś

Wiek: ☐☐ LAT

Płeć: ☐ kobieta ☐ mężczyzna

Wykształcenie: ☐ wyższe ☐ średnie ☐ podstawowe ☐ inne (jakie?) .....

Status zawodowy: ☐ uczeń ☐ student ☐ osoba zajmująca się domem
☐ bezrobotny(a) ☐ emeryt ☐ rencista
☐ aktywny zawodowo (*proszę podać w jakim zawodzie?*) .....

Status materialny: ☐ bardzo dobry ☐ dobry ☐ średni ☐ zły ☐ bardzo zły

Czy Rodzina Pana(i) ma pochodzenie polskie? ☐ TAK ☐ NIE

Jeżeli przyleciał(a) Pan(i) SAMOLOTEM, to na którym lotnisku Pan(i) wylądował(a)?

☐ Kraków-Balice ☐ Katowice-Pyrzowice ☐ Warszawa-Okęcie ☐ inne (jakie?) .....

Czy możemy się w przyszłości do Pana(i) odezwać na e-mail i prosić o dodatkowe opinie?

☐ NIE ☐ TAK Adres e-mail drukowanymi literami: .....@.....

DZIĘKUJEMY ZA WYPEŁNIENIE ANKIETY!

[UM Kraków] © Copyright ankiety by Międzyuczelniany Zespół Ekspertów MOT - K. Borkowski & Co 2016 [MOT]

Rozdział 2. Ruch turystyczny w Krakowie w świetle danych ze sprawozdań KT-1

2.1. Porównywalność danych źródłowych ze sprawozdań KT-1

Punktem wyjścia analizy są udostępnione przez Urząd Statystyczny w Krakowie informacje o liczbie korzystających z noclegów w turystycznych obiektach noclegowych, wg miesięcy w latach 2003–2017. Uzyskane dane, w połączeniu z informacjami otrzymanymi w drodze badań ankietowych przeprowadzonych przez MOT, zostały wykorzystane do szacowania wielkości ruchu turystycznego w Krakowie w roku 2017 w różnych przekrojach czasowych.

W stosunku do poprzednich raportów zachodzi potrzeba przeprowadzenia analizy mającej na celu rozwiązanie problemu **imputacji** danych. Począwszy od 2016 roku GUS publikuje dane ze sprawozdań KT-1 uwzględniając szacunkowe wielkości liczby udzielonych noclegów w firmach, które odmówiły wypełniania sprawozdań KT-1. Dla roku 2016 dostępne są dane w dwóch przekrojach: bez imputacji (analogicznie jak to było do roku 2015) oraz z imputacją. Dlatego też w raporcie z 2016 roku nie było potrzeby weryfikacji porównywalności danych, gdyż wszystkie dane były uzyskiwane wg identycznych złożeń (bez imputacji).

W roku 2017 GUS udostępnia tylko dane z imputacją. Dlatego też zachodzi konieczność ustalenia rzędu wielkości dodatkowych oszacowań i ich uwzględnienia w procedurze mającej na celu doprowadzenie danych do porównywalności, co jest niezbędne w analizach dynamicznych. Podstawą tej procedury były dwa zbiory danych z roku 2016 – z imputacją oraz bez imputacji.

W tab.2.1.1 zebrano informacje z KT-1 o liczbach udzielonych noclegów turystom krajowym, zagranicznym oraz ogółem w układzie miesięcznym, kwartalnym oraz rocznym, Dane odnoszą się do lat 2014-2016 (bez imputacji) oraz lat 2016-2017 (z imputacją). Ponadto w jednej z kolumn tab.2.1.1 podano uśrednione liczby noclegów wyznaczone na podstawie obydwóch wariantów danych za rok 2016 (z imputacją i bez imputacji). Szeregi danych z imputacją oznaczono symbolem (i) natomiast szereg danych uśrednionych - symbolem (ś)

W ostatniej kolumnie tab.2.1.1 zamieszczono ilorazy liczby udzielonych noclegów w roku 2016 z uwzględnieniem imputacji przez liczby udzielonych noclegów bez imputacji 16(i)/16. Jak wynika z przytoczonych informacji ogólny efekt imputacji w roku 2016 kształtował się na poziomie 2,3%, przy czym w przypadku turystów krajowych poziom doszacowań był większy (2,8%) niż w przypadku turystów zagranicznych (1,7%). W przekroju kwartałów najwyższe doszacowania liczby noclegów miały miejsce w I kwartale 2016 dla turystów krajowych (3,5%). Natomiast w przekrojach miesięcznych maksymalne oszacowania dotyczyły turystów krajowych - luty 2016 (4,4%) oraz styczeń 2016 (3,4%). Minimalne wielkości imputacji kształtowały się na poziomie 1,5%-1,6% i dotyczyły turystów zagranicznych w sierpniu i wrześniu 2016 roku.

Dla zilustrowania skutków wynikających z imputacji danych oszacowano prognozy liczby korzystających z turystycznych obiektów noclegowych w roku 2018 na podstawie danych za okres 2014-2017 przy czym informacje dotyczące roku 2016 uwzględniono w trzech wariantach:

- z imputacją,
- bez imputacji,
- średnia arytmetyczna z wyżej wymienionych wariantów.

Uzyskane wyniki zebrano w tab. 2.1.2 oraz przedstawiono na rys. 2.1.1. Jak wynika z przytoczonych wykresów analizowane szeregi charakteryzują się tendencją liniową, dlatego też prognozy wyznaczono ekstrapolując liniowe funkcje trendu. Parametry tych funkcji – współczynniki kierunkowe, wyrazy wolne oraz współczynniki determinacji R2 znajdują się w pierwszych trzech kolumnach tab.2.1.2 natomiast wynikowe prognozy liczby korzystających oraz prognozy udziałów procentowych turystów krajowych i zagranicznych zamieszczone są w ostatnich dwóch kolumnach tab.2.1.2. W dolnym segmencie tab.2.1.2 podano parametry charakteryzujące stopień rozbieżności wyników predykcji uzyskanych na podstawie danych imputowanych i bez amputacji w roku 2016.

Jak można zauważyć różnice są nieznaczne. Dla ogólnej liczby korzystających dane imputowane prowadzą do prognozy o 1% wyższej od prognozy dla danych bez imputacji. W przypadku turystów krajowych rozbieżności są nieznacznie większe (1,3%) niż w przypadku turystów zagranicznych (0,8%).

Jeszcze mniejsze różnice, rzędu 1 promila, obserwuje się w odniesieniu do prognoz udziałów procentowych.

Tabela 2.1.1. Liczba korzystających z turystycznych obiektów noclegowych w Krakowie w latach 2014-2017 (turyści krajowi, zagraniczni i ogółem)

	miesiąc	2014	2015	2016	2016 (ś)	2016 (i)	2017 (i)	16(i)/16
Ogółem	sty	103 919	109 218	119 050	120 718	122 385	118 453	2,8%
	lut	102 003	114 241	122 142	124 407	126 671	126 016	3,7%
	mar	141 202	156 540	164 601	166 568	168 534	174 791	2,4%
	kwi	170 875	175 514	193 138	195 187	197 236	193 053	2,1%
	maj	207 829	211 217	220 627	222 983	225 338	231 148	2,1%
	cze	201 561	204 676	216 495	218 860	221 225	233 449	2,2%
	lip	188 932	218 967	200 218	202 541	204 863	240 690	2,3%
	sie	214 119	226 804	244 302	246 743	249 183	252 655	2,0%
	wrz	196 221	206 363	222 780	225 252	227 724	235 608	2,2%
	paź	186 726	200 014	201 791	203 964	206 136	219 728	2,2%
	lis	147 798	152 596	166 371	168 168	169 964	183 801	2,2%
	gru	135 219	145 941	154 796	156 560	158 323	180 022	2,3%
Kraj	sty	58 770	64 291	67 250	68 390	69 529	66 425	3,4%
	lut	60 659	70 173	69 078	70 612	72 146	70 115	4,4%
	mar	72 851	85 570	81 348	82 493	83 638	90 760	2,8%
	kwi	73 978	88 496	96 353	97 593	98 832	90 168	2,6%
	maj	99 635	105 532	112 288	113 729	115 170	121 269	2,6%
	cze	97 873	105 993	110 802	112 277	113 752	120 638	2,7%
	lip	80 159	100 743	91 170	92 538	93 906	115 336	3,0%
	sie	91 698	101 962	113 880	115 359	116 837	116 552	2,6%
	wrz	89 506	98 740	107 305	108 832	110 359	114 150	2,8%
	paź	88 814	101 455	100 435	101 757	103 079	108 433	2,6%
	lis	87 920	88 241	94 802	96 003	97 204	101 207	2,5%
	gru	75 401	77 125	81 196	82 345	83 493	86 369	2,8%
Zagr	sty	45 149	44 927	51 800	52 328	52 856	52 028	2,0%
	lut	41 344	44 068	53 064	53 795	54 525	55 901	2,8%
	mar	68 351	70 970	83 253	84 075	84 896	84 031	2,0%
	kwi	96 897	87 018	96 785	97 595	98 404	102 885	1,7%
	maj	108 194	105 685	108 339	109 254	110 168	109 879	1,7%
	cze	103 688	98 683	105 693	106 583	107 473	112 811	1,7%
	lip	108 773	118 224	109 048	110 003	110 957	125 354	1,8%
	sie	122 421	124 842	130 422	131 384	132 346	136 103	1,5%
	wrz	106 715	107 623	115 475	116 420	117 365	121 458	1,6%
	paź	97 912	98 559	101 356	102 207	103 057	111 295	1,7%
	lis	59 878	64 355	71 569	72 165	72 760	82 594	1,7%
	gru	59 818	68 816	73 600	74 215	74 830	93 653	1,7%
	kwartał	**2014**	**2015**	**2016**	**2016 (ś)**	**2016 (i)**	**2017 (i)**	**16(i)/16**
Ogół	I kw	347 124	379 999	405 793	411 692	417 590	419 260	2,9%
	II kw	580 265	591 407	630 260	637 030	643 799	657 650	2,1%
	III kw	599 272	652 134	667 300	674 535	681 770	728 953	2,2%
	IV kw	469 743	498 551	522 958	528 691	534 423	583 551	2,2%
Kraj	I kw	192 280	220 034	217 676	221 495	225 313	227 300	3,5%
	II kw	271 486	300 021	319 443	323 599	327 754	332 075	2,6%
	III kw	261 363	301 445	312 355	316 729	321 102	346 038	2,8%
	IV kw	252 135	266 821	276 433	280 105	283 776	296 009	2,7%
	I kw	154 844	159 965	188 117	190 197	192 277	191 960	2,2%
	II kw	308 779	291 386	310 817	313 431	316 045	325 575	1,7%
	III kw	337 909	350 689	354 945	357 807	360 668	382 915	1,6%
	IV kw	217 608	231 730	246 525	248 586	250 647	287 542	1,7%
	rok	**2014**	**2015**	**2016**	**2016 (ś)**	**2016 (i)**	**2017 (i)**	**16(i)/16**
	Ogół	1 996 404	2 122 091	2 226 311	2 251 947	2 277 582	2 389 414	2,3%
	Kraj	977 264	1 088 321	1 125 907	1 141 926	1 157 945	1 201 422	2,8%
	Zagr	1 019 140	1 033 770	1 100 404	1 110 021	1 119 637	1 187 992	1,7%

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 2.1.2. Prognozy liczby udzielonych noclegów dla roku 2018 na podstawie danych 2014-2017 z różnymi wariantami danych za rok 2016 – bez imputacji, z imputacją, uśrednione

Bez imputacji	Wsp.kier.	Wyraz wolny	R2	Prognoza	Udziały %
Kraj	71 006	920 714	0,964	1 275 744	50,9%
Zagr	57 319	942 029	0,923	1 228 624	49,1%
Ogół	128 325	1 862 743	0,992	2 504 368	100%
Z imputacją					
Kraj	74 210	920 714	0,96	1 291 764	51,1%
Zagr	59 242	942 029	0,94	1 238 239	48,9%
Ogół	133 452	1 862 743	0,996	2 530 003	100%
Uśrednione					
Kraj	72 608	920 714	0,968	1 283 754	51,0%
Zagr	58 281	942 029	0,935	1 233 434	49,0%
Ogół	130 889	1 862 743	0,999	2 517 188	100%
z imp/bez imp					
Kraj	104,5%	100,0%	-0,004	101,3%	0,1%
Zagr	103,4%	100,0%	0,017	100,8%	-0,1%
Ogół	104,0%	100,0%	0,004	101,0%	0,0%

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Reasumując można sformułować wniosek, że imputacja danych nie wpływa w istotny sposób na wyniki analizy. Chcąc jeszcze bardziej zniwelować efekty imputacji proponuje się w przypadku roku 2016 wykorzystywać wartości uśrednione z imputowanych oraz nieimputowanych liczb korzystających z noclegów. Efekty takiego rozwiązania pokazane są w tab. 2.1.3 oraz tab. 2.1.4.

W tab. 2.1.3 zamieszczono dla poszczególnych miesięcy, kwartałów oraz lat ruchome indeksy dynamiki liczby korzystających z noclegów udzielonych turystom krajowym, zagranicznym i ogółem w latach 2015-2017, przy czym indeksy te wyznaczone są w trzech wariantach w zależności od rodzaju danych odnoszących się do roku 2016 (z imputacją, bez imputacji oraz uśrednione). Jak łatwo zauważyć, we wszystkich przypadkach indeksy dynamiki wyznaczone na podstawie uśrednionych danych dla roku 2016, zgodnie z ich definicją, zajmują miejsce pośrednie pomiędzy indeksami dynamiki w których uwzględnia się dane bez imputacji oraz dane z imputacją.

Rysunek 2.1.1. Liniowe funkcje trendu wyznaczone na podstawie liczby udzielonych noclegów w latach 2014-2017 z różnymi wariantami danych za rok 2016 – bez imputacji, z imputacją, uśrednione

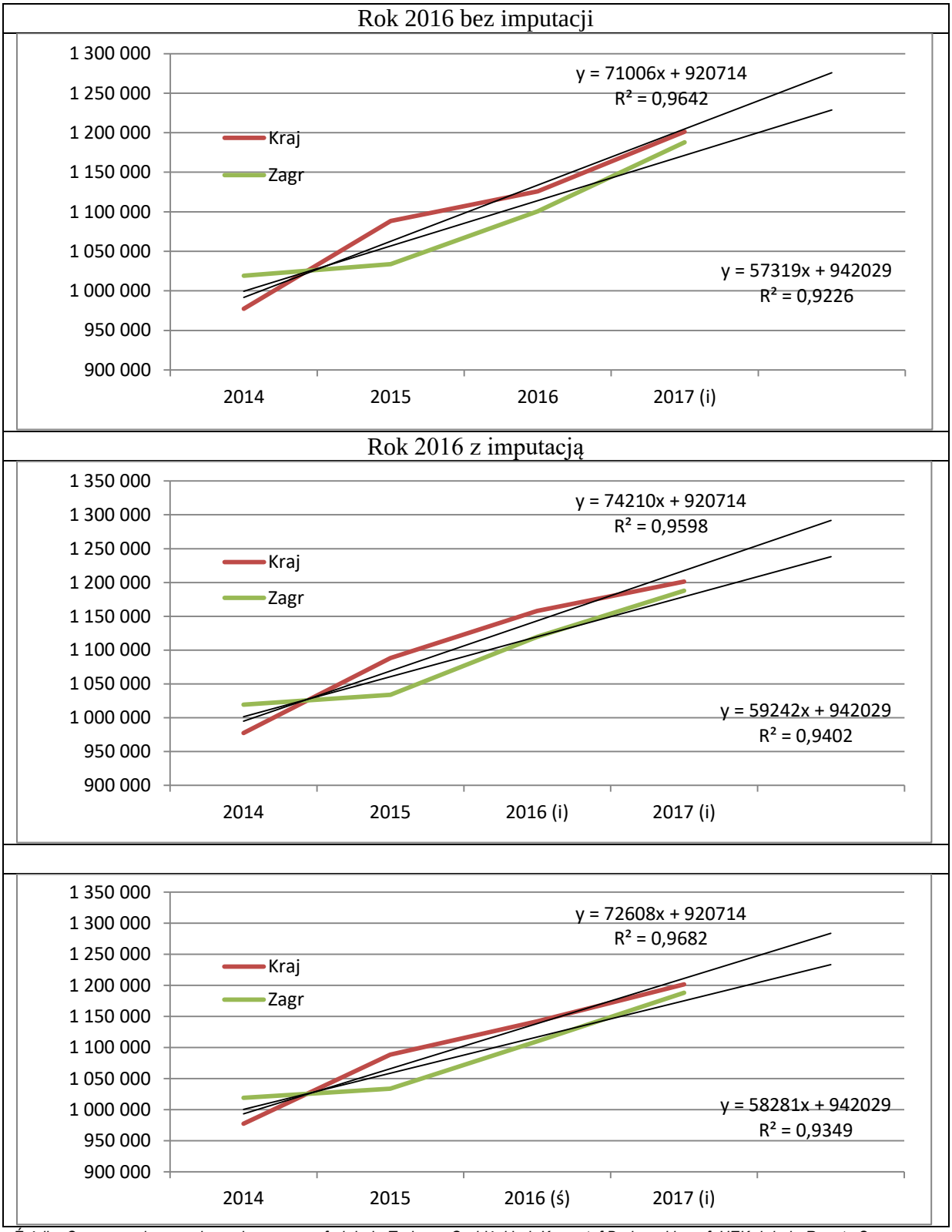

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Przyjęcie w analizach dynamicznych uśrednionych wartości dla roku 2016 oznacza wybór tzw. „złotego środka" z punktu widzenia stopnia porównywalności danych w ujęciu czasowym. Uwzględnienie danych z roku 2016 z imputacją daje poprawne wyniki w relacji do imputowanych danych z roku 2017 natomiast odbiega od nieimputowanych danych z roku 2015. W przypadku przyjęcia danych nieimputowanych z roku 2016 uzyskuje się porównywalność z nieimputowanymi danymi z roku 2015 jednakże przy większej rozbieżności w relacji do imputowanych danych z roku 2017.

W tab.2.1.4 przytoczono udziały procentowe liczby korzystających z noclegów wg miesięcy i kwartałów wykorzystując wszystkie dostępne warianty danych. W przypadku tych parametrów, mających charakter statyczny a nie dynamiczny, sposób zdefiniowania danych w danym roku praktycznie nie ma żadnego znaczenia. Jak wynika z parametrów znajdujących się w przedostatniej kolumnie tab. 2.1.4 różnice wskaźników udziału wyznaczone na podstawie różnie zdefiniowanych danych z roku 2016 są zerowe. Nieco większe różnice obserwuje się pomiędzy wskaźnikami udziału dla różnych lat (ostatnia kolumna tab. 2.1.4).

Uzyskane wartości wskaźników udziału świadczą, że przyjęte zasady imputacji danych w roku 2016 były jednakowe we wszystkich miesiącach. Można to porównać do sytuacji, w której dane finansowe wyrażone np. w $ przeliczane są na inną walutę np. Euro przy zastosowaniu stałego kursu walutowego.

Uwzględniając uzyskane wyniki rozważań w dalszych analizach o charakterze dynamicznym obejmujących rok 2016 i lata wcześniejsze przyjęto, że liczby korzystających z noclegów w roku 2016 wyznaczane są na poziomie średnich arytmetycznych z wartości imputowanych oraz nieimputowanych.

Od tej zasady można odejść jeżeli analizowany okres obejmuje rok 2016 i lata późniejsze. W tym przypadku właściwym wyborem będzie wykorzystanie w analizach danych z imputacją.

Tabela 2.1.3. Ruchome indeksy dynamiki 2016/15 oraz 2017/16 z uwzględnieniem danych za rok 2016 w wariantach bez imputacji, z imputacją oraz z uśrednieniem

		2016 / 2015			2017 / 2016		
	miesiąc	**16/15**	**16s/15**	**16i/15**	**17i/16**	**17i/16s**	**17i/16i**
Ogółem	sty	9,0%	10,5%	12,1%	-0,5%	-1,9%	-3,2%
	lut	6,9%	8,9%	10,9%	3,2%	1,3%	-0,5%
	mar	5,1%	6,4%	7,7%	6,2%	4,9%	3,7%
	kwi	10,0%	11,2%	12,4%	0,0%	-1,1%	-2,1%
	maj	4,5%	5,6%	6,7%	4,8%	3,7%	2,6%
	cze	5,8%	6,9%	8,1%	7,8%	6,7%	5,5%
	lip	-8,6%	-7,5%	-6,4%	20,2%	18,8%	17,5%
	sie	7,7%	8,8%	9,9%	3,4%	2,4%	1,4%
	wrz	8,0%	9,2%	10,4%	5,8%	4,6%	3,5%
	paź	0,9%	2,0%	3,1%	8,9%	7,7%	6,6%
	lis	9,0%	10,2%	11,4%	10,5%	9,3%	8,1%
	gru	6,1%	7,3%	8,5%	16,3%	15,0%	13,7%
Kraj	sty	4,6%	6,4%	8,1%	-1,2%	-2,9%	-4,5%
	lut	-1,6%	0,6%	2,8%	1,5%	-0,7%	-2,8%
	mar	-4,9%	-3,6%	-2,3%	11,6%	10,0%	8,5%
	kwi	8,9%	10,3%	11,7%	-6,4%	-7,6%	-8,8%
	maj	6,4%	7,8%	9,1%	8,0%	6,6%	5,3%
	cze	4,5%	5,9%	7,3%	8,9%	7,4%	6,1%
	lip	-9,5%	-8,1%	-6,8%	26,5%	24,6%	22,8%
	sie	11,7%	13,1%	14,6%	2,3%	1,0%	-0,2%
	wrz	8,7%	10,2%	11,8%	6,4%	4,9%	3,4%
	paź	-1,0%	0,3%	1,6%	8,0%	6,6%	5,2%
	lis	7,4%	8,8%	10,2%	6,8%	5,4%	4,1%
	gru	5,3%	6,8%	8,3%	6,4%	4,9%	3,4%
Zagr	sty	15,3%	16,5%	17,6%	0,4%	-0,6%	-1,6%
	lut	20,4%	22,1%	23,7%	5,3%	3,9%	2,5%
	mar	17,3%	18,5%	19,6%	0,9%	-0,1%	-1,0%
	kwi	11,2%	12,2%	13,1%	6,3%	5,4%	4,6%
	maj	2,5%	3,4%	4,2%	1,4%	0,6%	-0,3%
	cze	7,1%	8,0%	8,9%	6,7%	5,8%	5,0%
	lip	-7,8%	-7,0%	-6,1%	15,0%	14,0%	13,0%
	sie	4,5%	5,2%	6,0%	4,4%	3,6%	2,8%
	wrz	7,3%	8,2%	9,1%	5,2%	4,3%	3,5%
	paź	2,8%	3,7%	4,6%	9,8%	8,9%	8,0%
	lis	11,2%	12,1%	13,1%	15,4%	14,5%	13,5%
	gru	7,0%	7,8%	8,7%	27,2%	26,2%	25,2%
	kwartał	**16/15**	**16s/15**	**16i/15**	**17i/16**	**17i/16s**	**17i/16i**
Ogółem	I kw	6,8%	8,3%	9,9%	3,3%	1,8%	0,4%
	II kw	6,6%	7,7%	8,9%	4,3%	3,2%	2,2%
	III kw	2,3%	3,4%	4,5%	9,2%	8,1%	6,9%
	IV kw	4,9%	6,0%	7,2%	11,6%	10,4%	9,2%
Kraj	I kw	-1,1%	0,7%	2,4%	4,4%	2,6%	0,9%
	II kw	6,5%	7,9%	9,2%	4,0%	2,6%	1,3%
	III kw	3,6%	5,1%	6,5%	10,8%	9,3%	7,8%
	IV kw	3,6%	5,0%	6,4%	7,1%	5,7%	4,3%
Zagr	I kw	17,6%	18,9%	20,2%	2,0%	0,9%	-0,2%
	II kw	6,7%	7,6%	8,5%	4,7%	3,9%	3,0%
	III kw	1,2%	2,0%	2,8%	7,9%	7,0%	6,2%
	IV kw	6,4%	7,3%	8,2%	16,6%	15,7%	14,7%
	rok	**16/15**	**16s/15**	**16i/15**	**17i/16**	**17i/16s**	**17i/16i**
	Ogółem	4,9%	6,1%	7,3%	7,3%	6,1%	4,9%
	Kraj	3,5%	4,9%	6,4%	6,7%	5,2%	3,8%
	Zagr	6,4%	7,4%	8,3%	8,0%	7,0%	6,1%

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 2.1.4. Udziały procentowe liczby korzystających z noclegów w latach 2015-2017 z uwzględnieniem danych za rok 2016 w wariantach bez imputacji, z imputacją oraz z uśrednieniem

	miesiąc	2015	2016	2016 (ś)	2016 (i)	2017 (i)	2016 roz	rozstęp
Ogółem	sty	5,1%	5,3%	5,4%	5,4%	5,0%	0,0%	0,4%
	lut	5,4%	5,5%	5,5%	5,6%	5,3%	0,1%	0,3%
	mar	7,4%	7,4%	7,4%	7,4%	7,3%	0,0%	0,1%
	kwi	8,3%	8,7%	8,7%	8,7%	8,1%	0,0%	0,6%
	maj	10,0%	9,9%	9,9%	9,9%	9,7%	0,0%	0,3%
	cze	9,6%	9,7%	9,7%	9,7%	9,8%	0,0%	0,1%
	lip	10,3%	9,0%	9,0%	9,0%	10,1%	0,0%	1,3%
	sie	10,7%	11,0%	11,0%	10,9%	10,6%	0,0%	0,4%
	wrz	9,7%	10,0%	10,0%	10,0%	9,9%	0,0%	0,1%
	paź	9,4%	9,1%	9,1%	9,1%	9,2%	0,0%	0,4%
	lis	7,2%	7,5%	7,5%	7,5%	7,7%	0,0%	0,2%
	gru	6,9%	7,0%	7,0%	7,0%	7,5%	0,0%	0,6%
Kraj	sty	5,9%	6,0%	6,0%	6,0%	5,5%	0,0%	0,5%
	lut	6,4%	6,1%	6,2%	6,2%	5,8%	0,1%	0,6%
	mar	7,9%	7,2%	7,2%	7,2%	7,6%	0,0%	0,6%
	kwi	8,1%	8,6%	8,5%	8,5%	7,5%	0,0%	1,1%
	maj	9,7%	10,0%	10,0%	9,9%	10,1%	0,0%	0,1%
	cze	9,7%	9,8%	9,8%	9,8%	10,0%	0,0%	0,2%
	lip	9,3%	8,1%	8,1%	8,1%	9,6%	0,0%	1,5%
	sie	9,4%	10,1%	10,1%	10,1%	9,7%	0,0%	0,4%
	wrz	9,1%	9,5%	9,5%	9,5%	9,5%	0,0%	0,0%
	paź	9,3%	8,9%	8,9%	8,9%	9,0%	0,0%	0,4%
	lis	8,1%	8,4%	8,4%	8,4%	8,4%	0,0%	0,0%
	gru	7,1%	7,2%	7,2%	7,2%	7,2%	0,0%	0,0%
Zagr	sty	4,3%	4,7%	4,7%	4,7%	4,4%	0,0%	0,3%
	lut	4,3%	4,8%	4,8%	4,9%	4,7%	0,0%	0,2%
	mar	6,9%	7,6%	7,6%	7,6%	7,1%	0,0%	0,5%
	kwi	8,4%	8,8%	8,8%	8,8%	8,7%	0,0%	0,1%
	maj	10,2%	9,8%	9,8%	9,8%	9,2%	0,0%	1,0%
	cze	9,5%	9,6%	9,6%	9,6%	9,5%	0,0%	0,1%
	lip	11,4%	9,9%	9,9%	9,9%	10,6%	0,0%	1,5%
	sie	12,1%	11,9%	11,8%	11,8%	11,5%	0,0%	0,6%
	wrz	10,4%	10,5%	10,5%	10,5%	10,2%	0,0%	0,3%
	paź	9,5%	9,2%	9,2%	9,2%	9,4%	0,0%	0,3%
	lis	6,2%	6,5%	6,5%	6,5%	7,0%	0,0%	0,5%
	gru	6,7%	6,7%	6,7%	6,7%	7,9%	0,0%	1,2%
	kwartał	**2015**	**2016**	**2016 (ś)**	**2016 (i)**	**2017 (i)**	**2016 roz**	**rozstęp**
Ogółem	I kw	17,9%	18,2%	18,3%	18,3%	17,5%	0,1%	0,8%
	II kw	27,9%	28,3%	28,3%	28,3%	27,5%	0,0%	0,8%
	III kw	30,7%	30,0%	30,0%	29,9%	30,5%	0,0%	0,8%
	IV kw	23,5%	23,5%	23,5%	23,5%	24,4%	0,0%	1,0%
Kraj	I kw	20,2%	19,3%	19,4%	19,5%	18,9%	0,1%	1,3%
	II kw	27,6%	28,4%	28,3%	28,3%	27,6%	0,1%	0,7%
	III kw	27,7%	27,7%	27,7%	27,7%	28,8%	0,0%	1,1%
	IV kw	24,5%	24,6%	24,5%	24,5%	24,6%	0,0%	0,1%
Zagr	I kw	15,5%	17,1%	17,1%	17,2%	16,2%	0,1%	1,0%
	II kw	28,2%	28,2%	28,2%	28,2%	27,4%	0,0%	0,8%
	III kw	33,9%	32,3%	32,2%	32,2%	32,2%	0,0%	1,7%
	IV kw	22,4%	22,4%	22,4%	22,4%	24,2%	0,0%	1,8%
	rok	**2015**	**2016**	**2016 (ś)**	**2016 (i)**	**2017 (i)**	**2016 roz**	**rozstęp**
	Ogółem	100%	100%	100%	100%	100%	0,0%	0,0%
	Kraj	51,3%	50,6%	50,7%	50,8%	50,3%	0,3%	1,0%
	Zagr	48,7%	49,4%	49,3%	49,2%	49,7%	0,3%	0,6%

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

2.2. Problem infotopii informacji

Podstawą dalszych rozważań jest zbiór informacji o liczbie korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003-2017, przy czym dla lat 2003-2015 są to wielkości nieimputowane, dla roku 2016 - średnie arytmetyczne z wartości imputowanych oraz nieimputowanych, natomiast dla roku 2017 - wartości imputowane. Dane te zebrano w tab.2.2.1 oraz tab. 2.2.2. W poszczególnych kolumnach tych tabel zamieszczone są informacje dotyczące liczby korzystających z noclegów w kolejnych latach od roku 2003 do roku 2017 (łącznie 15 lat). Natomiast w wierszach znajdują się dane w podziale na grupy turystów:

- krajowi
- zagraniczni
- ogółem

oraz w różnych przekrojach czasowych:

- miesiące
- kwartały
- lata

Należy tu zauważyć, że dane źródłowe (pierwotne) znajdują się tylko w tab.2.5 (liczby korzystających z obiektów noclegowych turystów krajowych i zagranicznych w przekroju miesięcy). Natomiast wszystkie informacje znajdujące się w tab.2.6 mają charakter wynikowy i stanowią agregację danych z tab.2.2.1 (liczba turystów ogółem jako suma liczby turystów krajowych i zagranicznych oraz dane w przekroju kwartałów i lat jako sumy danych z odpowiednich miesięcy). Liczba danych źródłowych jest tu mniejsza (15 lat x 12 miesięcy x 2 grupy turystów = 360) od liczby parametrów wynikowych (15 lat x (12 miesięcy +12 kwartałów + 3 lata) =405)

W dalszych rozważaniach wykorzystane będą parametry wyznaczane także na podstawie danych źródłowych znajdujących się w tab.2.2.1. Mogą to być:

- współczynniki **sezonowości** jako ilorazy liczb korzystających z obiektów noclegowych w poszczególnych miesiącach przez średnią z tych parametrów w skali danego roku (15 lat x 12 miesięcy x 3 grupy turystów= 540),
- **kolumnowe** wskaźniki udziałów procentowych jako ilorazy liczby korzystających z obiektów noclegowych w poszczególnych miesiącach i kwartałach przez sumę

korzystających w skali roku (15 lat x (12 miesięcy+4 kwartały+1 rok) x 3 grupy turystów = 765),

- **wierszowe** wskaźniki udziałów procentowych jako ilorazy liczby korzystających z obiektów noclegowych w poszczególnych miesiącach i kwartałach przez sumę tych parametrów w skali wszystkich 15 lat (14 lat x (12 miesięcy+4 kwartały+1 rok) x 3 grupy turystów = 714),
- **ruchome** indeksy dynamiki wyznaczane dla danych ze wszystkich wierszy tabel 2.5 i 2.6 (51 x 14 = 714 parametrów)
- indeksy dynamiki o podstawie **stałej** dla danych z wszystkich wierszy tabel 2.5 i 2.6 (51 x 14 = 714 parametrów)
- wskaźniki udziału liczby turystów krajowych oraz turystów zagranicznych w ogólnej liczbie turystów (15 lat x (12 miesięcy + 4 kwartały + 1 rok) x 2 grupy = 510 parametrów)
- relacje liczby turystów krajowych do liczby turystów zagranicznych (15 lat x (12 miesięcy + 4 kwartały + 1 rok) =255 parametrów)
- 3-letnie średnie ruchome parametrów zawartych w poszczególnych wierszach tab. 2.5 i 2.6 (15 lat x (3 x 12 miesięcy + 12 kwartałów +2 lata) = 750 parametrów)

Jak wynika z tego (niekompletnego) przeglądu narzędzi analizy z 360 danych źródłowych można wygenerować przy pomocy elementarnych operacji arytmetycznych 5360 parametrów wynikowych. Jeszcze większe możliwości tkwią w analizach statystyczno - ekonometrycznych, w których wykorzystuje się mierniki korelacyjno-regresyjne, a także w analizach predykcyjnych, eksploracyjnych, strukturalnych, dynamicznych, symulacyjnych itd.

Taki stan można określić mianem ***infotopii danych***, która utrudnia prowadzenie skutecznych badań naukowych, mających na celu ustalenie najważniejszych prawidłowości i determinant w analizowanych procesach i zjawiskach. Na rys. 2.2.1 zilustrowano problem infotopii w badaniach ruchu turystycznego oznaczając kolorem żółtym dane pierwotne oraz kolorem niebieskim dane pochodne, które wyznaczane są z danych pierwotnych. Skalę infotopii można zdefiniować jako iloraz liczby wtórnych parametrów pochodnych (W) przez liczbę parametrów pierwotnych (P). Miernik ten można wyznaczać na kilku poziomach. W przypadku danych źródłowych zebranych w tab. 2.2.1-2.2.2 podstawowy współczynnik infotopii wynosi: Inf = W/P = 5360/360 = 15,1 co oznacza 15-krotną multyplikację danych pierwotnych.

W praktyce skala infotopji jest większa. Np. w dalszych rozważaniach przedstawiony będzie problem zaokrągleń danych źródłowych o różnym stopniu ogólności. Można bowiem stosować zaokrąglenia do 10, 100, 1000 itd. Każdy z tych wariantów oznacza podwojenie współczynnika infotopii z 15-krotności do 30-, 45-, 60-krotności.

Aby nie utonąć w morzu informacji należy:

- mieć pełną orientację w istniejących metodach analitycznych,
- korzystając z doświadczenia i wiedzy zdobytej w zbliżonych merytorycznie badaniach potrafić wybrać najbardziej przydatne narzędzia analizy,
- zadbać o udoskonalenie istniejących względnie opracować nowe schematy analizy, co potencjalnie może oznaczać wzrost skali infotopii, chyba że przyjmie się założenie iż nowe schematy analiz mają na celu zastąpienie istniejących i mniej przydatnych narzędzi analizy.

Infotopia wiąże się z takimi pojęciami jak redundancja danych, nadmiarowość informacji, przeciążenie informacją, tautologia, pleonazm[9] czy też sloganami typu *masło maślane*. Warto tu jednak podkreślić, że terminu ***infotopia*** nie należy interpretować negatywnie wbrew powszechnie formułowanym stwierdzeniom typu:

- *bytów nie mnożyć, fikcyj nie tworzyć, tłumaczyć fakty jak najprościej* (brzytwa Ockhama)
- *nadmiar informacji jest bardziej szkodliwy niż jej niedomiar*
- *nie mnożyć bytów ponad potrzebę (bez potrzeby)*
- *nie domniemywać złej woli jeśli rzecz daje się zadawalająco wyjaśnić głupotą (*brzytwa Hanlona)

Problem infotopii rozpatrywać w kontekście kolejnych generacji Internetu od Web 1.0 do Web 4.0, czwartej rewolucji przemysłowej z automatyzacją przetwarzania i wymiany danych, upowszechnieniem dostępu do hurtowni i baz danych *(data mining)* w tym baz typu *big data* oraz *massive data*, pojawianiem się coraz to doskonalszych narzędzi eksploracji i wizualizacji danych, przetwarzania równoległego, klastrów obliczeniowych, chmur internetowych itp.

[9] Por. Sunstein C.R. Infotopia, How many minds pro duce knowledge, Oxford University Press, 2006; Mayer-Schonberger V., Cukier K., Big Data. A Revolution that will trnsform how we live, work and think; John Murray 2013

Ograniczanie narzędzi analitycznych generujących informacje jest szkodliwe i może być powodem braku wyników badań. W teorii informacji upowszechnia się model wiedzy 4V,w którym obowiązują zasady:

- dużych ilości danych (volume)
- dużej zmienności danych (velocity)
- dużej różnorodności danych (variety)
- konieczności weryfikacji posiadanych danych (value)

Warto zauważyć, że w podręcznikach statystyki omawiane są pochodzące z XIX wieku metody analizy, w których zakłada się, że **duża** próba to zbiór liczący n>30 danych. Było to słuszne założenie, kiedy jedynym narzędziem przetwarzania danych były tablice logarytmiczne, a nośnikami informacji zwykłe kartki papieru. W XXI wieku globalnej komputeryzacji należy się zastanowić nad zmianą granicy dużej próby i opracować zmodyfikowane narzędzia wnioskowania (przedziały ufności, testy istotności, zgodności, niezależności itd.) dostosowane do prób wielkości rzędu kilkuset, kilku tysięcy czy też jeszcze większych.

Tabela 2.2.1. Liczba korzystających z noclegów w Krakowie turystów krajowych i zagranicznych w latach 2003–2017 w przekroju miesięcy – dane wyjściowe

M-c	Grupa	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
sty	M_Kraj	25 995	24 446	32 478	31 091	38 992	38 823	38 261	36 142	46 076	50 717	46 497	58 770	64 291	68 390	66 425
lut	M_Kraj	24 030	27 449	29 083	30 151	37 662	40 686	39 656	40 240	47 504	54 667	52 581	60 659	70 173	70 612	70 115
mar	M_Kraj	32 354	33 618	34 187	41 837	48 044	43 207	48 728	52 848	62 143	73 243	61 657	72 851	85 570	82 493	90 760
kwi	M_Kraj	35 345	34 156	38 476	37 792	48 775	55 175	52 983	55 741	67 199	67 339	71 786	73 978	88 496	97 593	90 168
maj	M_Kraj	51 563	48 635	47 678	53 742	62 116	63 122	70 152	76 284	89 394	90 821	90 151	99 635	105 532	113 729	121 269
cze	M_Kraj	40 253	49 526	47 399	53 432	61 658	56 836	63 255	77 086	83 999	66 342	87 862	97 873	105 993	112 277	120 638
lip	M_Kraj	30 919	38 582	40 680	43 737	50 872	50 520	54 970	63 628	70 736	79 054	79 753	80 159	100 743	92 538	115 336
sie	M_Kraj	32 844	39 005	43 396	57 558	52 653	54 458	61 403	74 601	81 630	83 925	86 672	91 698	101 962	115 359	116 552
wrz	M_Kraj	34 195	43 506	44 669	55 863	55 890	58 429	63 868	81 405	80 321	86 217	82 573	89 506	98 740	108 832	114 150
paź	M_Kraj	41 683	42 047	46 099	53 436	66 469	56 163	62 214	71 798	79 591	84 646	85 616	88 814	101 455	101 757	108 433
lis	M_Kraj	31 193	37 678	41 710	46 534	50 603	47 562	52 326	59 619	70 096	67 388	74 433	87 920	88 241	96 003	101 207
gru	M_Kraj	24 039	32 426	31 731	43 770	41 092	38 186	43 733	52 728	56 918	58 629	66 207	75 401	77 125	82 345	86 369
M-c	**Grupa**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
sty	M_Zagr	13 218	14 280	26 254	28 146	34 496	33 252	27 770	28 285	29 583	38 006	43 204	45 149	44 927	52 328	52 028
lut	M_Zagr	11 864	14 906	22 231	27 437	37 259	42 914	30 147	31 596	29 782	37 202	41 769	41 344	44 068	53 795	55 901
mar	M_Zagr	26 458	35 609	47 657	53 793	67 347	54 310	53 485	58 293	52 429	68 094	75 374	68 351	70 970	84 075	84 031
kwi	M_Zagr	39 507	52 567	56 145	61 231	66 688	65 568	62 968	61 815	65 132	85 964	84 398	96 897	87 018	97 595	102 885
maj	M_Zagr	50 656	61 269	84 476	79 803	82 274	73 628	70 632	79 084	78 174	91 930	107 159	108 194	105 685	109 254	109 879
cze	M_Zagr	40 478	63 078	75 359	71 433	80 471	60 845	65 118	75 549	79 751	82 674	97 771	103 688	98 683	106 583	112 811
lip	M_Zagr	51 627	70 239	88 691	85 628	90 524	75 090	79 910	86 785	92 328	98 961	115 895	108 773	118 224	110 003	125 354
sie	M_Zagr	64 082	87 982	103 635	103 957	105 367	79 864	83 723	98 848	103 180	111 716	127 581	122 421	124 842	131 384	136 103
wrz	M_Zagr	59 079	72 132	82 741	91 714	90 224	71 875	74 125	88 402	96 145	97 691	107 549	106 715	107 623	116 420	121 458
paź	M_Zagr	44 073	62 144	67 233	79 422	75 193	63 534	67 919	81 236	82 863	90 053	100 582	97 912	98 559	102 207	111 295
lis	M_Zagr	19 452	29 201	42 802	47 608	52 722	35 121	37 976	42 453	48 248	58 264	57 713	59 878	64 355	72 165	82 594
gru	M_Zagr	16 397	28 056	34 535	40 621	37 413	28 055	35 098	37 897	48 049	55 027	57 197	59 818	68 816	74 215	93 653

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 2.2.2. Liczba korzystających z noclegów w Krakowie turystów krajowych, zagranicznych i ogółem w latach 2003–2017 w przekroju miesięcy, kwartałów oraz lat

M-c	Grupa	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
sty	M_Ogół	39 213	38 726	58 732	59 237	73 488	72 075	66 031	64 427	75 659	88 723	89 701	103 919	109 218	120 718	118 453
lut	M_Ogół	35 894	42 355	51 314	57 588	74 921	83 600	69 803	71 836	77 286	91 869	94 350	102 003	114 241	124 407	126 016
mar	M_Ogół	58 812	69 27	81 844	95 630	115 391	97 517	102 213	111 141	114 572	141 337	137 031	141 202	156 540	166 568	174 791
kwi	M_Ogół	74 852	86 723	94 621	99 023	115 463	120 743	115 951	117 556	132 331	153 303	156 184	170 875	175 514	195 187	193 053
maj	M_Ogół	102 219	109 904	132 154	133 545	144 390	136 750	140 784	155 368	167 568	182 751	197 310	207 829	211 217	222 983	231 148
cze	M_Ogół	80 731	112 604	122 758	124 865	142 129	117 681	128 373	152 635	163 750	149 016	185 633	201 561	204 676	218 860	233 449
lip	M_Ogół	82 546	108 821	129 371	129 365	141 396	125 610	134 880	150 413	163 064	178 015	195 648	188 932	218 967	202 541	240 690
sie	M_Ogół	96 926	126 987	147 031	161 515	158 020	134 322	145 126	173 449	184 810	195 641	214 253	214 119	226 804	246 743	252 655
wrz	M_Ogół	93 274	115 638	127 410	147 577	146 114	130 304	137 993	169 807	176 466	183 908	190 122	196 221	206 363	225 252	235 608
paź	M_Ogół	85 756	104 191	113 332	132 858	141 662	119 697	130 133	153 034	162 454	174 699	186 198	186 726	200 014	203 964	219 728
lis	M_Ogół	50 645	66 879	84 512	94 142	103 325	82 683	90 302	102 072	118 344	125 652	132 146	147 798	152 596	168 168	183 801
gru	M_Ogół	40 436	60 482	66 266	84 391	78 505	66 241	78 831	90 625	104 967	113 656	123 404	135 219	145 941	156 560	180 022
Kwartał	**Grupa**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
I kw	K_Ogół	133 919	150 308	191 890	212 455	263 800	253 192	238 047	247 404	267 517	321 929	321 082	347 124	379 999	411 692	419 260
II kw	K_Ogół	257 802	309 231	349 533	357 433	401 982	375 174	385 108	425 559	463 649	485 070	539 127	580 265	591 407	637 030	657 650
III kw	K_Ogół	272 746	351 446	403 812	438 457	445 530	390 236	417 999	493 669	524 340	557 564	600 023	599 272	652 134	674 535	728 953
IV kw	K_Ogół	176 837	231 552	264 110	311 391	323 492	268 621	299 266	345 731	385 765	414 007	441 748	469 743	498 551	528 691	583 551
I kw	K_Kraj	82 379	85 513	95 748	103 079	124 698	122 716	126 645	129 230	155 723	178 627	160 735	192 280	220 034	221 495	227 300
II kw	K_Kraj	127 161	132 317	133 553	144 966	172 549	175 133	186 390	209 111	240 592	224 502	249 799	271 486	300 021	323 599	332 075
III kw	K_Kraj	97 958	121 093	128 745	157 158	159 415	163 407	180 241	219 634	232 687	249 196	248 998	261 363	301 445	316 729	346 038
IV kw	K_Kraj	96 915	112 151	119 540	143 740	158 164	141 911	158 273	184 145	206 605	210 663	226 256	252 135	266 821	280 105	296 009
I kw	K_Zagr	51 540	64 795	96 142	109 376	139 102	130 476	111 402	118 174	111 794	143 302	160 347	154 844	159 965	190 197	191 960
II kw	K_Zagr	130 641	176 914	215 980	212 467	229 433	200 041	198 718	216 448	223 057	260 568	289 328	308 779	291 386	313 431	325 575
III kw	K_Zagr	174 788	230 353	275 067	281 299	286 115	226 829	237 758	274 035	291 653	308 368	351 025	337 909	350 689	357 807	382 915
IV kw	K_Zagr	79 922	119 401	144 570	167 651	165 328	126 710	140 993	161 586	179 160	203 344	215 492	217 608	231 730	248 586	287 542
	Grupq	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
ROK	Ogółem	841 304	1 042 537	1 209 345	1 319 736	1 434 804	1 287 223	1 340 420	1 512 363	1 641 271	1 778 570	1 901 980	1 996 404	2 122 091	2 251 947	2 389 414
ROK	Kraj	404 413	451 074	477 586	548 943	614 826	603 167	651 549	742 120	835 607	862 988	885 788	977 264	1 088 321	1 141 926	1 201 422
ROK	Zagr	436 891	591 463	731 759	770 793	819 978	684 056	688 871	770 243	805 664	915 582	1 016 192	1 019 140	1 033 770	1 110 021	1 187 992

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.2.1. Infotopia danych charkteryzujących ruch turystyczny w Krakowie

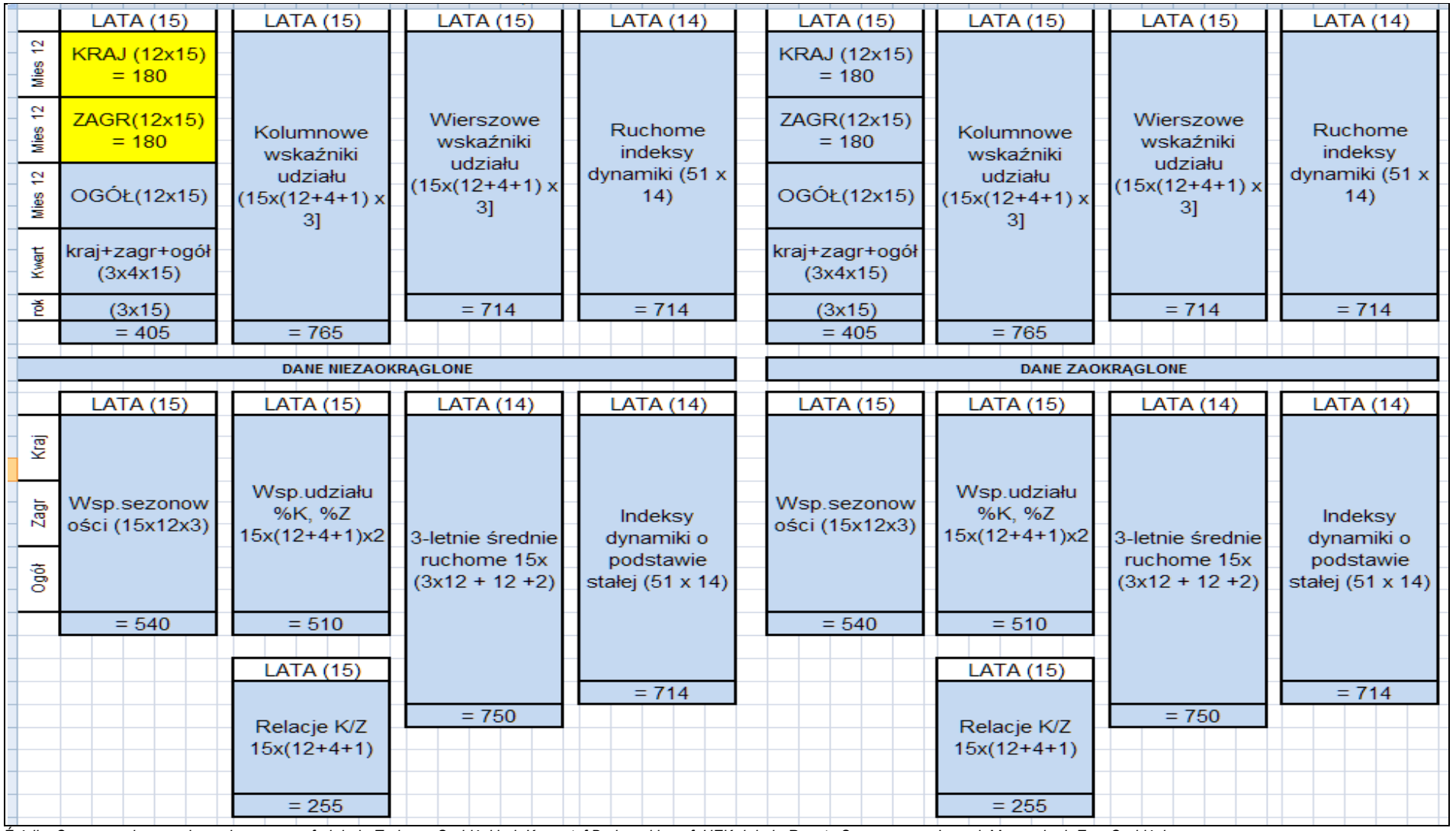

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

2.3. Analiza danych rocznych

W tab.2.3.1 zebrano zagregowane parametry charakteryzujące wielkość ruchu turystycznego w Krakowie w poszczególnych latach z okresu 2003-2017. Wszystkie parametry wyznaczane są na podstawie danych zawartych w dwóch pierwszych wierszach tab.2.3.1. Informacje te są agregatami danych źródłowych przytoczonych w tab.2.2.1.

W kolumnach tab.2.2.1 znajdują się dane dla poszczególnych lat, natomiast wiersze podzielone są na 9 modułów, w których zamieszczono informacje dotyczące:

- (A) – liczby turystów korzystających z obiektów noclegowych Krakowie
- (B) – wartości parametrów (A) zaokrąglone do pełnych tysięcy
- (C) – wartości 3-letniej średniej ruchomej z parametrów (A)
- (D) – ruchome indeksy dynamiki parametrów (A)
- (E) - stałe indeksy dynamiki parametrów (A) przy założeniu 2003=100%
- (F) – udziały procentowe liczby turystów w danym roku w ogólnej liczbie turystów w całym okresie 2003-2017
- (G) – relacje parametrów (F) do wartości 1/15=6,67% będącej rocznym udziałem liczby turystów w przypadku braku zmian tej cechy w ujęciu dynamicznym
- (H) –udziały procentowe turystów krajowych i zagranicznych w ogólnej licznie turystów
- (I) – ilorazy parametrów (H) przez wartości analogicznie zdefiniowanych wskaźników ale odnoszących się do **wszystkich** analizowanych lat (parametry te wynoszą odpowiednio %K =47,7% oraz %Z=52,3%)

W każdym module znajduje się po 5 szeregów czasowych z danymi odnoszącymi się do:

- turystów krajowych (Kraj)
- turystów zagranicznych (Zagr)
- łącznej liczby turystów (Ogółem)
- różnic pomiędzy parametrami dla turystów krajowych oraz zagranicznych (K-Z)
- ilorazów tych parametrów (K/Z)

Jak łatwo zauważyć mamy tu również przykład infotopii, w którym na podstawie 30 danych (liczba turystów krajowych i zagranicznych w latach 2003-2017) wygenerowano 645 parametrów do analiz – wskaźnik infotopii wynosi tu 645/30=21,5.

Tabela 2.3.1. Liczba korzystających z noclegów w Krakowie turystów krajowych, zagranicznych i ogółem w latach 2003–2017

(A)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kraj	404 413	451 074	477 586	548 943	614 826	603 167	651 549	742 120	835 607	862 988	885 788	977 264	1 088 321	1 141 926	1 201 422
Zagr	436 891	591 463	731 759	770 793	819 978	684 056	688 871	770 243	805 664	915 582	1 016 192	1 019 140	1 033 770	1 110 021	1 187 992
Ogółem	841 304	1 042 537	1 209 345	1 319 736	1 434 804	1 287 223	1 340 420	1 512 363	1 641 271	1 778 570	1 901 980	1 996 404	2 122 091	2 251 947	2 389 414
K - Z	-32 478	-140 389	-254 173	-221 850	-205 152	-80 889	-37 322	-28 123	29 943	-52 594	-130 404	-41 876	54 551	31 906	13 430
K / Z	0,926	0,763	0,653	0,712	0,750	0,882	0,946	0,963	1,037	0,943	0,872	0,959	1,053	1,029	1,011
Zaokrąglenia do tysiąca															
(B)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kraj	404 000	451 000	478 000	549 000	615 000	603 000	652 000	742 000	836 000	863 000	886 000	977 000	1 088 000	1 142 000	1 201 000
Zagr	437 000	591 000	732 000	771 000	820 000	684 000	689 000	770 000	806 000	916 000	1 016 000	1 019 000	1 034 000	1 110 000	1 188 000
Ogółem	841 000	1 043 000	1 209 000	1 320 000	1 435 000	1 287 000	1 340 000	1 512 000	1 641 000	1 779 000	1 902 000	1 996 000	2 122 000	2 252 000	2 389 000
K - Z	-33 000	-140 000	-254 000	-222 000	-205 000	-81 000	-37 000	-28 000	30 000	-53 000	-130 000	-42 000	54 000	32 000	13 000
K / Z	0,924	0,763	0,653	0,712	0,750	0,882	0,946	0,964	1,037	0,942	0,872	0,959	1,052	1,029	1,011
Średnia ruchoma 3-letnia															
(C)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kraj	427 744	444 358	492 534	547 118	588 979	623 181	665 612	743 092	813 572	861 461	908 680	983 791	1 069 170	1 143 890	1 171 674
Zagr	514 177	586 704	698 005	774 177	758 276	730 968	714 390	754 926	830 496	912 479	983 638	1 023 034	1 054 310	1 110 594	1 149 006
Ogółem	941 921	1 031 062	1 190 539	1 321 295	1 347 254	1 354 149	1 380 002	1 498 018	1 644 068	1 773 940	1 892 318	2 006 825	2 123 481	2 254 484	2 320 680
K - Z	-86 434	-142 347	-205 471	-227 058	-169 297	-107 788	-48 778	-11 834	-16 925	-51 018	-74 958	-39 243	14 860	33 296	22 668
K / Z	0,832	0,757	0,706	0,707	0,777	0,853	0,932	0,984	0,980	0,944	0,924	0,962	1,014	1,030	1,020
Ruchome indeksy dynamiki															
(D)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kraj	100%	112%	106%	115%	112%	98%	108%	114%	113%	103%	103%	110%	111%	105%	105%
Zagr	100%	135%	124%	105%	106%	83%	101%	112%	105%	114%	111%	100%	101%	107%	107%
Ogółem	100%	124%	116%	109%	109%	90%	104%	113%	109%	108%	107%	105%	106%	106%	106%
K - Z	0,0%	-23,8%	-17,8%	9,6%	5,6%	14,7%	7,3%	2,1%	8,0%	-10,4%	-8,3%	10,0%	9,9%	-2,5%	-1,8%
K / Z	1,000	0,824	0,856	1,091	1,053	1,176	1,073	1,019	1,076	0,909	0,925	1,100	1,098	0,977	0,983
Stałe indeksy dynamiki															
(E)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kraj	100%	112%	118%	136%	152%	149%	161%	184%	207%	213%	219%	242%	269%	282%	297%
Zagr	100%	135%	167%	176%	188%	157%	158%	176%	184%	210%	233%	233%	237%	254%	272%
Ogółem	100%	124%	144%	157%	171%	153%	159%	180%	195%	211%	226%	237%	252%	268%	284%
K - Z	0,0%	-23,8%	-49,4%	-40,7%	-35,7%	-7,4%	3,4%	7,2%	22,2%	3,8%	-13,6%	8,4%	32,5%	28,3%	25,2%
K / Z	1,000	0,824	0,705	0,769	0,810	0,953	1,022	1,041	1,120	1,018	0,942	1,036	1,137	1,111	1,093

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 2.7 (c.d.). Liczba korzystających z noclegów w Krakowie turystów krajowych, zagranicznych i ogółem w latach 2003–2017

Udziały % liczby turystów w kolejnych latach w ogólnej sumie liczby turystów															
(F)	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Kraj	3,5%	3,9%	4,2%	4,8%	5,4%	5,3%	5,7%	6,5%	7,3%	7,5%	7,7%	8,5%	9,5%	9,9%	10,5%
Zagr	3,5%	4,7%	5,8%	6,1%	6,5%	5,4%	5,5%	6,1%	6,4%	7,3%	8,1%	8,1%	8,2%	8,8%	9,4%
Ogółem	3,5%	4,3%	5,0%	5,5%	6,0%	5,3%	5,6%	6,3%	6,8%	7,4%	7,9%	8,3%	8,8%	9,4%	9,9%
K - Z	0,0%	-0,8%	-1,7%	-1,3%	-1,2%	-0,2%	0,2%	0,3%	0,9%	0,2%	-0,4%	0,4%	1,3%	1,1%	1,0%
K / Z	1,014	0,835	0,715	0,780	0,821	0,966	1,036	1,055	1,136	1,032	0,955	1,050	1,153	1,127	1,108

Udziały % liczby turystów w kolejnych latach w ogólnej sumie liczby turystów w relacji do udziału średniorocznego (1/15=6,7%)															
(G)	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Kraj	52,8%	58,9%	62,4%	71,7%	80,3%	78,8%	85,1%	96,9%	109,1%	112,7%	115,7%	127,6%	142,1%	149,1%	156,9%
Zagr	52,1%	70,5%	87,2%	91,9%	97,8%	81,5%	82,1%	91,8%	96,0%	109,2%	121,1%	121,5%	123,2%	132,3%	141,6%
Ogółem	52,4%	65,0%	75,4%	82,2%	89,4%	80,2%	83,5%	94,3%	102,3%	110,8%	118,5%	124,4%	132,2%	140,3%	148,9%
K - Z	0,7%	-11,6%	-24,9%	-20,2%	-17,5%	-2,8%	3,0%	5,1%	13,1%	3,5%	-5,5%	6,1%	18,9%	16,8%	15,3%
K / Z	1,014	0,835	0,715	0,780	0,821	0,966	1,036	1,055	1,136	1,032	0,955	1,050	1,153	1,127	1,108

Udziały % liczby korzystających z noclegów turystów krajowych i zagranicznych względem turystów ogółem															
(H)	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Kraj	48,1%	43,3%	39,5%	41,6%	42,9%	46,9%	48,6%	49,1%	50,9%	48,5%	46,6%	49,0%	51,3%	50,7%	50,3%
Zagr	51,9%	56,7%	60,5%	58,4%	57,1%	53,1%	51,4%	50,9%	49,1%	51,5%	53,4%	51,0%	48,7%	49,3%	49,7%
Ogółem	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
K - Z	-3,9%	-13,5%	-21,0%	-16,8%	-14,3%	-6,3%	-2,8%	-1,9%	1,8%	-3,0%	-6,9%	-2,1%	2,6%	1,4%	0,6%
K / Z	0,926	0,763	0,653	0,712	0,750	0,882	0,946	0,963	1,037	0,943	0,872	0,959	1,053	1,029	1,011

Udziały % liczby korzystających z noclegów turystów krajowych i zagranicznych względem turystów ogółem															
(I)	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Kraj	100,7%	90,7%	82,7%	87,2%	89,8%	98,2%	101,9%	102,8%	106,7%	101,7%	97,6%	102,6%	107,5%	106,3%	105,4%
Zagr	99,3%	108,5%	115,7%	111,7%	109,3%	101,7%	98,3%	97,4%	93,9%	98,5%	102,2%	97,7%	93,2%	94,3%	95,1%
Ogółem	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%
K - Z	1,4%	-17,9%	-33,0%	-24,6%	-19,5%	-3,5%	3,5%	5,4%	12,8%	3,2%	-4,6%	4,9%	14,3%	12,0%	10,2%
K / Z	1,014	0,835	0,715	0,780	0,821	0,966	1,036	1,055	1,136	1,032	0,955	1,050	1,153	1,127	1,108

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Szeregi czasowe parametrów zamieszczonych w tab. 2.3.1 zostały zilustrowane na wykresach (por. rys.2.3.1-2.3.5) zawierających:

- rys. 2.3.1 – liczby turystów krajowych, zagranicznych i ogółem w latach 2003-2017,
- rys .2.3.2 – dane wyjściowe o liczbie turystów w wersji oryginalnej, zaokrąglonej oraz wygładzonej 3-letnią średnią ruchomą wraz z prognozami do roku 2020,
- rys.2.3.3. – stałe i ruchome indeksy dynamiki liczby turystów,
- rys.2.3.4 – udziały procentowe ruchu turystycznego w przekroju kolejnych lat (sumujące się do 100% w ramach poszczególnych **wierszy),**
- rys.2.3.5 – udziały procentowe ruchu turystycznego w przekroju turystów krajowych i zagranicznych (sumujących się do 100% w ramach **kolumn).**

Rysunek 2.3.1. Korzystający z obiektów noclegowych w Krakowie w latach 2003–2017 turyści krajowi i zagraniczni oraz turyści ogółem

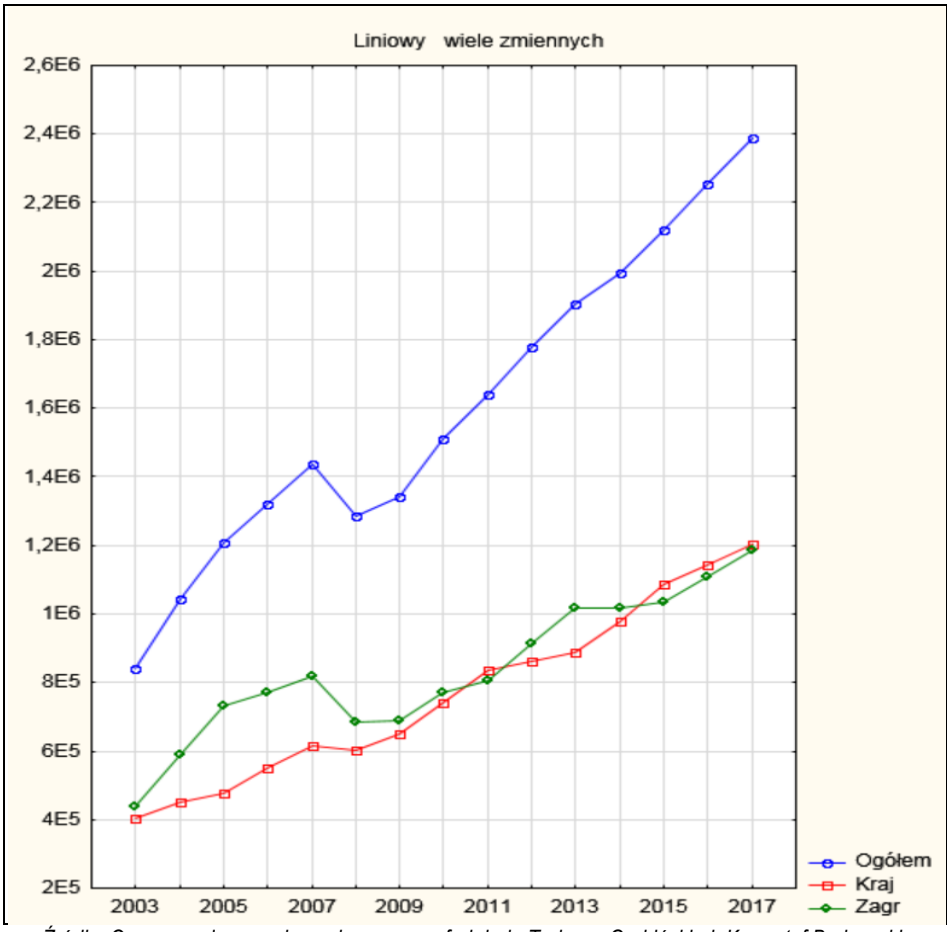

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.3.2. Liczba korzystających z obiektów noclegowych w Krakowie w latach 2003-2017 wraz z prognozami do roku 2020

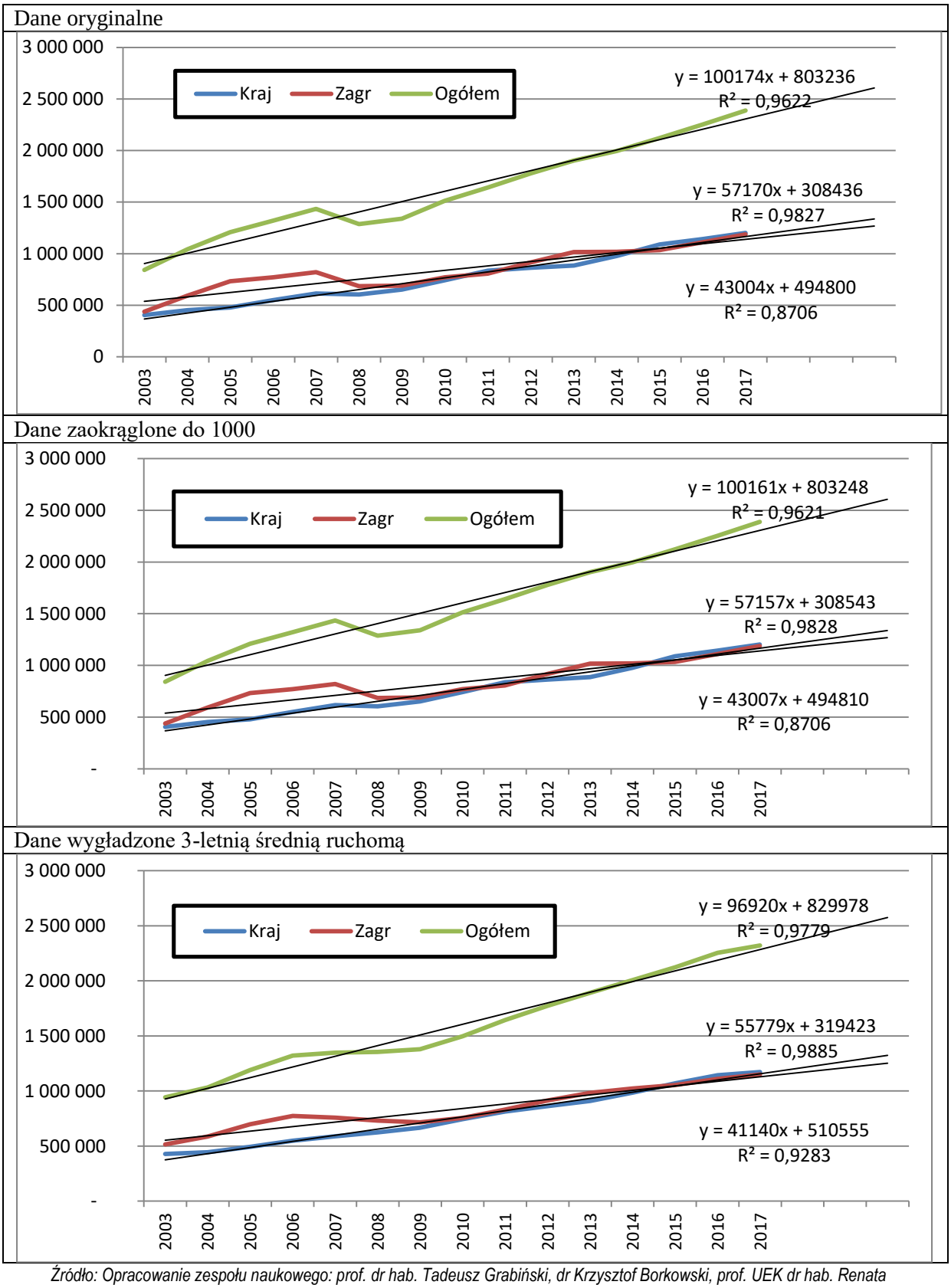

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.3.3. Ruchome i stałe indeksy dynamiki liczby korzystających z obiektów noclegowych w Krakowie w latach 2003-2017

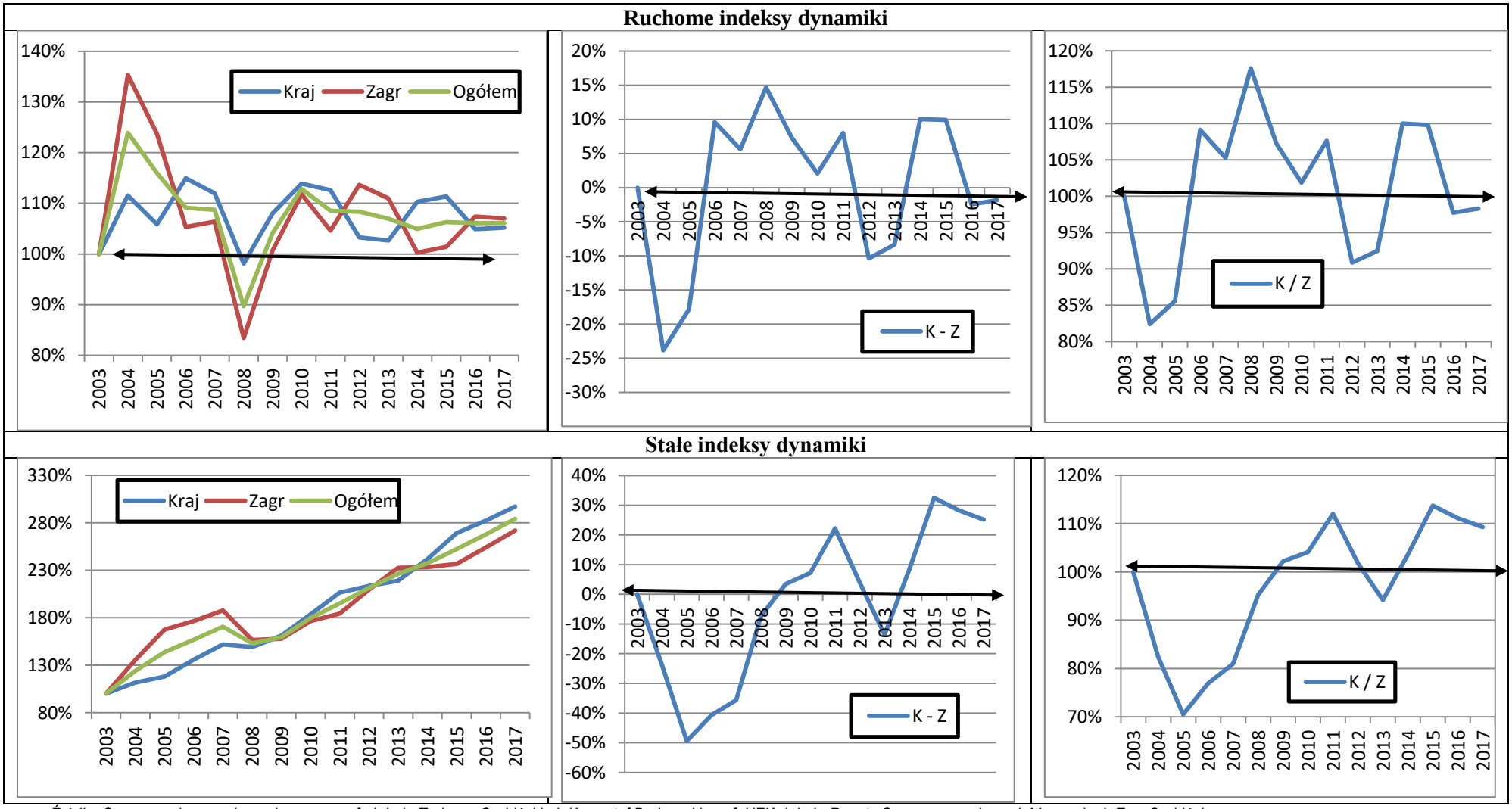

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Opracowanie autorskie zespołu ekspertów: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.3.4. Udziały procentowe liczby korzystających z obiektów noclegowych w Krakowie w kolejnych latach

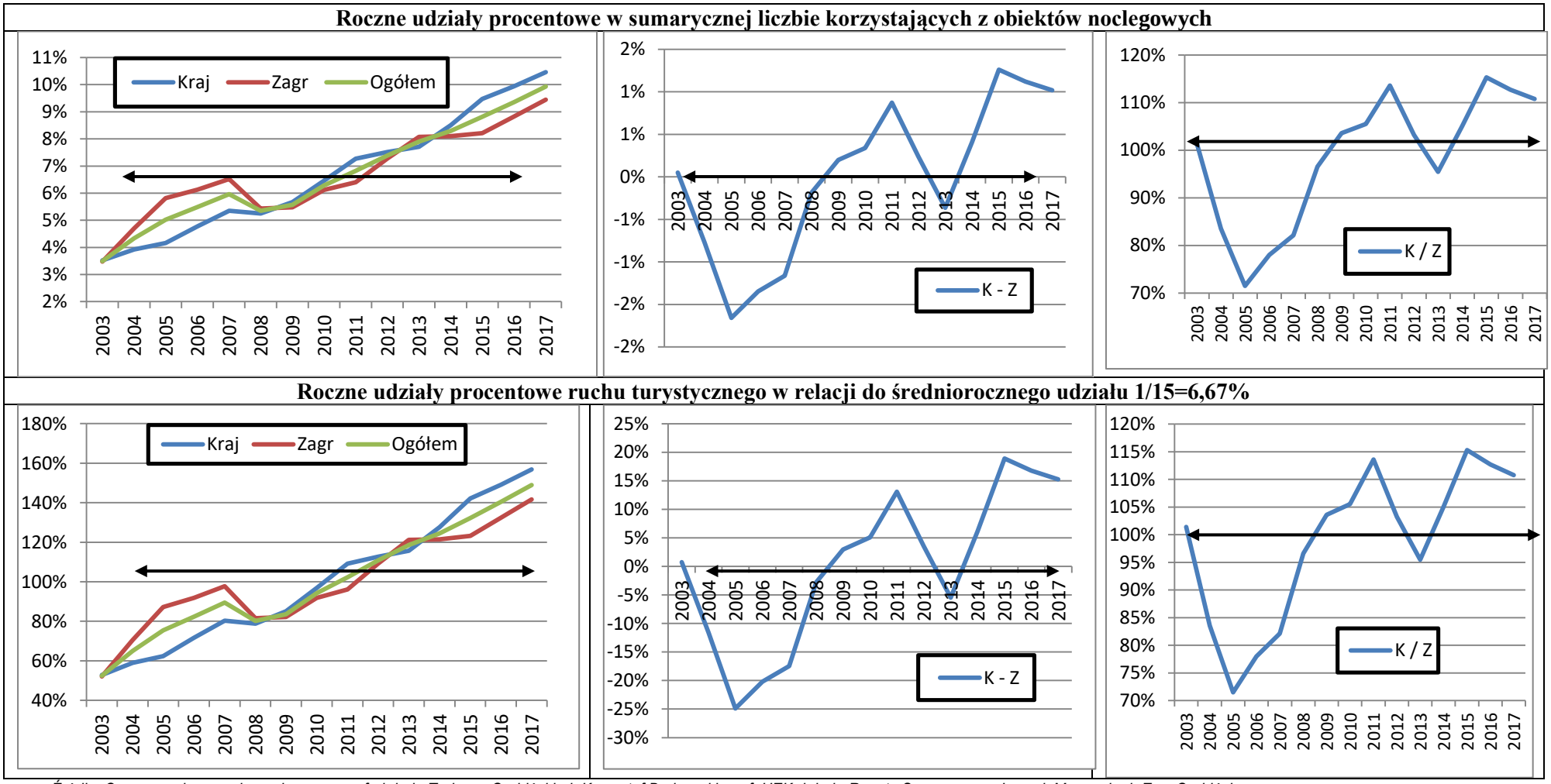

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.3.5. Udziały procentowe turystów krajowych i zagranicznych korzystających z obiektów noclegowych w Krakowie w latach 2003-2017

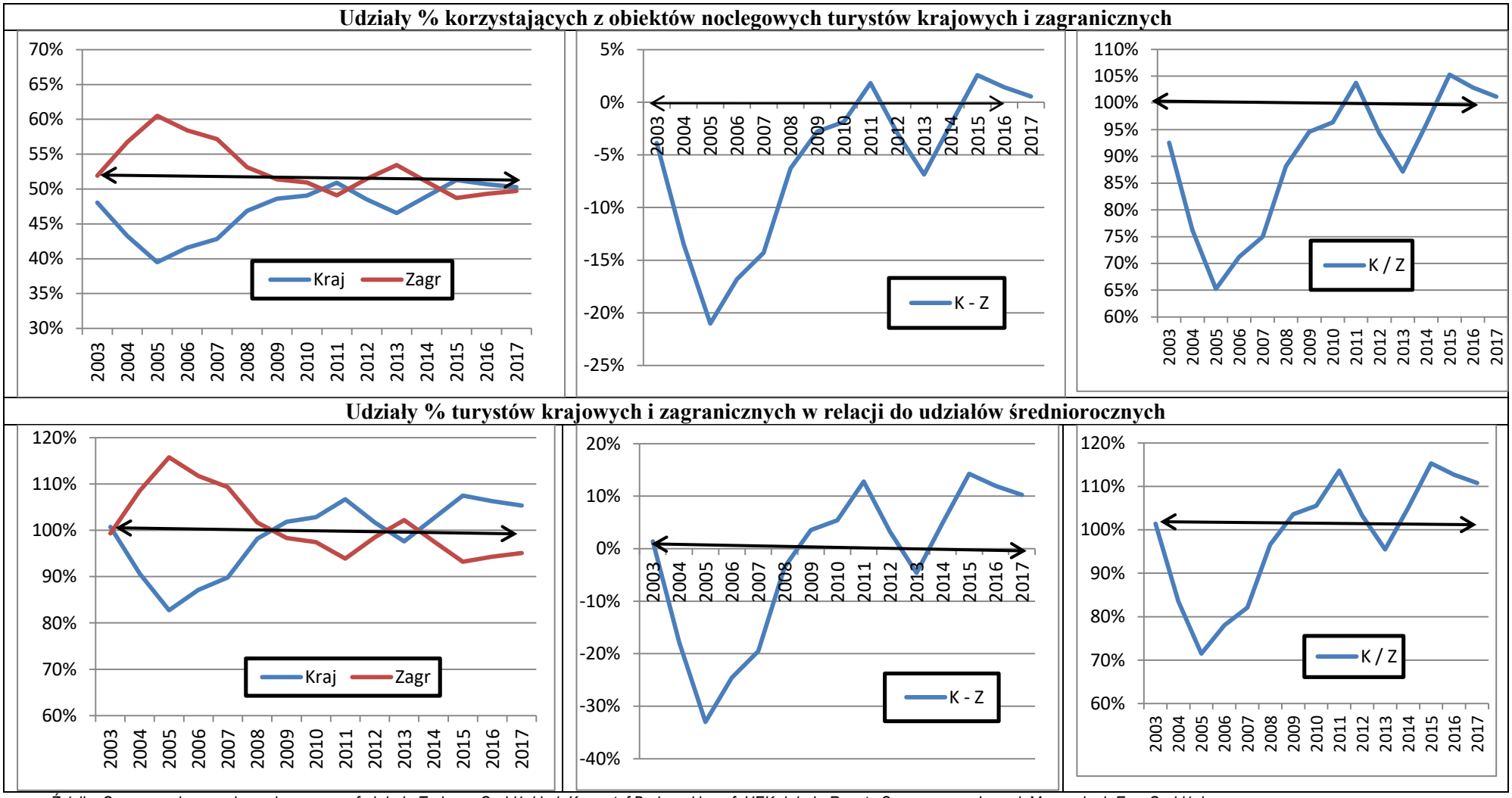

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Na podstawie rys. 2.3.1 można sformułować następujące wnioski.

- W początkowym okresie (lata 2003-2008) liczba turystów zagranicznych przekraczała liczbę turystów krajowych. Począwszy od roku 2008 obserwuje się równowagę obydwóch grup turystycznych.
- W całym analizowanym okresie obserwuje się regularny przyrost liczby turystów (ogółem, krajowych, zagranicznych), który można opisać liniową funkcją trendu. Jedynie w roku 2008 miał miejsce znaczny spadek liczby turystów zagranicznych (widoczny także w liczbie turystów ogółem)

Wykresy zamieszczone na rys. 2.3.2 ilustrują liczby turystów krajowych, zagranicznych i ogółem w latach 2003-2017 oraz ich prognozy przy pomocy liniowej funkcji trendu do roku 2020. Prognozy są wyznaczane w trzech wariantach, w których wykorzystuje się:

- dane oryginalne z pełną dokładnością
- dane zaokrąglone do pełnych tysięcy
- dane wygładzone 3-letnią średnią ruchomą

Analiza ta ma na celu ustalenie wielkości różnic wyników badań w zależności od stopnia dokładności danych wyjściowych. W tab.2.3.2 przedstawiono parametry liniowych funkcji trendu (wyrazy wolne, współczynniki kierunkowe oraz współczynniki determinacji) uzyskane we wszystkich wariantach danych dla wszystkich grup turystów (Ogółem, Zagr, Kraj).

Jak można zauważyć stopień zbieżności parametrów jest wysoki. W przypadku danych zaokrąglonych maksymalne różnice parametrów wynoszą tylko 0,6%. Średnie zróżnicowanie parametrów kształtuje się tu na poziomie 0,2%. W przypadku danych wygładzonych rozbieżności parametrów funkcji trendu są wyższe – średnio wynoszą 3,3% a maksymalnie (dla współczynników determinacji) – 6,6%

. Uzyskane rezultaty analizy są interesujące z dwóch powodów:

- większe rozbieżności parametrów w wariancie dla danych wygładzonych aniżeli dla danych zaokrąglonych. Istotą wygładzania szeregów czasowych jest eliminacja wysokich rozbieżności sąsiadujących ze sobą elementów szeregu przy zachowaniu dużego podobieństwa z danymi oryginalnymi. Tymczasem okazuje się, że operacja zaokrąglania danych prowadzi do większej zgodności z danymi oryginalnymi.

- niewielki poziom różnic (rzędu 0,1% - 0,2%) wielkości parametrów uzyskanych na podstawie danych oryginalnych i zaokrąglonych. W dalszej części opracowania przedstawione zostaną bardziej szczegółowe analizy mające na celu określenie poziomu rozbieżności parametrów wynikowych w przypadku większych zaokrągleń (do 10 000 a nawet 100 000)

Tabela 2.3.2. Zgodność parametrów liniowych funkcji trendu liczby turystów oszacowanych na podstawie danych oryginalnych, zaokrąglonych oraz wygładzonych

Parametry liniowych funkcji trendu			
D.oryginalne	wyraz wolny	wsp.kier.	wsp.R2
Ogółem	803236	100174	0,9622
Zagr	308436	57170	0,9827
Kraj	494800	43004	0,8706
D.zaokrąglone			
Ogółem	802000	100250	0,9627
Zagr	306476	57357	0,9831
Kraj	494476	43107	0,8723
D.wygładzone			
Ogółem	829978	96920	0,9779
Zagr	319423	55779	0,9885
Kraj	510555	41140	0,9283
Zgodność parametrów			
Dane zaokrąglone a dane oryginalne			
Ogółem	0,15%	0,08%	0,05%
Zagr	0,64%	0,33%	0,04%
Kraj	0,07%	0,24%	0,20%
Max	**0,64%**	0,33%	0,20%
Średnia	0,28%	**0,21%**	0,10%
Dane wygładzone a dane oryginalne			
Ogółem	3,33%	3,25%	1,63%
Zagr	3,56%	2,43%	0,59%
Kraj	3,18%	4,33%	6,63%
Max	3,56%	4,33%	**6,63**%
Średnia	3,36%	**3,34%**	2,95%

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Na rys.2.3.3-2.3.5zamieszczone są wykresy ilustrujące:

- Wartości parametrów dla turystów krajowych (K), zagranicznych (Z) oraz ogółem
- Różnice parametrów [K-Z]
- Ilorazy parametrów [K / Z]

Analiza przytoczonych wykresów pozwala sformułować następujące wnioski.

- **Rys.2.3.3**
  - Ruchome indeksy dynamiki wskazują, że w ostatnich 15 latach tylko w jednym roku (2008) nastąpił spadek liczby turystów zagranicznych. Poza tym tylko w roku 2008 (turyści krajowi) oraz w roku 2014 (turyści zagraniczni) nie odnotowano przyrostu liczby korzystających z obiektów noclegowych w Krakowie. W pozostałych przypadkach (42 na 45) indeksy dynamiki kształtowały się na dodatnim poziomie, wskazującym na systematyczny wzrost ruchu turystycznego.
  - Maksymalna roczna stopa wzrostu wynosiła 135% (turyści zagraniczni w roku 2004) natomiast stopa minimalna kształtowała się na poziomie 83% (również turyści zagraniczni w roku 2008). W ostatnich dwóch latach nastąpiło zbliżenie ruchomych indeksów dynamiki w grupach turystów krajowych i zagranicznych) na poziomie 105%-107%.
  - Wyższe roczne stopy wzrostu liczby turystów krajowych w stosunku do turystów zagranicznych miały miejsce w 8 latach (2006-2011 oraz 2014-2015). Przeciwna sytuacja (wyższe stopy wzrostu liczby turystów zagranicznych) wystąpiły w 4 latach 2004-2005 oraz 2012-2013).
  - W porównaniu do wyjściowego roku analizy (2003) znaczna przewaga liczby turystów zagranicznych nad krajowymi miała miejsce do roku 2008 a także (na niższym poziomie) w roku 2013. W pozostałych latach (po roku 2009) obserwuje się niewielką przewagę liczby turystów krajowych nad zagranicznymi.
  - Parametry K-Z oraz K/Z ilustrują te same zjawiska, przy czym różnica pomiędzy tymi parametrami wyraża się w rożnych jednostkach pomiarowych.
  - Indeksy dynamiki o podstawie stałej wskazują na kształtowanie się ruchu turystycznego abstrahując od jego bezwzględnego poziomu (wykresy tych indeksów dla turystów ogółem są usytuowane w pobliżu wykresów opisujących zmiany liczby turystów krajowych i zagranicznych pomimo dwukrotnej różnicy wielkości tych grup).

- **Rys.2.3.4**
  - Parametry zdefiniowane jako udziały procentowe liczby turystów w poszczególnych latach w łącznej ich liczbie za cały 15-letni okres (wierszowe udziały procentowe) nie wnoszą do analizy nic nowego. Podobnie jest w przypadku ilorazów tych parametrów przez średnioroczny wskaźnik udziału wynoszący 1/15=6,67%. Wszystkie wykresy stanowią kopie wcześniej omówionych diagramów. Sytuacja ta wynika z dużego podobieństwa przebiegu analizowanych szeregów charakteryzujących wielkość ruchu turystycznego w przekroju turystów krajowych i zagranicznych.
  - Warto tu zwrócić uwagę, że zarówno w przypadku rocznych udziałów procentowych jak i ich ilorazów przez wskaźnik średnioroczny parametry te przekraczają swoje wielkości progowe 6,67% oraz 100% w roku 2011. Jest to rok w którym sumaryczna wielkość ruchu turystycznego w Krakowie osiągnęła swój półmetek. Inaczej mówiąc okres 15 analizowanych lat można podzielić na dwa podokresy o zbliżonych 50-pocentowych sumarycznych wielkościach ruchu turystycznego. Pierwszy podokres trwał 9 lat (2003-2011) natomiast drugi okres – 6 lat (2012-2017).
- **Rys.2.3.5**
  - Wykresy udziałów procentowych liczby turystów krajowych i zagranicznych rzucają nieco inne światło na relacje tych parametrów niż by to wynikało z poprzednio prezentowanych wykresów. Jak można zauważyć, przez 11 lat (w okresie 2003-2014 z wyjątkiem roku 2011) turyści zagraniczni przeważali nad turystami krajowymi. Tylko w ostatnich 3 latach obserwuje się nieznaczną (0,6%-2,6%) przewagę liczby turystów krajowych nad zagranicznymi.
  - Warto też zwrócić uwagę na różnice pomiędzy wskazaniami „bieżących" udziałów procentowych (wyznaczanych z danych wyjściowych za kolejne lata) a udziałami zmodyfikowanymi będącymi ilorazami udziałów bieżących przez udziały uśrednione w skali całego 15-lecia. W tym przypadku przewaga zagranicznego ruchu turystycznego maleje i ogranicza się do 4-5 początkowych lat (2004-2007). W pozostałych latach (za wyjątkiem roku 2012) obserwuje się przewagę turystów krajowych nad zagranicznymi.

- Rozbieżności pomiędzy obydwoma wariatami wskaźników udziałów są widoczne także na wykresach parametrów [K-Z] oraz [K/Z]. Konfiguracja tych wykresów jest identyczna ale inne jest ich usytuowanie względem wartości progowych (0% dla parametrów K-Z oraz 100% dla parametrów K/Z]. Na wykresach w górnej części rys.2.3.6 (udziały „bieżące") wartości progowe przekroczone są tylko w 4 latach (2011 oraz 2015-2017). Natomiast na wykresach w dolnej części rys.2.3.6 przekroczenie wartości progowych (wskazujące na przewagę krajowego ruchu turystycznego nad zagranicznym) obserwuje się dla 8 lat - w okresie 2009-2017 za wyjątkiem roku 2013.

2.4. Analiza danych kwartalnych

Dane kwartalne zebrano w tab.2.4.1-2.4.4. Wszystkie te dane mają charakter wtórny i są wyznaczone w drodze agregacji źródłowych danych miesięcznych znajdujących się w tab.2.2.1 (dla turystów krajowych i zagranicznych) W każdej z tych tabel zamieszczono po 2-3 zestawienia zawierające następujące informacje (w nawiasach podano numery rysunków sporządzonych na podstawie danych z poszczególnych tabel).

- **Tab.2.4.1 (rys.2.4.1-2.4.3)**
  - (A) – liczby turystów korzystających z obiektów noclegowych Krakowie
  - (B) – wartości parametrów (A) zaokrąglone do pełnych tysięcy
  - (C) – wartości 3-letniej średniej ruchomej z parametrów (A)
- **Tab.2.4.2 (rys.2.4.5-2.4.11)**
  - D) – ruchome indeksy dynamiki parametrów (A)
  - (E) – stałe indeksy dynamiki parametrów (A) przy założeniu 2003=100%
  - (F) – relacje krajowego ruchu turystycznego w stosunku do ruchu zagranicznego
- **Tab.2.4.3 (rys.2.12-2.13)**
  - (G) kolumnowe udziały procentowe ruchu turystycznego w kolejnych kwartałach w relacji do wielkości ruchu w całym roku
  - (H) wierszowe udziały procentowe liczby turystów w danym roku w relacji do ogólnej liczby turystów w całym okresie 2003-2017
- **Tab.2.4.4 (rys.2.14-2.15)**
  - (I) kolumnowe wskaźniki sezonowości zdefiniowane jako ilorazy fatycznych wielkości ruchu turystycznego w poszczególnych kwartałach w relacji do średniej z wszystkich czterech kwartałów w danym roku
  - (J) wierszowe wskaźniki cykliczności zdefiniowane jako ilorazy parametrów (H) przez stałą 1/15=6,67% wyrażającą średnioroczny udział liczby turystów
  - (K) bezwzględne oraz (L) względne współczynniki zróżnicowania kwartalnego ruchu turystycznego (kraj, zagranica, ogółem) – rys.2.4.4.

Na podstawie przytoczonych parametrów i wykresów można sformułować następujące wnioski.

- **Rys.2.4.1-2.4.3**
  - Daje się zauważyć sezonowość ruchu turystycznego wyrażającą się w największym natężeniu ruchu w trzecich a następnie w drugich kwartałach oraz mniejszym ruchem turystycznym w czwartych i najmniejszym w pierwszych kwartałach [III > II > IV > I]
  - Sezonowość ruchu turystycznego obserwuje się przede wszystkim w grupie turystów zagranicznych. W przypadku turystów krajowych nie ma wyraźnych rozbieżności w kwartałach o dużym natężeniu ruchu [(III = II) > IV > I]
  - Brak tendencji wzrostowej liczby korzystających z noclegów turystów zagranicznych miał miejsce we wszystkich kwartałach roku 2008 a także w III i II kwartale roku 2014 oraz I kwartale roku 2012 (ogółem w 7 kwartałach z 60). W przypadku turystów krajowych spadki odnotowano w IV kwartale roku 2008, II kwartale roku 2012 oraz I kwartale roku 2013 (3 kwartały z 60)
- **Rys. 2.4.4**
  - Widoczny jest proces dywergencji absolutnej ruchu turystycznego polegający na stopniowym rozwarstwianiu się wielkości ruchu pomiędzy kwartałami o największym i najmniejszym nasileniu tego ruchu.
  - Równocześnie mamy do czynienia ze zmniejszaniem zróżnicowania (konwergencją) wielkości ruchu turystycznego w **wyrażeniu względnym**, w stosunku do przeciętnego poziomu ruchu turystycznego w danym roku.
  - Proces dywergencji absolutnej jest bardziej widoczny w krajowym ruchu turystycznym niż zagranicznym. Odwrotnie jest natomiast w przypadku konwergencji względnej, która przebiega szybciej w obszarze ruchu zagranicznego.

- **Rys.2.4.5-2.4.11**
  - Większą dynamiką zmian charakteryzował się zagraniczny ruch turystyczny. Maksymalny ruchomy indeks dynamiki (z roku na rok) wynosił tu 150% (IV kwartał 2004 oraz I kwartał 2005 roku). W przypadku krajowego ruchu turystycznego indeksy ruchome kształtowały się na niższym poziomie. Największe przyrosty (na poziomie 120%) odnotowano tu w III kwartale 2004, III i IV kwartale 2006 oraz I kwartale 2007

- Minimalne ruchome indeksy dynamiki również świadczą o większej stabilizacji krajowego ruchu turystycznego. Największe spadki liczby turystów krajowych (90%) miały miejsce w I kwartale 2013 oraz w IV kwartale 2008. Natomiast maksymalny spadek liczby zagranicznych turystów był większy i wynosił 80% w III i IV kwartale 2008 roku
- Indeksy dynamiki o stałej podstawie (2003=100%) wskazują na większe zróżnicowanie dynamiki ruchu zagranicznego (w przedziale 200%-350% w całym 15-leciu) niż ruchu krajowego (250%-350%). Maksymalny wzrost zagranicznego ruchu turystycznego odnotowano w IV-tych oraz I-ych kwartałach. W przypadku krajowego ruchu turystycznego taka sama skala zmian (350%) dotyczyła III kwartału
- Parametry opisujące relacje krajowego do zagranicznego ruchu turystycznego wskazują, ze w II i III kwartałach przeważają turyści zagraniczni. W III kwartałach ich udział wynosił w początkowych latach 65% - 68% i stopniowo się zmniejszał do poziomu 53%-55%. Również w IV kwartałach przeważają turyści zagraniczni nad krajowymi jakkolwiek przewaga ta jest mniejsza.
- Odwrotna sytuacja (przewaga krajowego ruchu turystycznego nad zagranicznym) występuje w IV oraz I kwartałach. Różnice te mają tendencję do wyrównywania się. W 2017 roku w II oraz IV kwartale liczby turystów krajowych i zagranicznych były na tym samym poziomie. W I kwartale turyści krajowi mieli przewagę nad turystami zagranicznymi (120%) natomiast odwrotnie było w III kwartale (udział turystów krajowych wynosił 90%).

- **Rys.2.4.12-2.4.13**
  - Udziały procentowe ruchu turystycznego w kwartałach (w relacji do danych rocznych) oraz ruch turystycznego w latach (w relacji do sumarycznych wielkości dla całego 15-lecia) wskazują na prawidłowości zbliżone do tych, które można było ustalić na podstawie innych parametrów.
  - Udziały procentowe kwartalnego ruchu turystycznego uwidaczniają identyczną (w każdym roku} kolejność kwartałów (III>II>I>IV) wynikającą z liczby turystów zagranicznych oraz nieco inną kolejność kwartałów (II=III >IV > I) dla krajowego ruchu turystycznego.

- **Rys.2.4.14-2.4.15**
  - Wykresy zamieszczone na obydwóch rysunkach mają taki sam przebieg jak wykresy podane na rys. 2.18-2.19 pomimo że ilustrują różne parametry.
  - Na rys.2.18 zamieszczono udziały procentowe liczby turystów w kolejnych kwartałach w relacji do ich rocznej sumy: $x_i / \sum x_i$. Wartości te sumują się do 100%. Natomiast w tab.2.20 podane są współczynniki sezonowości zdefiniowane jako iloraz liczby turystów w danym kwartale przez średnią wielkość ruchu turystycznego w danym roku: $x_i / [\sum x_i / 4]$. Wartości te sumują się do 400%. Pomiędzy tymi parametrami zachodzi oczywista zależność polegająca na tym, że współczynnik sezonowości jest 4-krotnością udziałów procentowych.
  - Podobnie jest w przypadku wykresów znajdujących się na rys. 2.19 oraz 2.21. Różnica w stosunku do poprzedniego parametru polega na tym, że mamy tu do czynienia nie z 4-krotnością, ale 15-krotnością obydwóch parametrów.
  - Jest to jeden z przykładów infotopii negatywnej. Nie ma tu potrzeby interpretacji parametrów znajdujących się w obydwóch tabelach. Dlatego też w przypadku danych miesięcznych wszystkie powielające się parametry będą podane tylko w jednej wersji

Tabela 2.4.1. Turyści korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów

Dane wyjściowe															
A	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
I_Kraj	82 379	85 513	95 748	103 079	124 698	122 716	126 645	129 230	155 723	178 627	160 735	192 280	220 034	221 495	227 300
II_Kraj	127 161	132 317	133 553	144 966	172 549	175 133	186 390	209 111	240 592	224 502	249 799	271 486	300 021	323 599	332 075
III_Kraj	97 958	121 093	128 745	157 158	159 415	163 407	180 241	219 634	232 687	249 196	248 998	261 363	301 445	316 729	346 038
IV_Kraj	96 915	112 151	119 540	143 740	158 164	141 911	158 273	184 145	206 605	210 663	226 256	252 135	266 821	280 105	296 009
I_Zagr	51 540	64 795	96 142	109 376	139 102	130 476	111 402	118 174	111 794	143 302	160 347	154 844	159 965	190 197	191 960
II_Zagr	130 641	176 914	215 980	212 467	229 433	200 041	198 718	216 448	223 057	260 568	289 328	308 779	291 386	313 431	325 575
III_Zagr	174 788	230 353	275 067	281 299	286 115	226 829	237 758	274 035	291 653	308 368	351 025	337 909	350 689	357 807	382 915
IV_Zagr	79 922	119 401	144 570	167 651	165 328	126 710	140 993	161 586	179 160	203 344	215 492	217 608	231 730	248 586	287 542
I_Ogół	133 919	150 308	191 890	212 455	263 800	253 192	238 047	247 404	267 517	321 929	321 082	347 124	379 999	411 692	419 260
II_Ogół	257 802	309 231	349 533	357 433	401 982	375 174	385 108	425 559	463 649	485 070	539 127	580 265	591 407	637 030	657 650
III_Ogół	272 746	351 446	403 812	438 457	445 530	390 236	417 999	493 669	524 340	557 564	600 023	599 272	652 134	674 535	728 953
IV_Ogół	176 837	231 552	264 110	311 391	323 492	268 621	299 266	345 731	385 765	414 007	441 748	469 743	498 551	528 691	583 551
Zaokraglenia do tysiąca															
B	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
I_Kraj	82 000	86 000	96 000	103 000	125 000	123 000	127 000	129 000	156 000	179 000	161 000	192 000	220 000	221 000	227 000
II_Kraj	127 000	132 000	134 000	145 000	173 000	175 000	186 000	209 000	241 000	225 000	250 000	271 000	300 000	324 000	332 000
III_Kraj	98 000	121 000	129 000	157 000	159 000	163 000	180 000	220 000	233 000	249 000	249 000	261 000	301 000	317 000	346 000
IV_Kraj	97 000	112 000	120 000	144 000	158 000	142 000	158 000	184 000	207 000	211 000	226 000	252 000	267 000	280 000	296 000
I_Zagr	52 000	65 000	96 000	109 000	139 000	130 000	111 000	118 000	112 000	143 000	160 000	155 000	160 000	190 000	192 000
II_Zagr	131 000	177 000	216 000	212 000	229 000	200 000	199 000	216 000	223 000	261 000	289 000	309 000	291 000	313 000	326 000
III_Zagr	175 000	230 000	275 000	281 000	286 000	227 000	238 000	274 000	292 000	308 000	351 000	338 000	351 000	358 000	383 000
IV_Zagr	80 000	119 000	145 000	168 000	165 000	127 000	141 000	162 000	179 000	203 000	215 000	218 000	232 000	249 000	288 000
I_Ogół	134 000	150 000	192 000	212 000	264 000	253 000	238 000	247 000	268 000	322 000	321 000	347 000	380 000	412 000	419 000
II_Ogół	258 000	309 000	350 000	357 000	402 000	375 000	385 000	426 000	464 000	485 000	539 000	580 000	591 000	637 000	658 000
III_Ogół	273 000	351 000	404 000	438 000	446 000	390 000	418 000	494 000	524 000	558 000	600 000	599 000	652 000	675 000	729 000
IV_Ogół	177 000	232 000	264 000	311 000	323 000	269 000	299 000	346 000	386 000	414 000	442 000	470 000	499 000	529 000	584 000
3-letnia średnia ruchoma															
C	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
I_Kraj	83 946	87 880	94 780	107 842	116 831	124 686	126 197	137 199	154 527	165 028	177 214	191 016	211 270	222 943	224 397
II_Kraj	129 739	131 010	136 945	150 356	164 216	178 024	190 211	212 031	224 735	238 298	248 596	273 769	298 369	318 565	327 837
III_Kraj	109 526	115 932	135 665	148 439	159 993	167 688	187 761	210 854	233 839	243 627	253 186	270 602	293 179	321 404	331 383
IV_Kraj	104 533	109 535	125 144	140 481	147 938	152 783	161 443	183 008	200 471	214 508	229 685	248 404	266 354	280 978	288 057
I_Zagr	58 168	70 826	90 104	114 873	126 318	126 993	120 017	113 790	124 423	138 481	152 831	158 385	168 335	180 707	191 079
II_Zagr	153 778	174 512	201 787	219 293	213 980	209 397	205 069	212 741	233 358	257 651	286 225	296 498	304 532	310 131	319 503
III_Zagr	202 571	226 736	262 240	280 827	264 748	250 234	246 207	267 815	291 352	317 015	332 434	346 541	348 802	363 804	370 361
IV_Zagr	99 662	114 631	143 874	159 183	153 230	144 344	143 096	160 580	181 363	199 332	212 148	221 610	232 641	255 953	268 064
I_Ogół	142 114	158 706	184 884	222 715	243 149	251 680	246 214	250 989	278 950	303 509	330 045	349 402	379 605	403 650	415 476
II_Ogół	283 517	305 522	338 732	369 649	378 196	387 421	395 280	424 772	458 093	495 949	534 821	570 266	602 901	628 696	647 340
III_Ogół	312 096	342 668	397 905	429 266	424 741	417 922	433 968	478 669	525 191	560 642	585 620	617 143	641 980	685 207	701 744
IV_Ogół	204 195	224 166	269 018	299 664	301 168	297 126	304 539	343 587	381 834	413 840	441 833	470 014	498 995	536 931	556 121

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 2.4.2. Indeksy dynamiki liczby korzystających z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 oraz relacje krajowego i zagranicznego ruchu turystycznego

Ruchome indeksy dynamiki															
D	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
I_Kraj	100%	104%	112%	108%	121%	98%	103%	102%	121%	115%	90%	120%	114%	101%	103%
II_Kraj	100%	104%	101%	109%	119%	101%	106%	112%	115%	93%	111%	109%	111%	108%	103%
III_Kraj	100%	124%	106%	122%	101%	103%	110%	122%	106%	107%	100%	105%	115%	105%	109%
IV_Kraj	100%	116%	107%	120%	110%	90%	112%	116%	112%	102%	107%	111%	106%	105%	106%
I_Zagr	100%	126%	148%	114%	127%	94%	85%	106%	95%	128%	112%	97%	103%	119%	101%
II_Zagr	100%	135%	122%	98%	108%	87%	99%	109%	103%	117%	111%	107%	94%	108%	104%
III_Zagr	100%	132%	119%	102%	102%	79%	105%	115%	106%	106%	114%	96%	104%	102%	107%
IV_Zagr	100%	149%	121%	116%	99%	77%	111%	115%	111%	113%	106%	101%	106%	107%	116%
I_Ogół	100%	112%	128%	111%	124%	96%	94%	104%	108%	120%	100%	108%	109%	108%	102%
II_Ogół	100%	120%	113%	102%	112%	93%	103%	111%	109%	105%	111%	108%	102%	108%	103%
III_Ogół	100%	129%	115%	109%	102%	88%	107%	118%	106%	106%	108%	100%	109%	103%	108%
IV_Ogół	100%	131%	114%	118%	104%	83%	111%	116%	112%	107%	107%	106%	106%	106%	110%
Stałe indeksy dynamiki															
E	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
I_Kraj	100%	104%	116%	125%	151%	149%	154%	157%	189%	217%	195%	233%	267%	269%	276%
II_Kraj	100%	104%	105%	114%	136%	138%	147%	164%	189%	177%	196%	213%	236%	254%	261%
III_Kraj	100%	124%	131%	160%	163%	167%	184%	224%	238%	254%	254%	267%	308%	323%	353%
IV_Kraj	100%	116%	123%	148%	163%	146%	163%	190%	213%	217%	233%	260%	275%	289%	305%
I_Zagr	100%	126%	187%	212%	270%	253%	216%	229%	217%	278%	311%	300%	310%	369%	372%
II_Zagr	100%	135%	165%	163%	176%	153%	152%	166%	171%	199%	221%	236%	223%	240%	249%
III_Zagr	100%	132%	157%	161%	164%	130%	136%	157%	167%	176%	201%	193%	201%	205%	219%
IV_Zagr	100%	149%	181%	210%	207%	159%	176%	202%	224%	254%	270%	272%	290%	311%	360%
I_Ogół	100%	112%	143%	159%	197%	189%	178%	185%	200%	240%	240%	259%	284%	307%	313%
II_Ogół	100%	120%	136%	139%	156%	146%	149%	165%	180%	188%	209%	225%	229%	247%	255%
III_Ogół	100%	129%	148%	161%	163%	143%	153%	181%	192%	204%	220%	220%	239%	247%	267%
IV_Ogół	100%	131%	149%	176%	183%	152%	169%	196%	218%	234%	250%	266%	282%	299%	330%
Relacje Kraj / Zagr															
F	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
I_Kr/Ogoł	62%	57%	50%	49%	47%	48%	53%	52%	58%	55%	50%	55%	58%	54%	54%
II_Kr/Ogoł	49%	43%	38%	41%	43%	47%	48%	49%	52%	46%	46%	47%	51%	51%	50%
III_Kr/Ogoł	36%	34%	32%	36%	36%	42%	43%	44%	44%	45%	41%	44%	46%	47%	47%
IV_Kr/Ogoł	55%	48%	45%	46%	49%	53%	53%	53%	54%	51%	51%	54%	54%	53%	51%
I_Zag/Ogoł	38%	43%	50%	51%	53%	52%	47%	48%	42%	45%	50%	45%	42%	46%	46%
II_Zag/Ogoł	51%	57%	62%	59%	57%	53%	52%	51%	48%	54%	54%	53%	49%	49%	50%
III_Zag/Ogoł	64%	66%	68%	64%	64%	58%	57%	56%	56%	55%	59%	56%	54%	53%	53%
IV_Zag/Ogoł	45%	52%	55%	54%	51%	47%	47%	47%	46%	49%	49%	46%	46%	47%	49%
I Kr/Zagr	160%	132%	100%	94%	90%	94%	114%	109%	139%	125%	100%	124%	138%	116%	118%
II Kr/Zagr	97%	75%	62%	68%	75%	88%	94%	97%	108%	86%	86%	88%	103%	103%	102%
III Kr/Zagr	56%	53%	47%	56%	56%	72%	76%	80%	80%	81%	71%	77%	86%	89%	90%
IV Kr/Zagr	121%	94%	83%	86%	96%	112%	112%	114%	115%	104%	105%	116%	115%	113%	103%

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 2.4.3. Kolumnowe i wierszowe udziały procentowe ruchu turystycznego

% udziały kolumnowe															
G	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
I_Kraj	20,4%	19,0%	20,0%	18,8%	20,3%	20,3%	19,4%	17,4%	18,6%	20,7%	18,1%	19,7%	20,2%	19,4%	18,9%
II_Kraj	31,4%	29,3%	28,0%	26,4%	28,1%	29,0%	28,6%	28,2%	28,8%	26,0%	28,2%	27,8%	27,6%	28,3%	27,6%
III_Kraj	24,2%	26,8%	27,0%	28,6%	25,9%	27,1%	27,7%	29,6%	27,8%	28,9%	28,1%	26,7%	27,7%	27,7%	28,8%
IV_Kraj	24,0%	24,9%	25,0%	26,2%	25,7%	23,5%	24,3%	24,8%	24,7%	24,4%	25,5%	25,8%	24,5%	24,5%	24,6%
I_Zagr	11,8%	11,0%	13,1%	14,2%	17,0%	19,1%	16,2%	15,3%	13,9%	15,7%	15,8%	15,2%	15,5%	17,1%	16,2%
II_Zagr	29,9%	29,9%	29,5%	27,6%	28,0%	29,2%	28,8%	28,1%	27,7%	28,5%	28,5%	30,3%	28,2%	28,2%	27,4%
III_Zagr	40,0%	38,9%	37,6%	36,5%	34,9%	33,2%	34,5%	35,6%	36,2%	33,7%	34,5%	33,2%	33,9%	32,2%	32,2%
IV_Zagr	18,3%	20,2%	19,8%	21,8%	20,2%	18,5%	20,5%	21,0%	22,2%	22,2%	21,2%	21,4%	22,4%	22,4%	24,2%
I_Ogół	15,9%	14,4%	15,9%	16,1%	18,4%	19,7%	17,8%	16,4%	16,3%	18,1%	16,9%	17,4%	17,9%	18,3%	17,5%
II_Ogół	30,6%	29,7%	28,9%	27,1%	28,0%	29,1%	28,7%	28,1%	28,2%	27,3%	28,3%	29,1%	27,9%	28,3%	27,5%
III_Ogół	32,4%	33,7%	33,4%	33,2%	31,1%	30,3%	31,2%	32,6%	31,9%	31,3%	31,5%	30,0%	30,7%	30,0%	30,5%
IV_Ogół	21,0%	22,2%	21,8%	23,6%	22,5%	20,9%	22,3%	22,9%	23,5%	23,3%	23,2%	23,5%	23,5%	23,5%	24,4%
% udziały wierszowe															
H	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
I_Kraj	3,7%	3,8%	4,3%	4,6%	5,6%	5,5%	5,7%	5,8%	7,0%	8,0%	7,2%	8,6%	9,9%	9,9%	10,2%
II_Kraj	3,9%	4,1%	4,1%	4,5%	5,4%	5,4%	5,8%	6,5%	7,5%	7,0%	7,7%	8,4%	9,3%	10,0%	10,3%
III_Kraj	3,1%	3,8%	4,0%	4,9%	5,0%	5,1%	5,7%	6,9%	7,3%	7,8%	7,8%	8,2%	9,5%	9,9%	10,9%
IV_Kraj	3,4%	3,9%	4,2%	5,0%	5,5%	5,0%	5,5%	6,5%	7,2%	7,4%	7,9%	8,8%	9,4%	9,8%	10,4%
I_Zagr	2,7%	3,4%	5,0%	5,7%	7,2%	6,7%	5,8%	6,1%	5,8%	7,4%	8,3%	8,0%	8,3%	9,8%	9,9%
II_Zagr	3,6%	4,9%	6,0%	5,9%	6,4%	5,6%	5,5%	6,0%	6,2%	7,3%	8,1%	8,6%	8,1%	8,7%	9,1%
III_Zagr	4,0%	5,3%	6,3%	6,4%	6,6%	5,2%	5,4%	6,3%	6,7%	7,1%	8,0%	7,7%	8,0%	8,2%	8,8%
IV_Zagr	3,0%	4,4%	5,4%	6,2%	6,1%	4,7%	5,2%	6,0%	6,7%	7,6%	8,0%	8,1%	8,6%	9,2%	10,7%
I_Ogół	3,2%	3,6%	4,6%	5,1%	6,3%	6,1%	5,7%	5,9%	6,4%	7,7%	7,7%	8,3%	9,1%	9,9%	10,1%
II_Ogół	3,8%	4,5%	5,1%	5,2%	5,9%	5,5%	5,7%	6,2%	6,8%	7,1%	7,9%	8,5%	8,7%	9,3%	9,6%
III_Ogół	3,6%	4,7%	5,3%	5,8%	5,9%	5,2%	5,5%	6,5%	6,9%	7,4%	7,9%	7,9%	8,6%	8,9%	9,7%
IV_Ogół	3,2%	4,2%	4,8%	5,6%	5,8%	4,8%	5,4%	6,2%	7,0%	7,5%	8,0%	8,5%	9,0%	9,5%	10,5%

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 2.4.4. Kolumnowe i wierszowe współczynniki strukturalne ruchu turystycznego w przekroju kwartalnym

Kolumnowe wskaźniki sezonowości

I	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
I_Kraj	81%	76%	80%	75%	81%	81%	78%	70%	75%	83%	73%	79%	81%	78%	76%
II_Kraj	126%	117%	112%	106%	112%	116%	114%	113%	115%	104%	113%	111%	110%	113%	111%
III_Kraj	97%	107%	108%	115%	104%	108%	111%	118%	111%	116%	112%	107%	111%	111%	115%
IV_Kraj	96%	99%	100%	105%	103%	94%	97%	99%	99%	98%	102%	103%	98%	98%	99%
I_Zagr	47%	44%	53%	57%	68%	76%	65%	61%	56%	63%	63%	61%	62%	69%	65%
II_Zagr	120%	120%	118%	110%	112%	117%	115%	112%	111%	114%	114%	121%	113%	113%	110%
III_Zagr	160%	156%	150%	146%	140%	133%	138%	142%	145%	135%	138%	133%	136%	129%	129%
IV_Zagr	73%	81%	79%	87%	81%	74%	82%	84%	89%	89%	85%	85%	90%	90%	97%
I_Ogół	64%	58%	63%	64%	74%	79%	71%	65%	65%	72%	68%	70%	72%	73%	70%
II_Ogół	123%	119%	116%	108%	112%	117%	115%	113%	113%	109%	113%	116%	111%	113%	110%
III_Ogół	130%	135%	134%	133%	124%	121%	125%	131%	128%	125%	126%	120%	123%	120%	122%
IV_Ogół	84%	89%	87%	94%	90%	83%	89%	91%	94%	93%	93%	94%	94%	94%	98%

Wierszowe wskaźniki cykliczności

J	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
I_Kraj	56%	58%	65%	69%	84%	83%	85%	87%	105%	120%	108%	130%	148%	149%	153%
II_Kraj	59%	62%	62%	67%	80%	82%	87%	97%	112%	104%	116%	126%	140%	151%	155%
III_Kraj	46%	57%	61%	74%	75%	77%	85%	103%	110%	117%	117%	123%	142%	149%	163%
IV_Kraj	51%	59%	63%	76%	83%	75%	83%	97%	109%	111%	119%	133%	140%	147%	156%
I_Zagr	40%	50%	75%	85%	108%	101%	86%	92%	87%	111%	124%	120%	124%	148%	149%
II_Zagr	55%	74%	90%	89%	96%	84%	83%	90%	93%	109%	121%	129%	122%	131%	136%
III_Zagr	60%	79%	94%	97%	98%	78%	82%	94%	100%	106%	121%	116%	120%	123%	132%
IV_Zagr	45%	67%	81%	93%	92%	71%	79%	90%	100%	113%	120%	121%	129%	139%	160%
I_Ogół	48%	54%	69%	77%	95%	91%	86%	89%	96%	116%	116%	125%	137%	148%	151%
II_Ogół	57%	68%	77%	79%	88%	83%	85%	94%	102%	107%	119%	128%	130%	140%	145%
III_Ogół	54%	70%	80%	87%	89%	78%	83%	98%	104%	111%	119%	119%	130%	134%	145%
IV_Ogół	48%	63%	71%	84%	88%	73%	81%	94%	104%	112%	120%	127%	135%	143%	158%

Współczynniki zróżnicowania kwartalnego K-absolutne L-względne

K/L	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
K Kraj	44 782	46 804	37 805	54 079	47 851	52 417	59 745	90 404	84 869	70 569	89 064	79 206	81 411	102 104	118 738
K Zagr	123 248	165 558	178 925	171 923	147 013	100 119	126 356	155 861	179 859	165 066	190 678	183 065	190 724	167 610	190 955
K Ogół	138 827	201 138	211 922	226 002	181 730	137 044	179 952	246 265	256 823	235 635	278 941	252 148	272 135	262 844	309 693
L Kraj	44%	42%	32%	39%	31%	35%	37%	49%	41%	33%	40%	32%	30%	36%	40%
L Zagr	113%	112%	98%	89%	72%	59%	73%	81%	89%	72%	75%	72%	74%	60%	64%
L Ogół	66%	77%	70%	68%	51%	43%	54%	65%	63%	53%	59%	51%	51%	47%	52%

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.4.1. Liczba turystów korzystajacych z obiektów noclegowych w Krakowe w latach 2003-2017 wg kwartałów

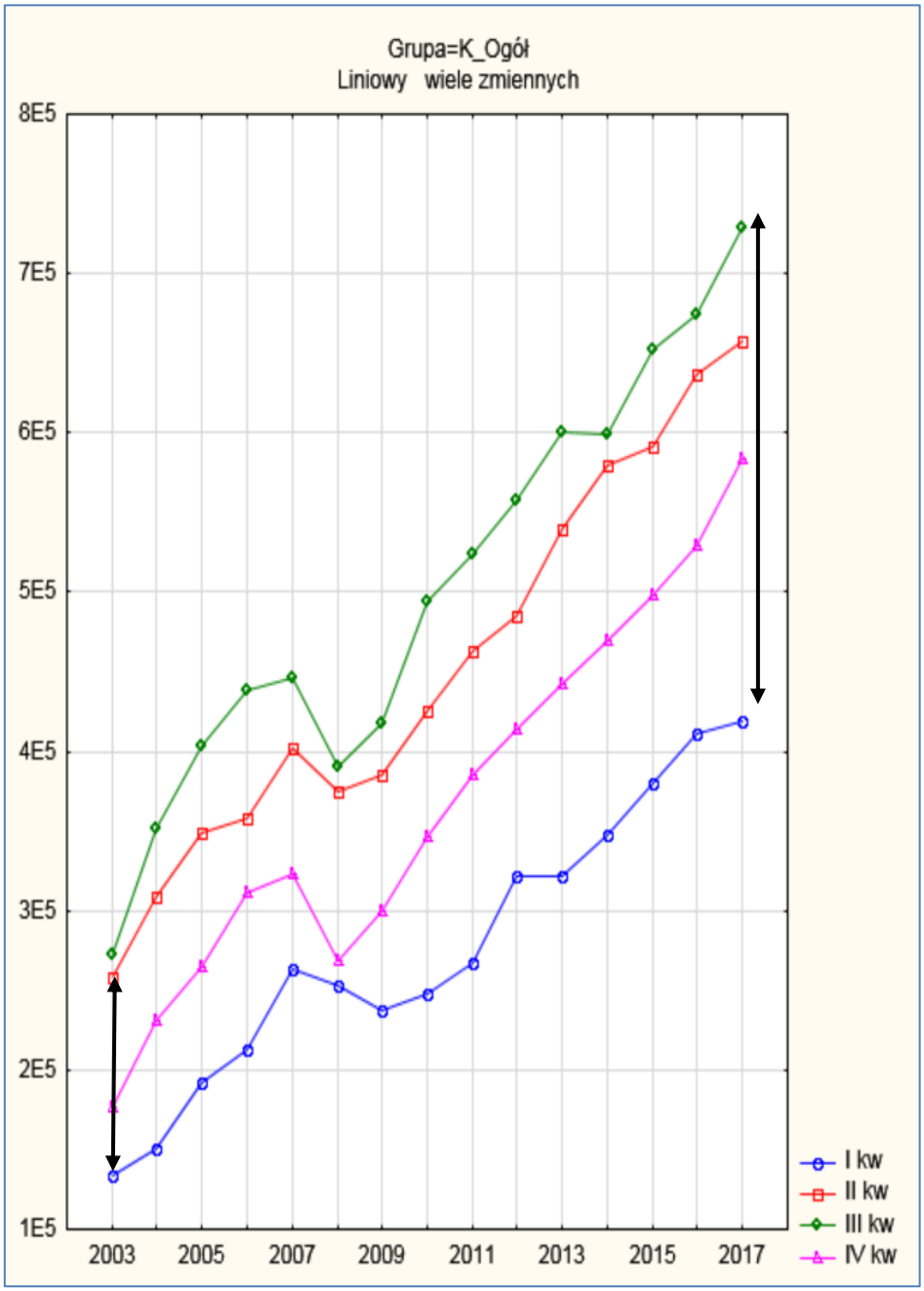

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.4.2. Liczba turystów krajowych i zagranicznych korzystających z obiektów noclegowych w Krakowie w latach 2003-2017 wg kwartałów

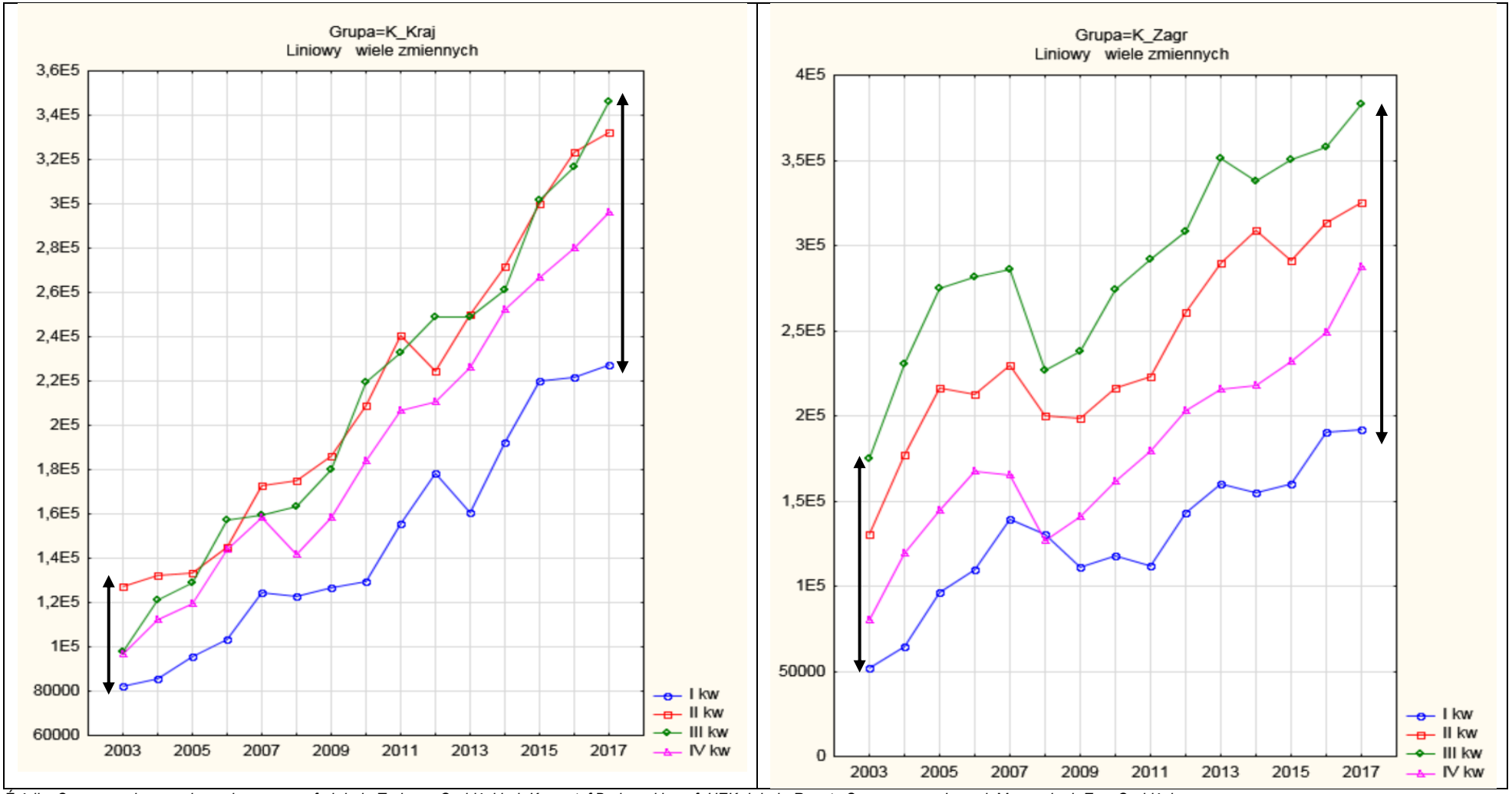

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.4.3. Korzystający z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 turyści krajowi i zagraniczni w przekroju lat i kwartałów

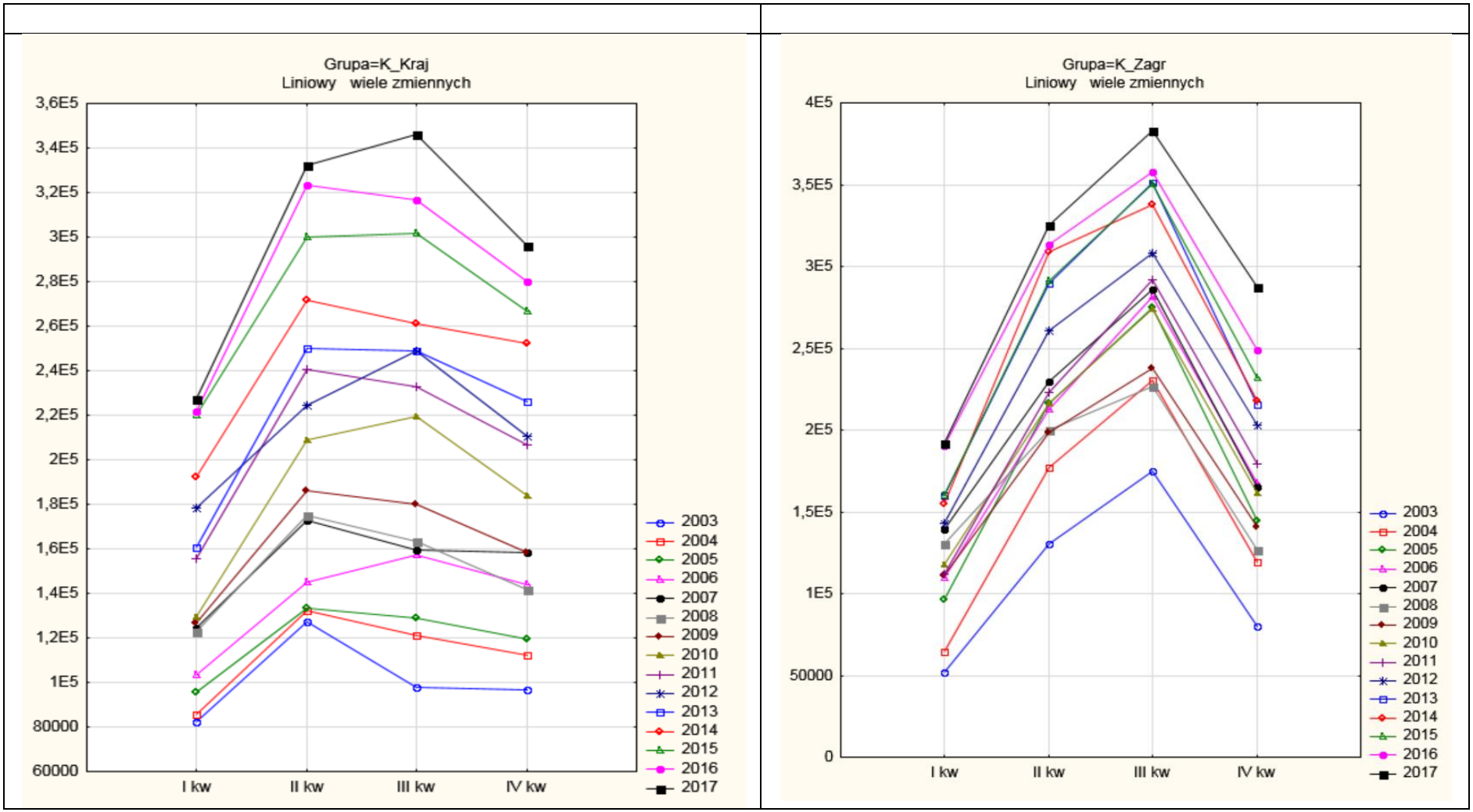

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.4.4. Absolutne i względe mierniki izróżnicowania ruchu turystyznego w kwartałach

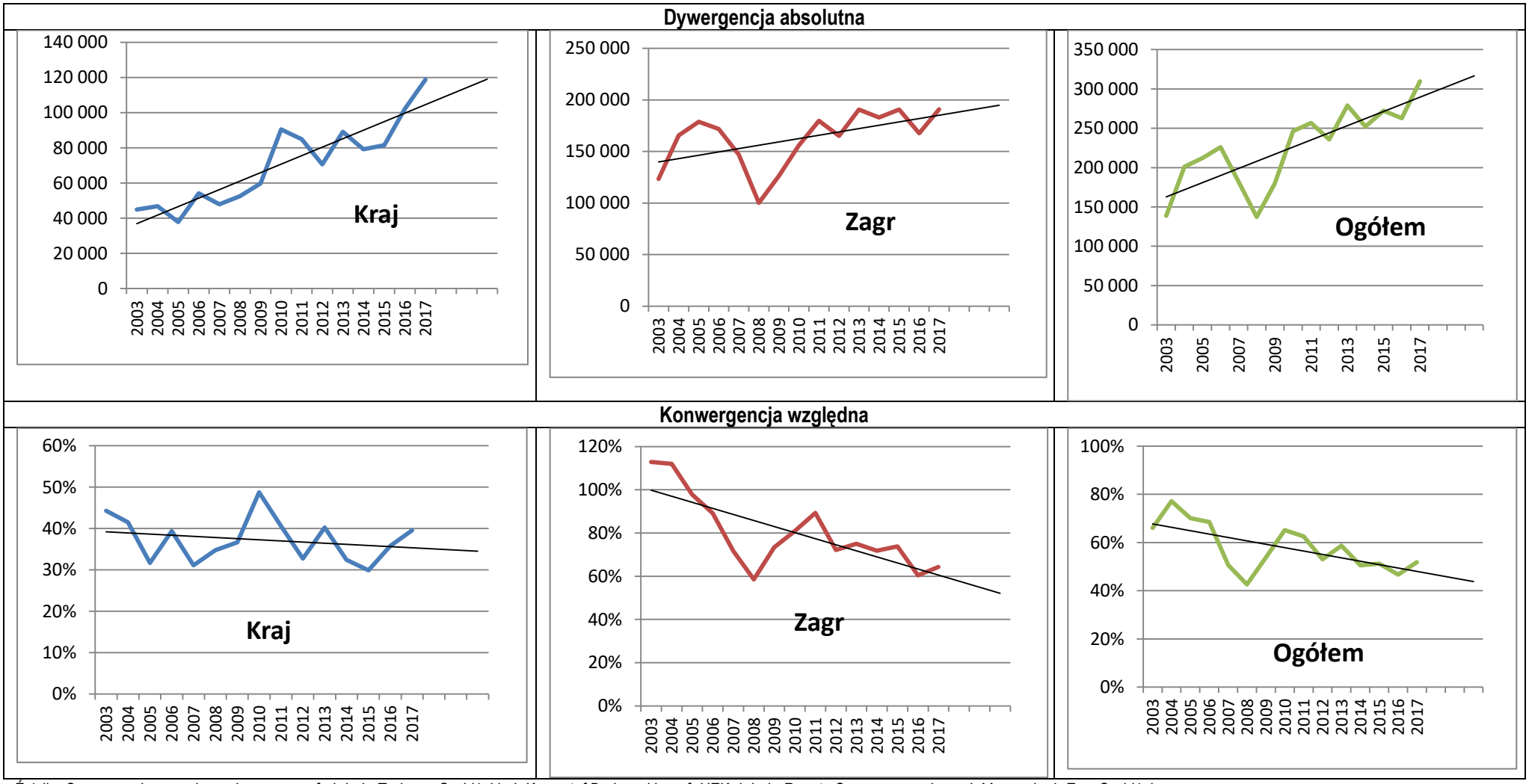

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.4.5. Ruchome indeksy dynamiki liczby turystów **krajowych** wg kwartałów i lat

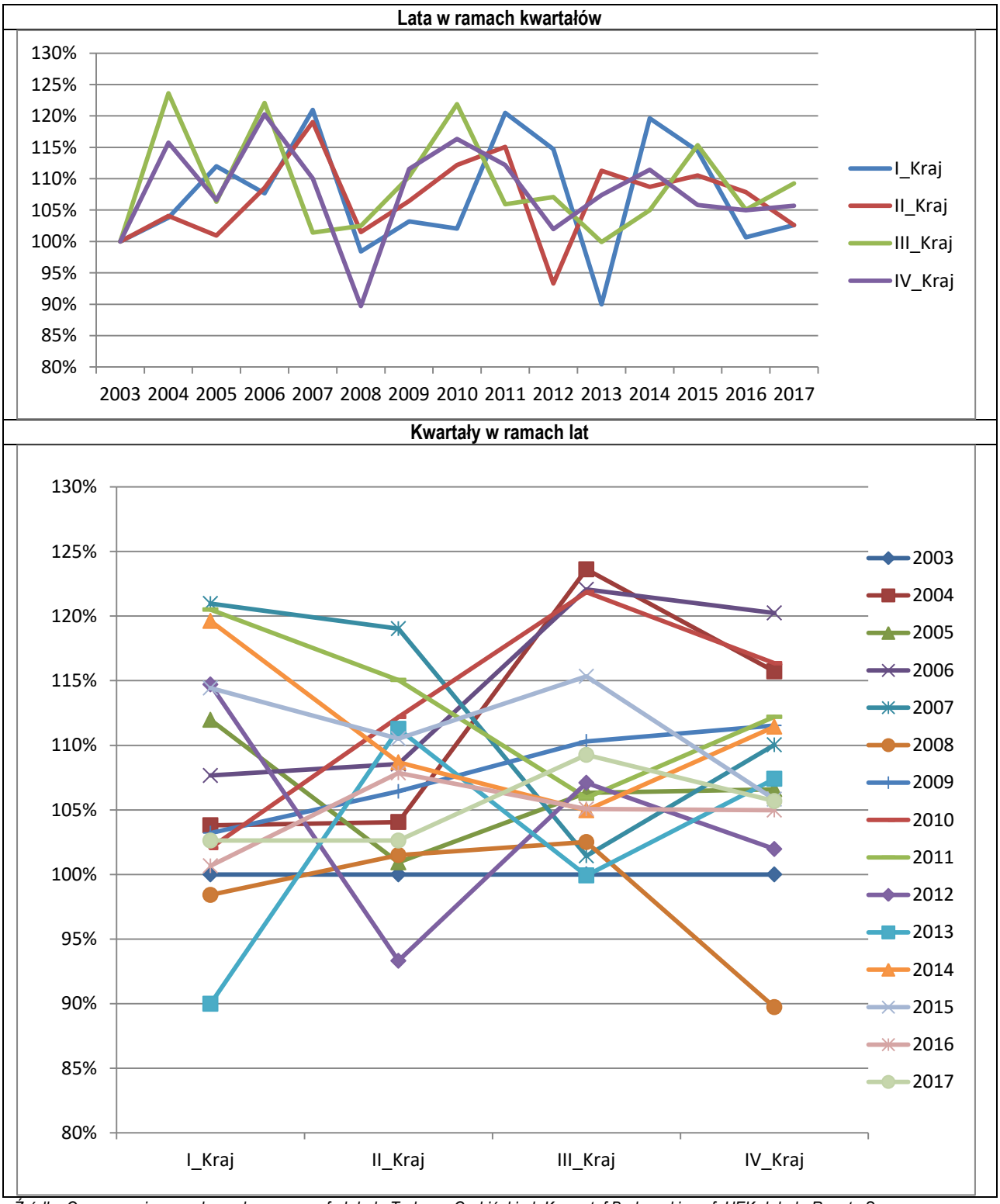

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Opracowanie autorskie zespołu ekspertów: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.4.6. Ruchome indeksy dynamiki liczby turystów **zagranicznych** wg kwartałów i lat

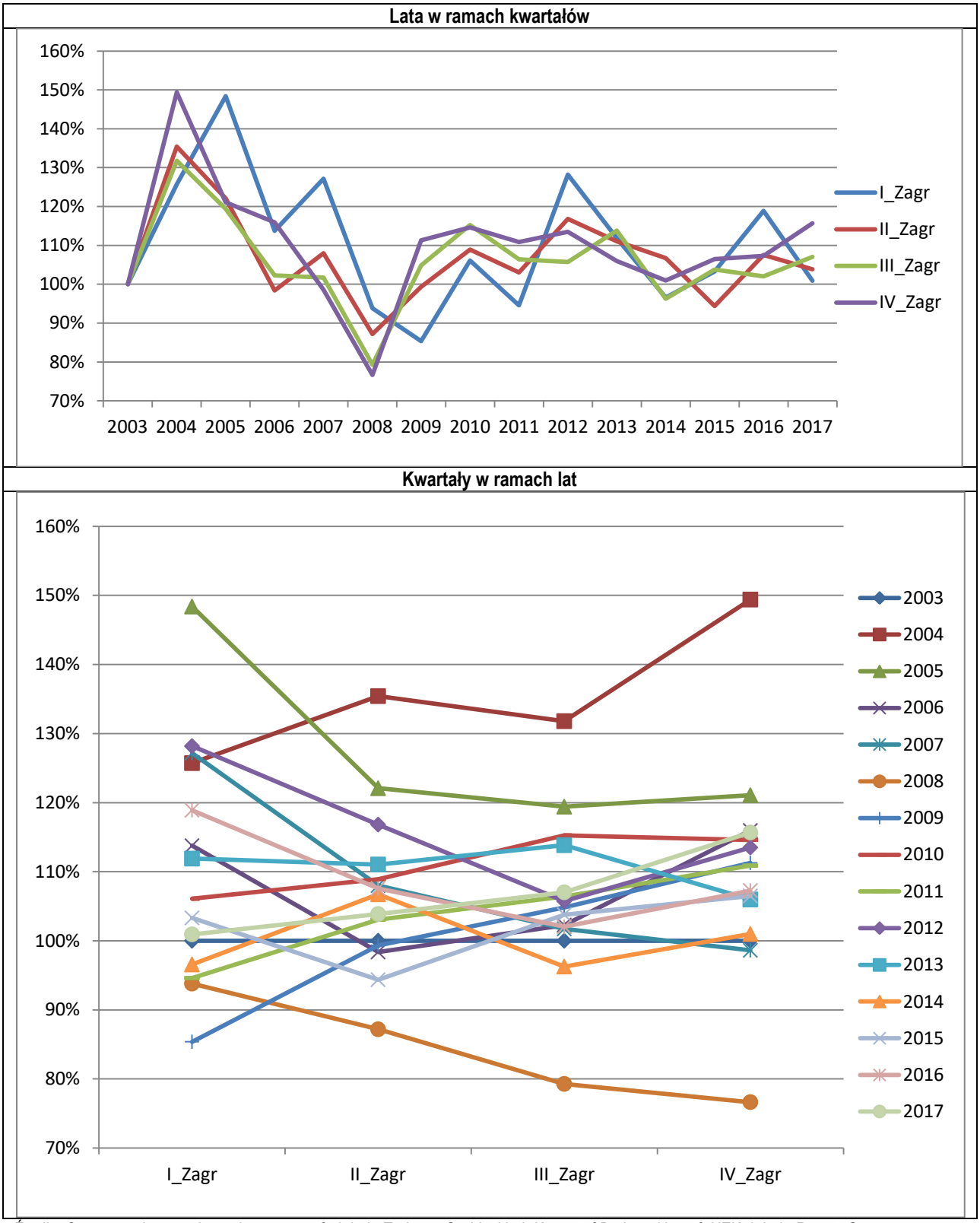

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.4.7. Ruchome indeksy dynamiki liczby turystów **ogółem** wg kwartałów i lat

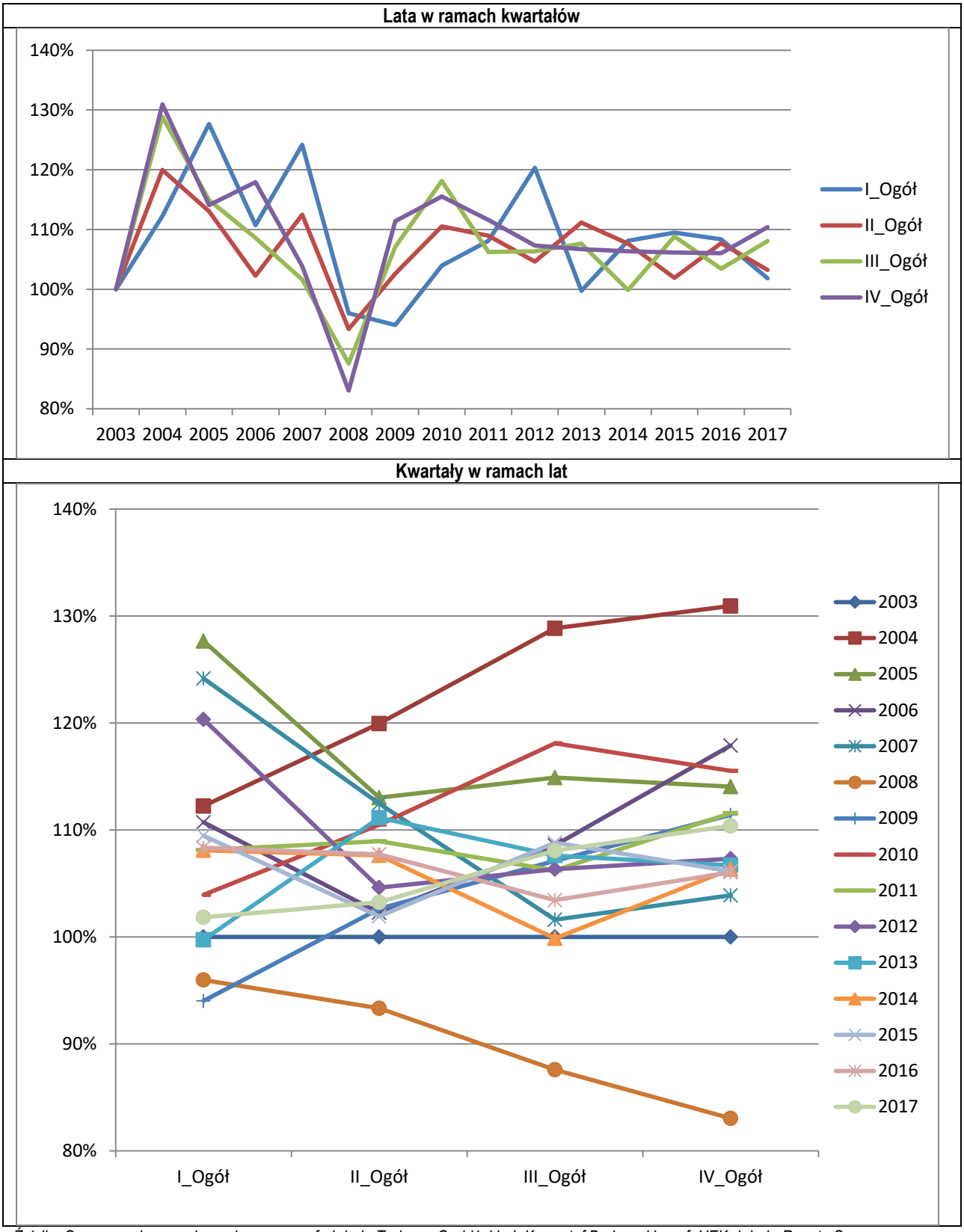

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Opracowanie autorskie zespołu ekspertów: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.4.8. Stałe indeksy dynamiki liczby turystów **krajowych** wg kwartałów i lat

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Opracowanie autorskie zespołu ekspertów: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.4.9. .Stałe indeksy dynamiki liczby turystów **zagranicznych** wg kwartałów i lat

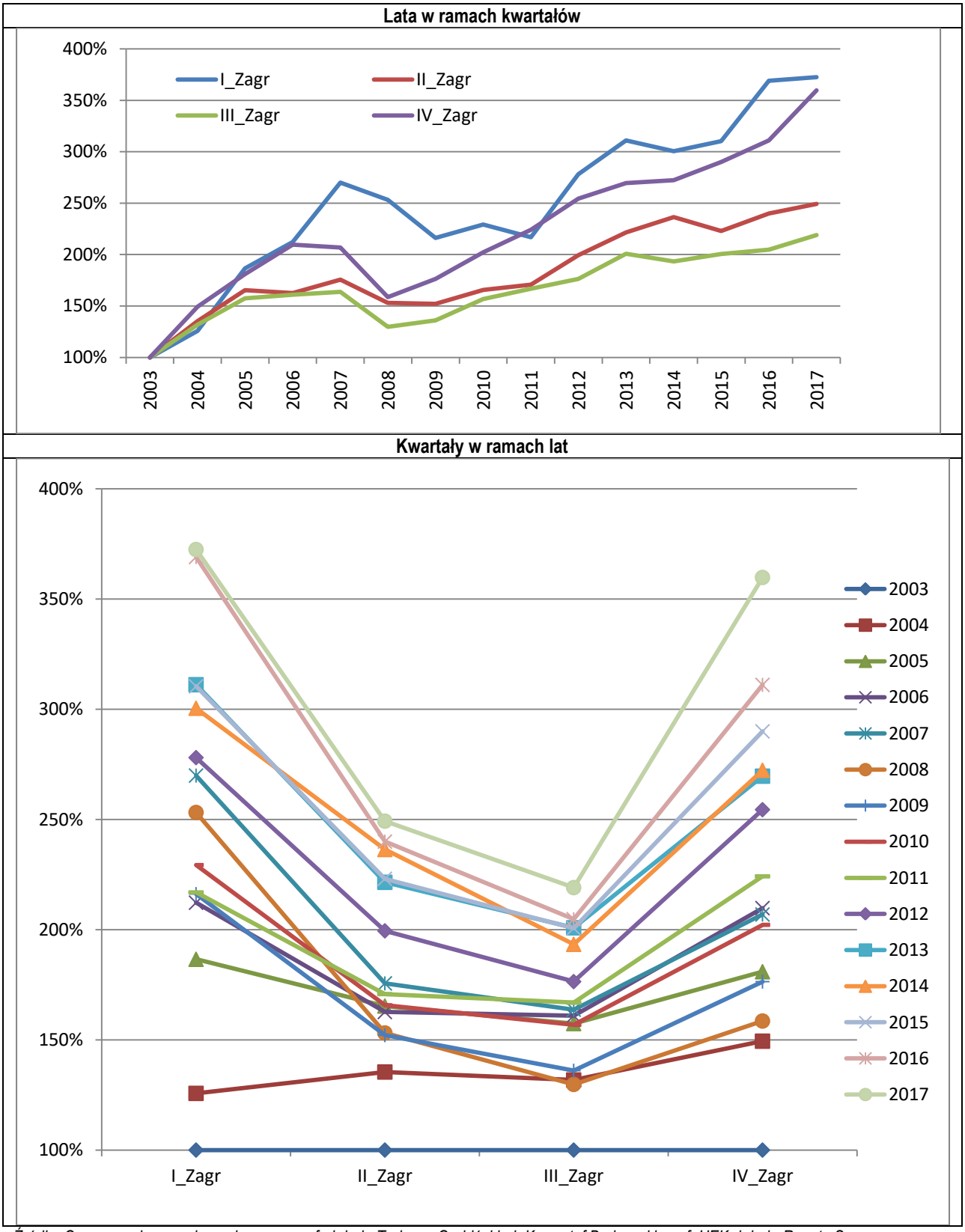

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Opracowanie autorskie zespołu ekspertów: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.4.10. Stałe indeksy dynamiki liczby turystów **ogółem** wg kwartałów i lat

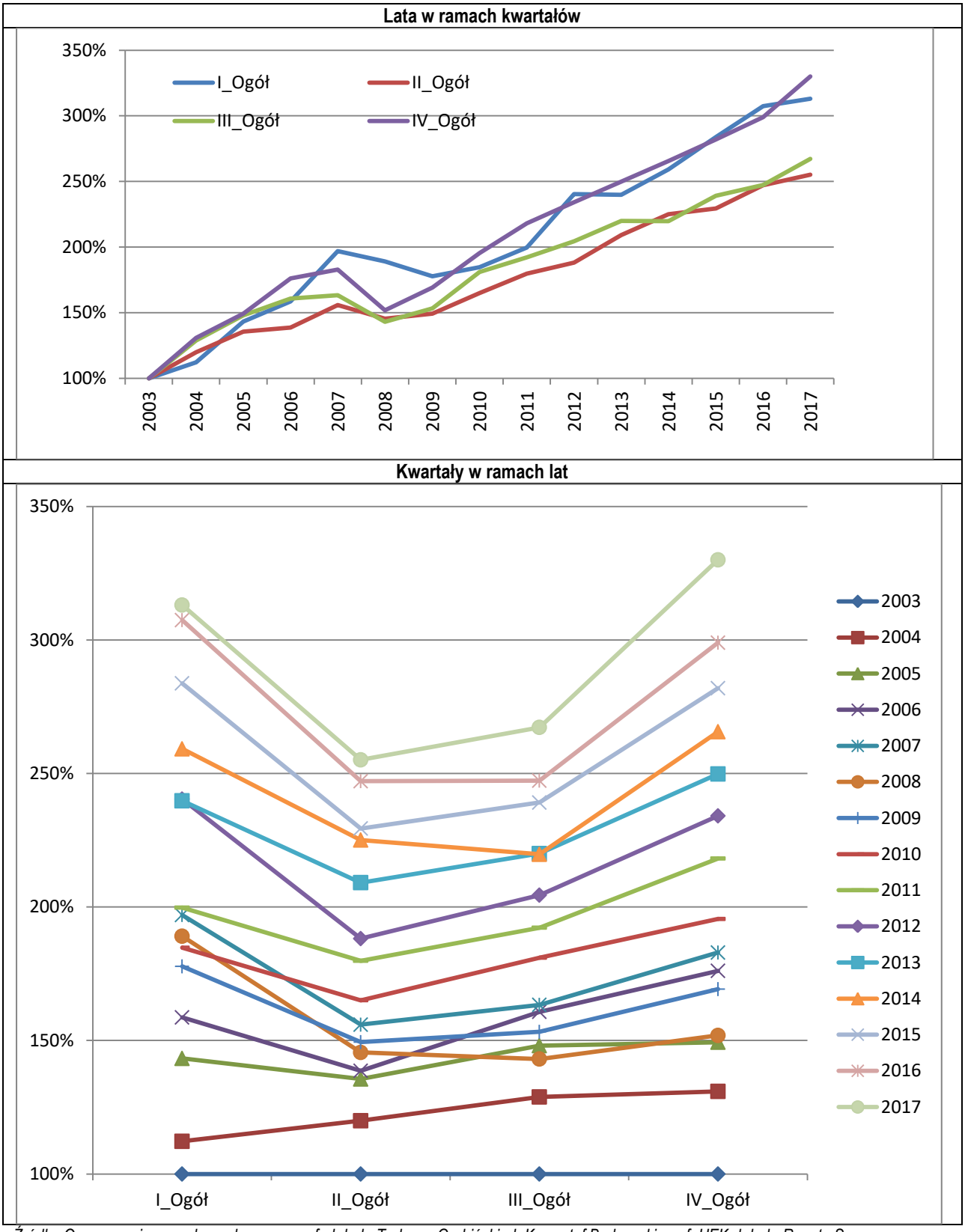

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Opracowanie autorskie zespołu ekspertów: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.4.11. Relacje krajowego, zagranicznego i ogólnego ruchu turystycznego

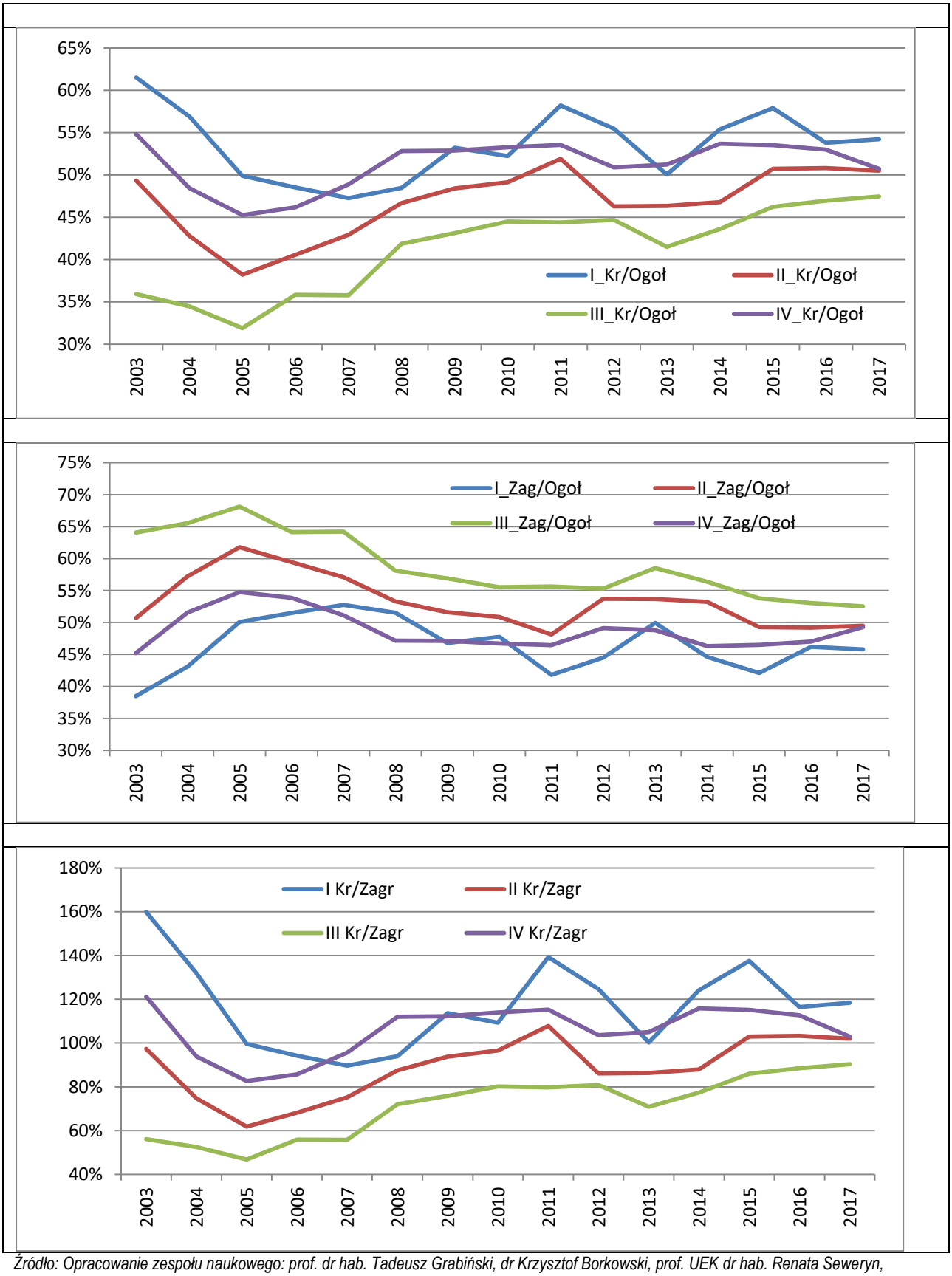

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Opracowanie autorskie zespołu ekspertów: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.4.12. Udziały procentowe ruchu turystycznego (kwartały do roku)

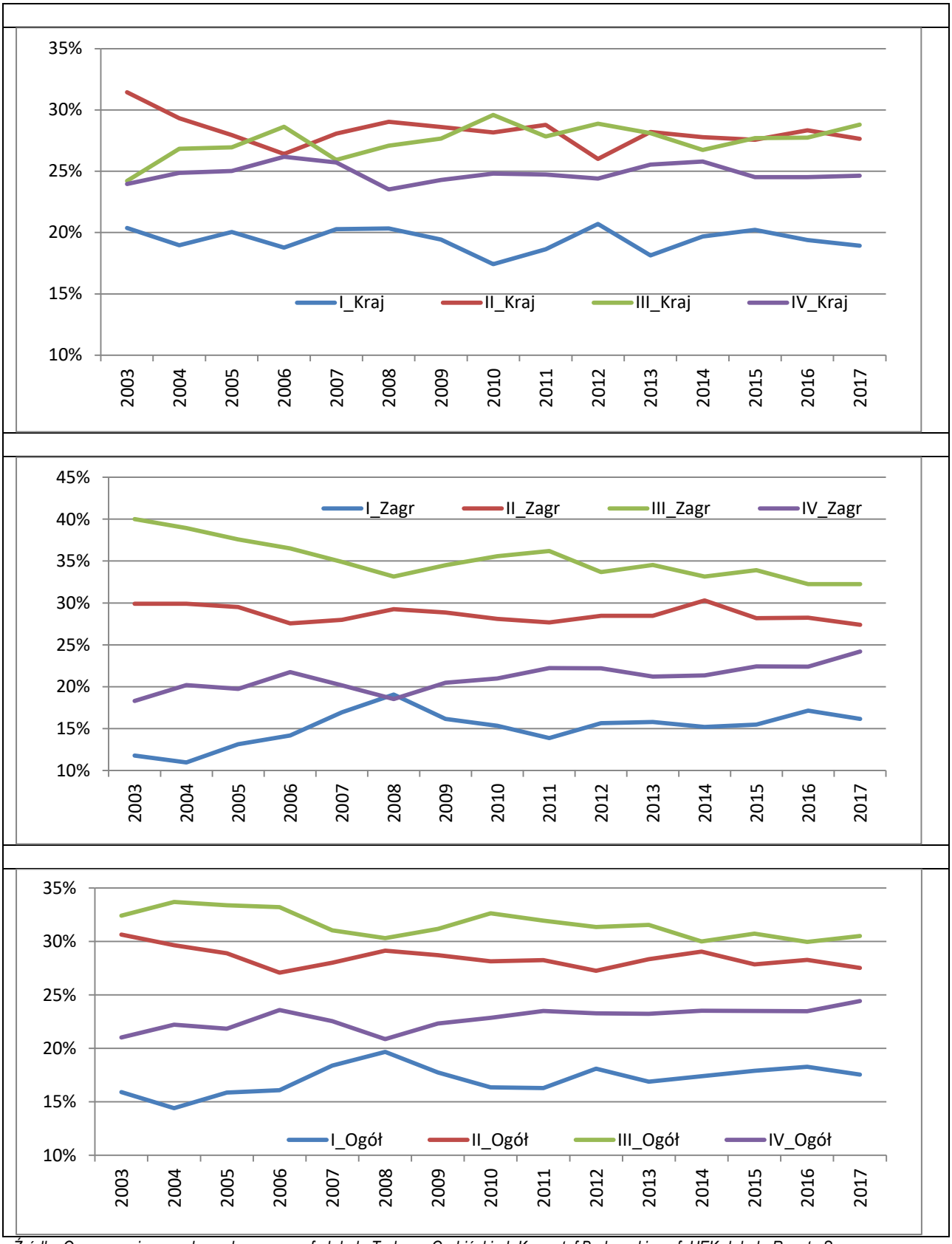

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Opracowanie autorskie zespołu ekspertów: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.4.13. Udziały procentowe ruchu turystycznego (lata do sumy lat)

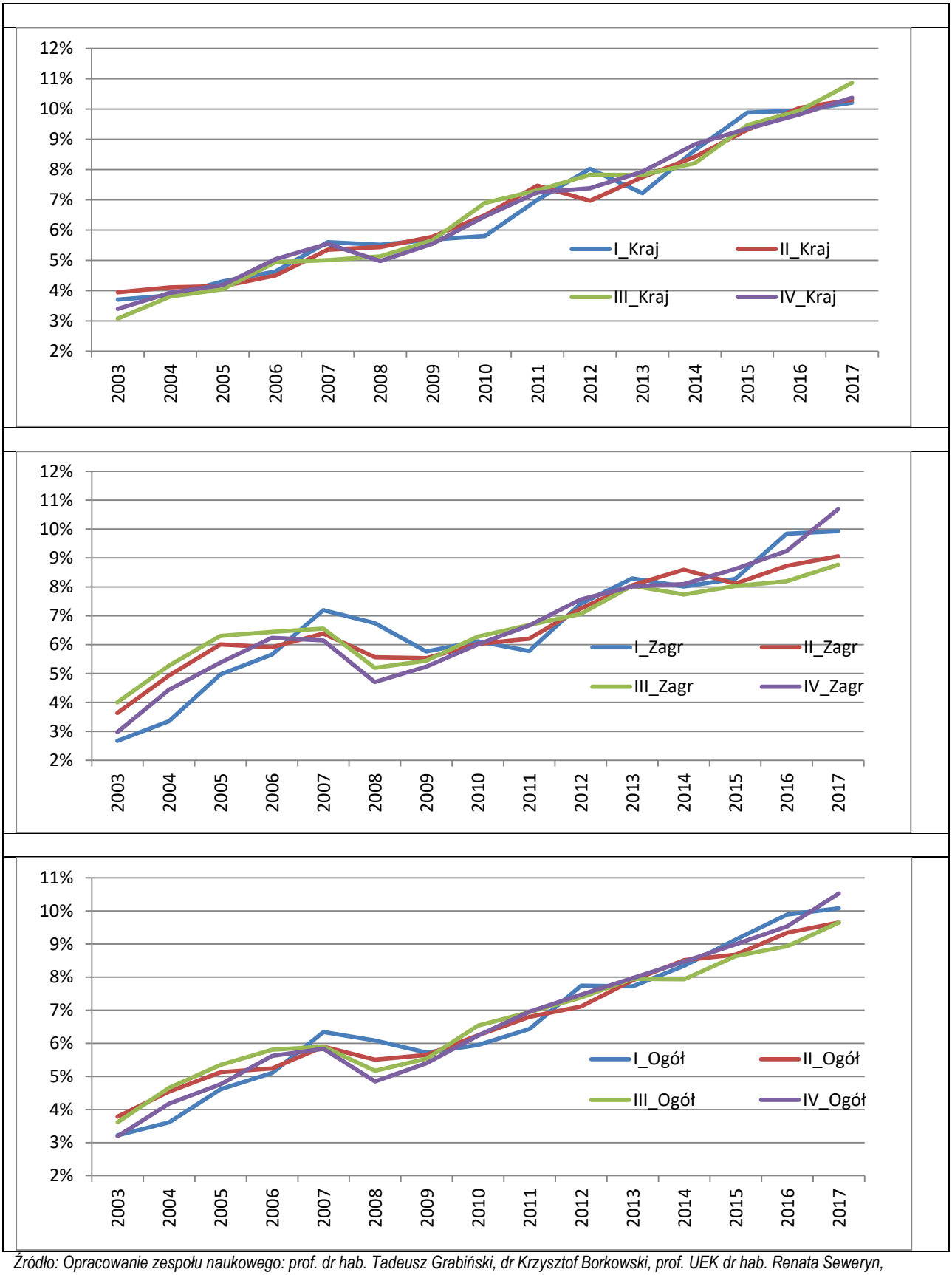

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.4.14. Współczynniki sezonowości kwartalnej ruchu turystycznego

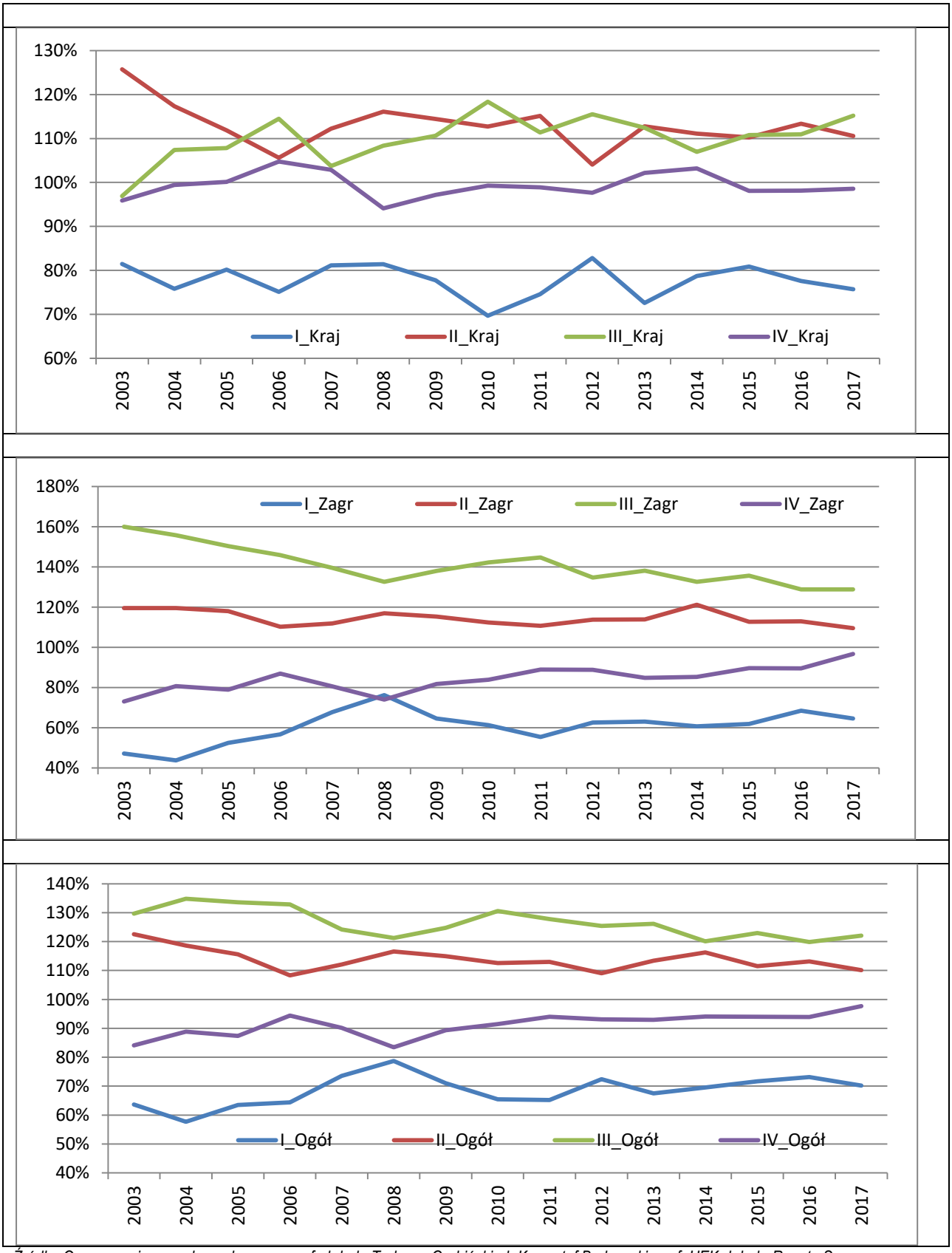

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.4.15. Współczynniki cykliczności kwartalnej ruchu turystycznego

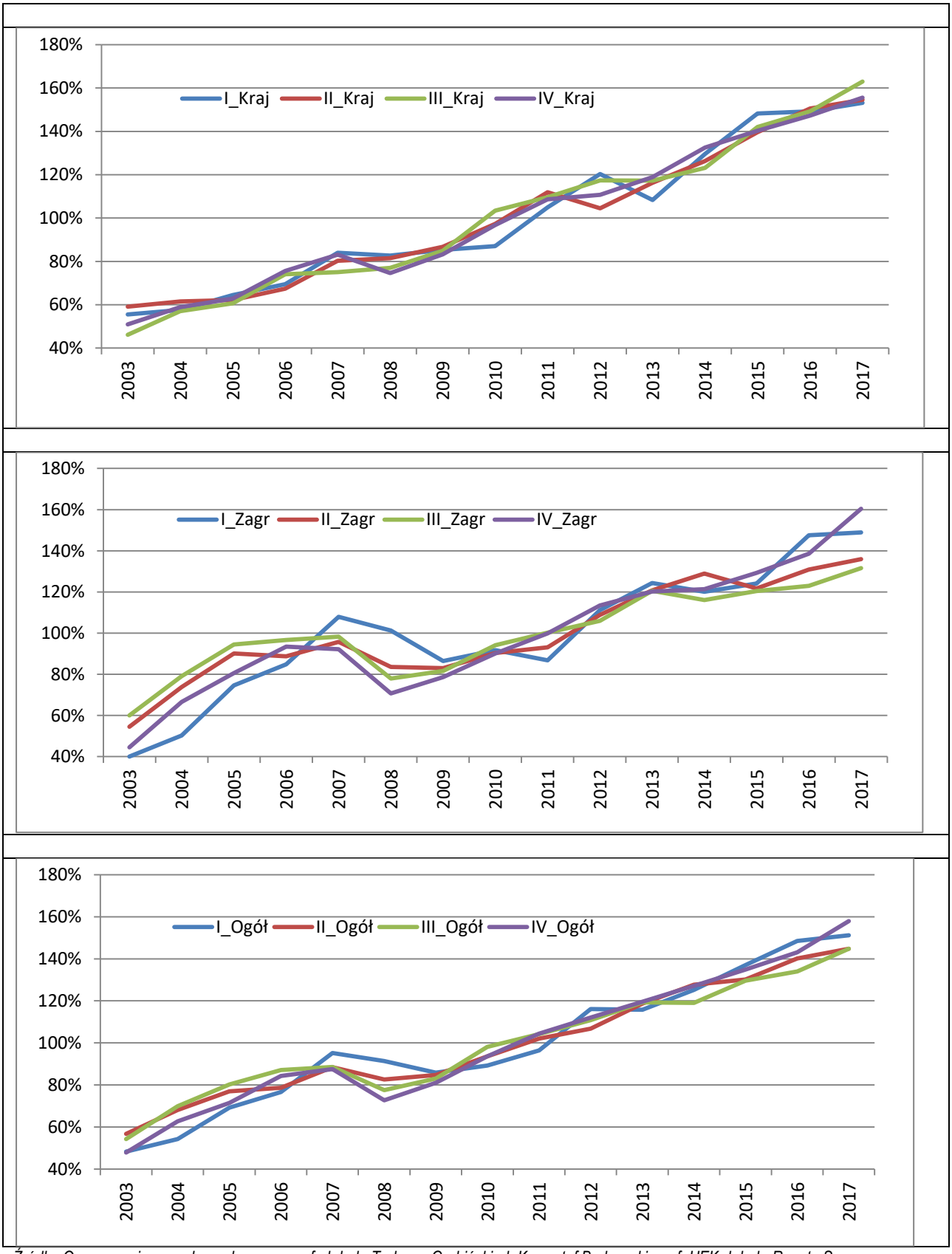

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

2.5. Problem zaokrąglania danych

Jednym z problemów jaki się pojawił w trakcie analizy informacji ze sprawozdań KT-1 była kwestia zaokrąglania danych. W szczególności chodziło o ustalenie czy (a jeżeli tak to jak duże) będą różnice wyników analizy jeżeli dane wyjściowe zostaną zaokrąglone na różnych poziomach szczegółowości (do 10, 100, 1000 itd.). W sprawozdaniach informacje z reguły podawane są z pełną dokładnością (bez zaokrągleń).Ponadto nie stosuje się zaokrągleń wyników agregacji danych ze sprawozdań źródłowych. Tak więc np. liczby turystów korzystających z obiektów noclegowych w Krakowie w danym miesiącu, kwartale, roku podawane są z pełną dokładnością.

W tab.2.5.1 przytoczono liczby mieszkańców (M) i liczby turystów (T) nocujących w Krakowie w latach 2013-2017

- z pełną dokładnością – moduł I
- zaokrąglone do tysięcy – moduł II
- zaokrąglone do milionów – moduł III

oraz wynikające z tych danych wartości współczynników charakteryzujących liczby turystów przypadających na 1 mieszkańca (T/M) w poszczególnych latach.

W każdym module tab.2.5.1 wartości współczynników T/M podano w dwóch wersjach:

- 2 cyfry znaczące, parametry z 1 miejscem po przecinku
- 3 cyfry znaczące, parametry z 2 miejscami po przecinku

Jak można zauważyć wyjściową dokładność danych źródłowych (6-7 cyfr znaczących) zmniejszono w pierwszym wariancie dwukrotnie (3-4 cyfry znaczące) oraz jeszcze więcej w drugim wariancie (po 2 cyfry znaczące). Pomimo tak znacznego stopnia zaokrągleń wynikowe współczynniki T/M praktycznie się nie zmieniły (por. IV moduł tab. 2.5.1). W przypadku zaokrągleń do tysięcy (II moduł) tylko w roku 2016 wartości współczynników T/M różnią się o 0,1, to jest 3,4% poziomu tego współczynnika dla danych z pełną dokładnością. W przypadku zaokrągleń do milionów (III moduł) różnice współczynników są jeszcze mniejsze i nie przekraczają wielkości 1,7% (dotyczy to również roku 2016).

Tabela 2.5.1. Liczba turystów nocujących w Krakowie w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2013-2017 wraz z danymi źródłowymi wyrażonymi z różną dokładnością

	dokładność	l.cyfr zn.	2013	2014	2015	2016	2017
Mieszkańcy (M)	**osoby**	**6**	**758 992**	**761 873**	**761 069**	**765 320**	**767 348**
Turyści (T)	**osoby**	**7**	**1 901 980**	**1 996 404**	**2 122 091**	**2 251 947**	**2 389 414**
T/M	1 mpp	2	2,5	2,6	2,8	2,9	3,1
T/M	2 mpp	3	2,51	2,62	2,79	2,94	3,11
[tys.]							
Mieszkańcy (M)	**tys.**	**3**	**759**	**762**	**761**	**765**	**767**
Turyści (T)	**tys.**	**4**	**1 902**	**1 996**	**2 122**	**2 252**	**2 389**
Efekt zaokr (M)	**%**		**0,001%**	**0,017%**	**-0,009%**	**-0,042%**	**-0,045%**
Efekt zaokr (T)	**%**		**0,001%**	**-0,020%**	**-0,004%**	**0,002%**	**-0,017%**
T/M	1 mpp	2	2,5	2,6	2,8	2,9	3,1
T/M	2 mpp	3	2,51	2,62	2,79	2,94	3,11
[mln]							
Mieszkańcy (M)	**mln**	**2**	**0,76**	**0,76**	**0,76**	**0,77**	**0,77**
Turyści (T)	**mln**	**2**	**1,9**	**2,0**	**2,1**	**2,3**	**2,4**
Efekt zaokr (M)	**%**		**0,133%**	**-0,246%**	**-0,140%**	**0,612%**	**0,346%**
Efekt zaokr (T)	**%**		**-0,104%**	**0,180%**	**-1,041%**	**2,134%**	**0,443%**
T/M	1 mpp	2	2,5	2,6	2,8	3,0	3,1
T/M	2 mpp	3	2,50	2,63	2,76	2,99	3,12
różnice T/M							
[tys.] - [mln]	1 mpp	2	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0
[tys.] - [mln]	2 mpp	3	0,01	-0,01	0,03	-0,05	-0,01
[tys.] - [mln]	%		0,0%	0,0%	0,0%	-3,4%	0,0%
[tys.] - [mln]	%		0,4%	-0,4%	1,1%	-1,7%	-0,3%

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Z podanego przykładu wynika że 3- 3,5-krotne zmniejszenie dokładności danych wyjściowych (z 6-7 do 2 cyfr znaczących) powoduje nieznaczne (poniżej 2%) zróżnicowanie wynikowego parametru. Należy tez zwrócić uwagę na sposób formułowania wniosków wynikających z analizy. Zamiast stwierdzenia, że liczba turystów w latach 2013-17 wzrosła z 1 901 980 do 2 389 412 tj o 25,628% wystarczy podać że w ostatnich 5 latach liczba turystów nocujących w Krakowie wzrosła 1,9 mln do 2,4 mln tj o 25%.

Drugi przykład ilustrujący problem zaokrąglania danych odnosi się do danych charakteryzujących liczby turystów (krajowych, zagranicznych i ogółem) korzystających z obiektów noclegowych w Krakowie w kolejnych kwartałach w latach 2003-2017. Informacje te zebrano w tab.2.5.2 zawierającej liczby turystów (Kraj, Zagr, Ogółem):

- bez zaokrągleń,
- zaokrąglonych do tysięcy (w wersji z 3 zerami na końcu liczb i bez zer)
- zaokrąglonych do 10 tysięcy (w wersji bez 4 zer na końcu liczb)

Dane te zilustrowano na rys. 2.5.1 – 2.5.5. Pierwsze trzy rysunki zawierają po 3 wykresy sporządzone na podstawie:

- danych bez zaokrągleń oraz zaokrąglonych do tysięcy z 3 zerami na końcu liczb.
- danych zaokrąglonych do tysięcy bez 3 zer na końcu liczb.
- danych zaokrąglonych do 10 tysięcy bez 4 zer na końcu liczb.

Rys.2.5.1 ilustruje dane dla turystów krajowych, rys.2.5.2 – dla turystów zagranicznych natomiast rys. 2.5.3 – dla turystów ogółem. Na każdym z tych rysunków znajdują się praktycznie identyczne wykresy. Oznacza to, że zaokrąglanie nie powoduje żadnych zmian w szeregach czasowych. Ich analiza powinna doprowadzić do analogicznych wniosków niezależnie od skali zaokrągleń.

Podobne wnioski można wyciągnąć analizując dwa następne rysunki (2.5.4-2.5.5). Zawierają one 4 wykresy ilustrujące przebiegi trzech szeregów czasowych odnoszące się do liczebności grup turystów (Kraj, Zagr i Ogółem) w wersji danych

- bez zaokrągleń oraz z zaokrągleniami do tysięcy z 3 zerami – rys.2.5.4,
- z zaokrągleniami do tysięcy i dziesiątków tysięcy bez zer – rys.2.5.5.

Tabela 2.5.2. Korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów –dane z pełną dokładnością oraz zaokrąglone

	Kraj	Zagr	Ogółem	3_Kraj	3_Zakr	3_Ogół	3_K	3_Z	3_O	4_K	4_Z	4_O
I_03	82 379	51 540	133 919	82 000	52 000	134 000	82	52	134	8	5	13
II_03	127 161	130 641	257 802	127 000	131 000	258 000	127	131	258	13	13	26
III_03	97 958	174 788	272 746	98 000	175 000	273 000	98	175	273	10	17	27
IV_03	96 915	79 922	176 837	97 000	80 000	177 000	97	80	177	10	8	18
I_04	85 513	64 795	150 308	86 000	65 000	150 000	86	65	150	9	6	15
II_04	132 317	176 914	309 231	132 000	177 000	309 000	132	177	309	13	18	31
III_04	121 093	230 353	351 446	121 000	230 000	351 000	121	230	351	12	23	35
IV_04	112 151	119 401	231 552	112 000	119 000	232 000	112	119	232	11	12	23
I_05	95 748	96 142	191 890	96 000	96 000	192 000	96	96	192	10	10	19
II_05	133 553	215 980	349 533	134 000	216 000	350 000	134	216	350	13	22	35
III_05	128 745	275 067	403 812	129 000	275 000	404 000	129	275	404	13	28	40
IV_05	119 540	144 570	264 110	120 000	145 000	264 000	120	145	264	12	14	26
I_06	103 079	109 376	212 455	103 000	109 000	212 000	103	109	212	10	11	21
II_06	144 966	212 467	357 433	145 000	212 000	357 000	145	212	357	14	21	36
III_06	157 158	281 299	438 457	157 000	281 000	438 000	157	281	438	16	28	44
IV_06	143 740	167 651	311 391	144 000	168 000	311 000	144	168	311	14	17	31
I_07	124 698	139 102	263 800	125 000	139 000	264 000	125	139	264	12	14	26
II_07	172 549	229 433	401 982	173 000	229 000	402 000	173	229	402	17	23	40
III_07	159 415	286 115	445 530	159 000	286 000	446 000	159	286	446	16	29	45
IV_07	158 164	165 328	323 492	158 000	165 000	323 000	158	165	323	16	17	32
I_08	122 716	130 476	253 192	123 000	130 000	253 000	123	130	253	12	13	25
II_08	175 133	200 041	375 174	175 000	200 000	375 000	175	200	375	18	20	38
III_08	163 407	226 829	390 236	163 000	227 000	390 000	163	227	390	16	23	39
IV_08	141 911	126 710	268 621	142 000	127 000	269 000	142	127	269	14	13	27
I_09	126 645	111 402	238 047	127 000	111 000	238 000	127	111	238	13	11	24
II_09	186 390	198 718	385 108	186 000	199 000	385 000	186	199	385	19	20	39
III_09	180 241	237 758	417 999	180 000	238 000	418 000	180	238	418	18	24	42
IV_09	158 273	140 993	299 266	158 000	141 000	299 000	158	141	299	16	14	30
I_10	129 230	118 174	247 404	129 000	118 000	247 000	129	118	247	13	12	25

	Kraj	Zagr	Ogółem	3_Kraj	3_Zakr	3_Ogół	3_K	3_Z	3_O	4_K	4_Z	4_O
II_10	209 111	216 448	425 559	209 000	216 000	426 000	209	216	426	21	22	43
III_10	219 634	274 035	493 669	220 000	274 000	494 000	220	274	494	22	27	49
IV_10	184 145	161 586	345 731	184 000	162 000	346 000	184	162	346	18	16	35
I_11	155 723	111 794	267 517	156 000	112 000	268 000	156	112	268	16	11	27
II_11	240 592	223 057	463 649	241 000	223 000	464 000	241	223	464	24	22	46
III_11	232 687	291 653	524 340	233 000	292 000	524 000	233	292	524	23	29	52
IV_11	206 605	179 160	385 765	207 000	179 000	386 000	207	179	386	21	18	39
I_12	178 627	143 302	321 929	179 000	143 000	322 000	179	143	322	18	14	32
II_12	224 502	260 568	485 070	225 000	261 000	485 000	225	261	485	22	26	49
III_12	249 196	308 368	557 564	249 000	308 000	558 000	249	308	558	25	31	56
IV_12	210 663	203 344	414 007	211 000	203 000	414 000	211	203	414	21	20	41
I_13	160 735	160 347	321 082	161 000	160 000	321 000	161	160	321	16	16	32
II_13	249 799	289 328	539 127	250 000	289 000	539 000	250	289	539	25	29	54
III_13	248 998	351 025	600 023	249 000	351 000	600 000	249	351	600	25	35	60
IV_13	226 256	215 492	441 748	226 000	215 000	442 000	226	215	442	23	22	44
I_14	192 280	154 844	347 124	192 000	155 000	347 000	192	155	347	19	15	35
II_14	271 486	308 779	580 265	271 000	309 000	580 000	271	309	580	27	31	58
III_14	261 363	337 909	599 272	261 000	338 000	599 000	261	338	599	26	34	60
IV_14	252 135	217 608	469 743	252 000	218 000	470 000	252	218	470	25	22	47
I_15	220 034	159 965	379 999	220 000	160 000	380 000	220	160	380	22	16	38
II_15	300 021	291 386	591 407	300 000	291 000	591 000	300	291	591	30	29	59
III_15	301 445	350 689	652 134	301 000	351 000	652 000	301	351	652	30	35	65
IV_15	266 821	231 730	498 551	267 000	232 000	499 000	267	232	499	27	23	50
I_16	221 495	190 197	411 692	221 000	190 000	412 000	221	190	412	22	19	41
II_16	323 599	313 431	637 030	324 000	313 000	637 000	324	313	637	32	31	64
III_16	316 729	357 807	674 535	317 000	358 000	675 000	317	358	675	32	36	67
IV_16	280 105	248 586	528 691	280 000	249 000	529 000	280	249	529	28	25	53
I_17	227 300	191 960	419 260	227 000	192 000	419 000	227	192	419	23	19	42
II_17	332 075	325 575	657 650	332 000	326 000	658 000	332	326	658	33	33	66
III_17	346 038	382 915	728 953	346 000	383 000	729 000	346	383	729	35	38	73
IV_17	296 009	287 542	583 551	296 000	288 000	584 000	296	288	584	30	29	58

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.5.1. Turyści krajowi korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów

Dane dokładne i zaokrąglone do tysięcy

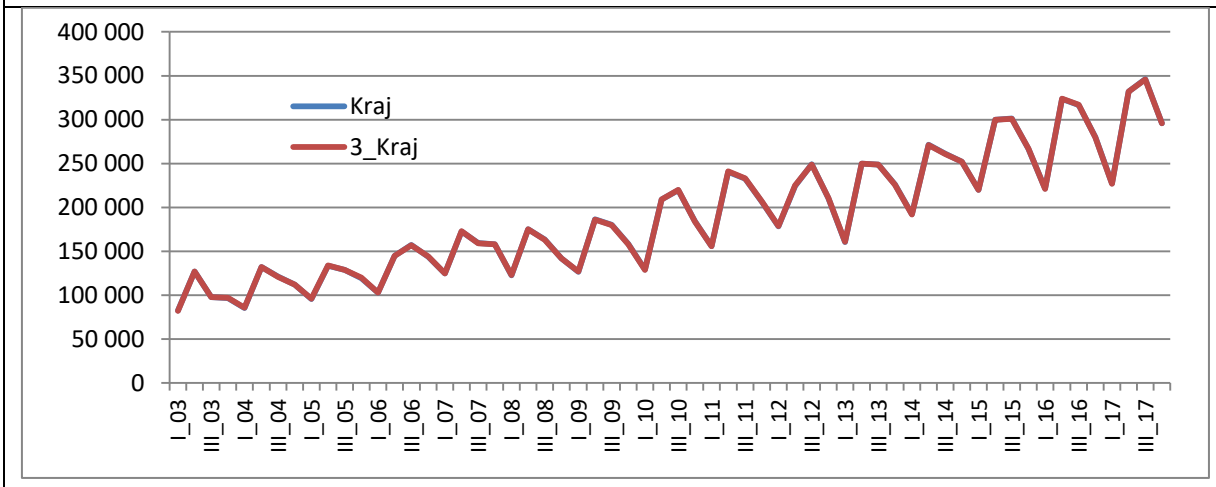

Dane wyrażone w tysiącach

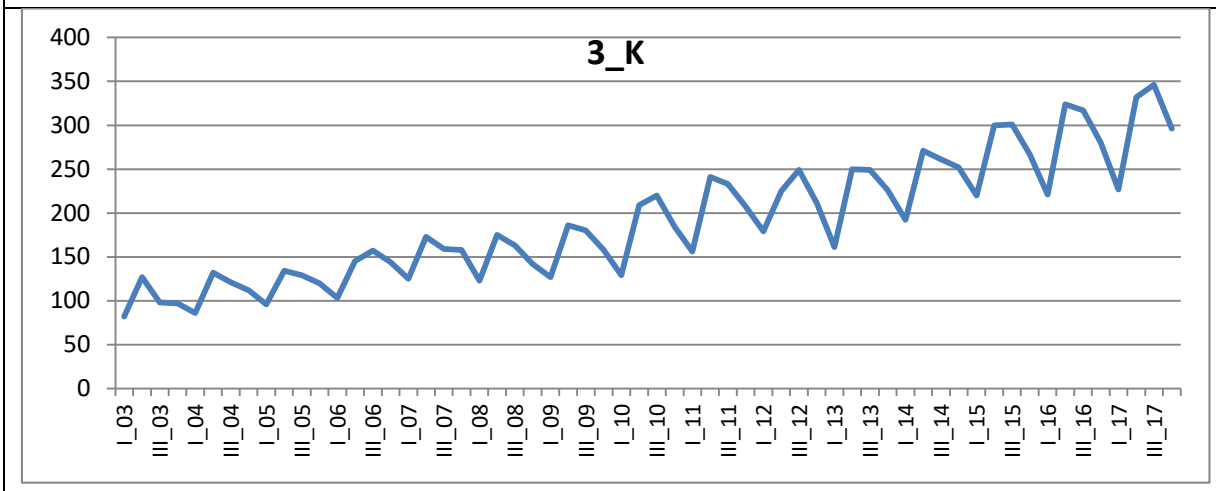

Dane wyrażone w dziesiątkach tysięcy

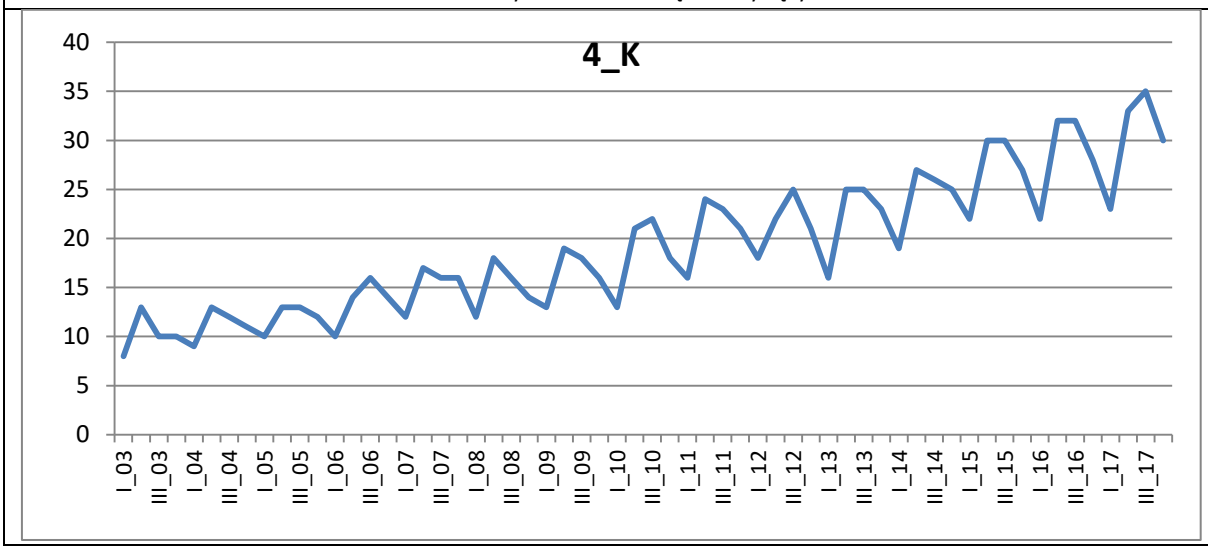

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.5.2. Turyści zagraniczni korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów

Dane dokładne i zaokrąglone do tysięcy

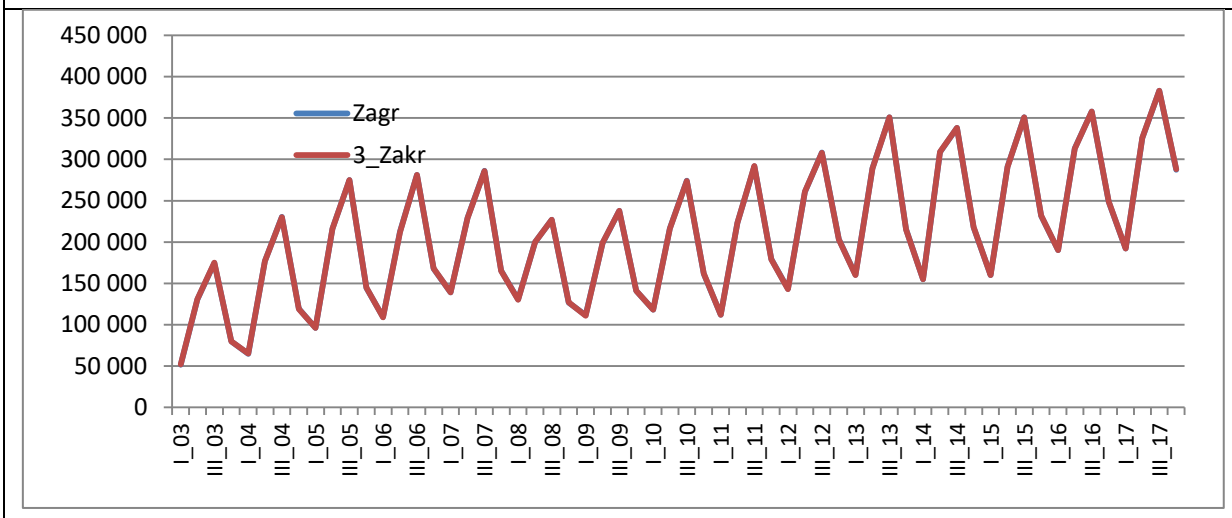

Dane wyrażone w tysiącach

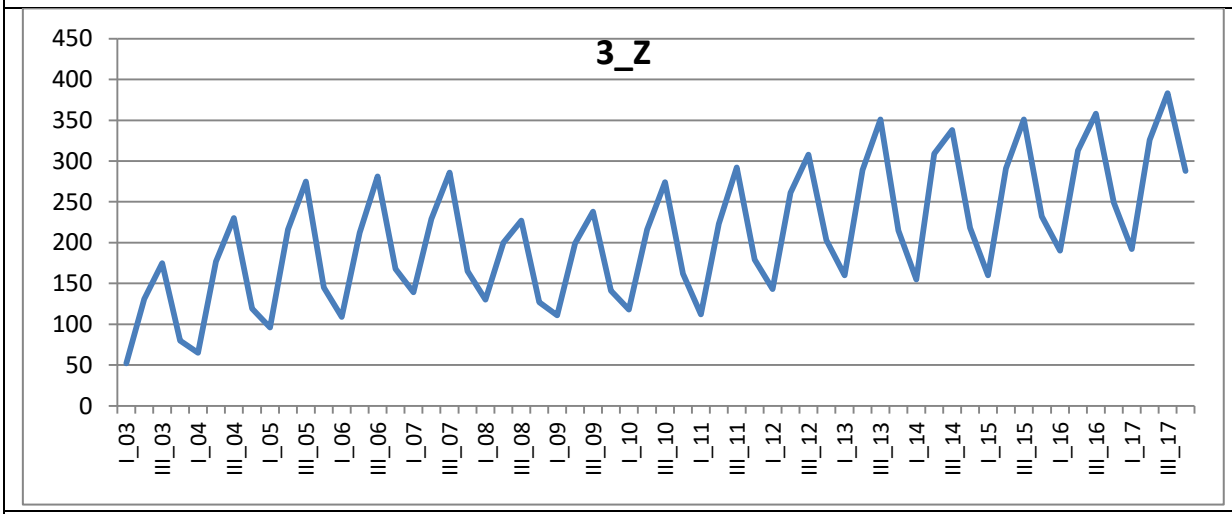

Dane wyrażone w dziesiątkach tysięcy

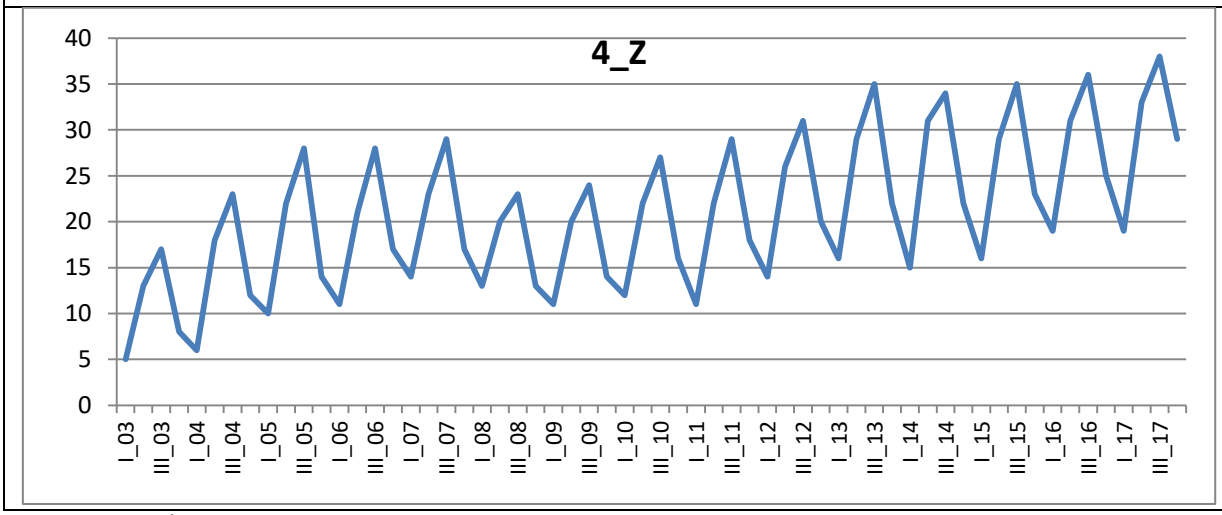

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.5.3. Turyści ogółem korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów

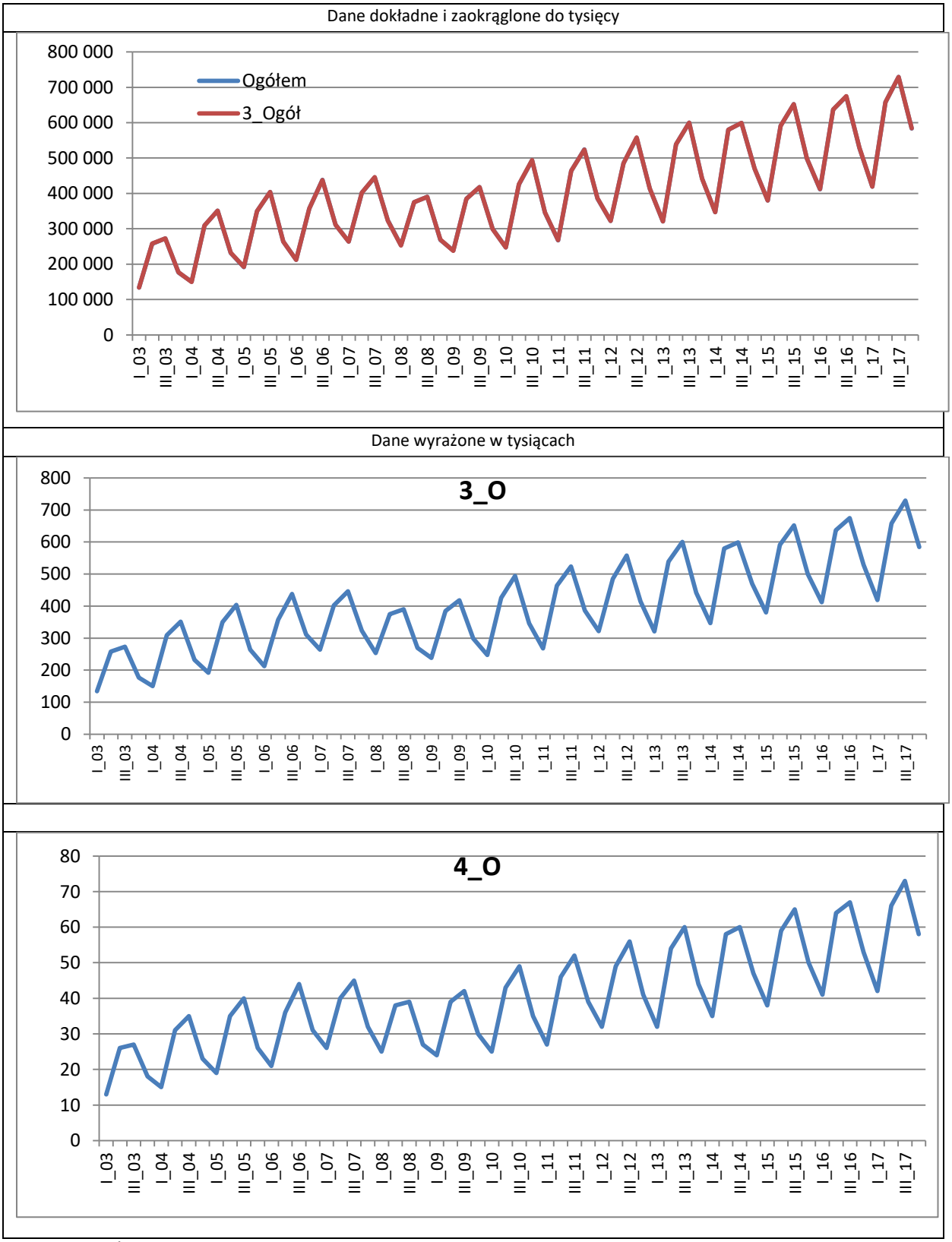

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.5.4. Korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów

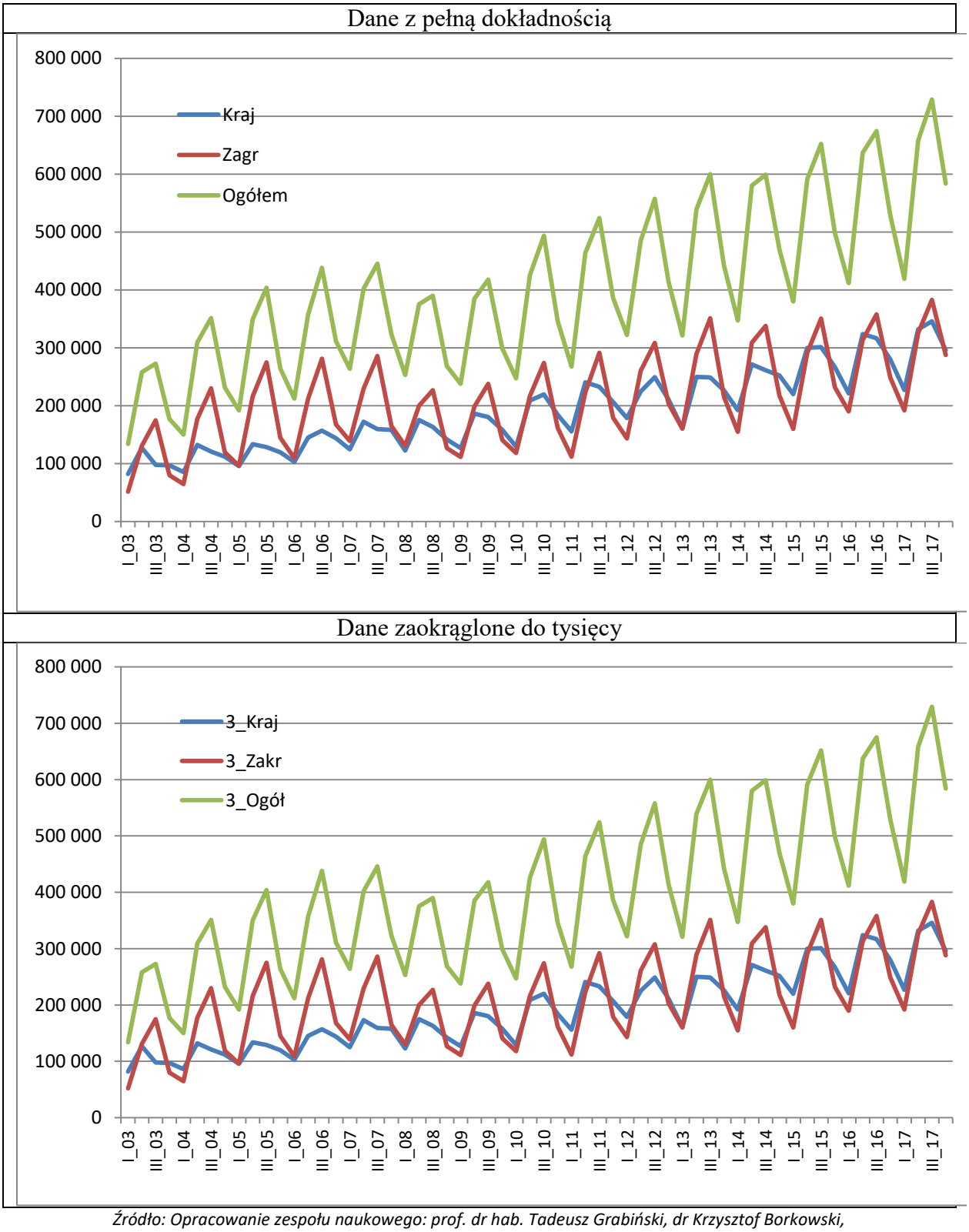

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.5.5. Korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów (c.d)

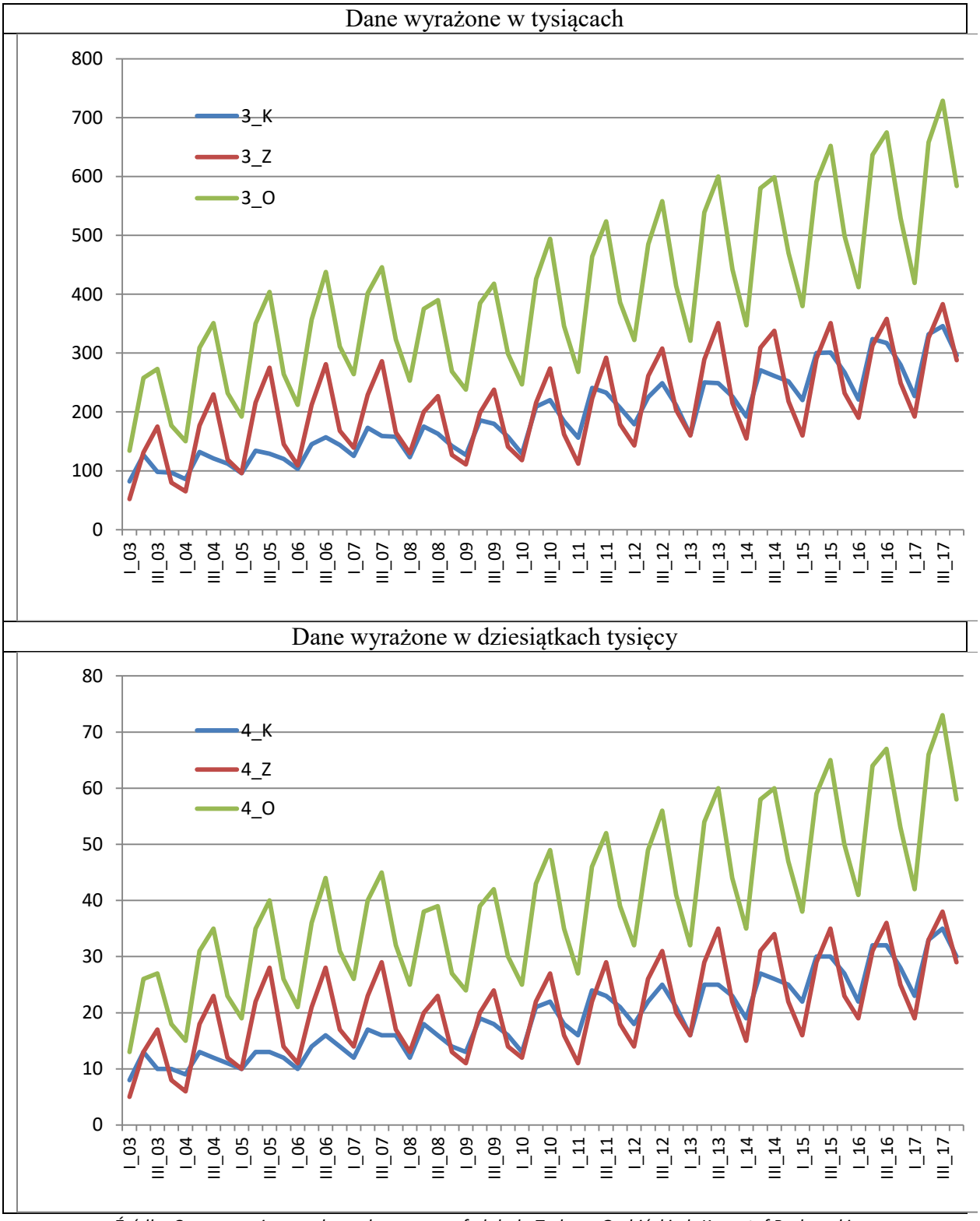

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Na koniec rozważań dotyczących problematyki zaokrągleń podaje się wyniki analizy mającej na celu sprawdzenie czy i jaki wpływ mają różne poziomy zaokrągleń danych źródłowych na rezultaty prognoz liczby turystów korzystających z obiektów noclegowych. W analizach przyjęto następujące założenia:

- Narzędziem predykcji były liniowe funkcje trendu
- Prognozy były wyznaczane na podstawie danych kwartalnych odrębnie dla każdego kwartału (I, II, III oraz IV)
- Prognozy dotyczyły trzech grup: turystów krajowych, zagranicznych oraz ogółem (Kraj, Zagr, Ogółem)
- Wyróżniono 4 warianty prognoz w zależności od stopnia zaokrągleń danych źródłowych:
    - Bez zaokrągleń (Kraj, Zagr, Ogółem)
    - Zaokrąglenia do tysięcy z 3 zerami na końcu liczb (3_Kraj, 3_Zagr, 3_Ogół)
    - Zaokrąglenia do tysięcy bez zer na końcu liczb (3_K, 3_Z, 3_O)
    - Zaokrąglenia do 10 tysięcy bez zer na końcu liczb (4_K, 4_Z, 4_O)
- Prognozy konstruowano dla kwartałów roku 2017 na podstawie danych za lata 2003-2016, co pozwoliło ocenić poprawność prognoz przy pomocy błędów predykcji *ex post*
- Liczba wyznaczanych prognoz wynosiła 48 (4 kwartały x 3 grupy turystów x 4 rodzaje zaokrągleń)
- Dodatkowo przeprowadzono predykcję na podstawie zagregowanych danych rocznych w 12 wariantach (3 grupy turystów x 4 rodzaje zaokrągleń)

Wartości wszystkich 60 szeregów czasowych zebrano w tab.2.5.3, natomiast wykresy tych szeregów wraz z dopasowanymi linowymi funkcjami trendu i ich parametrami oraz współczynnikami determinacji R^2 zebrano na rys.2.5.6-2.5.11. Ostatnie dwie tabele 2.5.4-2.5.5 zawierają wartości wyznaczonych prognoz dla kwartałów roku 2017 oraz błędów predykcji *ex post*. W poszczególnych kolumnach tych tabel podano:

- Identyfikator wariantów prognoz
- Faktyczne wartości danych za rok 2017 (X)
- Uzyskane wartości prognoz dla roku 2017 wyrażone w zaokrąglonych formach (P)

- Uzyskane wartości prognoz dla roku 2017 bez zaokrągleń (PP)
- Błędy prognoz *ex post* (PP-X)/X
- Parametry charakteryzujące efekty zaokrągleń:
    - Różnice pomiędzy największą i najmniejszą z wartości prognoz PP w każdej grupie turystów – Ef1=max(PP)-min(PP)
    - Procentowe wielkości ww różnic w stosunku do ich mediany – %Ef1=[max(PP)-min(PP)]/med(PP)
    - Procentowe różnice pomiędzy wartościami prognoz na podstawie danych bez zaokrągleń a prognozami uzyskanymi na podstawie danych zaokrąglonych (Ef2)

Na podstawie przytoczonych tabel i wykresów można sformułować następujące wnioski.

- **Tab.2.5.4**
    - Daje się zauważyć większe zróżnicowanie dokładności prognoz w przekroju kwartałów
    - Największą dokładność predykcji uzyskano dla danych z I kwartałów (1%-3%) a następnie dla danych z II kwartałów (2%-4%). Największymi błędami predykcji *ex post* obarczone były dane z IV kwartałów. Dotyczyło to tylko danych dla turystów zagranicznych (błędy rzędu 13%). Natomiast błędy prognoz krajowego ruchu turystycznego w IV kwartale nie były wysokie (4%).
- **Tab.2.5.5**
    - Prognozy roczne były obarczone błędem ex post poniżej 5% (4,53%-4,61%)
    - Większą dokładność prognoz (poniżej 4%) uzyskano dla liczby turystów krajowych
    - Mniejszą stabilnością charakteryzował się zagraniczny ruch turystyczny, gdzie błędy predykcji *ex post* kształtowały się w przedziale 5,34%-5,43%
    - Zróżnicowanie prognoz uzyskanych na podstawie różnie zdefiniowanych zaokrągleń we wszystkich trzech grupach turystów kształtowało się na poziomie 0,1% (1 promil)
    - Jeszcze mniejsze były różnice pomiędzy prognozami uzyskanymi na podstawie danych bez zaokrągleń a danymi zaokrąglonymi. W przypadku zaokrągleń do tysięcy różnice wynosiły 0,01%-0,02%. W przypadku

zaokrągleń do 10 000 różnice były nieco większe i wynosiły niecały promil (0,08%-0,09%)

- Identyczne wyniki predykcji uzyskiwano na podstawie danych zawierającymi zera na końcu liczb jak i dla danych gdzie te zera były pominięte
- Wszystkie błędy prognoz mały wartości ujemne (były niedoszacowane). Można to uznać za zaletę

Tabela 2.5.3. Korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów – szeregi czasowe zaokrąglanych danych będące podstawą wyznaczania prognoz

I kwart	I_03	I_04	I_05	I_06	I_07	I_08	I_09	I_10	I_11	I_12	I_13	I_14	I_15	I_16	**I_17**
Kraj	82 379	85 513	95 748	103 079	124 698	122 716	126 645	129 230	155 723	178 627	160 735	192 280	220 034	221 495	**227 300**
3_Kraj	82 000	86 000	96 000	103 000	125 000	123 000	127 000	129 000	156 000	179 000	161 000	192 000	220 000	221 000	**227 000**
3_K	82,0	86,0	96,0	103,0	125,0	123,0	127,0	129,0	156,0	179,0	161,0	192,0	220,0	221,0	**227,0**
4_K	8,0	9,0	10,0	10,0	12,0	12,0	13,0	13,0	16,0	18,0	16,0	19,0	22,0	22,0	**23,0**
Zagr	51 540	64 795	96 142	109 376	139 102	130 476	111 402	118 174	111 794	143 302	160 347	154 844	159 965	190 197	**191 960**
3_Zakr	52 000	65 000	96 000	109 000	139 000	130 000	111 000	118 000	112 000	143 000	160 000	155 000	160 000	190 000	**192 000**
3_Z	52,0	65,0	96,0	109,0	139,0	130,0	111,0	118,0	112,0	143,0	160,0	155,0	160,0	190,0	**192,0**
4_Z	5,0	6,0	10,0	11,0	14,0	13,0	11,0	12,0	11,0	14,0	16,0	15,0	16,0	19,0	**19,0**
Ogółem	133 919	150 308	191 890	212 455	263 800	253 192	238 047	247 404	267 517	321 929	321 082	347 124	379 999	411 692	**419 260**
3_Ogół	134 000	150 000	192 000	212 000	264 000	253 000	238 000	247 000	268 000	322 000	321 000	347 000	380 000	412 000	**419 000**
3_O	134,0	150,0	192,0	212,0	264,0	253,0	238,0	247,0	268,0	322,0	321,0	347,0	380,0	412,0	**419,0**
4_O	13,0	15,0	19,0	21,0	26,0	25,0	24,0	25,0	27,0	32,0	32,0	35,0	38,0	41,0	**42,0**

II kwart	II_03	II_04	II_05	II_06	II_07	II_08	II_09	II_10	II_11	II_12	II_13	II_14	II_15	II_16	**II_17**
Kraj	127 161	132 317	133 553	144 966	172 549	175 133	186 390	209 111	240 592	224 502	249 799	271 486	300 021	323 599	**332 075**
3_Kraj	127 000	132 000	134 000	145 000	173 000	175 000	186 000	209 000	241 000	225 000	250 000	271 000	300 000	324 000	**332 000**
3_K	127,0	132,0	134,0	145,0	173,0	175,0	186,0	209,0	241,0	225,0	250,0	271,0	300,0	324,0	**332,0**
4_K	13,0	13,0	13,0	14,0	17,0	18,0	19,0	21,0	24,0	22,0	25,0	27,0	30,0	32,0	**33,0**
Zagr	130 641	176 914	215 980	212 467	229 433	200 041	198 718	216 448	223 057	260 568	289 328	308 779	291 386	313 431	**325 575**
3_Zakr	131 000	177 000	216 000	212 000	229 000	200 000	199 000	216 000	223 000	261 000	289 000	309 000	291 000	313 000	**326 000**
3_Z	131,0	177,0	216,0	212,0	229,0	200,0	199,0	216,0	223,0	261,0	289,0	309,0	291,0	313,0	**326,0**
4_Z	13,0	18,0	22,0	21,0	23,0	20,0	20,0	22,0	22,0	26,0	29,0	31,0	29,0	31,0	**33,0**
Ogółem	257 802	309 231	349 533	357 433	401 982	375 174	385 108	425 559	463 649	485 070	539 127	580 265	591 407	637 030	**657 650**
3_Ogół	258 000	309 000	350 000	357 000	402 000	375 000	385 000	426 000	464 000	485 000	539 000	580 000	591 000	637 000	**658 000**
3_O	258,0	309,0	350,0	357,0	402,0	375,0	385,0	426,0	464,0	485,0	539,0	580,0	591,0	637,0	**658,0**
4_O	26,0	31,0	35,0	36,0	40,0	38,0	39,0	43,0	46,0	49,0	54,0	58,0	59,0	64,0	**66,0**

Tablica 2.14 c.d.

III kwart	III_03	III_04	III_05	III_06	III_07	III_08	III_09	III_10	III_11	III_12	III_13	III_14	III_15	III_16	III_17
Kraj	97 958	121 093	128 745	157 158	159 415	163 407	180 241	219 634	232 687	249 196	248 998	261 363	301 445	316 729	346 038
3_Kraj	98 000	121 000	129 000	157 000	159 000	163 000	180 000	220 000	233 000	249 000	249 000	261 000	301 000	317 000	346 000
3_K	98,0	121,0	129,0	157,0	159,0	163,0	180,0	220,0	233,0	249,0	249,0	261,0	301,0	317,0	346,0
4_K	10,0	12,0	13,0	16,0	16,0	16,0	18,0	22,0	23,0	25,0	25,0	26,0	30,0	32,0	35,0
Zagr	174 788	230 353	275 067	281 299	286 115	226 829	237 758	274 035	291 653	308 368	351 025	337 909	350 689	357 807	382 915
3_Zakr	175 000	230 000	275 000	281 000	286 000	227 000	238 000	274 000	292 000	308 000	351 000	338 000	351 000	358 000	383 000
3_Z	175,0	230,0	275,0	281,0	286,0	227,0	238,0	274,0	292,0	308,0	351,0	338,0	351,0	358,0	383,0
4_Z	17,0	23,0	28,0	28,0	29,0	23,0	24,0	27,0	29,0	31,0	35,0	34,0	35,0	36,0	38,0
Ogółem	272 746	351 446	403 812	438 457	445 530	390 236	417 999	493 669	524 340	557 564	600 023	599 272	652 134	674 535	728 953
3_Ogół	273 000	351 000	404 000	438 000	446 000	390 000	418 000	494 000	524 000	558 000	600 000	599 000	652 000	675 000	729 000
3_O	273,0	351,0	404,0	438,0	446,0	390,0	418,0	494,0	524,0	558,0	600,0	599,0	652,0	675,0	729,0
4_O	27,0	35,0	40,0	44,0	45,0	39,0	42,0	49,0	52,0	56,0	60,0	60,0	65,0	67,0	73,0
IV kwart	IV_03	IV_04	IV_05	IV_06	IV_07	IV_08	IV_09	IV_10	IV_11	IV_12	IV_13	IV_14	IV_15	IV_16	IV_17
Kraj	96 915	112 151	119 540	143 740	158 164	141 911	158 273	184 145	206 605	210 663	226 256	252 135	266 821	280 105	296 009
3_Kraj	97 000	112 000	120 000	144 000	158 000	142 000	158 000	184 000	207 000	211 000	226 000	252 000	267 000	280 000	296 000
3_K	97,0	112,0	120,0	144,0	158,0	142,0	158,0	184,0	207,0	211,0	226,0	252,0	267,0	280,0	296,0
4_K	10,0	11,0	12,0	14,0	16,0	14,0	16,0	18,0	21,0	21,0	23,0	25,0	27,0	28,0	30,0
Zagr	79 922	119 401	144 570	167 651	165 328	126 710	140 993	161 586	179 160	203 344	215 492	217 608	231 730	248 586	287 542
3_Zakr	80 000	119 000	145 000	168 000	165 000	127 000	141 000	162 000	179 000	203 000	215 000	218 000	232 000	249 000	288 000
3_Z	80,0	119,0	145,0	168,0	165,0	127,0	141,0	162,0	179,0	203,0	215,0	218,0	232,0	249,0	288,0
4_Z	8,0	12,0	14,0	17,0	17,0	13,0	14,0	16,0	18,0	20,0	22,0	22,0	23,0	25,0	29,0
Ogółem	176 837	231 552	264 110	311 391	323 492	268 621	299 266	345 731	385 765	414 007	441 748	469 743	498 551	528 691	583 551
3_Ogół	177 000	232 000	264 000	311 000	323 000	269 000	299 000	346 000	386 000	414 000	442 000	470 000	499 000	529 000	584 000
3_O	177,0	232,0	264,0	311,0	323,0	269,0	299,0	346,0	386,0	414,0	442,0	470,0	499,0	529,0	584,0
4_O	18,0	23,0	26,0	31,0	32,0	27,0	30,0	35,0	39,0	41,0	44,0	47,0	50,0	53,0	58,0
Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Kraj	404 413	451 074	477 586	548 943	614 826	603 167	651 549	742 120	835 607	862 988	885 788	977 264	1 088 321	1 141 926	1 201 422
3_Kraj	404 000	451 000	479 000	549 000	615 000	603 000	651 000	742 000	837 000	864 000	886 000	976 000	1 088 000	1 142 000	1 201 000
3_K	404,0	451,0	479,0	549,0	615,0	603,0	651,0	742,0	837,0	864,0	886,0	976,0	1 088,0	1 142,0	1 201,0
4_K	41,0	45,0	48,0	54,0	61,0	60,0	66,0	74,0	84,0	86,0	89,0	97,0	109,0	114,0	121,0
Zagr	436 891	591 463	731 759	770 793	819 978	684 056	688 871	770 243	805 664	915 582	1 016 192	1 019 140	1 033 770	1 110 021	1 187 992
3_Zakr	438 000	591 000	732 000	770 000	819 000	684 000	689 000	770 000	806 000	915 000	1 015 000	1 020 000	1 034 000	1 110 000	1 189 000
3_Z	438,0	591,0	732,0	770,0	819,0	684,0	689,0	770,0	806,0	915,0	1 015,0	1 020,0	1 034,0	1 110,0	1 189,0
4_Z	43,0	59,0	74,0	77,0	83,0	69,0	69,0	77,0	80,0	91,0	102,0	102,0	103,0	111,0	119,0
Ogółem	841 304	1 042 537	1 209 345	1 319 736	1 434 804	1 287 223	1 340 420	1 512 363	1 641 271	1 778 570	1 901 980	1 996 404	2 122 091	2 251 947	2 389 414
3_Ogół	842 000	1 042 000	1 210 000	1 318 000	1 435 000	1 287 000	1 340 000	1 513 000	1 642 000	1 779 000	1 902 000	1 996 000	2 122 000	2 253 000	2 390 000
3_O	842,0	1 042,0	1 210,0	1 318,0	1 435,0	1 287,0	1 340,0	1 513,0	1 642,0	1 779,0	1 902,0	1 996,0	2 122,0	2 253,0	2 390,0
4_O	84,0	104,0	120,0	132,0	143,0	129,0	135,0	152,0	164,0	178,0	190,0	200,0	212,0	225,0	239,0

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski,prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.5.6. Liniowe funkcje trendu dopasowane do liczby korzystających z obiektów noclegowych – turyści krajowi, I oraz II kwartały

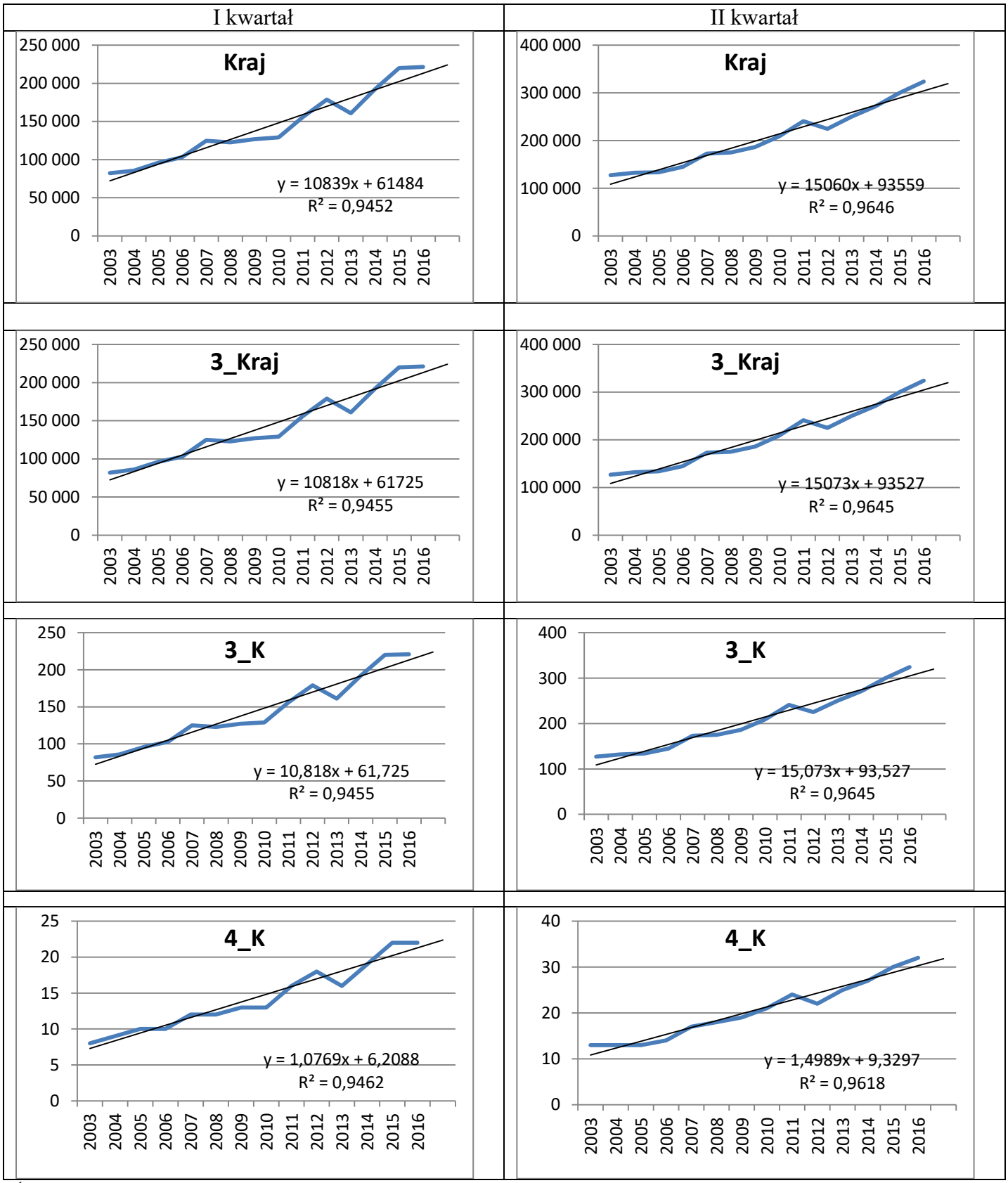

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.5.7. Liniowe funkcje trendu dopasowane do liczby korzystających z obiektów noclegowych – turyści krajowi, III oraz IV kwartały

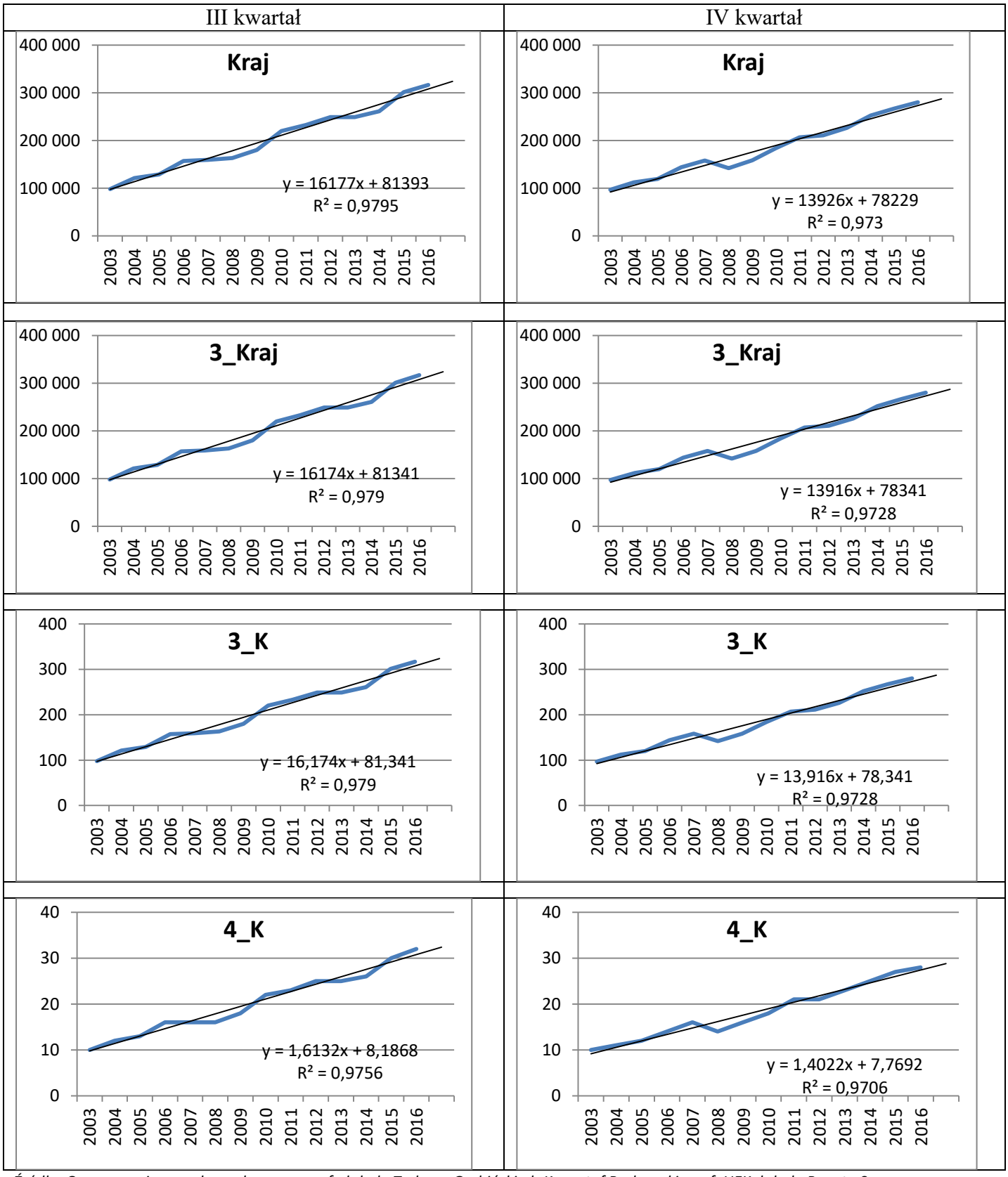

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.5.8. Liniowe funkcje trendu dopasowane do liczby korzystających z obiektów noclegowych – turyści zagraniczni, I oraz II kwartały

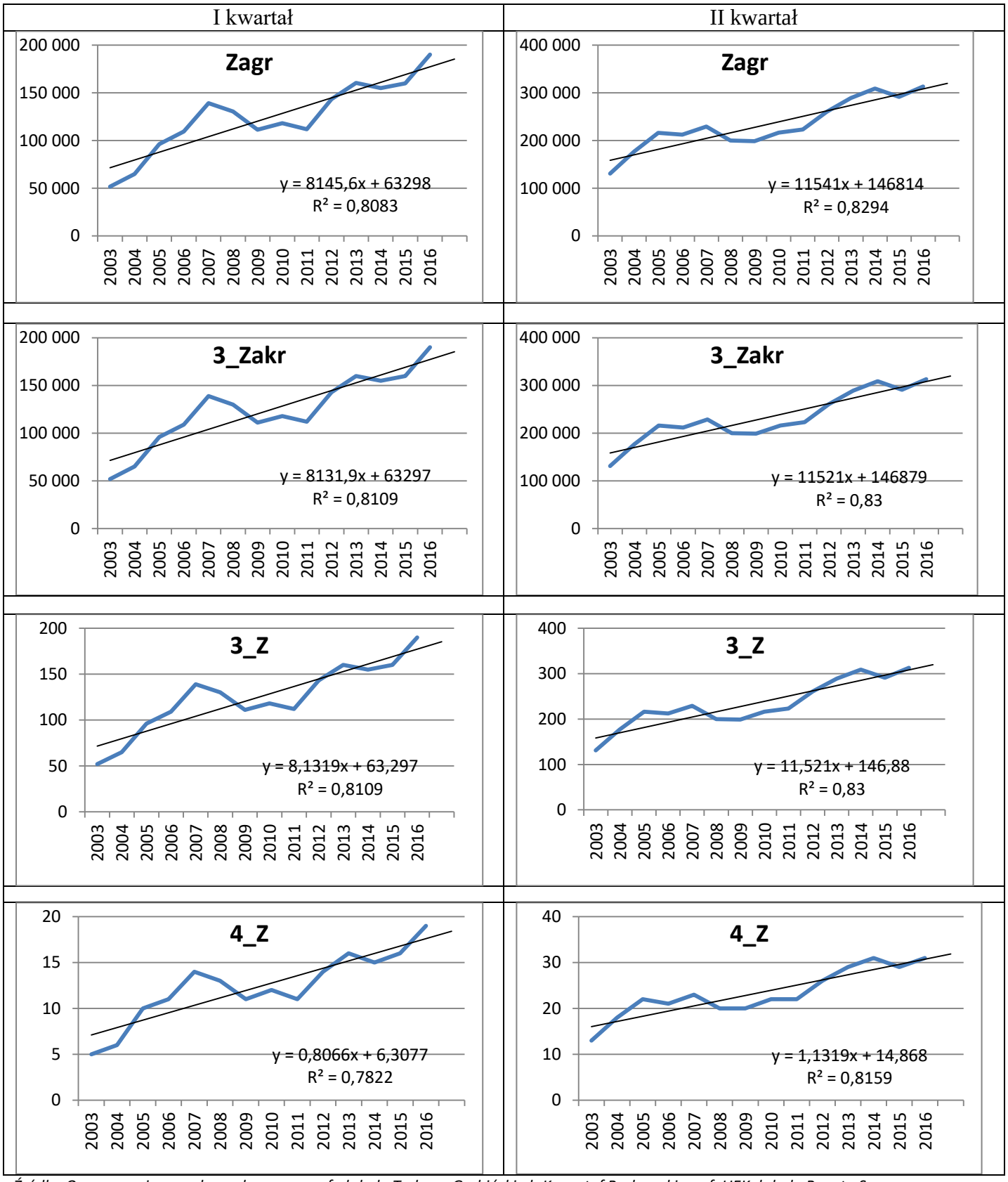

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.5.9. Liniowe funkcje trendu dopasowane do liczby korzystających z obiektów noclegowych – turyści zagraniczni, III oraz IV kwartały

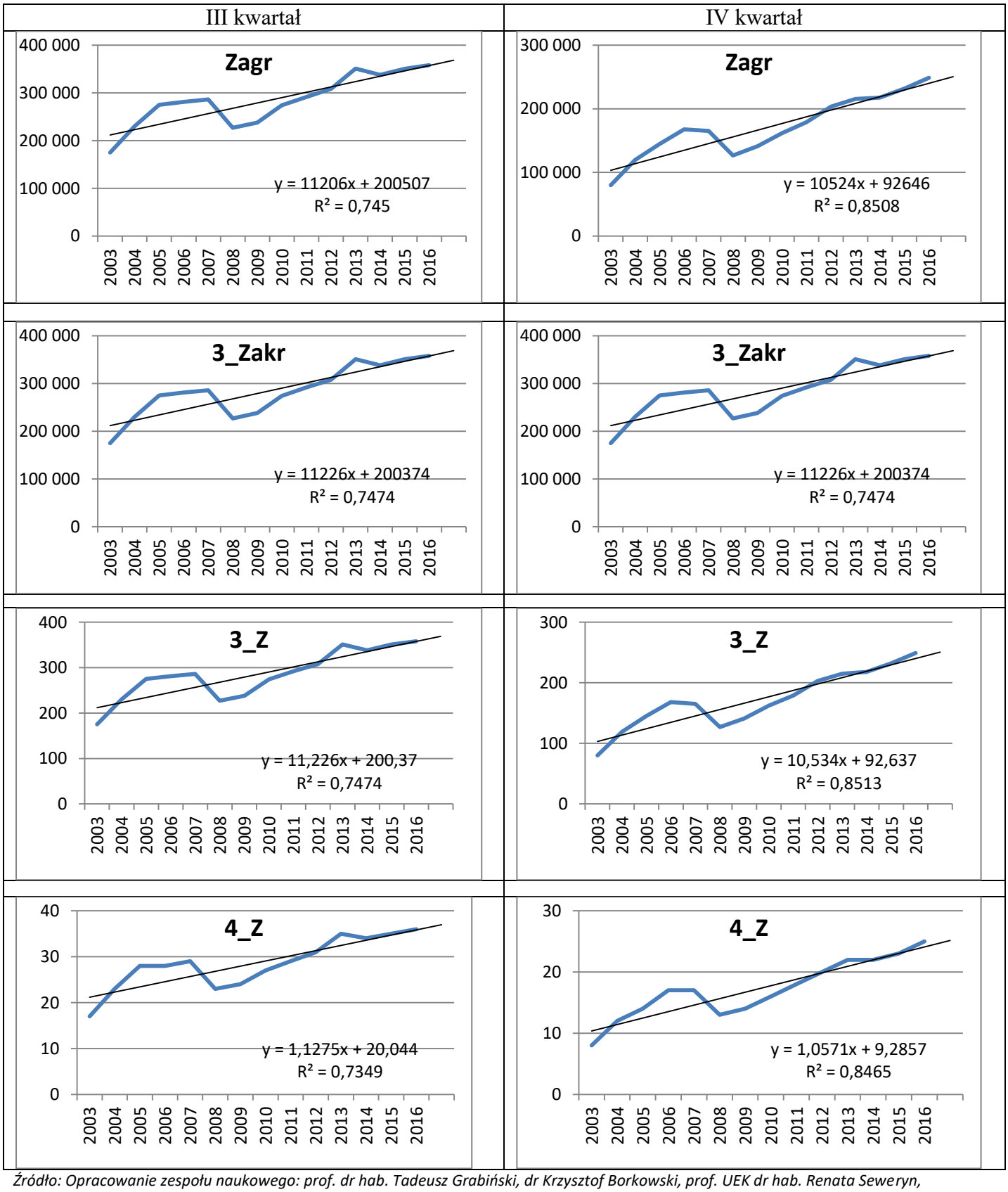

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.5.10. Liniowe funkcje trendu dopasowane do liczby korzystających z obiektów noclegowych – turyści ogółem, I oraz II kwartały

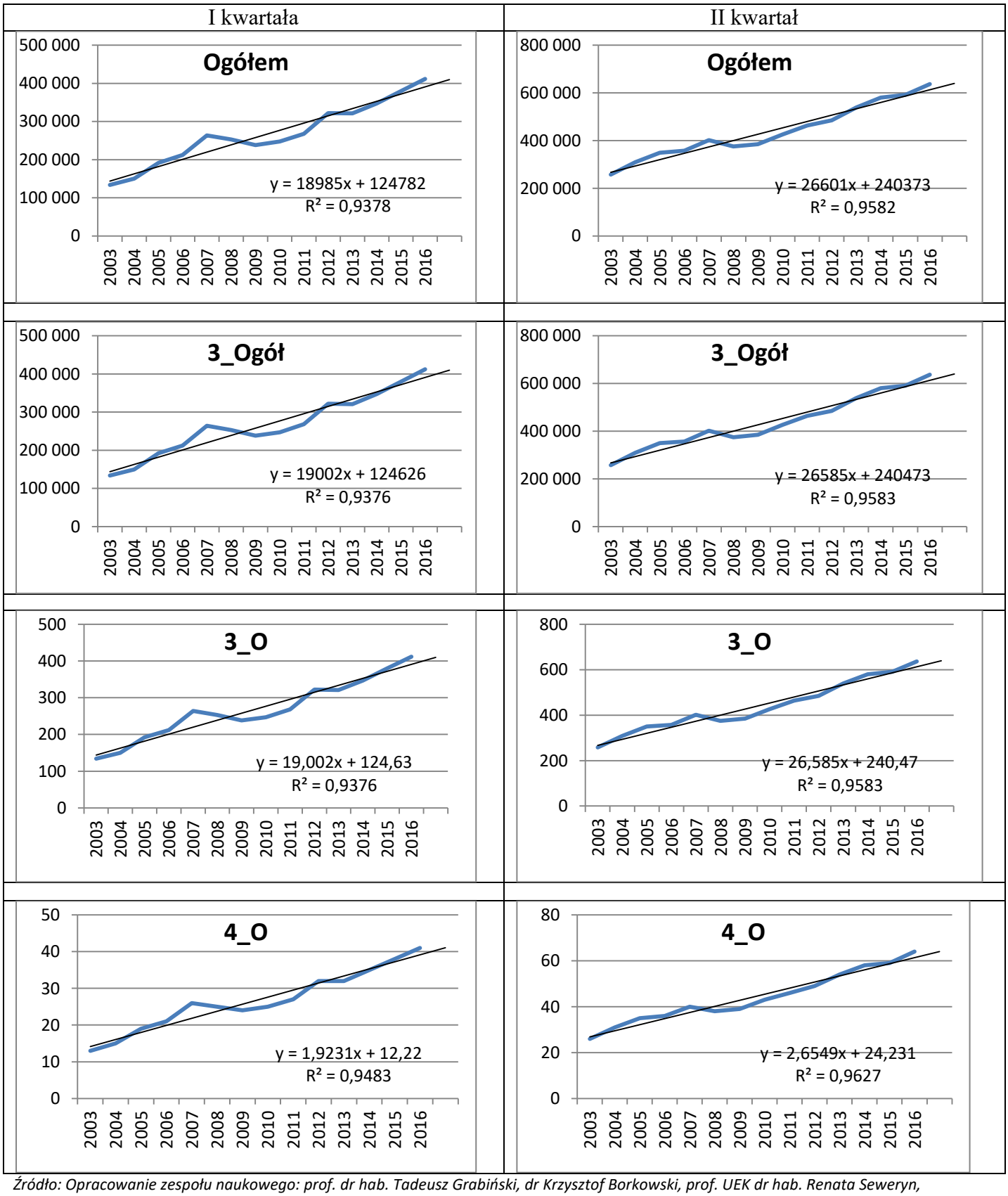

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.5.11. Liniowe funkcje trendu dopasowane do liczby korzystających z obiektów noclegowych – turyści ogółem, III oraz IV kwartały

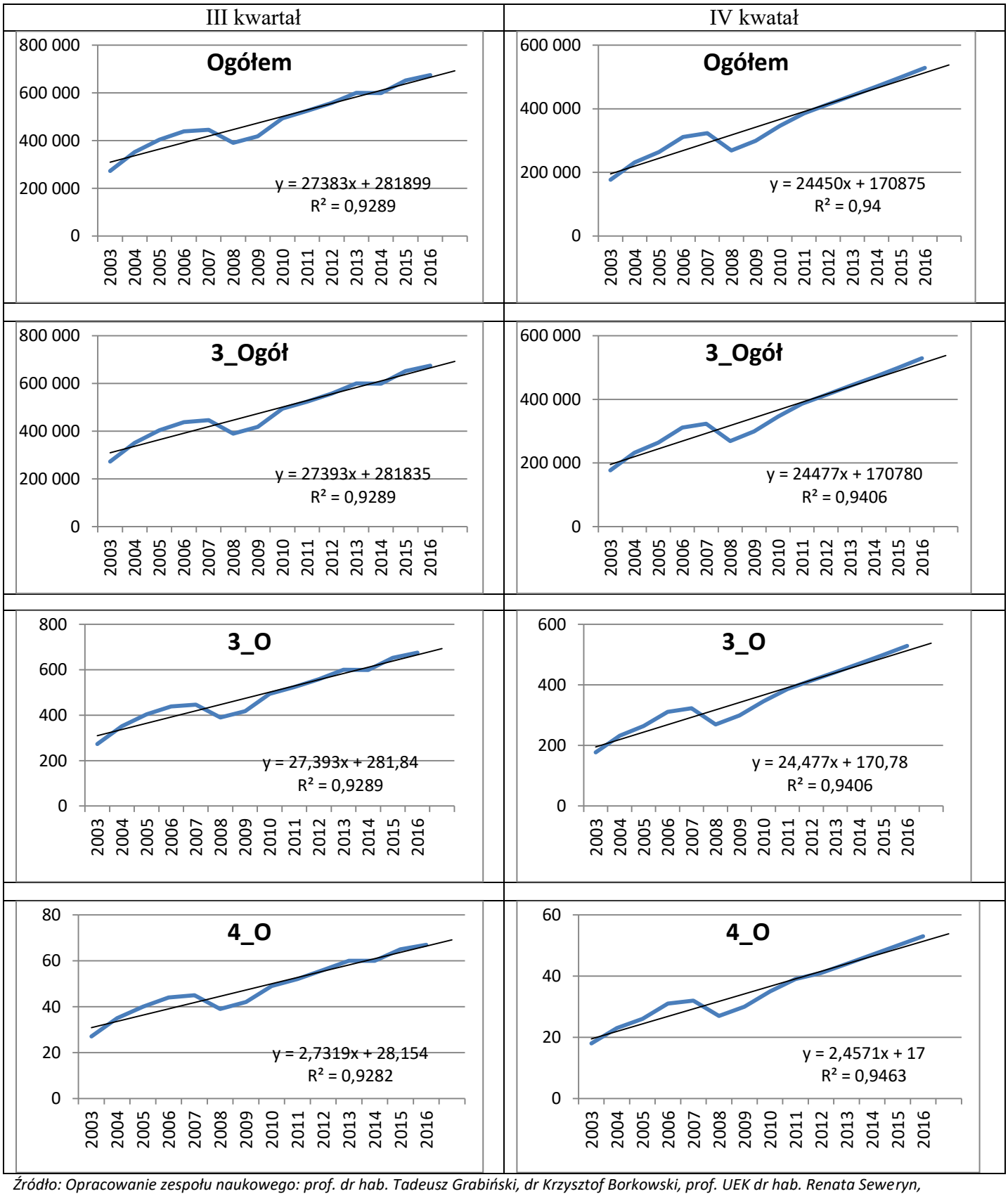

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 2.5.4. Prognozy i błędy prognoz liczby korzystających z obiektów noclegowych wg kwartałów roku 2017

I kwart	I_17	II_17_P	II_17_PP	Błąd prog	Ef.z.1	Ef.z.2
Kraj	227 300	224 073	224 073	-1,42%	447	
3_Kraj	227 000	223 989	223 989	-1,46%	0,2%	-0,04%
3_K	227,0	223,989	223 989	-1,46%		-0,04%
4_K	23,0	22,3626	223 626	-1,62%		-0,20%
Zagr	191 960	185 482	185 482	-3,37%	1 416	
3_Zakr	192 000	185 275	185 275	-3,48%	0,8%	-0,11%
3_Z	192,0	185,275	185 275	-3,48%		-0,11%
4_Z	19,0	18,4066	184 066	-4,11%		-0,76%
Ogółem	419 260	409 555	409 555	-2,31%	1 104	
3_Ogół	419 000	409 659	409 659	-2,29%	0,3%	0,03%
3_O	419,0	409,659	409 659	-2,29%		0,03%
4_O	42,0	41,0659	410 659	-2,05%		0,27%
II kwart	**II_17**	II_17_P	II_17_PP	Błąd prog	Ef.z.1	Ef.z.2
Kraj	332 075	319 466	319 466	-3,80%	1 484	
3_Kraj	332 000	319 615	319 615	-3,75%	0,5%	0,05%
3_K	332,0	319,615	319 615	-3,75%		0,05%
4_K	33,0	31,8132	318 132	-4,20%		-0,42%
Zagr	325 575	319 928	319 928	-1,73%	1 466	
3_Zakr	326 000	319 692	319 692	-1,81%	0,5%	-0,07%
3_Z	326,0	319,692	319 692	-1,81%		-0,07%
4_Z	33,0	31,8462	318 462	-2,18%		-0,46%
Ogółem	657 650	639 394	639 394	-2,78%	1 308	
3_Ogół	658 000	639 242	639 242	-2,80%	0,2%	-0,02%
3_O	658,0	639,242	639 242	-2,80%		-0,02%
4_O	66,0	64,0549	640 549	-2,60%		0,18%
III kwart	**III_17**	III_17_P	III_17_PP	Błąd prog	Ef.z.1	Ef.z.2
Kraj	346 038	324 046	324 046	-6,36%	199	
3_Kraj	346 000	323 945	323 945	-6,38%	0,1%	-0,03%
3_K	346,0	323,945	323 945	-6,38%		-0,03%
4_K	35,0	32,3846	323 846	-6,41%		-0,06%
Zagr	382 915	368 593	368 593	-3,74%	968	
3_Zakr	383 000	368 769	368 769	-3,69%	0,3%	0,05%
3_Z	383,0	368,769	368 769	-3,69%		0,05%
4_Z	38,0	36,9560	369 560	-3,49%		0,26%
Ogółem	728 953	692 638	692 638	-4,98%	1 418	
3_Ogół	729 000	692 736	692 736	-4,97%	0,2%	0,01%
3_O	729,0	692,736	692 736	-4,97%		0,01%
4_O	73,0	69,1319	691 319	-5,16%		-0,19%
IV kwart	**IV_17**	IV_17_P	IV_17_PP	Błąd prog	Ef.z.1	Ef.z.2
Kraj	296 009	287 117	287 117	-3,00%	934	
3_Kraj	296 000	287 088	287 088	-3,01%	0,3%	-0,01%
3_K	296,0	287,088	287 088	-3,01%		-0,01%
4_K	30,0	28,8022	288 022	-2,70%		0,32%
Zagr	287 542	250 509	250 509	-12,88%	920	
3_Zakr	288 000	250 648	250 648	-12,83%	0,4%	0,06%
3_Z	288,0	250,648	250 648	-12,83%		0,06%
4_Z	29,0	25,1429	251 429	-12,56%		0,37%
Ogółem	583 551	537 625	537 625	-7,87%	946	
3_Ogół	584 000	537 934	537 934	-7,82%	0,2%	0,06%
3_O	584,0	537,934	537 934	-7,82%		0,06%
4_O	58,0	53,8571	538 571	-7,71%		0,18%

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 2.5.5. Prognozy i błędy prognoz ex ante liczby korzystających z obiektów noclegowych w roku 2017

Rok	2017	2017_P	2017_PP	Błąd prog	Ef.z.1	Ef.z.2
Kraj	**1 201 422**	1 154 702	1 154 702	-3,89%	1 076	
3_Kraj	**1 201 000**	1 154 637	1 154 637	-3,89%	0,1%	-0,01%
3_K	**1 201,0**	1 154,637	1 154 637	-3,89%		-0,01%
4_K	**121,0**	115,3626	1 153 626	-3,98%		-0,09%
Zagr	**1 187 992**	1 124 511	1 124 511	-5,34%	994	
3_Zakr	**1 189 000**	1 124 385	1 124 385	-5,35%	0,1%	-0,01%
3_Z	**1 189,0**	1 124,385	1 124 385	-5,35%		-0,01%
4_Z	**119,0**	112,3516	1 123 516	-5,43%		-0,09%
Ogółem	**2 389 414**	2 279 213	2 279 213	-4,61%	1 886	
3_Ogół	**2 390 000**	2 279 571	2 279 571	-4,60%	0,1%	0,02%
3_O	**2 390,0**	2 279,571	2 279 571	-4,60%		0,02%
4_O	**239,0**	228,1099	2 281 099	-4,53%		0,08%

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

2.6. Analiza danych miesięcznych

Pierwotne dane ze sprawozdań KT-1 o liczbie turystów korzystających z obiektów noclegowych w Krakowie w latach 2003-2017 w przekroju miesięcy przytoczone w tab.2.2.1-2.2.2 zostały zilustrowane wykresami zamieszczonymi na rys. 2.6.1-2.6.3.

Rysunek 2.6.1 zawiera wykresy szeregów miesięcznych dla turystów krajowych i zagranicznych (dane z wierszy tab.2.2.1), natomiast rysunek 2.6.2 – wykresy szeregów rocznych dla tych grup turystycznych (dane z kolumn tab.2.2.1). Z kolei rysunek 2.6.3 przedstawia zarówno wykresy miesięczne jak i roczne ale dla turystów ogółem (dane z tab.2.2.2). Z przytoczonych wykresów można wyciągnąć m.in. następujące wnioski o dynamice ruchu turystycznego oraz jego dywersyfikacji w ujęciu porównawczym w analizowanym okresie.

- **Rys.2.6.1**
  - Większą dywersyfikacją ruchu turystycznego w przekroju miesięcznym (sezonowość) cechuje się grupa turystów zagranicznych aniżeli krajowych. Miarą tej dywersyfikacji może być różnica liczby turystów w miesiącach o największej i najmniejszej liczbie turystów danym roku. Stopień

dywersyfikacji na wykresach zilustrowany jest pionowymi liniami w początkowym (2003) i końcowym (2017) roku analiz.

- W przypadku turystów zagranicznych poziom sezonowości jest stały w czasie i nie daje się tu zauważyć ani zjawiska konwergencji (zmniejszania poziomów zróżnicowania ruchu turystycznego w przekroju miesięcy) ani zjawiska dywergencji (powiększania poziomu sezonowości). Natomiast w przypadku turystów krajowych obserwuje się proces dywergencji ruchu turystycznego wyrażający się w coraz to większym stopniu zróżnicowania miesięcznych wielkości ruchu turystycznego.
- Powyższe wnioski wynikają z analizy ruchu turystycznego w wyrażeniu absolutnym. Jeżeli pomiar zróżnicowania miesięcznych wielkości ruchu miałby charakter względny (rozpiętość w relacji do wielkości ruchu) to przy wzrostowej tendencji liczby korzystających z obiektów noclegowych może się okazać że mamy do czynienia nie ze zjawiskiem stabilizacji ruchu (turyści zagraniczni) czy też jego dywergencją (turyści krajowi) lecz z procesem konwergencji wyrażającej się w stopniowym zmniejszaniu zróżnicowania ruchu turystycznego opisanego wskaźnikami względnymi.
- Tendencje stopnia zróżnicowania poziomów ruchu turystycznego (sezonowości) można też analizować na podstawie danych kwartalnych (por. podrozdział 2.4). Jak łatwo zauważyć wnioski z tej analizy w zasadzie pokrywają się z wnioskami wynikającymi z analiz danych miesięcznych.

- **Rys.2.6.2**
  - Wykresy na tym rysunku mają mniejsze walory interpretacyjne. Ich wadą jest paraboliczny układ, wynikający z założenia, że początkowym okresem w analizie jest styczeń. Najmniejszy ruch turystyczny obserwuje się w miesiącach XI-XII oraz I-II znajdujących się po przeciwnych stronach listy miesięcy. Przyjęcie innej sekwencji miesięcy pozwoliłoby uzyskiwać wykresy monotoniczne a nie paraboliczne.

Rysunek 2.6.1. Korzystający z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 turyści krajowi i zagraniczni w przekroju miesięcy

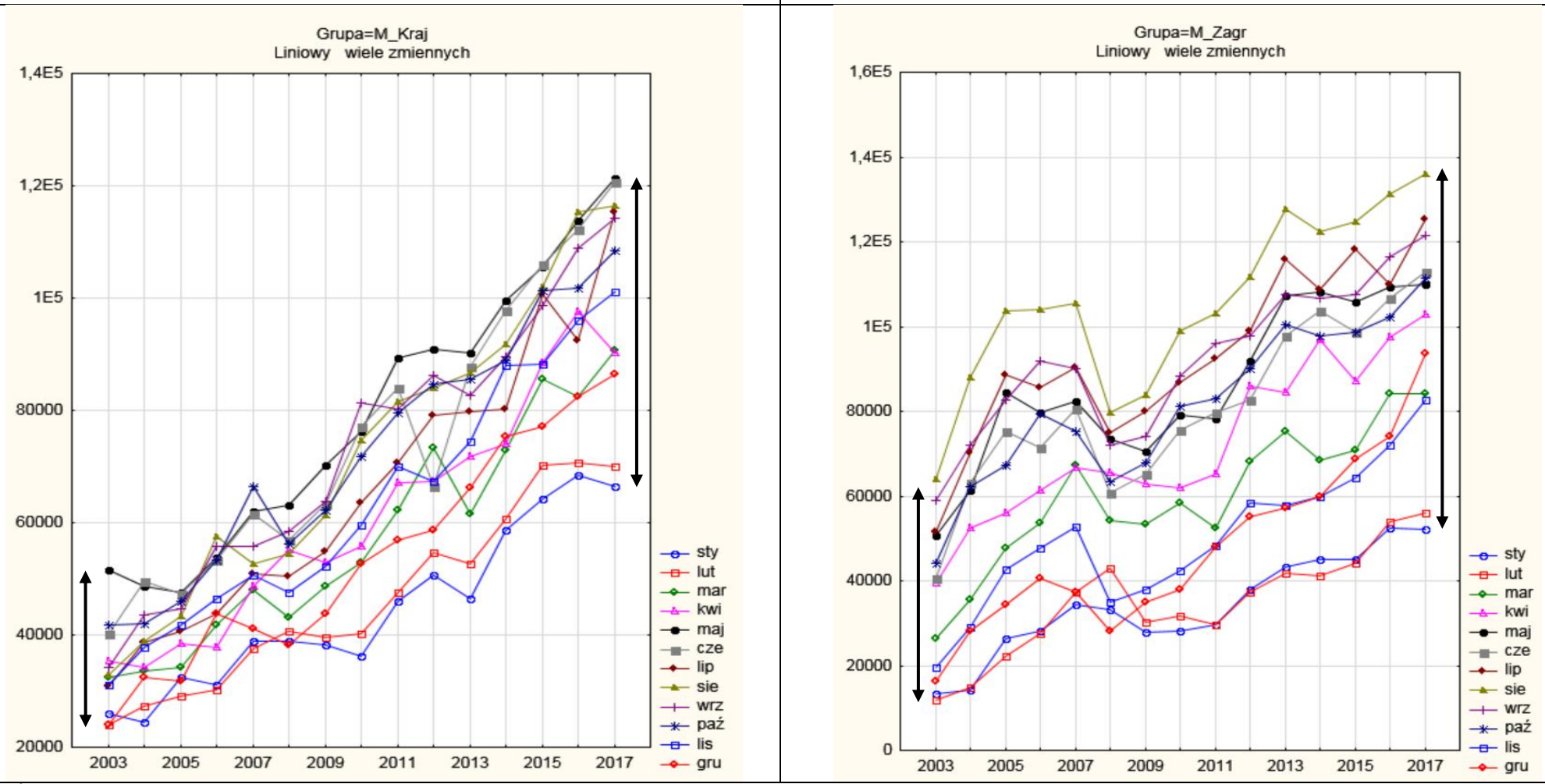

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.6.2. Korzystający z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 turyści krajowi i zagraniczni w przekroju lat i miesięcy

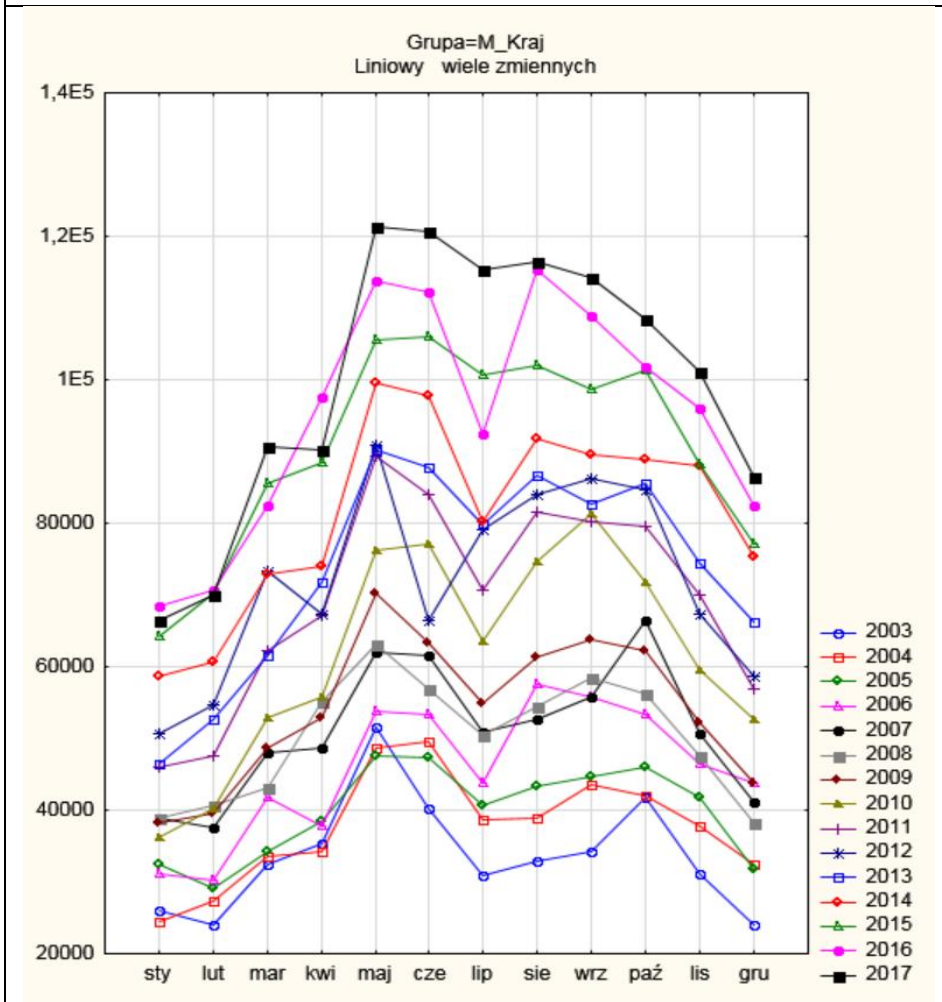

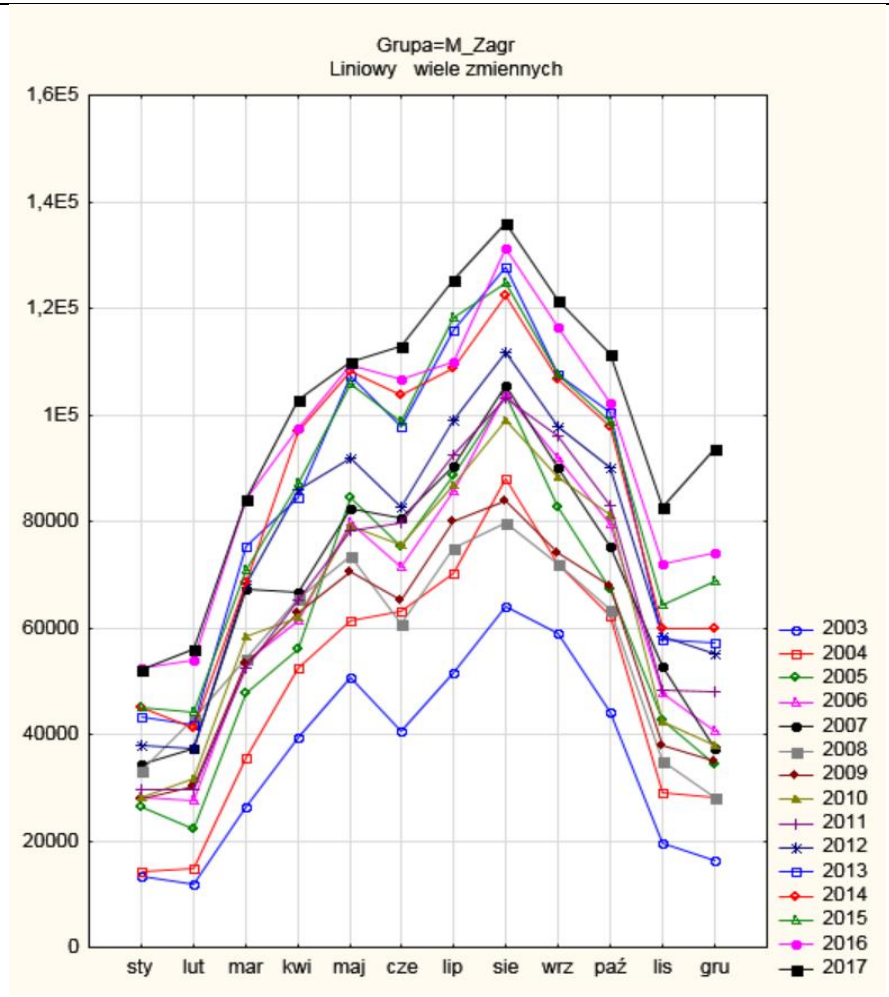

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.6.3. Korzystający z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 turyści ogółem w przekroju lat i miesięcy

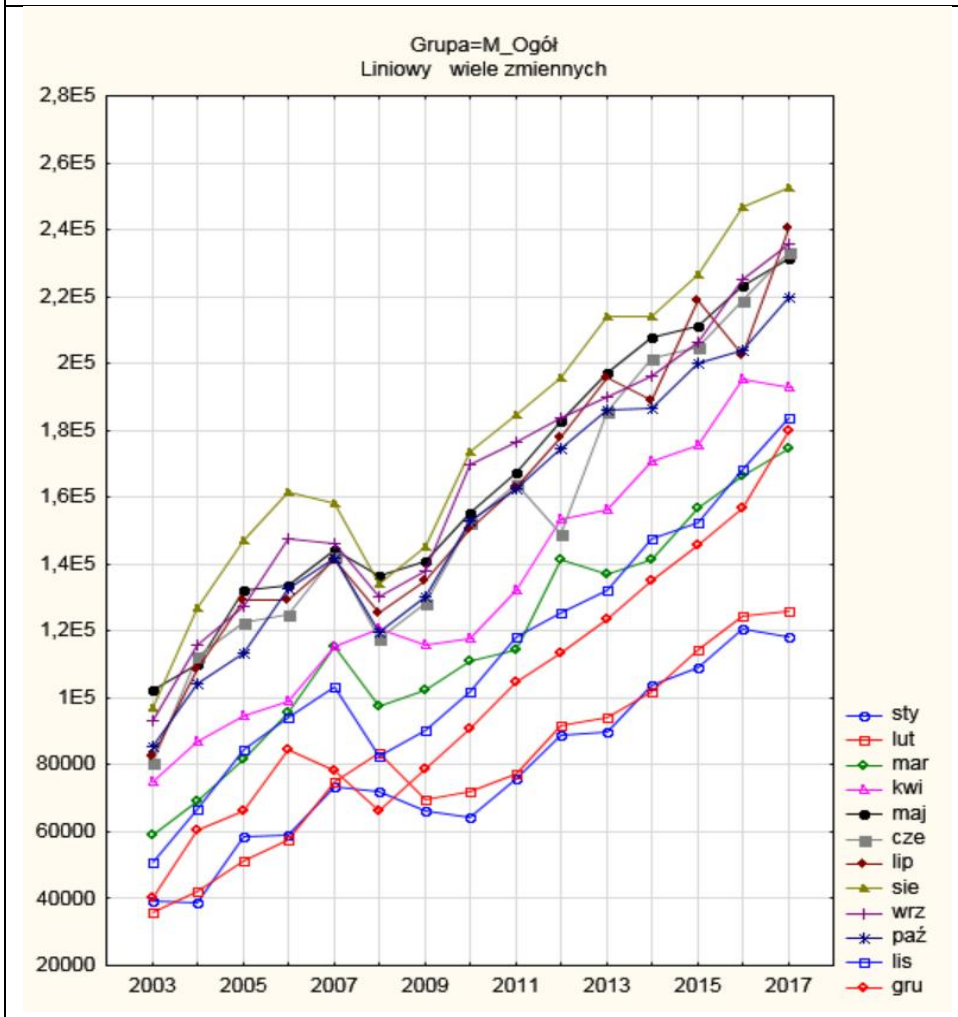

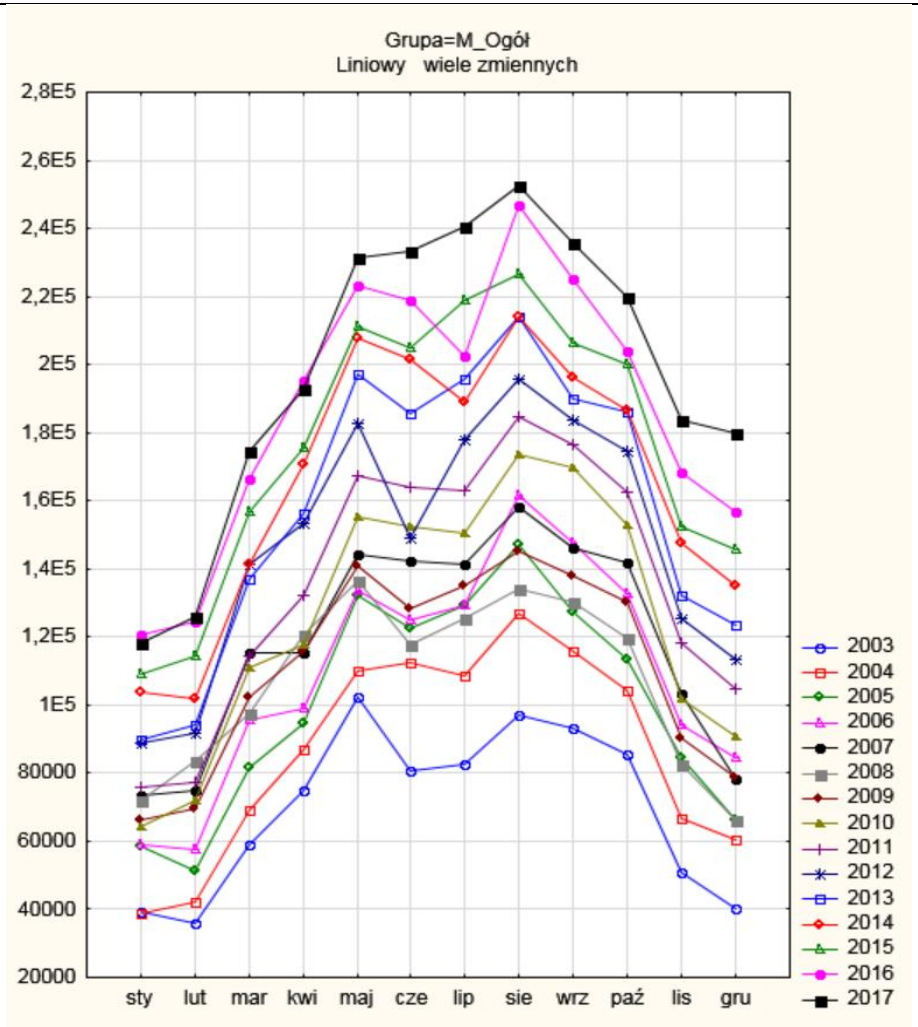

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

2.7. Wykresy wielowymiarowe

Kolejne rysunki zawierają przykłady wielowymiarowych wykresów obrazkowych rzadko wykorzystywanych w analizach. Dla każdej grupy turystów (krajowych, zagranicznych oraz ogółem) przytoczono 4 różne wykresy:

- Wielokąty – wykres kołowy, w którym wielkość ruchu turystycznego w kolejnych miesiącach jest wyrażona przez odległość pomiędzy wierzchołkiem a środkiem wielokąta, zgodnie z ruchem wskazówek zegara począwszy od godz. 12.00
- Promienie – długości promieni reprezentują rozstępy wielkości ruchu turystycznego w kolejnych miesiącach natomiast wielkości ruchu wyznaczają linie poprzeczne
- Profile – wielkość ruchu turystycznego w kolejnych miesiącach symbolizuje wysokość kolejnych szczytów wykresu profilowego powyżej jego linii bazowej
- Twarze Chernoffa – poszczególne rysy twarzy (długość nosa, kąt brwi, szerokość twarzy itd.) wskazują na wielkość ruchu turystycznego w kolejnych miesiącach.

Na kolejnych rysunkach zamieszczone są wykresy danych miesięcznych dotyczących:

- liczby turystów ogółem (rys. 2.7.1-2.7.2)
- liczby turystów krajowych (rys. 2.7.3-2.7.4)
- liczby turystów zagranicznych (rys. 2.7.5-2.7,6)

Rysunki 2.7.1; 2.7.3 oraz 2.7.5 zawierają wykresy w formie wielokątów i promieni natomiast pozostałe rysunki – wykresy w formie profili oraz twarzy Chernoffa.

W pakiecie Statistica dostępnych jest więcej wykresów obrazkowych (koła, gwiazdy, kolumny, linie itd.). Analogiczne wykresy można konstruować dla danych kwartalnych. Wtedy wykresy miałyby nie 12 lecz 4 składowe. Zamieszczone wykresy można traktować jako przykład wizualizacji analizowanych danych.

Rysunek 2.7.1. Miesięczne profile (wielokąty i promienie) turystów ogółem korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017

Wielokąty	Promienie
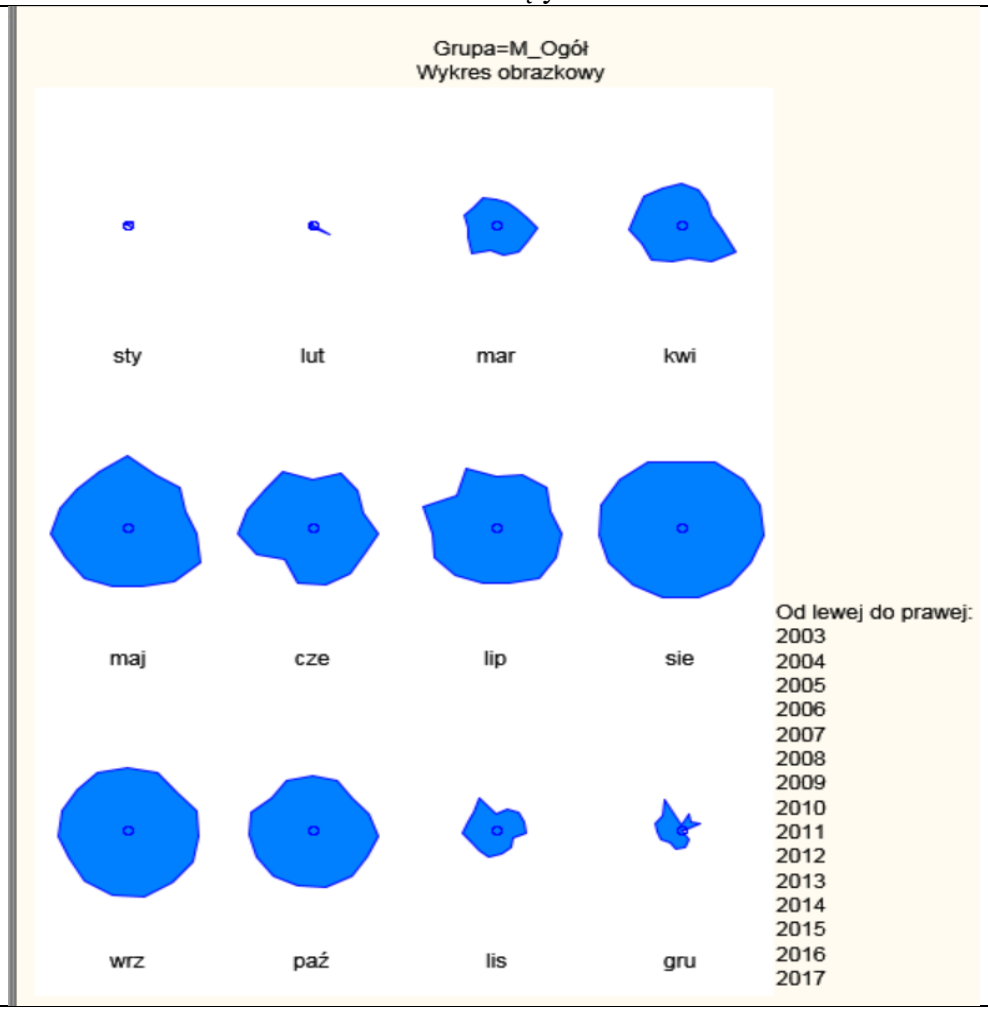	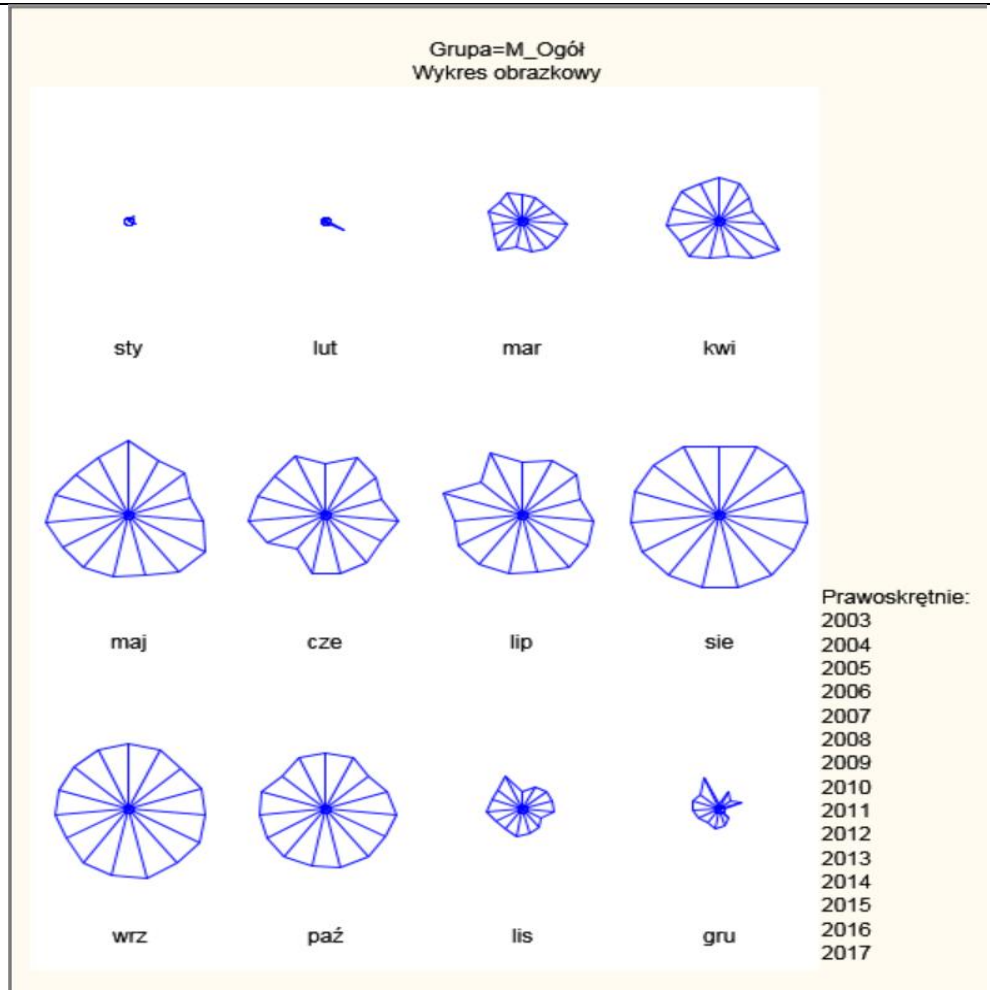

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.7.2. Miesięczne profile i twarze Chernoffa turystów ogółem korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017

Profile	Twarze Chernoffa
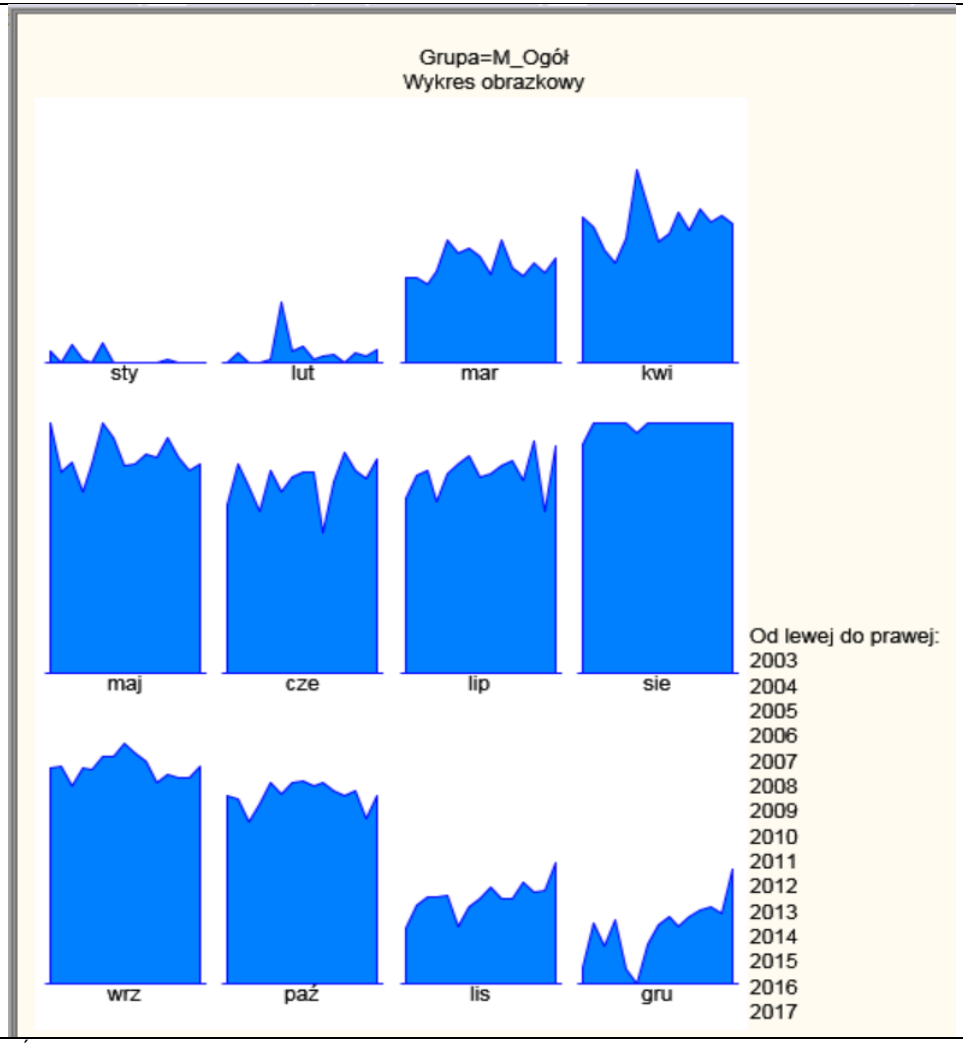	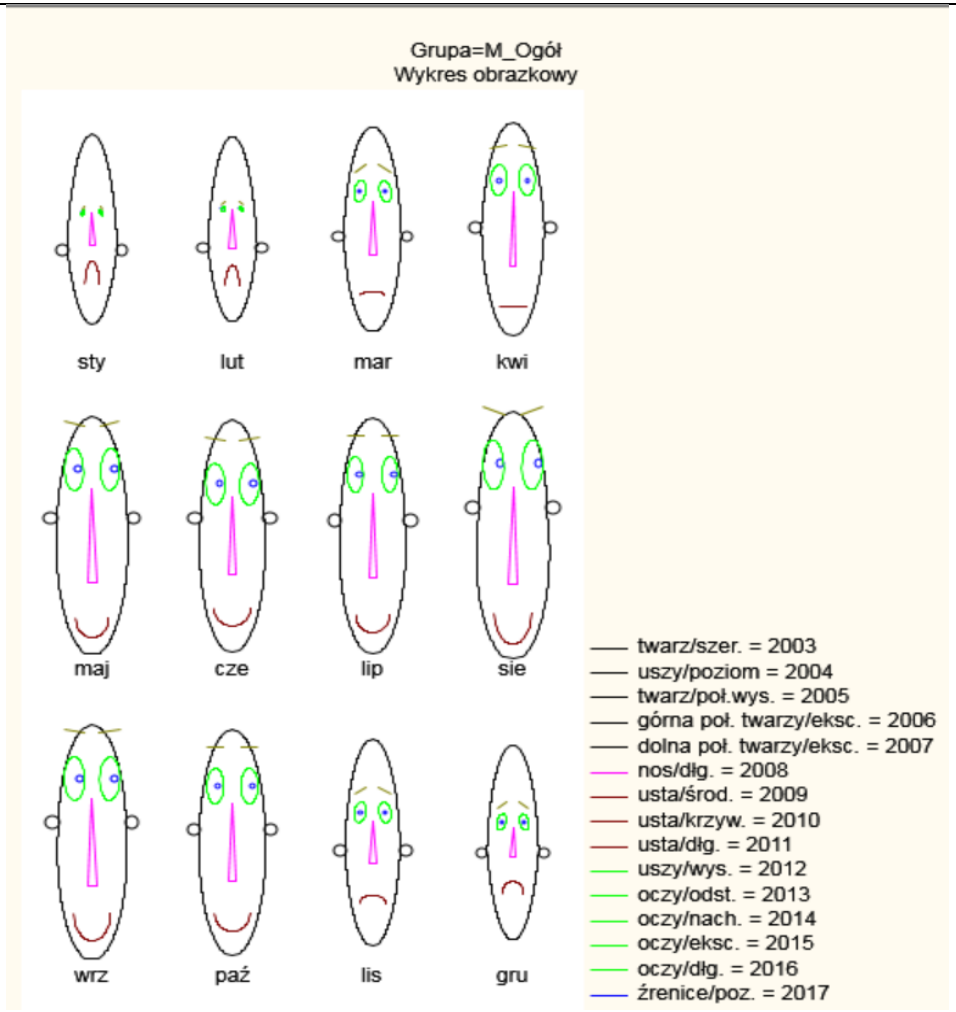

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.7.3. Miesięczne profile (wielokąty i promienie) turystów krajowych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017

Wielokąty	Promienie
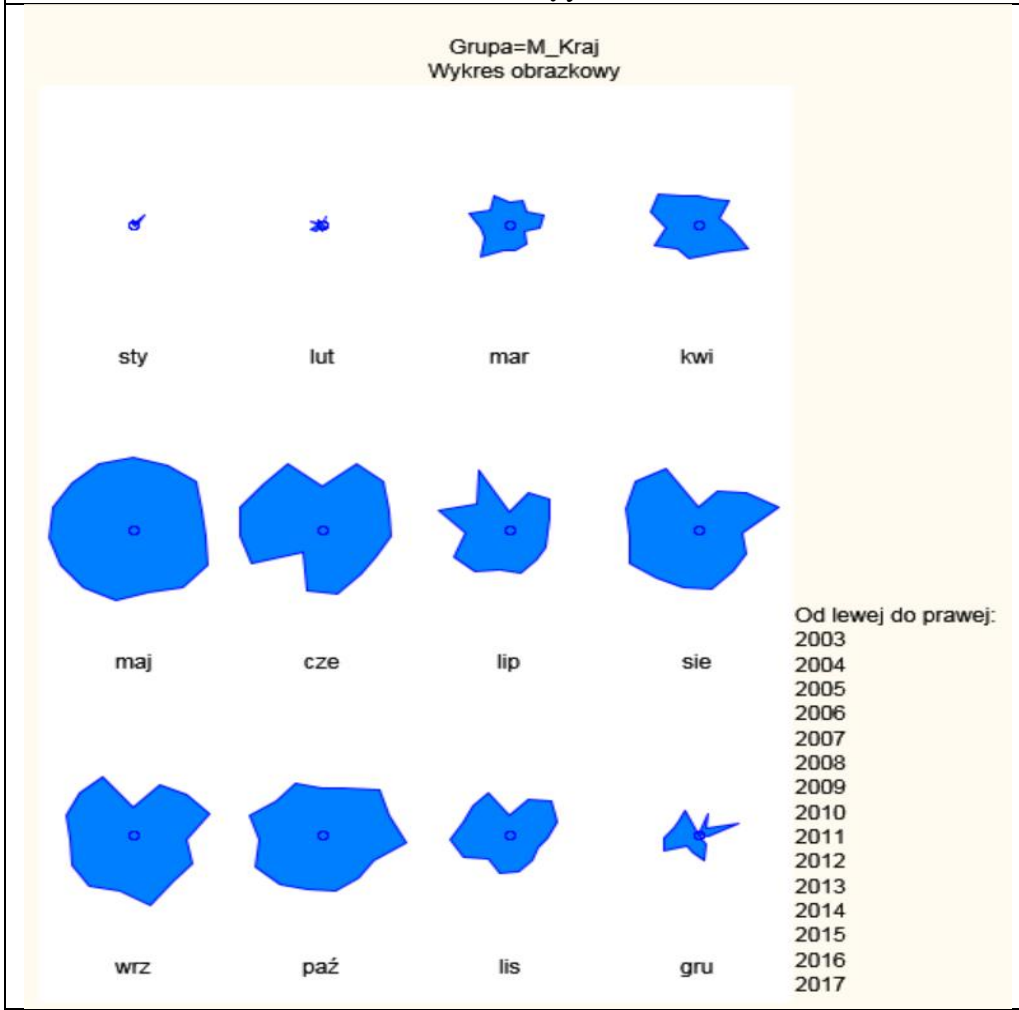	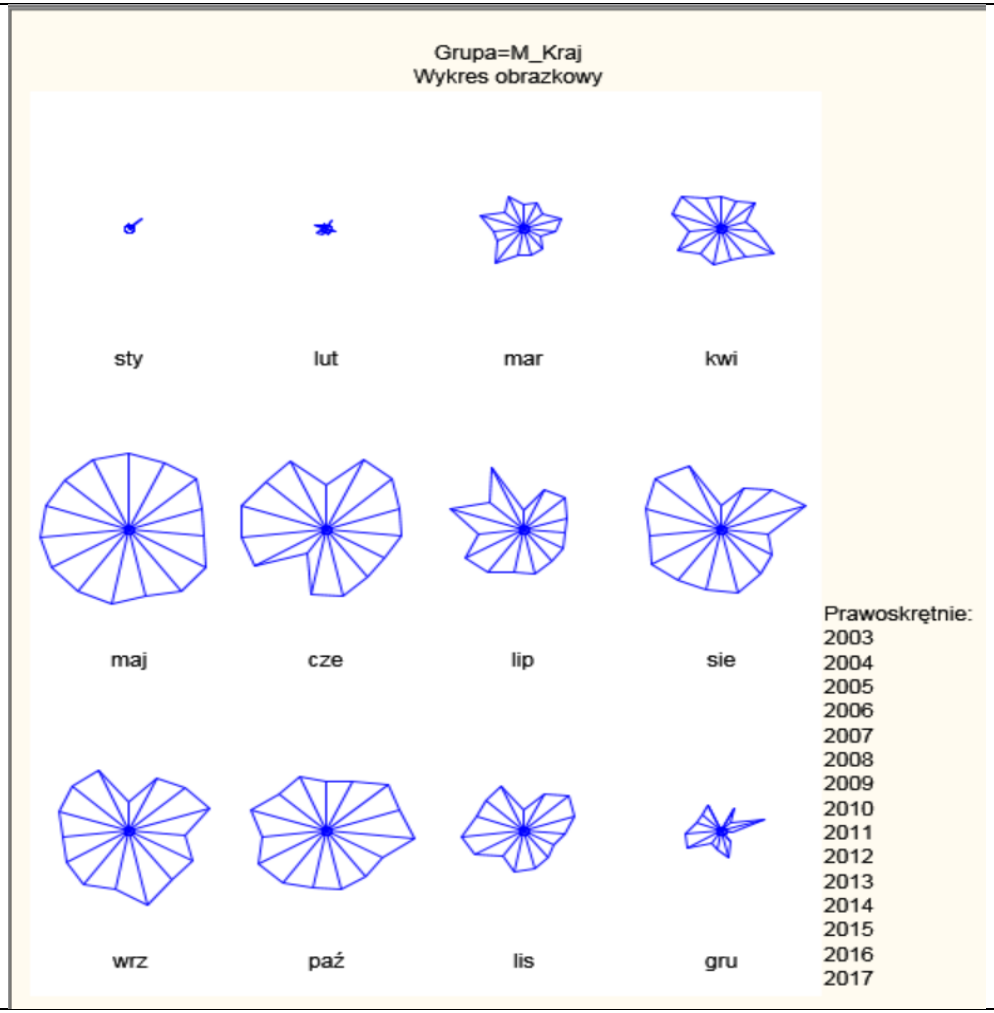

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.7.4. Miesięczne profile i twarze Chernoffa turystów krajowych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017

Profile

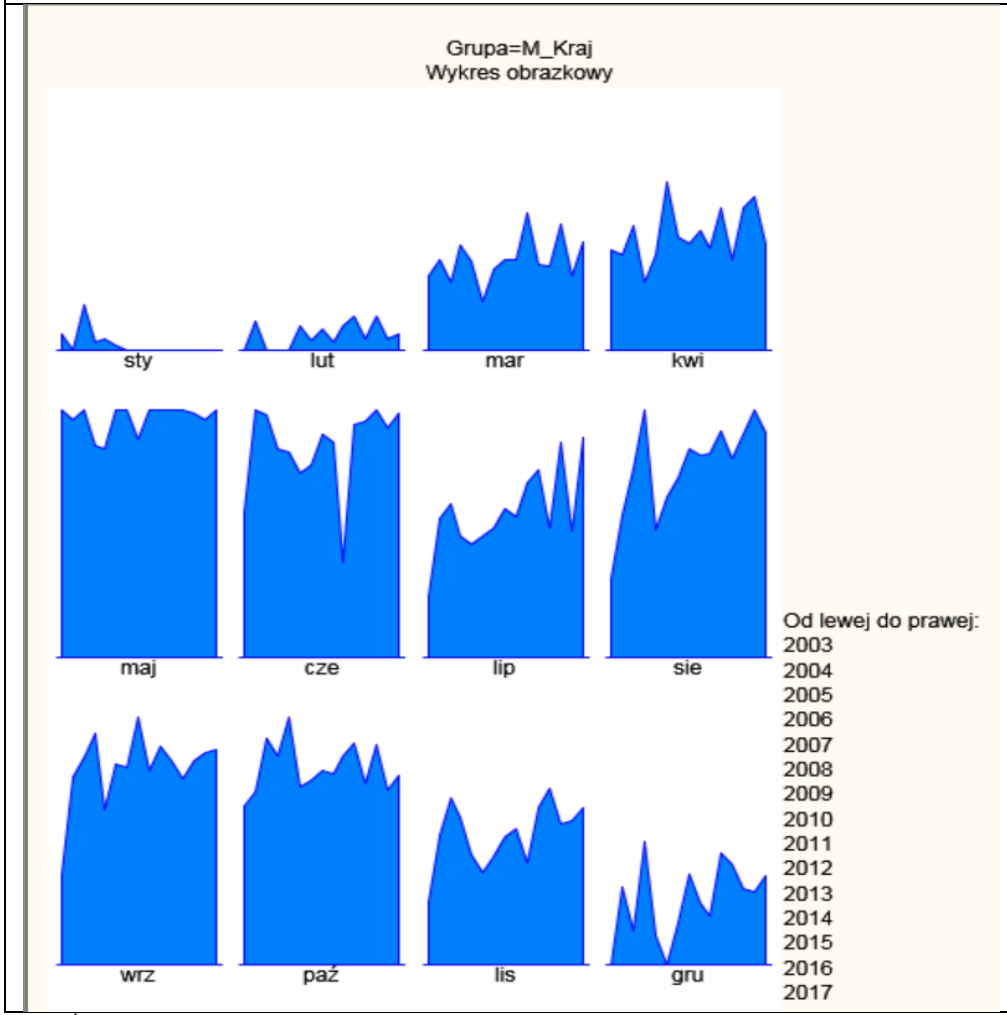

Twarze Chernoffa

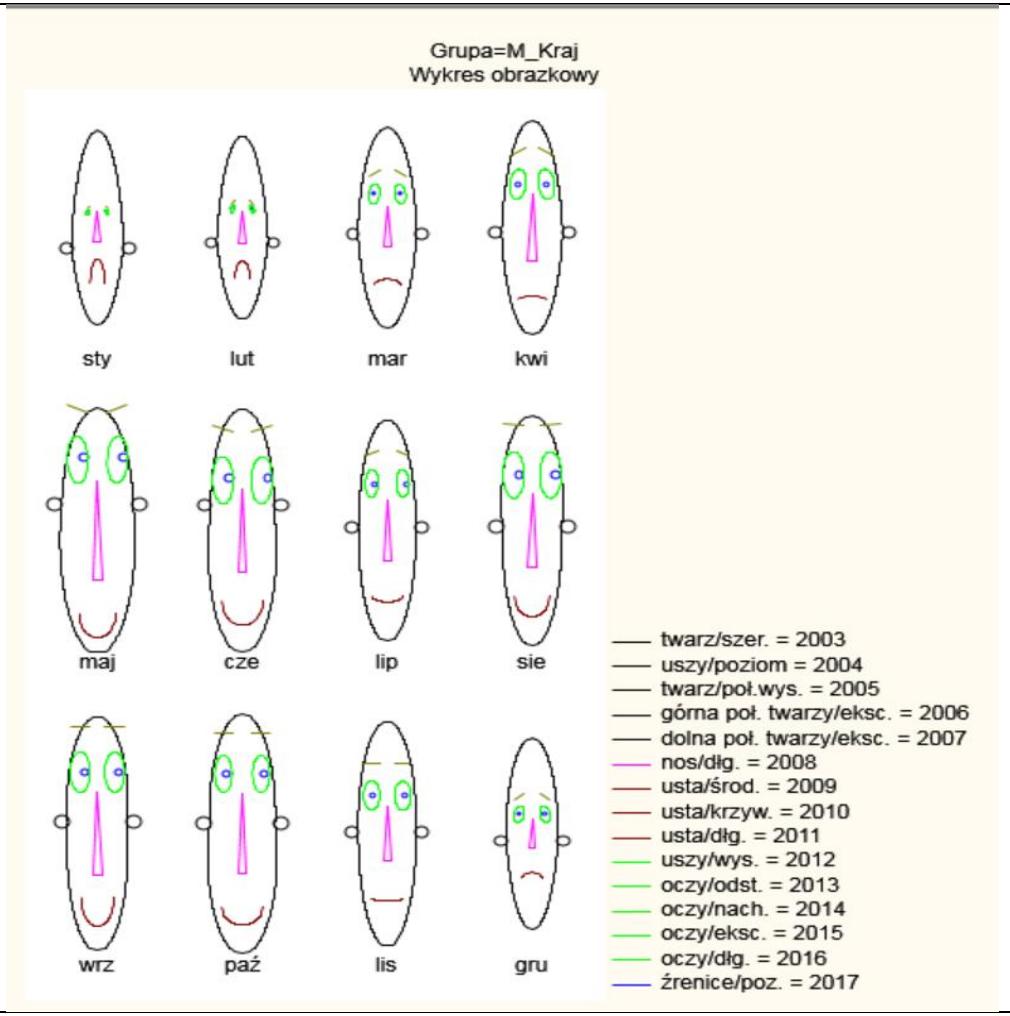

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.7.5. Miesięczne profile (wielokąty i promienie) turystów zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017

Wielokąty	Promienie
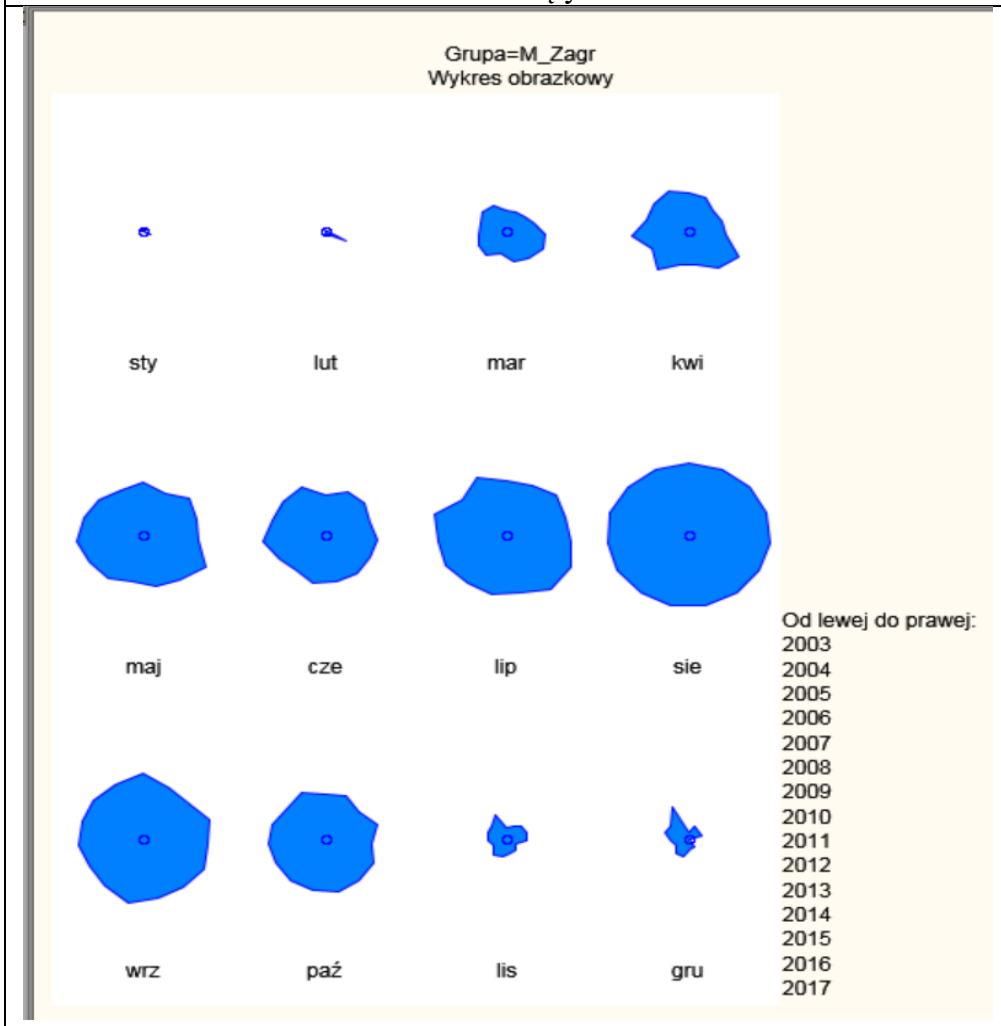	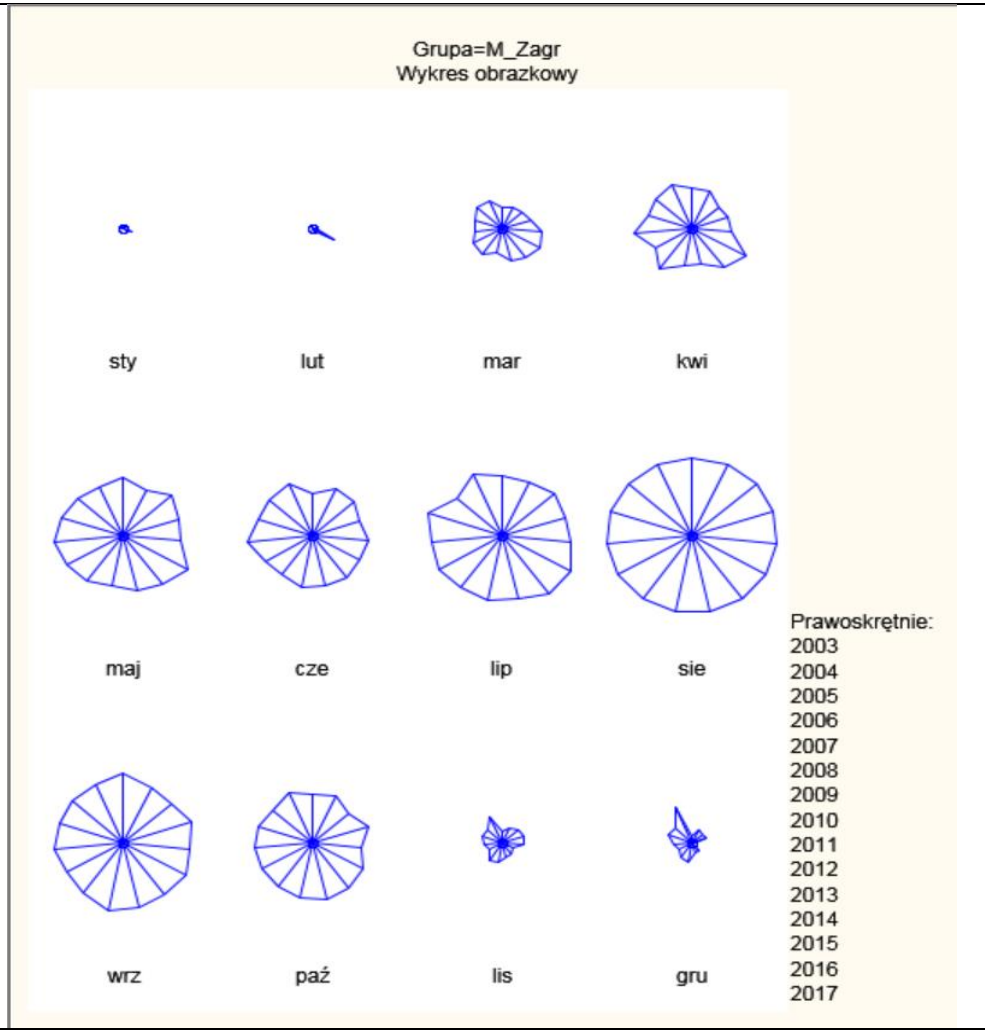

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.7.6. Miesięczne profile i twarze Chernoffa turystów zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017

Profile	Twarze Chernoffa
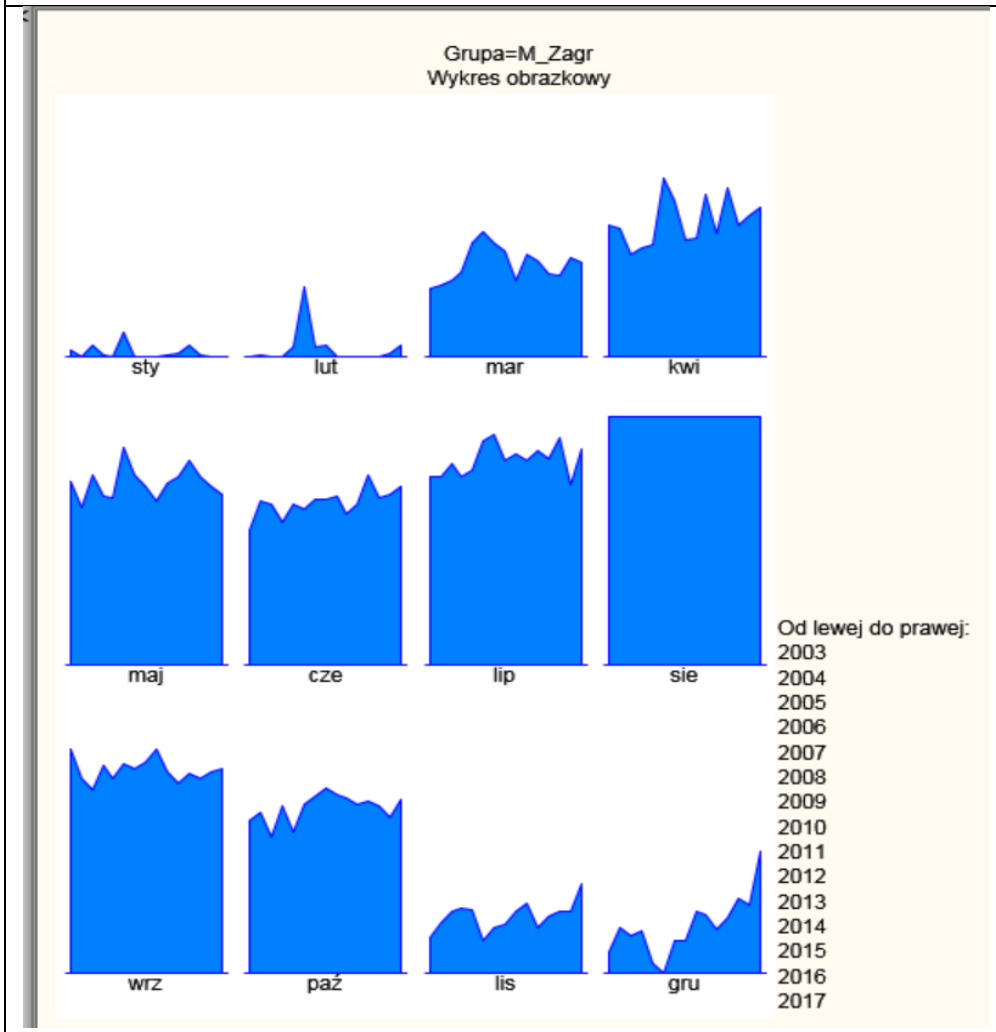	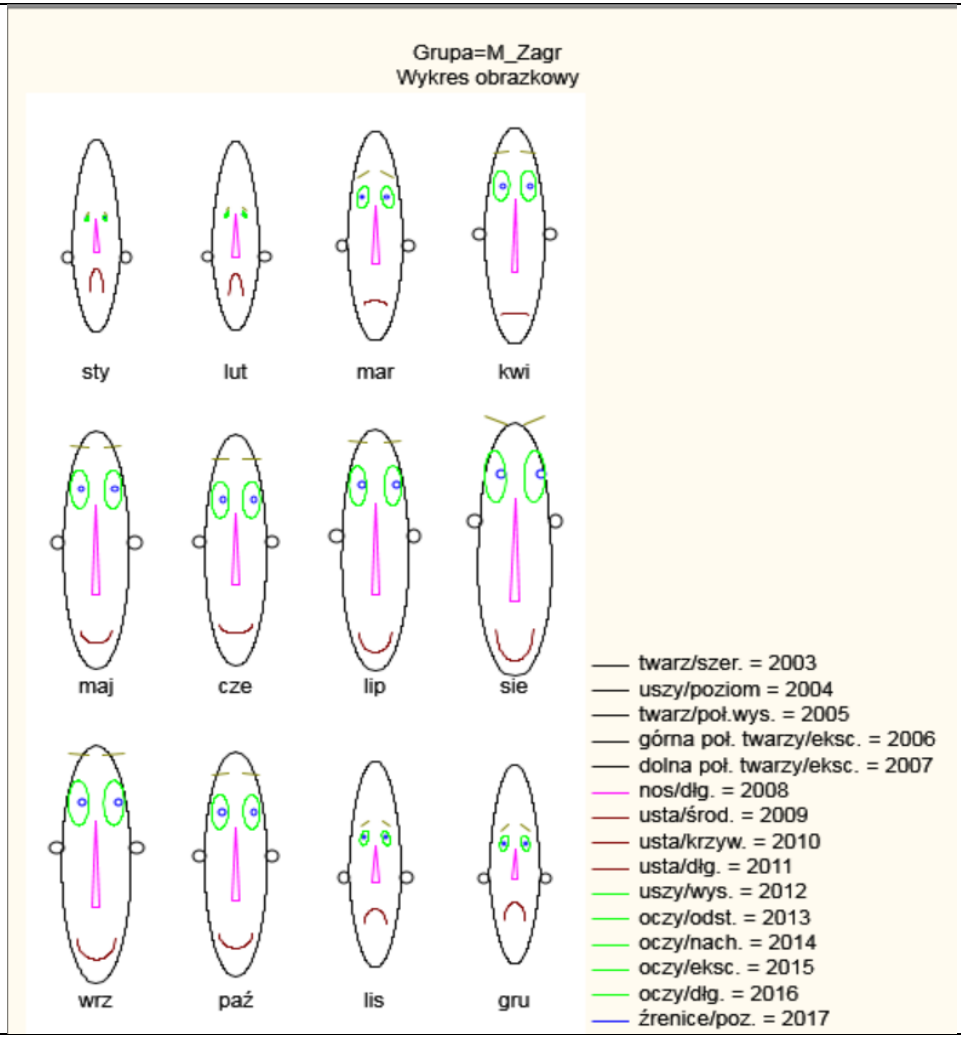

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

2.8. Periodyzacja lat i miesięcy

Poniżej przedstawiono wyniki analizy taksonometrycznej szeregów czasowych zawierających informacje o liczbie korzystających z obiektów noclegowych w Krakowie turystów krajowych, zagranicznych i ogółem. Wyróżniono dwa warianty analizy. W pierwszym wariancie przeprowadzono klasyfikację miesięcy natomiast w drugim wariancie – klasyfikację lat.

Istota analizy taksonometrycznej polega na podziale zbioru analizowanych elementów na podzbiory (grupy, klastry) w taki sposób aby w ramach każdej z grup znajdowały się elementy najbardziej podobne do siebie z punktu widzenia cech na podstawie których dokonuje się delimitacji elementów i jednocześnie jak najmniej podobnych do elementów z innych grup.

Elementami podlegającymi klasyfikacji mogą być:

- obiekty terytorialne (kraje, województwa, powiaty)
- jednostki czasu (lata, miesiące)
- cechy opisujące delimitowane elementy.

Analizę w pierwszym przypadku określa się terminem **regionalizacji** natomiast w drugim przypadku – **periodyzacji**. Trzeci wariant analizy to klasyfikacja dualna, mająca na celu takie pogrupowanie cech aby można było wskazać cechy najbardziej przydatne (najmniej ze soba skorelowane) do regionalizacji lub periodyzacji.

Twórcą pierwszej metody taksonometrycznej (opartej na procedurach numerycznych) na początku XX wieku był polski antropolog Jan Czekanowski. W przeprowadzonej analizie wykorzystano jedną z wielu dostępnych w pakiecie Statistica procedur klasyfikacji - aglomeracyjną metodę Warda.

Wyniki analizy są tu podane w formie graficznej (dendryt, dendrogram, drzewko). Analiza tych drzew polega na przecinaniu najdłuższych gałęzi (zaczynając od prawej strony wykresu) co prowadzi do podziału elementów na 2, 3, 4,… podzbiory zawierające podobne do siebie elementy

Poniżej przytacza się rysunki z dendrytami Warda dla:

- Rys.2.8.1 – turystów ogółem
- Rys.2.6.2 –turystów krajowych
- Rys.2.8.3 –turystów zagranicznych

Z lewej strony tych rysunków zamieszczoo dendryty uzyskane na podstawie danych rocznych natomiast z prawej strony – dla danych miesięcznych. Jak można zauważyć wyniki delimitacji zarówno lat jak i miesięcy dla krajowego i zagranicznego ruchu turystycznego nieco się różnią (por.tab.2.8.1).

Zakładając podział analizowanych lat na 4 podokresy dla turystów krajowych uzyskuje się 4 zwarte podokresy o zbliżonych długościach 3-4 lat. W przypadku turystów zagranicznych otrzymane podokresy nie są zwarte. Lata 2008-2009 zostały połączone z dwoma latami początkowymi 2003-2004. Wynika to ze spadku liczby turystów zagranicznych jaki miał miejsce w latach 2008-2009.

W przypadku delimitacji miesięcćy różnice pomiedzy krajowym i zagranicznym ruchem turystycznym obserwuje się w dwóch miesiącach: lipiec i październik. Ponadto warto tu auważyć, że podział miesięcy na 4 podgrupy nie pokrywa się z podziałem roku na kwartały. Oznacza to, że delimitacja ruchu turystycznego odbiega od standardowego podziału roku na 4 kwartały. Warto poszukać innej klasyfikacji miesięcy, która byłaby bardziej skorelowana ze zjawiskiem sezonowości ruchu turystycznego.

Tabela 2.8.1. Wyniki delimitacji lat i miesięcy na 4 podokresy dla krajowego i zagranicznego ruchu turystycznego

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
KRAJ															
ZAGR															

	sty	lut	mar	kwi	maj	cze	lip	się	wrz	paz	lis	gru
KRAJ												
ZAGR												

Rysunek 2.8.1. Periodyzacja lat i miesięcynna podstawie liczby korzystajacych z obiektów noclegowych ogółem

OGÓŁEM – KLASYFIKACJA LAT	OGÓŁEM – KLASYFIKACJAMIESIĘCY
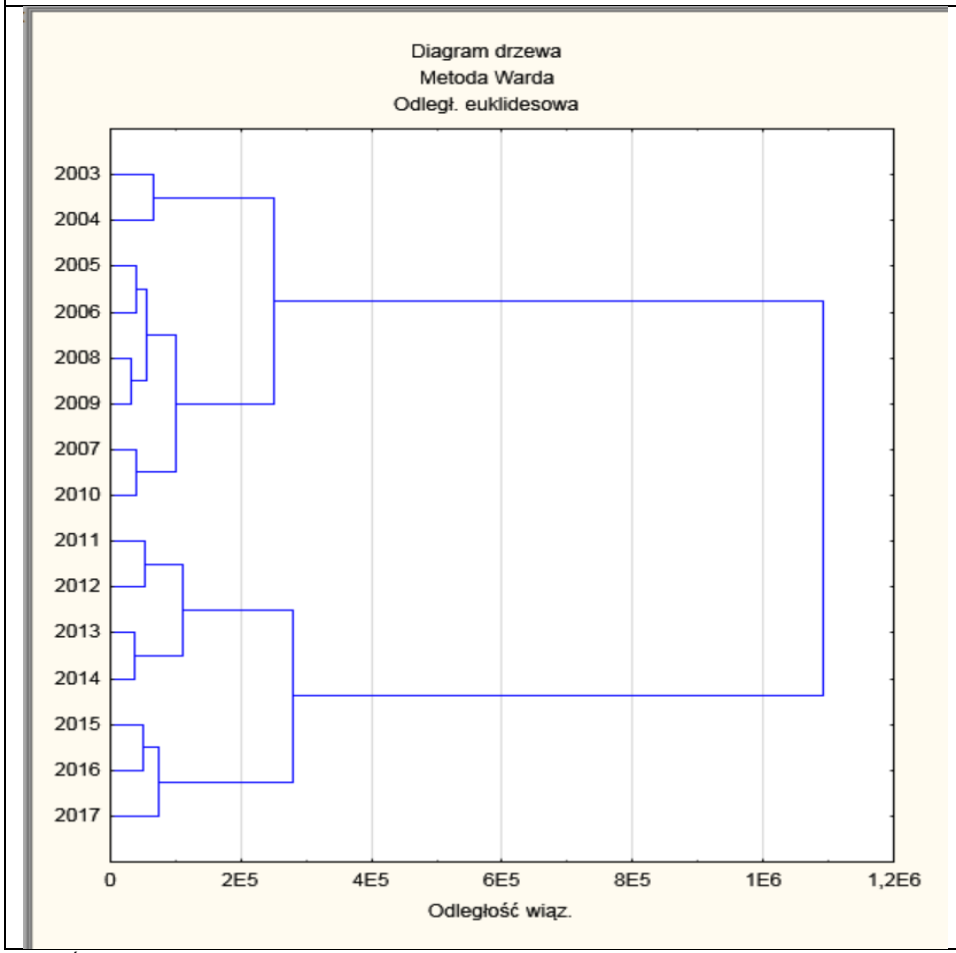	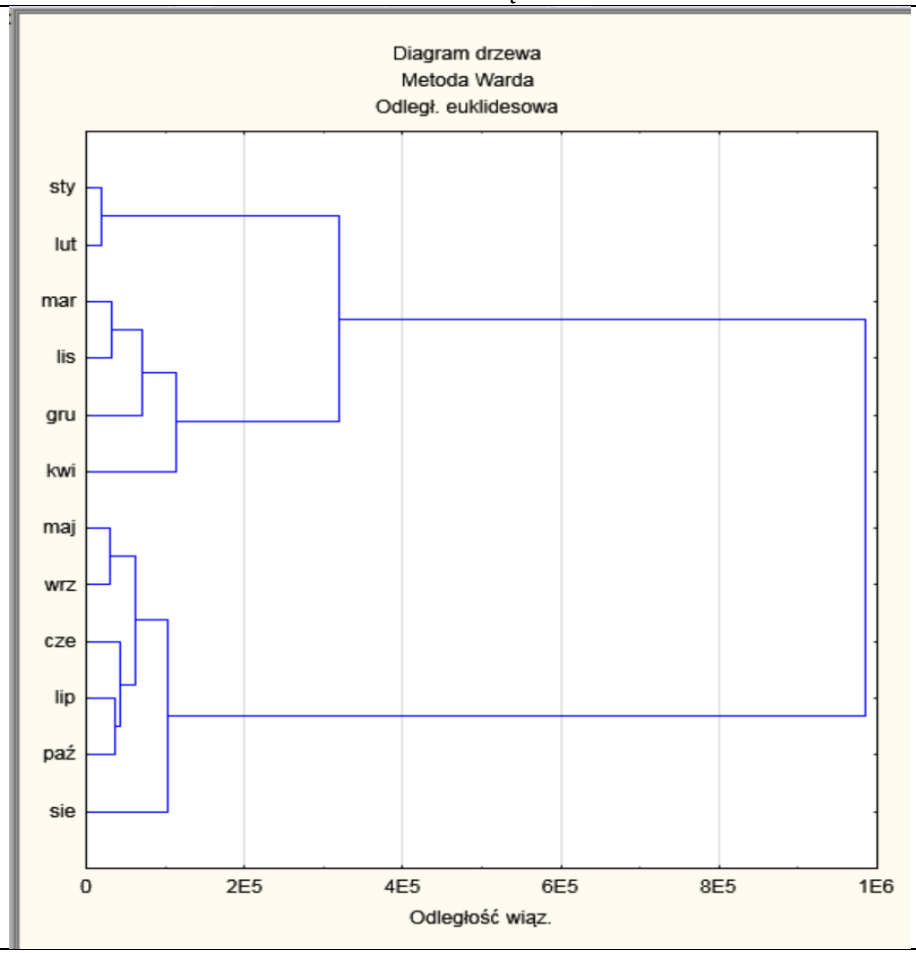

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.8.2. Periodyzacja lat i miesięcynna podstawie liczby korzystajacych z obiektów noclegowych turystów krajowych

KRAJOWI – KLASYFIKACJA LAT

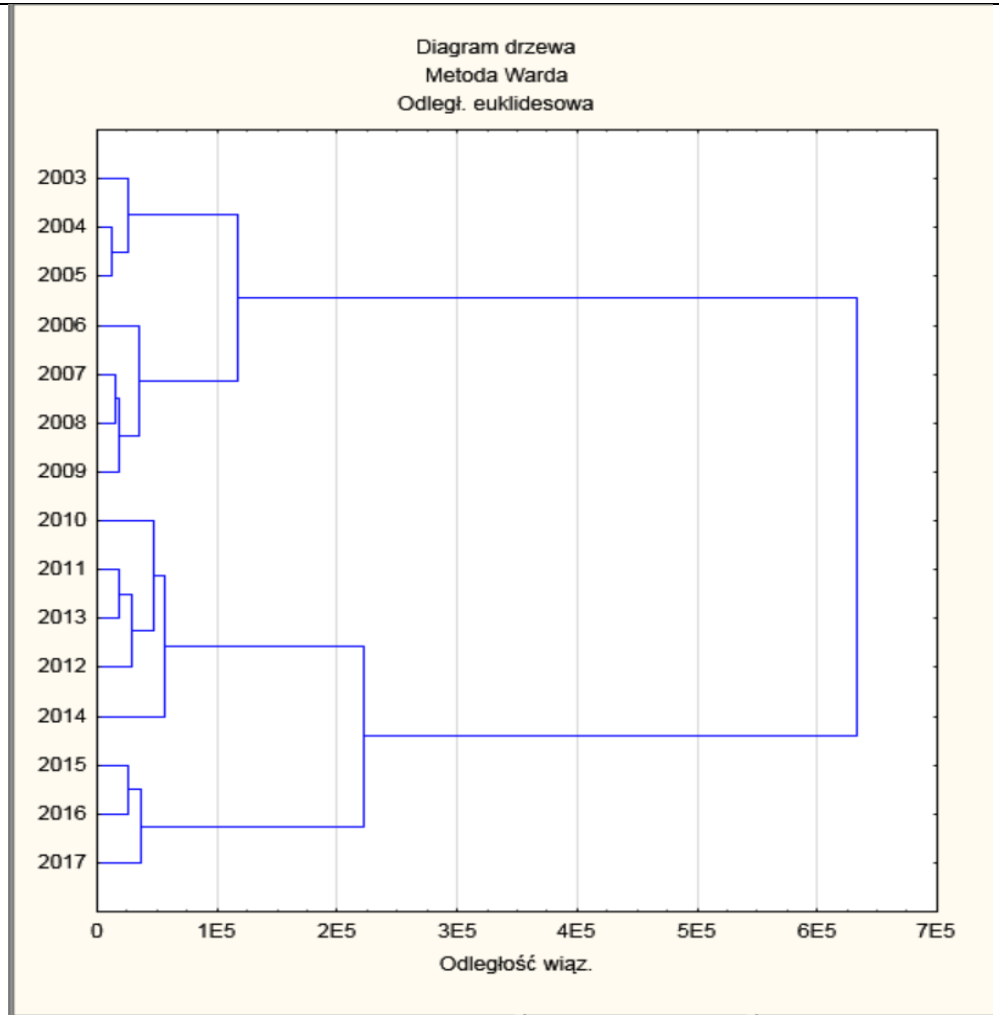

KRAJOWI– KLASYFIKACJAMIESIĘCY

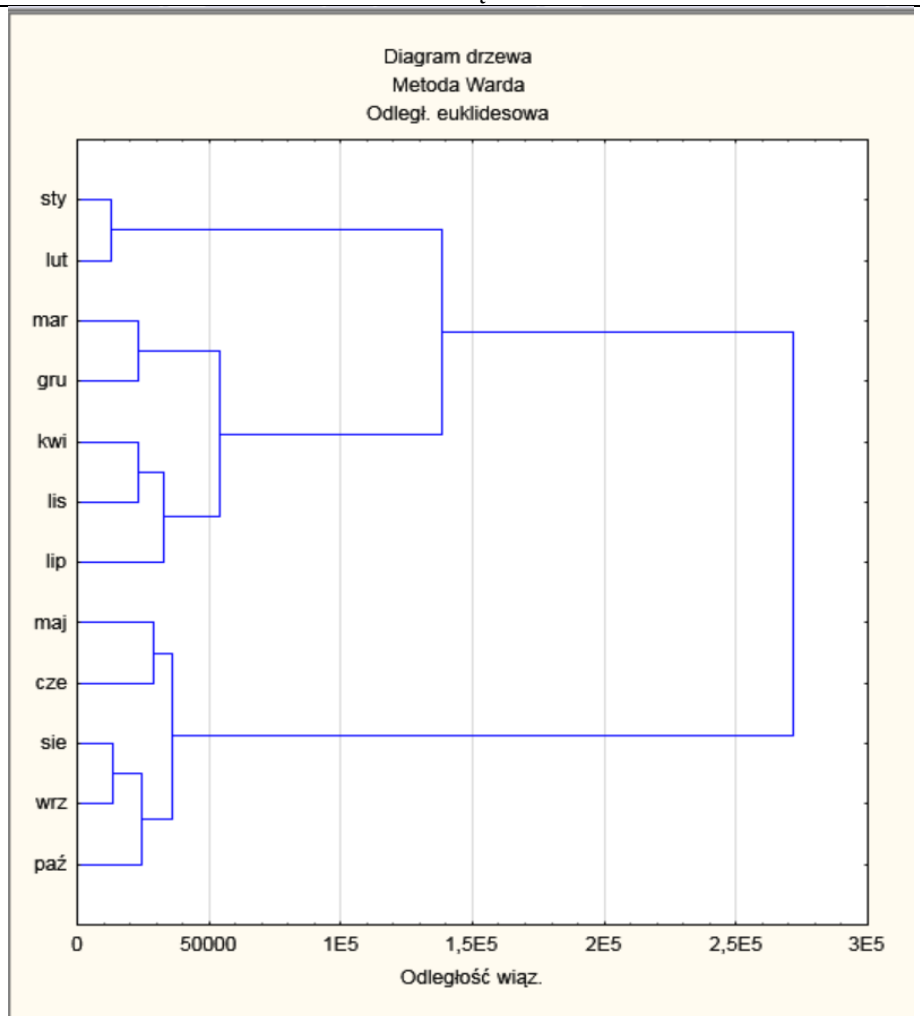

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 2.8.3. Periodyzacja lat i miesięcynna podstawie liczby korzystajacych z obiektów noclegowych turystów zagranicznych

ZAGRANICA – KLASYFIKACJA LAT	ZAGRANICA– KLASYFIKACJA MIESIĘCY
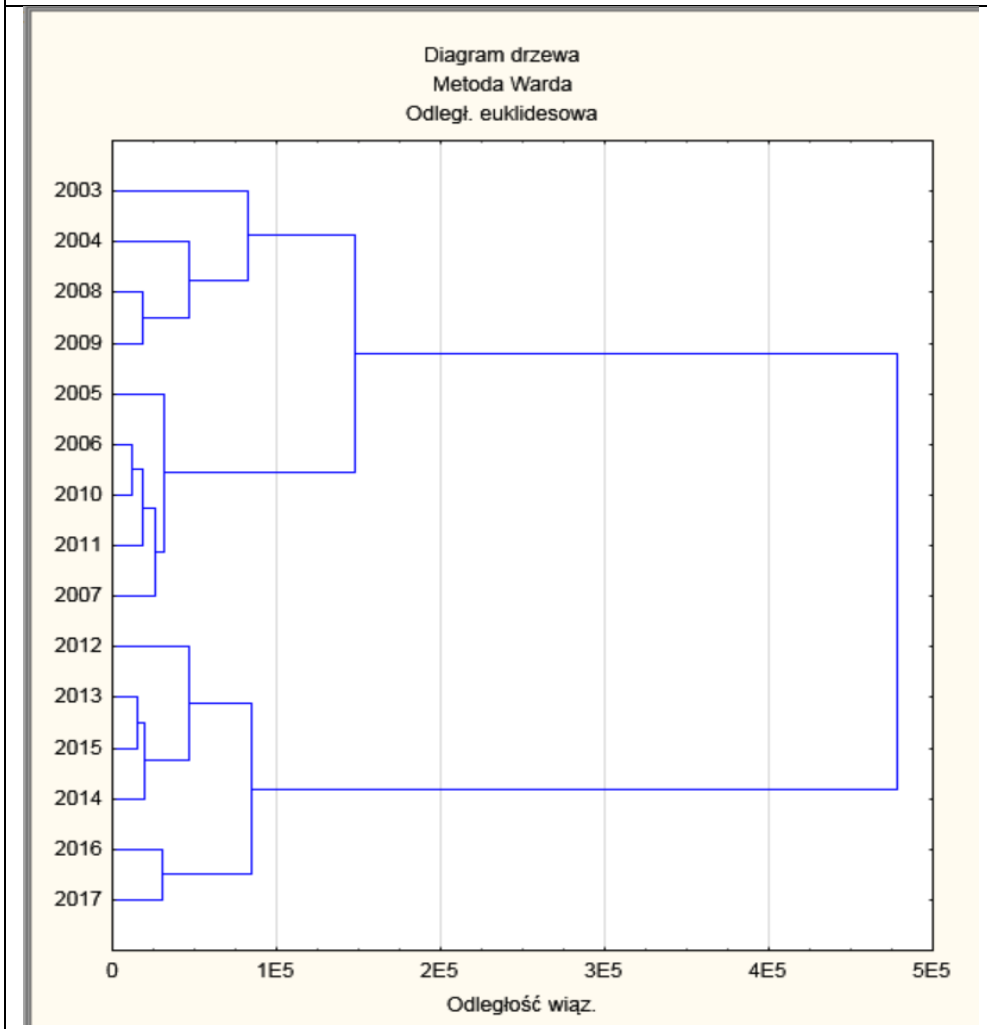	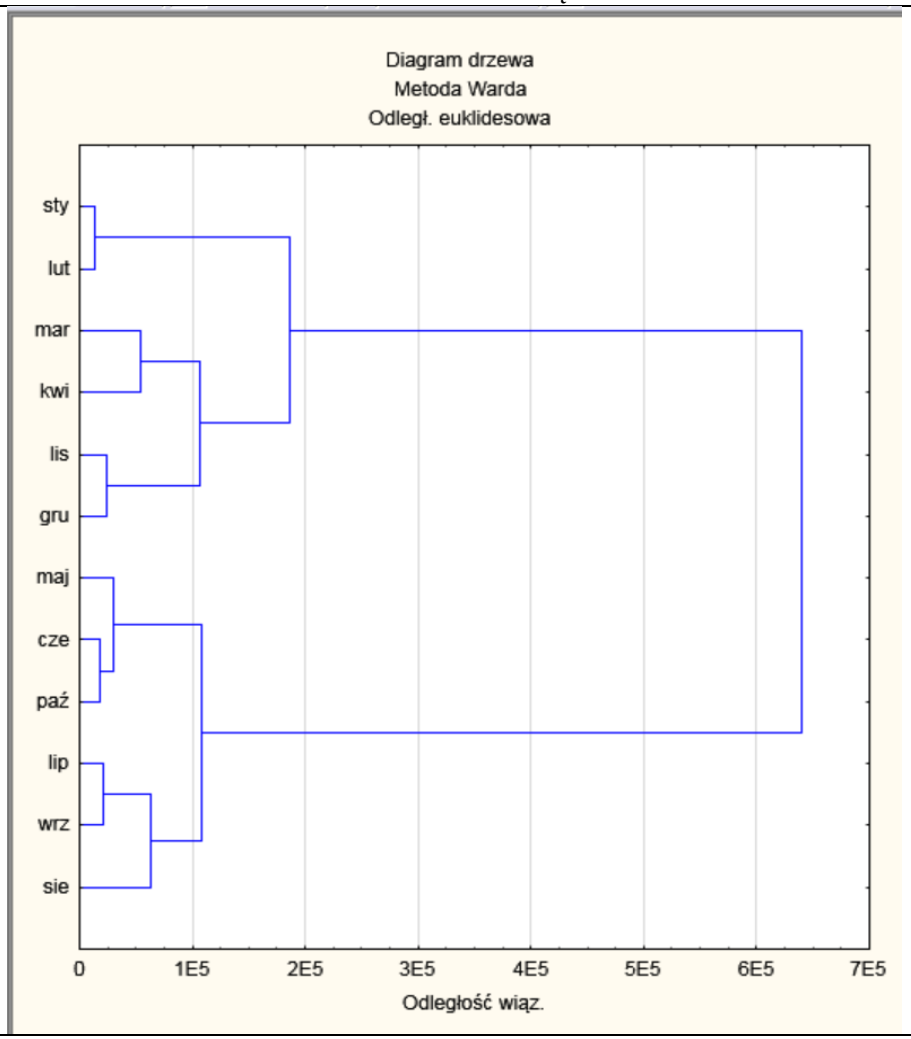

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

2.9. Koncepcja kalendarza turystycznego

Analiza ruchu turystycznego w przekroju miesięcy wskazuje na jego sezonowość. Warto na ten problem spojrzeć od strony umiejscowienia miesięcy w kalendarzu oraz powiązania pór roku (lato, jesień, zima, wiosna) z okresami o największym i najmniejszym nasileniu ruchu turystycznego. Analizę taką przeprowadzono na podstawie danych o liczbie korzystających z obiektów noclegowych w Krakowie w przekroju miesięcy w latach 2003-2017. Dane te zawarte są w tab.2.2.1 – 2.2.2.

Na podstawie tych danych wyznaczono rangi miesięcy (w każdym roku odrębnie) przyjmując 1 dla miesiąca o największej oraz 12 dla miesiąca o najmniejszej liczbie udzielonych noclegów. Rankingi te ustalono odrębnie dla trzech grup turystów – krajowych, zagranicznych oraz ogółem.

Rangi znajdujące się w każdej tabeli rankingowej (o wymiarach 12 miesięcy x 15 lat) zostały skategoryzowane na trzy sposoby:

- 4 grupy zawieraące po 3 miesiące
- 3 grupy zawierające po 4 miesiące
- 2 grupy zawierającepo 6 miesisecy

Kategorie oznaczone są różnymi kolorami. Kolor czerwony wskazuje na miesące o największym nasileniu ruchu, natomiast kolor zielony – na miesiące o najmnieszym ruchu turystycznym. Wyniki tych operacji zebrane są w tab. 2.9.1-2.9.3. W górnej części tych tabel znajdują się diagramy z kalendarowym porządkiem miesięcy (od stycznia do grudnia). Natomiast w dolnej części tabel zamieszczono diagramy, w których kolejność wierszy (miesięc) zmieniono w ten sposób aby uzyskać jak największą zwartość miesięcy przypisanych do poszczególnych grup.

Jak się okazuje największa zwartość miesięcy ma miejsce dla wariantu z dwoma grupami miesięcy (tab.2.9.3) przy czym kalendarz powinien zaczynać się nie od stycznia ale od listopada (lub maja). Rok kalendarzowy dzieli się na dwie części – sezon turystyczny z dużym natężeniem ruchu turystycnego trwa 6 mieięcy (od maja do października) natomiast sezon nieturystyczny (z mniejszym ruchem turystycznym) obejmuje pozostałe 6 mieięcy (od listopad do kwietnia). W przypadku turystów zagranicznych od tej reguły są tylko dwa wyjątki (miesiąc lipiec w latach 2008 oraz 2012). Dla turystów krajowych liczba wyjątków jest większa i wynosi 7 na 90 możliwych.

1

Tabela 2.9.1. Kategoryzacja miesięcy na 4 podgrupy

+

M-c	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
sty	11	12	11	11	12	11	12	12	12	12	12	11	12	12	12
lut	12	11	12	12	11	9	11	11	11	11	11	12	11	11	11
mar	8	8	9	8	8	8	8	8	9	8	8	9	8	9	10
kwi	7	7	7	7	7	5	7	7	7	6	7	7	7	7	7
maj	1	4	2	3	3	1	2	3	3	3	2	2	3	3	5
cze	6	3	5	6	4	7	6	5	4	7	6	3	5	4	4
lip	5	5	3	5	6	4	4	6	5	4	3	5	2	6	2
sie	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
wrz	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	4	4	4	2	3
paź	4	6	6	4	5	6	5	4	6	5	5	6	6	5	6
lis	9	9	8	9	9	10	9	9	8	9	9	8	9	8	8
gru	10	10	10	10	10	12	10	10	10	10	10	10	10	10	9

Kraj 9999

M-c	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
sty	10	12	10	11	11	11	12	12	12	12	12	12	12	12	12
lut	12	11	12	12	12	10	11	11	11	11	11	11	11	11	11
mar	7	9	9	9	9	9	9	9	9	6	10	10	9	9	8
kwi	4	8	8	10	8	5	7	8	8	8	8	9	7	6	9
maj	1	2	1	3	2	1	1	3	1	1	1	1	2	2	1
cze	3	1	2	5	3	3	3	2	2	9	2	2	1	3	2
lip	9	6	7	8	6	7	6	6	6	5	6	7	5	8	4
sie	6	5	5	1	5	6	5	4	3	4	3	3	3	1	3
wrz	5	3	4	2	4	2	2	1	4	2	5	4	6	4	5
paź	2	4	3	4	1	4	4	5	5	3	4	5	4	5	6
lis	8	7	6	6	7	8	8	7	7	7	7	6	8	7	7
gru	11	10	11	7	10	12	10	10	10	10	9	8	10	10	10

Zagr

M-c	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
sty	11	12	11	11	12	11	12	12	12	11	11	11	11	12	12
lut	12	11	12	12	11	9	11	11	11	12	12	12	12	11	11
mar	8	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	8	9
kwi	7	7	7	7	8	5	7	7	7	6	7	7	7	7	7
maj	4	6	3	4	4	3	4	5	6	4	4	3	4	4	6
cze	6	4	5	6	5	7	6	6	5	7	6	5	5	5	4
lip	3	3	2	3	2	2	2	3	3	2	2	2	2	3	2
sie	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
wrz	2	2	4	2	3	4	3	2	2	3	3	4	3	2	3
paź	5	5	6	5	6	6	5	4	4	5	5	6	6	6	5
lis	9	9	9	9	9	10	9	9	9	9	9	9	10	10	10
gru	10	10	10	10	10	12	10	10	10	10	10	10	9	9	8

Ogółem

M-c	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
lis	9	9	8	9	9	10	9	9	8	9	9	8	9	8	8
gru	10	10	10	10	10	12	10	10	10	10	10	10	10	10	9
sty	11	12	11	11	12	11	12	12	12	12	12	11	12	12	12
lut	12	11	12	12	11	9	11	11	11	11	11	12	11	11	11
mar	8	8	9	8	8	8	8	8	9	8	8	9	8	9	10
kwi	7	7	7	7	7	5	7	7	7	6	7	7	7	7	7
maj	1	4	2	3	3	1	2	3	3	3	2	2	3	3	5
cze	6	3	5	6	4	7	6	5	4	7	6	3	5	4	4
lip	5	5	3	5	6	4	4	6	5	4	3	5	2	6	2
sie	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
wrz	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	4	4	4	2	3
paź	4	6	6	4	5	6	5	4	6	5	5	6	6	5	6

Kraj

M-c	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
lis	8	7	6	6	7	8	8	7	7	7	7	6	8	7	7
gru	11	10	11	7	10	12	10	10	10	10	9	8	10	10	10
sty	10	12	10	11	11	11	12	12	12	12	12	12	12	12	12
lut	12	11	12	12	12	10	11	11	11	11	11	11	11	11	11
mar	7	9	9	9	9	9	9	9	9	6	10	10	9	9	8
kwi	4	8	8	10	8	5	7	8	8	8	8	9	7	6	9
maj	1	2	1	3	2	1	1	3	1	1	1	1	2	2	1
cze	3	1	2	5	3	3	3	2	2	9	2	2	1	3	2
lip	9	6	7	8	6	7	6	6	6	5	6	7	5	8	4
sie	6	5	5	1	5	6	5	4	3	4	3	3	3	1	3
wrz	5	3	4	2	4	2	2	1	4	2	5	4	6	4	5
paź	2	4	3	4	1	4	4	5	5	3	4	5	4	5	6

Zagr

M-c	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
lis	9	9	9	9	9	10	9	9	9	9	9	9	10	10	10
gru	10	10	10	10	10	12	10	10	10	10	10	10	9	9	8
sty	11	12	11	11	12	11	12	12	12	11	11	11	11	12	12
lut	12	11	12	12	11	9	11	11	11	12	12	12	12	11	11
mar	8	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	8	9
kwi	7	7	7	7	8	5	7	7	7	6	7	7	7	7	7
maj	4	6	3	4	4	3	4	5	6	4	4	3	4	4	6
cze	6	4	5	6	5	7	6	6	5	7	6	5	5	5	4
lip	3	3	2	3	2	2	2	3	3	2	2	2	2	3	2
sie	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
wrz	2	2	4	2	3	4	3	2	2	3	3	4	3	2	3
paź	5	5	6	5	6	6	5	4	4	5	5	6	6	6	5

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 2.9.2. Kategoryzacja miesięcy na 3 grupy

Ogółem

M-c	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
sty	11	12	11	11	12	11	12	12	12	12	12	11	12	12	12
lut	12	11	12	12	11	9	11	11	11	11	11	12	11	11	11
mar	8	8	9	8	8	8	8	8	9	8	8	9	8	9	10
kwi	7	7	7	7	7	5	7	7	7	6	7	7	7	7	7
maj	1	4	2	3	3	1	2	3	3	3	2	2	3	3	5
cze	6	3	5	6	4	7	6	5	4	7	6	3	5	4	4
lip	5	5	3	5	6	4	4	6	5	4	3	5	2	6	2
sie	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
wrz	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	4	4	4	2	3
paź	4	6	6	4	5	6	5	4	6	5	5	6	6	5	6
lis	9	9	8	9	9	10	9	9	8	9	9	8	9	8	8
gru	10	10	10	10	10	12	10	10	10	10	10	10	10	10	9

Kraj

M-c	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
sty	10	12	10	11	11	11	12	12	12	12	12	12	12	12	12
lut	12	11	12	12	12	10	11	11	11	11	11	11	11	11	11
mar	7	9	9	9	9	9	9	9	9	6	10	10	9	9	8
kwi	4	8	8	10	8	5	7	8	8	8	8	9	7	6	9
maj	1	2	1	3	2	1	1	3	1	1	1	1	2	2	1
cze	3	1	2	5	3	3	3	2	2	9	2	2	1	3	2
lip	9	6	7	8	6	7	6	6	6	5	6	7	5	8	4
sie	6	5	5	1	5	6	5	4	3	4	3	3	3	1	3
wrz	5	3	4	2	4	2	2	1	4	2	5	4	6	4	5
paź	2	4	3	4	1	4	4	5	5	3	4	5	4	5	6
lis	8	7	6	6	7	8	8	7	7	7	7	6	8	7	7
gru	11	10	11	7	10	12	10	10	10	10	9	8	10	10	10

Zagr

M-c	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
sty	11	12	11	11	12	11	12	12	12	11	11	11	11	12	12
lut	12	11	12	12	11	9	11	11	11	12	12	12	12	11	11
mar	8	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	8	9
kwi	7	7	7	7	8	5	7	7	7	6	7	7	7	7	7
maj	4	6	3	4	4	3	4	5	6	4	4	3	4	4	6
cze	6	4	5	6	5	7	6	6	5	7	6	5	5	5	4
lip	3	3	2	3	2	2	2	3	3	2	2	2	2	3	2
sie	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
wrz	2	2	4	2	3	4	3	2	2	3	3	4	3	2	3
paź	5	5	6	5	6	6	5	4	4	5	5	6	6	6	5
lis	9	9	9	9	9	10	9	9	9	9	9	9	10	10	10
gru	10	10	10	10	10	12	10	10	10	10	10	10	9	9	8

Ogółem

M-c	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
lis	9	9	8	9	9	10	9	9	8	9	9	8	9	8	8
gru	10	10	10	10	10	12	10	10	10	10	10	10	10	10	9
sty	11	12	11	11	12	11	12	12	12	12	12	11	12	12	12
lut	12	11	12	12	11	9	11	11	11	11	11	12	11	11	11
mar	8	8	9	8	8	8	8	8	9	8	8	9	8	9	10
kwi	7	7	7	7	7	5	7	7	7	6	7	7	7	7	7
maj	1	4	2	3	3	1	2	3	3	3	2	2	3	3	5
cze	6	3	5	6	4	7	6	5	4	7	6	3	5	4	4
lip	5	5	3	5	6	4	4	6	5	4	3	5	2	6	2
sie	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
wrz	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	4	4	4	2	3
paź	4	6	6	4	5	6	5	4	6	5	5	6	6	5	6

Kraj

M-c	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
lis	8	7	6	6	7	8	8	7	7	7	7	6	8	7	7
gru	11	10	11	7	10	12	10	10	10	10	9	8	10	10	10
sty	10	12	10	11	11	11	12	12	12	12	12	12	12	12	12
lut	12	11	12	12	12	10	11	11	11	11	11	11	11	11	11
mar	7	9	9	9	9	9	9	9	9	6	10	10	9	9	8
kwi	4	8	8	10	8	5	7	8	8	8	8	9	7	6	9
maj	1	2	1	3	2	1	1	3	1	1	1	1	2	2	1
cze	3	1	2	5	3	3	3	2	2	9	2	2	1	3	2
lip	9	6	7	8	6	7	6	6	6	5	6	7	5	8	4
sie	6	5	5	1	5	6	5	4	3	4	3	3	3	1	3
wrz	5	3	4	2	4	2	2	1	4	2	5	4	6	4	5
paź	2	4	3	4	1	4	4	5	5	3	4	5	4	5	6

Zagr

M-c	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
lis	9	9	9	9	9	10	9	9	9	9	9	9	10	10	10
gru	10	10	10	10	10	12	10	10	10	10	10	10	9	9	8
sty	11	12	11	11	12	11	12	12	12	11	11	11	11	12	12
lut	12	11	12	12	11	9	11	11	11	12	12	12	12	11	11
mar	8	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	8	9
kwi	7	7	7	7	8	5	7	7	7	6	7	7	7	7	7
maj	4	6	3	4	4	3	4	5	6	4	4	3	4	4	6
cze	6	4	5	6	5	7	6	6	5	7	6	5	5	5	4
lip	3	3	2	3	2	2	2	3	3	2	2	2	2	3	2
sie	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
wrz	2	2	4	2	3	4	3	2	2	3	3	4	3	2	3
paź	5	5	6	5	6	6	5	4	4	5	5	6	6	6	5

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 2.9.3. Kategoryzacja miesięcy na 2 grupy

Ogółem

M-c	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
sty	11	12	11	11	12	11	12	12	12	12	12	11	12	12	12
lut	12	11	12	12	11	9	11	11	11	11	11	12	11	11	11
mar	8	8	9	8	8	8	8	8	9	8	8	9	8	9	10
kwi	7	7	7	7	7	5	7	7	7	6	7	7	7	7	7
maj	1	4	2	3	3	1	2	3	3	3	2	2	3	3	5
cze	6	3	5	6	4	7	6	5	4	7	6	3	5	4	4
lip	5	5	3	5	6	4	4	6	5	4	3	5	2	6	2
sie	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
wrz	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	4	4	4	2	3
paź	4	6	6	4	5	6	5	4	6	5	5	6	6	5	6
lis	9	9	8	9	9	10	9	9	8	9	9	8	9	8	8
gru	10	10	10	10	10	12	10	10	10	10	10	10	10	10	9

Kraj

M-c	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
sty	10	12	10	11	11	11	12	12	12	12	12	12	12	12	12
lut	12	11	12	12	12	10	11	11	11	11	11	11	11	11	11
mar	7	9	9	9	9	9	9	9	9	6	10	10	9	9	8
kwi	4	8	8	10	8	5	7	8	8	8	8	9	7	6	9
maj	1	2	1	3	2	1	1	3	1	1	1	1	2	2	1
cze	3	1	2	5	3	3	3	2	2	9	2	2	1	3	2
lip	9	6	7	8	6	7	6	6	6	5	6	7	5	8	4
sie	6	5	5	1	5	6	5	4	3	4	3	3	3	1	3
wrz	5	3	4	2	4	2	2	1	4	2	5	4	6	4	5
paź	2	4	3	4	1	4	4	5	5	3	4	5	4	5	6
lis	8	7	6	6	7	8	8	7	7	7	7	6	8	7	7
gru	11	10	11	7	10	12	10	10	10	10	9	8	10	10	10

Zagr

M-c	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
sty	11	12	11	11	12	11	12	12	12	11	11	11	11	12	12
lut	12	11	12	12	11	9	11	11	11	12	12	12	12	11	11
mar	8	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	8	9
kwi	7	7	7	7	8	5	7	7	7	6	7	7	7	7	7
maj	4	6	3	4	4	3	4	5	6	4	4	3	4	4	6
cze	6	4	5	6	5	7	6	6	5	7	6	5	5	5	4
lip	3	3	2	3	2	2	2	3	3	2	2	2	2	3	2
sie	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
wrz	2	2	4	2	3	4	3	2	2	3	3	4	3	2	3
paź	5	5	6	5	6	6	5	4	4	5	5	6	6	6	5
lis	9	9	9	9	9	10	9	9	9	9	9	9	10	10	10
gru	10	10	10	10	10	12	10	10	10	10	10	10	9	9	8

Ogółem

M-c	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
lis	9	9	8	9	9	10	9	9	8	9	9	8	9	8	8
gru	10	10	10	10	10	12	10	10	10	10	10	10	10	10	9
sty	11	12	11	11	12	11	12	12	12	12	12	11	12	12	12
lut	12	11	12	12	11	9	11	11	11	11	11	12	11	11	11
mar	8	8	9	8	8	8	8	8	9	8	8	9	8	9	10
kwi	7	7	7	7	7	5	7	7	7	6	7	7	7	7	7
maj	1	4	2	3	3	1	2	3	3	3	2	2	3	3	5
cze	6	3	5	6	4	7	6	5	4	7	6	3	5	4	4
lip	5	5	3	5	6	4	4	6	5	4	3	5	2	6	2
sie	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1
wrz	3	2	4	2	2	3	3	2	2	2	4	4	4	2	3
paź	4	6	6	4	5	6	5	4	6	5	5	6	6	5	6

Kraj

M-c	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
lis	8	7	6	6	7	8	8	7	7	7	7	6	8	7	7
gru	11	10	11	7	10	12	10	10	10	10	9	8	10	10	10
sty	10	12	10	11	11	11	12	12	12	12	12	12	12	12	12
lut	12	11	12	12	12	10	11	11	11	11	11	11	11	11	11
mar	7	9	9	9	9	9	9	9	9	6	10	10	9	9	8
kwi	4	8	8	10	8	5	7	8	8	8	8	9	7	6	9
maj	1	2	1	3	2	1	1	3	1	1	1	1	2	2	1
cze	3	1	2	5	3	3	3	2	2	9	2	2	1	3	2
lip	9	6	7	8	6	7	6	6	6	5	6	7	5	8	4
sie	6	5	5	1	5	6	5	4	3	4	3	3	3	1	3
wrz	5	3	4	2	4	2	2	1	4	2	5	4	6	4	5
paź	2	4	3	4	1	4	4	5	5	3	4	5	4	5	6

Zagr

M-c	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
lis	9	9	9	9	9	10	9	9	9	9	9	9	10	10	10
gru	10	10	10	10	10	12	10	10	10	10	10	10	9	9	8
sty	11	12	11	11	12	11	12	12	12	11	11	11	11	12	12
lut	12	11	12	12	11	9	11	11	11	12	12	12	12	11	11
mar	8	8	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	8	9
kwi	7	7	7	7	8	5	7	7	7	6	7	7	7	7	7
maj	4	6	3	4	4	3	4	5	6	4	4	3	4	4	6
cze	6	4	5	6	5	7	6	6	5	7	6	5	5	5	4
lip	3	3	2	3	2	2	2	3	3	2	2	2	2	3	2
sie	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
wrz	2	2	4	2	3	4	3	2	2	3	3	4	3	2	3
paź	5	5	6	5	6	6	5	4	4	5	5	6	6	6	5

Źródło: Opracowanie zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rozdział 3. Rozmiary ruchu turystycznego w Krakowie w latach 2013-2017

3.1. Szacunkowa liczba gości odwiedzających Kraków w latach 2013-2017

Wg szacunków wielkość ruchu turystycznego w Krakowie w 2017 r. osiągnęła kolejny rekordowy poziom – prawie 13 mln osób (Tabela 3.1.1.). Była ona o 6,17% wyższa w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela 3.1.1. Szacunkowa liczba gości odwiedzających Kraków w latach 2013-2017

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017
Odwiedzający ogółem	9.250.000	9.900.000	10.050.000	12.150.000	**12.900.000**
Odwiedzający krajowi	6.700.000	7.250.000	7.430.000	9.250.000	**9.850.000**
Odwiedzający zagraniczni	2.550.000	2.650.000	2.620.000	2.900.000	**3.050.000**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Przyrost odnotowano tak w odniesieniu do liczby odwiedzających krajowych (do rozmiarów 9,85 mln), jak i zagranicznych (3,05 mln), przy czym w tym pierwszym segmencie był on nieco wyższy – o 6,49%; liczba gości z zagranicy zwiększyła się natomiast o 5,17% Rysunek 3.1.1.

Rysunek 3.1.1. Szacunkowa liczba gości odwiedzających Kraków w latach 2011-2017

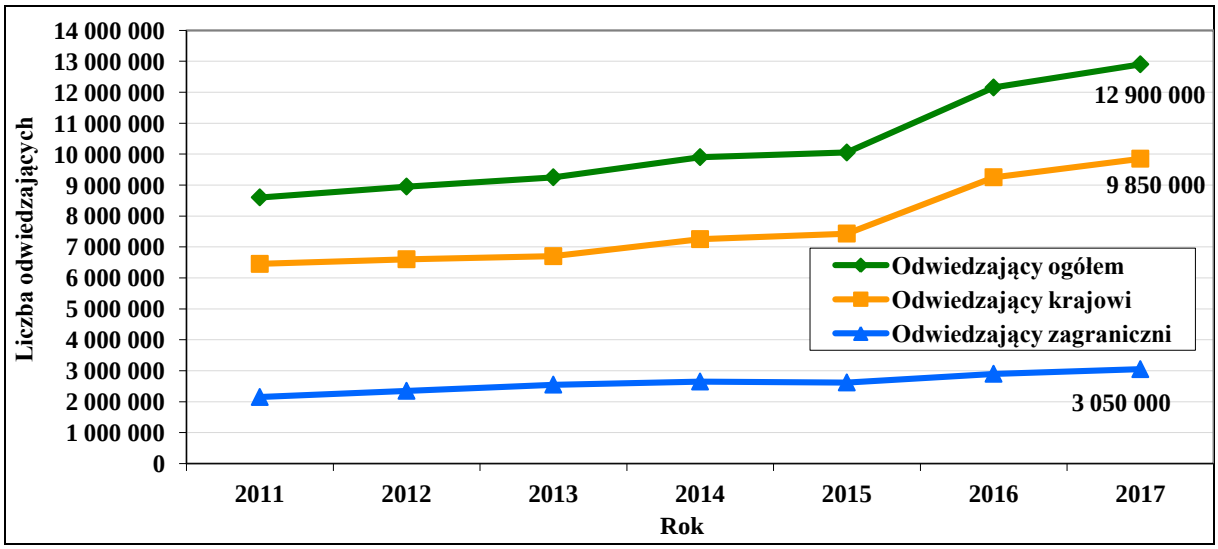

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Opracowanie autorskie zespołu ekspertów: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

3.2. Szacunkowa liczba turystów w Krakowie w latach 2013-2017

W 2017 r. szczytowy poziom zaobserwowano również w przypadku liczby turystów, tj. gości nocujących w mieście – do wielkości 9,1 mln osób Tabela 3.2.1. Było to o 7,06% więcej niż w roku ubiegłym. Zwiększenie dotyczyło ponownie tak liczby turystów z Polski (6,3 mln), jak też z zagranicy (2,8 mln), ale było nieco większe w grupie pierwszej (o 7,69%) niż w drugiej (o 5,66%) – zob.Rysunek 3.2.1.

Tabela 3.2.1. Tabela 1. Szacunkowa liczba turystów w Krakowie w latach 2013-2017

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017
Turyści ogółem	7.250.000	7.600.000	8.150.000	8.500.000	**9.100.000**
Turyści krajowi	4.800.000	5.100.000	5.630.000	5.850.000	**6.300.000**
Turyści zagraniczni	2.450.000	2.500.000	2.520.000	2.650.000	**2.800.000**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 3.2.1. Rysunek 1. Szacunkowa liczba turystów w Krakowie w latach 2011-2017

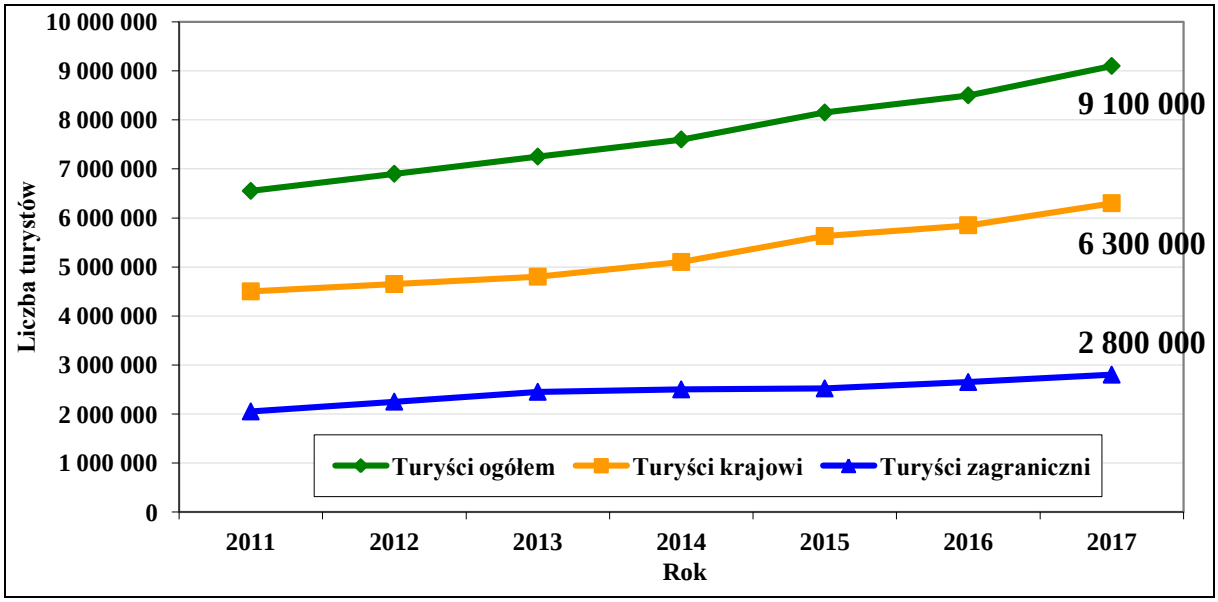

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

3.3. Szacunkowa liczba jednodniowych odwiedzających w Krakowie w latach 2013-2017

W 2017 r. wzrost objął ponadto liczbę jednodniowych odwiedzających Kraków, tj. gości nienocujących w mieście. Przyjechało ich do stolicy Małopolski 3,8 mln Tabela 3.3.1., tj. o 4,11% więcej niż rok wcześniej i najwięcej w okresie wszystkich badanych lat.

Tabela 3.3.1. Szacunkowa liczba jednodniowych odwiedzających Kraków w latach 2013-2017

Wyszczególnienie	2013	2014	2015	2016	2017
Odwiedzający jednodniowi ogółem	2.000.000	2.300.000	1.900.000	3.650.000	**3.800.000**
Odwiedzający jednodniowi krajowi	1.900.000	2.150.000	1.800.000	3.400.000	**3.550.000**
Odwiedzający jednodniowi zagraniczni	100.000	150.000	100.000	250.000	**250.000**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

W tym przypadku zwiększyła się tylko liczba jednodniowych odwiedzających z Polski (o 4,41%, tj. do wielkości 3,55 mln), gdyż liczba jednodniowych gości zagranicznych pozostała na niezmienionym poziomie (0,25 mln). Dane te prezentuje Rysunek 3.3.1.

Rysunek 3.3.1. Szacunkowa liczba jednodniowych odwiedzających w Krakowie w latach 2011-2017

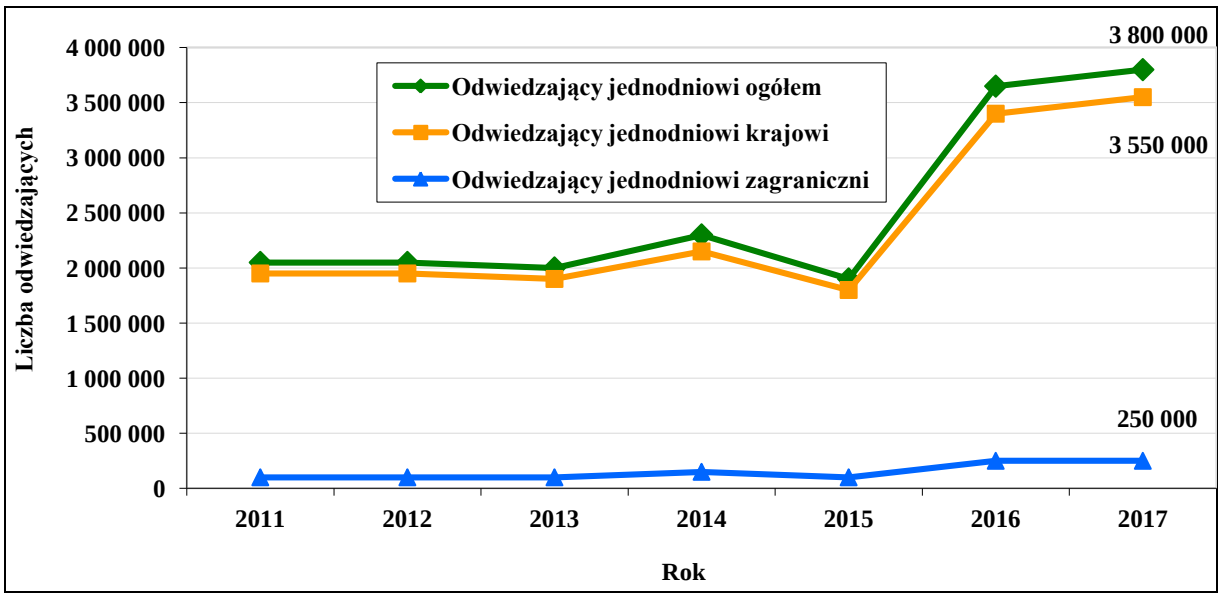

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rozdział 4. Charakterystyka osób przyjeżdżających do Krakowa

4.1. Struktura procentowa przyjeżdżających do Krakowa z zagranicy

Strumienie przyjazdowego, zagranicznego ruchu turystycznego do Krakowa obrazuje tabela nr 4.1.1 – Ruch przyjazdowy z 9 wybranych krajów, oraz tabela nr 4.1.2 – przedstawiająca ruch przyjazdowy z 25 kierunków geograficznych, które wyznaczono na podstawie wyniku udziału % w strukturze przyjazdów powyżej 0,5%.

Tabela 4.1.1. Struktura procentowa przyjeżdżających do Krakowa z zagranicy – podział według wybranych państw w latach 2012-2017

Kraj	2012r	2013r	2014r	2015r	2016r	2017r
Niemcy	13,00%	13,80%	16,50%	13,16%	11,60%	13,21%
Wielka Brytania	23,00%	20,00%	17,10%	15,76%	13,40%	13,10%
Włochy	9,40%	9,10%	10,20%	9,38%	10,30%	10,92%
Francja	9,00%	8,40%	7,10%	8,36%	6,90%	8,52%
Hiszpania	8,50%	9,30%	10,80%	7,96%	9,10%	8,04%
Ukraina	1,80%	1,40%	4,50%	1,63%	3,80%	4,47%
Szwecja	0,60%	1,60%	1,60%	2,75%	3,40%	2,18%
USA	4,20%	4,50%	4,30%	3,62%	4,50%	2,02%
Holandia	0,30%	1,60%	2,90%	2,50%	3,00%	2,02%
Łącznie	**69,80%**	**69,70%**	**75,00%**	**65,12%**	**66,00%**	**64,48%**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 4.1.2. Kraje, z których przyjechali zagraniczni odwiedzający Kraków w 2017 roku

Państwo	Zagraniczni
Niemcy	13,21%
Wielka Brytania	13,10%
Włochy	10,92%
Francja	8,52%
Hiszpania	8,04%
Ukraina	4,47%
Czechy	3,25%
Słowacja	2,40%
Szwecja	2,18%
Suma pośrednia I	**66,09%**
Belgia	2,13%
Dania	2,02%
Holandia	2,02%
Irlandia	2,02%
USA	2,02%
Suma pośrednia II	**76,30%**
Norwegia	1,86%
Portugalia	1,44%

Szwajcaria	1,38%
Węgry	1,33%
Rosja	1,28%
Austria	0,96%
Finlandia	0,91%
Izrael	0,80%
Australia	0,75%
Rumunia	0,64%
Białoruś	0,53%
Inne (39 krajów)*	8,04%
Brak inf.	3,78%

*Argentyna, Brazylia, Bułgaria, Chile, Chiny, Chorwacja, Cypr, Malta, Egipt, Estonia, Etiopia, Grecja, Gruzja, Honduras, Indie, Indonezja, Islandia, Japonia, Kanada, Kazachstan, Kenia, Kolumbia, Korea, Litwa, Luksemburg, Łotwa, Maroko, Meksyk, Nowa Zelandia, Pakistan, Panama, Peru, RPA, Serbia, Singapur, Słowenia, Turcja, Urugwaj, Wietnam, Zjednoczone Emiraty Arabskie.

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Jak obrazuje Tabela nr 4.1.1. udział w strumieniu turystyki przyjazdowej z 9 tradycyjnne od lat frekwentujących Kraków, krajów spadł jedynie o 1,5% z wartości 66% w 2016 do poziomu 64,5% w 2017 roku, (wynik ten mieści się w zakresie błędu pomiaru).

Kraj /Lata	2012r	2013r	2014r	2015r	2016r	2017r
Łącznie	69,80%	69,70%	75,00%	65,12%	66,00%	64,48%

Cojest jednak bardzo istotne to fakt, że w analizowanym roku 2017 odnotowano wzrost przyjazdów powyżej 2% udziałów z kolejnych 5 krajów co łącznie daje 76,30% całej struktury kierunków geograficznych z których docierają do Krakowa turyści zagraniczni. Wynik ten obrazuje tabela nr 4.1.2. Patrz Suma pośrednia II.

Nastąpiła dalsza dywersyfikacja geograficzna kierunków, z których turyści docierają do Krakowa i jest to z punktu widzenia zabezpieczenia strumienia ruchu turystycznego bardzo korzystne dla branży obsługującej turystów. Z analizy dotychczasowych danych wynika, że Kraków jest w doskonałej sytuacji i z 14 kierunków geograficznych pozyskuje prawie 80% całości strumienia ruchu turystycznego. Jak pisaliśmy w raporcie z badań ruchu turystycznego w Krakowie w 2016 roku wydarzenia Światowych Dni Młodzieży Kraków 2016 powinny były wpłynąć na dalszą dywersyfikację strumienia ruchu turystycznego i jeszcze bardziej uniezależnić miasto od zdarzeń geopolitycznych o wymiarze tak lokalnym jak i kontynentalnym. Co w 2017 roku stało się faktem. Jak było to sygnalizowane wcześniej, zjawisko „dywersyfikacji strumieni ruchu turystycznego" jest wyraźnie korzystne dla branży turystycznej Krakowa, gdyż zapobiega „monokulturze turystycznej" i uzależnieniu się

przedsiębiorców turystycznych miasta od turystów napływających tylko z jednego kierunku geograficznego.

4.2. Udział Polonii w przyjazdach do Krakowa w 2017 roku

Analizując wyniki z lat 2012 – 2017 należy zauważyć, że coroczny rozkład przyjazdów Polonii oscyluje w ostatnich latach 2012– 2016 wokół wartości 17-18% udziałów całości strumienia przyjazdowego ruchu turystycznego z zagranicy (średnia za lata 2012-2017 wyniosła 17,3%). Z analizy wieloletnich obserwacji wynika, że jest to stabilna wartość struktury przyjazdowego strumienia ruchu turystycznego z zagranicy. Zjawisko to przedstawia rysunek nr 4.2.1. Linia trendu wyraźnie zaznacza 1/5 całości strumienia zagranicznego ruchu przyjazdowego do Krakowa po stronie Polonii. Przy tak dużej kumulacji danych dotyczących tego segmentu rynku warto pokusić się o wieloletnią wielowymiarową charakterystykę tego tak bardzo istotnego segmentu rynku turystyki przyjazdowej do Krakowa.

Rysunek 4.2.1. Udziały Polonii w przyjazdach do Krakowa w latach 2008 – 2017

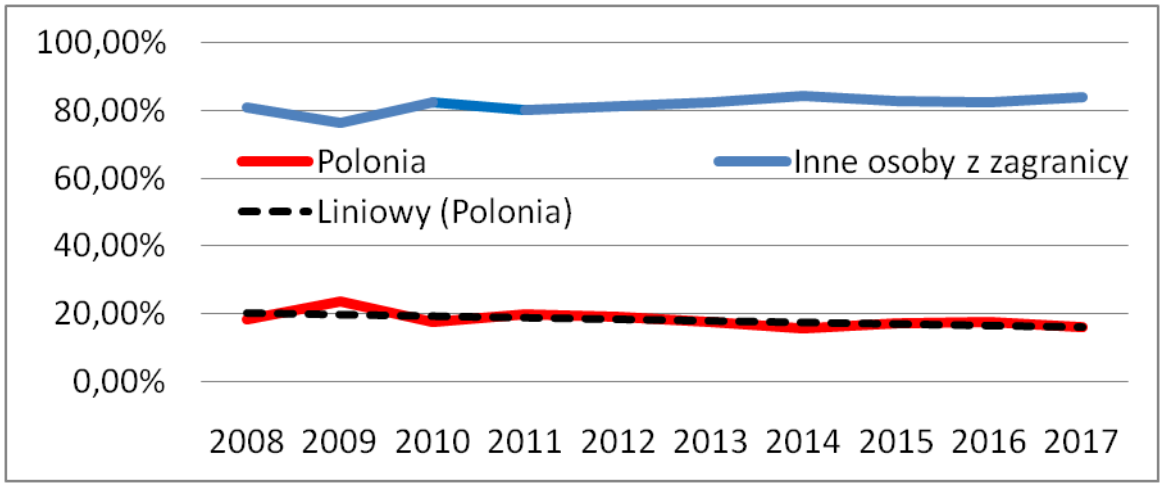

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 4.2.2. Udział Polonii w przyjazdach do Krakowa w 2017 r. Ogółem

POLSKIE POCHODZENIE TURYSTÓW %	NIE	TAK
Polska (mieszkańcy Polski) % = KRAJ	10,2%	89,8%
Pozostałe kraje % = ZAGRANICA	83,7%	**16,3%**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 4.2.3. Udział procentowy Polonii w przyjazdach do Krakowa w latach 2012 – 2017

Udział Polonii	2012	2013	2014	2015	2016	**2017**
Polonia	19,0%	17,8%	15,7%	17,2%	17,7%	**16,3%**
Inne osoby z zagranicy	81,0%	82,2%	84,3%	82,8%	82,3%	**83,7%**

Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Należy spodziewać się, że część tych osób legitymuje się podwójnym obywatelstwem, co oznacza, że są obywatelami polskimi, a więc należy im się troska i pomoc państwa polskiego w zakresie bezpieczeństwa osobistego tak jak każdemu innemu obywatelowi naszego kraju. Osoby te będąc bardzo często polskojęzyczne, a mieszkające stale poza granicami Polski stanowią doskonałą podstawę/bazę do prowadzenia poprzez nich pośród społeczności w ich miejscach stałego zamieszkania polityki informacyjnej miasta w tym promocji turystycznej. Ich wyjątkowy status warto w sposób pozytywny wykorzystać właśnie w tym celu. Jednocześnie warto o nich pamiętać przy ewentualnym wprowadzaniu w Krakowie programu „bezpieczeństwa turystów i mieszkańców w destynacji Kraków", co po „tsunami migracyjnym" z Afryki Północnej i wydarzeniach terrorystycznych w 2015, 2016 i 2017 roku, jest w dalszym ciągu bardzo pilnym wyzwaniem tak dla władz miasta jak i województwa bez oglądania się i czekania na decyzje władz centralnych, ogólnokrajowych. W myśl zasady *„lepiej zapobiegać niż leczyć"*[10], gdyż ta znana od starożytności i przypisywana Hipokratesowi paremia (łac. morbum evitare quam curare facilius est) dotyczy nie tylko spraw zdrowotnych, ale także wszelkich innych sytuacji, w których profilaktyka jest łatwiejszym i często tańszym rozwiązaniem, aniżeli usuwanie skutków niekorzystnych zdarzeń, którym nie udało się zapobiec.[11]

[10] Bardziej opłaca się zapobieganie, niż naprawianie zaniedbań i błędów - https://pl.wiktionary.org/wiki/lepiej_zapobiega%C4%87_ni%C5%BC_leczy%C4%87 dostęp: 2018-05-11

[11] http://www.lexpress.pl/index.php?module=articlemodule&action=view_article&id=3475 dostęp: 2018-05-11

4.3. Struktura przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa z miejsca zamieszkania według województw w latach 2012 – 2017

Spośród badanych w Krakowie turystów krajowych w 2017 roku, ponownie, jak co roku zdecydowanie przeważały osoby z województw małopolskiego, śląskiego, mazowieckiego, i podkarpackiego. Stanowiły one łącznie 55% całości strumienia przyjazdowego Rychu turystycznego z kraju, co w porównaniu z rokiem poprzednim stanowi wzrost udziałów o prawie 7,5% w (2016=47,56%) w kategorii mieszkańców Polski odwiedzających miasto. W 2017 roku mieszkańcy województwa świętokrzyskiego zdystansowali odwiedzających z województwa pomorskiego, zajmując piąte miejsce a mieszkańcy z dolnego śląska, wielkopolski zachowali 6 i 7 miejsce w tabeli struktury procentowej udziałów docierającego do Krakowa, strumienia ruchu turystycznego z kraju. Łącznie w rankingu przyjazdów w 2017 roku pierwszych dziewięć województw uzyskało wynik prawie 80% (79%) udziałów w strukturze przyjazdów do Krakowa spośród osób zamieszkujących stale w Polsce. Wynik ten jest bardzo istotny, gdyż warto zadbać o promocję miasta pośród mieszkańców tych województw oferując im dłuższe pobyty tematyczne w Krakowie.

Tabela 4.3.1. Województwa, z których przyjechali do Krakowa, krajowi odwiedzający w latach 2012 -2017 (w %)

Województwo	2012 Udział %	2013 Udział %	2014 Udział %	2015 Udział %	2016 Udział %	2017 Udział %
Małopolskie	24,50%	21,70%	18,20%	18,70%	16,84%	21,30%
Śląskie	9,40%	7,50%	13,70%	11,49%	10,82%	14,00%
Mazowieckie	10,50%	11,20%	12%	11,30%	10,37%	10,50%
Podkarpackie	8,10%	7,40%	11,20%	7,59%	9,53%	9,20%
Świętokrzyskie	4,40%	4,30%	5,90%	4,14%	4,19%	6,30%
Dolnośląskie	5,20%	5,40%	7,20%	6,51%	7,70%	6,20%
Wielkopolskie	6,50%	6,70%	4,80%	9,06%	6,71%	6,00%
Łódzkie	5,70%	6,10%	4%	4,40%	5,11%	5,50%
Σ pośrednia	74,30%	70,30%	77,00%	73,19%	71,27%	**79,00%**
Pomorskie	3,90%	7,20%	4,50%	5,30%	7,93%	4,40%
Lubelskie	4,50%	4,10%	5,60%	4,91%	3,66%	4,10%
Opolskie	3,60%	2,70%	3,30%	2,55%	2,74%	3,00%
Kujawsko-pomorskie	3,50%	4,10%	2,30%	3,19%	3,96%	2,70%
Zachodniopomorskie	2,70%	2,90%	3%	3,45%	3,51%	2,20%
Podlaskie	2%	2,80%	0,90%	1,60%	1,60%	1,60%
Warmińsko-mazurskie	3%	2,90%	1,30%	2,49%	2,44%	1,50%
Lubuskie	2,20%	2,90%	1,40%	2,68%	2,90%	1,10%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińsk

Jednak do mieszkańców województw odległych od Krakowa stanowiących pozostałe 20% struktury strumienia przyjazdowego ruchu turystycznego z kraju należy tak sprofilować ofertę miasta by podróżując w kierunku południowym, Krakowa, jako destynacji turystycznej nie omijali. Osoby te frekwentując[12] Kraków przybywszy do niego z tak daleka powinny otrzymać kompleksowy pakiet przeżyć stanowiący dla nich bazę informacyjną do podejmowanych przez nich nawet podświadomie a naturalnych działań promocyjnych tak w trakcie swojej podróży jak i po powrocie z niej do domu.

Tabela 4.3.2. Województwa, z których przyjechali do Krakowa krajowi odwiedzający w 2017 roku (w %)

Województwo	Krajowi
Małopolskie	21,3%
Śląskie	14,0%
Mazowieckie	10,5%
Podkarpackie	9,2%
Świętokrzyskie	6,3%
Dolnośląskie	6,2%
Wielkopolskie	6,0%
Łódzkie	5,5%
Pomorskie	4,4%
Lubelskie	4,1%
Opolskie	3,0%
Kujawsko-Pomorskie	2,7%
Zachodniopomorskie	2,2%
Podlaskie	1,6%
Warmińsko-Mazurskie	1,5%
Lubuskie	1,1%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

[12] Frekwencja ł. obfitość gości przyjeżdżających (np. do wód, do miejsca kąpielowego); znaczna liczba uczęszczających na jakie widowisko, ilość słuchaczy bywających na wykładach i t. p. SŁOWNIK WYRAZÓW OBCYCH Copyright, 1918 by The Polish Book Importing Co., Inc. SŁOWNIK WYRAZÓW OBCYCH 27,000 wyrazów, zwrotów i przysłów cudzoziemskich NEW YORK, POLISH BOOK IMPORTING CO., Inc. WARSZAWA, KSIĘGARNIA MICHAŁA ARCTA 1913 https://archive.org/stream/sownikwyrazwobcy00newy/sownikwyrazwobcy00newy_djvu.txt dostęp: 2015-11-29

Rysunek 4.3.1. Struktura strumienia przyjazdowego ruchu turystycznego z kraju do Krakowa z miejsca zamieszkania według województw w latach 2015 – 2017

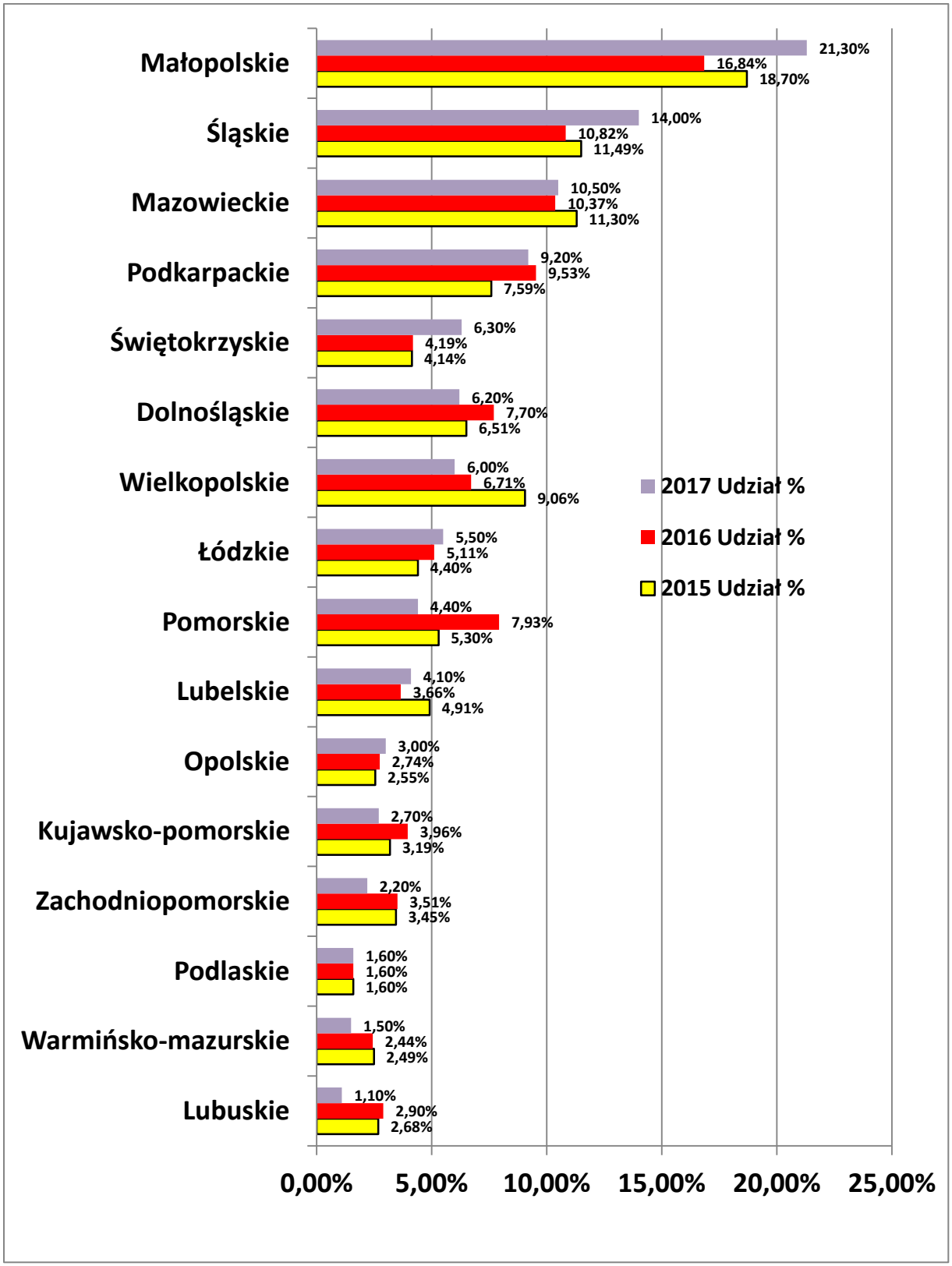

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.3.2. Struktura przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa z miejsca zamieszkania według województw w roku – 2017

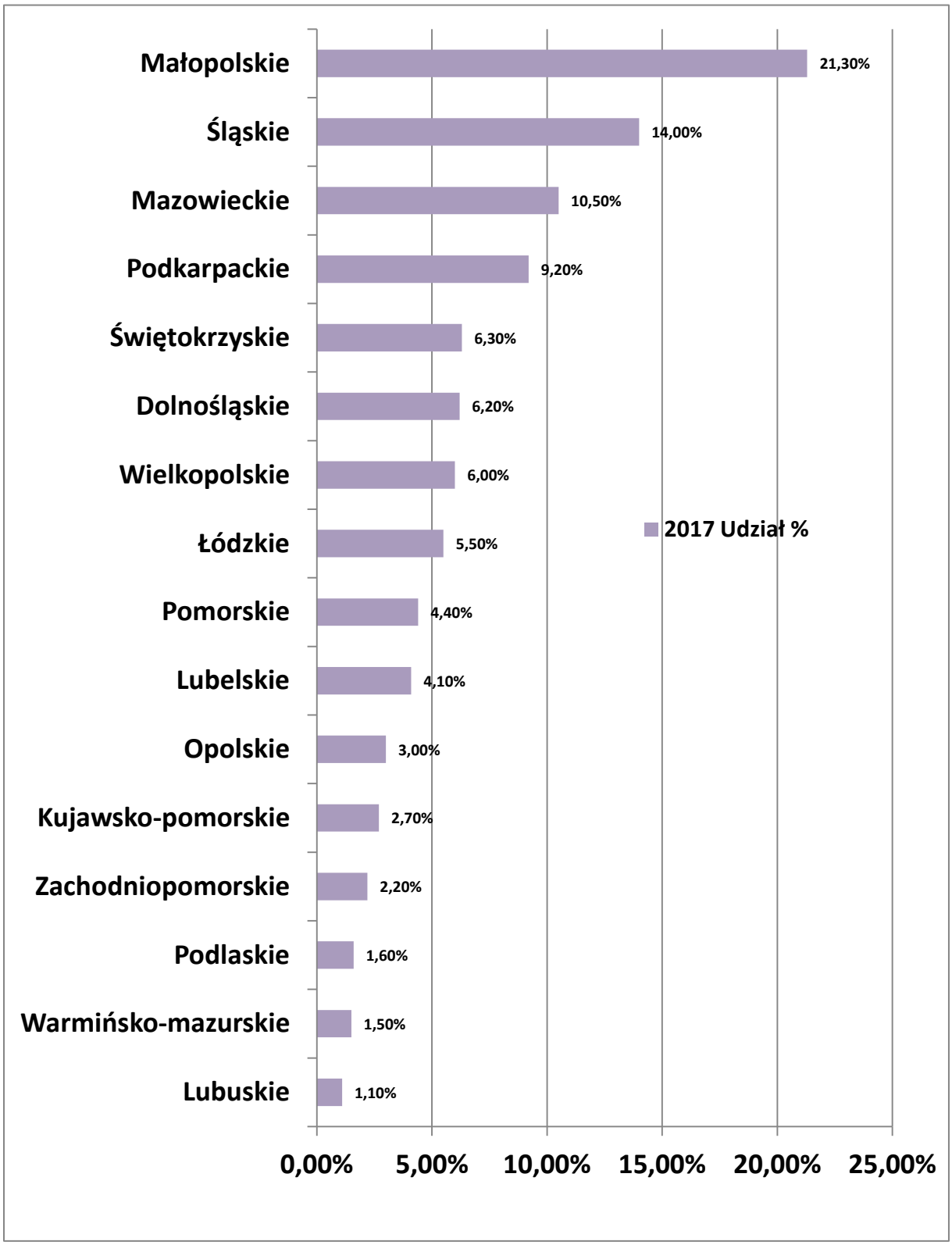

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

4.4. Struktura metryczkowa odwiedzających Kraków w latach 2012 – 2017

Odpowiedzi na pytana metryczkowe (płeć, wiek, zawód, status materialny itd.) analizowane są w powiązaniu z dwoma parametrami przekrojowymi:

- Lata ankietyzacji
  - rok 2017
  - 3 ostatnie lata 2015-2017
  - 6 ostatnich lat 2012-2017
- Narodowość respondenta
  - turyści krajowi
  - turyści zagraniczni
  - turyści ogółem

Podstawą analizy są udziały procentowe odpowiedzi respondentów na analizowane pytania. Są one ujęte w 4 tabelach:

- A1 – dla wszystkich ankietowanych (Ogółem)
- A2 – dla turystów krajowych (Kraj)
- A3 – dla turystów zagranicznych (Zagr)
- A4 – różnica pomiędzy wskaźnikami struktury wynikającymi z odpowiedzi turystów zagranicznych i turystów krajowych A4=A3-A2

Każda z tych tabel ma jednakową konstrukcję. W kolumnach są podane wskaźniki struktury dla kolejnych lat natomiast w wierszach – dla kolejnych wariantów analizowanego pytania. *Warianty te są ułożone wg malejących wielkości wskaźników struktury w roku 2017*.

W tabeli A4 przy pomocy reguł formatowania warunkowego dostępnego w Excellu zaznaczono kolorem czerwonym 10% największych dodatnich parametrów oraz kolorem zielonym - 10% największych ujemnych parametrów. W pierwszym przypadku powala to zidentyfikować lata i warianty pytań dla których zaobserwowano największą przewagę liczby turystów zagranicznych w stosunku do turystów krajowych we wskazaniach na dany wariant analizowanego pytania. Natomiast kolor zielony wskazuje na zjawisko odwrotne (Kraj >>Zagr).

W analizie pominięto braki odpowiedzi zarówno w przypadku narodowości turystów jak i analizowanego pytania.

Na podstawie tabel A1-A4 wyznaczane są następujące wykresy:

- B1-B3 struktury procentowe odpowiedzi w roku 2017 dla turystów ogółem (B1), krajowych (B2) oraz zagranicznych (B3)
- C1-C3 struktury procentowe odpowiedzi w latach 2015-2017 dla turystów ogółem (C1), krajowych (C2) oraz zagranicznych (C3)
- D1-D3 struktury procentowe odpowiedzi w latach 2012-2017 dla turystów krajowych (D1), zagranicznych (D2) oraz *trzech najczęściej wskazywanych wariantów* odpowiedzi przez turystów krajowych i zagranicznych
- E1-E4 różnice pomiędzy wskaźnikami struktury odpowiedzi na analizowane pytanie udzielone przez turystów zagranicznych i krajowych w latach:
    - 2017 (rys E1)
    - 2016 (rys E2)
    - 2015 (rys. E3)
    - 2015-17 (rys. E4)
- F1-F4 wskaźniki struktury dla co najwyżej 3 najczęściej wskazywanych przez respondentów wariantów analizowanego pytania przez turystów ogółem w roku 2017:
    - F1 dla wariantu najczęściej wskazywanego (I)
    - F2 dla wariantu drugiego w kolejności (II)
    - F3 dla wariantu trzeciego w kolejności (III)
    - F4 dla wszystkich trzech najczęściej wskazywanych wariantów.

Poniżej zamieszczono wyniki analizy dla przykładowego pytania jakim jest zawód respondenta, w którym wyróżnionych jest 7 możliwych wariantów odpowiedzi

1. Uczeń
2. Student
3. Dom
4. Bezrobotny
5. Emeryt
6. Rencista
7. Aktywny zawodowo

4.5. Status zawodowy

Z analizy danych z roku 2016 wynika, że ogółem wśród turystów prawie 57% struktury strumienia ruchu turystycznego stanowiły osoby aktywne zawodowo. Ta grupa zawodowa dominuje, uzyskując średnią za lata 2012-2017 – 57,5% udziałów. Na drugim miejscu w 2017 roku, z udziałem prawie 22% i średnią za lata 2012-2017 prawie 20% (19,68) plasują się studenci. Emeryci uzyskali trzeci wynik z prawie 6% (5,94%) udziałem w strukturze strumienia również w 2017 roku i wynik średni za lata 2012-2017 wynoszący prawie 7,5%.

Czwarte miejsce przypadło z wynikiem ponad 5% całości strumienia ruchu turystycznego uczniom ze średnią za lata 2012-2017 ponad 6%, natomiast osoby prowadzące gospodarstwo domowe znalazły się na piątym miejscu z wynikiem niespełna 5% i średnią za 2012-2017 powyżej 5% udziałów.

W stosunku do lat 2012 – 2015 w 2017 roku ilość turystów o statusie rencisty pozostała na niezmienionym poziomie (2,75%) i średnią z sześciu kolejnych lat wynoszącą prawie 2,5%. Zanotowano w 2017 roku skokowy wzrost przyjazdów do Krakowa osób deklarujących status bezrobotnego z 1,35% w 2016 roku do 2,75% w roku 2017. Średnia udziałów w strukturze przyjazdów do Krakowa osób bezrobotnych w latach 2012-2017 wyniosła 1,68%.

Tabela 4.5.1. A1-A4. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg zawodu w latach 2012-17 w przekroju narodowości (kraj-zagranica-ogółem)

Tab.A1	udziały %	2012-17	Ogółem			
Ogółem	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Suma
7 aktywny	58,20%	54,67%	58,22%	59,13%	58,14%	56,98%	57,54%
2 student	16,61%	18,47%	19,85%	19,71%	21,44%	21,76%	19,68%
5 emeryt	8,07%	8,78%	7,29%	7,55%	7,11%	5,94%	7,46%
1 uczeń	7,97%	6,94%	5,78%	4,51%	6,09%	5,42%	6,09%
3 dom	4,81%	8,05%	4,33%	5,18%	3,42%	4,86%	5,12%
4 bezrobotny	1,82%	1,49%	1,51%	1,20%	1,35%	2,75%	1,68%
6 rencista	2,52%	1,60%	3,02%	2,71%	2,46%	2,29%	2,44%
Suma	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Ciąg dalszy Tab. 4.5.1.

Tab.A2	udziały %	2012-17	Kraj			
Kraj	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Suma
7 aktywny	52,90%	52,31%	57,14%	56,62%	57,61%	54,38%	55,19%
2 student	16,62%	16,90%	19,55%	17,60%	18,55%	23,26%	18,80%
1 uczeń	12,55%	10,60%	7,41%	6,95%	10,75%	7,09%	9,08%
3 dom	4,97%	6,98%	3,40%	6,30%	4,39%	5,80%	5,26%
5 emeryt	8,00%	9,16%	8,68%	7,73%	5,83%	4,45%	7,41%
6 rencista	3,38%	1,68%	2,54%	3,70%	1,82%	2,90%	2,67%
4 bezrobotny	1,59%	2,37%	1,27%	1,10%	1,06%	2,13%	1,59%
Suma	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

Tab.A3	udziały %	2012-17	Zagr			
Zagranica	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Suma
7 aktywny	63,25%	56,74%	59,55%	61,30%	58,49%	59,38%	59,67%
2 student	16,60%	19,85%	20,22%	21,54%	23,34%	20,37%	20,48%
5 emeryt	8,14%	8,44%	5,58%	7,40%	7,94%	7,33%	7,50%
3 dom	4,66%	8,99%	5,46%	4,21%	2,78%	3,99%	4,99%
1 uczeń	3,61%	3,73%	3,78%	2,41%	3,03%	3,87%	3,38%
4 bezrobotny	2,03%	0,71%	1,80%	1,29%	1,54%	3,34%	1,75%
6 rencista	1,71%	1,54%	3,60%	1,85%	2,88%	1,73%	2,22%
Suma	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

Tab.A4	udziały %	2012-17	Zagr-Kraj			
Zagr-Kraj	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Suma
7 aktywny	-10,36%	-4,44%	-2,42%	-4,68%	-0,88%	-5,00%	-4,48%
2 student	0,02%	-2,95%	-0,67%	-3,94%	-4,79%	2,89%	-1,68%
5 emeryt	4,42%	2,16%	1,83%	-0,46%	2,81%	-0,24%	1,58%
3 dom	0,31%	-2,01%	-2,06%	2,09%	1,61%	1,81%	0,26%
1 uczeń	4,39%	5,44%	4,90%	5,32%	2,80%	0,57%	4,03%
4 bezrobotny	1,35%	0,97%	0,74%	2,41%	0,28%	-0,44%	0,92%
6 rencista	-0,12%	0,83%	-2,33%	-0,75%	-1,82%	0,40%	-0,63%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.5.1. Rys.B1-B3. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg zawodu w roku 2017 w przekroju narodowości (kraj-zagranica-ogółem)

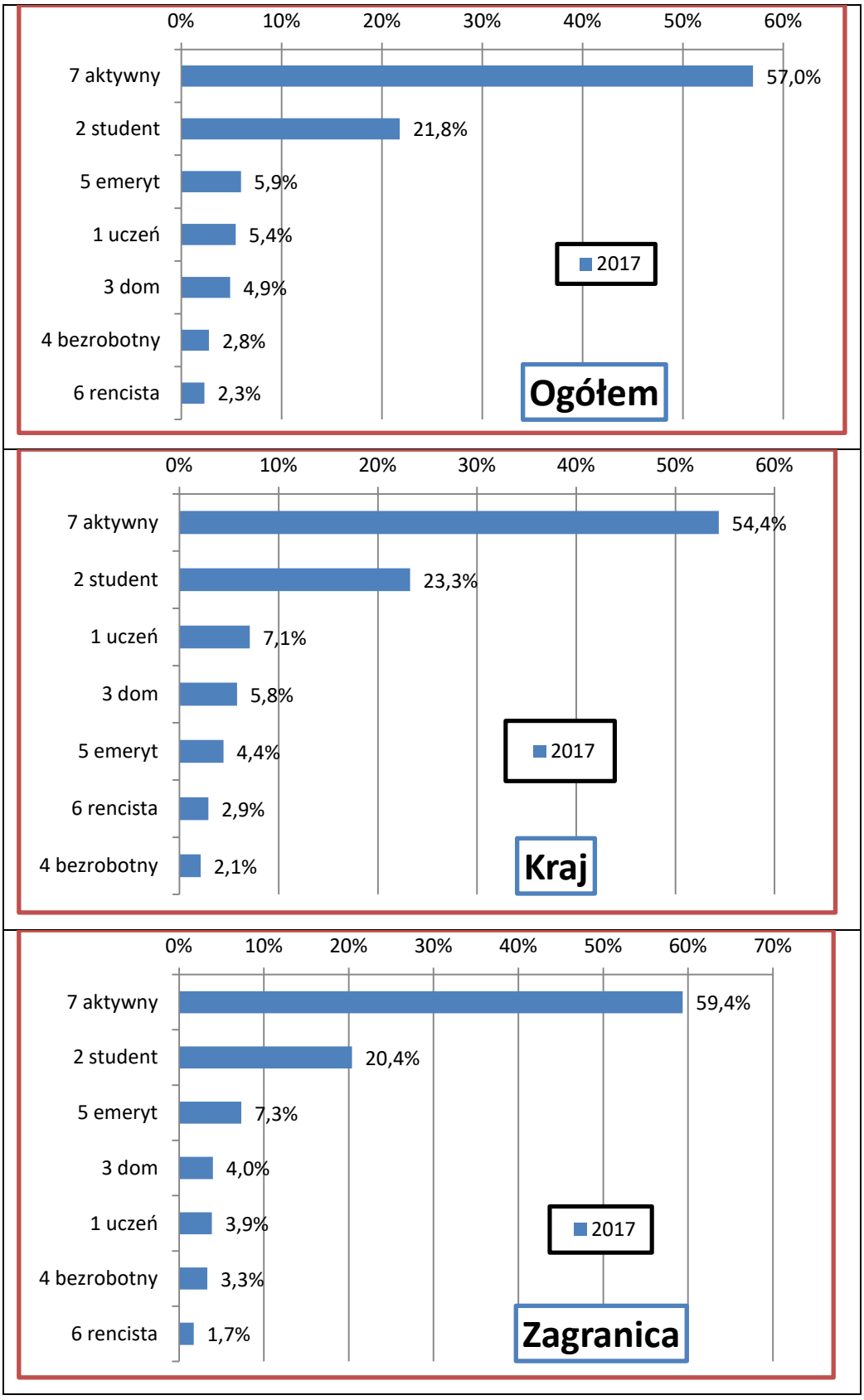

Rysunek 4.5.2. Rys C1. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg zawodu w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica-ogółem)

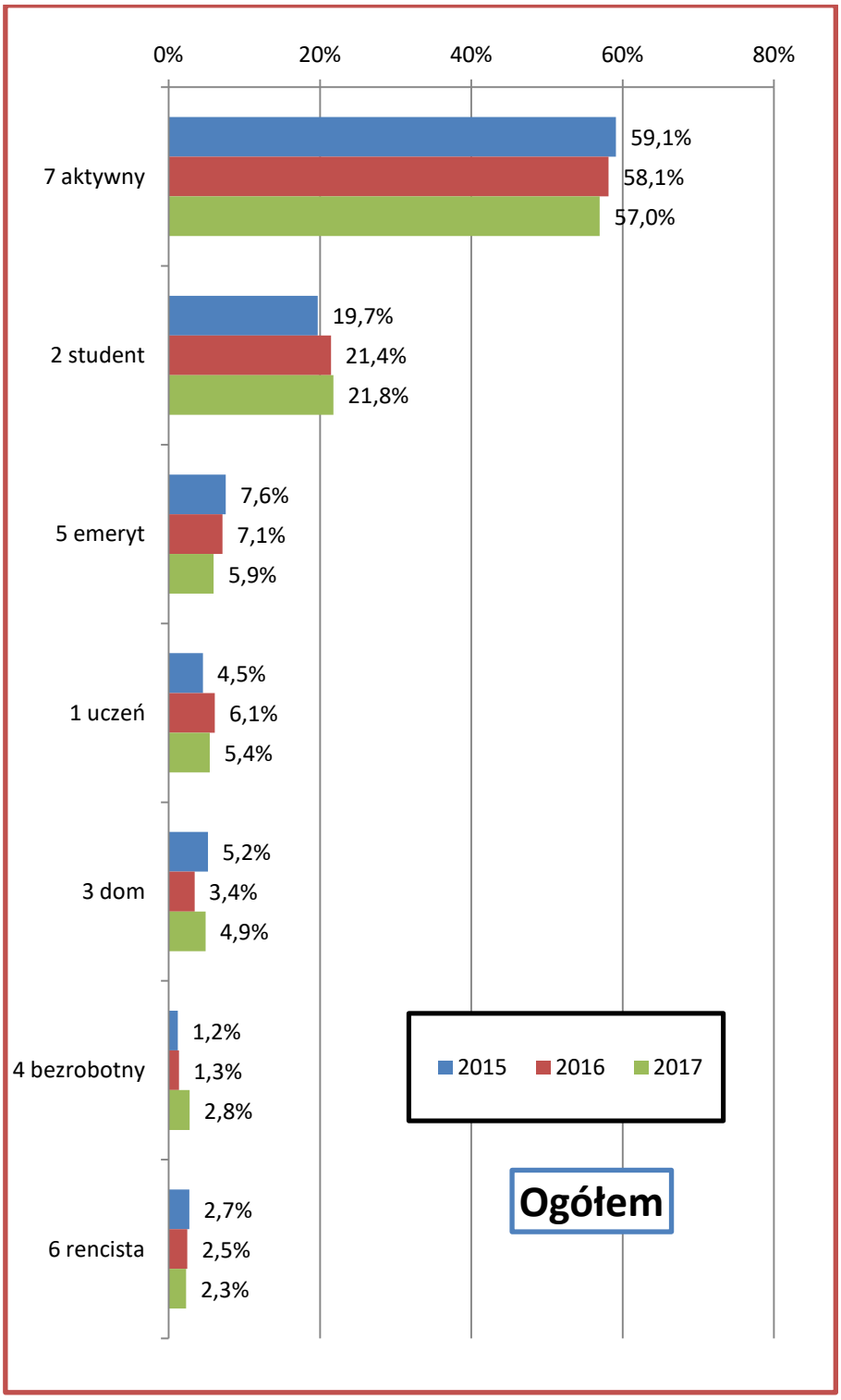

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Opracowanie autorskie zespołu ekspertów: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 4.5.3. Rys C2. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg zawodu w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica-ogółem)

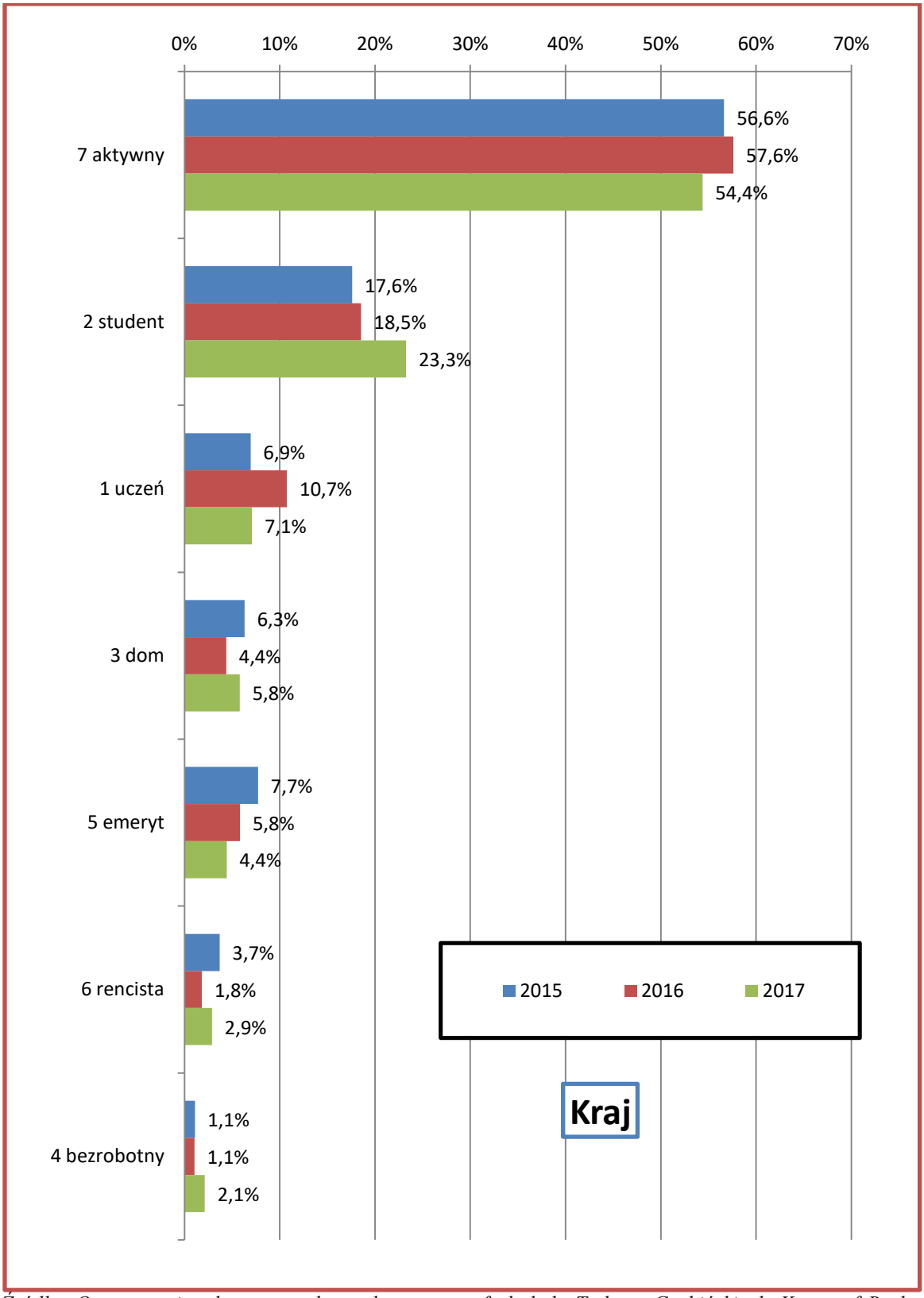

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.5.4. Rys C3. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg zawodu w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica-ogółem)

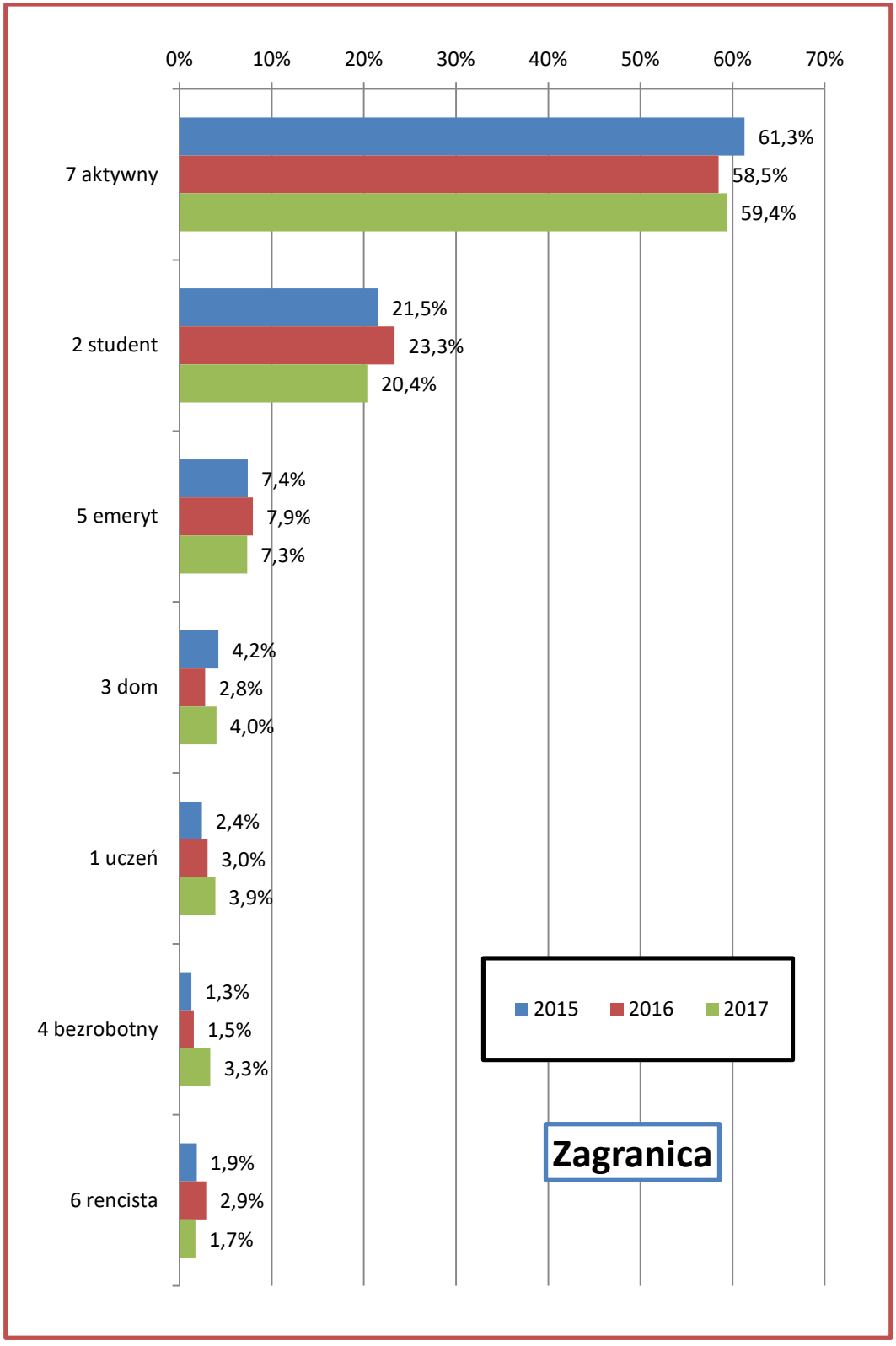

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.5.5. Rys D1-D3. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg zawodu w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica-ogółem)

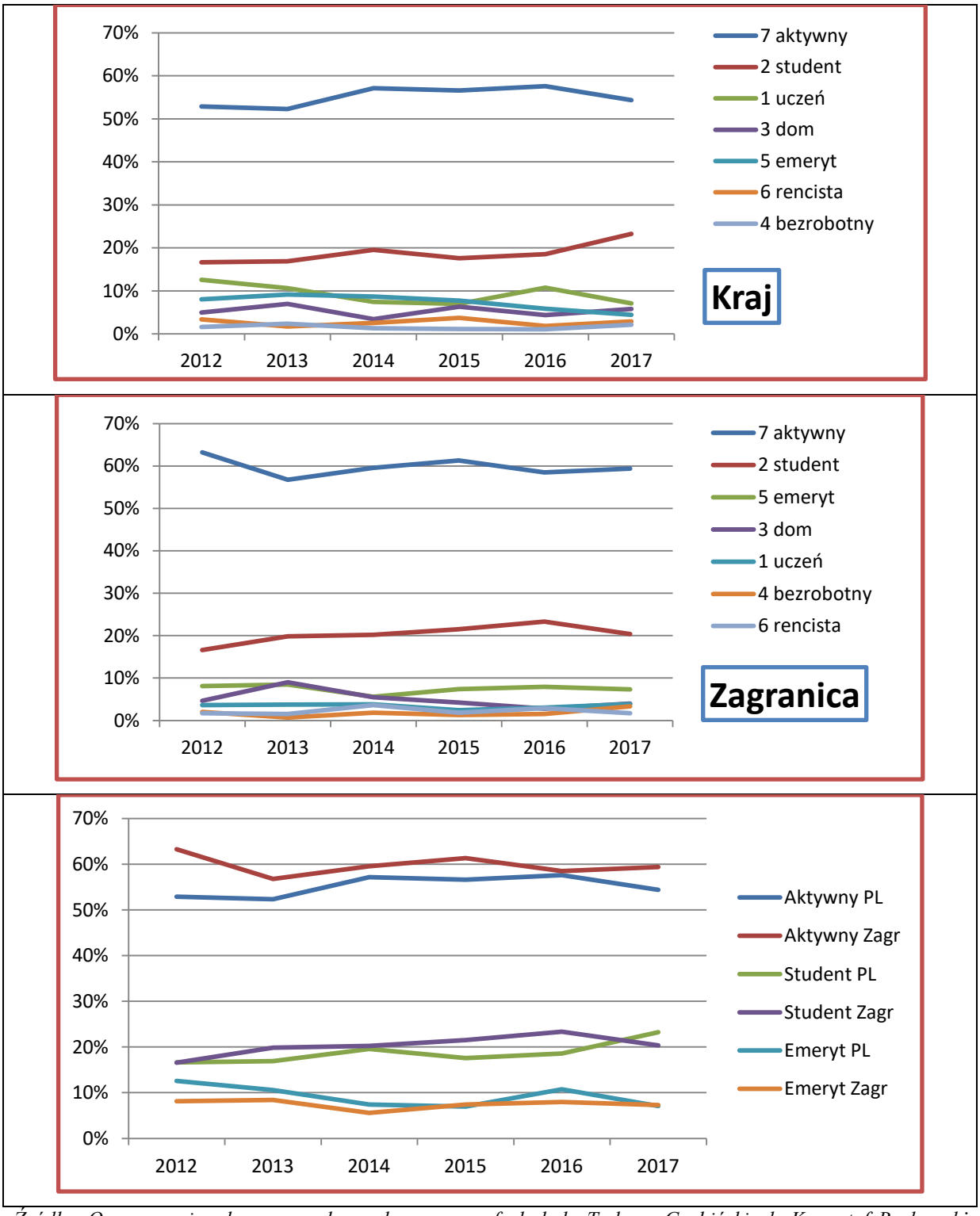

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.5.6. Rys.E1-E3 Różnice pomiędzy wskaźnikami struktury procentowej odpowiedzi respondentów wg zawodu w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica)

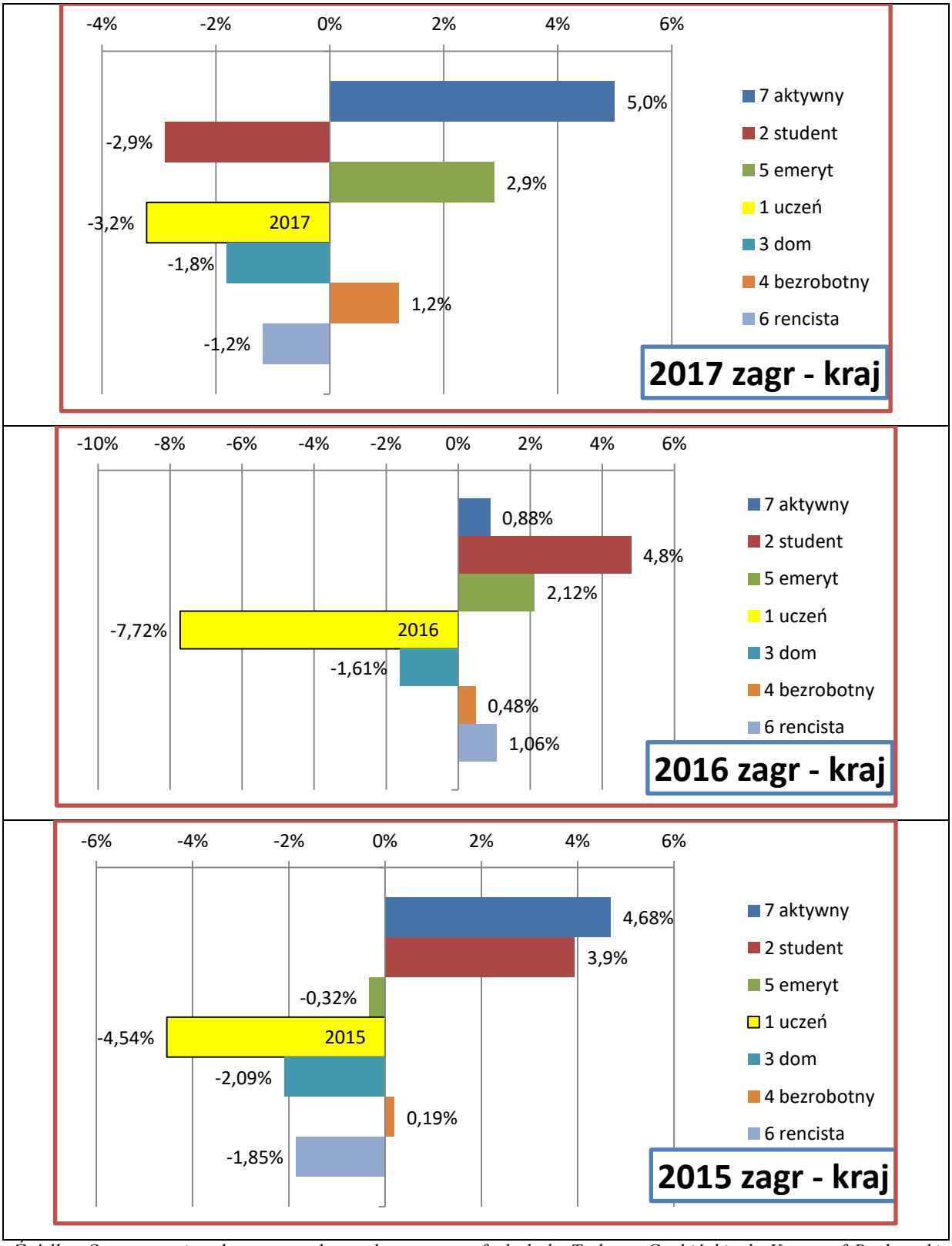

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.5.7. Rys.E4 Różnice pomiędzy wskaźnikami struktury procentowej odpowiedzi respondentów wg zawodu w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica)

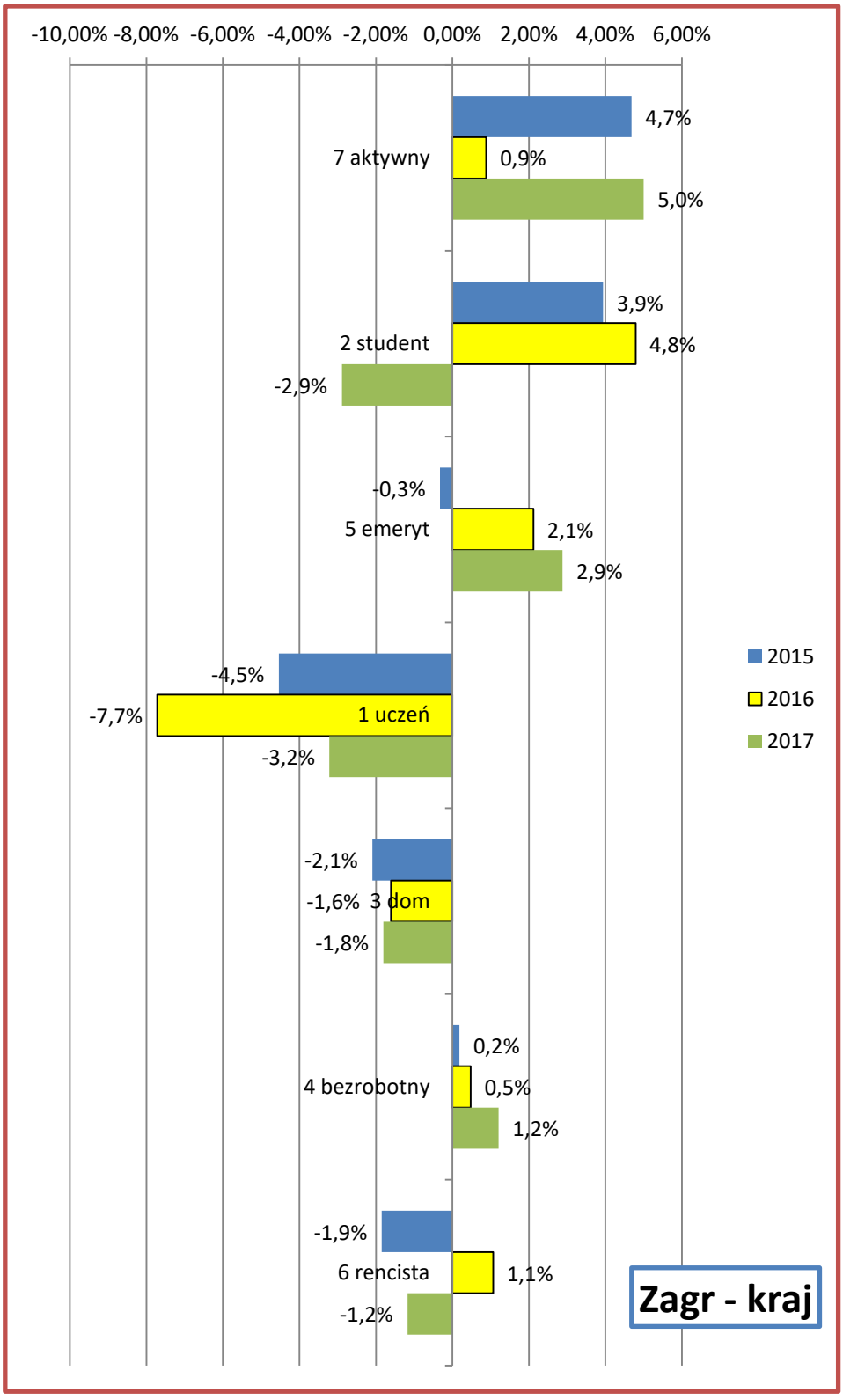

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.5.8. Rys.F1-F3 Wskaźniki struktury procentowej dla co najwyżej 3 najczęściej wskazywanych przez respondentów wg zawodu w przekroju narodowości. (kraj-zagranica)

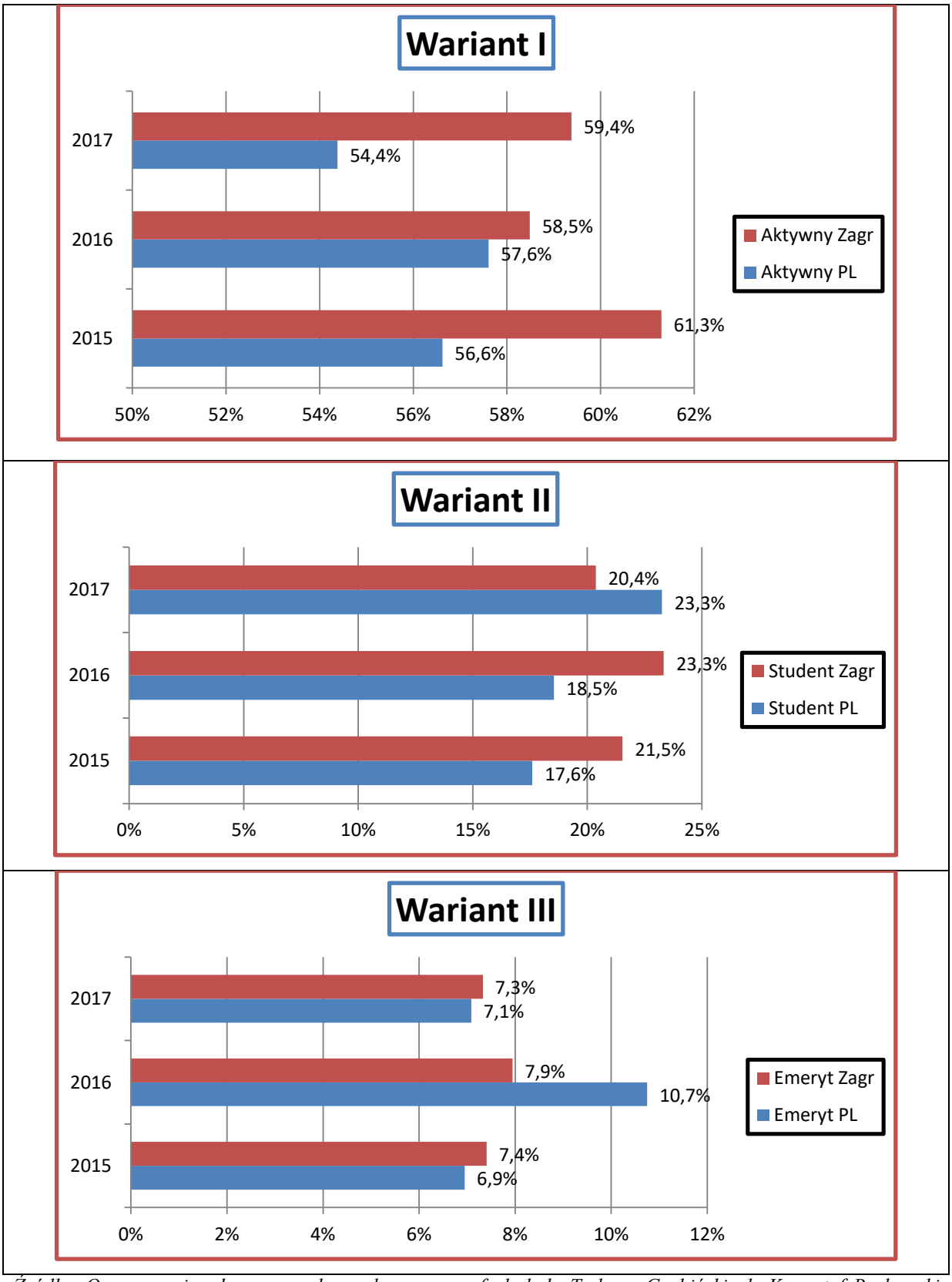

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.5.9. Rys.F4 Wskaźniki struktury procentowej dla wszystkich 3 najczęściej wskazywanych przez respondentów wg zawodu w przekroju narodowości. (kraj-zagranica) w latach 2015-17

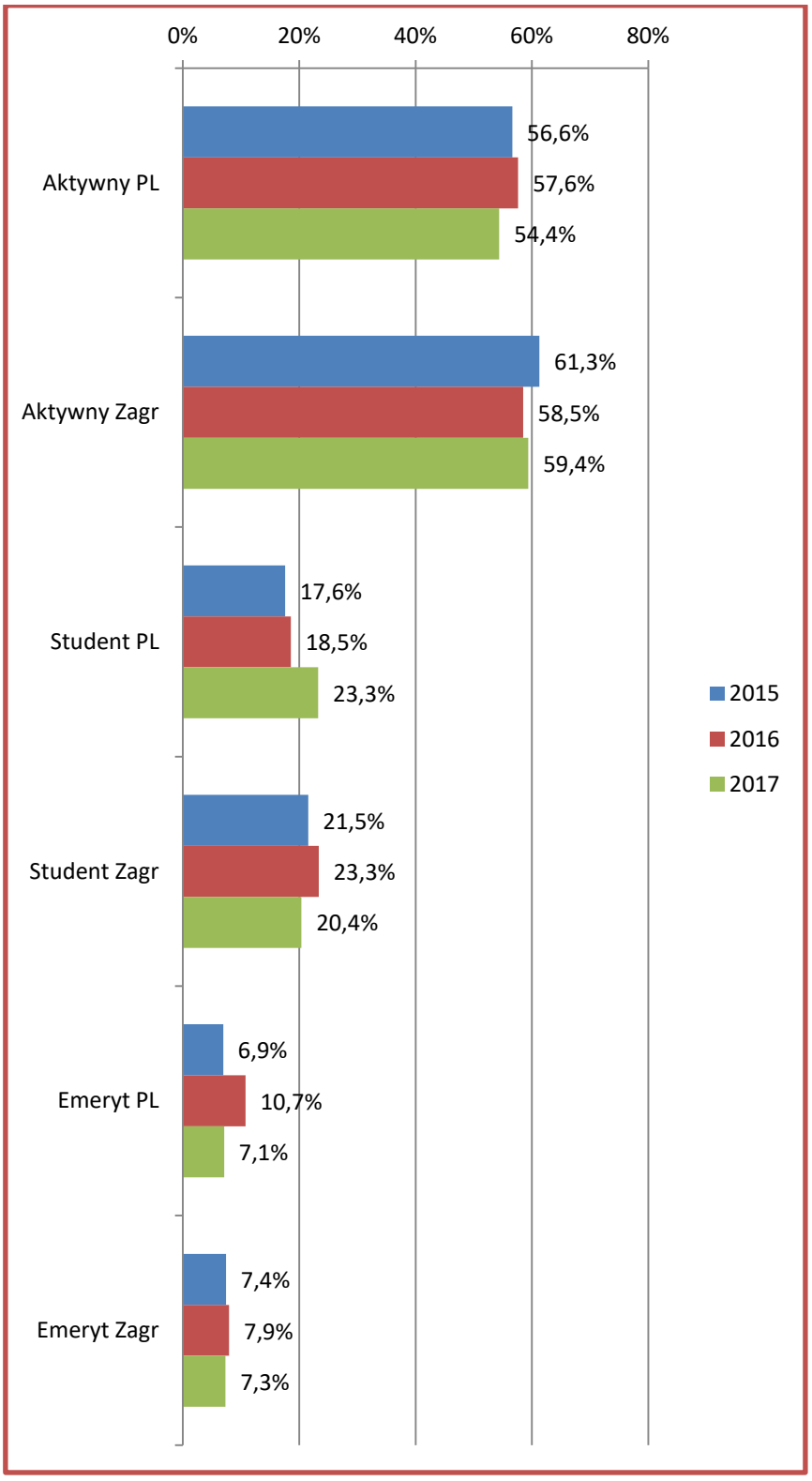

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

4.6. Poziom wykształcenia

Z analizy danych z roku 2017 wynika, że turystów z wykształceniem wyższym - 58% i średnim - 38% łącznie stanowiło 96% całości strumienia ruchu turystycznego. W stosunku do lat 2014 – 2016, w 2017 roku ponownie ilość turystów z wykształceniem podstawowym osiągnęła poziom z roku 2016, z wynikiem 4% udziałów.

Tabela 4.6.1. Struktura (w %) ogółem przyjazdów do Krakowa według wykształcenia w latach 2012-2017

Udziały poziome				
Rok	Wyższe	Średnie	Podstawowe	Suma
2012	43%	50%	7%	100%
2013	38%	54%	8%	100%
2014	53%	45%	3%	100%
2015	53%	44%	3%	100%
2016	62%	34%	4%	100%
2017	58%	38%	4%	100%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska,

Tabela 4.6.2. Struktura (w %) przyjazdów do Krakowa według wykształcenia w 2017 dla turystów krajowych i zagranicznych

	Rok 2017		
Wykształcenie	**Kraj**	**Zagr**	**Ogółem**
(1) Wyższe	50%	65%	58%
(2) Średnie	45%	33%	38%
(3) Podstawowe	5%	2%	4%
Suma	**100%**	**100%**	**100%**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska,

Tabela 4.6.3. A1-A4. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg wykształcenia w latach 2012-17 w przekroju narodowości (kraj-zagranica-ogółem)

Tab.A1	udziały %	2012-17	Ogółem			
Ogółem	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Suma
1 wyższe	42,06%	37,84%	51,82%	52,76%	61,22%	56,92%	50,59%
2 średnie	49,46%	53,36%	43,86%	43,27%	32,77%	37,97%	43,34%
3 podstawowe	7,15%	7,90%	2,55%	2,51%	4,04%	3,91%	4,62%
4 inne	1,33%	0,90%	1,78%	1,46%	1,97%	1,20%	1,44%
Suma	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tab.A2	udziały %	2012-17	Kraj			
Kraj	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Suma
1 wyższe	35,26%	32,31%	47,13%	45,58%	50,27%	49,48%	43,37%
2 średnie	50,97%	53,55%	46,53%	47,76%	40,49%	44,04%	47,34%
3 podstawowe	11,82%	12,54%	3,85%	4,42%	6,85%	5,24%	7,30%
4 inne	1,95%	1,60%	2,49%	2,24%	2,39%	1,24%	1,99%
Suma	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tab.A3	udziały %	2012-17	Zagr			
Zagranica	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Suma
1 wyższe	48,82%	42,73%	57,48%	59,13%	68,36%	63,85%	57,16%
2 średnie	47,96%	53,20%	40,63%	39,29%	27,73%	32,32%	39,71%
3 podstawowe	2,51%	3,79%	0,98%	0,82%	2,21%	2,68%	2,18%
4 inne	0,72%	0,28%	0,91%	0,76%	1,71%	1,16%	0,95%
Suma	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Tab.A4	udziały %	2012-17	Zagr-Kraj			
Zagr-Kraj	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Suma
1 wyższe	13,56%	10,42%	10,35%	13,55%	18,09%	14,37%	13,79%
2 średnie	-3,01%	-0,35%	-5,91%	-8,47%	-12,76%	-11,73%	-7,62%
3 podstawowe	-9,32%	-8,75%	-2,87%	-3,60%	-4,64%	-2,56%	-5,12%
4 inne	-1,23%	-1,32%	-1,58%	-1,48%	-0,68%	-0,09%	-1,05%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska,

Rysunek 4.6.1. Rys.B1-B3. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg wykształcenia w roku 2017 w przekroju narodowości (kraj-zagranica-ogółem)

Rys.B1	2017	Ogółem

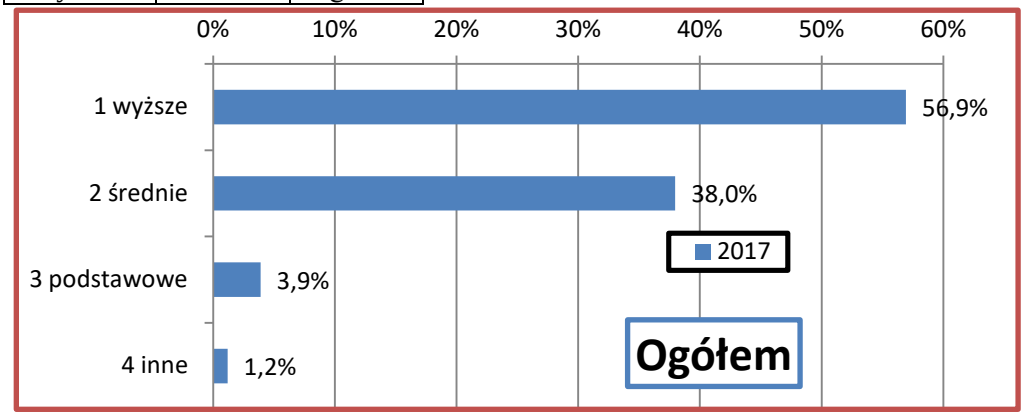

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska,

Rys.B2	2017	Kraj

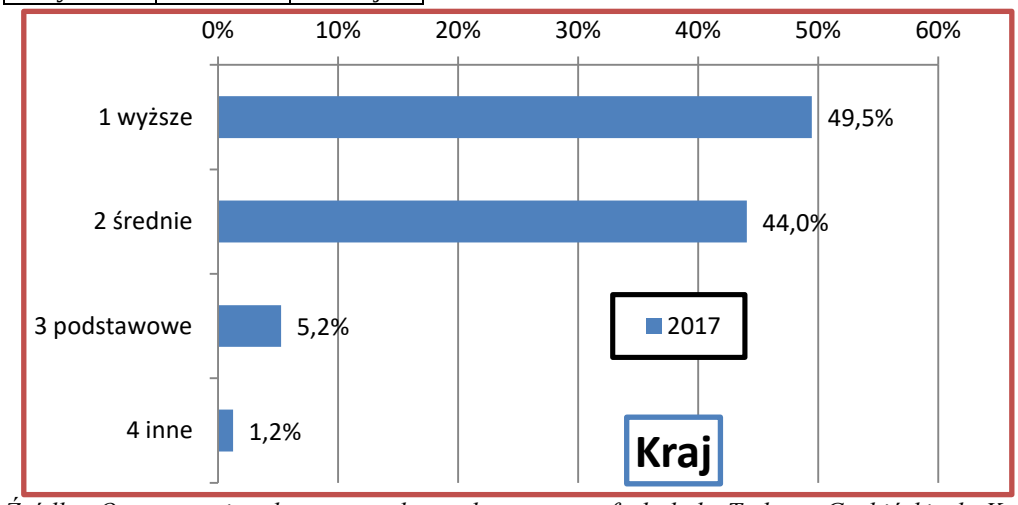

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska,

Rys.B3	2017	Zagr

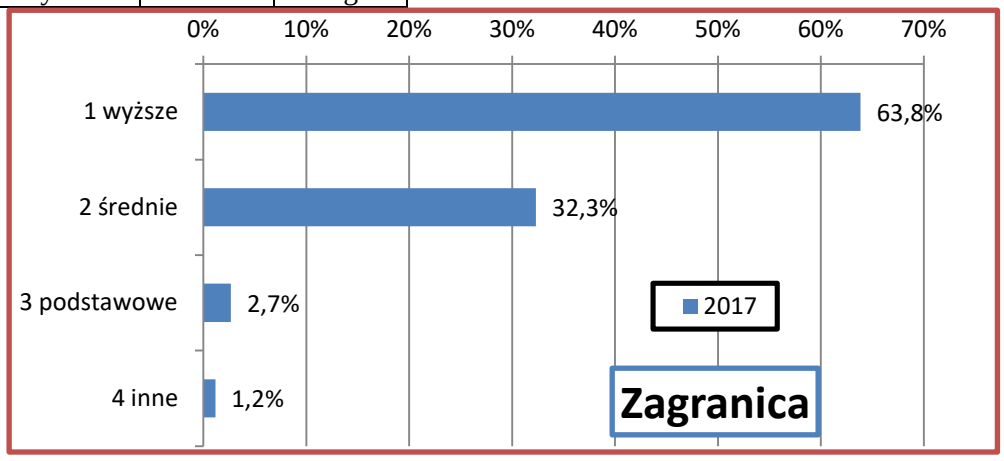

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska,

Rysunek 4.6.2. Rys C1. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg wykształcenia w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (ogółem)

Rys.C1	2015-17	Ogółem

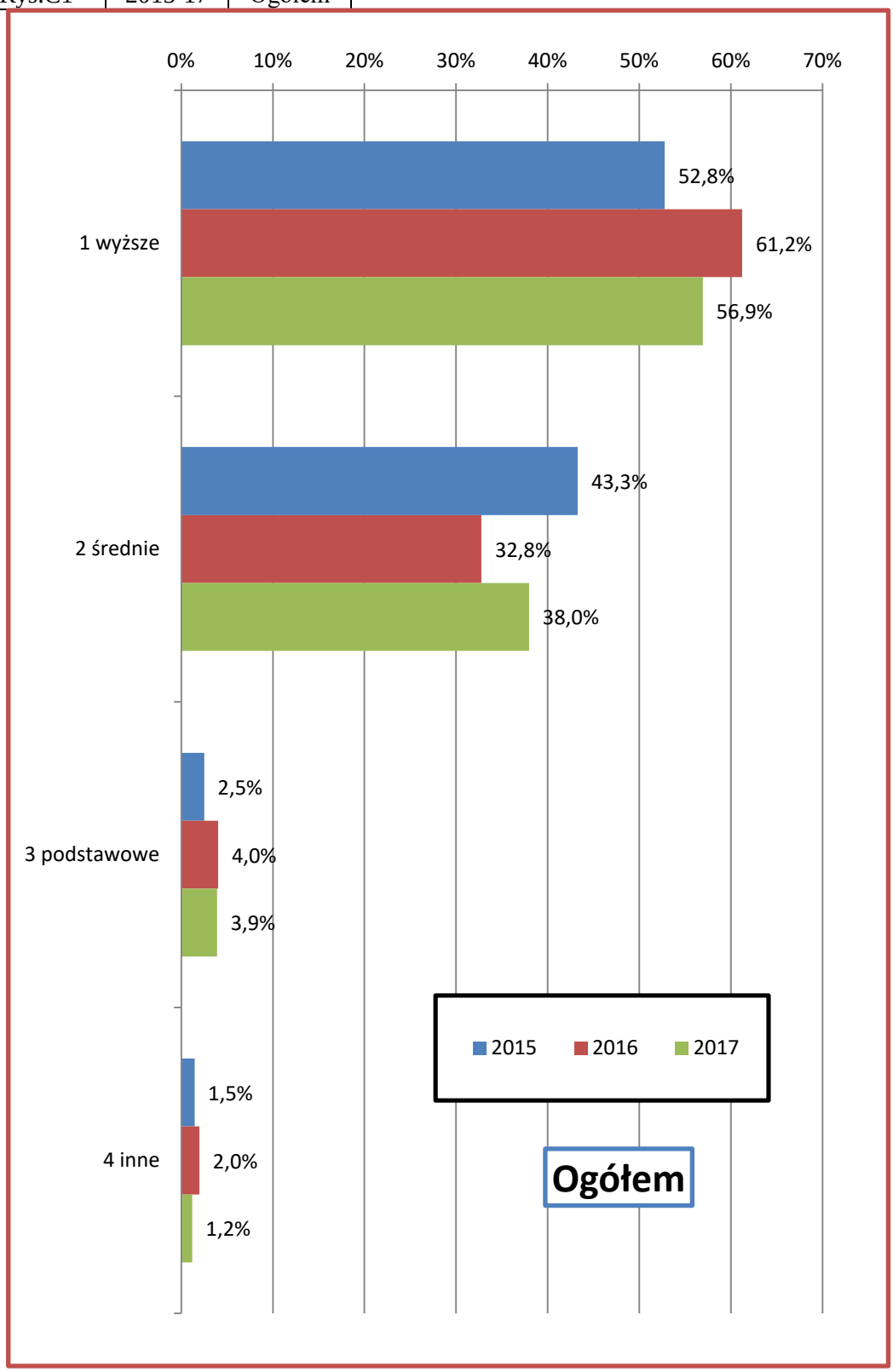

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska,

Rysunek 4.6.3. Rys C2. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg wykształcenia w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj)

Rys.C2	2015-17	Kraj

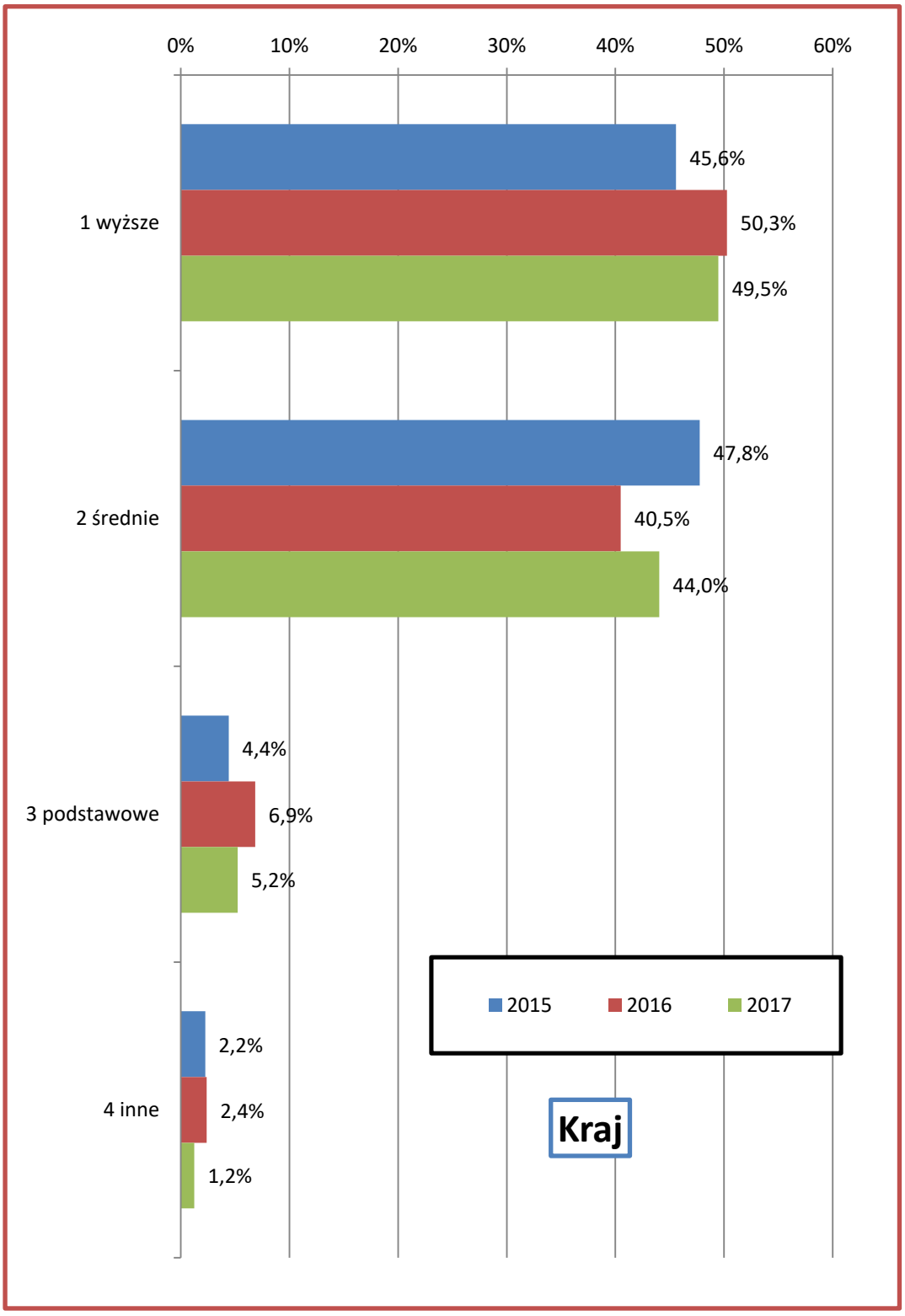

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska,

Rysunek 4.6.4. Rys C3. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg wykształcenia w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (zagranica)

Rys.C3	2015-17	Zagr

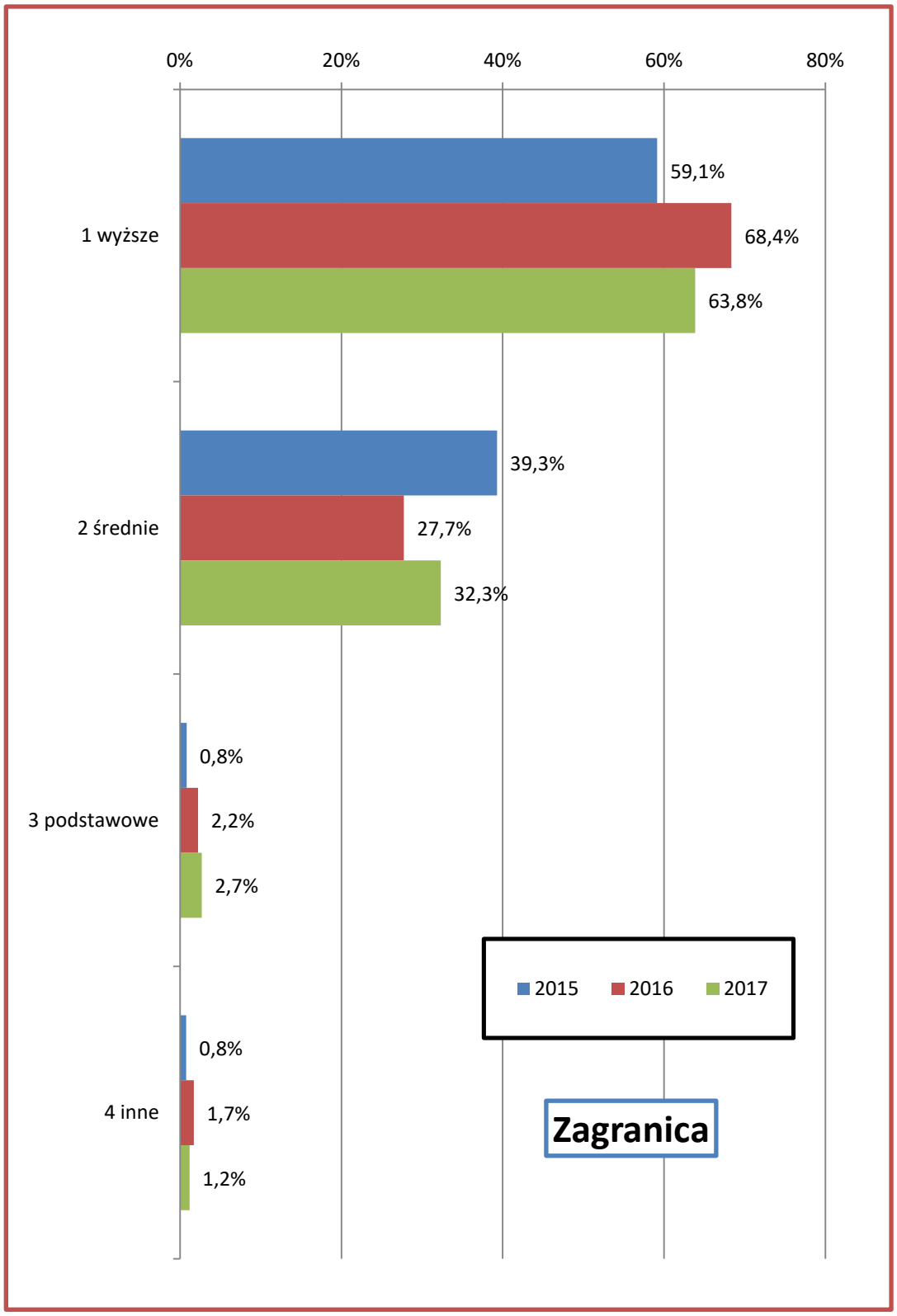

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska,

Rysunek 4.6.5. Rys D1-D3. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg wykształcenia w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica-ogółem)

Rys.D1	2012-17	Kraj

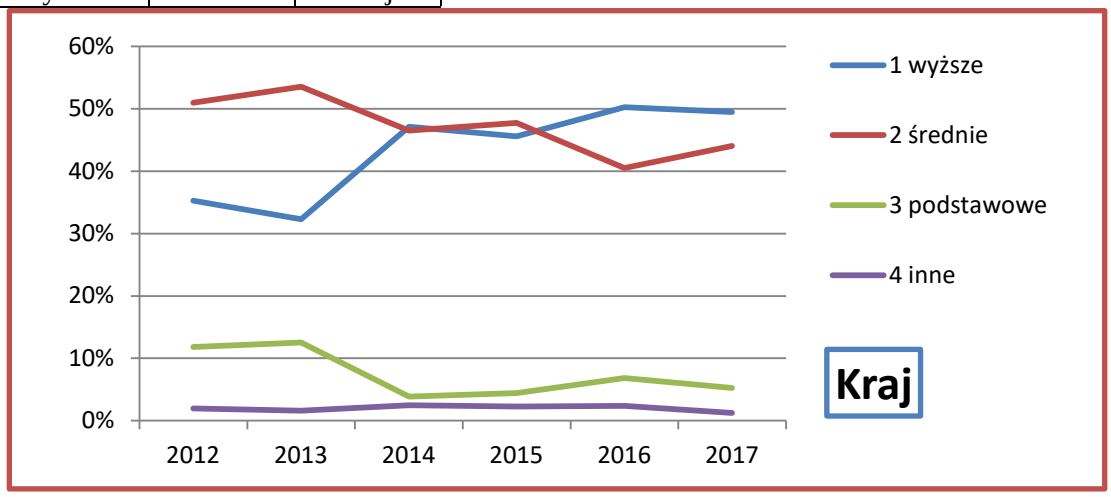

Rys.D2	2012-17	Zagr

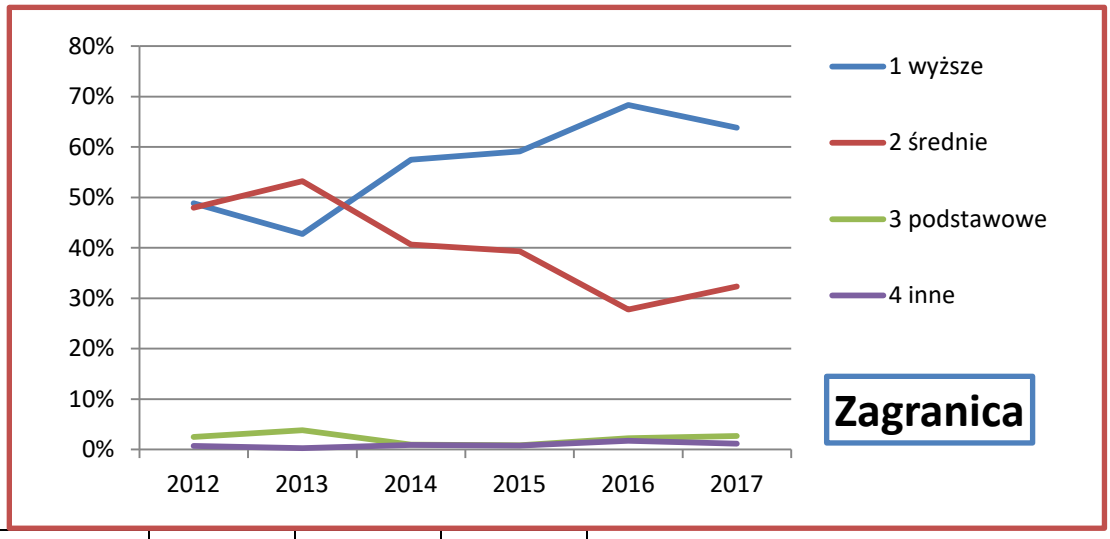

Rys.D3	2012-17	Kraj/Zagr	war.1,2,3

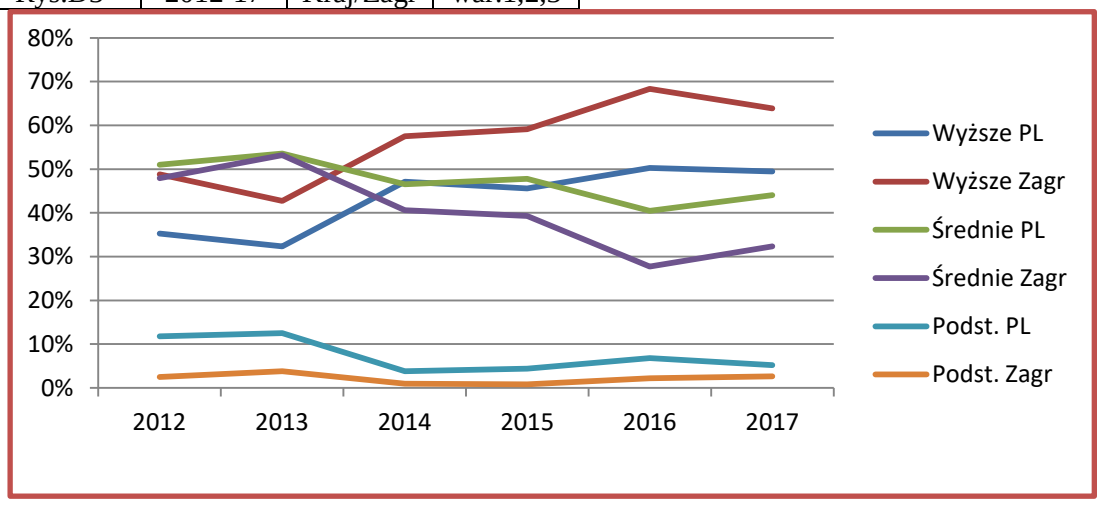

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska,

Rysunek 4.6.6. Rys.E1-E3 Różnice pomiędzy wskaźnikami struktury procentowej odpowiedzi respondentów wg wykształcenia w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica)

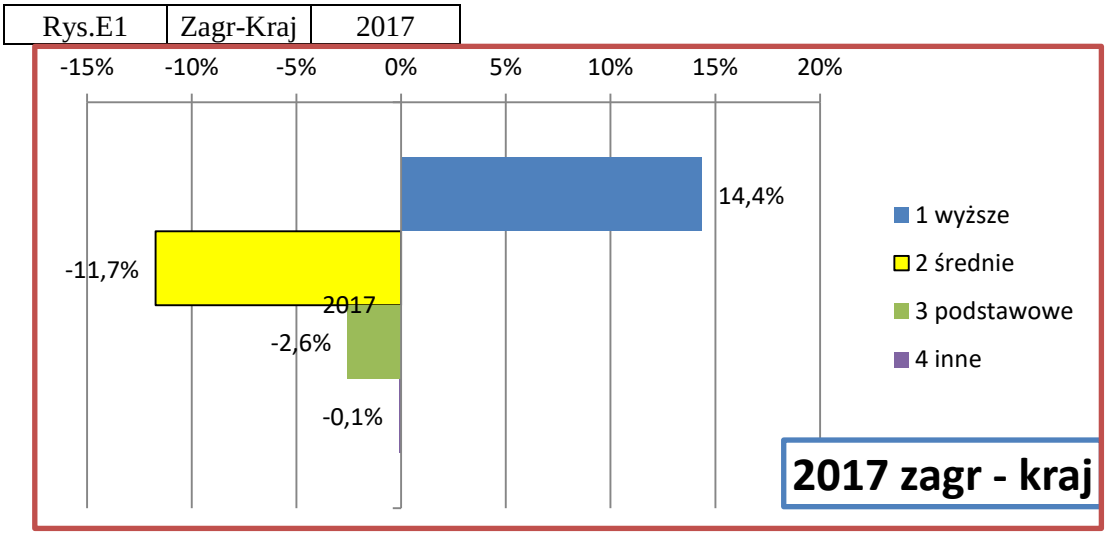

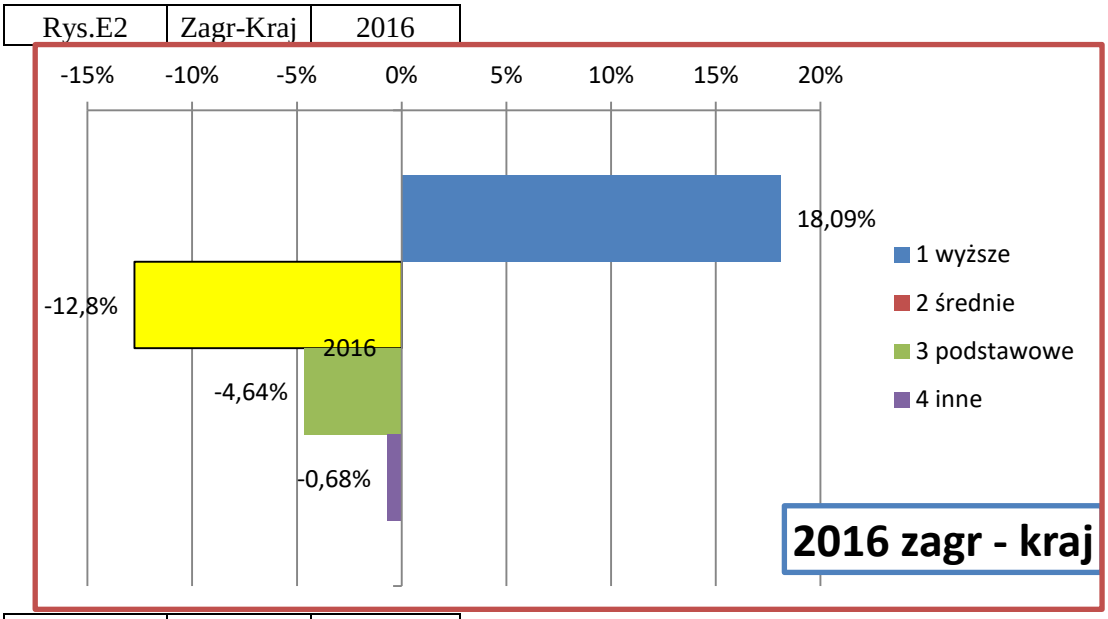

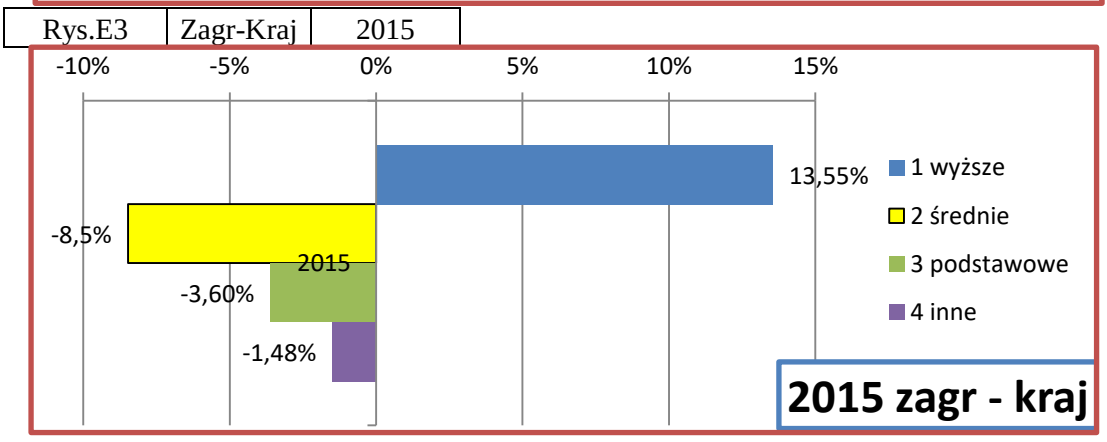

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska,

Rysunek 4.6.7. Rys.E4 Różnice pomiędzy wskaźnikami struktury procentowej odpowiedzi respondentów wg wykształceia w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica)

Rys.E4	Zagr-Kraj	2015-17

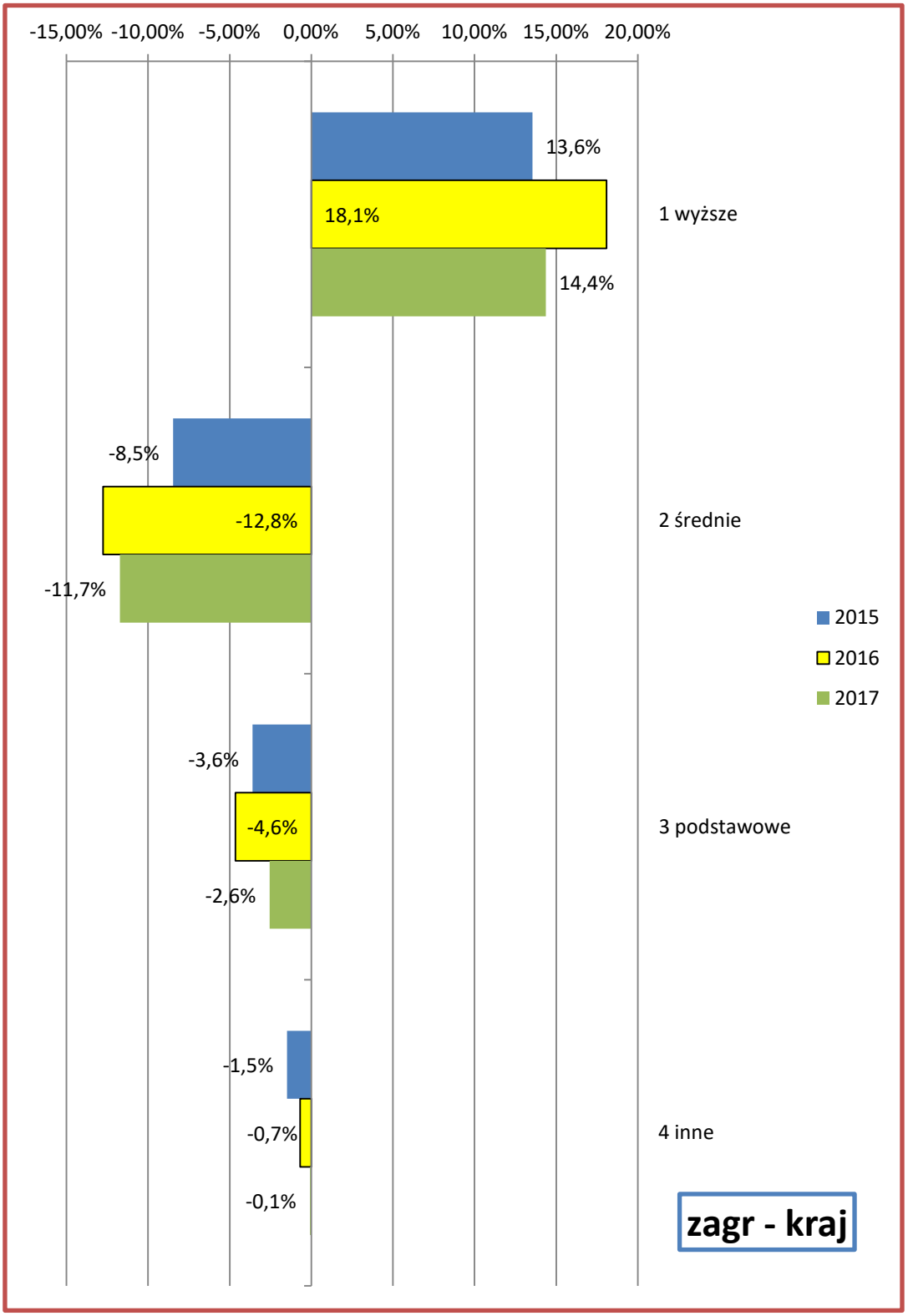

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska,

Rysunek 4.6.8. Rys.F1-F3 Wskaźniki struktury procentowej dla co najwyżej 3 najczęściej wskazywanych przez respondentów wg wykształcenia w przekroju narodowości. (kraj-zagranica)

Rys.F1	2015-17	Zagr/Kraj	war.1

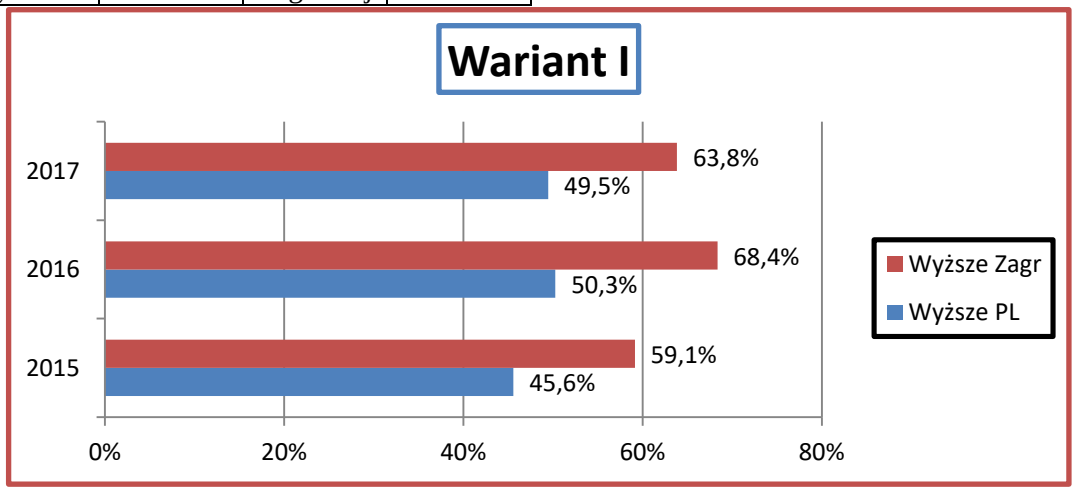

Rys.F2	2015-17	Zagr/Kraj	war.2

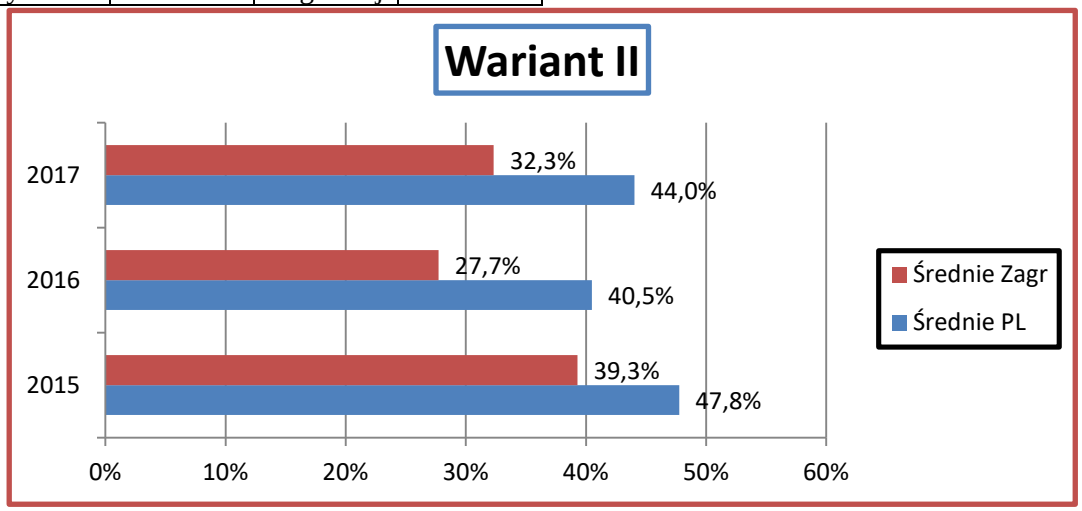

Rys.F3	2015-17	Zagr/Kraj	war.3

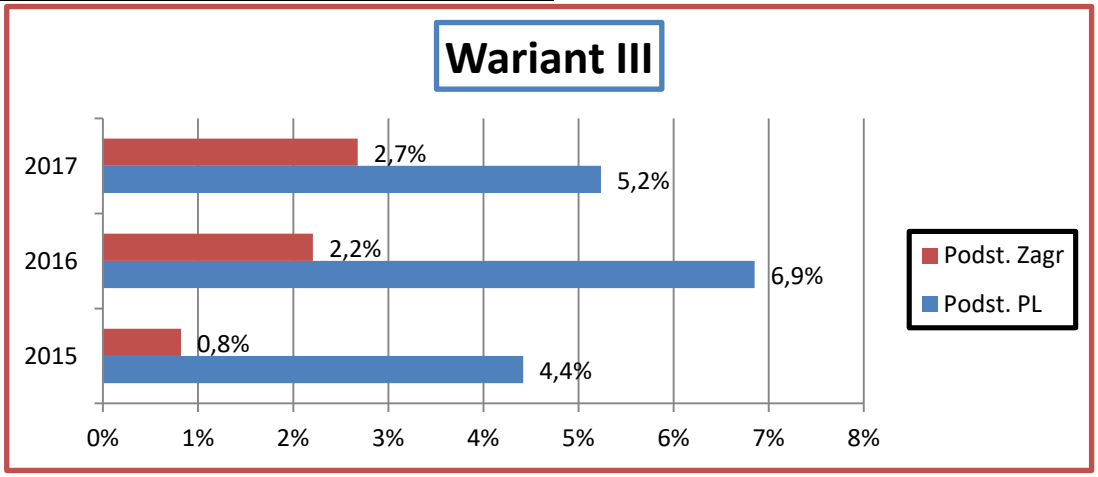

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska,

Rysunek 4.6.9. Rys.F4 Wskaźniki struktury procentowej dla wszystkich 3 najczęściej wskazywanych przez respondentów wg wykształcenia w przekroju narodowości. (kraj-zagranica) w latach 2015-17

Rys.F4	2015-17	Zagr/Kraj	war.1,2,3

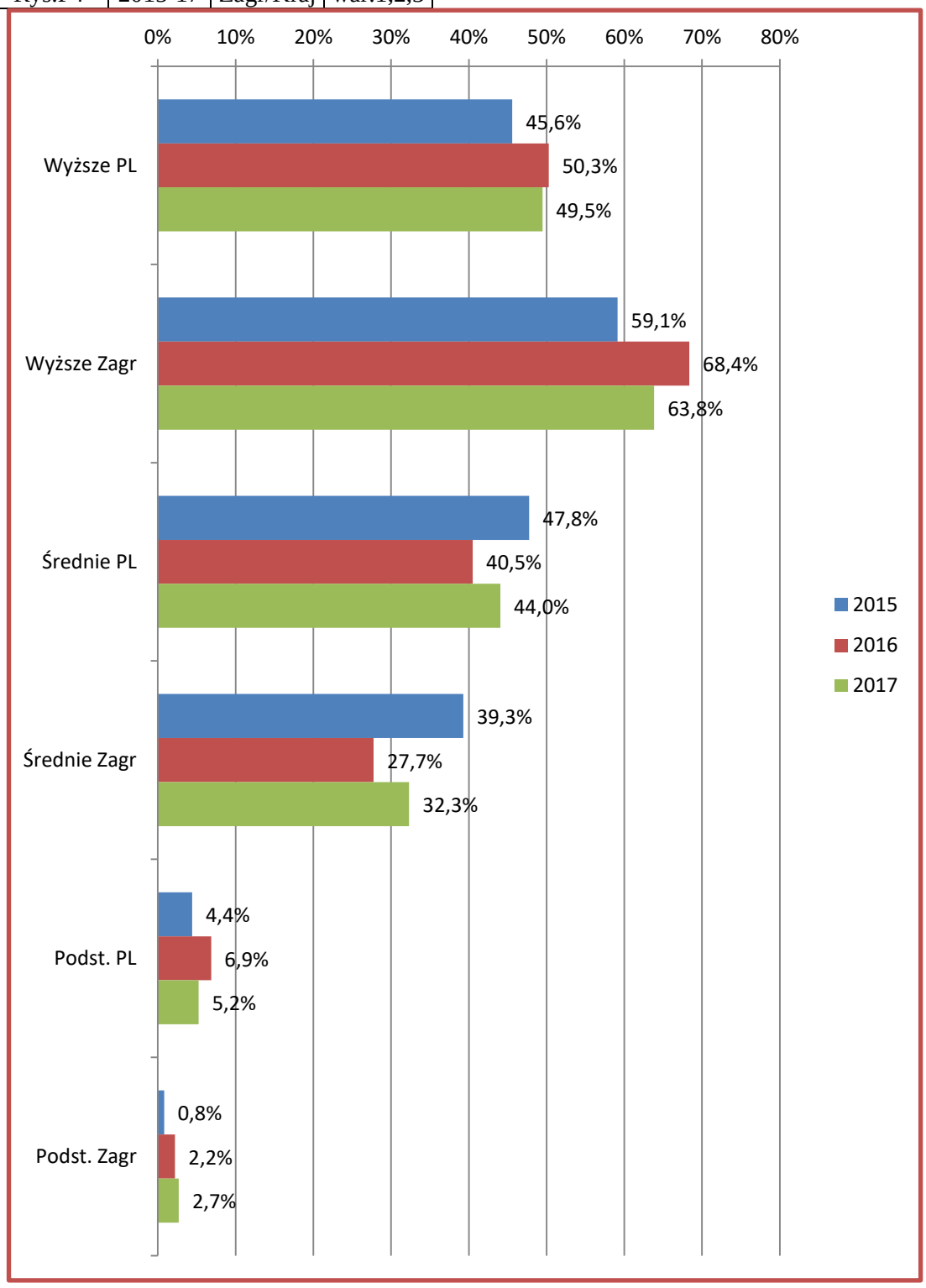

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska,

4.7. Struktura procentowa przyjazdów do Krakowa według płci w 2017 r.

Profil odwiedzających – według płci

Tabela 4.7.1. Tabela 2. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych i zagranicznych do Krakowa według płci w latach 2012 - 2017.

Rok	2012		2013		2014		2015		2016		2017	
Płeć	Kraj	Zagr.	Kraj	Zagr.	Kraj	Zagr.	Kraj	Zagr.	Kraj	Zagr.	Kraj	Zagr.
Kobieta	60,3	50,9	63,2	50,5	60,8	48,7	58,1	49,8	58,3	52,5	58,6	44,4
Mężczyzna	**-39,7**	**-49,1**	**-36,0**	**-48,0**	**-37,1**	**-49,3**	**-41,9**	**-50,2**	**-41,0**	**-46,8**	**-37,8**	**-50,5**
K-M=➔	20,6	1,8	27,2	2,5	23,7	-0,6	16,2	-0,4	17,3	5,7	20,8	-6,1
Brak info	0,0	0,0	0,8	1,5	2,1	2,0	0,0	0,0	0,7	0,7	3,6	5,1

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

W podróżach mieszkańców Polski do Krakowa wyraźnie rysuje się ponad 20 procentowa przewaga kobiet nad mężczyznami. Wskaźnk ten utrzymuje się, conajmiej od roku 2012. Patrz tabela nr. 4.7.1. i Rysunek 4.7.1.

Rysunek 4.7.1. K-M=Różnica struktury płci odwiedzających Kraków w latach 2012 - 2017

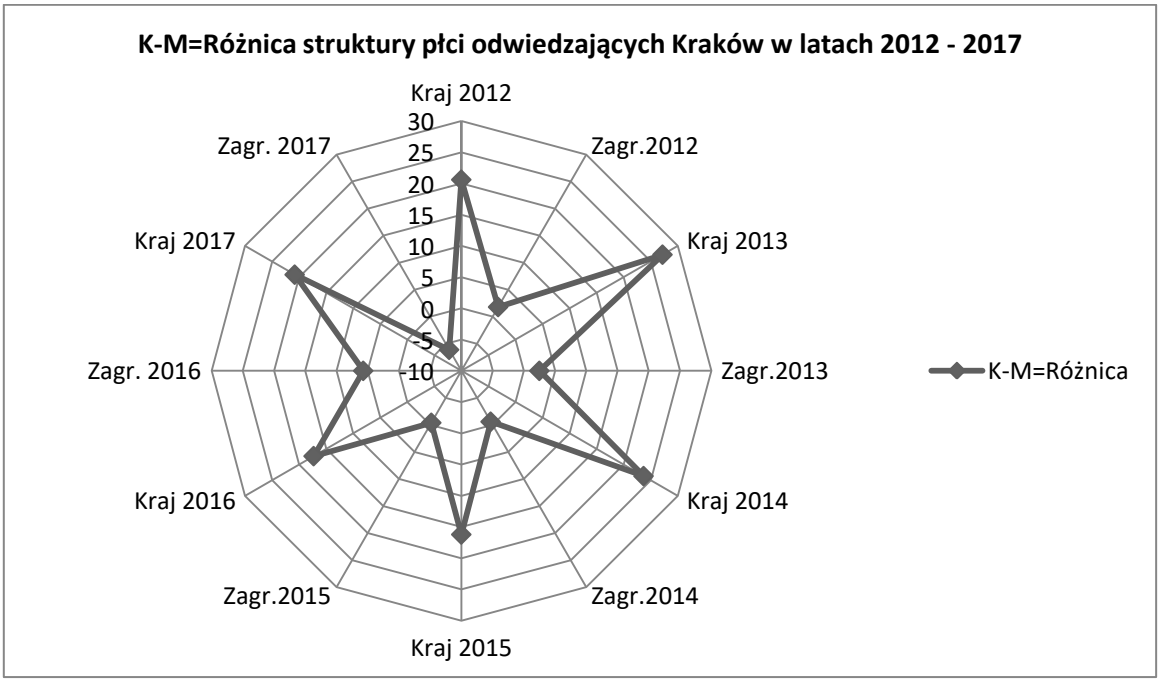

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Daje to podstawy do formułowania kolejnych zaleceń, aby ujęto w strategii rozwoju turystyki w Krakowie programy przyjazne kobietom, w tym kobietom podróżującym

z dzieckiem; tak w fazie pre- jak i post- natalnej. Warto przemyśleć kształcenie kierunkowe kadr również na poziomie studiów wyższych zawodowych pod kątem obsługi mocno sfeminizowanej turystyki. Zrozumienie prawidłowości psychosomatycznego cyklu rozwojowego kobiety i wpływających z niego uwarunkowań, powinno spowodować wytworzenie korzystnej wizerunkowo a zarazem finansowo oferty przyjazdowo-pobytowej w destynacji Kraków. Jednocześnie warto pracować również (równolegle) nad ofertą miasta wyraźnie dedykowaną mieszkającym tak w kraju jak i za granicą mężczyznom.

Rysunek 4.7.2. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według płci w latach 2008 - 2017

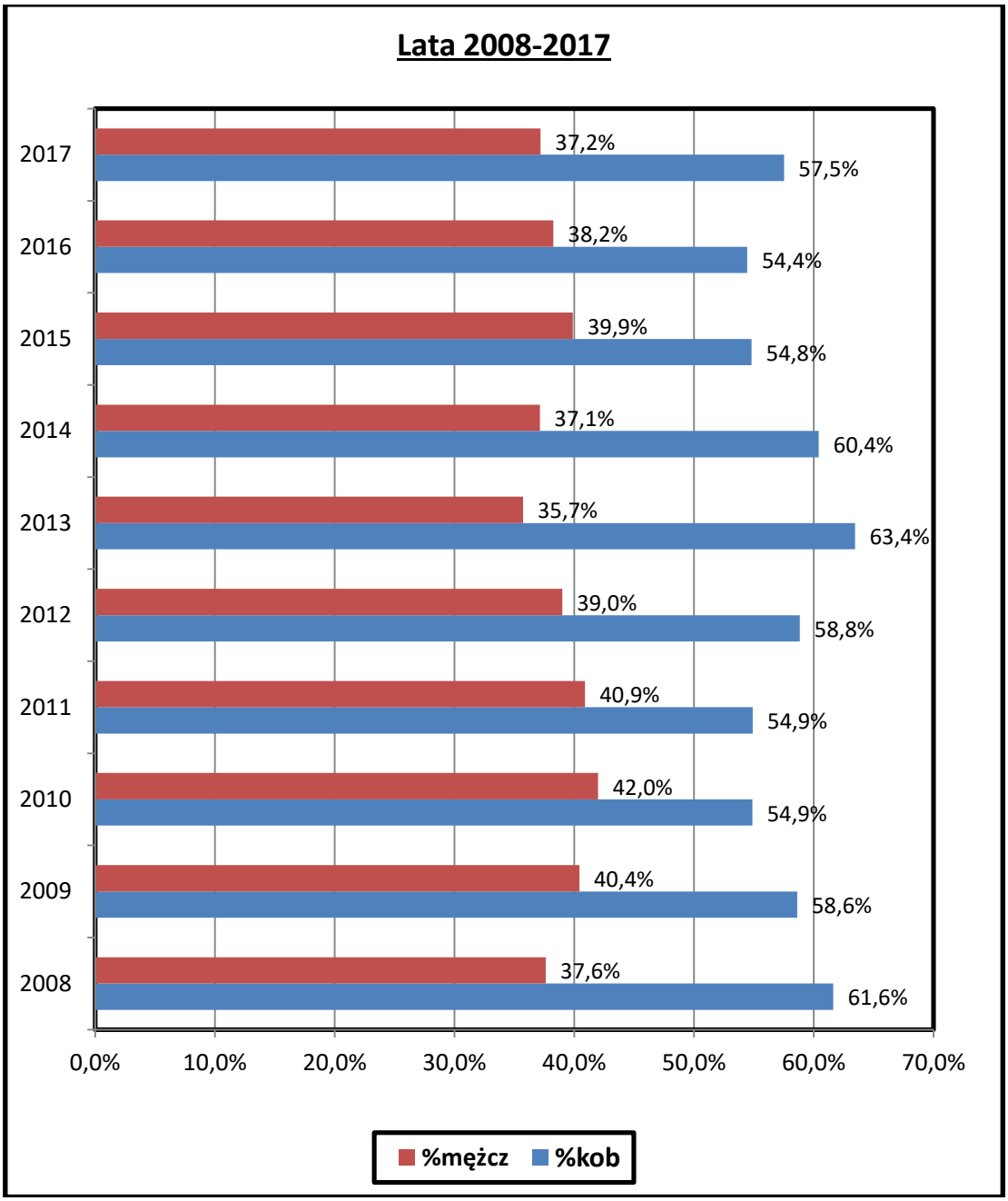

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.7.3. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według płci w ostatnich pięciu latach kolejno 2013 – 2017

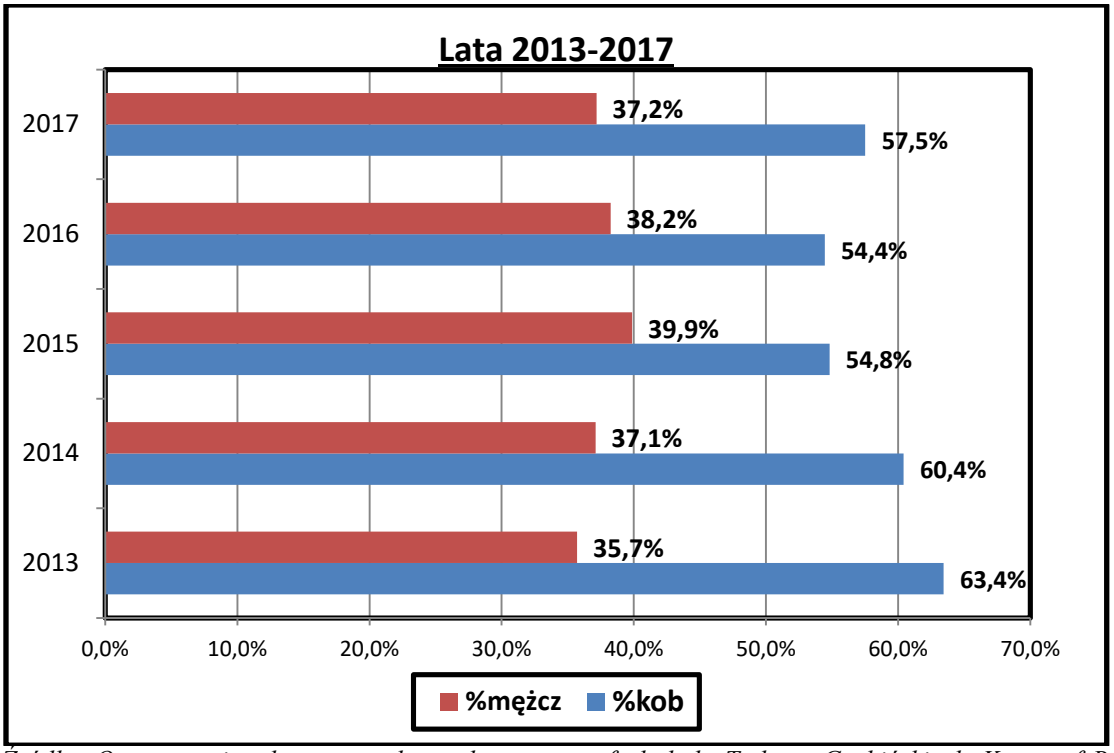

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.7.4. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według płci w agregatach dwuletnich w latach 2008 – 2017

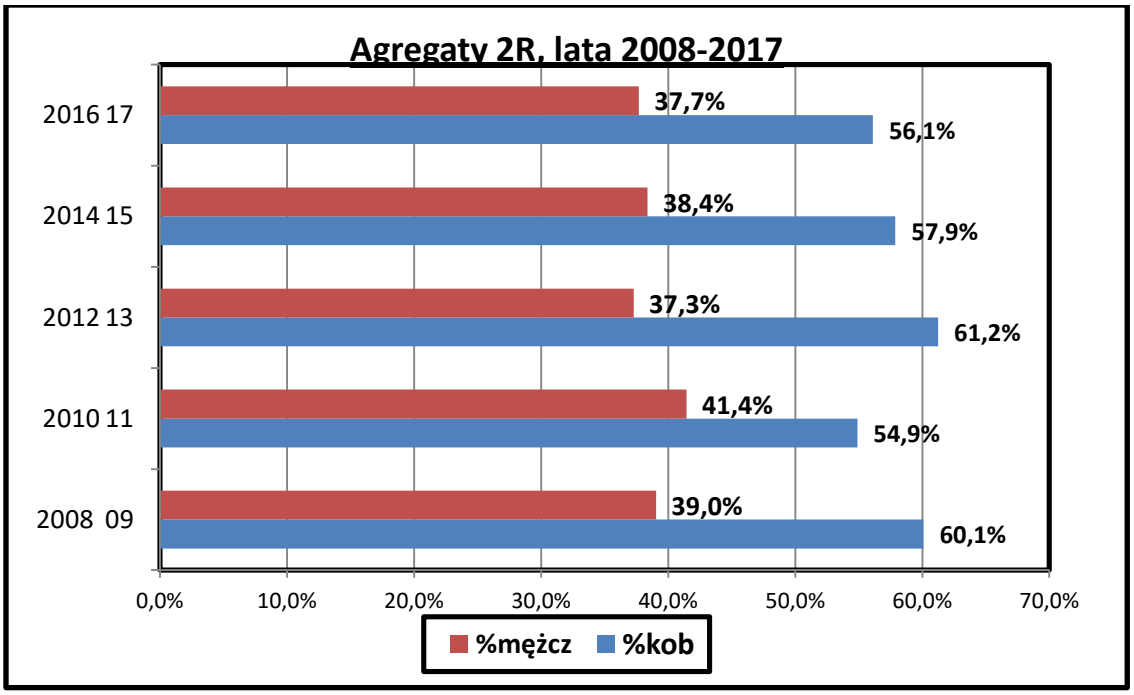

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.7.5. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według płci w agregatach trzyletnich w latach 2009 – 2017

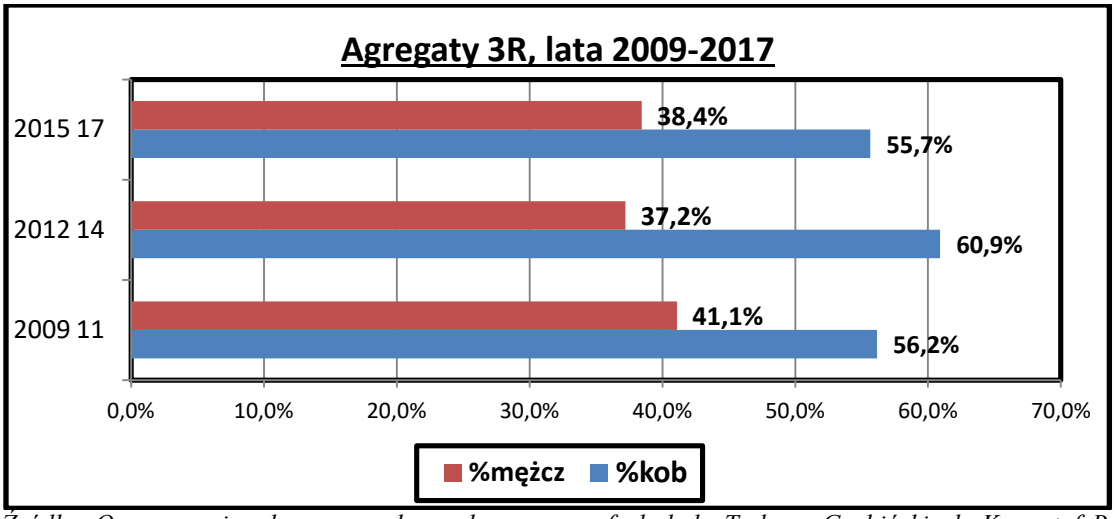

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.7.6. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według płci w agregatach pięcioletnich w latach 2008 – 2017

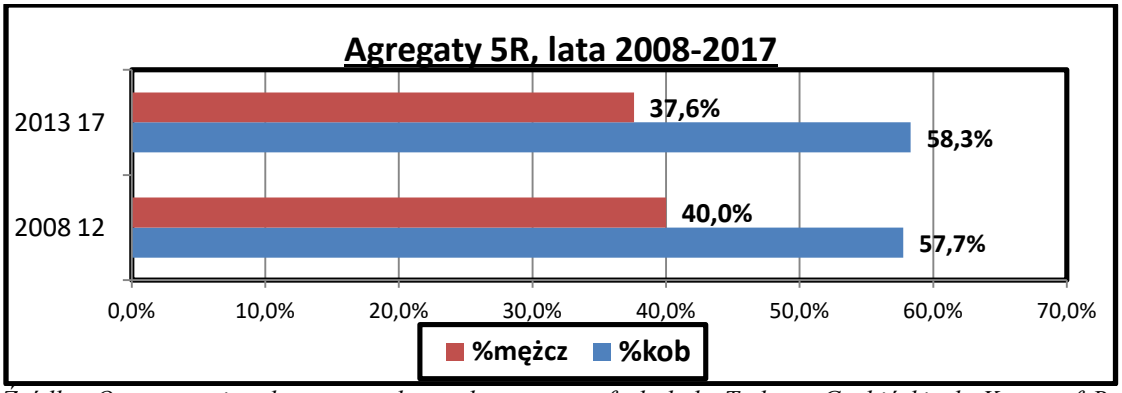

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.7.7. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według płci w agregacie dziesięcioletnim w latach 2009 – 2017

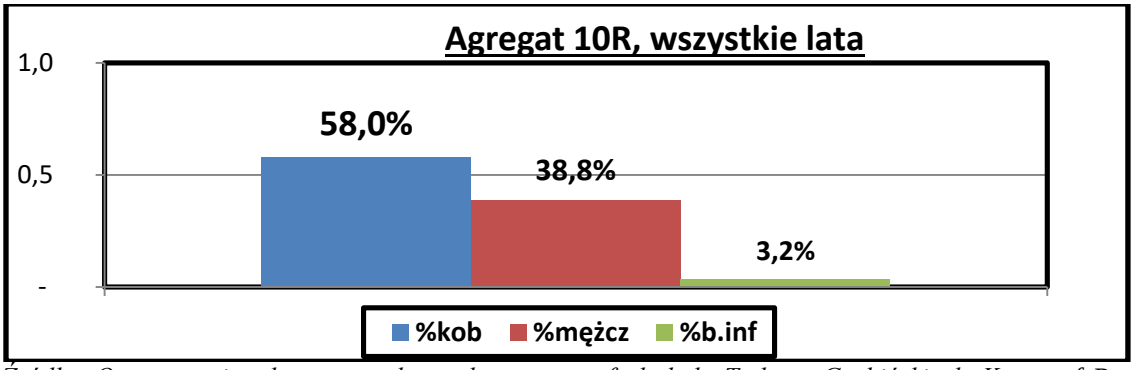

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.7.8. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według płci w poszczególnych latach 2008 - 2017

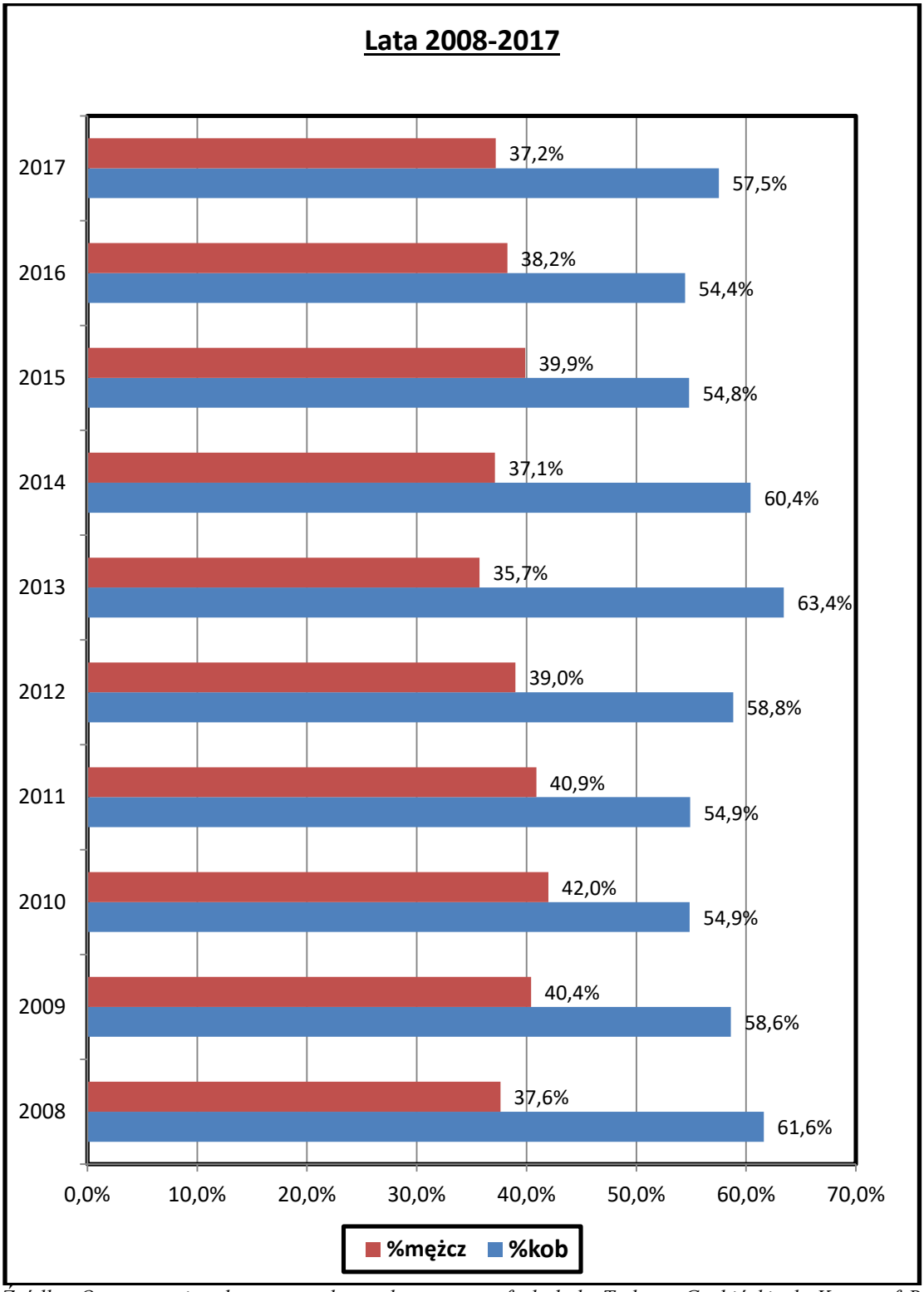

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.7.9. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według płci w ostatnich pięciu latach kolejno 2013 - 2017

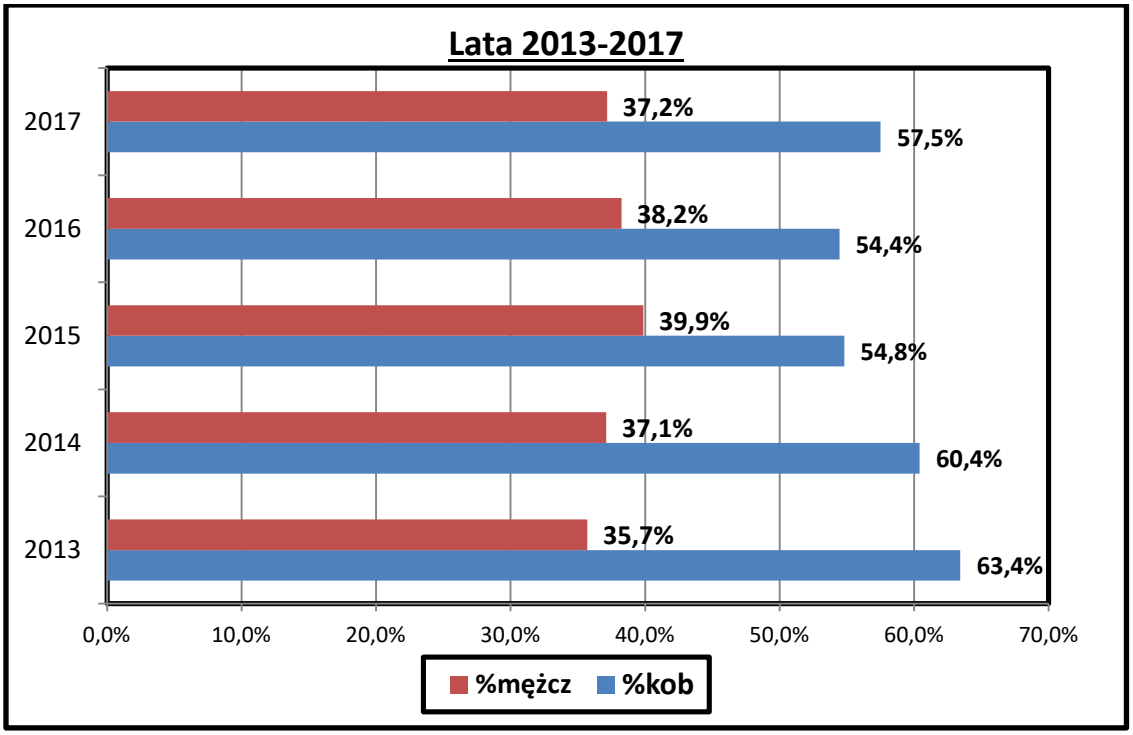

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.7.10. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według płci w agregatach dwuletnich w latach 2008 – 2017

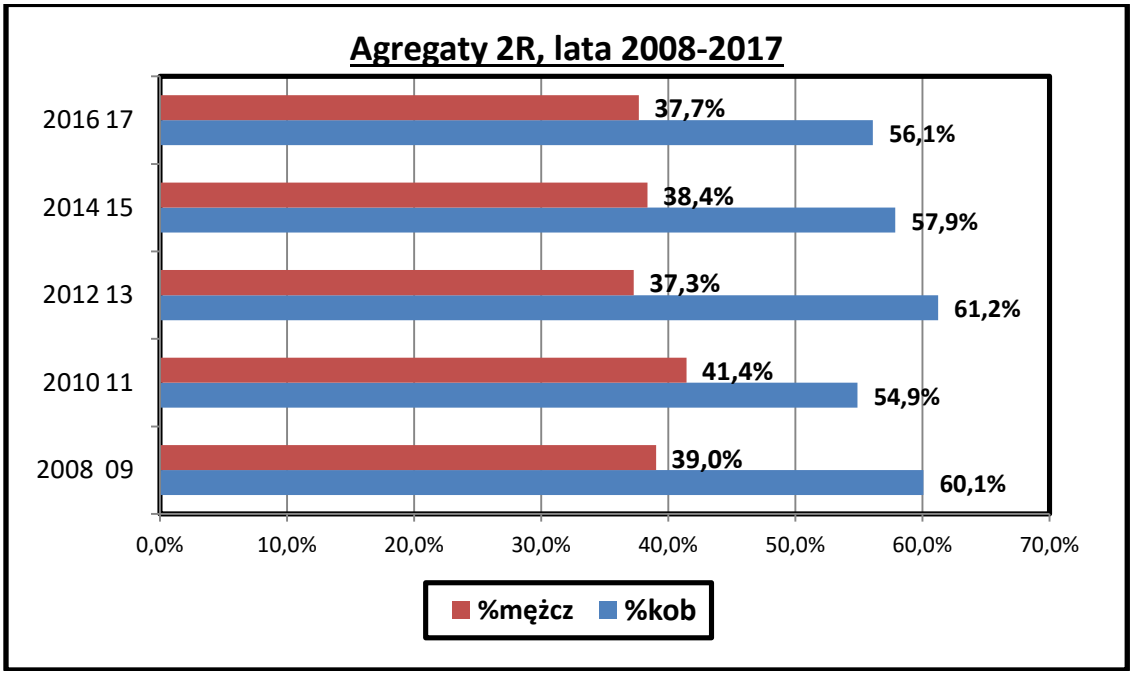

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.7.11. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według płci w agregatach trzyletnich w latach 2009 – 2017

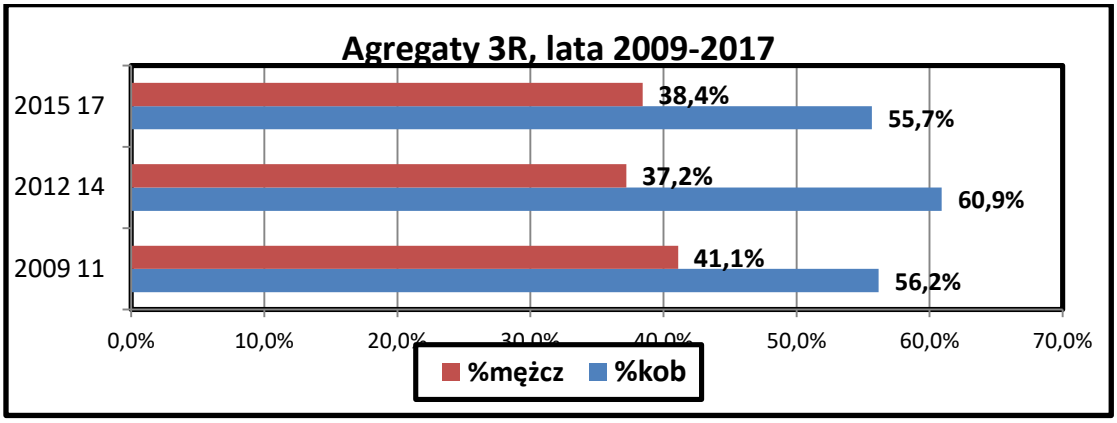

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.7.12. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według płci w agregatach pięcioletnich w latach 2008 – 2017

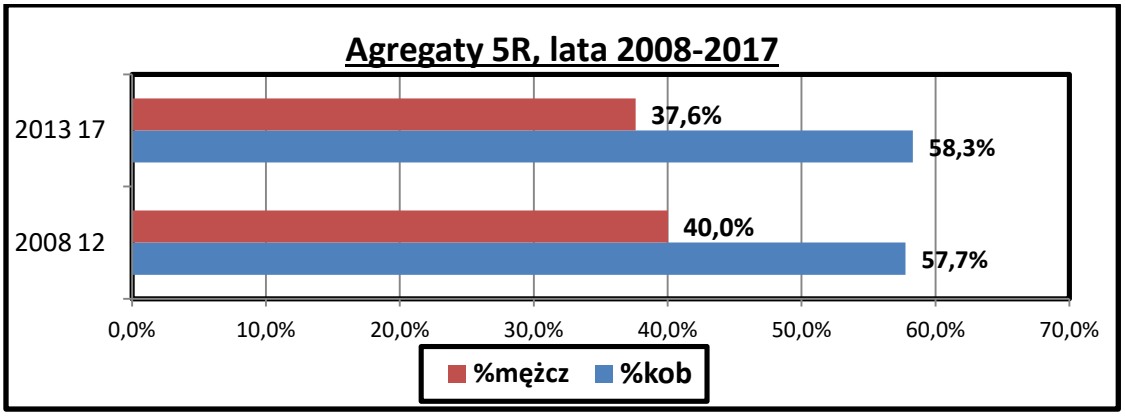

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.7.13. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według płci w agregacie dziesięcioletnim w latach 2009 – 2017

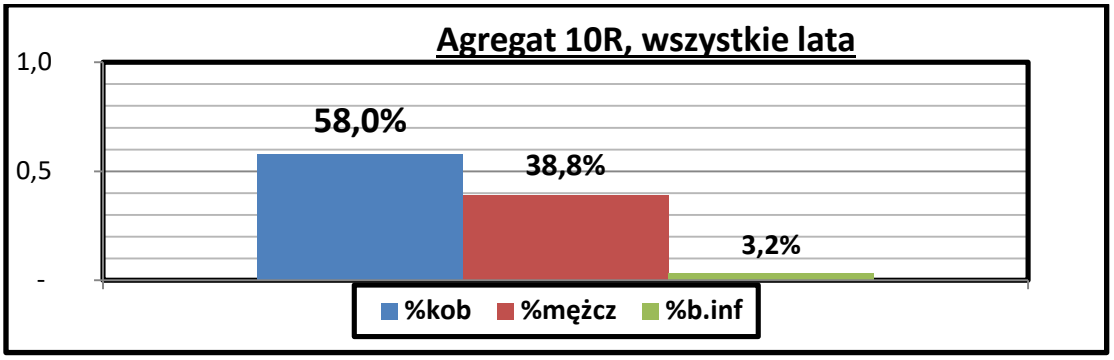

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

4.8. Struktura wiekowa odwiedzających Kraków w 2017 roku

Tabela 4.8.1. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających ogółem, krajowych i zagranicznych do Krakowa według wieku w latach 2012-2017

Tab.A1	udziały %	2012-17	Ogółem

Ogółem	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Suma
(2) 20-29	28,00%	27,64%	32,14%	30,93%	32,84%	37,06%	31,44%
(3) 30-44	31,52%	34,72%	32,25%	34,24%	26,76%	29,45%	31,53%
(4) 45-60	20,52%	18,01%	20,12%	18,38%	20,29%	16,71%	19,01%
(1) do 19	9,96%	9,51%	7,91%	7,02%	10,43%	9,39%	9,01%
(5) pow.61	10,00%	10,12%	7,57%	9,43%	9,68%	7,39%	9,02%
Suma	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Tab.A2	udziały %	2012-17	Kraj

Kraj	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Suma
(2) 20-29	25,73%	24,13%	30,94%	29,92%	30,36%	37,07%	29,71%
(3) 30-44	27,97%	34,20%	31,86%	33,23%	29,53%	28,12%	30,97%
(4) 45-60	21,12%	16,54%	19,29%	17,78%	19,49%	16,83%	18,48%
(1) do 19	15,87%	14,80%	9,57%	9,28%	14,58%	12,09%	12,49%
(5) pow.61	9,30%	10,32%	8,35%	9,80%	6,04%	5,88%	8,35%
Suma	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Tab.A3	udziały %	2012-17	Zagr

Zagranica	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Suma
(2) 20-29	30,04%	30,71%	33,60%	31,80%	34,45%	37,04%	32,97%
(3) 30-44	34,72%	35,16%	32,73%	35,09%	24,95%	30,62%	32,03%
(4) 45-60	19,99%	19,29%	21,14%	18,89%	20,82%	16,61%	19,47%
(5) pow.61	10,63%	9,95%	6,63%	9,12%	12,06%	8,72%	9,61%
(1) do 19	4,62%	4,89%	5,89%	5,11%	7,73%	7,01%	5,92%
Suma	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Tab.A4	udziały %	2012-17	Zagr-Kraj

Zagr-Kraj	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Suma
(2) 20-29	4,31%	6,58%	2,66%	1,88%	4,09%	-0,03%	3,26%
(3) 30-44	6,75%	0,96%	0,88%	1,87%	-4,58%	2,50%	1,06%
(4) 45-60	-1,13%	2,75%	1,85%	1,11%	1,33%	-0,23%	0,99%
(1) do 19	-11,26%	-9,91%	-3,68%	-4,17%	-6,85%	-5,08%	-6,57%
(5) pow.61	1,33%	-0,38%	-1,71%	-0,68%	6,01%	2,84%	1,26%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.8.1. Struktura procentowa ogółem przyjazdów odwiedzających do Krakowa według wieku w roku 2017

Rys.B1	2017	Ogółem

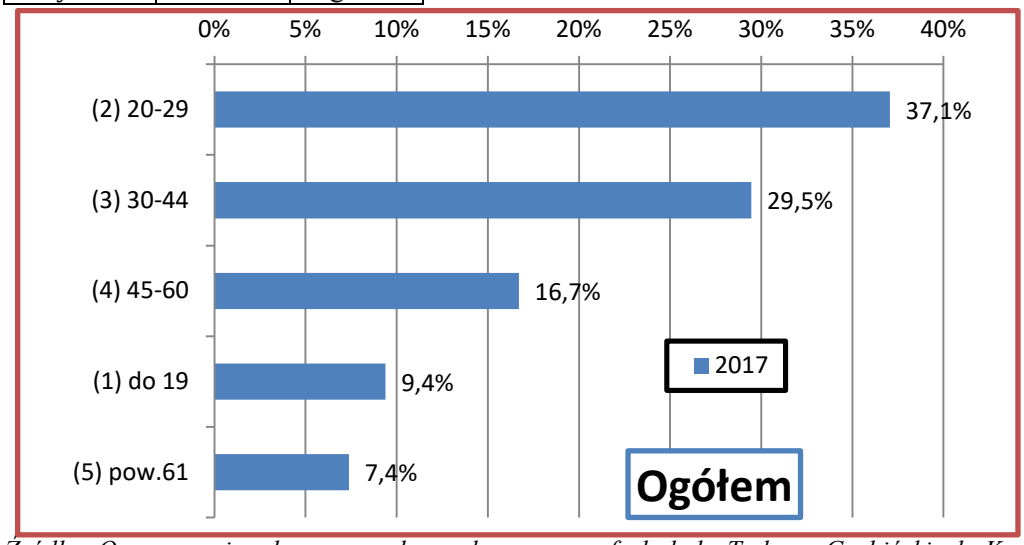

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.8.2. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według wieku w roku 2017

Rys.B2	2017	Kraj

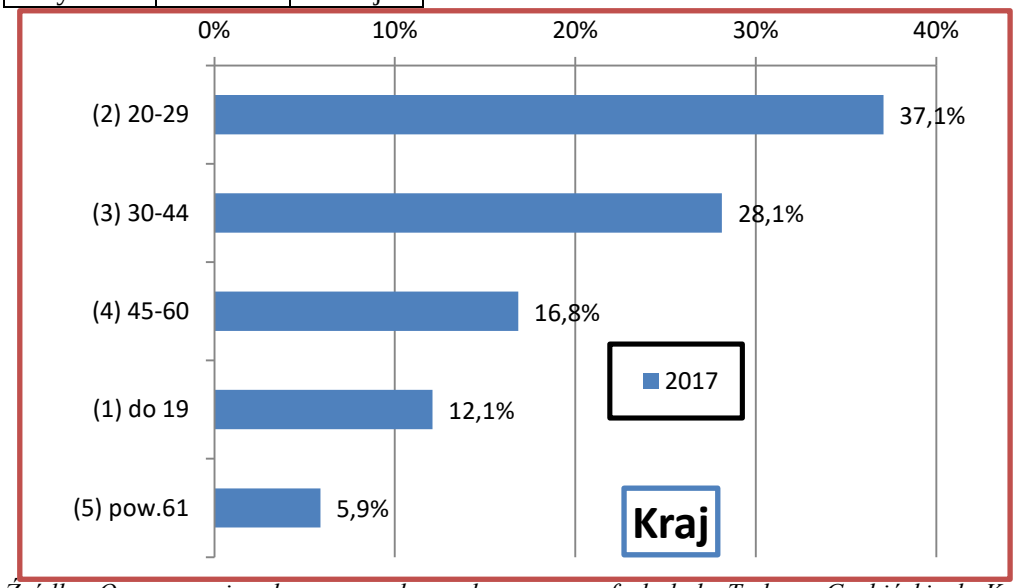

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.8.3. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według wieku w roku 2017

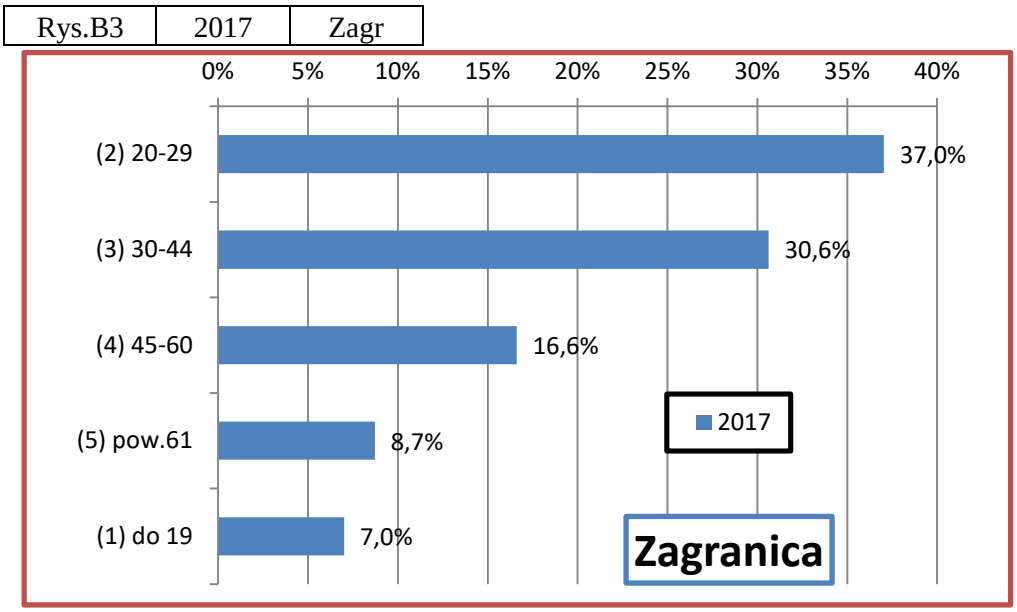

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Z powyższych danych zawartych w tabeli nr 4.8.1 widać, że w przypadku turystów będących w wieku 61 i więcej lat, udział w strukturze, analizując lata 2012-2017, wynosi 9%. Osoby będące w tym wieku są mocno wrażliwe na wszelkie przejawy zagrożeń swojego życia, zdrowia i/lub mienia. Podobnie „wrażliwa" pod tym względem jest kategoria „młodzież", która do 16 - 19 roku życia (mimo pełnoletności) zależna jest od decyzji i „wrażliwości" rodziców i/lub opiekunów, a stanowiąca w ostatnich 5 latach średnio również 9% całości strumienia ruchu turystycznego. Trzon odwiedzających stanowią ludzie młodzi w wieku 30-44 lat dla których średnia udziałów w strukturze ruchu turystycznego za ostatnie pięć lat wynosi ponad 30% natomiast drugą grupą wiekową w strukturze strumienia turystów przyjeżdżających do Krakowa są osoby w wieku 45-60 lat z średnim wynikiem za lata 2012 – 2017 prawie 20% udziałów. To wśród nich kryje się zapewnie tak bardzo pożądany przez branżę turystyczną i władze miasta turysta *„PREMIUM"*. Jednak warto problem ten przeanalizować oddzielnie, najlepiej w odrębnym raporcie poświęconym tej tematyce, zakładając roboczo, że tym typem turysty określamy osobę wydającą jak najwięcej pieniędzy podczas pobytu w mieście i pozostającą/nocująca jak najdłużej w wysokogwiadkowych obiektach hotelowych. Znając

parametry wyjściowe tego rodzaju grupy turystów będziemy mogli określić deklarowane przez nich cele przyjazdu do Krakowa jak również zasugerować rodzaj i zakres działań promocyjnych skierowanych bezpośrednio właśnie do tej grupy przyjezdnych w tym również tych, którzy jeszcze do Krakowa w swoimi życiu nie dotarli a którym Kraków z racji swoich walorów dziedzictwa kulturowego i aktualnej oferty wydarzeń historyczno-artystyczno-kulturalnych mógłby się spodobać do tego stopnia by chcieli do niego wielokrotnie wracać, jako uczestnicy kolejnych, nowych lub cyklicznych wyjątkowych wydarzeń kulturalnych. Warto również prześledzić grupę wiekową 61+, która pod względem dyspozycyjności czasowej jest najbardziej ciekawą dla organizatorów turystyki przyjazdowej oferujących dla klientów z tego segmentu rynku turystycznego, dłuższe pakiety pobytowe w mieście i okolicach. Ten rodzaj turysty z segmentu „turystyki srebrnych głów" [13] wymaga bardzo starannej oferty i omawiany był między innymi na III Małopolskim Kongresie **„Srebrna Gospodarka szansą dla Małopolski"** w 6.X.2017 roku**.** „Srebrny wiek", jak każdy inny, ma swoje prawa, ale też i pewne ograniczenia, o których jako przedstawiciele branży turystycznej w „Obszarze Recepcji Turystycznej" szykując ofertę pobytową w Krakowie musimy pamiętać. Wyniki badań dziewięcioletnich 2008 – 2016 dostępne są w prezentacji na stronie Małopolskiej Organizacji Turystycznej[14]

[13] Czytaj więcej: http://www.gazetakrakowska.pl/wiadomosci/a/uciekamy-do-lepszych-miejsc-ale-robmy-to-wolniej-bo-szok-wolnosci-moze-zaszkodzic-naszemu-zdrowiu,12576930/ dostęp: 2018-05-11

[14] Turystyka „srebrnych głów" do Krakowa w latach 2008 – 2016 według badań ruchu turystycznego Międzyuczelnianego Zespołu Ekspertów MOT dla Urzędu Miasta Krakowa http://www.mot.krakow.pl/badanie-ruchu-turystycznego.html dostęp: 2018-05-11 Borkowski K, Grabiński.T, Prezentacja z panelu dyskusyjnego na III Małopolskim Kongresie „**Srebrna Gospodarka szansą dla Małopolski"** w 6.X.2017 roku

4.9. Status materialny respondenta

Tradycyjnie zdecydowana większość odwiedzających Kraków określała swój status materialny jako dobry lub średni. Pytanie o status materialny dotyczy subiektywnej oceny własnej zamożności dokonanej przez respondenta. Wyniki z 2017 roku potwierdzają obserwacje z lat poprzednich, że najczęściej podróżują osoby zamożne [status materialny dobry i bardzo dobry], stanowiły one w roku 2017 prawie 80% (79,21%) ogółu strumienia ruchu turystycznego co daje średnio za lata 2012-2017 = prawie 77% (76,26%). Widać jednak w 2017 roku wzrost o ok. 4% udziałów w strukturze przyjazdów (w stosunku do wyniku z lat poprzednich z 12,33% w 2016 roku do 16,27% w roku 2017) osób o bardzo dobrej sytuacji materialnej. Grupa o subiektywnie deklarowanym złym statusie materialnym w 2017 roku pozostaje na identycznym jak w latach ubiegłych poziomie z wynikiem ponad 1% (średnia za sześć lat 1,39%). Jest to wyraźnym dowodem, że osoby subiektywnej ocenie deklarujące się jako biedne, turystycznie również podróżują, chociaż w ograniczonym zakresie. Istnieje pilna i realna możliwość przy kumulacji danych z obserwacji 2003 - 2017, aby przeprowadzić dogłębną analizę tej grupy turystów[15].

Tabela 4.9.1. Struktura procentowa ogółem przyjazdów odwiedzających krajowych i zagranicznych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2012- 2017

Tab.A1	udziały %	2012-17	Ogółem

Ogółem	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Suma
2 dobry	67,41%	67,85%	65,65%	62,91%	60,25%	62,94%	64,48%
3 średni	18,55%	21,16%	24,24%	24,01%	25,84%	19,67%	22,35%
1 b.dobry	12,89%	9,60%	8,55%	11,57%	12,33%	16,27%	11,78%
4 zły	1,16%	1,39%	1,56%	1,51%	1,57%	1,11%	1,39%
Suma	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

[15] BORKOWSKI, K., *Turystyka osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na podstawie badań przyjazdowego ruchu turystycznego do Krakowa w latach 2008-2017 WSTiE Sucha Beskidzka – praca w toku, poziom zaawansowania opracowanie na ukończeniu*

Tabela 4.9.2. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2012- 2017

Tab.A2	udziały %	2012-17	Kraj

Kraj	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Suma
2 dobry	59,44%	59,96%	63,09%	59,18%	58,36%	63,81%	60,82%
3 średni	26,90%	29,48%	27,49%	31,01%	32,48%	22,77%	28,23%
1 b.dobry	11,57%	7,79%	7,54%	6,98%	7,19%	12,52%	8,88%
4 zły	2,09%	2,77%	1,88%	2,83%	1,97%	0,90%	2,07%
Suma	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Tabela 4.9.3. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2012- 2017

Tab.A3	udziały %	2012-17	Zagr

Zagranica	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Suma
2 dobry	75,03%	74,85%	68,77%	66,09%	61,50%	62,15%	67,79%
3 średni	10,55%	13,78%	20,28%	18,05%	21,45%	16,82%	17,03%
1 b.dobry	14,15%	11,21%	9,77%	15,47%	15,74%	19,73%	14,40%
4 zły	0,27%	0,17%	1,18%	0,39%	1,30%	1,31%	0,78%
Suma	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Tabela 4.9.4. Różnice pomiędzy wskaźnikami struktury wynikającymi z odpowiedzi turystów zagranicznych i turystów krajowych A4=A3-A2 odwiedzających Kraków według statusu materialnego respondenta w latach 2012- 2017dla

Tab.A4	udziały %	2012-17	Zagr-Kraj

Zagr-Kraj	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Suma
2 dobry	15,59%	14,88%	5,68%	6,90%	3,14%	-1,66%	6,97%
3 średni	-16,35%	-15,70%	-7,21%	-12,96%	-11,02%	-5,96%	-11,20%
1 b.dobry	2,58%	3,42%	2,24%	8,49%	8,55%	7,21%	5,52%
4 zły	-1,82%	-2,60%	-0,71%	-2,44%	-0,66%	0,40%	-1,29%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.9.1. Struktura procentowa ogółem przyjazdów odwiedzających do Krakowa według statusu materialnego respondenta w roku 2017

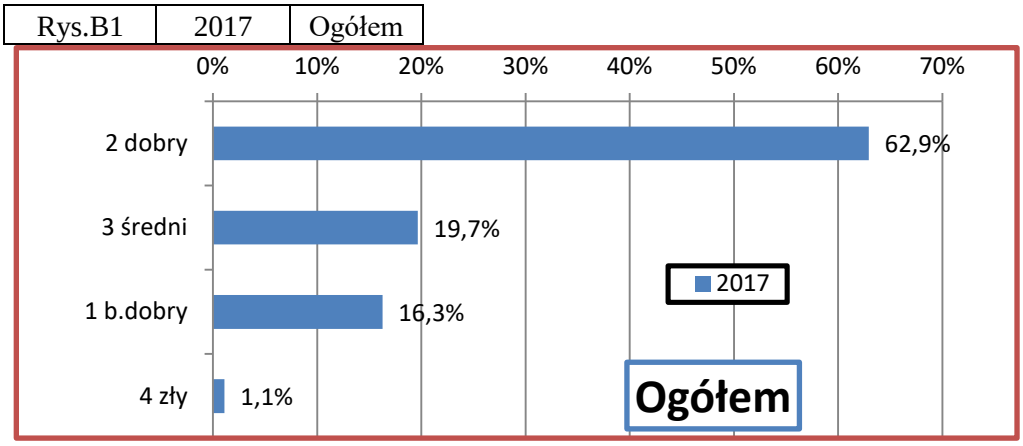

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.9.2. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w roku 2017

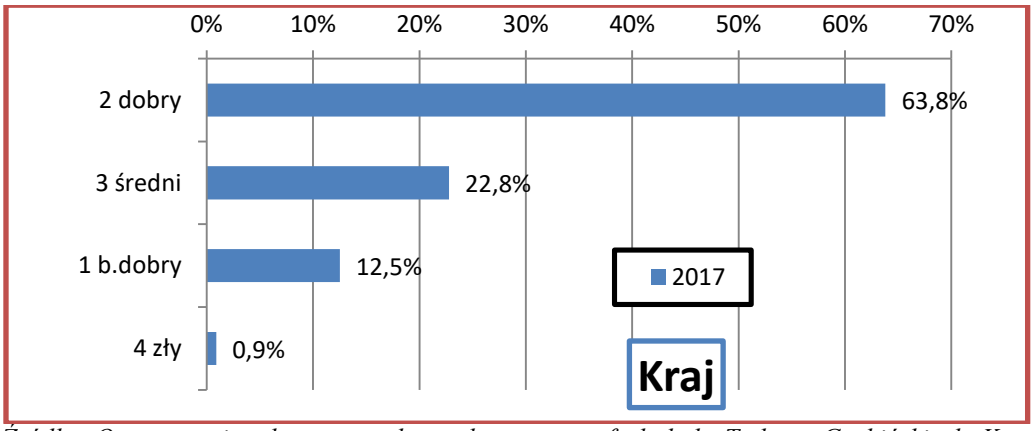

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.9.3. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w roku 2016

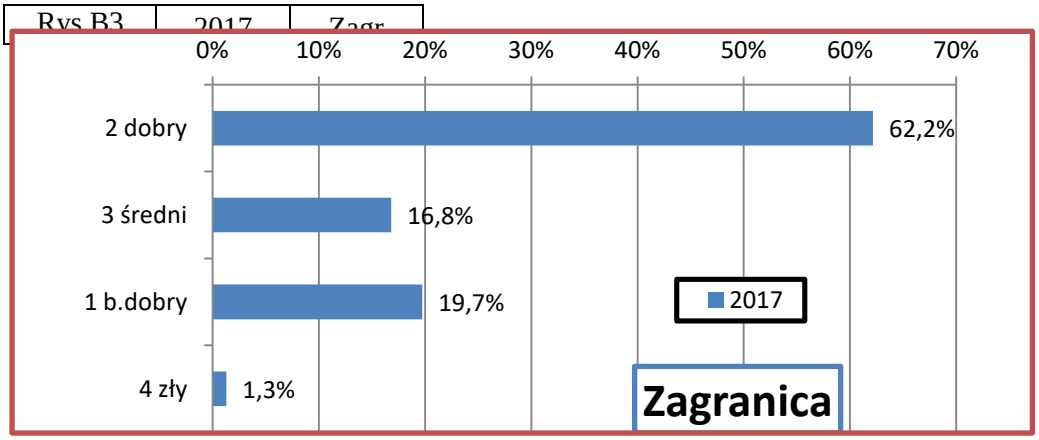

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.9.4. Struktura procentowa przyjazdów ogółem odwiedzających do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017

Rys.C1	2015-17	Ogółem

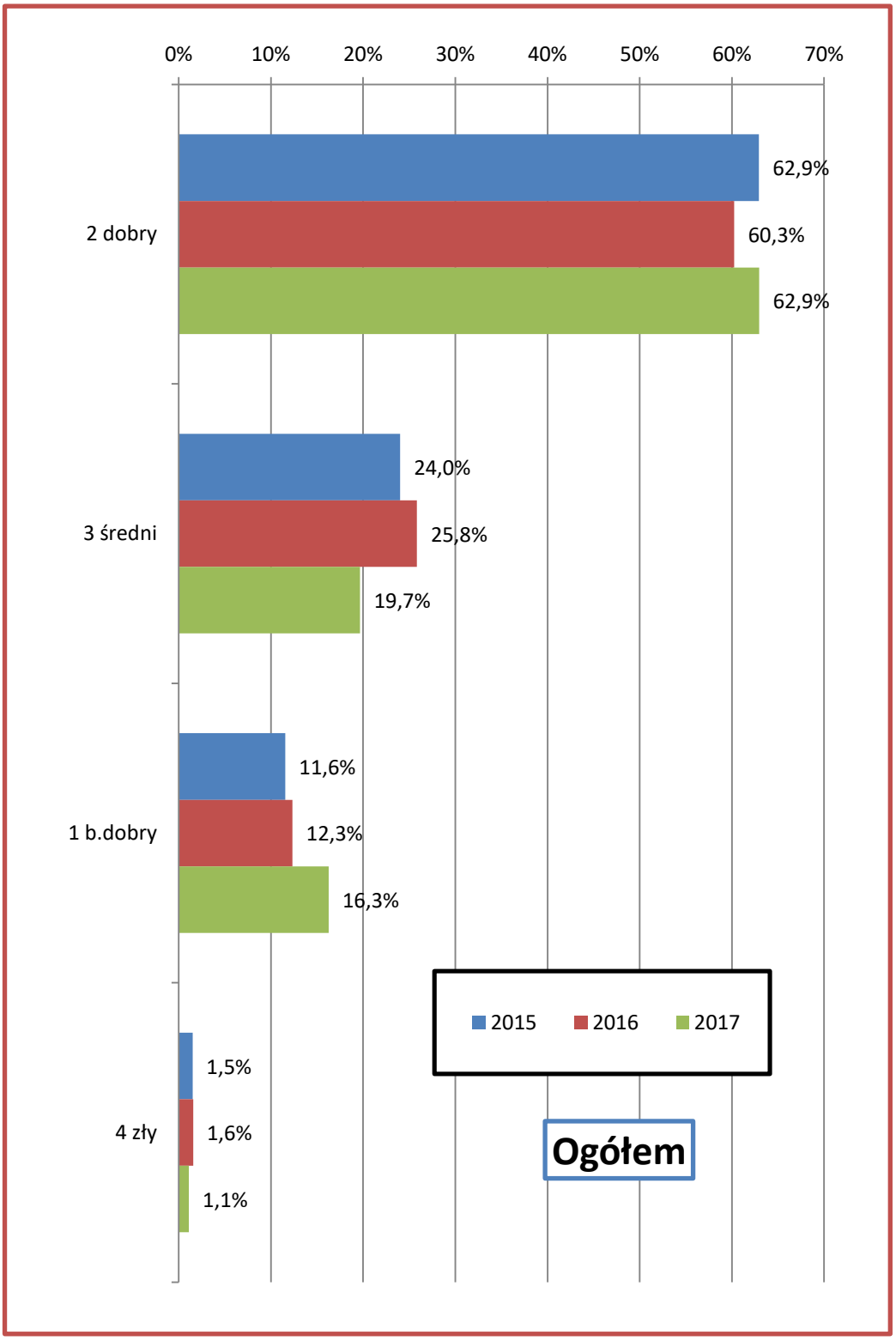

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.9.5. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017

Rys.C2	2015-17	Kraj

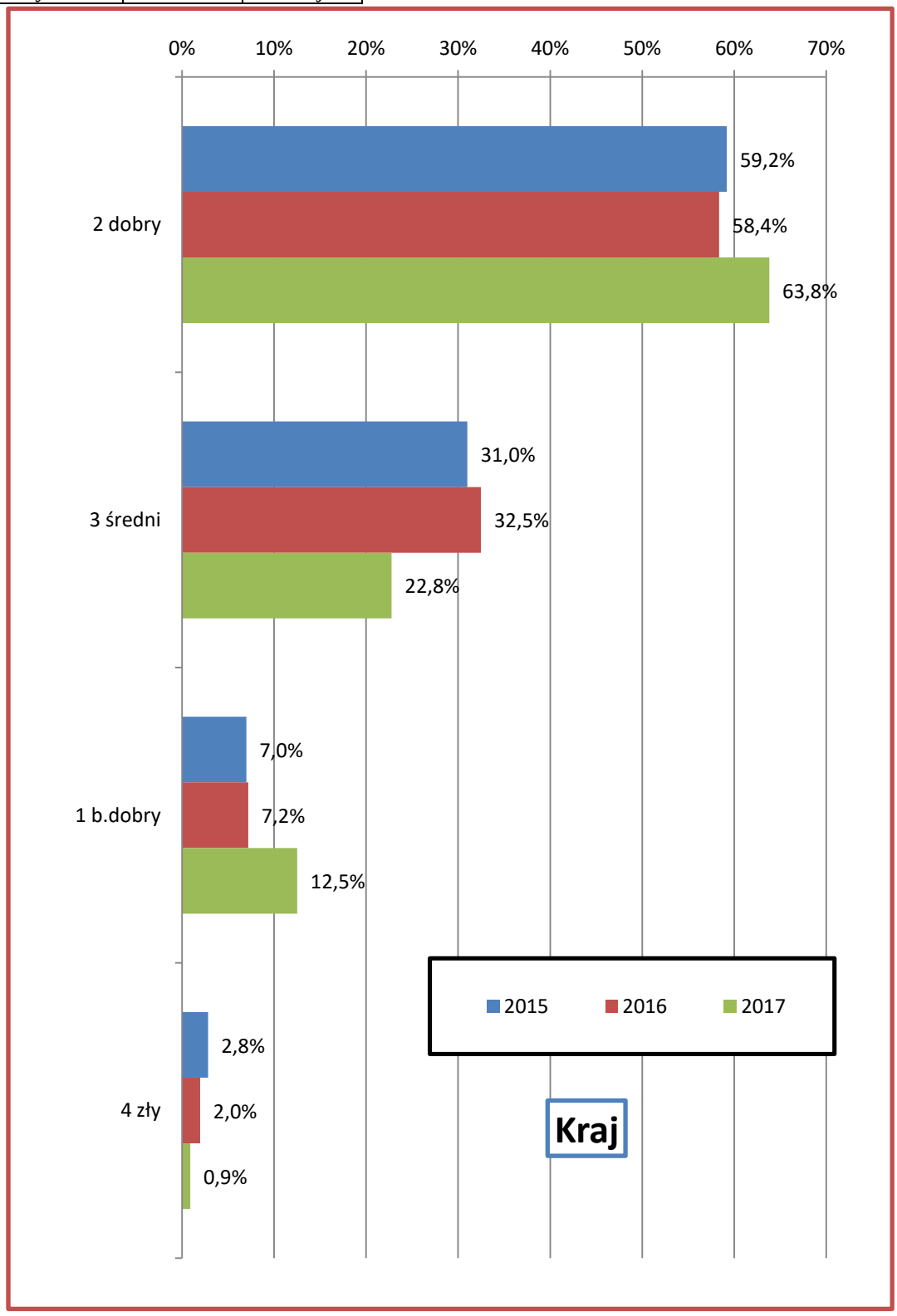

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.9.6. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017

Rys.C3	2015-17	Zagr

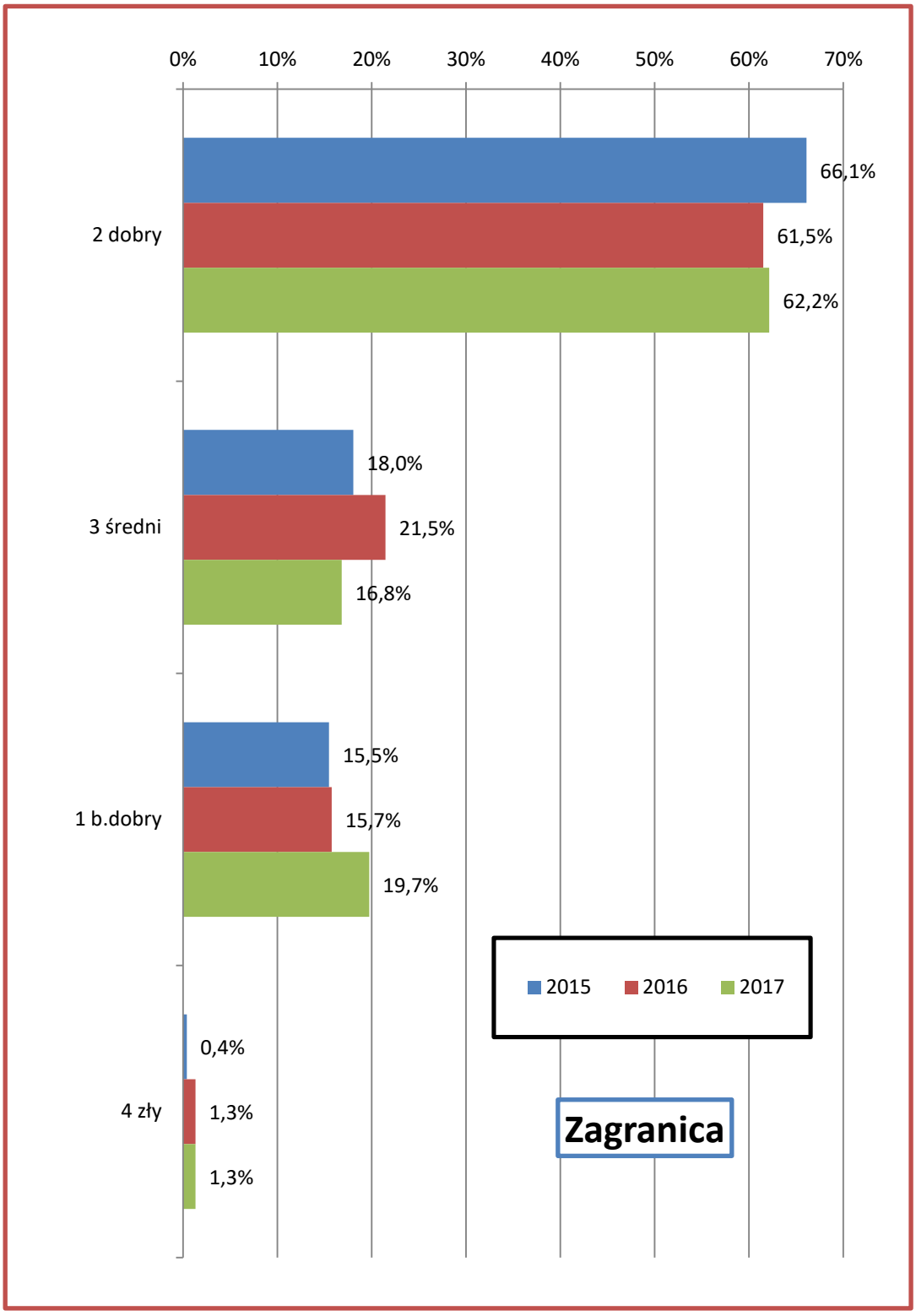

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.9.7. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych i zagranicznych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017

Rys.D1	2012-17	Kraj

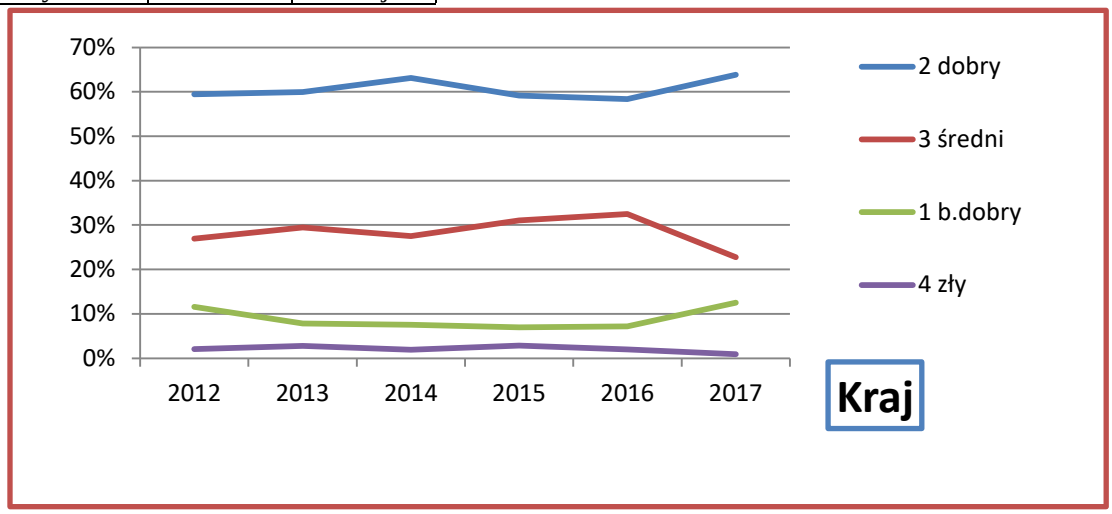

Rys.D2	2012-17	Zagr

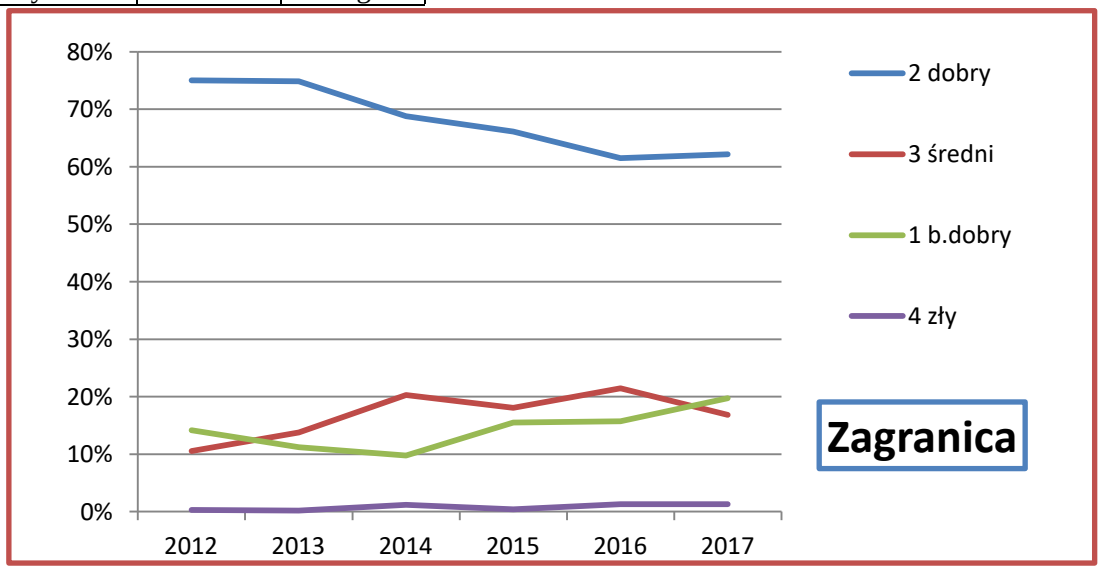

Rys.D3	2012-17	Kraj/Zagr	war.1,2,3

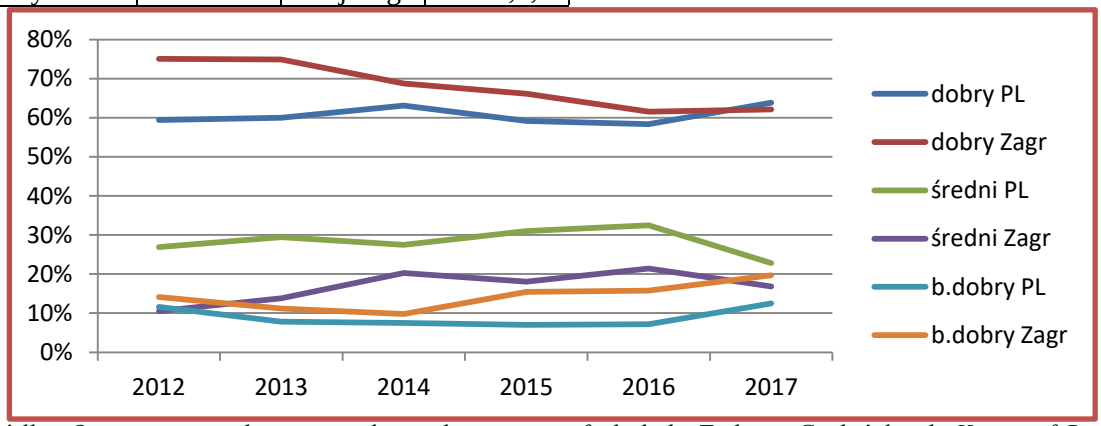

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 4.9.8. Struktura różnic procentowych przyjazdów odwiedzających zagranicznych do krajowych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017

Rys.E4	Zagr-Kraj	2015-17

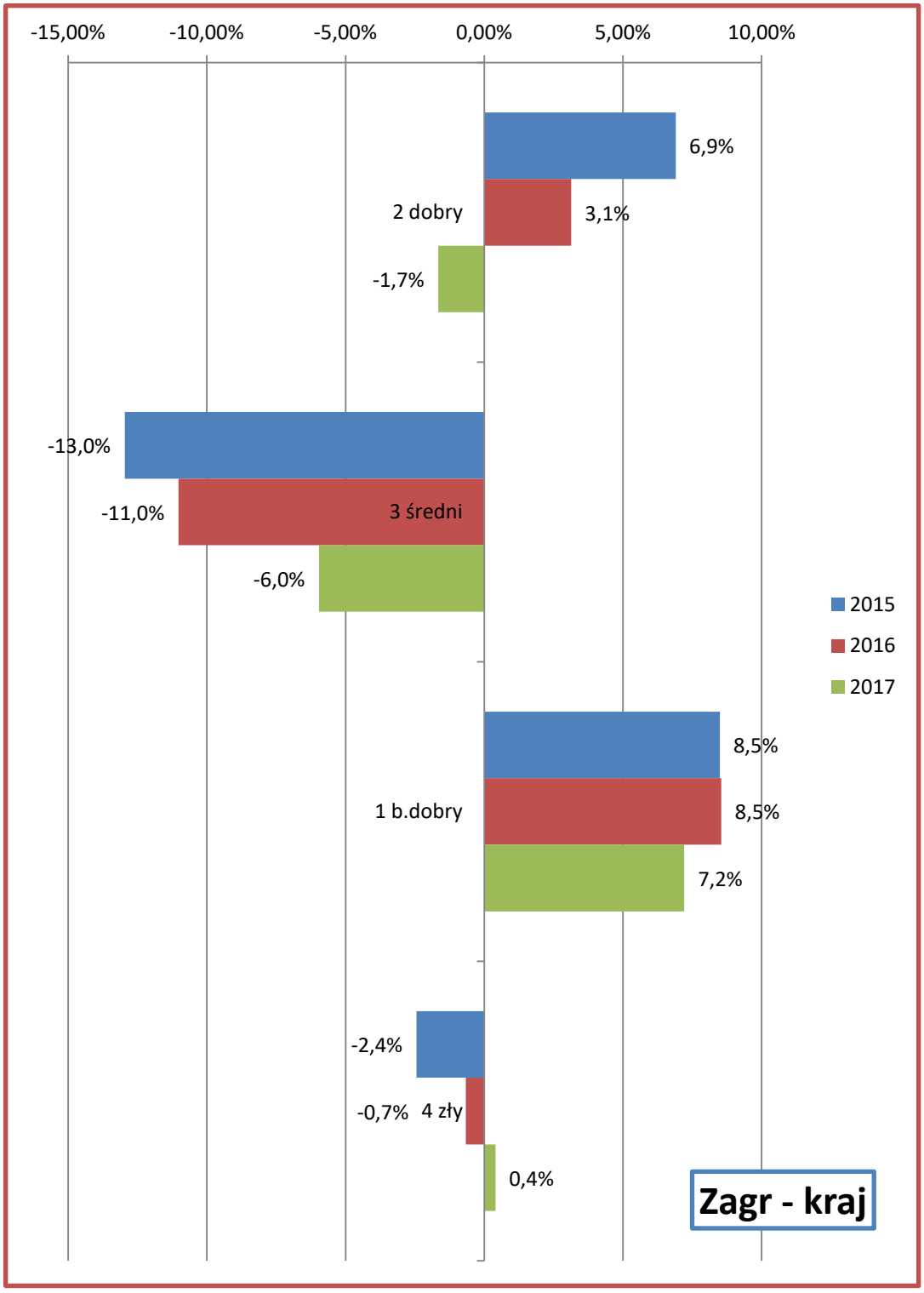

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 4.9.9. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych i krajowych do Krakowa dla trzech głównych udziałowców według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017

Rys.F1	2015-17	Zagr/Kraj	war.1

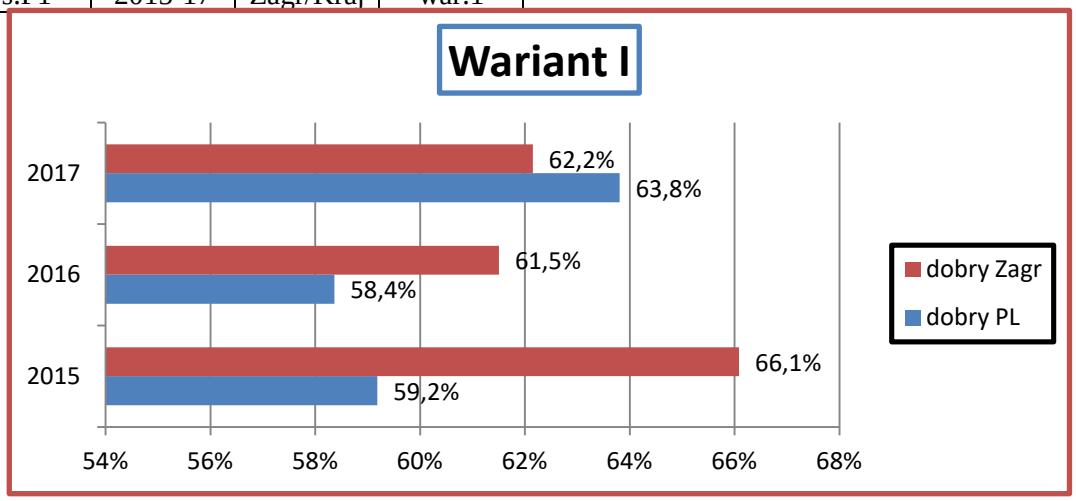

Rys.F2	2015-17	Zagr/Kraj	war.2

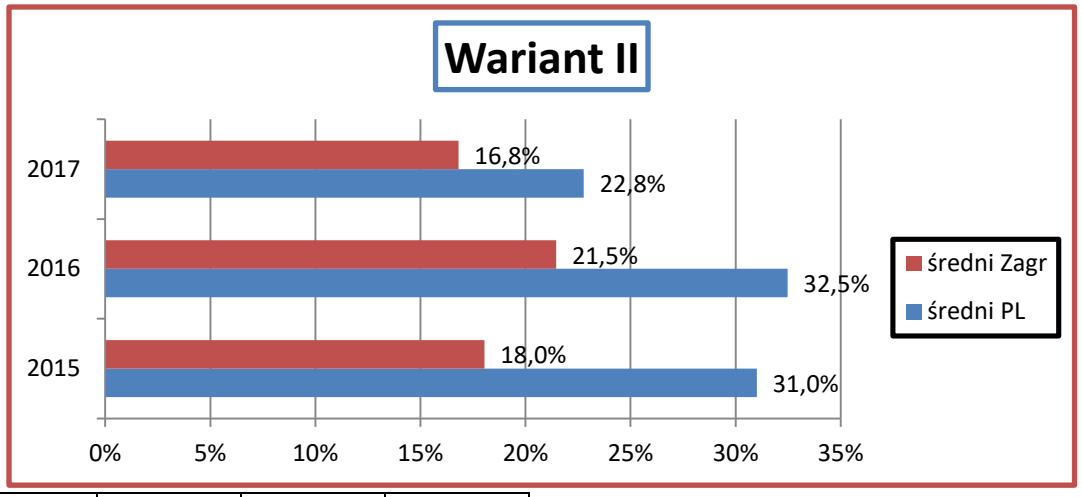

Rys.F3	2015-17	Zagr/Kraj	war.3

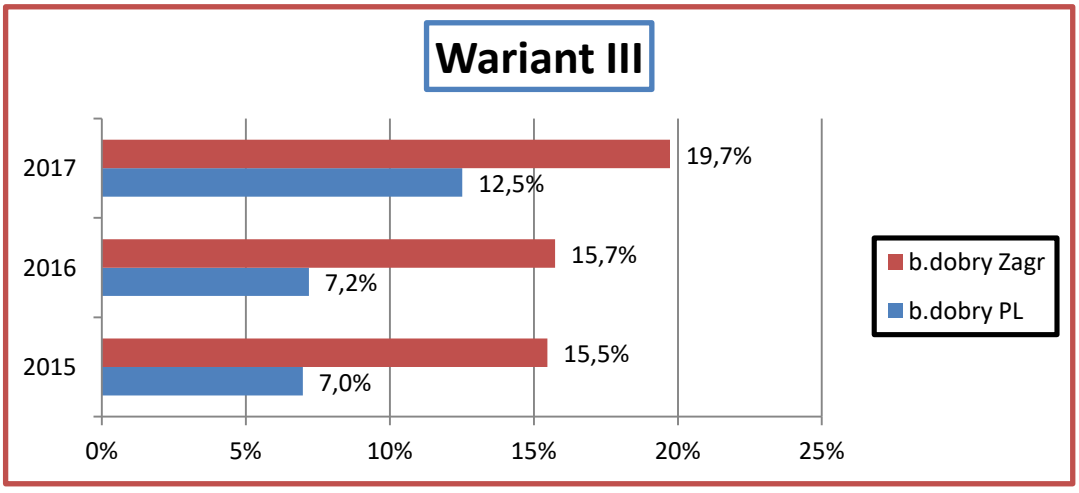

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 4.9.10. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych i krajowych do Krakowa dla trzech głównych udziałowców według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017

Rys.F4	2015-17	Zagr/Kraj	war.1,2,3

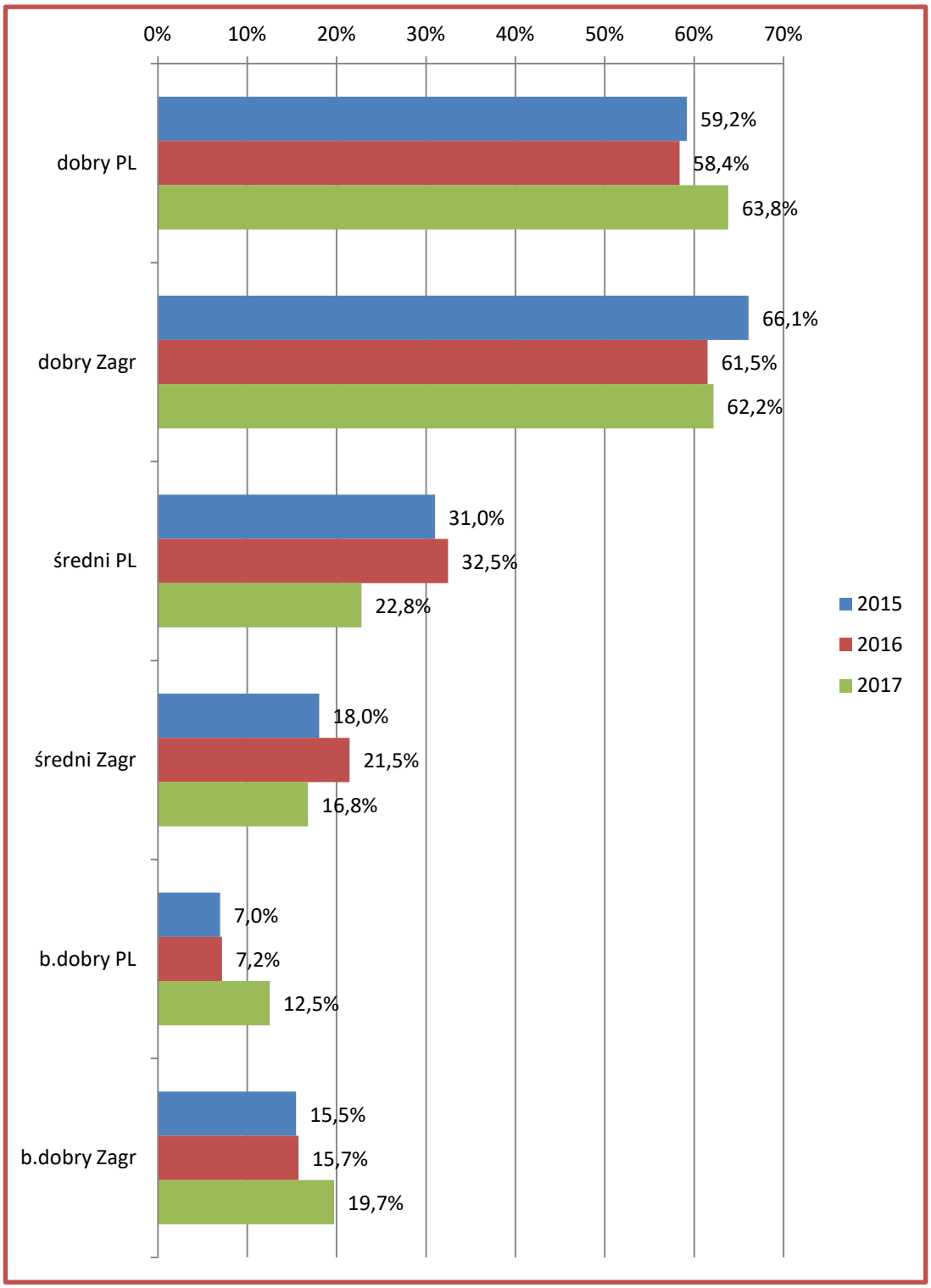

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rozdział 5. Analiza informacji dotyczących pobytu odwiedzających w Krakowie

5.1. Długość pobytu w mieście

W badaniach z 2017 roku odnotowano następujące zmiany w strukturze czasu pobytu turystów krajowych w Krakowie w stosunku do wyników z roku 2016:

- nastąpił wzrost udziałów o prawie 2% pobytów tranzytowych (do 3 godzin)
- odnotowano wzrost o prawie 1,5% udziałów w kategorii pobytów jednodniowych bez noclegów
- wzrost w kategorii „1 –noc" o prawie 1,5% udziałów
- wzrost w kategorii „2-3 noce" o prawie 1,5% udziałów
- spadek w kategorii „4-7 – nocy" o prawie 3,5% udziałów,
- spadek w kategorii „>7 – nocy" o 4,5% udziałów

Tabela 5.1.1. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających miasto w 2017 roku (w %) dla odwiedzających ogółem, krajowych i zagranicznych

Długość pobytu	Ogółem	Krajowi	Zagraniczni
Do 3 godzin	8,18%	13,61%	3,46%
1 dzień (bez noclegu)	11,40%	20,54%	3,46%
1 noc	12,31%	17,84%	7,51%
2 noce	13,99%	17,54%	10,92%
3 noce	15,28%	12,02%	18,10%
4 noce	12,91%	5,95%	18,96%
5 nocy	7,52%	3,80%	10,76%
6 nocy	4,82%	2,27%	7,03%
7 nocy	4,62%	1,59%	7,24%
8-13 nocy	3,08%	1,53%	4,42%
14-20 nocy	1,23%	0,74%	1,65%
Powyżej 20 nocy	0,77%	0,67%	0,85%
Brak danych	3,90%	1,90%	5,64%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

W strukturze czasu pobytów obcokrajowców w 2017 roku odnotowano następujące zmiany w stosunku do roku 2016:

- wzrost udziałów o 1,4% pobytów tranzytowych (do 3 godzin)
- spadek udziałów o 0,3% w kategorii pobytów jednodniowych bez noclegów
- wzrost udziałów w kategorii „1 –noc" o prawie 1%

- spadek udziałów w kategorii „2-3 noce” o ponad 6%
- wzrost udziałów w kategorii „4-7 – nocy” o ponad 8%
- spadek udziałów w kategorii „>7 – nocy” o ponad 5%

Wynik ten wskazuje na zwiększanie pobytów pasanckich (tranzytowych) bez noclegu przez odwiedzających jednodniowych tak krajowych jak i zagranicznych, przy jednoczesnym wydłużaniu pobytu turystów obu grup szczególnie w kategorii „1 – noc”. Zaobserwowano w obu analizowanych grupach spadek udziałów w kategori „>7 – nocy”. Jest to informacja zmuszająca do głębszej analizy danych i poszukiwania przyczyn krótszego przebywania w Krakowie tak turystów zagranicznych jak i krajowych. Zanotowano jednakowoż zwiększenie się udziałów w strukturze długości pobytu turystów zagranicznych w kategorii „4-7 – nocy” o ponad 8% i turystów krajowych w kategorii „2-3 noce” o prawie 1,5% udziałów. Skrócenie czasu pobytu obydwóch analizowanych grup turystów nie wpłynęło negatywnie na ilość pozostawionych w mieście pieniędzy przez odwiedzających Kraków. Należy się poważnie zastanowić, czy od dłuższego czasu rozpowszechniana informacja w mediach o zanieczyszczonej atmosferze miasta nie miała wpływu na decyzję tak krajowców jak i obcokrajowców, aby tak drastyczne skracać czas swojego pobytu w Krakowie.

Tabela 5.1.2. Zaglomerowana struktura czasowa (w %) pobytu osób odwiedzających Kraków w roku 2017

Długość pobytu	2017 Kraj	2017 Zagr
Do 3 godzin	13,6%	3,5%
Cały dzień bez noclegu	20,6%	3,0%
1 noc	17,9%	7,2%
2-3 nocy	29,4%	29,6%
4-7 nocy	13,6%	44,8%
>7 nocy	2,9%	7,0%
Brak danych	2,0%	4,9%
RAZEM	100%	100%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Tabela 5.1.3. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających miasto – uśredniona struktura ogółem dla lat 2008-2017

Długość pobytu	**do 3 godz.**	**1 dzień**	**1 noc**	**2-3 noce**	**4-7 nocy**	**>7 nocy**	**więcej nocy**
Średnia 2008-2017	3,9%	12,4%	10,6%	25,9%	37,1%	8,1%	2,2%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Tabela 5.1.4. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających miasto – uśredniona struktura dla lat 20012-2017

Tab.A1	udziały %	2012-17	Ogółem			
Ogółem	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Suma
4-7 nocy	39,52%	41,14%	32,98%	35,07%	28,13%	29,87%	34,44%
2-3 noce	24,94%	21,20%	24,53%	29,37%	32,33%	29,27%	26,93%
1 dzień	11,11%	10,66%	17,09%	9,08%	9,83%	11,40%	11,57%
1 noc	11,31%	9,97%	10,36%	10,95%	9,65%	12,31%	10,76%
>7 nocy	8,16%	12,71%	8,18%	6,98%	10,08%	5,07%	8,53%
do 3 godz.	3,32%	2,17%	3,06%	4,57%	6,23%	8,18%	4,58%
b.inf	1,63%	2,14%	3,80%	3,97%	3,74%	3,90%	3,21%
Suma	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**
Tab.A2	udziały %	2012-17	Kraj			
Kraj	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Suma
2-3 noce	24,15%	20,57%	29,18%	29,36%	28,08%	29,42%	26,83%
4-7 nocy	39,99%	29,71%	21,78%	23,48%	16,88%	13,64%	24,40%
1 dzień	10,62%	21,25%	26,06%	17,80%	19,19%	20,58%	19,49%
1 noc	11,47%	16,24%	13,53%	16,40%	13,59%	17,87%	14,82%
do 3 godz.	3,46%	3,64%	3,17%	5,93%	11,65%	13,64%	6,64%
>7 nocy	8,50%	6,49%	4,48%	4,72%	7,39%	2,95%	5,67%
b.inf	1,82%	2,10%	1,81%	2,30%	3,21%	1,90%	2,15%
Suma	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**
Tab.A3	udziały %	2012-17	Zagr			
Zagranica	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Suma
4-7 nocy	39,16%	51,19%	46,45%	44,53%	36,59%	44,81%	43,65%
2-3 noce	26,08%	22,13%	19,16%	29,92%	35,80%	29,58%	27,43%
>7 nocy	7,98%	17,37%	12,55%	9,00%	12,24%	7,01%	11,06%
1 noc	10,64%	4,60%	6,61%	6,31%	6,29%	7,12%	6,88%
1 dzień	11,57%	1,57%	6,49%	1,62%	3,32%	3,04%	4,47%
b.inf	1,39%	2,22%	5,81%	5,18%	3,37%	4,97%	3,80%
do 3 godz.	3,18%	0,92%	2,94%	3,45%	2,39%	3,48%	2,71%
Suma	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

Tab.A4	udziały %	2012-17	**Zagr-Kraj**			
Zagr-Kraj	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Suma
4-7 nocy	-0,83%	21,48%	24,67%	21,04%	19,71%	31,18%	19,24%
2-3 noce	1,93%	1,56%	-10,02%	0,56%	7,72%	0,16%	0,61%
1 dzień	0,95%	-19,68%	-19,57%	-16,19%	-15,88%	-17,54%	-15,03%
1 noc	-0,83%	-11,65%	-6,92%	-10,09%	-7,30%	-10,76%	-7,94%
>7 nocy	-0,51%	10,88%	8,07%	4,28%	4,85%	4,06%	5,39%
do 3 godz.	-0,28%	-2,72%	-0,23%	-2,48%	-9,26%	-10,16%	-3,93%
b.inf.	-0,43%	0,12%	4,00%	2,88%	0,15%	3,06%	1,65%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 5.1.1. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających miasto w 2017 roku (struktura procentowa w grupach zaglomerowanych)

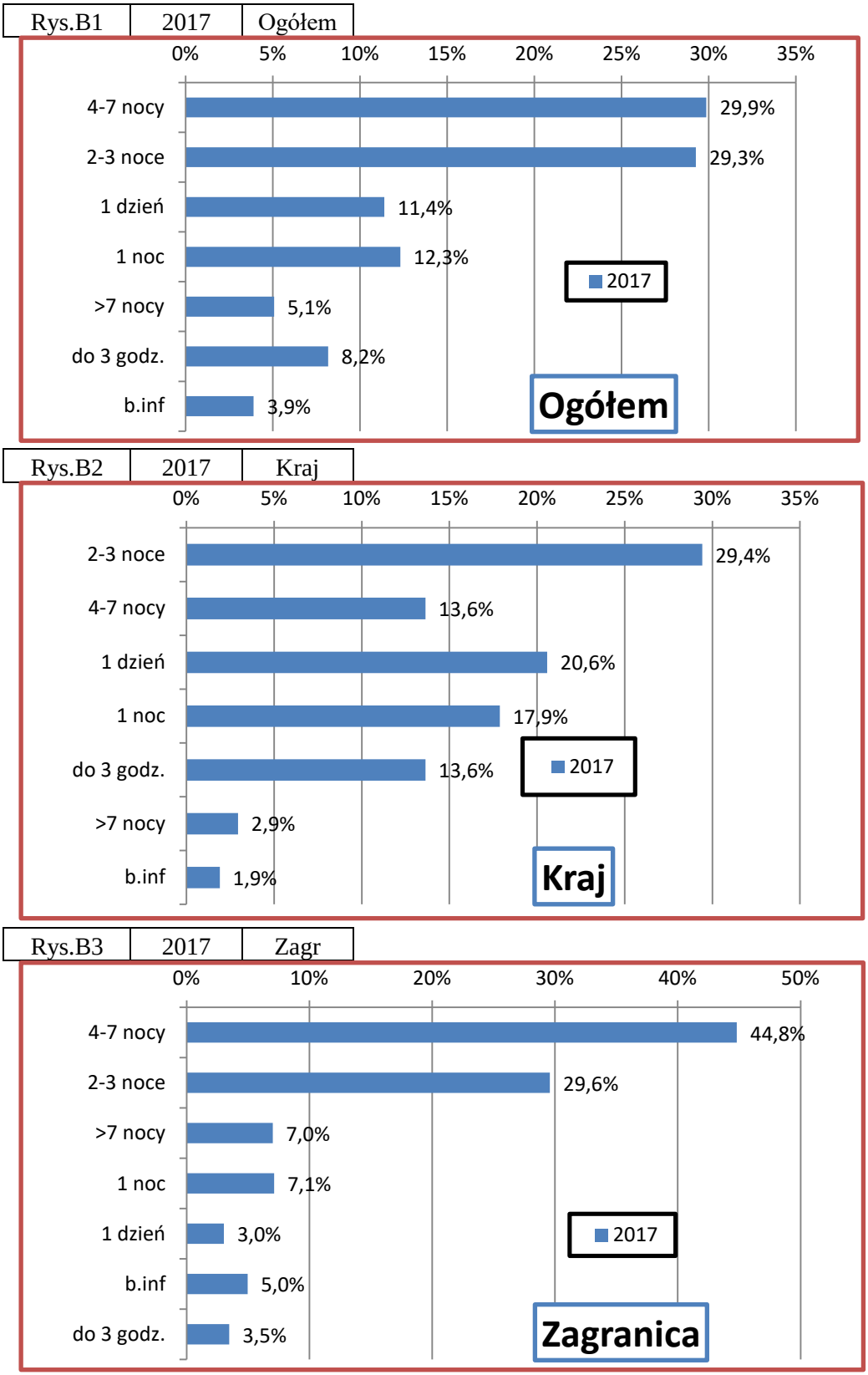

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 5.1.2. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających ogółem miasto w latach 2015 - 2017 (struktura procentowa w grupach zaglomerowanych)

Rys.C1	2015-17	Ogółem

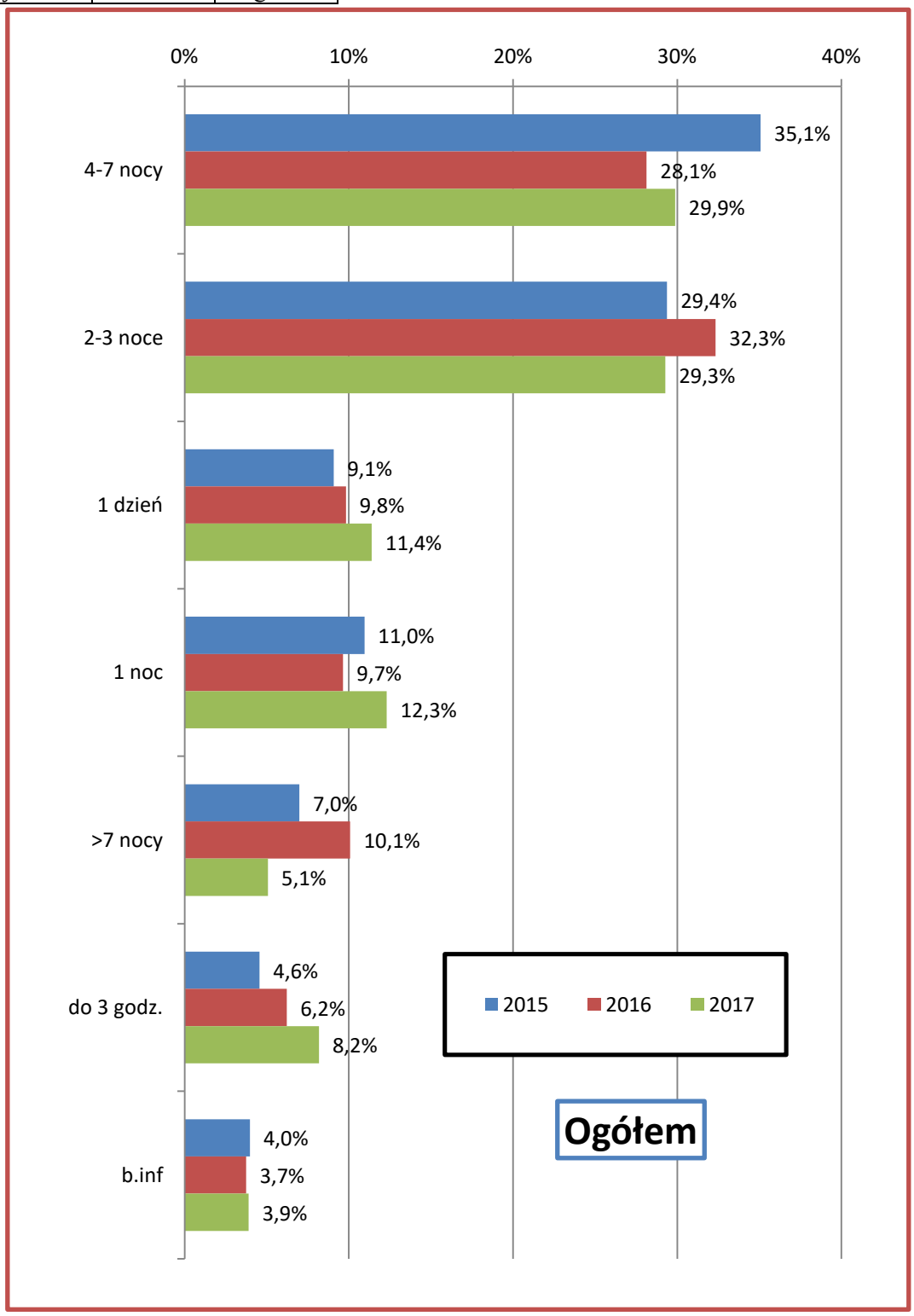

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 5.1.3. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających krajowych w latach 2015 - 2017 (struktura procentowa w grupach zaglomerowanych)

Rys.C2	2015-17	Kraj

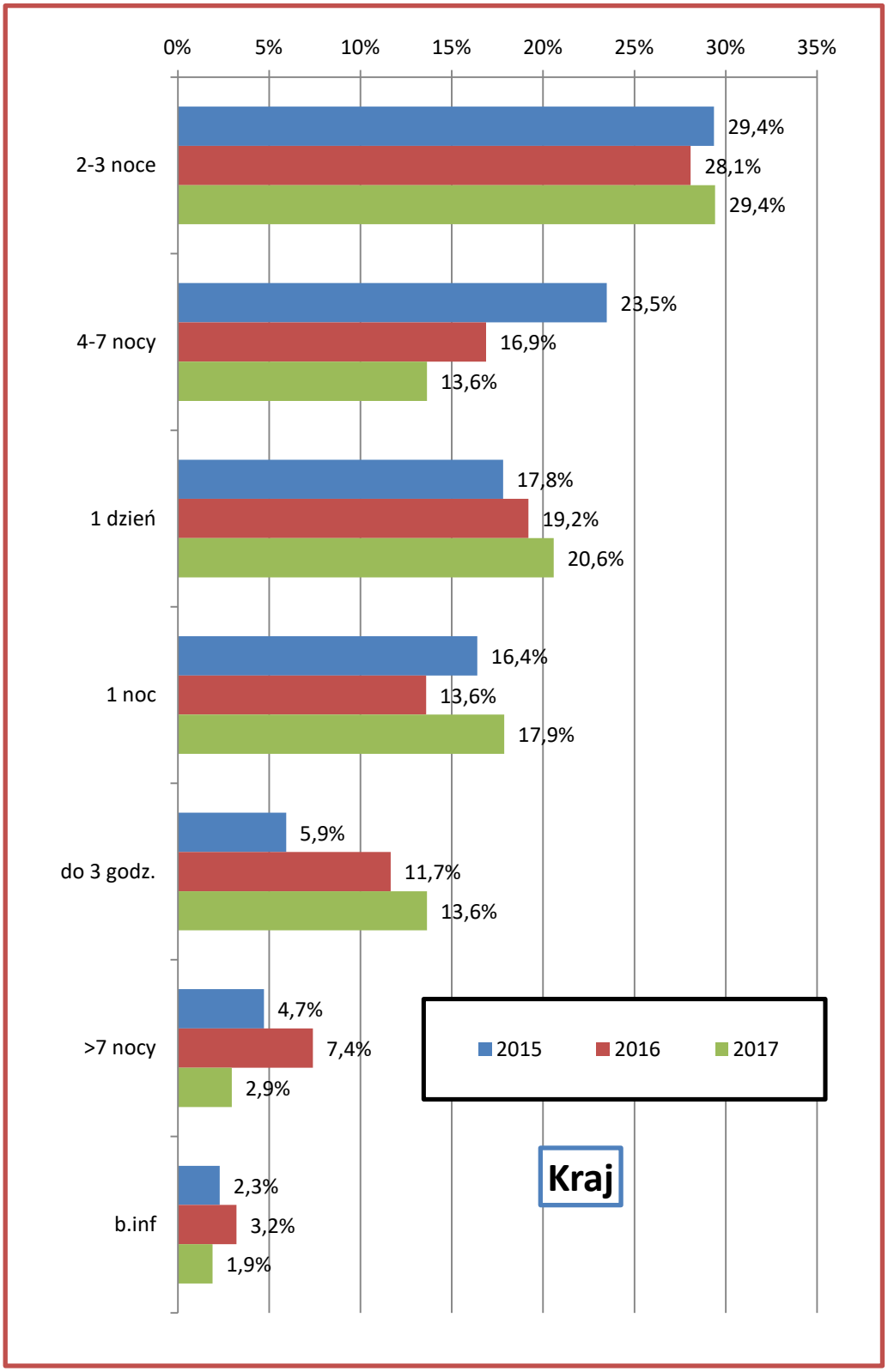

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 5.1.4. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających zagranicznych w latach 2015 - 2017 (struktura procentowa w grupach zaglomerowanych)

Rys.C3	2015-17	Zagr

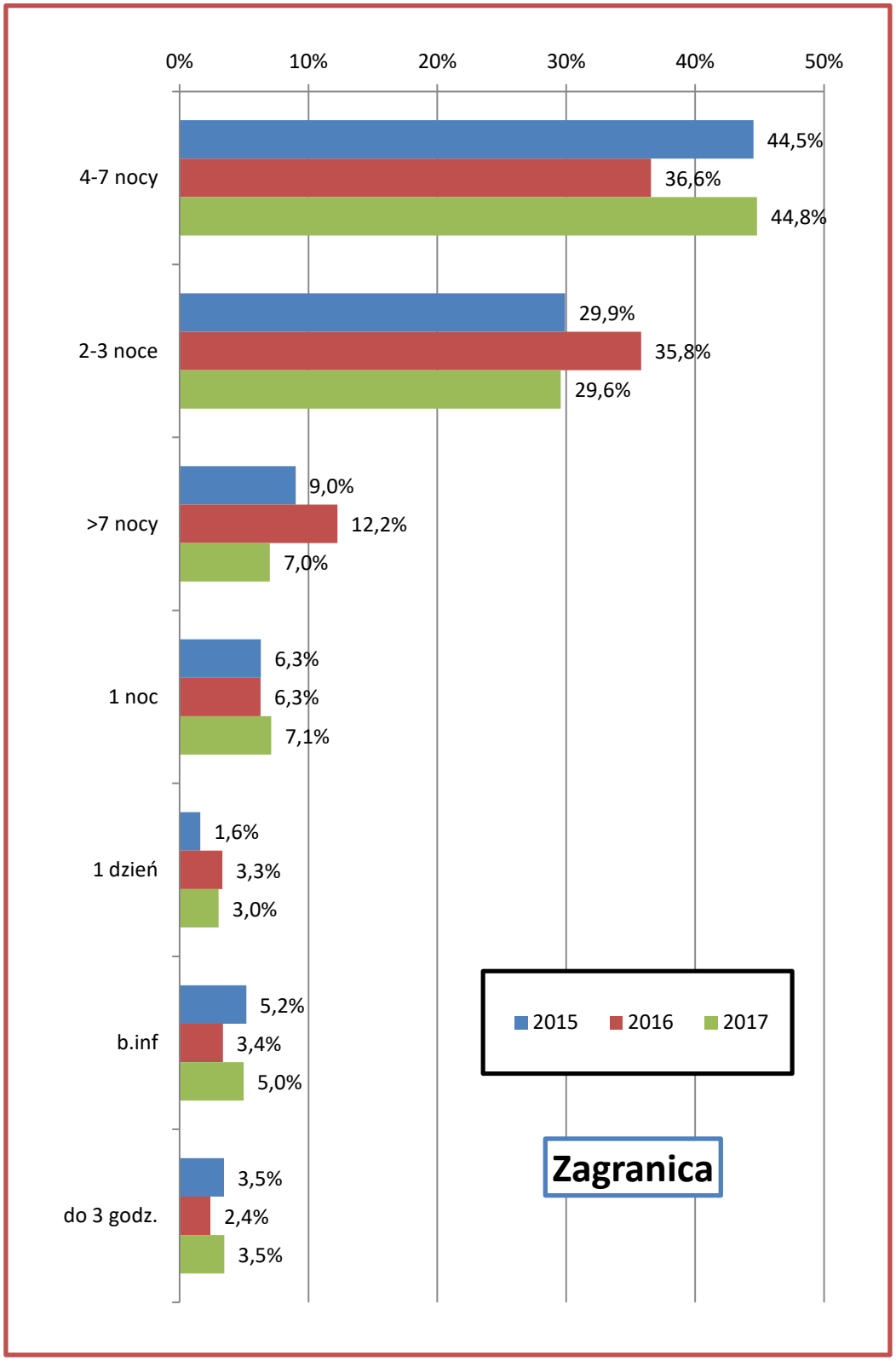

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 5.1.5. Struktura różnic procentowych przyjazdów odwiedzających zagranicznych do krajowych do Krakowa według deklaracji czasu pobytu respondenta w latach 2015 - 2017

Rys.E1	Zagr-Kraj	2017

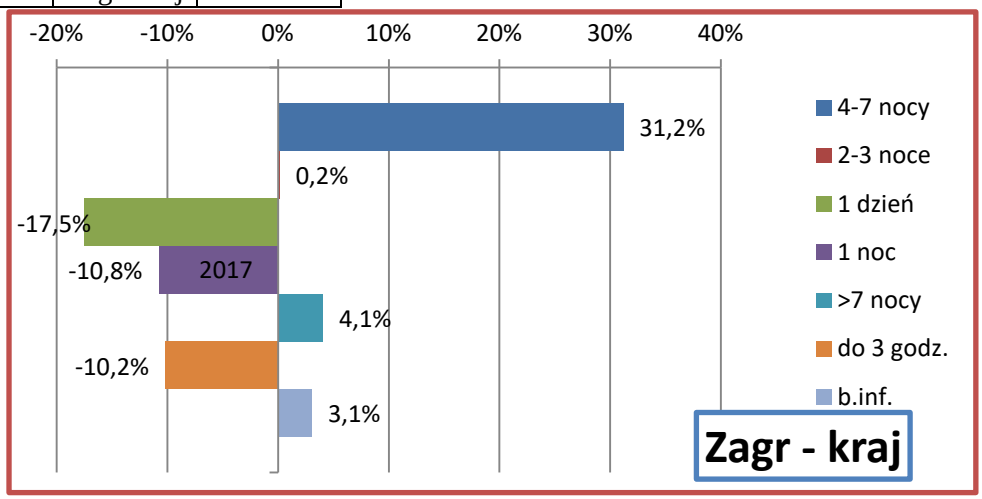

Rys.E2	Zagr-Kraj	2016

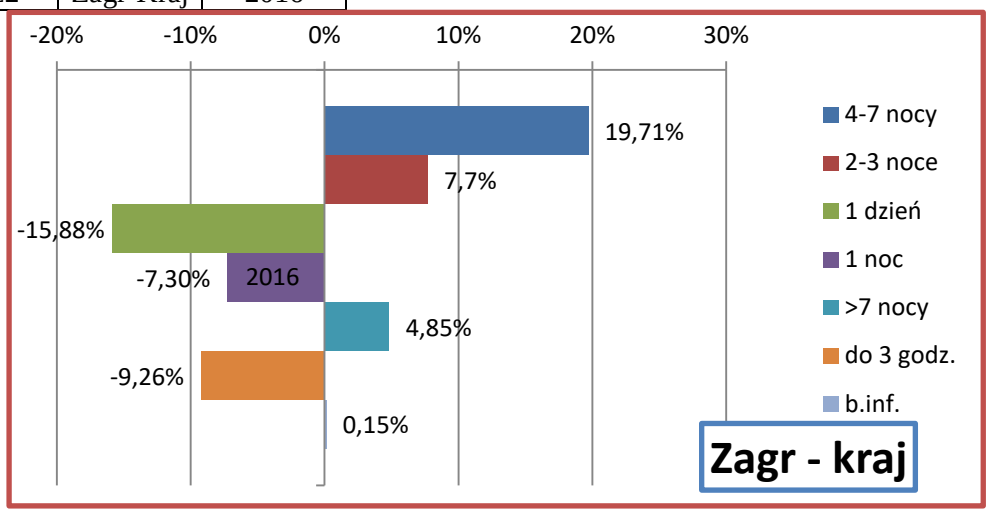

Rys.E3	Zagr-Kraj	2015

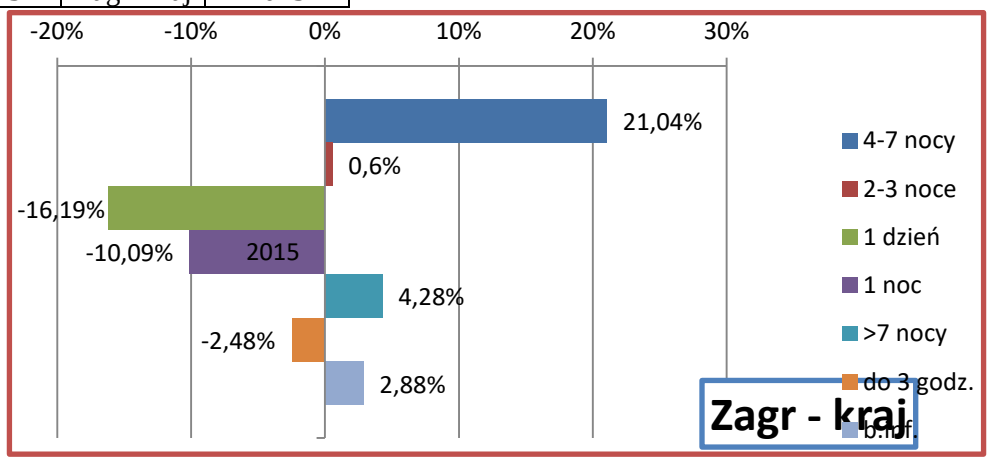

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 5.1.6. Struktura różnic procentowych przyjazdów odwiedzających zagranicznych do krajowych do Krakowa według deklaracji czasu pobytu respondenta w latach 2015 - 2017

Rys.E4	Zagr-Kraj	2015-17

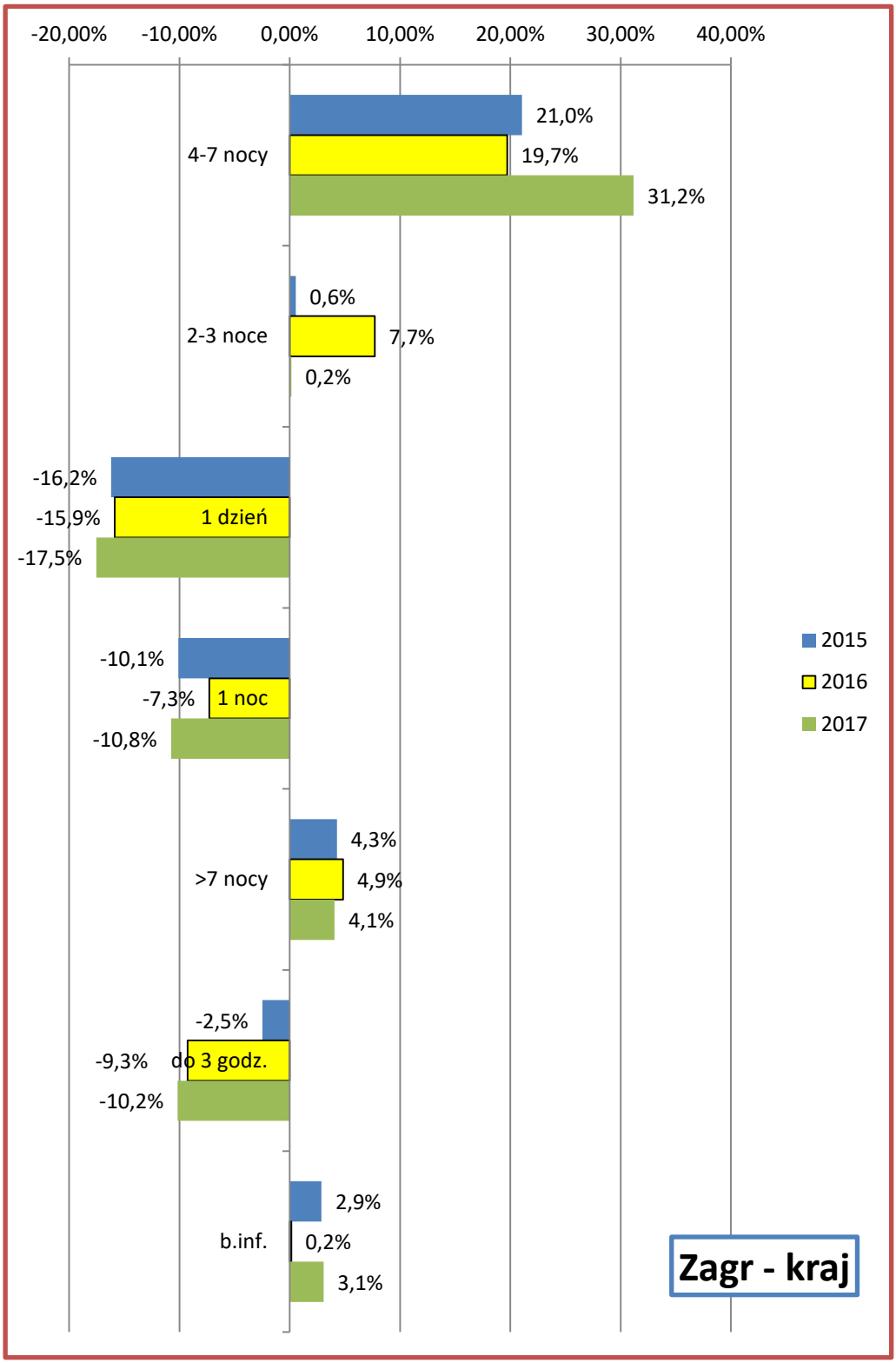

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 5.1.7. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych i krajowych do Krakowa dla trzech głównych udziałowców według deklaracji czasu pobytu respondenta w latach 2015 - 2017

Rys.F1	2015-17	Zagr/Kraj	war.1

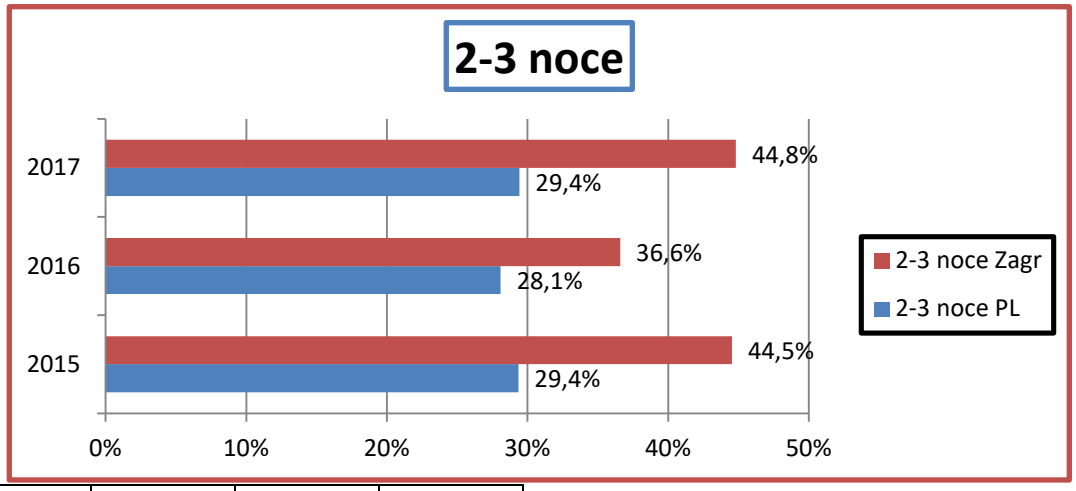

Rys.F2	2015-17	Zagr/Kraj	war.2

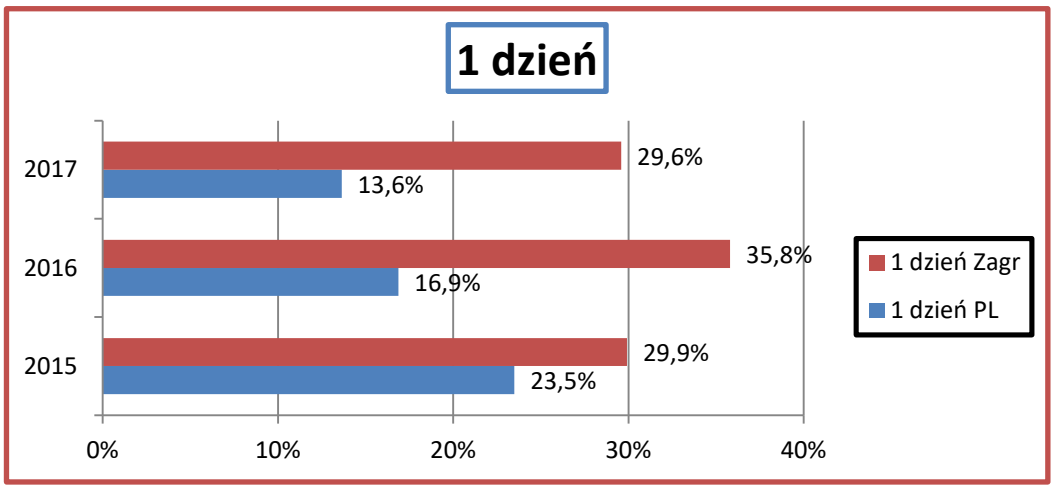

Rys.F3	2015-17	Zagr/Kraj	war.3

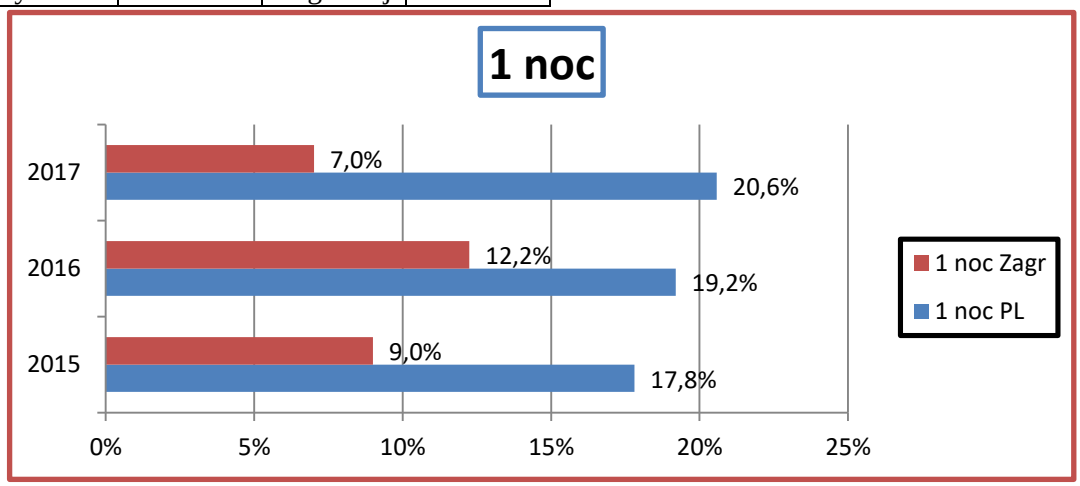

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 5.1.8. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych i krajowych do Krakowa dla trzech głównych udziałowców według deklaracji czasu pobytu respondenta w latach 2015 - 2017

Rys.F4	2015-17	Zagr/Kraj	war.1,2,3

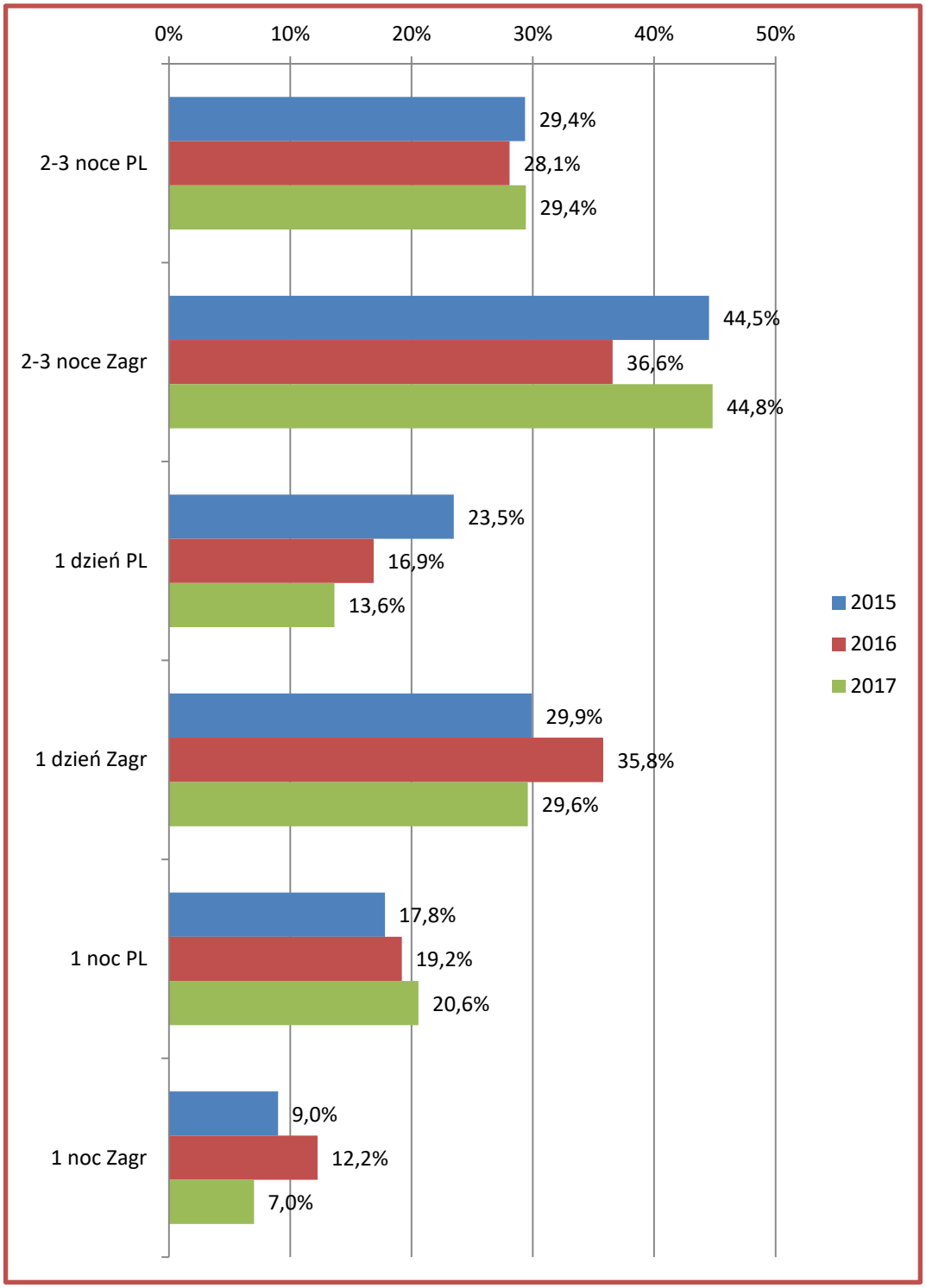

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

5.2. Cele wizyty w stolicy Małopolski

W głównych celach przyjazdu do Krakowa ogółem dominuje cel poznawczy (zwiedzanie) i rekreacyjny (wypoczynek). Te dwa cele aglomerują w 2017 r., jak co roku, prawie 50% (47%) udziałów z listy głównych celów przyjazdu do Krakowa (ogółem dla wszystkich respondentów). Wynik ten był podobny w poprzednich latach 2013, 2014, 2015, 2016 uzyskując łącznie średnio ponad 50% udziałów. W 2017 roku trzecim celem głównym przyjazdu do Krakowa był „tranzyt" i inny cel" z wynikiem (5,6%). Natomiast cel religijny przyjazdu (3,4%) połączony z odnową duchową (0,5%) z wynikiem sumarycznym 3,9% udziałów struktury celów przyjazdu zajął ósme miejsce w strukturze celów przyjazdów, po rozrywce, odwiedzinach krewnych i celach biznesowych, które to cele uzyskały kolejno wyniki 5,6%, 5,1%, 4,5% wskazań ogółem.

Tabela 5.2.1. Główne motywy przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto w 2017 roku (w %)

Główne cele przyjazdu	Ogółem	Krajowi	Zagraniczni
Zabytki	29,1%	22,0%	34,7%
Wypoczynek	17,9%	16,4%	19,1%
Znajomi	5,8%	7,7%	4,3%
Tranzyt	5,6%	7,4%	4,3%
Inny cel	5,6%	8,9%	3,0%
Rozrywka	5,4%	2,9%	7,3%
Krewni	5,1%	7,0%	3,5%
Biznes	4,5%	4,1%	4,9%
Cel religijny	3,4%	4,6%	2,5%
Miejsca rodzinne	2,4%	1,4%	3,2%
Edukacja	2,3%	3,3%	1,6%
Impreza kulturalna	2,0%	2,6%	1,6%
Kongres, konferencja	1,8%	0,7%	2,7%
Zakupy	1,8%	3,4%	0,5%
Turystyka aktywna	1,6%	0,9%	2,0%
Szkolenie	1,5%	2,0%	1,1%
Cel zdrowotny	1,1%	1,3%	0,9%
Integracja z firmą	1,0%	1,5%	0,6%
Walory przyrody	0,9%	0,3%	1,4%
Sport	0,7%	1,3%	0,3%
Odnowa duchowa	0,5%	0,3%	0,7%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Tabela 5.2.2. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w 2016 i 2017 roku (w %)

2017	N		%		poz.		% poz		różnice					
	PL	**ZAGR**	**PL**	**ZAGR**	PL	ZAGR	PL	ZAGR	%	poz	%poz	N śred	N max	N sum
Zabytki	767	1753	**29,1%**	**32,2%**	1	1	100%	100%	3%	0	0%	78%	56%	39%
Wypoczynek	471	1127	**17,9%**	**20,7%**	2	2	95%	95%	3%	0	0%	82%	58%	41%
Inny cel	148	348	**5,6%**	**6,4%**	5	3	80%	90%	1%	-2	10%	81%	57%	40%
Krewni	134	311	**5,1%**	**5,7%**	7	4	70%	85%	1%	-3	15%	80%	57%	40%
Tranzyt	149	282	**5,6%**	**5,2%**	21	20	0%	0%	0%	-1	0%	62%	47%	31%
Znajomi	153	253	**5,8%**	**4,6%**	3	6	90%	75%	-1%	3	-15%	49%	40%	25%
Cel religijny	91	237	**3,4%**	**4,3%**	9	7	60%	70%	1%	-2	10%	89%	62%	45%
Biznes	120	197	**4,5%**	**3,6%**	8	8	65%	65%	-1%	0	0%	49%	39%	24%
Rozrywka	142	187	**5,4%**	**3,4%**	6	9	75%	60%	-2%	3	-15%	27%	24%	14%
Edukacja	60	129	**2,3%**	**2,4%**	11	10	50%	55%	0%	-1	5%	73%	53%	37%
Miejsca rodzinne	63	91	**2,4%**	**1,7%**	10	11	55%	50%	-1%	1	-5%	36%	31%	18%
Impreza kulturalna	53	88	**2,0%**	**1,6%**	12	12	45%	45%	0%	0	0%	50%	40%	25%
Kongres, konfer.	48	80	**1,8%**	**1,5%**	13	13	35%	40%	0%	0	5%	50%	40%	25%
Zakupy	48	71	**1,8%**	**1,3%**	13	14	35%	30%	-1%	1	-5%	39%	32%	19%
Turyst. aktywna	41	71	**1,6%**	**1,3%**	15	14	30%	30%	0%	-1	0%	54%	42%	27%
Szkolenie	39	64	**1,5%**	**1,2%**	16	16	25%	25%	0%	0	0%	49%	39%	24%
Integracja z firmą	27	42	**1,0%**	**0,8%**	18	17	15%	20%	0%	-1	5%	43%	36%	22%
Cel zdrowotny	28	37	**1,1%**	**0,7%**	17	18	20%	15%	0%	1	-5%	28%	24%	14%
Sport	19	34	**0,7%**	**0,6%**	20	19	5%	10%	0%	-1	5%	57%	44%	28%
Walory przyrody	23	25	**0,9%**	**0,5%**	19	20	10%	0%	0%	1	-10%	8%	8%	4%
Odnowa duchowa	14	25	**0,5%**	**0,5%**	21	20	0%	0%	0%	-1	0%	56%	44%	28%
Suma	2638	5452	**100,0%**	**100,0%**					0%	0	0%	70%	52%	35%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Tabela 5.2.3. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto w 2016 roku (w %)

2016	N		%		poz.		% poz		różnice					
	PL	**ZAGR**	**PL**	**ZAGR**	PL	ZAGR	PL	ZAGR	%	poz	%poz	N śred	N max	N sum
Zabytki	297	689	**26,0%**	**41,2%**	1	1	100%	100%	15%	0	0%	80%	57%	40%
Wypoczynek	213	443	**18,6%**	**26,5%**	2	2	95%	95%	8%	0	0%	70%	52%	35%
Inny cel	93	107	**8,1%**	**6,4%**	4	3	85%	90%	-2%	-1	5%	14%	13%	7%
Krewni	98	79	**8,6%**	**4,7%**	3	4	90%	80%	-4%	1	-10%	-21%	-19%	-11%
Tranzyt	90	43	**7,9%**	**2,6%**	19	16	5%	25%	-5%	-3	20%	-71%	-52%	-35%
Znajomi	60	40	**5,2%**	**2,4%**	7	7	70%	70%	-3%	0	0%	-40%	-33%	-20%
Cel religijny	67	79	**5,9%**	**4,7%**	6	4	75%	80%	-1%	-2	5%	16%	15%	8%
Biznes	46	31	**4,0%**	**1,9%**	9	8	60%	65%	-2%	-1	5%	-39%	-33%	-19%
Rozrywka	15	30	**1,3%**	**1,8%**	12	9	40%	60%	0%	-3	20%	67%	50%	33%
Edukacja	47	22	**4,1%**	**1,3%**	8	11	65%	50%	-3%	3	-15%	-72%	-53%	-36%
Miejsca rodzinne	12	16	**1,0%**	**1,0%**	14	14	25%	35%	0%	0	10%	29%	25%	14%
Impreza kulturalna	15	20	**1,3%**	**1,2%**	12	12	40%	40%	0%	0	0%	29%	25%	14%
Kongres, konfer.	12	20	**1,0%**	**1,2%**	14	12	25%	40%	0%	-2	15%	50%	40%	25%
Zakupy	18	5	**1,6%**	**0,3%**	11	17	50%	20%	-1%	6	-30%	-113%	-72%	-57%
Turyst. aktywna	7	23	**0,6%**	**1,4%**	18	10	15%	55%	1%	-8	40%	107%	70%	53%
Szkolenie	22	3	**1,9%**	**0,2%**	10	19	55%	5%	-2%	9	-50%	-152%	-86%	-76%
Integracja z firmą	8	7	**0,7%**	**0,4%**	17	15	20%	30%	0%	-2	10%	-13%	-13%	-7%
Cel zdrowotny	5	4	**0,4%**	**0,2%**	19	18	5%	15%	0%	-1	10%	-22%	-20%	-11%
Sport	12	3	**1,0%**	**0,2%**	14	19	25%	5%	-1%	5	-20%	-120%	-75%	-60%
Walory przyrody	1	1	**0,1%**	**0,1%**	21	21	0%	0%	0%	0	0%	0%	0%	0%
Odnowa duchowa	5	6	**0,4%**	**0,4%**	19	16	5%	25%	0%	-3	20%	18%	17%	9%
Suma	1143	1671	**100,0%**	**100,0%**								38%	32%	19%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Tabela 5.2.4. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto w 2017 roku (w %)

2017	N		%		poz.		% poz		różnice					
	PL	**ZAGR**	**PL**	**ZAGR**	PL	ZAGR	PL	ZAGR	%	poz	%poz	N śred	N max	N sum
Zabytki	767	1753	**29,1%**	**32,2%**	1	1	100%	100%	3%	0	0%	78%	56%	39%
Wypoczynek	471	1127	**17,9%**	**20,7%**	2	2	95%	95%	3%	0	0%	82%	58%	41%
Inny cel	148	348	**5,6%**	**6,4%**	5	3	80%	90%	1%	-2	10%	81%	57%	40%
Krewni	134	311	**5,1%**	**5,7%**	7	4	70%	85%	1%	-3	15%	80%	57%	40%
Tranzyt	149	282	**5,6%**	**5,2%**	21	20	0%	0%	0%	-1	0%	62%	47%	31%
Znajomi	153	253	**5,8%**	**4,6%**	3	6	90%	75%	-1%	3	-15%	49%	40%	25%
Cel religijny	91	237	**3,4%**	**4,3%**	9	7	60%	70%	1%	-2	10%	89%	62%	45%
Biznes	120	197	**4,5%**	**3,6%**	8	8	65%	65%	-1%	0	0%	49%	39%	24%
Rozrywka	142	187	**5,4%**	**3,4%**	6	9	75%	60%	-2%	3	-15%	27%	24%	14%
Edukacja	60	129	**2,3%**	**2,4%**	11	10	50%	55%	0%	-1	5%	73%	53%	37%
Miejsca rodzinne	63	91	**2,4%**	**1,7%**	10	11	55%	50%	-1%	1	-5%	36%	31%	18%
Impreza kulturalna	53	88	**2,0%**	**1,6%**	12	12	45%	45%	0%	0	0%	50%	40%	25%
Kongres, konfer.	48	80	**1,8%**	**1,5%**	13	13	35%	40%	0%	0	5%	50%	40%	25%
Zakupy	48	71	**1,8%**	**1,3%**	13	14	35%	30%	-1%	1	-5%	39%	32%	19%
Turyst. aktywna	41	71	**1,6%**	**1,3%**	15	14	30%	30%	0%	-1	0%	54%	42%	27%
Szkolenie	39	64	**1,5%**	**1,2%**	16	16	25%	25%	0%	0	0%	49%	39%	24%
Integracja z firmą	27	42	**1,0%**	**0,8%**	18	17	15%	20%	0%	-1	5%	43%	36%	22%
Cel zdrowotny	28	37	**1,1%**	**0,7%**	17	18	20%	15%	0%	1	-5%	28%	24%	14%
Sport	19	34	**0,7%**	**0,6%**	20	19	5%	10%	0%	-1	5%	57%	44%	28%
Walory przyrody	23	25	**0,9%**	**0,5%**	19	20	10%	0%	0%	1	-10%	8%	8%	4%
Odnowa duchowa	14	25	**0,5%**	**0,5%**	21	20	0%	0%	0%	-1	0%	56%	44%	28%
Suma	2638	5452	**100,0%**	**100,0%**					0%	0	0%	70%	52%	35%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 5.2.1. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w 2016 i 2017 roku (w %)

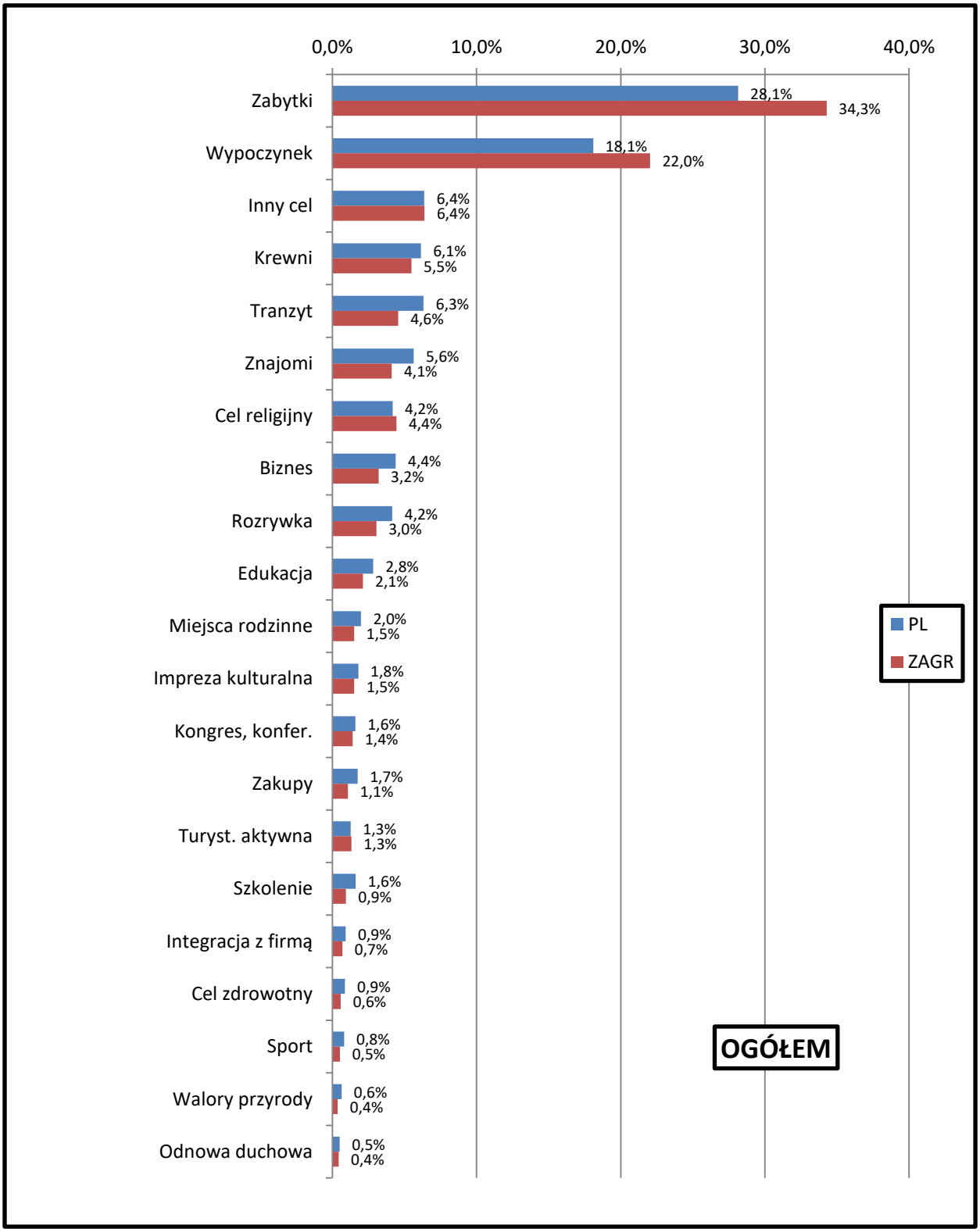

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 5.2.2. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto w 2016 roku (w %)

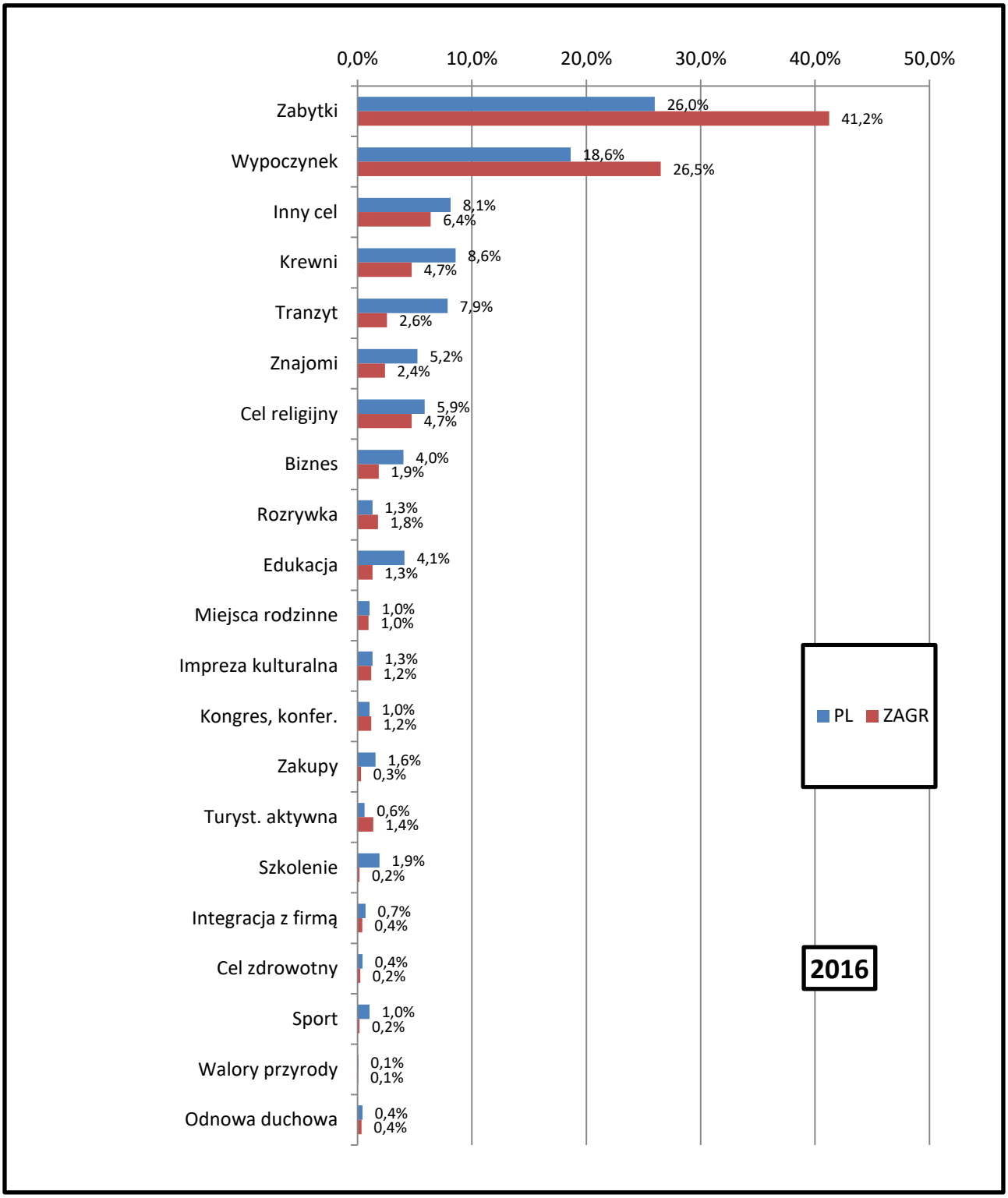

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 5.2.3. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto w 2017 roku (w %)

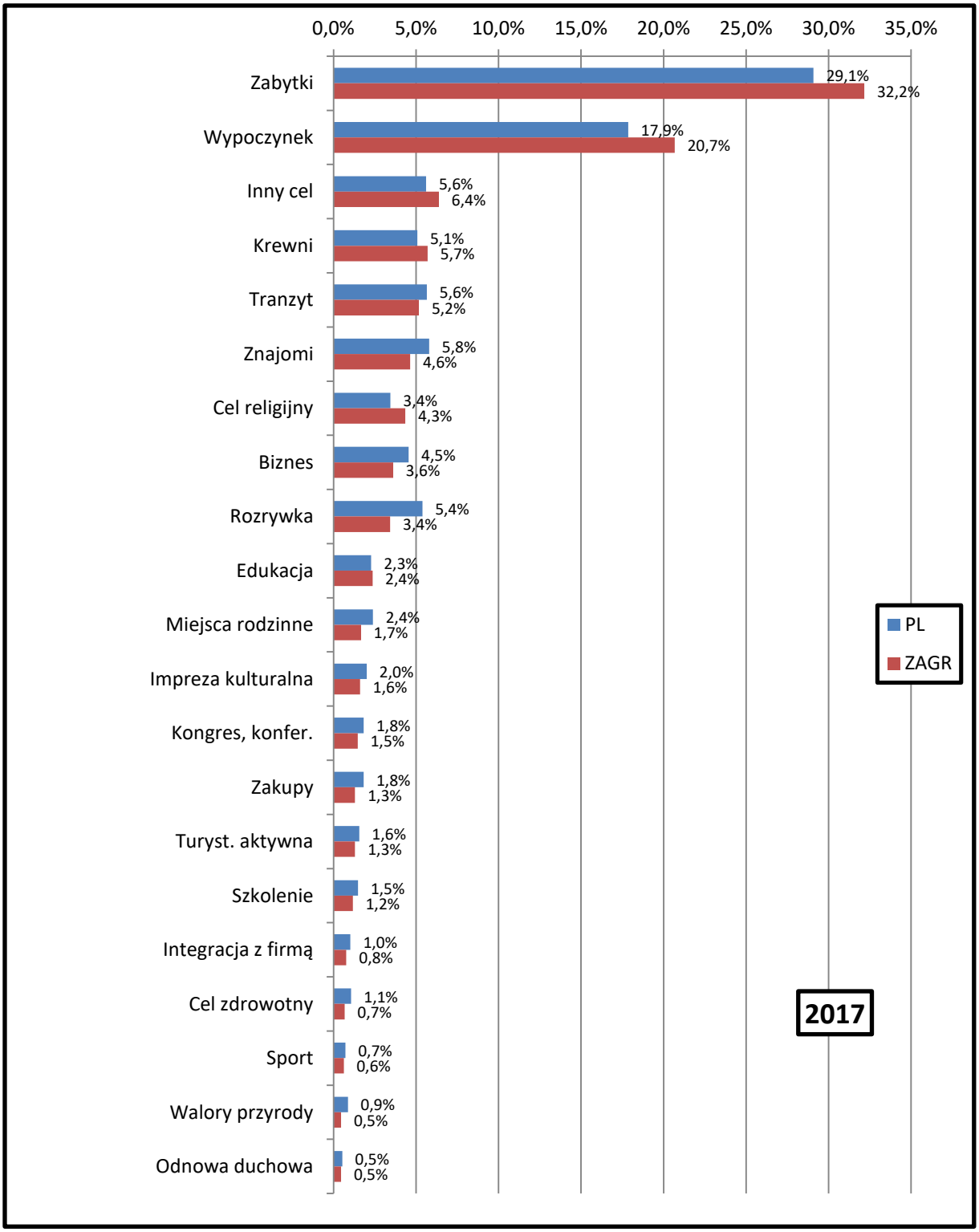

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Tabela 5.2.5. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w latach 2008 - 2017 (w %)

OGÓŁEM	N		%		poz.		% poz		różnice					
	PL	ZAGR	PL	ZAGR	PL	ZAGR	PL	ZAGR	%	poz	%poz	N śred	N max	N sum
Zabytki	3448	5134	26,1%	39,2%	1	1	100%	100%	13%	0	0%	39%	33%	20%
Wypoczynek	2188	3135	16,6%	23,9%	2	2	95%	95%	7%	0	0%	36%	30%	18%
Rozrywka	631	880	4,8%	6,7%	8	3	65%	90%	2%	-5	25%	33%	28%	16%
Cel religijny	859	551	6,5%	4,2%	3	4	90%	85%	-2%	1	-5%	-44%	-36%	-22%
Krewni	853	491	6,5%	3,7%	18	21	15%	0%	-3%	3	-15%	-54%	-42%	-27%
Znajomi	650	410	4,9%	3,1%	7	6	70%	75%	-2%	-1	5%	-45%	-37%	-23%
Tranzyt	651	371	4,9%	2,8%	6	8	75%	65%	-2%	2	-10%	-55%	-43%	-27%
Biznes	517	407	3,9%	3,1%	9	7	60%	70%	-1%	-2	10%	-24%	-21%	-12%
Zakupy	681	126	5,2%	1,0%	5	14	80%	35%	-4%	9	-45%	-138%	-81%	-69%
Edukacja	500	256	3,8%	2,0%	10	10	55%	55%	-2%	0	0%	-65%	-49%	-32%
Impreza kulturalna	482	202	3,6%	1,5%	11	12	50%	45%	-2%	1	-5%	-82%	-58%	-41%
Inny cel	409	260	3,1%	2,0%	13	9	40%	60%	-1%	-4	20%	-45%	-36%	-22%
Cel zdrowotny	418	57	3,2%	0,4%	12	19	45%	10%	-3%	7	-35%	-152%	-86%	-76%
Szkolenie	263	64	2,0%	0,5%	14	18	35%	15%	-2%	4	-20%	-122%	-76%	-61%
Kongres, konfer.	103	222	0,8%	1,7%	19	11	10%	50%	1%	-8	40%	73%	54%	37%
Miejsca rodzinne	109	152	0,8%	1,2%	16	13	25%	40%	0%	-3	15%	33%	28%	16%
Odnowa duchowa	121	81	0,9%	0,6%	15	17	30%	20%	0%	2	-10%	-40%	-33%	-20%
Turyst. aktywna	62	118	0,5%	0,9%	20	15	5%	30%	0%	-5	25%	62%	47%	31%
Walory przyrody	61	101	0,5%	0,8%	21	16	0%	25%	0%	-5	25%	49%	40%	25%
Sport	107	47	0,8%	0,4%	17	20	20%	5%	0%	3	-15%	-78%	-56%	-39%
Integracja z firmą	104	45	0,8%	0,3%	18	21	15%	0%	0%	3	-15%	-79%	-57%	-40%
Suma	13217	13110	100,0%	100,0%								-1%	-1%	0%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Tabela 5.2.6. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w latach 2008 - 2012 (w %)

2008_12	N		%		poz.		% poz		różnice					
	PL	**ZAGR**	**PL**	**ZAGR**	PL	ZAGR	PL	ZAGR	%	poz	%poz	N śred	N max	N sum
Zabytki	1557	2164	**22,7%**	**35,0%**	1	1	100%	100%	12%	0	0%	33%	28%	16%
Wypoczynek	1088	1505	**15,9%**	**24,4%**	2	2	95%	95%	8%	0	0%	32%	28%	16%
Rozrywka	448	582	**6,5%**	**9,4%**	5	3	80%	90%	3%	-2	10%	26%	23%	13%
Cel religijny	472	301	**6,9%**	**4,9%**	3	4	90%	85%	-2%	1	-5%	-44%	-36%	-22%
Krewni	449	220	**6,6%**	**3,6%**	20	21	5%	0%	-3%	1	-5%	-68%	-51%	-34%
Znajomi	269	166	**3,9%**	**2,7%**	11	8	50%	65%	-1%	-3	15%	-47%	-38%	-24%
Tranzyt	287	174	**4,2%**	**2,8%**	9	7	60%	70%	-1%	-2	10%	-49%	-39%	-25%
Biznes	265	202	**3,9%**	**3,3%**	12	6	45%	75%	-1%	-6	30%	-27%	-24%	-13%
Zakupy	431	93	**6,3%**	**1,5%**	6	12	75%	45%	-5%	6	-30%	-129%	-78%	-65%
Edukacja	324	161	**4,7%**	**2,6%**	8	9	65%	60%	-2%	1	-5%	-67%	-50%	-34%
Impreza kulturalna	348	115	**5,1%**	**1,9%**	7	10	70%	55%	-3%	3	-15%	-101%	-67%	-50%
Inny cel	177	78	**2,6%**	**1,3%**	13	13	40%	35%	-1%	0	-5%	-78%	-56%	-39%
Cel zdrowotny	277	25	**4,0%**	**0,4%**	10	19	55%	10%	-4%	9	-45%	-167%	-91%	-83%
Szkolenie	128	22	**1,9%**	**0,4%**	14	20	35%	5%	-2%	6	-30%	-141%	-83%	-71%
Kongres, konfer.	46	111	**0,7%**	**1,8%**	19	11	10%	50%	1%	-8	40%	83%	59%	41%
Miejsca rodzinne	59	63	**0,9%**	**1,0%**	15	15	30%	30%	0%	0	0%	7%	6%	3%
Odnowa duchowa	49	46	**0,7%**	**0,7%**	18	16	15%	25%	0%	-2	10%	-6%	-6%	-3%
Turyst. aktywna	28	34	**0,4%**	**0,6%**	21	17	0%	20%	0%	-4	20%	19%	18%	10%
Walory przyrody	52	78	**0,8%**	**1,3%**	17	13	20%	35%	1%	-4	15%	40%	33%	20%
Sport	57	28	**0,8%**	**0,5%**	16	18	25%	15%	0%	2	-10%	-68%	-51%	-34%
Integracja z firmą	33	8	**0,5%**	**0,1%**	20	21	5%	0%	0%	1	-5%	-122%	-76%	-61%
Suma	6844	6176	**100,0%**	**100,0%**								-10%	-10%	-5%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Tabela 5.2.7. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w latach 2013 - 2017 (w %)

2013_17	N		%		poz.		% poz		różnice					
	PL	**ZAGR**	**PL**	**ZAGR**	PL	ZAGR	PL	ZAGR	%	poz	%poz	N śred	N max	N sum
Zabytki	1891	2970	**29,7%**	**42,8%**	1	1	100%	100%	13%	0	0%	44%	36%	22%
Wypoczynek	1100	1630	**17,3%**	**23,5%**	2	2	95%	95%	6%	0	0%	39%	33%	19%
Rozrywka	183	298	**2,9%**	**4,3%**	10	3	55%	90%	1%	-7	35%	48%	39%	24%
Cel religijny	387	250	**6,1%**	**3,6%**	4	5	85%	80%	-2%	1	-5%	-43%	-35%	-22%
Krewni	404	271	**6,3%**	**3,9%**	16	16	25%	25%	-2%	0	0%	-39%	-33%	-20%
Znajomi	381	244	**6,0%**	**3,5%**	5	6	80%	75%	-2%	1	-5%	-44%	-36%	-22%
Tranzyt	364	197	**5,7%**	**2,8%**	6	8	75%	65%	-3%	2	-10%	-60%	-46%	-30%
Biznes	252	205	**4,0%**	**3,0%**	7	7	70%	70%	-1%	0	0%	-21%	-19%	-10%
Zakupy	250	33	**3,9%**	**0,5%**	8	18	65%	15%	-3%	10	-50%	-153%	-87%	-77%
Edukacja	176	95	**2,8%**	**1,4%**	11	11	50%	50%	-1%	0	0%	-60%	-46%	-30%
Impreza kulturalna	134	87	**2,1%**	**1,3%**	14	13	35%	40%	-1%	-1	5%	-43%	-35%	-21%
Inny cel	232	182	**3,6%**	**2,6%**	9	9	60%	60%	-1%	0	0%	-24%	-22%	-12%
Cel zdrowotny	141	32	**2,2%**	**0,5%**	12	19	45%	10%	-2%	7	-35%	-126%	-77%	-63%
Szkolenie	135	42	**2,1%**	**0,6%**	13	15	40%	30%	-2%	2	-10%	-105%	-69%	-53%
Kongres, konfer.	57	111	**0,9%**	**1,6%**	17	10	20%	55%	1%	-7	35%	64%	49%	32%
Miejsca rodzinne	50	89	**0,8%**	**1,3%**	18	12	10%	45%	0%	-6	35%	56%	44%	28%
Odnowa duchowa	72	35	**1,1%**	**0,5%**	15	17	30%	20%	-1%	2	-10%	-69%	-51%	-35%
Turyst. aktywna	34	84	**0,5%**	**1,2%**	20	14	5%	35%	1%	-6	30%	85%	60%	42%
Walory przyrody	9	23	**0,1%**	**0,3%**	21	20	0%	5%	0%	-1	5%	88%	61%	44%
Sport	50	19	**0,8%**	**0,3%**	18	21	10%	0%	-1%	3	-10%	-90%	-62%	-45%
Integracja z firmą	71	37	**1,1%**	**0,5%**	16	16	25%	25%	-1%	0	0%	-63%	-48%	-31%
Suma	6373	6934	**100,0%**	**100,0%**					0%	0	0%	8%	8%	4%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 5.2.4. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w latach 2008 - 2017 (w %)

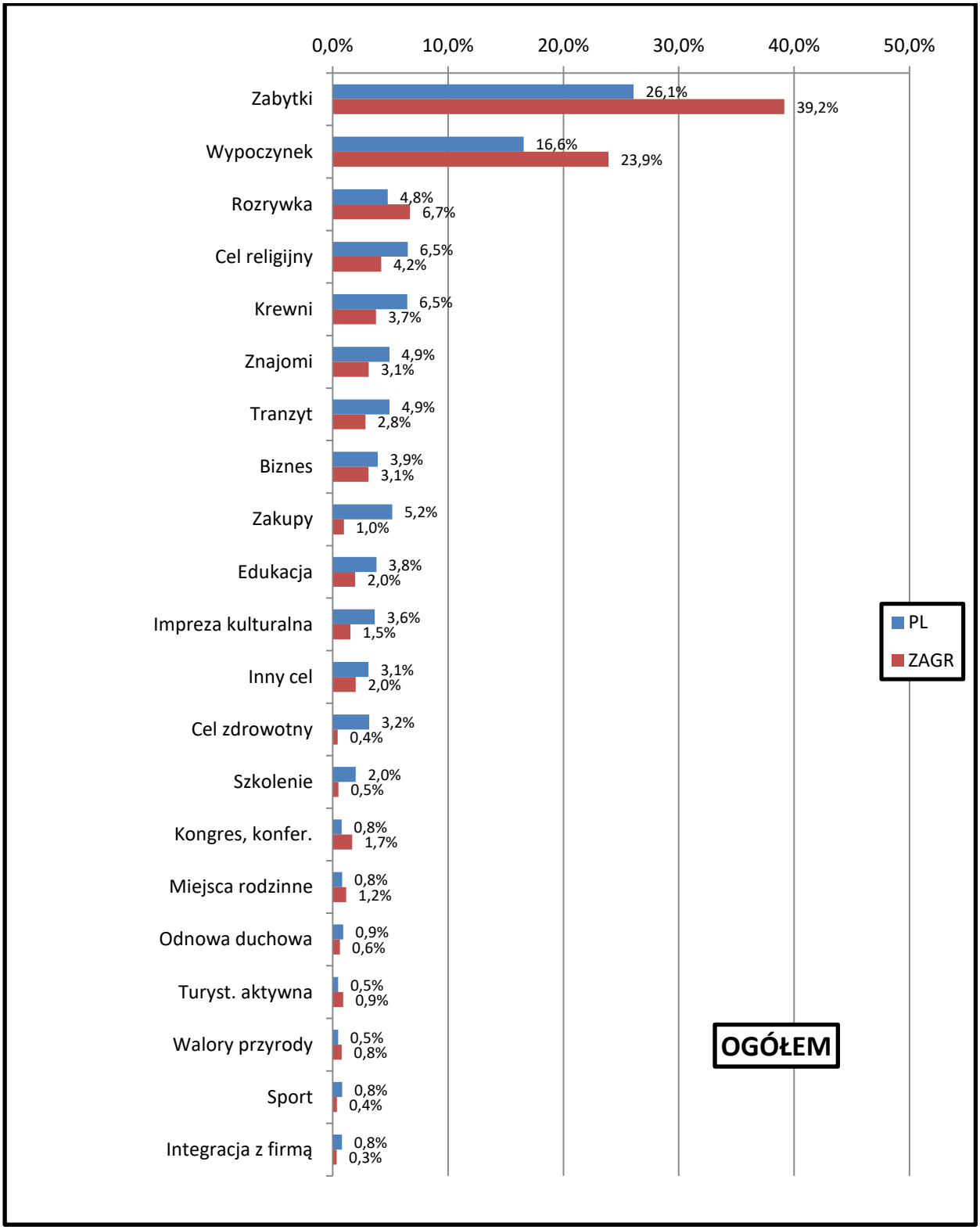

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Opracowanie autorskie zespołu ekspertów: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 5.2.5. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w latach 2008 - 2012 (w %)

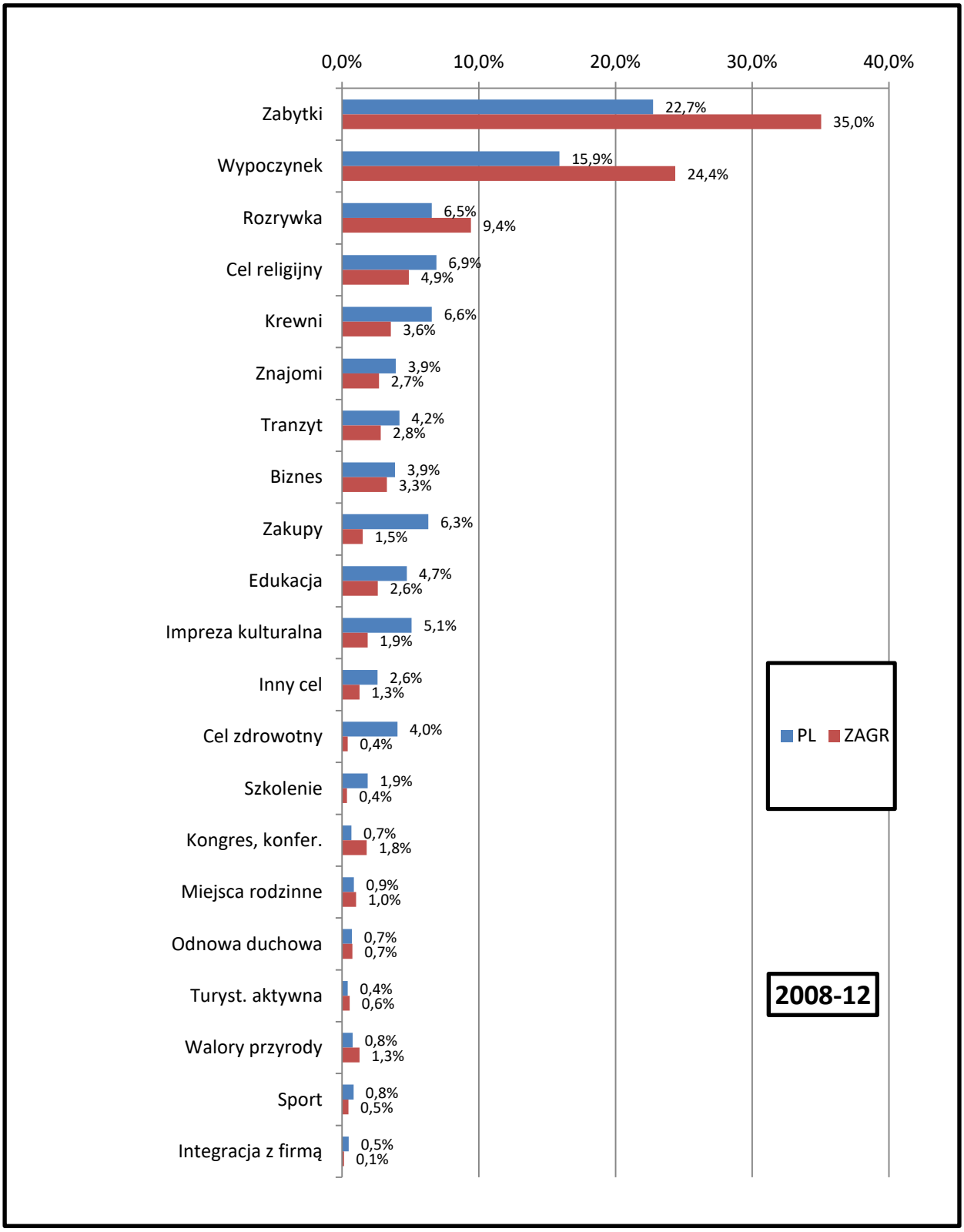

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 5.2.6. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w latach 2013 - 2017 (w %)

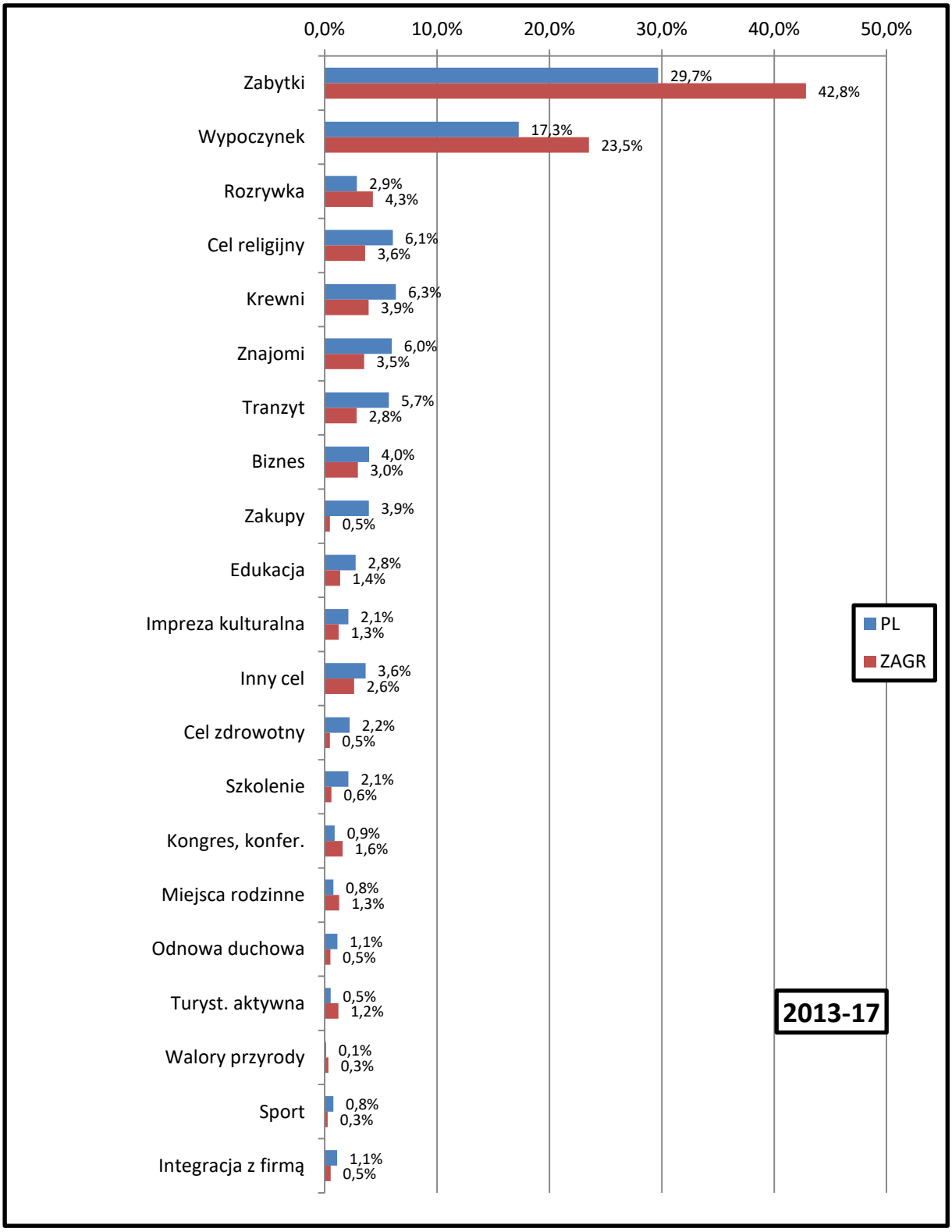

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rozdział 6. Struktura wykorzystanych przez turystów środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku oraz latach 2013 – 2017

6.1. Środek transportu wykorzystywany w podróży do Krakowa w 2017 r.

Dokonując analizy dostępności transportowej Miasta Krakowa zgodnie z przeprowadzonymi *Badaniami ruchu turystycznego w Krakowie w 2017 r.* należy zauważyć, iż w roku 2017 przyjeżdżający do Krakowa w celach turystycznych korzystali w przeważającej większości z usług transportu drogowego. I tak, zgodnie z bardziej szczegółowymi analizami wynika, że najczęściej wykorzystywanym przez turystów w 2017 roku środkiem transportu drogowego był odpowiednio: samochód - 25,2%, autokar – 9,1% oraz autobus – 10,6%, co łącznie stanowiło wartość 44,9% z ogólnej liczby turystów odwiedzających Kraków w roku 2017. Z usług transportu lotniczego skorzystała blisko 1/3 wszystkich odwiedzających Kraków (32,7% turystów ogółem). Natomiast ze środku transportu jakim jest kolei skorzystało 21,3% z ogólnej liczby turystów odwiedzających Kraków w roku 2017. Najmniejszą liczną grupę stanowili turyści, którzy dotarli do Krakowa za pomocą tzw. „innych środków transportu", jakim są: autostop, motor, motorower, rower itp. Grupę tą stanowiło zaledwie 1,1% wszystkich odwiedzających ogółem.

Tabela 6.1.1. Środki transportu wykorzystywane w podróży do Krakowa w 2017 roku (w %)

Środek transportu	Ogółem	Krajowi	Zagraniczni
Samochód osobowy	25,2%	36,1%	15,7%
Pociąg	21,3%	33,2%	11,0%
Samolot tanich linii	17,9%	2,2%	31,6%
Samolot rejsowy	14,4%	1,9%	25,3%
Samolot czarterowy	0,4%	0,0%	0,8%
Autokar turystyczny	6,5%	7,3%	5,8%
Autobus regularny	10,6%	12,8%	8,7%
Minibus	2,6%	4,9%	0,6%
Inny	1,1%	1,7%	0,6%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 6.1.1. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku (turyści ogółem)

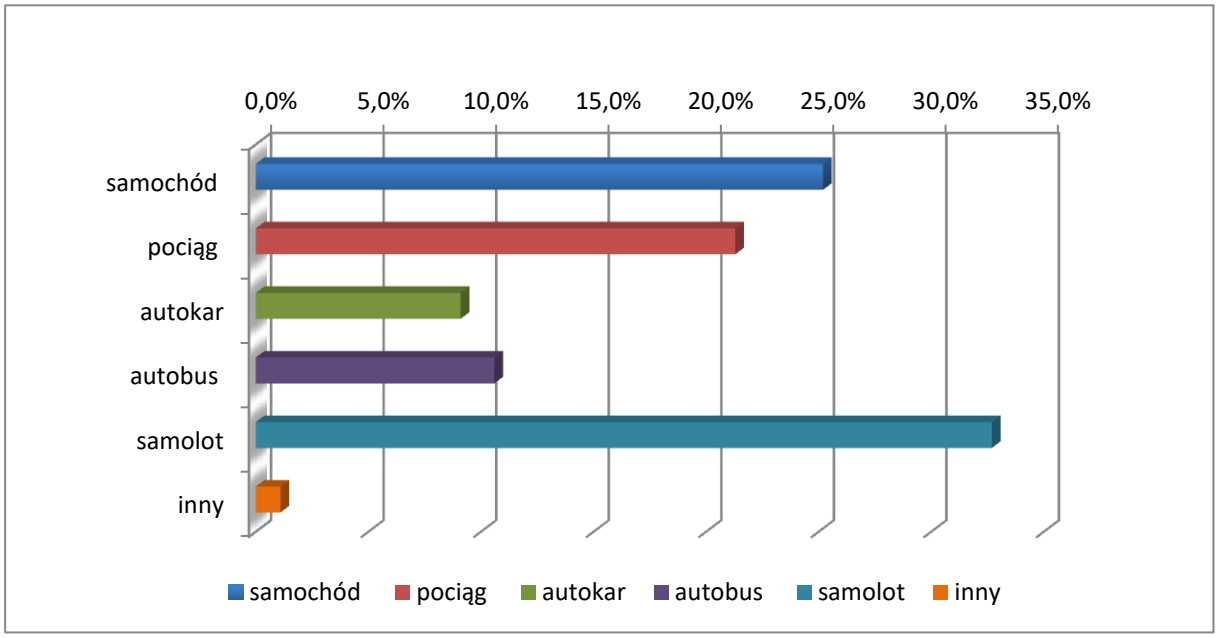

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Dokonując zestawienia analizowanych danych z roku 2017 do wartości z lat poprzednich, należy podkreślić, iż w 2017 roku wzrósł odsetek turystów korzystających w podróży do Krakowa z transportu samochodowego i kolejowego w porównaniu z 2016 rokiem, albowiem w 2016 roku 20,8% wszystkich turystów dotarło do Krakowa samochodem, natomiast w 2017 roku nastąpił wzrost o 4,4pkt% do wartości 25,2%. Wykorzystanie autokaru w 2016 roku kształtowało się na poziomie 13,8%, a w 2017 roku nastąpił spadek o 4,7pkt%, do wartości 9,1% ogólnej liczby turystów. Natomiast wykorzystanie autobusu w ostatnich latach utrzymuje się na stałym poziomie około 10%, tzn. w 2014 r. - 10,4%, w 2015 r. - 9,8%, w 2016 r. - 10,4%, a w ostatnim roku 2017 – 10,6%. W 2016 roku ze środka transportu, jakim jest pociąg skorzystało 17,7% turystów. Podczas gdy w kolejnym roku 2017 nastąpił wzrost o 3,4pkt% i wartość ta wynosiła 21,3% ogółu badanych. Na uwagę również zwraca zmiany w wykorzystanie przez turystów środka transportu, jakim jest samolot. W 2017 roku zaobserwowano spadek wykorzystania tego środka w stosunku do roku ubiegłego o 3,5pkt%. I tak, dotychczasowe badania wskazały, że w 2015 roku 30,3% wszystkich turystów dotarło do Krakowa samolotem, w 2016 roku - 36,2%, podczas gdy w 2017 roku wartość ta wyniosła 32,7%. Natomiast wykorzystanie tzw.

„innych środków transportu" kształtuje się w analizowanym okresie na podobnym poziomie około 1%, tzn.1,1% zarówno w roku 2016, jak i 2017 roku.

Rysunek 6.1.2. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych w trakcie przyjazdudo Krakowa w 2016 i 2017 roku (turyści ogółem)

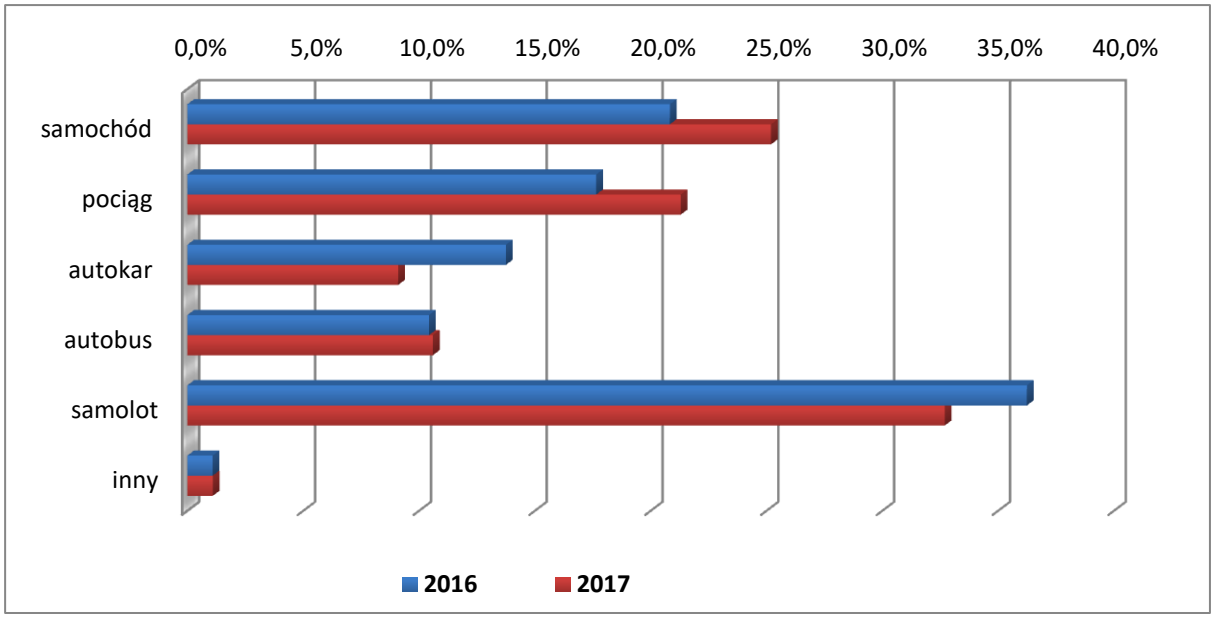

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

6.2. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych przez turystów krajowych w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku

W celu odzwierciedlenia dokładniejszego stopnia wykorzystania różnych środków transportu przez odwiedzających Kraków dokonano podziału odwiedzających na turystów krajowych i zagranicznych. W roku 2017 najczęściej wykorzystywanym rodzajem transportu przez turystów krajowych odwiedzających Kraków był transport drogowy, natomiast dla turystów zagranicznych dominujące znaczenie odgrywał transport lotniczy.

Turyści krajowi preferowali, jako środek transportu samochód - 36,1%, natomiast drugim preferowanym środkiem transportu w przyjazdach do Krakowa był pociąg - 33,2%. Dla turystów krajowych istotnym środkiem transportu był również autobus - 12,8% oraz autokar - 12,1%. Natomiast z usług transportu lotniczego skorzystało zaledwie 4,1% turystów

krajowych. W badanym 2017 roku dla turystów krajowych wartości dotyczące tzw. „innych środków transportu" kształtowały się na poziomie 1,7%.

Rysunek 6.2.1. **Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych w trakcie przyjazdudo Krakowa w 2017 roku (turyści krajowi)**

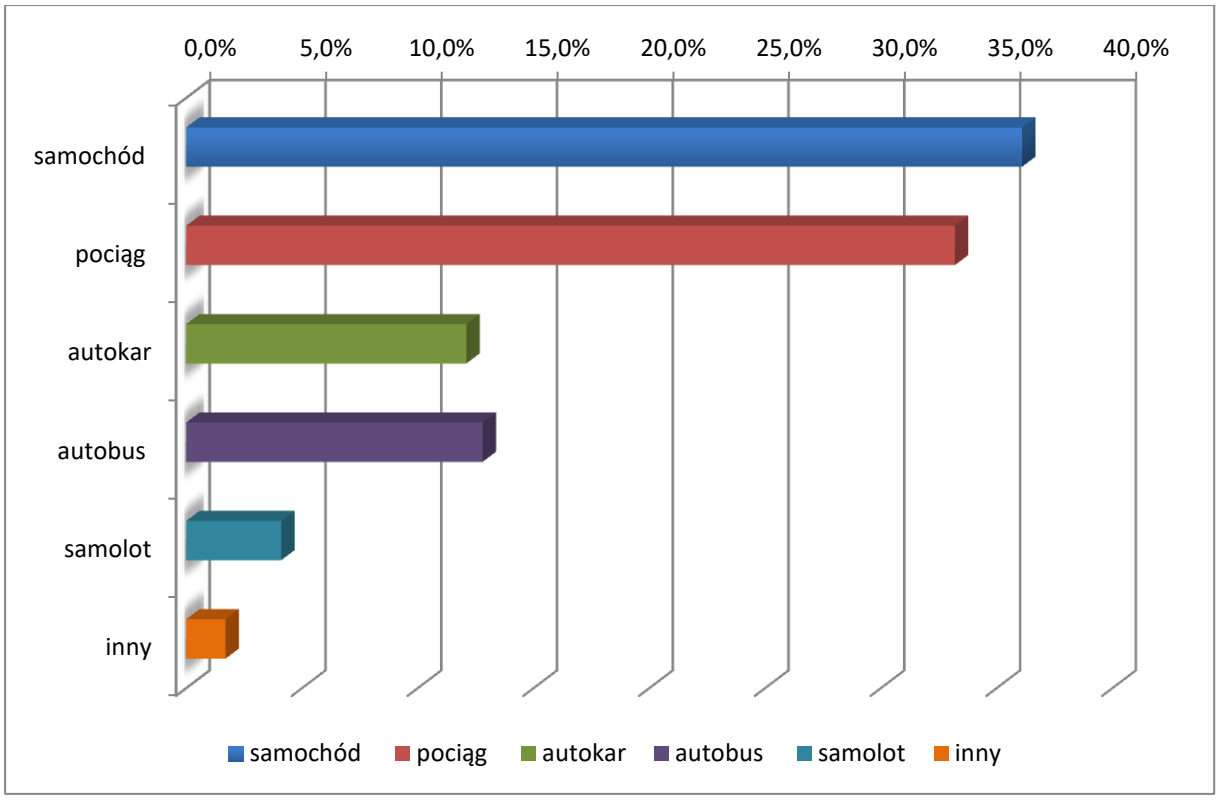

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Porównując wykorzystanie różnych środków transportu przez turystów krajowych w roku 2017 do roku uprzedniego 2016, należy wskazać na pewne zmiany preferencji przy wyborze środka transportu. Blisko 6 pkt% wzrosło w 2017 roku w stosunku do roku poprzedniego wykorzystanie przez turystów krajowych kolei, a także wzrosło wykorzystanie usług transportu lotniczego z wartości 3,1% w roku 2016 do wartości 4,1% w roku 2017. W badanym okresie zmalało natomiast wykorzystanie przez turystów krajowych środka transportu, jakim jest autokaru z wartości 18,7% w 2016 do wartości 12,1% w roku 2017. Wykorzystanie pozostałych środków transportu przez turystów krajowych w roku 2017 w porównaniu do roku 2016 nie uległo dużym zmianom. Wykorzystanie samochodu w 2016 roku wyniosło 36,6%, a w 2017 roku – 36,1%. Również wartości dotyczące wykorzystania autobusu przez turystów krajowych kształtowało się na tym samy poziomie tzn. 12,8% zarówno w roku 2016, jak i w 2017 roku. Brak zmian można było odnotować również w

przypadku wartości dotyczących tzw. „innych środków transportu", które kształtowały się na poziomie 1,6% w 2016 r., oraz 1,7% w 2017 roku.

Rysunek 6.2.2. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2016 i 2017 roku (turyści krajowi)

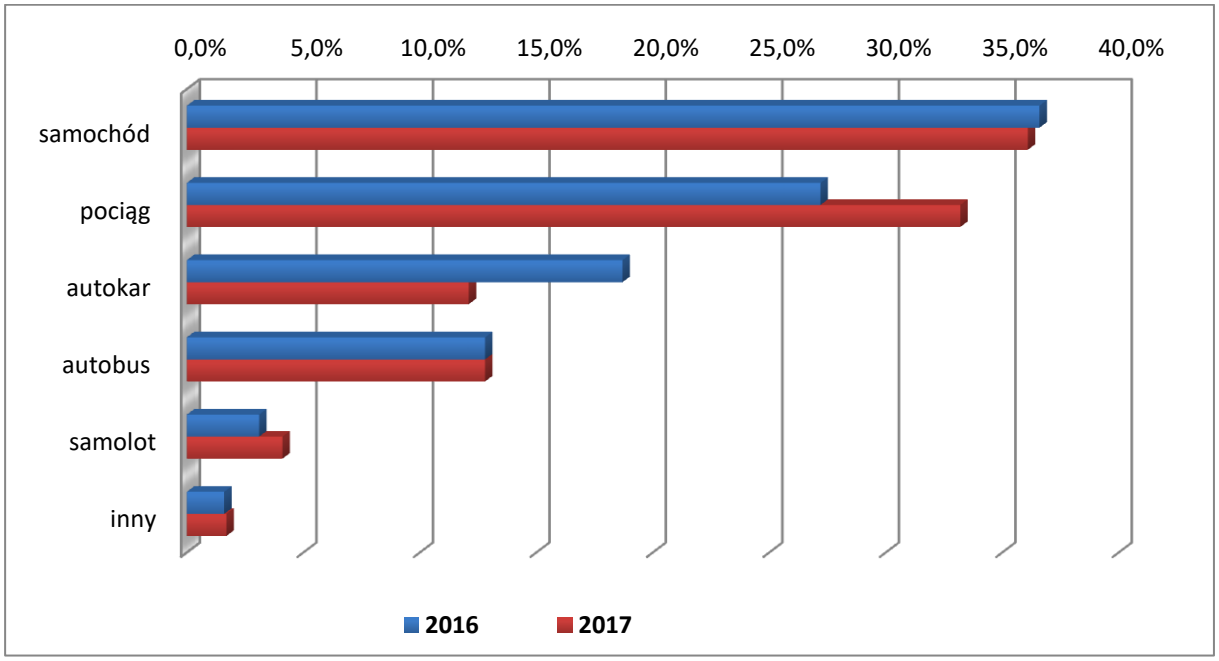

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

6.3. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych przez turystów zagranicznych w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku

Dokonując analizy wykorzystania środków transportu przez turystów zagranicznych, można stwierdzić, iż preferowanym środkiem transportu podobnie jak w poprzednich latach jest samolot. W analizowanym roku 2017 skorzystało z usług transportu lotniczego 57,6% badanych obcokrajowców. Z samochodu w roku 2017 skorzystało 15,7% turystów zagranicznych. Kolejnym ważnym środkiem transportu był pociąg, albowiem z usług transportu kolejowego skorzystało 11, 0% cudzoziemców, podczas gdy z autokaru oraz autobusu skorzystało w roku 2017 około 15,1% turystów zagranicznych. W przypadku tzw. „innych środków transportu" odnotowano wartości na poziomie wykorzystania 0,6% w 2017 roku.

Rysunek 6.3.1. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku (turyści zagraniczni)

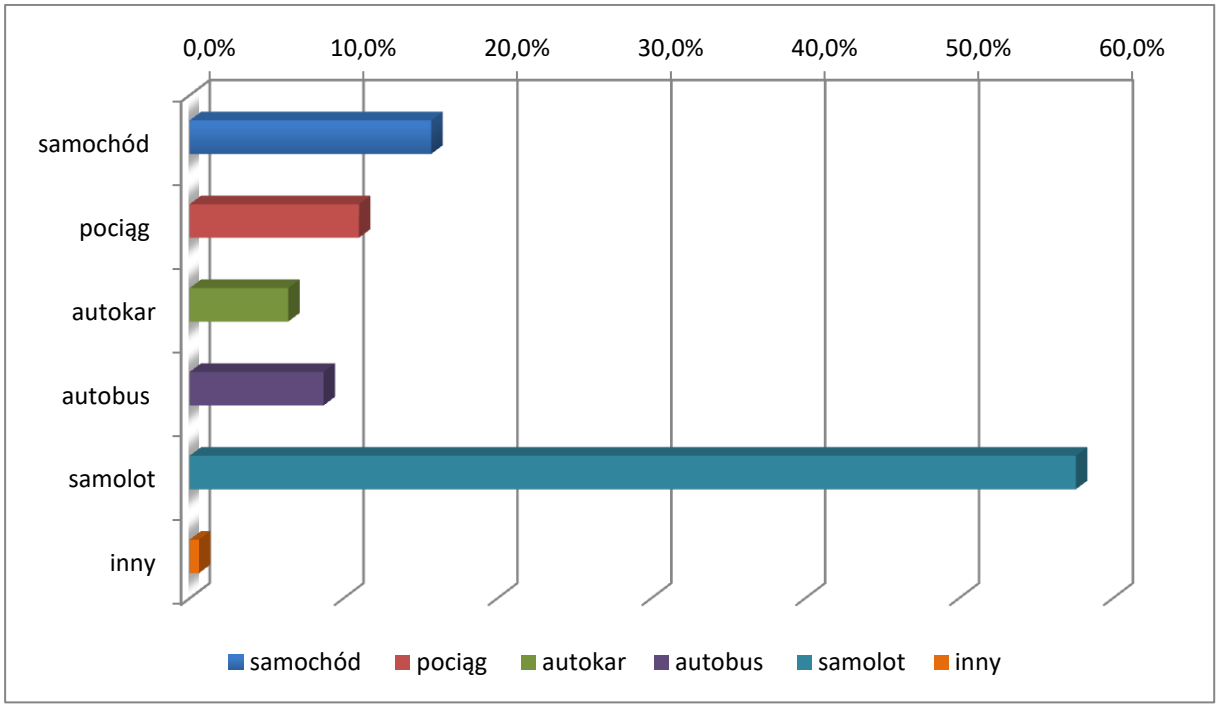

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rozpatrując preferencje turystów zagranicznych udających się do stolicy Małopolski, należy zauważyć, iż stałą tendencją odznacza się transport lotniczy i od wielu lat kształtuje się na poziomie ponad 50%. W analizowanym roku 2017 skorzystało z usług transportu lotniczego 57,6% badanych obcokrajowców, podczas gdy w roku uprzednim 2016 wartość ta wynosiła 56,9%. Zauważalny jest w badanym okresie wzrost wykorzystania środka transportu, jakim jest samochód. Albowiem w 2017 roku autem do stolicy Małopolski dotarło 15,7% turystów zagranicznych, a w 2016 wartość ta kształtowała się na poziomie 11,1%. W przypadku środka transportu, jaki jest pociąg nie nastąpiły duże zmiany, gdyż w roku 2016 z usług transportu kolejowego skorzystało 11,6% cudzoziemców, a w roku 2017 była to wartość 11,0%. Tak więc, porównując rok 2017 z rokiem 2016, można zauważyć spadek wykorzystania na przestrzeni badanego okresu przez turystów zagranicznych autokaru o 4,2pkt% na rzecz wzrostu korzystania z samochodu o 4,6pkt% oraz z samolotu o 0,7pkt%. Natomiast tzw. „inne środki transportu" nie uległy znaczącym zmianom i stanowiły 0,8% badanej grupy turystów w 2016 roku oraz 0,6% w 2017 roku.

Rysunek 6.3.2. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2016 i 2017 roku (turyści zagraniczni)

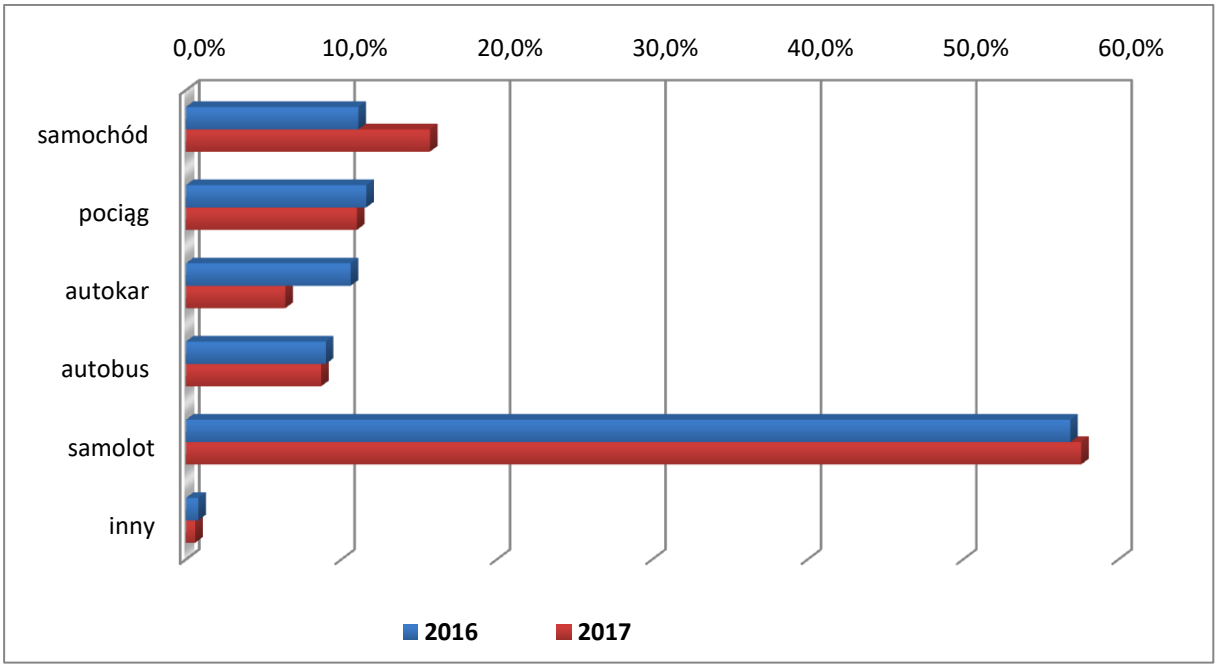

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

6.4. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych przez turystów w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2013 - 2017

„Badania ruchu turystycznego w Krakowie” przeprowadzane każdego roku od 15 lat wykazują pewne zmiany w wykorzystaniu określonych środków transportu przez turystów zarówno krajowych, jak i zagranicznych w latach 2003-2017.

W ciągu 15 lat obserwuje się stały spadek korzystania przez turystów z transportu drogowego, chociaż nadal zajmuje dominującą pozycję. W 2003 najbardziej popularnym środkiem transportu był samochód i wynosił w roku 2003 wartość 43,5%. Niemniej jednak stopień korzystania z tego środka transportu przez te lata wykazywał tendencję malejącą i tak w roku 2017 wartość ta wyniosła 25,2% co stanowi spadek w stosunku do 2003 roku o 18,3pkt%.

Także inne środki transportu drogowego tracą na popularności, nastąpił spadek o 11,4pkt% wykorzystania autokaru, albowiem w 2003 roku poziom ten wynosił - 20,5%, a w 2017 roku - 9,1%. Natomiast dla autobusu wskaźnik ten wynosił w 2003 r. - 3,5%, a w 2016 r. - 10,6%, i w analizowanym okresie nastąpił wzrost o 7,1pkt%. Podsumowując wykorzystanie wszystkich środków transportu drogowego w analizowanym okresie 2003-2017 należy podkreślić spadek ich wykorzystania o 22,6pkt% . W roku 2003 wykorzystanie wszystkich środków transportu drogowego wynosiła 67,5% z ogólnej liczby turystów odwiedzających Kraków, podczas gdy wartość ta w roku 2017 spadła do poziomu 44,9%. W przypadku środka transportu kolejowego, jakim jest pociąg w badanym okresie 2003-2017 można było odnotować pewne wahania na przestrzeni ostatnich lat kształtowania się poziomu wykorzystania tego rodzaju środka. Jednakże, porównując wartości z roku 2003 kiedy poziom wykorzystania wynosił 21%, to można zauważyć iż w ostatnim badanym roku 2017 wskaźnik korzystania z usług połączeń kolejowych ukształtował się na podobnym poziomie 21,3%.

Na przestrzeni badanego okresu, tzn. w latach 2003-2017 zauważalny jest stały i konsekwentny wzrost turystów przybywających do Krakowa drogą lotniczą. I tak, podczas gdy w roku 2003 z usług lotniczych korzystało zaledwie 10,0% turystów, to w 2017 roku wskaźnik ten wyniósł - 32,17%, co stanowiło wzrost o 22,17pkt% w badanym okresie 2003-2017. Wykorzystanie tzw. „innych środków transportu” kształtuje się na niewielkim i niskim poziomie około 1% (w 2003 r.- 1,5%, a w 2017 roku - 1,1%).

Wśród turystów krajowych odwiedzających Kraków nadal dominującą pozycję utrzymuje transport drogowy. Najpopularniejszym środkiem transportu wykorzystywanym przez turystów krajowych jest samochód osobowy z którego korzysta ponad 1/3 turystów krajowych. Jednakże na przestrzeni czternastu lat obserwuje się spadek wykorzystania tego środka lokomocji o 26,9pkt% z wartości 63,0% w 2003 roku, do wartości 36,1% w 2017 roku. Natomiast w ciągu ostatnich 3 lat nastąpił wzrost wykorzystania transportu kolejowego, jako środka komunikacji do Krakowa o blisko 15,0pkt% (z 18,7% w 2014 roku do 33,2% w 2017 roku). Widoczne jest również zwiększone wykorzystanie usług lotniczych do 4,1% w 2017 roku, podczas gdy w roku 2014 korzystało z tego typu usług zaledwie 2,0% turystów krajowych.

W analizowanym okresie 15 lat dla turystów zagranicznych przybywających do Krakowa najbardziej popularnym środkiem transportu jest samolot. W pierwszym badanym roku 2003 wskaźnik ten kształtował się na poziomie 19, 0%, natomiast w roku 2017 samolotami do Krakowa podróżowało 57,6% obcokrajowców, co stanowiło wzrost o 38,6pkt%. Podczas gdy najwyższy współczynnik korzystania z usług transportu lotniczego przez turystów zagranicznych na poziomie 70,8% odnotowano w 2012 roku. W badanym okresie zauważalny jest spadek korzystania przez cudzoziemców z usług kolejowych o 10pkt%, z wartości 21,0% w roku 2003 do wartości 11,0% w roku 2017. W przypadku transportu drogowego, wykorzystanie samochodu przez turystów zagranicznych spadło o 8,3pkt% z poziomu 24% w roku 2003 do poziomu 15,7% w ostatnim badanym roku 2017. Zauważalne są duże różnice w wykorzystaniu środka transportu jakim jest autokar, wskaźnik ten wynosił w roku 2003 – 33%, a w 2017 r.- 6,4%,. Czyli w analizowany okresie 15 lat nastąpił spadek o 26,6pkt% korzystania przez turystów zagranicznych z usług tego rodzaju środka transportu drogowego. Natomiast w okresie ostatnich 15 lat wykazano wzrost odsetka turystów zagranicznych korzystających z innego rodzaju środka transportu drogowego, jakim jest autobusu, z wartości 1,0% w 2003 roku, do wartości 8,7% w roku 2017, co stanowi wzrost o 7,7pkt%.

Rysunek 6.4.1. Struktura wykorzystanych środków transportu przez odwiedzających Kraków w latach 2003-2017 (turyści ogółem)

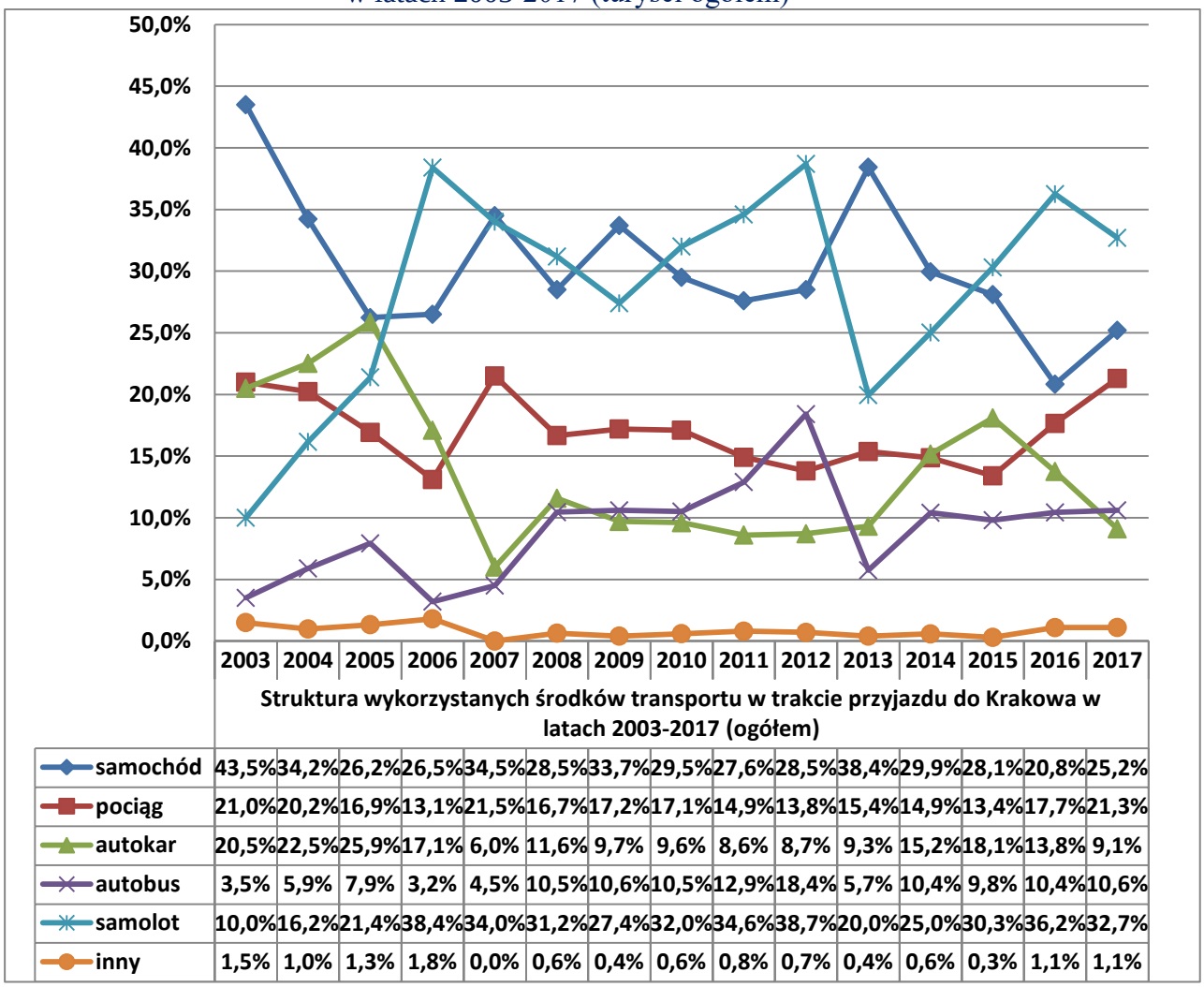

Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (ogółem)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
samochód	43,5%	34,2%	26,2%	26,5%	34,5%	28,5%	33,7%	29,5%	27,6%	28,5%	38,4%	29,9%	28,1%	20,8%	25,2%
pociąg	21,0%	20,2%	16,9%	13,1%	21,5%	16,7%	17,2%	17,1%	14,9%	13,8%	15,4%	14,9%	13,4%	17,7%	21,3%
autokar	20,5%	22,5%	25,9%	17,1%	6,0%	11,6%	9,7%	9,6%	8,6%	8,7%	9,3%	15,2%	18,1%	13,8%	9,1%
autobus	3,5%	5,9%	7,9%	3,2%	4,5%	10,5%	10,6%	10,5%	12,9%	18,4%	5,7%	10,4%	9,8%	10,4%	10,6%
samolot	10,0%	16,2%	21,4%	38,4%	34,0%	31,2%	27,4%	32,0%	34,6%	38,7%	20,0%	25,0%	30,3%	36,2%	32,7%
inny	1,5%	1,0%	1,3%	1,8%	0,0%	0,6%	0,4%	0,6%	0,8%	0,7%	0,4%	0,6%	0,3%	1,1%	1,1%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 6.4.2. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści ogółem)

Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (ogółem)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
samochód	43,5%	34,2%	26,2%	26,5%	34,5%	28,5%	33,7%	29,5%	27,6%	28,5%	38,4%	29,9%	28,1%	20,8%	25,2%
pociąg	21,0%	20,2%	16,9%	13,1%	21,5%	16,7%	17,2%	17,1%	14,9%	13,8%	15,4%	14,9%	13,4%	17,7%	21,3%
autokar	20,5%	22,5%	25,9%	17,1%	6,0%	11,6%	9,7%	9,6%	8,6%	8,7%	9,3%	15,2%	18,1%	13,8%	9,1%
autobus	3,5%	5,9%	7,9%	3,2%	4,5%	10,5%	10,6%	10,5%	12,9%	18,4%	5,7%	10,4%	9,8%	10,4%	10,6%
samolot	10,0%	16,2%	21,4%	38,4%	34,0%	31,2%	27,4%	32,0%	34,6%	38,7%	20,0%	25,0%	30,3%	36,2%	32,7%
inny	1,5%	1,0%	1,3%	1,8%	0,0%	0,6%	0,4%	0,6%	0,8%	0,7%	0,4%	0,6%	0,3%	1,1%	1,1%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Opracowanie autorskie zespołu ekspertów: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 6.4.3. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (ogółem)

	Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (ogółem)														
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
samochód	43,5%	34,2%	26,2%	26,5%	34,5%	28,5%	33,7%	29,5%	27,6%	28,5%	38,4%	29,9%	28,1%	20,8%	25,2%
pociąg	21,0%	20,2%	16,9%	13,1%	21,5%	16,7%	17,2%	17,1%	14,9%	13,8%	15,4%	14,9%	13,4%	17,7%	21,3%
autokar	20,5%	22,5%	25,9%	17,1%	6,0%	11,6%	9,7%	9,6%	8,6%	8,7%	9,3%	15,2%	18,1%	13,8%	9,1%
autobus	3,5%	5,9%	7,9%	3,2%	4,5%	10,5%	10,6%	10,5%	12,9%	18,4%	5,7%	10,4%	9,8%	10,4%	10,6%
samolot	10,0%	16,2%	21,4%	38,4%	34,0%	31,2%	27,4%	32,0%	34,6%	38,7%	20,0%	25,0%	30,3%	36,2%	32,7%
inny	1,5%	1,0%	1,3%	1,8%	0,0%	0,6%	0,4%	0,6%	0,8%	0,7%	0,4%	0,6%	0,3%	1,1%	1,1%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 6.4.4. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (ogółem)

	Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (ogółem)														
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
samochód															
pociąg															
autokar															
autobus															
samolot															
inny															

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 6.4.2. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi)

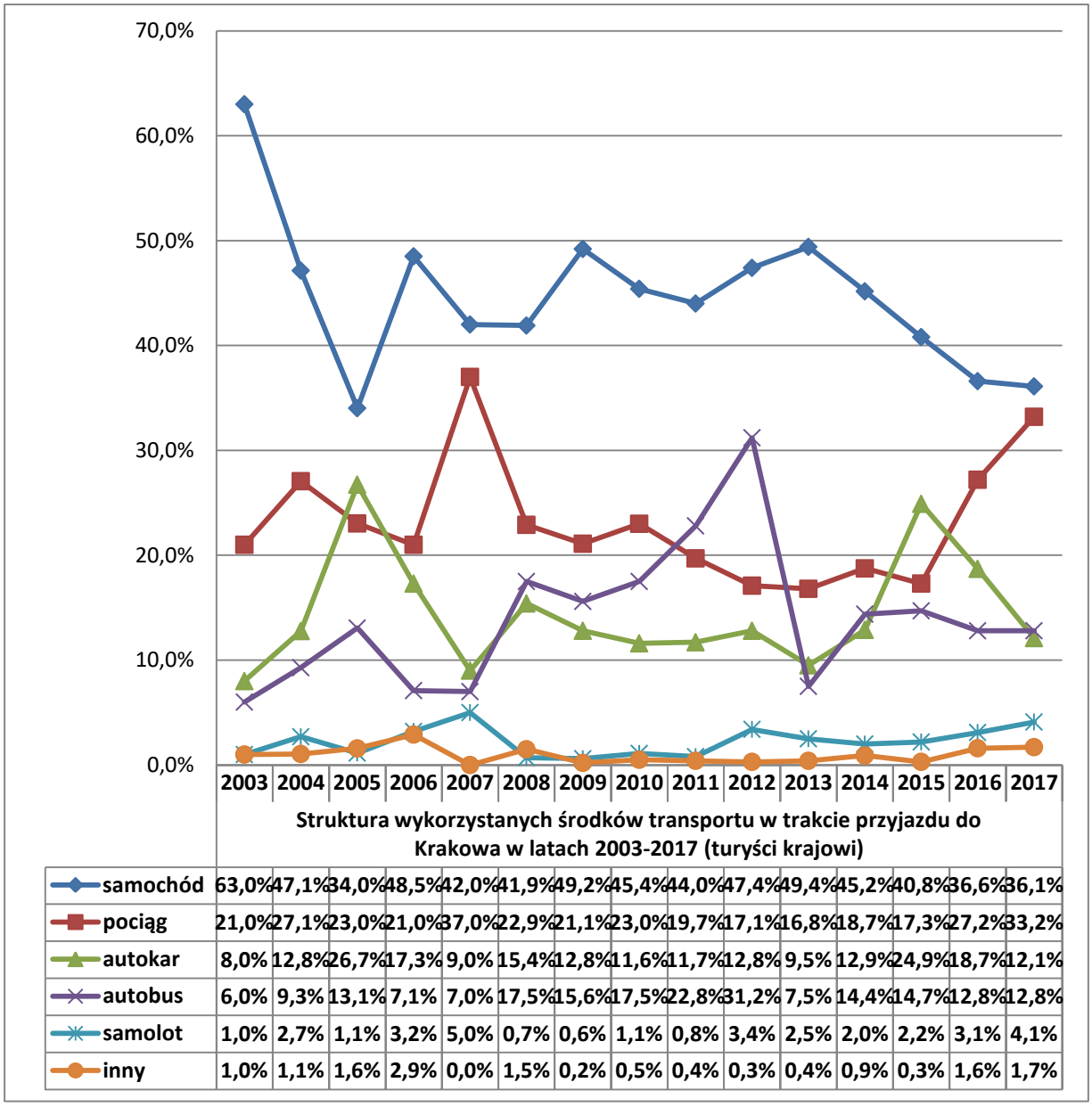

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
samochód	63,0%	47,1%	34,0%	48,5%	42,0%	41,9%	49,2%	45,4%	44,0%	47,4%	49,4%	45,2%	40,8%	36,6%	36,1%
pociąg	21,0%	27,1%	23,0%	21,0%	37,0%	22,9%	21,1%	23,0%	19,7%	17,1%	16,8%	18,7%	17,3%	27,2%	33,2%
autokar	8,0%	12,8%	26,7%	17,3%	9,0%	15,4%	12,8%	11,6%	11,7%	12,8%	9,5%	12,9%	24,9%	18,7%	12,1%
autobus	6,0%	9,3%	13,1%	7,1%	7,0%	17,5%	15,6%	17,5%	22,8%	31,2%	7,5%	14,4%	14,7%	12,8%	12,8%
samolot	1,0%	2,7%	1,1%	3,2%	5,0%	0,7%	0,6%	1,1%	0,8%	3,4%	2,5%	2,0%	2,2%	3,1%	4,1%
inny	1,0%	1,1%	1,6%	2,9%	0,0%	1,5%	0,2%	0,5%	0,4%	0,3%	0,4%	0,9%	0,3%	1,6%	1,7%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 6.4.5. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi)

	Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi)														
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
samochód	63,0%	47,1%	34,0%	48,5%	42,0%	41,9%	49,2%	45,4%	44,0%	47,4%	49,4%	45,2%	40,8%	36,6%	36,1%
pociąg	21,0%	27,1%	23,0%	21,0%	37,0%	22,9%	21,1%	23,0%	19,7%	17,1%	16,8%	18,7%	17,3%	27,2%	33,2%
autokar	8,0%	12,8%	26,7%	17,3%	9,0%	15,4%	12,8%	11,6%	11,7%	12,8%	9,5%	12,9%	24,9%	18,7%	12,1%
autobus	6,0%	9,3%	13,1%	7,1%	7,0%	17,5%	15,6%	17,5%	22,8%	31,2%	7,5%	14,4%	14,7%	12,8%	12,8%
samolot	1,0%	2,7%	1,1%	3,2%	5,0%	0,7%	0,6%	1,1%	0,8%	3,4%	2,5%	2,0%	2,2%	3,1%	4,1%
inny	1,0%	1,1%	1,6%	2,9%	0,0%	1,5%	0,2%	0,5%	0,4%	0,3%	0,4%	0,9%	0,3%	1,6%	1,7%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 6.4.6. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi)

	Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi)														
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
samochód	63,0%	47,1%	34,0%	48,5%	42,0%	41,9%	49,2%	45,4%	44,0%	47,4%	49,4%	45,2%	40,8%	36,6%	36,1%
pociąg	21,0%	27,1%	23,0%	21,0%	37,0%	22,9%	21,1%	23,0%	19,7%	17,1%	16,8%	18,7%	17,3%	27,2%	33,2%
autokar	8,0%	12,8%	26,7%	17,3%	9,0%	15,4%	12,8%	11,6%	11,7%	12,8%	9,5%	12,9%	24,9%	18,7%	12,1%
autobus	6,0%	9,3%	13,1%	7,1%	7,0%	17,5%	15,6%	17,5%	22,8%	31,2%	7,5%	14,4%	14,7%	12,8%	12,8%
samolot	1,0%	2,7%	1,1%	3,2%	5,0%	0,7%	0,6%	1,1%	0,8%	3,4%	2,5%	2,0%	2,2%	3,1%	4,1%
inny	1,0%	1,1%	1,6%	2,9%	0,0%	1,5%	0,2%	0,5%	0,4%	0,3%	0,4%	0,9%	0,3%	1,6%	1,7%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 6.4.7. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi)

	Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi)														
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
samochód															
pociąg															
autokar															
autobus															
samolot															
inny															

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 6.4.3. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni)

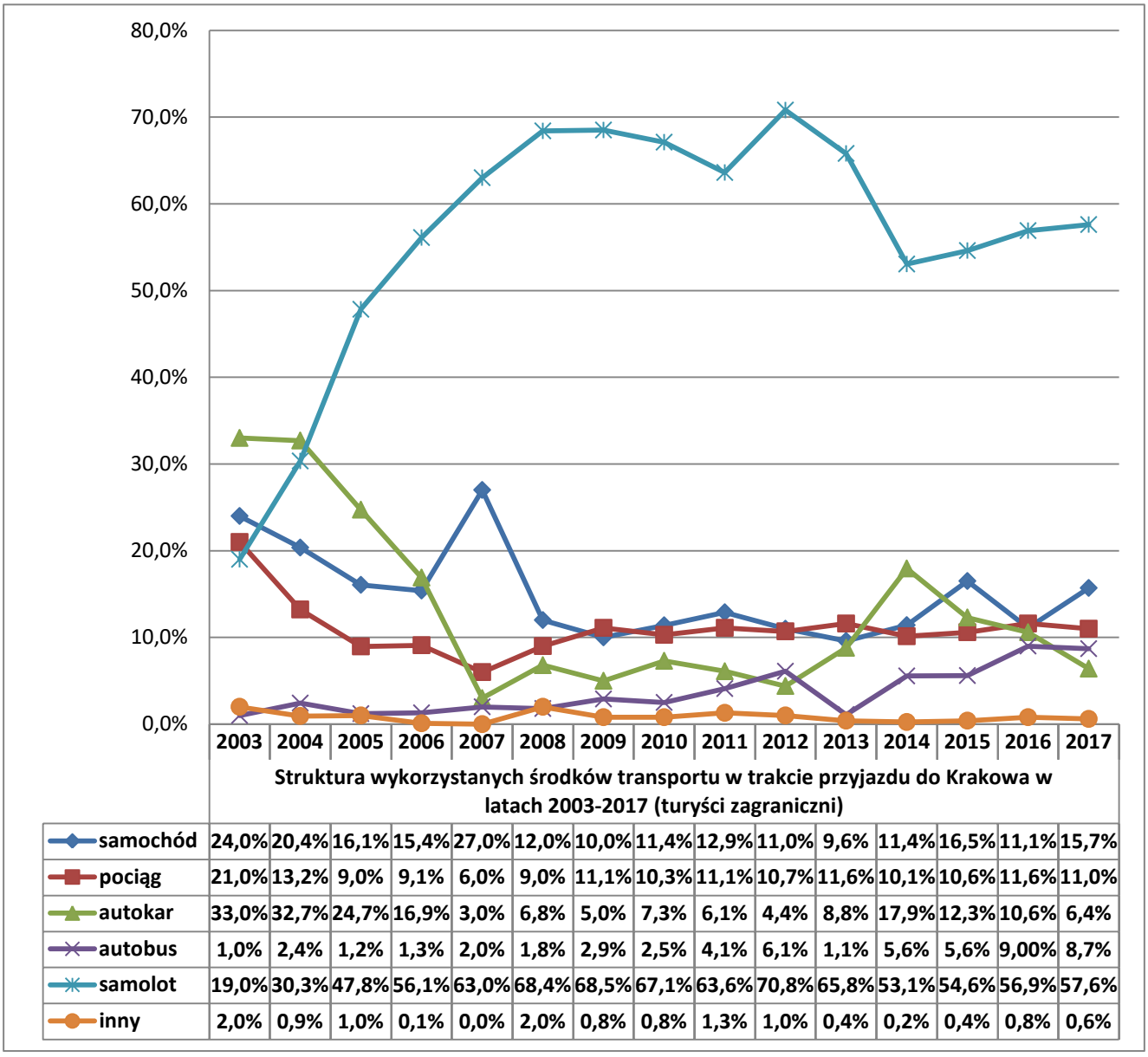

Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni)	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
samochód	24,0%	20,4%	16,1%	15,4%	27,0%	12,0%	10,0%	11,4%	12,9%	11,0%	9,6%	11,4%	16,5%	11,1%	15,7%
pociąg	21,0%	13,2%	9,0%	9,1%	6,0%	9,0%	11,1%	10,3%	11,1%	10,7%	11,6%	10,1%	10,6%	11,6%	11,0%
autokar	33,0%	32,7%	24,7%	16,9%	3,0%	6,8%	5,0%	7,3%	6,1%	4,4%	8,8%	17,9%	12,3%	10,6%	6,4%
autobus	1,0%	2,4%	1,2%	1,3%	2,0%	1,8%	2,9%	2,5%	4,1%	6,1%	1,1%	5,6%	5,6%	9,00%	8,7%
samolot	19,0%	30,3%	47,8%	56,1%	63,0%	68,4%	68,5%	67,1%	63,6%	70,8%	65,8%	53,1%	54,6%	56,9%	57,6%
inny	2,0%	0,9%	1,0%	0,1%	0,0%	2,0%	0,8%	0,8%	1,3%	1,0%	0,4%	0,2%	0,4%	0,8%	0,6%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 6.4.8. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni)

	Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni)														
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
samochód	24,0%	20,4%	16,1%	15,4%	27,0%	12,0%	10,0%	11,4%	12,9%	11,0%	9,6%	11,4%	16,5%	11,1%	15,7%
pociąg	21,0%	13,2%	9,0%	9,1%	6,0%	9,0%	11,1%	10,3%	11,1%	10,7%	11,6%	10,1%	10,6%	11,6%	11,0%
autokar	33,0%	32,7%	24,7%	16,9%	3,0%	6,8%	5,0%	7,3%	6,1%	4,4%	8,8%	17,9%	12,3%	10,6%	6,4%
autobus	1,0%	2,4%	1,2%	1,3%	2,0%	1,8%	2,9%	2,5%	4,1%	6,1%	1,1%	5,6%	5,6%	9,00%	8,7%
samolot	19,0%	30,3%	47,8%	56,1%	63,0%	68,4%	68,5%	67,1%	63,6%	70,8%	65,8%	53,1%	54,6%	56,9%	57,6%
inny	2,0%	0,9%	1,0%	0,1%	0,0%	2,0%	0,8%	0,8%	1,3%	1,0%	0,4%	0,2%	0,4%	0,8%	0,6%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 52. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni)

	Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni)														
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
samochód	24,0%	20,4%	16,1%	15,4%	27,0%	12,0%	10,0%	11,4%	12,9%	11,0%	9,6%	11,4%	16,5%	11,1%	15,7%
pociąg	21,0%	13,2%	9,0%	9,1%	6,0%	9,0%	11,1%	10,3%	11,1%	10,7%	11,6%	10,1%	10,6%	11,6%	11,0%
autokar	33,0%	32,7%	24,7%	16,9%	3,0%	6,8%	5,0%	7,3%	6,1%	4,4%	8,8%	17,9%	12,3%	10,6%	6,4%
autobus	1,0%	2,4%	1,2%	1,3%	2,0%	1,8%	2,9%	2,5%	4,1%	6,1%	1,1%	5,6%	5,6%	9,00%	8,7%
samolot	19,0%	30,3%	47,8%	56,1%	63,0%	68,4%	68,5%	67,1%	63,6%	70,8%	65,8%	53,1%	54,6%	56,9%	57,6%
inny	2,0%	0,9%	1,0%	0,1%	0,0%	2,0%	0,8%	0,8%	1,3%	1,0%	0,4%	0,2%	0,4%	0,8%	0,6%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 6.4.9. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni)

	Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni)														
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
samochód															
pociąg															
autokar															
autobus															
samolot															
inny															

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 6.4.4. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści ogółem)

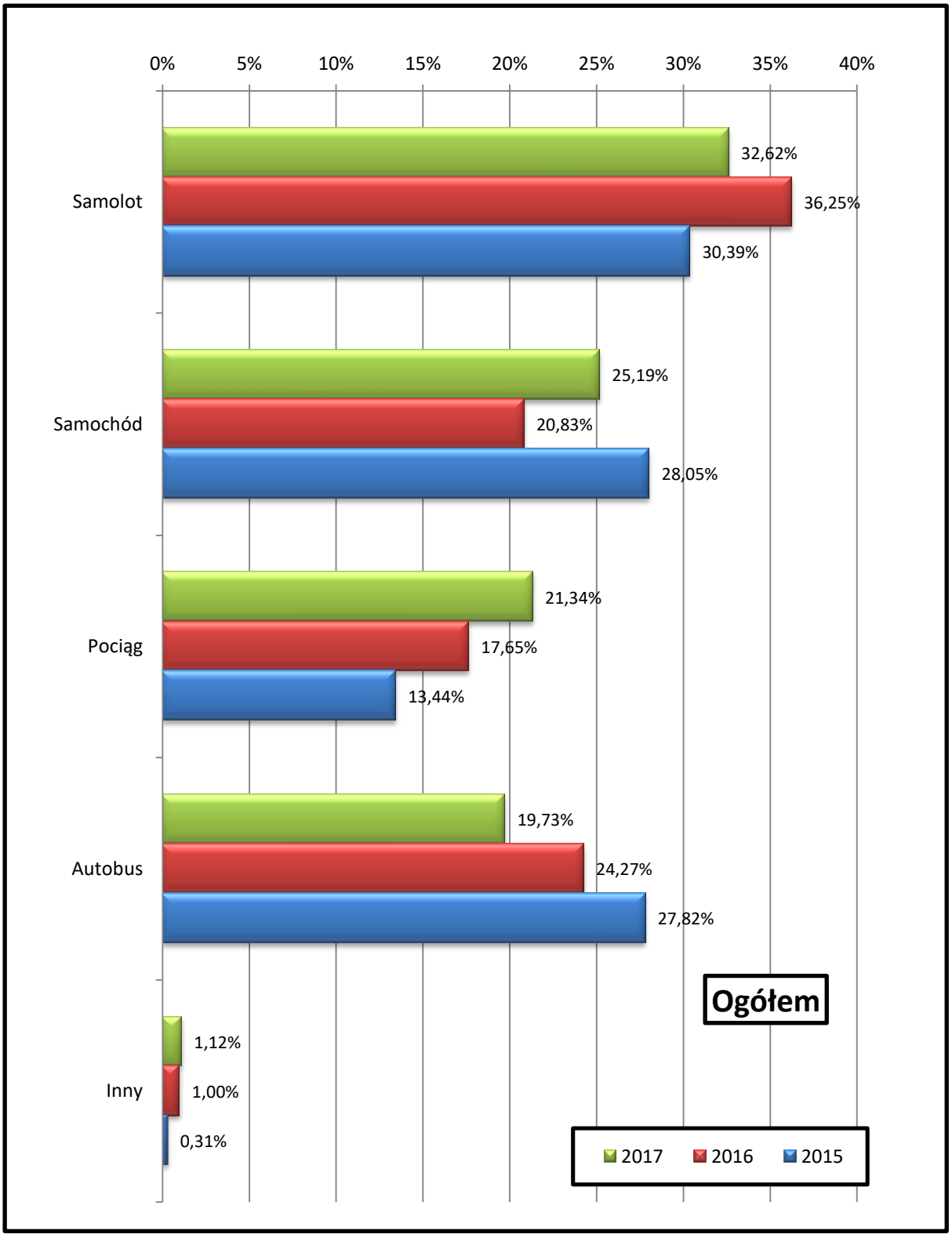

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 6.4.5. Struktura wykorzystanych wyszczególnionych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści ogółem)

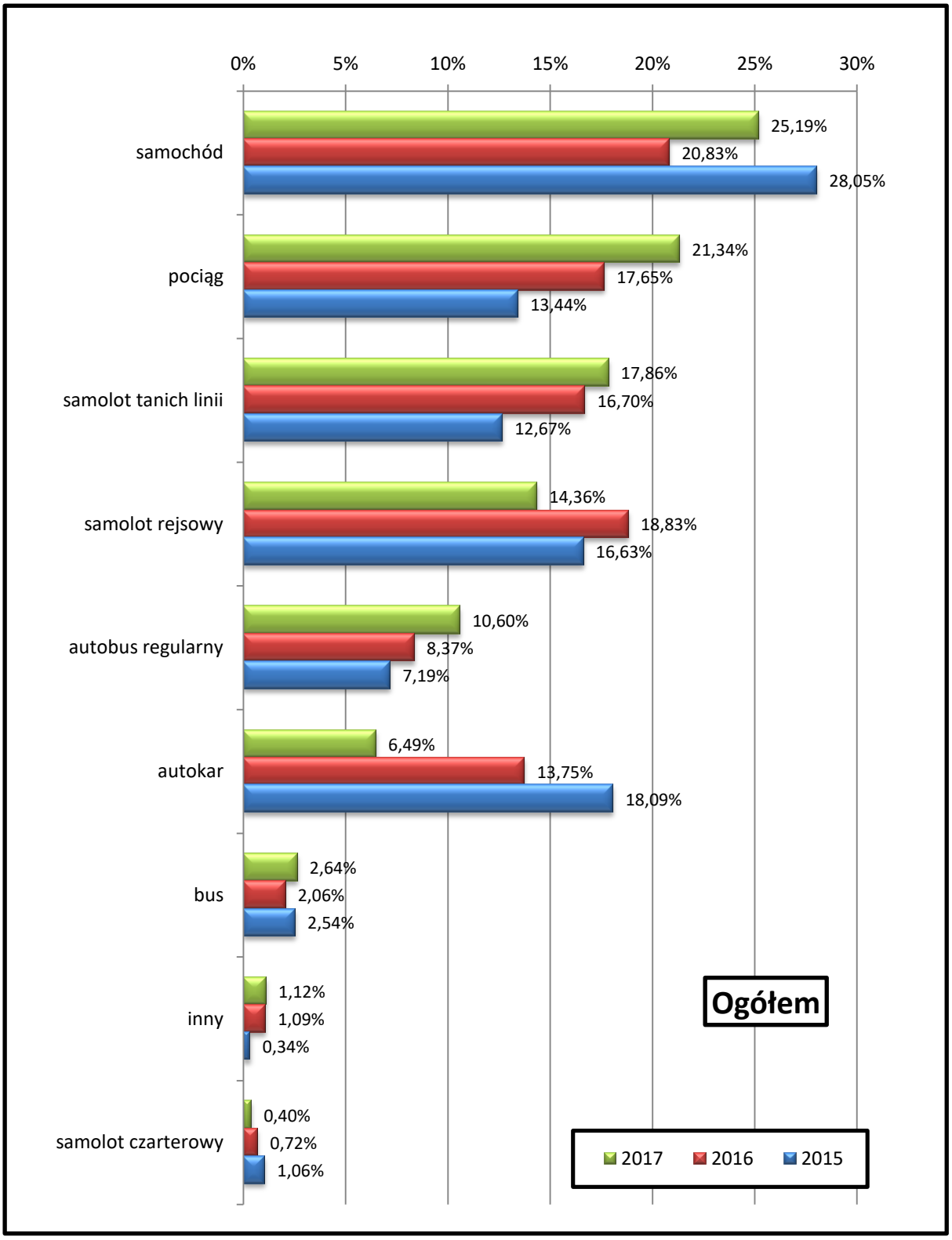

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 6.4.6. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi)

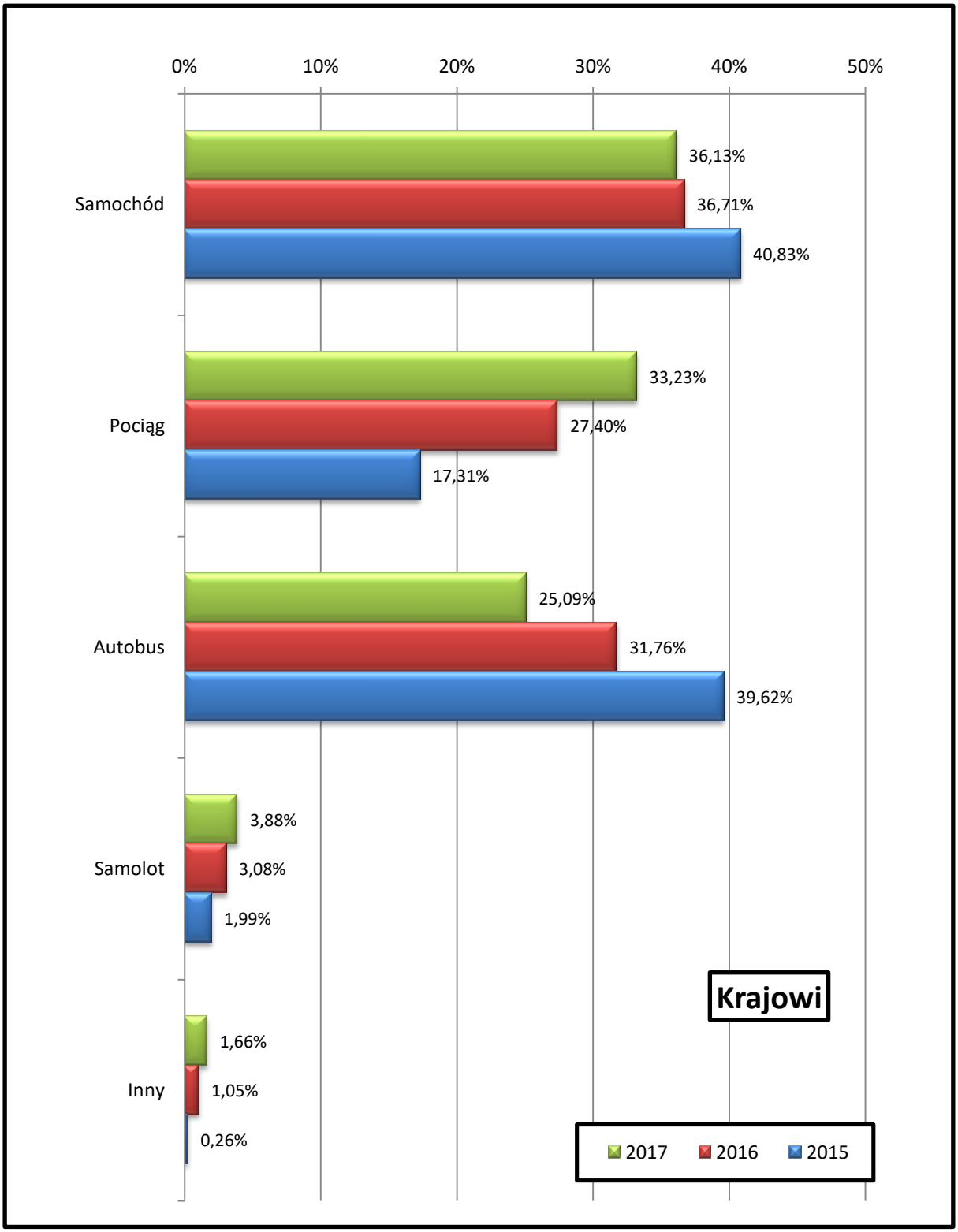

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 6.4.7. Struktura wykorzystanych wyszczególnionych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi)

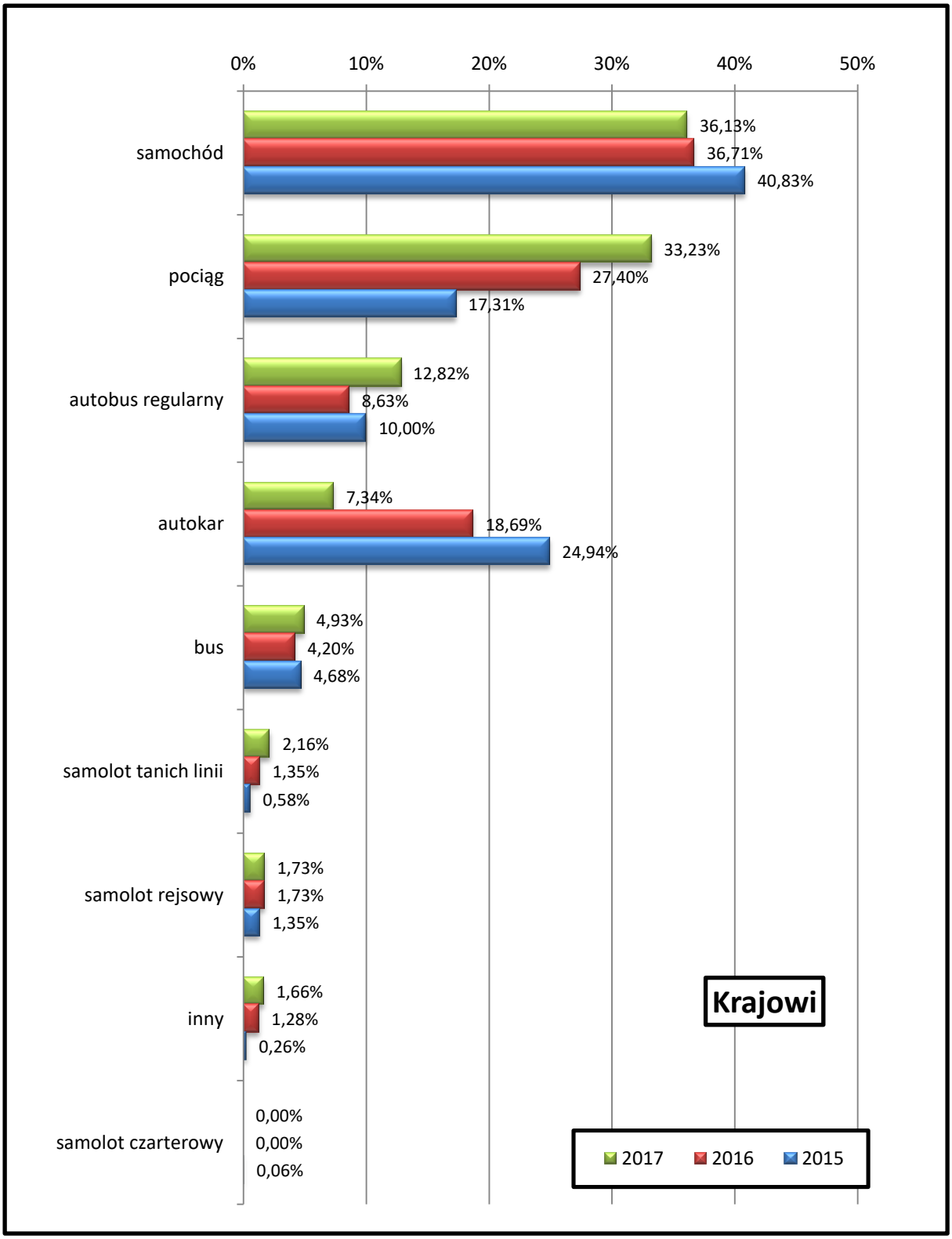

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 6.4.8. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni)

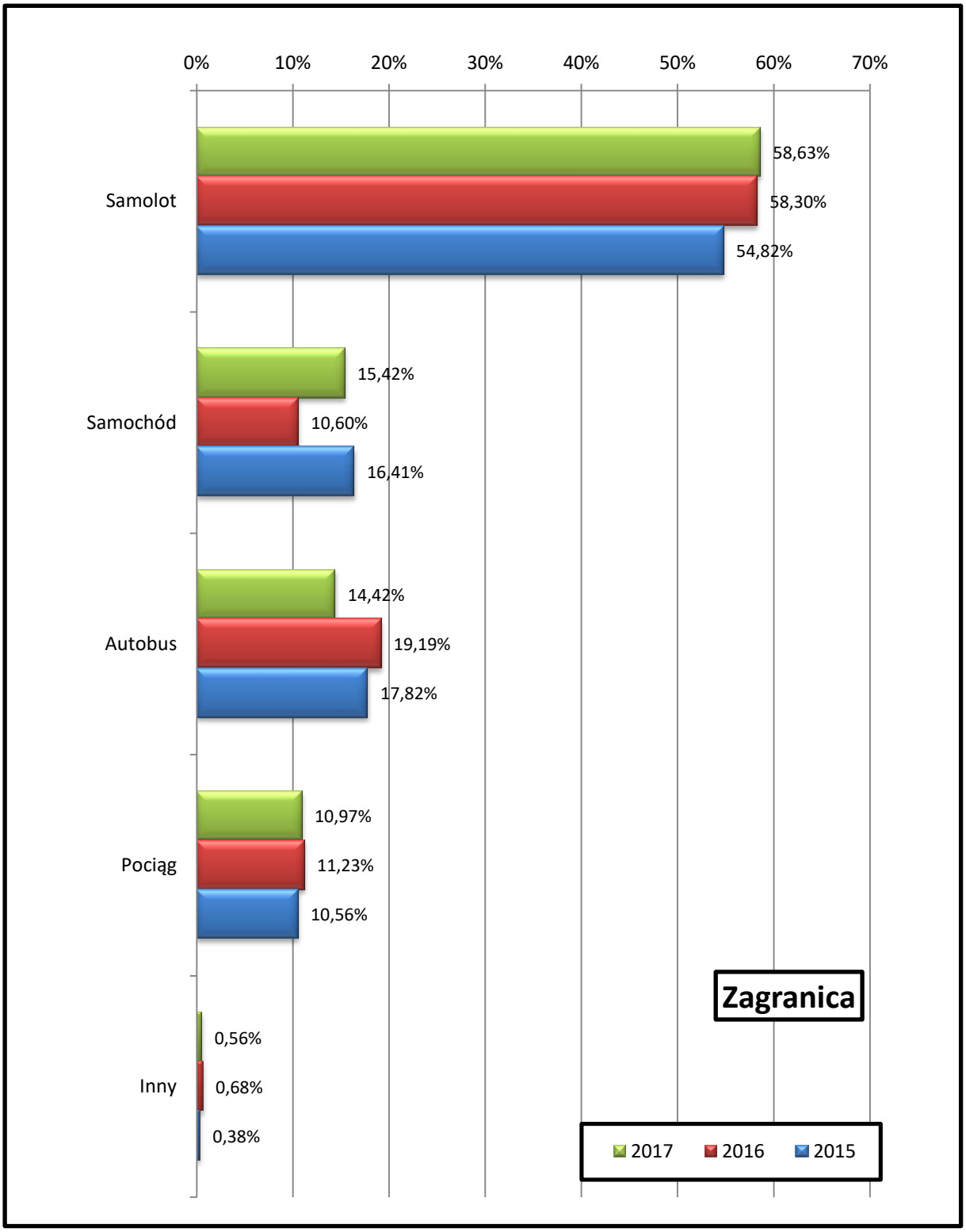

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 6.4.9. Struktura wykorzystanych wyszczególnionych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni)

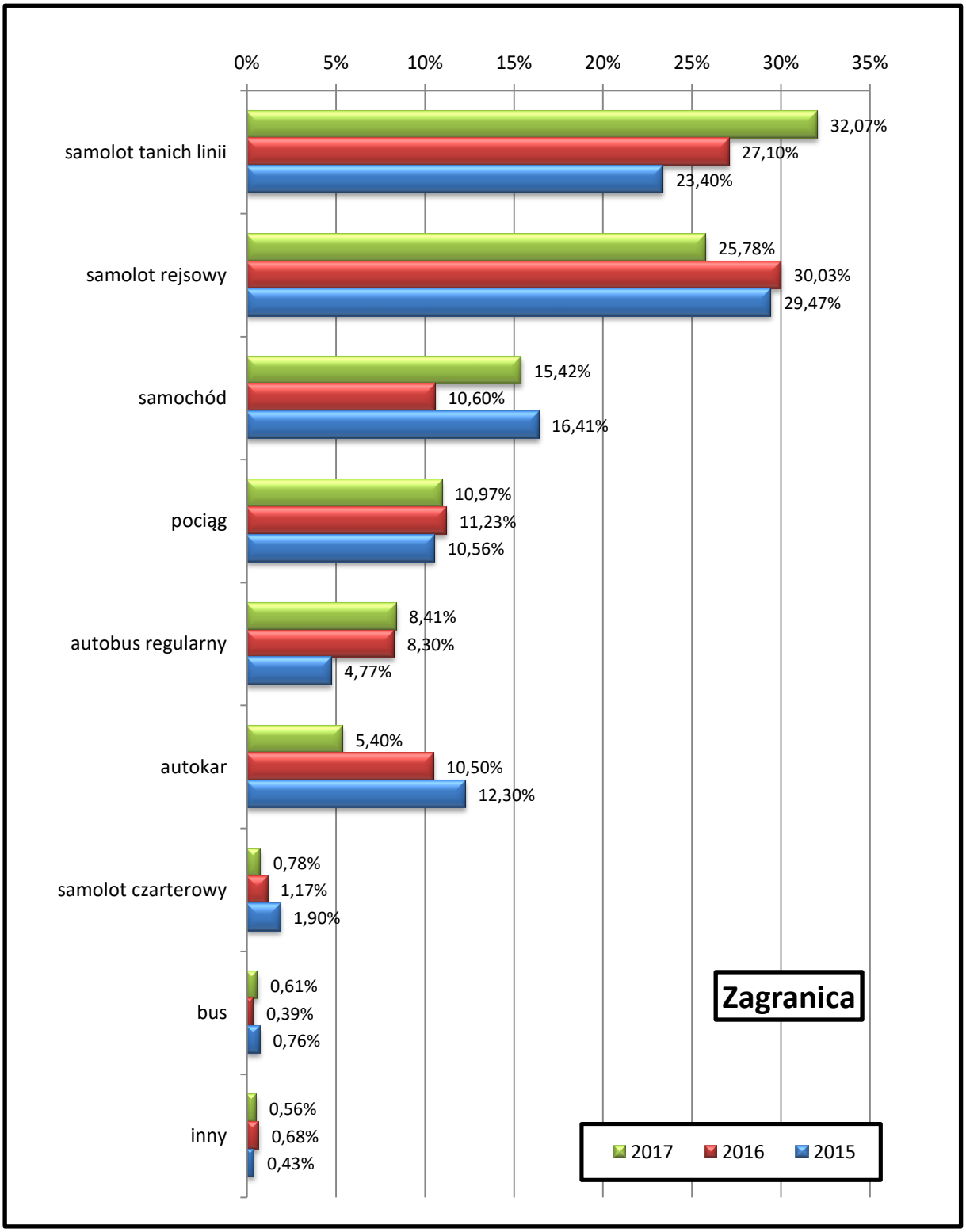

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 6.4.10. Struktura wykorzystanych środków transportu lotniczego w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści ogółem)

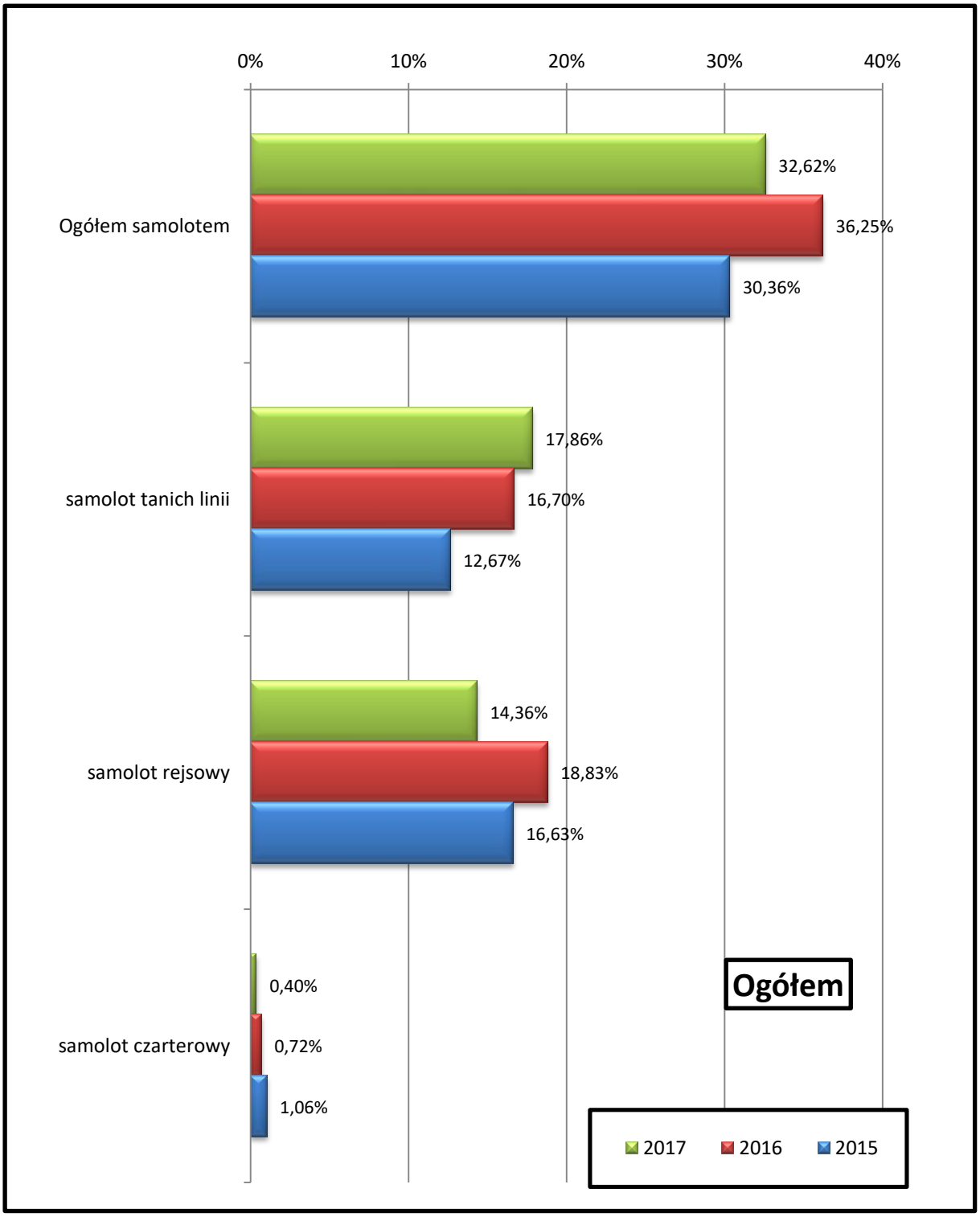

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 6.4.11. Struktura wykorzystanych środków transportu lotniczego w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi)

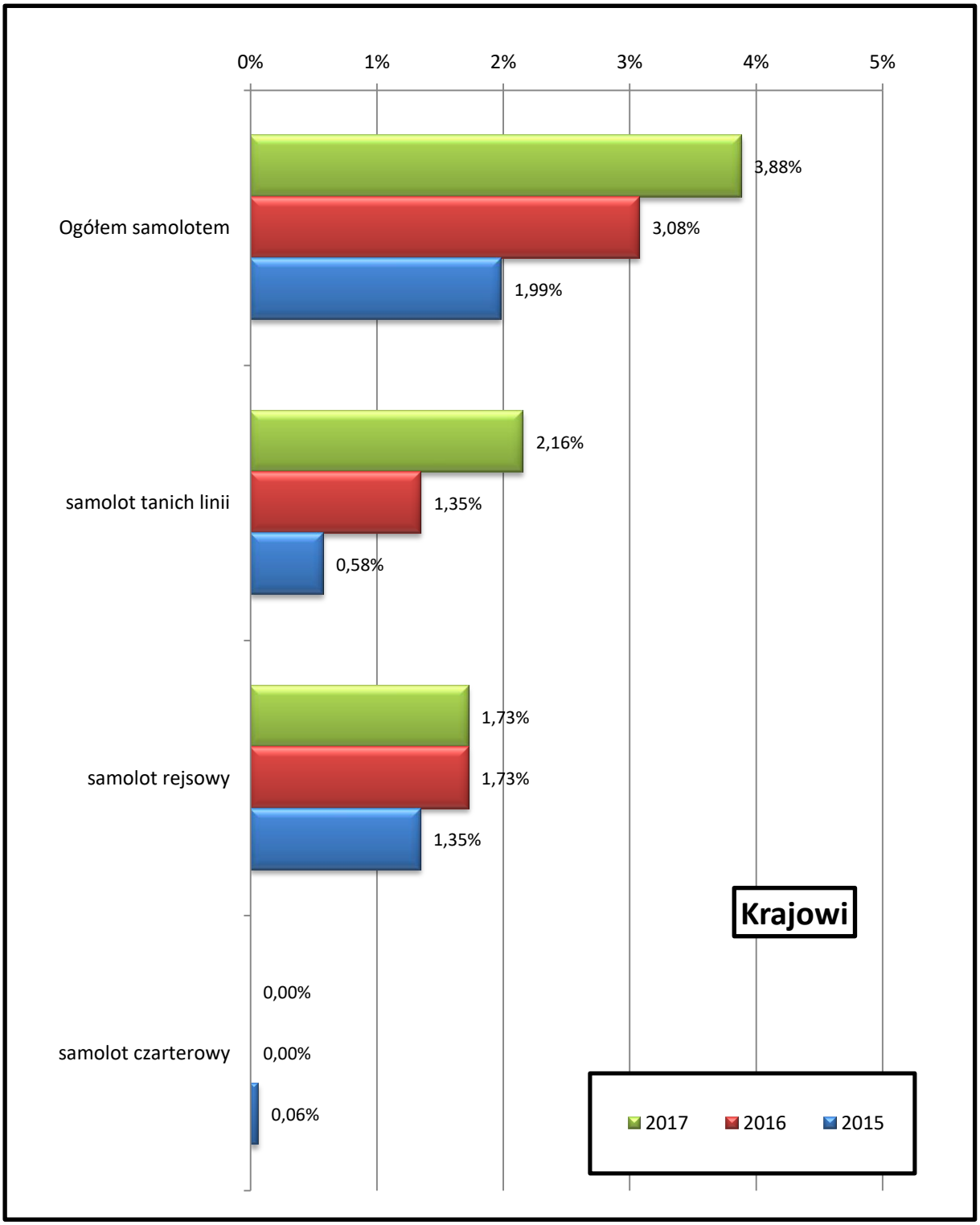

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rysunek 6.4.12. Struktura wykorzystanych środków transportu lotniczego w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni)

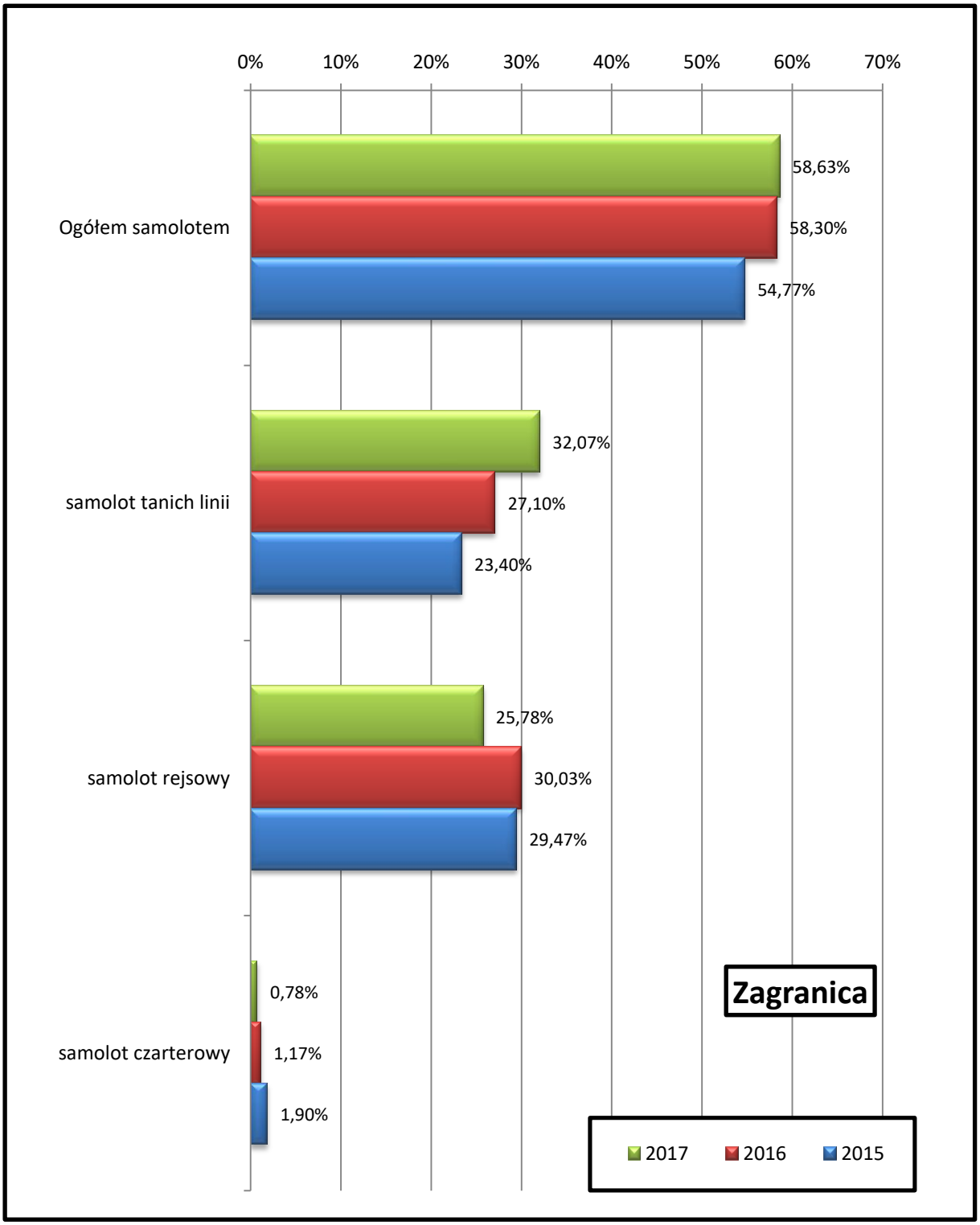

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rozdział 7. Zachowania turystyczne odwiedzających Kraków

7.1. Wykorzystywane źródła informacji o mieście w 2017 r.

Wiedzę o dawnej stolicy Polski odwiedzający Kraków w 2017 r. posiadali głównie od rodziny oraz ze szkoły (po prawie 41% wskazań), choć udział informacji od znajomych był niewiele mniejszy (ponad 39%) – Rysunek 7.1.1.

Rysunek 7.1.1. Źródła informacji o Krakowie wykorzystywane przez odwiedzających przed przyjazdem do miasta w 2017 roku (w %)*

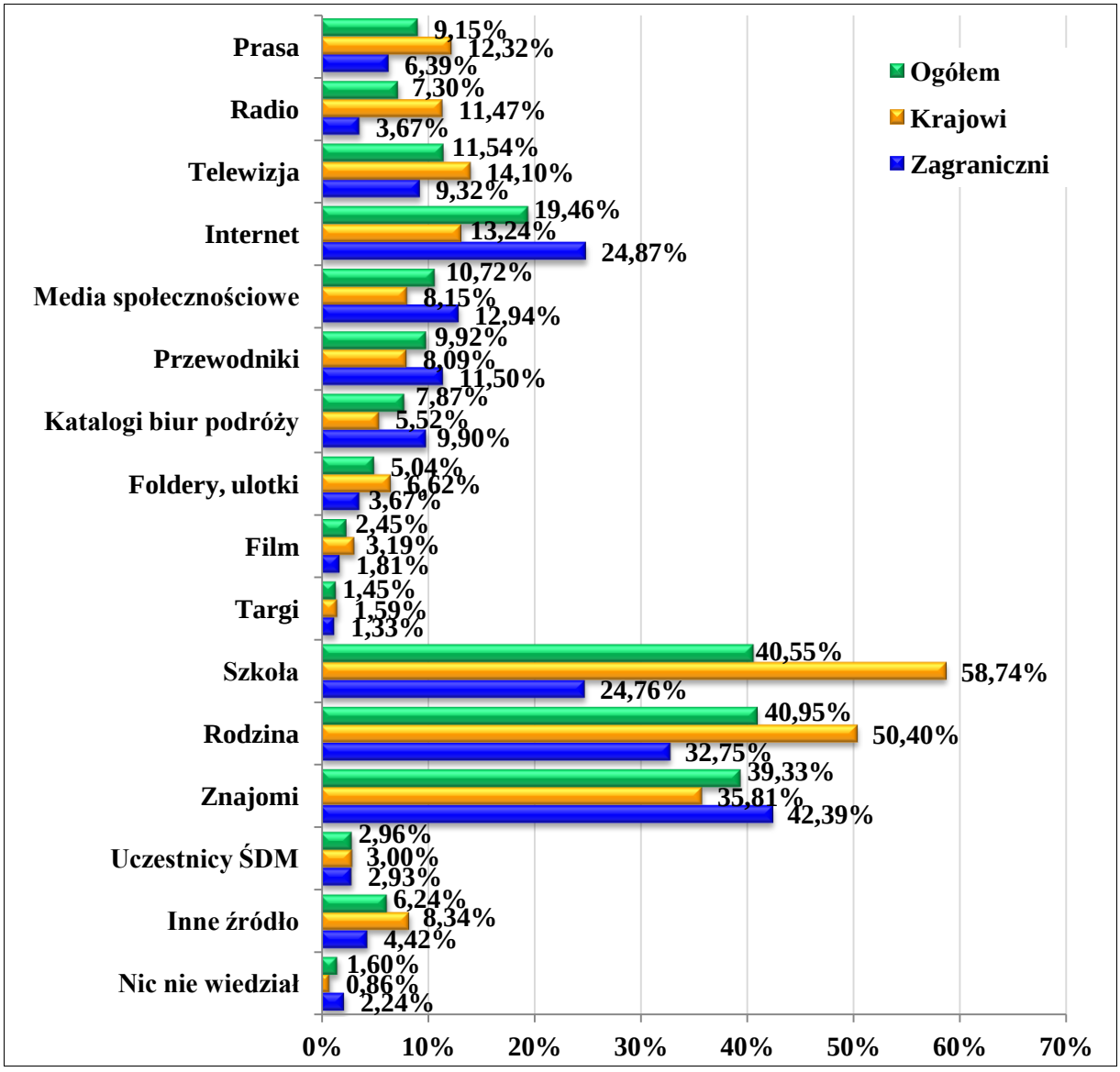

*Udziały nie sumują się do 100%, gdyż respondenci mogli zaznaczyć więcej niż odpowiedź.

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Stosunkowo istotną wartość w tym względzie posiadały również niektóre media, tj. Internet (ponad 19%), telewizja (prawie 12%) oraz portale społecznościowe (prawie 11%).

W porównaniu z rokiem ubiegłym na znaczeniu zyskały zwłaszcza: radio (o prawie 2/3 wyższy udział) oraz foldery i ulotki (o niemal 2/3) – Tabela 7.1.2.

Tabela 7.1.2. Źródła informacji o Krakowie wykorzystywane przez odwiedzających przed przyjazdem do miasta w latach 2011-2017 (w %)*

Źródło informacji przed przyjazdem	OGÓŁEM %						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Targi turystyczne	3,61	2,37	3,48	0,79	1,47	0,89	**1,45**
Prasa	19,22	20,03	19,77	3,73	5,41	7,03	**9,15**
Radio	14,63	19,61	13,91	5,51	11,14	4,23	**7,30**
Telewizja	29,24	32,57	24,36	12,68	17,49	11,08	**11,54**
Katalogi biur podróży	13,63	17,43	11,31	6,49	8,05	6,48	**7,87**
Przewodniki	16,55	20,60	19,28	11,91	12,61	8,94	**9,92**
Foldery/ulotki	6,01	7,84	9,74	6,74	9,24	3,03	**5,04**
Rodzina, znajomi	47,11	56,88	57,10	65,71	60,80	60,41	59,79
w tym: rodzina				48,21	42,01	41,30	**40,95**
znajomi				38,04	37,16	34,62	**39,33**
Szkoła	46,48	52,50	60,47	54,15	41,72	40,45	**40,55**
Film	b.d.	b.d.	b.d.	1,26	1,08	3,43	**2,45**
Strony internetowe	24,26	29,40	26,19	14,24	22,28	18,45	**19,46**
Media społecznościowe	b.d.	b.d.	b.d.	5,42	8,13	8,45	**10,72**
Inne źródło informacji	5,90	3,77	1,17	5,37	6,66	10,51	**6,24**
Brak wcześniejszej informacji	0,83	3,10	0,63	0,55	1,05	1,66	**1,60**

Źródło informacji przed przyjazdem	KRAJOWI %						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Targi turystyczne	0,91	0,47	2,10	0,30	0,38	0,97	**1,59**
Prasa	18,20	18,35	16,16	4,32	6,15	7,11	**12,32**
Radio	14,62	18,35	12,34	6,33	15,88	6,43	**11,47**
Telewizja	29,37	30,88	22,33	12,15	21,34	11,44	**14,10**
Katalogi biur podróży	3,64	6,10	4,69	1,71	5,21	2,47	**5,52**
Przewodniki	7,40	10,25	11,78	7,63	6,47	6,51	**8,09**
Foldery/ulotki	6,61	7,30	5,68	5,52	8,66	4,34	**6,62**
Rodzina, znajomi	53,70	61,15	60,70	65,16	58,76	61,09	**60,94**
w tym: rodzina				57,68	48,84	53,03	**50,40**
znajomi				28,61	33,71	24,23	**35,81**
Szkoła	62,20	65,30	72,36	73,64	54,68	62,75	**58,74**
Film	b.d.	b.d.	b.d.	0,60	0,69	3,96	**3,19**
Strony internetowe	17,72	19,16	17,27	7,73	12,12	10,40	**13,24**
Media społecznościowe	b.d.	b.d.	b.d.	4,07	5,90	6,21	**8,15**
Inne źródło informacji	4,37	4,89	2,34	6,93	9,48	10,25	**8,34**
Brak wcześniejszej informacji	0,55	4,62	0,12	0,00	0,06	0,67	**0,86**

Tabela 7.1.2 cd. Źródła informacji o Krakowie wykorzystywane przez odwiedzających przed przyjazdem do miasta w latach 2011-2017 (w %)

Źródło informacji przed przyjazdem	ZAGRANICZNI %						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Targi turystyczne	6,02	4,15	4,77	1,41	2,38	0,78	**1,33**
Prasa	21,28	21,76	23,19	2,93	4,81	6,01	**6,39**
Radio	14,75	20,64	15,38	4,46	7,24	2,13	**3,67**
Telewizja	30,08	34,22	26,44	13,32	14,32	10,03	**9,32**
Katalogi biur podróży	23,42	28,08	17,33	12,34	10,39	9,36	**9,90**
Przewodniki	26,08	30,38	26,22	17,23	17,67	10,66	**11,50**
Foldery/ulotki	4,68	8,25	13,49	8,19	9,72	2,28	**3,67**
Rodzina, znajomi w tym: rodzina znajomi	41,06	53,01	53,25	66,46 36,84 49,42	62,48 36,38 40,00	61,27 34,46 41,78	58,79 **32,75** **42,39**
Szkoła	33,55	41,17	49,73	30,60	31,06	27,05	**24,76**
Film	b.d.	b.d.	b.d.	2,02	1,40	2,76	**1,81**
Strony internetowe	30,42	38,81	33,26	22,17	30,65	22,64	**24,87**
Media społecznościowe	b.d.	b.d.	b.d.	7,15	9,97	9,74	**12,94**
Inne źródło informacji	7,52	2,54	0,16	3,54	4,34	9,31	**4,42**
Brak wcześniejszej informacji	0,87	1,74	1,08	1,16	1,86	2,33	**2,24**

*Udziały nie sumują się do 100%, gdyż respondenci mogli zaznaczyć więcej niż odpowiedź.

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Większą rolę odegrały też prasa (o prawie 1/3), media społecznościowe (o ponad 1/4) i katalogi biur podróży (o ponad 1/5). Mniej respondentów deklarowało natomiast film (o ponad 1/4) i tzw. inne źródła (Kraków jako miejsce urodzin, szkoły, pracy itd. – o 40%).

W perspektywie długookresowej rośnie odsetek odwiedzających, którzy dowiedzieli się o Krakowie z prasy (od 2014 r. ponad 2-krotnie) oraz z mediów społecznościowych (prawie 2-krotnie).

Katalogi biur podróży okazały się istotniejszym niż w roku ubiegłym źródłem wiedzy o Krakowie szczególnie wśród gości, co interesujące, krajowych (ponad 2-krotnie wyższy udział, tj. ponad 5,5%). W segmencie tym więcej niż rok wcześniej respondentów wskazało też na prasę i radio (po ok. 3/4), foldery i ulotki oraz znajomych (po ok. 1/2). Warto też odnotować wśród Polaków sukcesywny wzrost znaczenia mediów społecznościowych (od 2014 r. 2-krotny, w tym o prawie 1/3 w 2017 r., tj. do wielkości ponad 8%) oraz prasy (od 2014 r. prawi 3-krotny).

Również wśród przybyszów z zagranicy większą popularnością niż rok wcześniej cieszyło się radio (przyrost udziału o ponad 70%) oraz foldery i ulotki (przyrost udziału o ponad 60%), a zmniejszyła się rola szkoły (o 2,29 pkt%), filmu (o 1/3) i tzw. innych źródeł (o ponad 1/2). Od 2014 r. stopniowo zmniejsza się odsetek przyjeżdżających do Krakowa cudzoziemców, którzy czerpią informacje o mieście od rodziny (w sumie o ponad 10%), a zwiększa – z prasy (w sumie ponad 2-krotnie).

7.2. Organizator przyjazdu do miasta

Cechą charakterystyczną turystyki w Krakowie jest m.in. to, że zdecydowana większość (ponad 2/3) odwiedzających przygotowuje sobie przyjazd do miasta samodzielnie. Tak też było w roku 2017, kiedy to ten typ organizacji wizyty zadeklarowało prawie 70% gości, w tym ponad 78% krajowych i ponad 62% zagranicznych – Rysunek 7.2.1.

Rysunek 7.2.1. Organizator podróży odwiedzających do Krakowa w 2017 roku (w %)

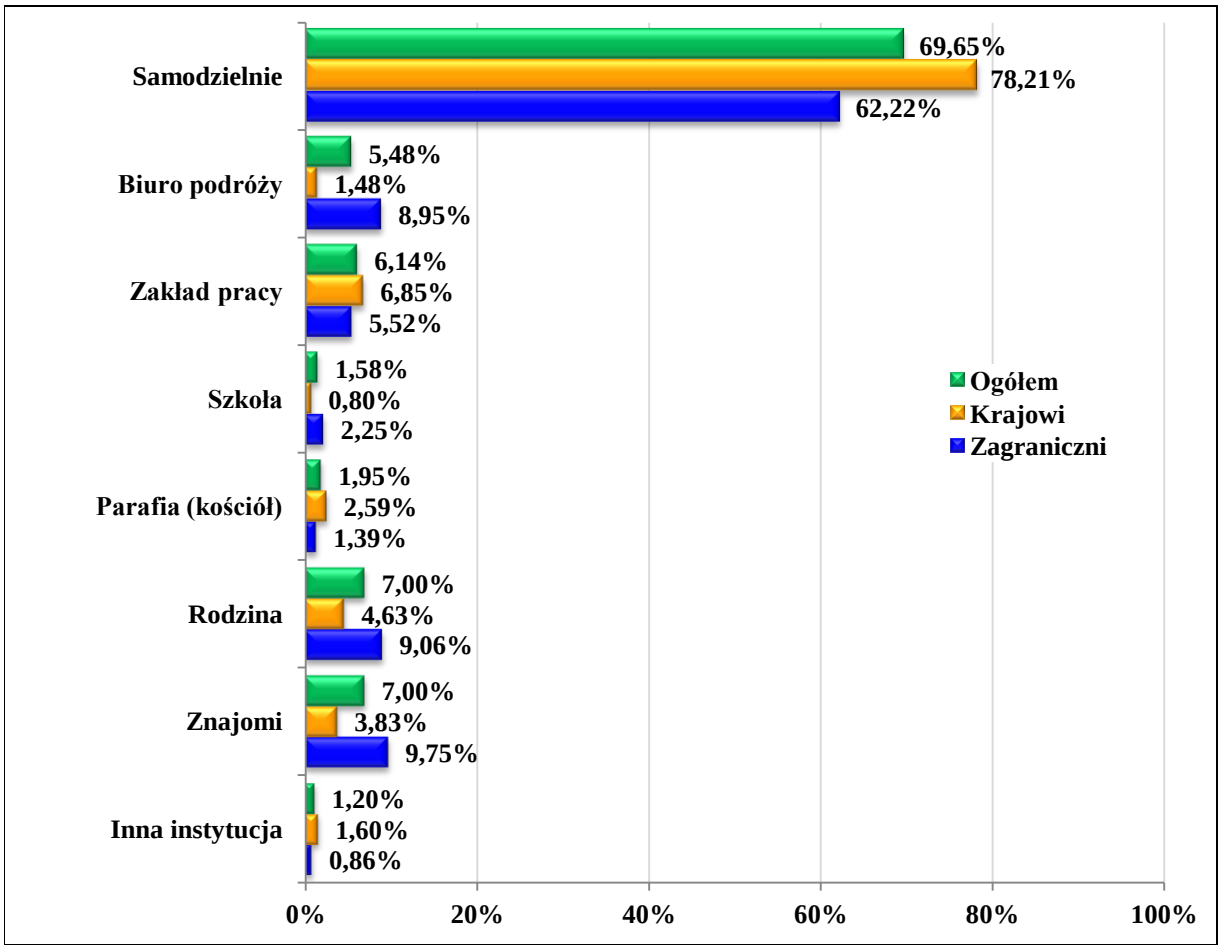

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

W grupie cudzoziemców relatywnie dużą rolę odgrywały biura podróży (prawie 9% wskazań) oraz pomoc znajomych (prawie 10%) i rodziny (ponad 9%). Z kolei odwiedzającym z Polski stosunkowo często podróż organizował zakład pracy (prawie 7%) oraz również rodzina (prawie 5%) i znajomi (prawie 4%).

W relacji do roku ubiegłego w 2017 r. mniejszym zainteresowaniem cieszyły się przyjazdy z biurem podróży (o 1/3) i parafią/kościołem (o 1/2), a na znaczeniu zyskały wizyty przygotowywane przez zakłady pracy (o 2/3) i znajomych (o prawie 60% mniejszy udział) – Tabela 7.2.2.

Tabela 7.2.2. Organizator podróży odwiedzających do Krakowa w latach 2011-2017 (w %)

Organizator	OGÓŁEM %						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Samodzielnie	58,65	51,59	55,90	69,21	65,77	69,92	**69,65**
Biuro podróży, w tym internetowe[16]	16,37 0,58	16,43 1,42	14,31 1,56	7,84 0,36	12,19 0,28	8,14 0,20	**5,48** 0,06
Zakład pracy	4,20	5,33	4,27	5,33	7,11	3,73	**6,14**
Szkoła	2,91	2,49	2,74	2,14	1,48	0,89	**1,58**
Parafia (kościół)	3,29	4,54	5,25	3,96	4,12	3,87	**1,95**
Inna instytucja, w tym: - rodzina - znajomi	14,58 6,79 5,97	18,20 9,58 6,73	10,97 7,91 6,55	11,52 5,17 4,92	9,33 4,18 4,24	13,45 7,66 4,41	**15,20** 7,00 7,00

Organizator	KRAJOWI %						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Samodzielnie	66,22	64,27	66,85	74,24	65,64	74,72	**78,21**
Biuro podróży, w tym internetowe	2,56 0,00	2,67 0,21	1,87 0,06	1,56 0,00	5,35 0,06	1,12 0,00	**1,48** 0,00
Zakład pracy	5,18	6,52	4,35	6,29	10,26	5,55	**6,85**
Szkoła	3,60	3,16	3,23	1,76	2,08	1,35	**0,80**
Parafia (kościół)	4,45	5,21	5,60	4,63	8,06	3,53	**2,59**
Inna instytucja, w tym: - rodzina - znajomi	17,99 8,90 6,10	17,98 10,43 4,60	12,19 9,95 5,91	11,52 5,08 3,88	8,62 4,47 3,08	13,73 7,80 4,28	**10,06** 4,63 3,83

[16] Portal internetowy jako organizator oznacza, że wszystkie formalności związane z organizacją pobytu w Krakowie załatwione zostały przez odwiedzającego Kraków na dedykowanym do tego celu portalu http://www. w Internecie.

W grupie cudzoziemców relatywnie dużą rolę odgrywały biura podróży (prawie 9% wskazań) oraz pomoc znajomych (prawie 10%) i rodziny (ponad 9%). Z kolei odwiedzającym z Polski stosunkowo często podróż organizował zakład pracy (prawie 7%) oraz również rodzina (prawie 5%) i znajomi (prawie 4%).

W relacji do roku ubiegłego w 2017 r. mniejszym zainteresowaniem cieszyły się przyjazdy z biurem podróży (o 1/3) i parafią/kościołem (o 1/2), a na znaczeniu zyskały wizyty przygotowywane przez zakłady pracy (o 2/3) i znajomych (o prawie 60% mniejszy udział) – Tabela 7.2.2.

Tabela 7.2.2. ***cd.***

Organizator podróży odwiedzających do Krakowa w latach 2011-2017 (w %)

Organizator	ZAGRANICZNI %						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Samodzielnie	52,05	39,52	45,78	63,23	65,87	66,70	**62,22**
Biuro podróży,	29,23	29,66	25,55	15,16	17,85	12,95	**8,95**
w tym internetowe	1,12	2,60	2,91	0,80	0,47	0,29	0,11
Zakład pracy	3,23	4,09	4,28	4,24	4,51	2,68	**5,52**
Szkoła	2,29	1,88	2,19	2,58	0,99	0,58	**2,25**
Parafia (kościół)	2,11	3,96	5,04	3,19	0,88	4,23	**1,39**
Inna instytucja,	11,09	18,31	10,03	11,60	9,91	12,86	**19,67**
w tym:							
- rodzina	4,64	8,70	6,20	4,73	3,94	7,16	9,06
- znajomi	5,69	8,70	7,13	6,81	5,19	4,53	9,75

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Z kolei od 2016 r. sukcesywnie wzrasta procent uczestników ruchu turystycznego korzystających z pomocy tzw. innej instytucji (w sumie o ponad 60%) przy przygotowywaniu sobie podróży do Krakowa (w tym znajomych – o ponad 2/3), a maleje tych, którzy przyjeżdżają z biurem podróży (o ponad 1/2) i parafią/kościołem (o ponad 1/2).

W grupie odwiedzających krajowych w 2017 w porównaniu do roku poprzedniego zwiększył się odsetek deklarujących przyjazd z zakładem pracy (o 1/4) i samodzielne przygotowanie wizyty (o 3,49 pkt%), a zmniejszył – wskazujących pozostałych organizatorów, w tym zwłaszcza szkołę i rodzinę (po ok. 40%). Przyrost udziału Polaków samodzielnie aranżujących sobie podróż, a spadek korzystających w tym względzie z pomocy

szkoły czy kościoła/parafii jest obserwowany w tym segmencie już od 2016 r. (w sumie odpowiednio o 1/5 oraz o 2/3 i o 2/3).

Także wśród odwiedzających zagranicznych w relacji do roku ubiegłego zwiększył się procent przyjeżdżających z zakładem pracy (ponad 2-krotnie), a także, w odróżnieniu od gości krajowych, ze znajomymi (ponad 2-krotnie) i przede wszystkim ze szkołą (prawie 4-krotnie). Udział cudzoziemców przygotowujących sobie podróż do Krakowa samodzielnie oraz korzystających z biur podróży i parafii/kościołów okazał się natomiast w 2017 r. niższy niż rok wcześniej (odpowiednio o 4,48 pkt%, o 4 pkt% i o 2,84 pkt%). W dłuższej perspektywie, tj. od 2016 r. zmniejsza się w grupie obcokrajowców rola biur podróży (w sumie o prawie 1/2), a wzrasta innej instytucji, w tym szczególnie rodziny (ponad 2-krotnie).

7.3. Miejsce noclegu odwiedzających Kraków

Niezmiennie od wielu lat turyści odwiedzający Kraków korzystają z zakwaterowania w hotelach i hostelach. Analogiczna sytuacja miała miejsce w 2017 r. – ponad 41% nocujących wykupiło usługi hoteli, a ponad 15% – hosteli Tabela 7.3.1. Spośród tych pierwszych największym zainteresowaniem cieszyły się obiekty trzygwiazdkowe (ponad 1/3). Na drugim miejscu uplasowały się hotele czterogwiazdkowe (ponad 30%), a na trzecim – bez określenia kategorii (prawie 30%) – *Relatywnie dużą* popularnością w 2017 r. cieszyły się też kwatery prywatne/ apartamenty – wynajęło je prawie 12% turystów.

W segmencie turystów krajowych zarówno hotele, jak i hostele oraz kwatery prywatne i apartamenty miały znacznie mniejszy udział niż wśród nocujących z zagranicy (odpowiednio o prawie 90%, 1/4 i 1/2 mniej wskazań). Zdecydowanie większy odsetek Polaków niż obcokrajowców korzystał natomiast z gościnności rodziny i znajomych (odpowiednio prawie 5-krotnie i ponad 4-krotnie).

Rysunek 7.3.1.

Tabela 7.3.1. Odsetek turystów (nocujących w mieście) wybierających poszczególne rodzaje zakwaterowania w Krakowie w 2017 roku (w %)

Rodzaj zakwaterowania	Ogółem	Krajowi	Zagraniczni
Hotel	41,50	26,99	50,26
Motel	4,88	6,29	4,02
Pensjonat	5,45	8,22	3,79
Dom wycieczkowy	2,36	3,19	1,86
Schronisko młodzieżowe	1,79	2,81	1,17
Kemping/pole namiotowe	0,26	0,49	0,12
Hostel	15,43	13,15	16,82
Kwatera prywatna, apartament	11,54	8,80	13,19
Zakład uzdrowiskowy	0,26	0,19	0,30
Ośrodek wczasowy	0,08	0,09	0,05
Dom pielgrzyma	0,84	1,45	0,47
Inny obiekt	0,65	1,64	0,05
U rodziny	6,00	11,80	2,51
U znajomych	6,63	12,85	2,86
Couchsurfing	0,80	0,00	1,28
Własny dom/mieszkanie	0,83	0,77	0,88
Brak odpowiedzi co do miejsca zakwaterowania	0,70	1,27	0,37

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Relatywnie dużą popularnością w 2017 r. cieszyły się też kwatery prywatne/ apartamenty – wynajęło je prawie 12% turystów.

W segmencie turystów krajowych zarówno hotele, jak i hostele oraz kwatery prywatne i apartamenty miały znacznie mniejszy udział niż wśród nocujących z zagranicy (odpowiednio o prawie 90%, 1/4 i 1/2 mniej wskazań). Zdecydowanie większy odsetek Polaków niż obcokrajowców korzystał natomiast z gościnności rodziny i znajomych (odpowiednio prawie 5-krotnie i ponad 4-krotnie).

Rysunek 7.3.1. Struktura procentowa turystów nocujących w Krakowie w 2017 roku w hotelach wg kategorii

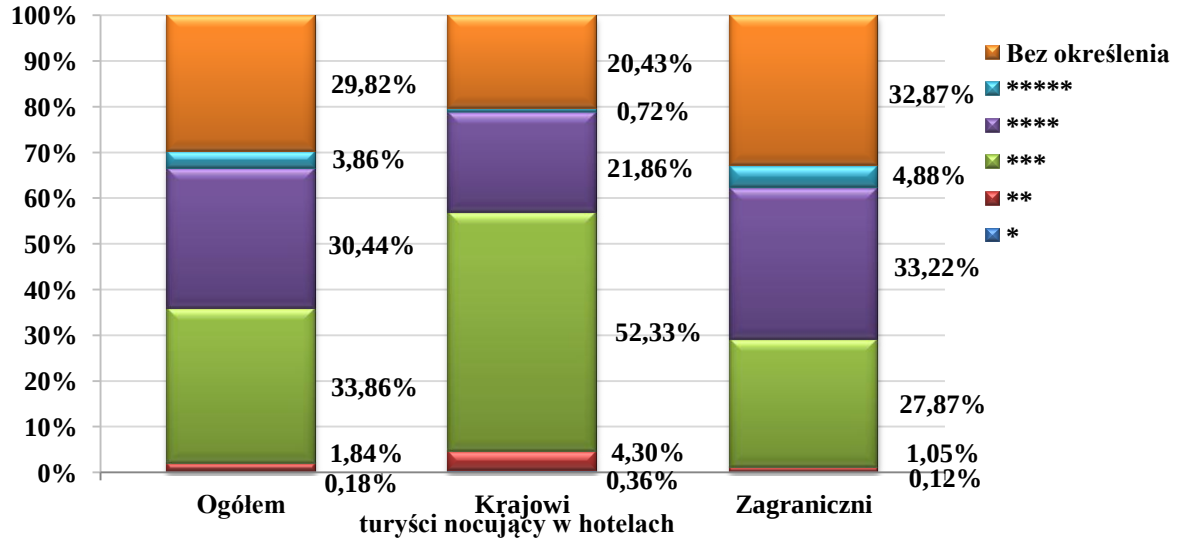

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Jeśli chodzi o hotele, to turyści krajowi w 2-krotnie większym procencie niż zagraniczni preferowali obiekty trzygwiazdkowe i w 4-krotnie – dwugwiazdkowe, a cudzoziemcy częściej wybierali obiekty cztero- i pięciogwiazdkowe oraz bez określenia kategorii (odpowiednio o ponad 50%, prawie 7-krotnie i o ponad 60%).

Warto ponadto ponownie wspomnieć, że prawie 36% odwiedzających krajowych nie nocowała w mieście, podczas gdy w grupie gości zagranicznych było to tylko niecałe 9% (**Błąd! Nie można odnaleźć źródła odwołania.**).

W stosunku do roku ubiegłego w 2017 r. większą popularnością cieszyły się niemal wszystkie obiekty (zwłaszcza motele i pensjonaty – ponad 2-krotnie wyższy udział), z wyjątkiem hosteli i domów pielgrzyma (spadek odpowiednio o ponad 1/5 i prawie 2/3). O prawie 1/5 zmniejszył się też odsetek nocujących u rodziny. Od 2015 r. sukcesywnie wzrasta

rola krakowskich pensjonatów w obsłudze ruchu turystycznego (w sumie przyrost niemal 3-krotny), a zmniejsza – domów pielgrzyma (w sumie spadek o ponad 80%).

Tabela 7.3.2. Baza noclegowa wykorzystywana przez odwiedzających podczas pobytu w Krakowie w latach 2011-2017 (w %)

Rodzaj bazy	OGÓŁEM %						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Hotel	25,52	31,80	25,88	32,35	35,66	31,56	**32,49**
Motel	3,92	2,21	2,94	1,86	4,28	1,77	**3,82**
Pensjonat	1,06	3,42	3,51	1,56	1,62	1,86	**4,27**
Dom wycieczkowy	2,95	2,97	2,23	2,82	2,10	1,40	**1,85**
Schronisko młodzieżowe	3,35	2,56	1,69	2,33	2,13	0,83	**1,40**
Zakład uzdrowiskowy	0,11	0,99	0,20	0,96	0,54	0,11	**0,20**
Kwatera prywatna/ apartament	5,15	1,98	4,17	4,47	7,99	9,14	**9,03**
Znajomi lub rodzina	14,29	11,32	11,31	11,31	9,35	11,17	9,89
w tym:							
- u rodziny	8,05	5,47	5,68	6,16	4,90	5,72	**4,70**
- u znajomych	6,24	5,85	5,63	5,15	4,45	4,91	**5,19**
- couchsurfing	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	0,54	**0,63**
Własny dom /mieszkanie	0,92	1,06	0,57	1,40	1,70	1,09	0,65
Inny obiekt	24,69	24,29	29,48	19,17	19,44	20,88	13,51
w tym:							
- Hostel	19,50	20,57	24,39	13,39	13,97	14,94	**12,08**
- Dom Pielgrzyma	2,61	1,76	2,46	3,31	2,69	2,17	**0,66**
Brak odpowiedzi, co do formy zakwaterowania	0,57	0,06	0,91	0,41	1,16	0,19	0,54
Odwiedzający jednodniowi	17,41	17,34	14,20	17,20	12,76	20,00	21,32
Całkowity brak odpowiedzi, co do noclegu w Krakowie lub poza miastem	0,06	0,00	2,91	4,16	0,03	0,00	0,40

Rodzaj bazy	KRAJOWI %						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Hotel	9,34	14,40	10,24	20,33	20,78	12,72	**17,11**
Motel	2,91	1,67	4,26	1,30	3,14	2,09	**3,99**
Pensjonat	1,64	5,43	5,12	2,16	2,26	3,14	**5,21**
Dom wycieczkowy	4,85	4,09	2,47	1,56	3,01	1,12	**2,02**
Schronisko młodzieżowe	4,19	3,88	1,67	2,11	2,01	0,67	**1,78**
Zakład uzdrowiskowy	0,12	1,88	2,34	1,66	1,00	0,22	**0,12**
Kwatera prywatna/ apartament	4,98	2,28	9,56	4,07	5,96	7,70	**5,58**
Znajomi lub rodzina	22,09	17,08	8,82	14,91	12,43	17,73	15,63
w tym:							
- u rodziny	12,14	8,84	0,37	8,28	6,65	9,80	**7,48**
- u znajomych	9,95	8,24	8,45	6,63	5,78	7,86	**8,15**
- couchsurfing	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	0,07	**0,00**
Własny dom /mieszkanie	0,79	0,60	0,62	1,20	1,82	1,65	0,49
Inny obiekt	18,20	17,54	21,47	19,43	19,65	15,94	10,67
w tym:							
- Hostel	12,44	14,00	17,33	12,55	12,24	10,55	**8,34**
- Dom Pielgrzyma	3,03	1,67	2,04	3,92	5,84	1,65	**0,92**
Brak odpowiedzi, co do formy zakwaterowania	0,49	0,00	0,92	0,30	1,63	0,27	0,80

Odwiedzający jednodniowi	30,34	31,15	27,33	23,74	24,17	36,75	35,99
Całkowity brak odpowiedzi, co do noclegu w Krakowie lub poza miastem	0,06	0,00	5,18	7,23	0,06	0,00	0,61

Tabela 7.3.2. cd. Baza noclegowa wykorzystywana przez odwiedzających podczas pobytu w Krakowie w latach 2011-2017 (w %)

Rodzaj bazy	**ZAGRANICZNI %**						
	2011	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Hotel	40,95	47,68	40,03	46,79	47,91	44,21	45,85
Motel	3,76	2,73	4,12	2,50	5,22	1,36	3,67
Pensjonat	0,52	1,61	2,17	0,86	1,09	1,02	3,46
Dom wycieczkowy	1,33	1,98	2,06	4,34	1,34	1,51	1,70
Schronisko młodzieżowe	2,72	1,36	1,14	2,63	2,22	0,88	1,07
Zakład uzdrowiskowy	0,11	0,19	0,05	0,12	0,16	0,05	0,27
Kwatera prywatna/ apartament	5,61	1,74	4,17	4,95	9,66	10,08	12,03
Znajomi lub rodzina	7,46	6,14	5,63	6,90	6,82	6,77	6,07
w tym:							
- u rodziny	4,34	2,42	2,38	3,54	3,46	3,12	2,29
- u znajomych	3,12	3,72	3,25	3,36	3,36	2,82	2,61
- couchsurfing	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	0,83	1,17
Własny dom /mieszkanie	1,04	1,49	0,54	1,59	1,60	0,58	0,80
Inny obiekt	30,43	30,20	35,53	18,87	19,27	25,02	15,98
w tym:							
- Hostel	25,68	26,29	29,52	14,54	15,40	18,50	15,34
- Dom Pielgrzyma	2,14	1,86	2,87	2,63	0,10	2,63	0,43
Brak odpowiedzi, co do formy zakwaterowania	0,40	0,12	0,71	0,55	0,77	0,15	0,32
Odwiedzający jednodniowi	5,67	4,77	2,93	9,41	3,36	8,37	8,57
Całkowity brak odpowiedzi, co do noclegu w Krakowie lub poza miastem	0,00	0,00	0,92	0,49	0,00	0,00	0,21

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

W grupie gości krajowych w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększył się procent nocujących w schroniskach młodzieżowych (ponad 2,5-krotnie), motelach i domach wycieczkowych (po prawie 2-krotnie), pensjonatach (o 2/3) i hotelach (o 1/3). Najbardziej drastycznie zmniejszył się natomiast odsetek korzystających z domów pielgrzyma (o ponad 40%), kwater prywatnych/apartamentów (o ponad 1/4), noclegów u rodziny i w hostelach (o ok. 1/4). Zresztą poczynając od 2014 r. hostele notują stopniowy spadek znaczenia w tym segmencie rynku (w sumie prawie o 100%), podczas gdy pensjonaty od 2015 r. rosną w siłę (w sumie prawie 2,5-krotny przyrost udziału). Od 2016 r. wzrasta ponadto rola znajomych (w sumie o ponad 40%), a spada – domów pielgrzyma (w sumie o ponad 99%).

W przypadku odwiedzających zagranicznych w relacji do roku ubiegłego w 2017 r. ponad 3-krotnie wzrósł udział pensjonatów i prawie 3-krotnie – moteli. O 20% zwiększyła się popularność kwater prywatnych/apartamentów i schronisk młodzieżowych, a o 40% – udział

couchsurfingu. Także zainteresowanie hostelami, noclegami u rodziny, a zwłaszcza domami pielgrzyma okazało się mniejsze niż rok wcześniej (odpowiednio o prawie 1/5, o ponad 1/4 i o prawie 85%).

Tabela 7.3.3. Turyści nocujący w Krakowie w latach 2011-2017 w hotelach wg kategorii (w %)

Liczba gwiazdek	OGÓŁEM %						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
*	0	0,8	0	0	0,64	0	**0,18**
**	2,69	3,22	2,87	1,52	7,23	3,89	**1,84**
***	35,24	47,28	53,2	35,39	42,37	37,47	**33,86**
****	19,98	20,42	22,08	24,89	13,91	20,90	**30,44**
*****	2,92	8,15	3,97	2,96	8,82	3,53	**3,86**
Bez określenia	39,17	20,12	17,88	35,22	27,03	34,21	**29,82**

Liczba gwiazdek	KRAJOWI %						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
*	0	3,72	0	0	1,81	0	**0,36**
**	6,49	5,12	6,02	3,95	15,71	10,59	**4,30**
***	43,51	40,93	59,04	48,15	43,81	41,76	**52,33**
****	9,09	14,42	8,43	14,57	8,76	17,06	**21,86**
*****	0	13,49	4,82	3,95	8,76	1,18	**0,72**
Bez określenia	40,91	22,33	21,69	29,38	21,15	29,41	**20,43**

Liczba gwiazdek	ZAGRANICZNI %						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
*	0	0	0	0	0,22	0	**0,12**
**	1,55	2,73	2,17	0,26	4,21	2,31	**1,05**
***	32,77	49,54	51,96	28,98	41,86	36,78	**27,87**
****	22,32	21,98	25,17	30,16	15,75	22,03	**33,22**
*****	3,67	6,76	3,79	2,48	8,85	3,96	**4,88**
Bez określenia	39,69	18,99	16,91	38,12	29,13	34,91	**32,87**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Warto podkreślić stopniowy przyrost w segmencie odwiedzających zagranicznych od 2013 r. znaczenia krakowskich kwater prywatnych/apartamentów (w sumie prawie 7-krotnie), a spadek od 2015 r. roli rodziny i znajomych (odpowiednio o ponad 1/3 i prawie 1/4).

Analizując zmiany w odniesieniu do kategorii hoteli, z których korzystali turyści przyjeżdżający do Krakowa należy zauważyć, że w 2017 r. zmniejszyło się zainteresowanie obiektami dwu- i trzygwiazdkowymi (spadek odpowiednio o ponad 50% i o 10%) na korzyść obiektów czterogwiazdkowych (wzrost o ponad 45%). Tendencję tę notuje się od 2016 r. Tabela 7.3.3

W segmencie gości krajowych obserwuje się wzrost zainteresowania hotelami trzy- i czterogwiazdkowymi (o ok. 1/4), natomiast wśród turystów zagranicznych – obiektami cztero- i pięciogwiazdkowymi (odpowiednio o ok. 1/2 i o ok. 1/4). Od 2016 r. w obu grupach odwiedzających Kraków zauważalny jest spadek udziału hoteli dwugwiazdkowych (w sumie o ok. 3/4).

7.4. Wydatki gości odwiedzających stolicę Małopolski

6.4.1. Średnie kwoty wydatkowane przed przyjazdem do Krakowa na pobyt mieście

Średnia kwota wydatkowana przed przyjazdem do Krakowa przez odwiedzających z zagranicy była w 2017 r. prawie 3-krotnie wyższa (ponad 730 zł) niż suma wydawana przez gości krajowych (250 zł). Proporcja taka okazała się najniższą z dotychczasowych, gdyż w 2013 roku wynosiła ona 1:6, w 2015 r. 1:4, a w pozostałych latach 1:3,5 – Rysunek 7.4.1.

Rysunek 7.4.1. Rysunek 2. Średnie kwoty wydatkowane przed przyjazdem odwiedzających do Krakowa na pobyt w mieście (bez kosztów dojazdu) w latach 2013-2017 (w zł na osobę)

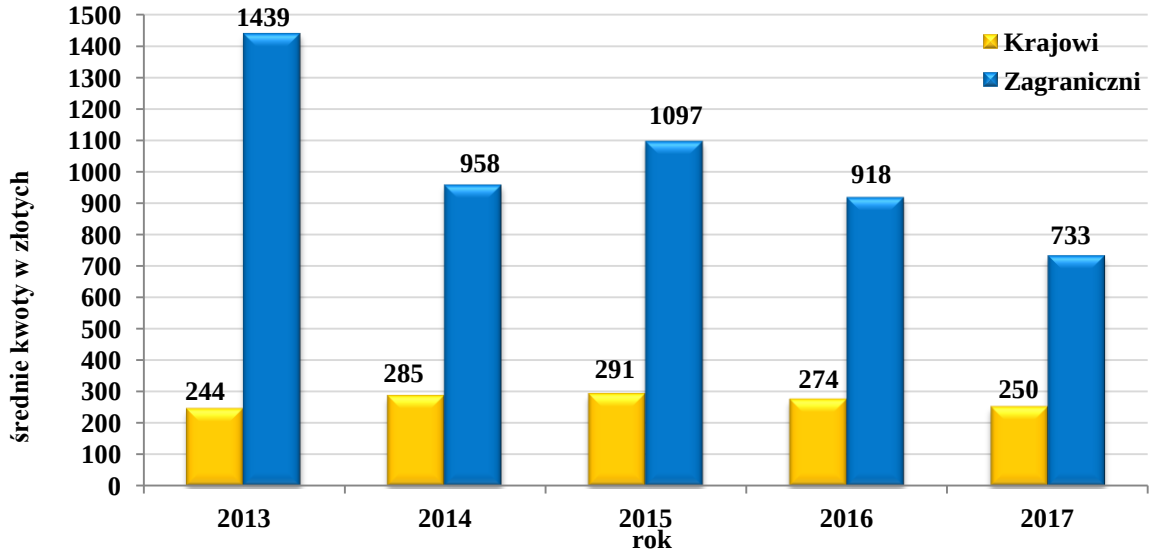

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

W 2017 r. kwota przeznaczana przed przyjazdem na pobyt w mieście była o ok. 10% niższa niż rok wcześniej – tak w przypadku gości z Polski, jak i z zagranicy. W segmencie cudzoziemców najwyższe sumy wydatkowali odwiedzający z USA (ponad 2000 zł), Szwecji (prawie 1200 zł) i Irlandii (prawie 1100 zł). Natomiast najmniej na pobyt w Krakowie wydawali przez podróżą do miasta nasi sąsiedzi, tj. goście z Czech (niecałe 150 zł), Słowacji (niecałe 220 zł) i Ukrainy (niewiele ponad 270 zł), a także Węgier (niecałe 290 zł) - Rysunek 7.4.2.

Rysunek 7.4.2. Średnie kwoty wydatkowane przed przyjazdem odwiedzających zagranicznych do Krakowa na pobyt w mieście (bez kosztów dojazdu) w 2017 roku według wybranych państw (w zł na osobę)

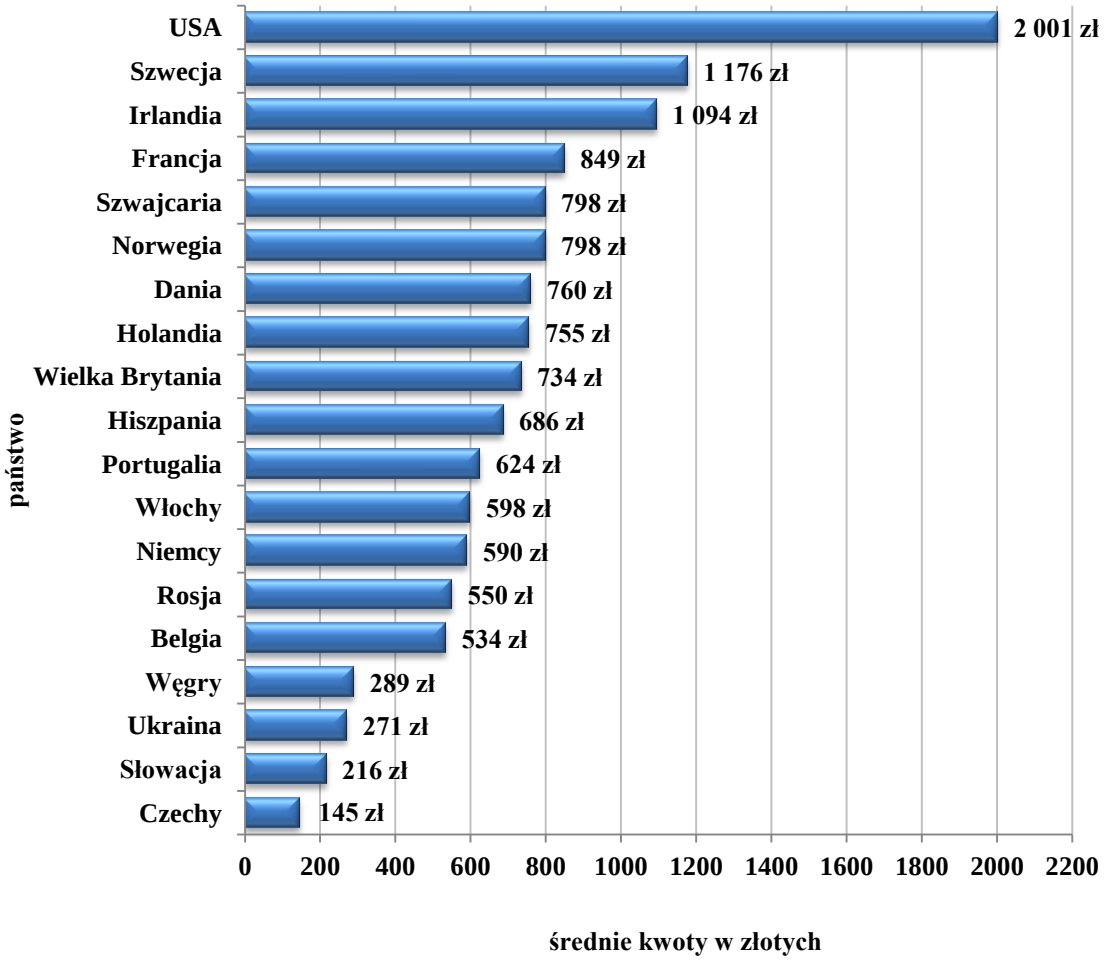

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

W relacji do roku ubiegłego niemal wszystkie kraje odnotowały spadek wydatków – największy Izrael (o 64%) i Czechy (o 62%) –Tabela 7.4.2. Wyjątkiem były tylko Szwecja, Szwajcaria, USA i Holandia, w przypadku których miał miejsce wzrost – odpowiednio o 54%, 43%, 36% i 11%. Obywatele Norwegii od 2014 r. zmniejszają sukcesywnie kwoty przeznaczane przed podróżą na pobyt w Krakowie (w sumie już o 40%), podobnie jak Belgowie od 2015 r. (w sumie już o 60%) oraz Słowacy (o 70%), Włosi (o 65%), Kanadyjczycy (o 55%), Węgrzy (o 50%), Niemcy (o 49%), Japończycy (o 43%), Francuzi (o 37%) i Brytyjczycy (o 19%) od 2016 r.

Tabela 7.4.2. Średnie kwoty wydatkowane przed przyjazdem odwiedzających do Krakowa na pobyt w mieście (bez kosztów dojazdu) w latach 2013-2017 według wybranych państw (w zł na osobę)

Kraj pochodzenia	2013	2014	2015	2016	2017
Polska	244	285	291	274	**250**
Austria	1463	517	713	952	**799**
Belgia	779	1327	834	702	**534**
Czechy	308	47	131	384	**145**
Dania	1456	250	600	1234	**760**
Francja	1627	1187	1345	943	**849**
Hiszpania	1590	892	941	1068	**686**
Holandia	386	893	736	681	**755**
Irlandia	1590	782	433	1323	**1094**
Izrael	3717	2150	350	1334	**483**
Japonia	2762	b.d.	1770	1435	**1005**
Kanada	591	1500	1960	1117	**875**
Niemcy	993	769	1153	741	**590**
Norwegia	2007	1650	1646	960	**798**
Rosja	1625	667	452	881	**550**
Słowacja	316	48	724	412	**216**
Szwajcaria	467	1000	b.d.	557	**798**
Szwecja	706	363	1422	763	**1176**
Ukraina	1825	725	381	499	**271**
USA	2360	2572	1688	1476	**2001**
Węgry	492	389	583	369	**289**
Wielka Brytania	1232	688	909	885	**734**
Włochy	2129	877	1726	1024	**598**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Warto dodać, że nie wszyscy odwiedzający wskazali kwoty wydatkowane przed przyjazdem do Krakowa na pobyt w mieście, stąd w przeliczeniu na jednego odwiedzającego (bez kosztów dojazdu) w 2017 r. średnie kwoty wynosiły odpowiednio: 94 zł w przypadku gości krajowych i 346 zł w odniesieniu do odwiedzających zagranicznych.

7.5. Średnie kwoty wydatkowane podczas pobytu w Krakowie

Również średnia kwota wydatkowana podczas pobytu w Krakowie przez odwiedzającego zagranicznego była w 2017 r. 3-krotnie wyższa (823 zł) niż gościa z Polski (265 zł) – Rysunek 7.5.1 (większą różnicę odnotowano w 2015 r. – 1:3,5). Na dodatek była ona niższa niż w roku ubiegłym – o 22% w przypadku gościa z Polski i o 1,5% w przypadku cudzoziemca, przy czym nie należała do najmniejszych – jeszcze mniej na pobyt w stolicy Małopolski uczestnicy ruchu turystycznego przeznaczali m.in. w 2011 r.

Rysunek 7.5.1. Średnie kwoty wydatkowane przez gości odwiedzających Kraków podczas pobytu w mieście w latach 2011-2017 (w zł na osobę)

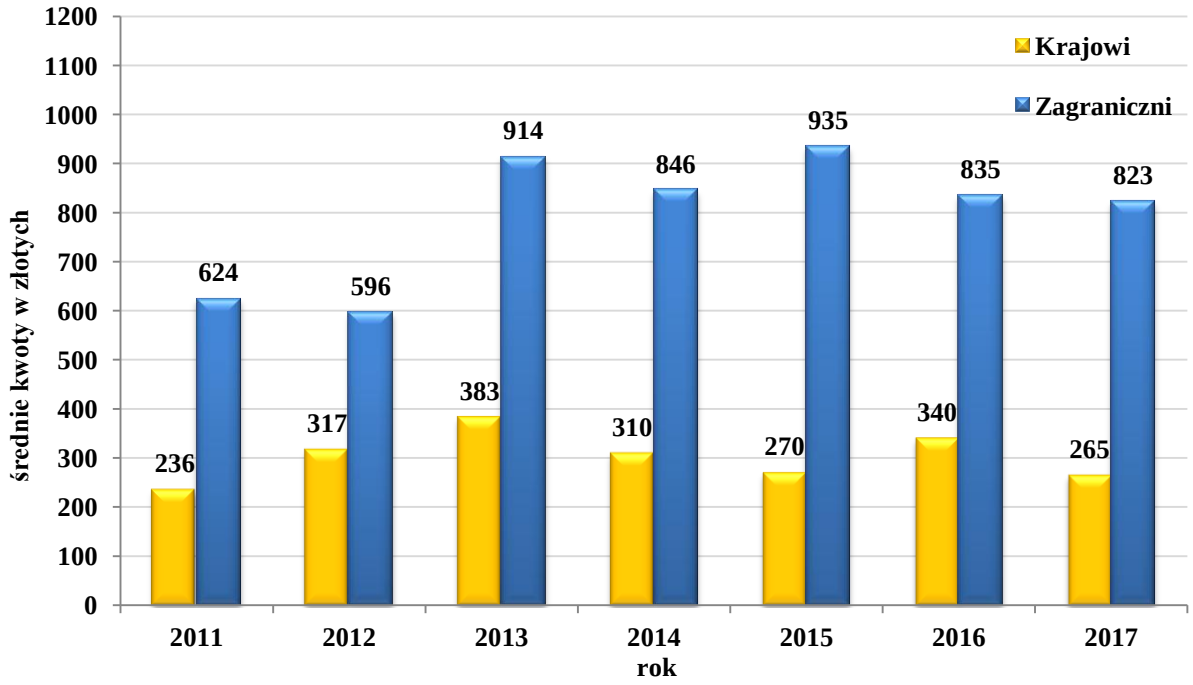

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Jeśli chodzi o odwiedzających zagranicznych, to najwięcej podczas pobytu w Krakowie wydatkowali Norwegowie i Rosjanie – blisko 1500 zł. Ponad 1 tys. wydali podczas wizyty w mieście Duńczycy i Holendrzy, a blisko tej kwoty – Amerykanie i Irlandczycy. Ok. 900 zł wydatkowali Francuzi, a ok. 800 zł – Szwedzi, Brytyjczycy i Niemcy. Z kolei sumy najniższe tradycyjnie charakterystyczne były dla naszych sąsiadów – Czechów (niecałe 160 zł), Słowaków (ok. 230 zł) i Ukraińców (ok. 330 zł). Dane te prezentuje Rysunek 7.5.2.

Rysunek 7.5.2. Średnia kwota wydatku turystycznego ponoszonego przez odwiedzających zagranicznych podczas pobytu w Krakowie w 2017 roku według wybranych państw (w zł na osobę)

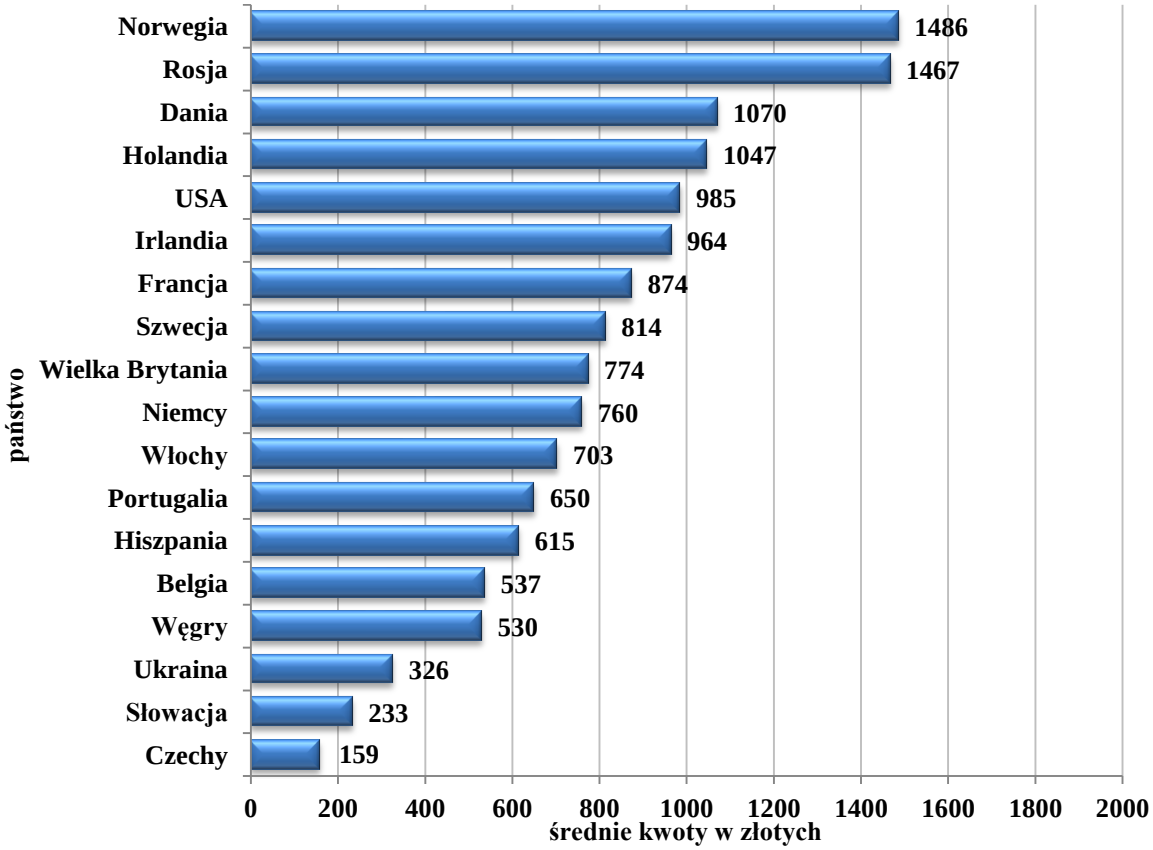

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

W relacji do roku ubiegłego Tabela 7.5.2. wysokość wydatkowanych podczas pobytu w Krakowie sum w przypadku obywateli większości państw uległa ograniczeniu – najbardziej w odniesieniu do dwóch odległych od Polski krajów, jak Kanada (o prawie 2/3) czy Japonia (o ponad 58%), ale także do naszych najbliższych sąsiadów, tj. Czech (o 55%), Słowaków (o ponad 52%) i Ukraińców (o ponad 49%). Wzrost dotyczył tylko obywateli Izraela (ponad 3-krotnie), Szwajcarii (prawie 3-krotnie), Rosji (o prawie 90%), Węgier (o prawie 2/3), Niemiec (o prawie 1/5) i Holandii (o prawie 15%).

W dłuższej perspektywie sukcesywnie od 2015 r. zmniejszają się sumy wydatkowane podczas wizyty w mieście przez Hiszpanów (w sumie już o ponad 43%), a od 2016 r. – Czechów (w sumie już o ponad 64%), Słowaków (o prawie 56%), Włochów (o prawie 35%), Amerykanów (o ponad 27%) i Brytyjczyków (o prawie 24%).

Tabela 7.5.2. Średnia kwota wydatku turystycznego ponoszonego przez odwiedzających Kraków podczas pobytu w mieście w latach 2011-2017 według wybranych państw (w zł na osobę)

Kraj pochodzenia	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Polska	236	317	383	310	270	340	**265**
Austria	541	511	1013	867	626	782	**642**
Belgia	763	564	1050	1022	613	996	**537**
Czechy	388	420	658	303	444	354	**159**
Dania	936	226	1065	1338	793	1272	**1070**
Francja	497	600	1030	1011	851	931	**874**
Hiszpania	665	565	843	1087	1038	706	**615**
Holandia	530	903	1446	525	1082	912	**1047**
Irlandia	639	629	866	756	964	1040	**964**
Izrael	830	761	716	593	800	546	**2282**
Japonia	803	800	1500	527	1112	1407	**588**
Kanada	878	821	1137	920	1358	1754	**626**
Niemcy	831	562	758	732	812	640	**760**
Norwegia	790	535	898	1422	1358	1924	**1486**
Rosja	550	676	1178	369	867	773	**1467**
Słowacja	523	304	508	316	525	490	**233**
Szwajcaria	360	312	700	391	1350	393	**1516**
Szwecja	355	411	957	656	852	1104	**814**
Ukraina	1447	393	530	280	427	642	**326**
USA	970	838	924	1007	1354	990	**985**
Węgry	291	454	558	537	436	327	**530**
Wielka Brytania	766	612	837	896	1017	977	**774**
Włochy	608	611	948	876	1081	754	**703**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Warto zauważyć, że średnie kwoty wydatkowane podczas pobytu w Krakowie w 2017 r. w przeliczeniu na odwiedzającego wynosiły: 179 zł w przypadku odwiedzających krajowych i 570 zł w odniesieniu do odwiedzających zagranicznych.

7.6. Szacunkowe wpływy Krakowa z turystyki

Szacunkowe wpływy Krakowa (w rozumieniu podmiotów funkcjonujących w mieście, które w ten czy inny sposób obsługiwały uczestników ruchu turystycznego) wyniosły w 2017 r. 5,48 mld zł – Tabela 7.6.1..

Tabela 7.6.1. Szacunkowe wpływy Krakowa z tytułu przyjazdowego ruchu turystycznego w latach 2011-2017 (w zł)

Rok	Kwota (w zł)
2011	2 900 000 000
2012	3 500 000 000
2013	4 800 000 000
2014	4 500 000 000
2015	4 450 000 000
2016	5 400 000 000
2017	**5 480 000 000**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Kwota ta okazała się wyższa od tej z roku poprzedniego o 1,48%.

Rozdział 8. Usługi turystyczne Krakowa w opinii odwiedzających miasto

Pobyt i usługi w mieście odwiedzający Kraków w 2017 roku, jak we wszystkich poprzednich latach, oceniali korzystając z pięciostopniowej skali (bardzo dobrze, dobrze, przeciętnie, źle, bardzo źle). Ocenie poddano 20 wybranych elementów składowych produktu turystycznego jakim jest miasto Kraków. Wyniki, w celach porównawczych, przedstawione zostały w zestawieniu tabelarycznym obejmującym lata 2012 – 2017.

Opinię odwiedzających o Krakowie, jako miejscu pobytu i realizacji celu przyjazdu, a także o jego kompleksowej ofercie turystycznej odzwierciedla ocena specyficznej cechy określanej jako atmosfera miasta. Jak we wszystkich dotychczasowych badaniach, również w 2017 roku respondenci nie tylko chętnie, co obrazuje ilość uzyskanych odpowiedzi, ale i bardzo wysoko ocenili ten unikatowy element oferty Krakowa. Niezmiennie też, atmosfera miasta uzyskuje najwyższe oceny spośród wszystkich 20 ocenianych elementów i należy podkreślić, że goście zagraniczni (4,62) i krajowi (4,61) byli w 2017 roku, w tej opinii jednomyślni. Istotnym elementem wpływający na pozytywny obraz Krakowa jest gościnność jego mieszkańców, która także jest doceniana przez obie grupy odwiedzających (zagraniczni 4,37 - krajowi 4,35). Również bardzo wysoko oceniana jest życzliwości mieszkańców Krakowa, co odzwierciedliło się w wysokiej ocenie wystawionej przez gościnność zagranicznych - 4,33 i krajowych – 4,24, chociaż możemy zauważyć, że wartość tej oceny w obu badanych grupach się nieznacznie obniżyła w stosunku do poprzedniego roku i bardzie krytyczni byli goście krajowi. Możemy jednak stwierdzić, że goście przyjeżdżający do miasta bardzo wysoko oceniają specyficzną ofertę Krakowa, na którą składają się atrakcje, świadczone usługi, gościnność i życzliwość mieszkańców, tworzące łącznie charakterystyczną atmosferę miejsca, którą można zamknąć w pojęciu *genius loci.* [17]

[17] De facto pod tym terminem kryje się problem wyjątkowości przestrzeni, postrzeganej jako wyróżniona, niezwykła, jedyna w swoim rodzaju oraz problem identyfikacji tej wyjątkowości. „Duch miejsca" umyka bowiem precyzyjnemu opisowi i nieraz trudno powiedzieć, na czym on polega. Mimo to jest on odczuwany pozajednostkowo w skali społecznej, choć oczywiście rozpoznawanie jego magicznego charakteru zależy od wrażliwości i wiedzy, a więc kapitału kulturowego obserwatora. Wynika to z faktu, że istnienie genius loci nie jest bezpośrednio wpisane w miejsce, ale raczej w postrzeganie tego miejsca przez człowieka. „Duch miejsca" istnieje w człowieku i wyraża się w relacji do tego miejsca. Może on zaistnieć tylko wówczas, gdy człowiek potrafi dostrzec owe niematerialne wartości miejsca i świadomie lub nieświadomie dokonać ich oceny. Więcej w: K. Borkowski, E. Grabińska, R. Seweryn THE SIGNIFICANCE OF GENIUS LOCI IN TOURISM (ON THE EXAMPLE OF KRAKOW IN THE YEARS 2012 - 2016) 12th International Conference „Tourism as a Crossroad of Knowledge" - on 22 th and 23 th February 2017 - College of Polytechnics Jihlava Recenzovaný

8.1. Średnie oceny odwiedzających Kraków w 2011 - 2017 roku odnośnie do oferty turystycznej miasta (sortowanie według wyników z roku 2017)

Tabela 8.1.1. Średnie oceny odwiedzających Kraków w 2011 - 2017 roku odnośnie do oferty turystycznej miasta (sortowanie według roku 2017)

Kategoria	Ogółem		Krajowi		Zagranica	
Rok	2017	2011-17	2017	2011-17	2017	2011-17
Atmosfera (Genius loci)	**4,63**	4,52	**4,64**	4,52	**4,63**	4,52
Kartą kredytową - płatność	**4,48**	4,19	**4,56**	4,24	**4,42**	4,15
Gościnność	**4,41**	4,3	**4,42**	4,3	**4,41**	4,3
Baza noclegowa	**4,39**	4,21	**4,38**	4,14	**4,41**	4,25
Dyskoteki	**4,39**	4,24	**4,37**	4,23	**4,4**	4,25
Wydarzenia muzyczne	**4,39**	4,07	**4,43**	4,08	**4,35**	4,06
Imprezy kulturalne	**4,38**	4,09	**4,4**	4,11	**4,36**	4,07
Przewodnicy	**4,38**	4,04	**4,24**	3,89	**4,43**	4,12
Obsługa turystyczna	**4,35**	4,08	**4,33**	4,03	**4,37**	4,11
Gastronomia	**4,34**	4,28	**4,29**	4,24	**4,39**	4,31
Informacja turystyczna	**4,33**	4	**4,29**	3,93	**4,35**	4,05
Bezpieczeństwo	**4,31**	4,01	**4,28**	3,93	**4,33**	4,07
Bankomaty	**4,31**	4,13	**4,35**	4,14	**4,27**	4,12
Transport lokalny	**4,19**	3,92	**4,17**	3,86	**4,21**	3,97
Oznakowanie	**4,18**	4,02	**4,17**	3,99	**4,18**	4,04
Czystość	**4,18**	3,85	**4,12**	3,72	**4,23**	3,97
Dojazd	**4,14**	3,91	**4,08**	3,83	**4,19**	3,98
Internet - dostęp	**4,05**	3,99	**4,12**	3,99	**3,99**	3,99
Toalety publiczne	**3,66**	3,54	**3,57**	3,48	**3,74**	3,6
Życzliwość mieszkańców	**3,08**	3,67	**3,2**	3,81	**3**	3,56
Ogółem	**4,24**	4,11	**4,23**	4,08	**4,25**	4,14

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

sborník z mezinárodní konference Jihlava 22. - 23. února 2017 Editoři / Editors: RNDr. Mgr. StanislavaPachrová, Ph.D. Ing. Bc. Martina Doležalová **s. 29 – 39.**
https://www.researchgate.net/publication/322083095_GEOGRAFICKE_DIMENZIE_CESTOVNEHO_RUCHU_MESTA_LEVOCA_GEOGRAPHICAL_DIMENSIONS_OF_TOURISM_IN_LEVOCA

We współczesnej turystyce ważną rolę w budowaniu pozytywnego obrazu miasta odgrywa szeroko rozumiana rozrywka. W 2017 roku opinia na temat tej formy rozrywki jaką zapewniają dyskoteki, puby, kluby odzwierciedla się w ocenie - 4,32 wystawionej przez gości zagranicznych i 4,22 przez gości krajowych, co odzwierciedla wysoki poziom zadowolenia w obu badanych grupach.

Lokale i usługi gastronomiczne należą do niekwestionowanych atrakcji turystycznych Krakowa. Usługi gastronomiczne, które w prezentowanym okresie były oceniane bardzo wysoko - średnia ocena z ostatnich 6 lat to 4,31 w opinii gości zagranicznych, a krajowych – 4,23, w 2017 roku zasłużyły na ocenę 4,37 przyznaną przez gości zagranicznych i 4,26 przez krajowych. Należy zwrócić uwagę, że utrzymywanie dobrego poziomu usług gastronomicznych jest dużym wyzwaniem dla Krakowa ponieważ w turystyce miejskiej głównym sposobem spędzania wolnego czasu, obok spacerów po mieście oraz preferowanej i szeroko rozumianej rozrywki, są właśnie pobyty w lokalach gastronomicznych.

Baza noclegowa w Krakowie, która warunkuje pobyt turystów w mieście, niezmiennie budzi uznanie gości. W 2017 roku turyści zagraniczni i krajowi wysoko oceniali usługi noclegowe przyznając odpowiednio ocenę 4,39 i 4,28. Warto zwrócić uwagę, że w obu badanych grupach były to drugie pod względem wielkości wyniki w prezentowanym okresie. Zdecydowanie należy podkreślić, że baza noclegowa stanowi mocny punkt oferty turystycznej miasta, a jej różnorodność gwarantuje zaspokojenie potrzeb zakwaterowania każdemu segmentowi turystów.

Wydarzenia kulturalne, koncerty muzyczne oraz imprezy masowe stanowią istotny elementem oferty turystycznej, Jednym z zasadniczych celów tego typu wydarzeń jest zapewnienia rozrywki mieszkańcom oraz przyciągnięcie turystów i zapewnienie im zróżnicowanej rozrywki kulturalnej. Przyznana przez gości zagranicznych ocena 3,96 - kultura, muzyka i 3,95 – imprezy masowe, a przez gości krajowych 4,03 - kultura, muzyka i 4,01 – imprezy masowe wskazuje, że wydarzenia kulturalne w ofercie Krakowa w dalszym ciągu nie zajmują właściwego miejsca, a w 2017 roku wszystkie oceny w oby badanych grupach były poniżej średnich ocen z ostatnich 6 lat. Wyniki wskazują, że starania miasta związane z podnoszeniem jakości imprez kulturalnych nie jest jeszcze dostrzegany przez odwiedzających i turystów, lub oferta w tym zakresie wymaga modyfikacji lub wzbogacenia.

Informacja turystyczna i oznakowanie turystyczne w Krakowie zdaniem obu badanych grup odwiedzających dobrze spełnia swoje zadanie. W prezentowanym okresie, goście krajowi przyznawali bardzo zbliżone oceny zarówno oznakowaniu turystycznemu jak i informacji turystycznej (średnia ocena z 6 lat to odpowiedni 3,99 i 3,92). Goście zagraniczni równie wysoko oceniają te elementy oferty miasta (średnia ocena z 6 lat to odpowiednio 4,1 i 4,0). W 2017 r. obie badane grupy oceniły bardzo wysoko zarówno oznakowanie jak i informację turystyczną, a oceny tych elementów przekroczyły wartość 4. Jednak w grupie 20 ocenianych elementów produktu turystycznego jakim jest Kraków wynik ten jest wynikiem na poziomie średnim.

Dostępność komunikacyjna Krakowa, która w 2016 roku w opinii zarówno gości krajowych (4,12) jak i zagranicznych (4,28) uzyskała najwyższe oceny w całym prezentowanym okresie. W 2017 r. dotarcie do Krakowa również nie sprawiało gościom kłopotu, a przyznane oceny, pomimo niewielkiego spadku utrzymały się na bardzo wysokim poziomie (krajowi 4,06, zagraniczni 4,17). Niezmiennie dostępność komunikacyjna miasta jest lepiej oceniana przez gości z zagranicy niż krajowych.

Ocena transportu lokalnego w niewielkim stopniu, ale systematycznie ulega poprawie i w 2017 roku ocean ta, w obu badanych grupach uzyskała największe wartości (zagraniczni – 4,16, krajowi – 4,07). Można stwierdzić, że coraz nowocześniejsze środki transportu i wzrost jakość usług są zauważane przez gości, którzy chętnie korzystają z usługach miejskiej komunikacji.

Ocena usług przewodnickich w Krakowie przyznana przez gości zagranicznych w 2017 r. uzyskała największą wartości w ostatnich 6 latach tj. 4,38 zdecydowanie przekraczając średnią z tego okresu 4,11. Wśród odwiedzających Kraków gości krajowych opinia na temat usług przewodnickich wyrażona została w ocenie - 3,95 pozostając na tym samym poziomie co w roku poprzednim. To surowsze spojrzenie gości krajowych na pracę przewodników utrzymuje się we wszystkich dotychczasowych badaniach. Deregulacja zawodu przewodnika, nie uwidoczniła się w poziomie ocen uzyskanych w prowadzonych badaniach.

Czystość na ulicach Krakowa jest łatwo obserwowalna, zatem bardzo chętnie oceniana przez odwiedzających miasto. W 2017 roku porządek w mieście coraz lepsze zdanie na temat czystości miasta mają zarówno odwiedzający krajowi – 4,09 jak i zagraniczni – 4,21. W tej

ocenie zawsze bardziej krytyczni goście krajowi drugi rok z rzędu przyznają ocenę dobrą. Bez względu na to, że miasto postrzegane jest jako czystego, aktualne pozostaje stwierdzenie, że poziom czystości miasta musi ulegać stałej poprawie, ponieważ w znacznym stopniu wpływa na kształtowanie opinii o Krakowie jako centrum turystycznego.

Istotnym miernikiem poziomu kultury i życia w mieście jest organizacji i funkcjonowanie miejsc użyteczności publicznej, do których zaliczamy toalety publiczne. Usługi te w Krakowie najwyżej zostały ocenione w 2012 roku, w którym miasto, w związku z organizacją Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej w Polsce, przeprowadziło modernizację między innymi toalet publicznych. W 2017 roku goście zagraniczni ocenili toalety na 3,73, a krajowi na 3,50 i pomimo, że w obu badanych grupach są to oceny powyżej średniej uzyskanej w prezentowanym okresie w dalszym ciągu toalety publiczne ocenione zostały najniżej spośród wszystkich ocenianych usług i zapewne nie stanowią wizytówki miasta.

Sieć punktów handlowo-usługowych akceptujących płatności przy użyciu kart płatniczych oraz ilość i lokalizacja bankomatów w mieście w 2017 roku są nie tylko oceniane bardzo dobrze, ale w każdym kolejnym roku ocena ta jest coraz wyższa. Również w 2017 r. obie badane grupy zgodnie uznają, że usługi płatności bezgotówkowych i dostęp do gotówki zasługują na wyróżnienie przyznając oceny w przedziale od 4,24 do 4,51, chociaż przy dużym nasyceniu punktów akceptujących karty, dostępność bankomatów nie ma istotnego znaczenia. Można zdecydowanie powiedzieć, że odwiedzający Kraków nie mają trudności w dokonaniu płatności bezgotówkowych, a w razie konieczności wypłatą gotówki w bankomatach.

Dostęp do Internetu, w ocenie badanych, nie stanowi większego problemu. Jednak znamienne jest to, że ocena ta w ciągu sześciu prezentowanych lat nie ulega znaczącej poprawie, a raczej utrzymuje się na podobnym poziomie. W 2017 roku goście krajowi przyznali ocenę 4,07 (wyższą niż w roku poprzednim), ale ocena gości zagranicznych 3,96 jest niższa niż średnia w całym badanym okresie. Interesujące jest to, że pomimo stałego rozwoju sieci internetowej, duży odsetek badanych określił ten dostęp jako przyzwoity (może być). Może to wynikać z faktu, że dostępność sieci internetowej jest traktowana nie jako usługa, ale jako naturalny element infrastruktury odwiedzanego miejsca.

Jakość obsługi turystycznej, czyli poziom i zakres świadczeń z jakich korzystają turyści, zawsze uzyskuje dobre oceny. W 2017 roku odnotowaliśmy wzrostu pozytywnych opinii

zarówno w przypadku gości krajowych – z 4,15 w 2016 do 4,21 jak i zagranicznych z 4,19 do 4,33. Ocena jakości obsługi turystycznej w mieście jest w pewnym sensie weryfikatorem ocen takich cech jak atmosfera miejsca, życzliwość czy gościnność i obrazuje stosunek mieszkańców do turystów.

W 2017 roku podtrzymana została opinia gości na temat bezpieczeństwa w mieście. Kraków generalnie jest odbierany jako miasto bezpieczne i w tym roku ocena gości krajowych uległa jeszcze dalszej poprawie z poziomu 4,21 do 4,23. Goście zagraniczni, zawsze lepiej oceniających bezpieczeństwo, przyznali ocenę 4,32. Wydaje się, że to przeświadczenie i tak dobrą opinię należy wykorzystać w promocji Krakowa jako centrum turystycznego.

W 2017 roku ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta, pomimo stałego wzrostu liczby gości utrzymuje się na dobrym poziomie, co świadczy o tym, że Kraków dobrze wykorzystuje swoje atuty na konkurencyjnym światowym rynku turystyki miejskiej.

8.2. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów w latach 2012 - 2017

Tabela 8.2.1. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów OGÓŁEM w latach 2012 – 2017 sortowanie wg 2017

OGÓŁEM	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Atmosfera (Genius loci)	4,42	4,27	4,50	4,62	4,61	**4,63**
Płatności kartą	4,00	3,70	4,27	4,36	4,28	**4,48**
Gościnność	4,20	4,10	4,31	4,42	4,38	**4,41**
Baza noclegowa	4,12	3,88	4,26	4,38	4,25	**4,39**
Dyskoteki	4,31	4,17	4,28	4,23	4,07	**4,39**
Kultura, muzyka	4,07	3,87	4,18	4,10	3,91	**4,39**
Przewodnik	3,98	3,76	4,15	4,11	4,07	**4,38**
Imprezy masowe	4,13	3,86	4,18	4,14	3,91	**4,38**
Jakość obsługi	3,93	3,66	4,25	4,24	4,17	**4,35**
Gastronomia	4,24	4,10	4,26	4,33	4,36	**4,34**
Informacja	3,88	3,61	4,18	4,08	4,09	**4,33**
Bezpieczeństwo	3,78	3,56	4,01	4,13	4,32	**4,31**
Bankomaty	4,00	3,69	4,23	4,26	4,18	**4,31**
Transport	3,74	3,64	3,99	3,97	4,07	**4,19**
Czystość	3,60	3,39	3,86	3,99	4,21	**4,18**
Oznakowanie	3,93	3,72	4,16	4,06	4,07	**4,18**
Dojazd	3,77	3,52	3,79	3,89	4,20	**4,14**
Internet	4,03	3,72	4,00	4,03	3,90	**4,05**
Toalety	3,71	3,51	3,36	3,30	3,59	**3,66**
Życzliwość	4,27	4,20	4,25	4,40	4,36	**3,08**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 8.2.2. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów KRAJOWYCH w latach 2012 – 2017 sortowanie wg 2017

KRAJ	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Atmosfera (Genius loci)	4,46	4,30	4,55	4,58	4,58	**4,64**
Płatności kartą	4,03	3,70	4,41	4,42	4,34	**4,56**
Kultura, muzyka	4,08	3,93	4,14	4,03	3,95	**4,43**
Gościnność	4,23	4,15	4,31	4,40	4,37	**4,42**
Imprezy masowe	4,19	3,90	4,19	4,10	3,97	**4,4**
Baza noclegowa	4,08	3,83	4,24	4,32	4,14	**4,38**
Dyskoteki	4,33	4,18	4,29	4,15	4,07	**4,37**
Bankomaty	4,01	3,74	4,28	4,31	4,16	**4,35**
Jakość obsługi	3,89	3,63	4,24	4,16	4,15	**4,33**
Gastronomia	4,20	4,13	4,24	4,29	4,31	**4,29**
Informacja	3,85	3,59	4,18	4,00	4,07	**4,29**
Bezpieczeństwo	3,69	3,50	4,03	4,03	4,21	**4,28**
Przewodnik	3,87	3,61	4,10	3,92	3,96	**4,24**
Oznakowanie	3,93	3,68	4,17	4,05	4,09	**4,17**
Transport	3,68	3,52	4,04	3,90	4,05	**4,17**
Czystość	3,44	3,27	3,82	3,86	4,03	**4,12**
Internet	4,06	3,75	4,02	4,04	3,85	**4,12**
Dojazd	3,72	3,46	3,85	3,79	4,12	**4,08**
Toalety	3,60	3,50	3,35	3,18	3,48	**3,57**
Życzliwość	4,23	4,19	4,25	4,28	4,33	**3,2**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 8.2.3. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów ZAGRANICZNYCH w latach 2012 – 2017 sortowanie wg. 2017

ZAGRANICA	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Atmosfera (Genius loci)	4,38	4,24	4,46	4,66	4,64	**4,63**
Przewodnik	4,05	3,86	4,18	4,19	4,12	**4,43**
Płatności kartą	3,98	3,70	4,14	4,32	4,25	**4,42**
Gościnność	4,18	4,05	4,31	4,43	4,40	**4,41**
Baza noclegowa	4,15	3,92	4,28	4,43	4,33	**4,41**
Dyskoteki	4,29	4,17	4,28	4,27	4,07	**4,4**
Gastronomia	4,29	4,08	4,30	4,37	4,41	**4,39**
Jakość obsługi	3,96	3,67	4,26	4,29	4,19	**4,37**
Imprezy masowe	4,07	3,81	4,18	4,16	3,86	**4,36**
Informacja	3,90	3,62	4,18	4,13	4,11	**4,35**
Kultura, muzyka	4,06	3,82	4,21	4,13	3,87	**4,35**
Bezpieczeństwo	3,84	3,61	4,00	4,20	4,39	**4,33**
Bankomaty	3,98	3,67	4,17	4,23	4,20	**4,27**
Czystość	3,74	3,49	3,89	4,09	4,33	**4,23**
Transport	3,79	3,74	3,95	4,00	4,09	**4,21**
Dojazd	3,81	3,55	3,73	3,97	4,28	**4,19**
Oznakowanie	3,95	3,75	4,16	4,06	4,06	**4,18**
Internet	4,01	3,70	3,99	4,02	3,94	**3,99**
Toalety	3,80	3,52	3,36	3,37	3,66	**3,74**
Życzliwość	4,31	4,22	4,25	4,49	4,37	**3,0**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

8.3. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017

Tabela 8.3.1. **Atmosfera – Genius loci** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017

Atmosfera – Genius loci	**Lata pomiaru**						
	2011	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Polska	4,51	4,46	4,30	4,55	4,58	4,58	4,61
W.Brytania	4,63	4,50	4,24	4,53	4,64	4,65	4,63
Niemcy	4,52	4,26	4,07	4,38	4,63	4,64	4,62
Włochy	4,59	4,32	4,23	4,51	4,73	4,54	4,55
Hiszpania	4,58	4,23	4,15	4,30	4,61	4,55	4,64
Francja	4,34	4,34	4,23	4,43	4,66	4,59	4,61
Dania+Skandynawia	4,73	4,43	4,42	4,40	4,70	4,71	4,61
Europa Środk.	4,66	4,51	4,52	4,51	4,86	4,72	4,69
USA	4,49	4,35	4,29	4,54	4,69	4,72	4,65
Rosja	4,21	4,28	4,14	4,24	4,54	4,69	4,63
(puste)	4,13	4,35	4,03	4,11	4,50	4,33	3,84
Ściana wschodnia	4,78	4,74	4,62	4,63	4,69	4,71	4,57
Benelux	4,67	4,50	4,24	4,46	4,61	4,65	4,51
Irlandia+Islandia	4,73	4,55	4,26	4,42	4,60	4,71	4,80
Austria+Szwajcaria	4,42	4,30	4,44	4,81	4,85	4,69	4,68
Suma	**4,53**	**4,42**	**4,26**	**4,50**	**4,62**	**4,61**	**4,60**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 8.3.2. **Życzliwość** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017

Życzliwość	**Lata pomiaru**						
	2011	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**
Polska	4,24	4,23	4,19	4,25	4,28	4,33	4,24
W.Brytania	4,51	4,34	4,17	4,32	4,50	4,43	4,15
Niemcy	4,38	4,15	4,20	4,25	4,42	4,31	4,37
Włochy	4,46	4,37	4,22	4,29	4,61	4,34	4,23
Hiszpania	4,51	4,26	4,19	4,24	4,55	4,28	4,22
Francja	4,28	4,27	4,33	4,10	4,40	4,24	4,30
Dania+Skandynawia	4,48	4,38	4,33	4,17	4,45	4,37	4,37
Europa Środk.	4,45	4,40	4,38	4,22	4,61	4,43	4,53
USA	4,30	4,17	4,34	4,45	4,58	4,49	4,50
Rosja	4,38	4,35	4,14	4,00	4,47	4,44	4,38
(puste)	3,92	4,25	3,97	3,91	4,53	4,45	3,84
Ściana wschodnia	4,53	4,57	4,21	4,49	4,56	4,63	4,42
Benelux	4,33	4,40	4,22	4,05	4,33	4,34	4,18
Irlandia+Islandia	4,56	4,40	4,18	4,18	4,45	4,45	4,71
Austria+Szwajcaria	4,32	4,21	4,20	4,00	4,38	4,31	4,52
Suma	**4,33**	**4,27**	**4,20**	**4,25**	**4,40**	**4,36**	**4,27**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 8.3.3. **Gościnność** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017

Gościnność	**Lata pomiaru**						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Polska	4,28	4,23	4,15	4,31	4,40	4,37	4,35
W.Brytania	4,47	4,25	3,93	4,32	4,47	4,49	4,32
Niemcy	4,42	4,16	4,02	4,30	4,37	4,46	4,29
Włochy	4,32	4,12	4,06	4,46	4,59	4,32	4,23
Hiszpania	4,39	4,12	3,96	4,28	4,46	4,35	4,34
Francja	4,11	4,10	4,15	4,21	4,38	4,43	4,33
Dania+Skandynawia	4,25	4,38	4,27	4,41	4,32	4,42	4,46
Europa Środk.	4,10	4,21	4,14	4,33	4,64	4,25	4,51
USA	4,22	3,97	4,22	4,42	4,37	4,59	4,67
Rosja	4,31	4,08	3,95	4,13	4,43	4,36	4,76
(puste)	3,47	3,93	4,03	4,12	4,54	4,27	3,37
Ściana wschodnia	4,46	4,41	4,22	4,37	4,47	4,52	4,40
Benelux	4,28	4,30	3,92	4,18	4,30	4,34	4,41
Irlandia+Islandia	4,55	4,29	4,13	4,30	4,38	4,47	4,64
Austria+Szwajcaria	4,43	4,15	4,07	4,28	4,23	4,56	4,42
Suma	4,31	4,20	4,09	4,31	4,42	4,40	4,33

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 8.3.4. **Gastronomia** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017

Gastronomia	**Lata pomiaru**						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Polska	4,23	4,20	4,13	4,24	4,29	4,31	4,26
W.Brytania	4,46	4,36	3,97	4,30	4,34	4,44	4,41
Niemcy	4,45	4,30	4,10	4,28	4,42	4,52	4,35
Włochy	4,30	4,21	4,21	4,33	4,40	4,34	4,27
Hiszpania	4,39	4,16	4,13	4,33	4,46	4,33	4,38
Francja	4,22	4,19	4,11	4,26	4,34	4,35	4,33
Dania+Skandynawia	4,40	4,41	4,32	4,18	4,32	4,38	4,42
Europa Środk.	4,28	4,35	4,06	4,46	4,45	4,44	4,35
USA	4,23	4,22	4,16	4,25	4,38	4,47	4,47
Rosja	4,23	4,31	3,83	4,28	4,44	4,20	4,52
(puste)	3,47	3,88	3,42	4,03	4,24	4,10	3,49
Ściana wschodnia	4,35	4,21	4,22	4,30	4,37	4,50	4,43
Benelux	4,38	4,36	3,84	4,27	4,36	4,49	4,25
Irlandia+Islandia	4,56	4,27	3,90	4,36	4,41	4,42	4,64
Austria+Szwajcaria	4,27	4,30	4,00	4,58	4,18	4,52	4,42
Suma	**4,29**	**4,24**	**4,09**	**4,27**	**4,33**	**4,36**	**4,30**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 8.3.5. **Dyskoteki, kluby** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017

Dyskoteki, kluby	**Lata pomiaru**						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Polska	4,23	4,33	4,18	4,29	4,15	4,07	4,22
W.Brytania	4,44	4,37	4,31	4,44	4,35	4,11	4,25
Niemcy	4,23	4,09	4,21	4,29	4,21	4,08	4,42
Włochy	4,25	4,26	4,26	4,24	4,28	4,02	4,14
Hiszpania	4,43	4,29	4,26	4,28	4,27	4,14	4,46
Francja	4,29	4,04	3,80	4,21	4,17	4,11	4,19
Dania+Skandynawia	4,23	4,19	4,11	4,16	4,19	3,95	4,26
Europa Środk.	4,39	4,45	4,11	4,25	4,52	3,96	4,36
USA	4,20	4,27	4,11	4,05	4,21	3,85	4,55
Rosja	4,20	4,44	4,05	4,26	4,56	4,22	4,41
(puste)	3,42	4,15	4,03	4,24	4,45	4,22	2,76
Ściana wschodnia	4,47	4,47	4,11	4,47	4,41	4,18	4,31
Benelux	4,27	4,44	3,98	4,19	4,19	4,09	4,39
Irlandia+Islandia	4,53	4,57	4,15	4,15	4,43	4,13	4,67
Austria+Szwajcaria	4,30	4,12	3,50	4,42	4,28	4,34	4,44
Suma	**4,28**	**4,31**	**4,17**	**4,29**	**4,23**	**4,08**	**4,24**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 8.3.6. **Baza noclegowa** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017

Baza noclegowa	**Lata pomiaru**						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Polska	4,08	4,08	3,83	4,24	4,32	4,14	4,28
W.Brytania	4,35	4,23	3,92	4,32	4,40	4,39	4,36
Niemcy	4,19	4,10	3,86	4,18	4,45	4,27	4,39
Włochy	4,24	4,22	3,83	4,32	4,43	4,28	4,34
Hiszpania	4,32	4,02	3,80	4,17	4,41	4,23	4,40
Francja	4,14	4,19	3,91	4,33	4,42	4,42	4,38
Dania+Skandynawia	4,04	4,12	4,09	4,35	4,32	4,36	4,44
Europa Środk.	4,20	4,16	4,04	4,15	4,71	4,27	4,50
USA	4,14	3,99	3,94	4,52	4,44	4,45	4,59
Rosja	3,90	4,10	3,92	4,32	4,44	4,44	4,14
(puste)	3,57	4,31	4,00	4,12	4,41	4,06	3,38
Ściana wschodnia	4,37	4,41	3,91	4,41	4,52	4,37	4,13
Benelux	4,23	4,19	3,98	4,14	4,44	4,36	4,42
Irlandia+Islandia	4,47	4,24	4,06	4,33	4,36	4,49	4,74
Austria+Szwajcaria	4,04	4,15	4,19	4,56	4,75	4,37	4,41
Suma	**4,15**	**4,12**	**3,88**	**4,26**	**4,39**	**4,25**	**4,32**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 8.3.7. **Płatności kartą** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017

Płatności kartą	**Lata pomiaru**						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Polska	4,22	4,03	3,70	4,41	4,42	4,34	4,51
W.Brytania	4,41	3,93	3,57	4,21	4,33	4,20	4,31
Niemcy	4,31	3,97	3,69	4,02	4,41	4,21	4,35
Włochy	4,29	4,04	3,65	4,25	4,42	4,30	4,34
Hiszpania	4,41	3,96	3,54	4,04	4,42	4,23	4,34
Francja	4,09	4,03	3,87	4,09	4,21	4,27	4,44
Dania+Skandynawia	4,31	4,13	3,82	3,97	4,27	4,21	4,50
Europa Środk.	4,23	3,97	3,89	4,26	4,23	4,30	4,53
USA	4,15	3,83	3,81	4,17	4,22	4,10	4,39
Rosja	4,16	4,01	3,78	4,23	4,45	4,25	4,00
(puste)	3,94	3,54	3,97	3,85	4,31	4,21	2,70
Ściana wschodnia	4,37	4,04	3,76	4,45	4,28	4,37	4,23
Benelux	4,04	4,15	3,69	3,97	4,15	4,19	4,16
Irlandia+Islandia	4,54	4,03	3,89	4,28	4,19	4,31	4,76
Austria+Szwajcaria	4,00	3,81	3,65	3,91	4,14	4,39	4,14
Suma	**4,26**	**4,00**	**3,70**	**4,28**	**4,37**	**4,28**	**4,40**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 8.3.8. **Imprezy masowe** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017

Imprezy masowe	**Lata pomiaru**						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Polska	4,24	4,19	3,90	4,19	4,10	3,97	4,01
W.Brytania	4,26	4,08	3,69	4,18	4,04	3,83	3,50
Niemcy	4,19	4,10	3,81	4,31	4,25	4,00	3,98
Włochy	4,47	3,98	3,79	4,33	4,13	3,80	3,65
Hiszpania	4,35	3,94	3,88	3,96	4,09	3,79	3,77
Francja	4,18	3,97	3,87	4,23	4,17	3,66	4,07
Dania+Skandynawia	4,28	4,31	3,62	3,87	3,85	3,85	4,25
Europa Środk.	4,26	4,42	3,86	4,17	4,57	3,83	4,13
USA	4,38	4,00	4,03	4,28	4,20	3,93	4,62
Rosja	4,41	4,18	3,98	4,08	4,26	4,17	4,67
(puste)	3,44	4,07	4,58	3,84	4,37	4,10	1,80
Ściana wschodnia	4,49	4,27	4,00	4,41	4,56	4,06	4,31
Benelux	4,10	4,11	3,57	4,27	4,07	3,76	3,95
Irlandia+Islandia	4,45	3,81	3,86	4,29	4,34	3,46	3,85
Austria+Szwajcaria	4,24	3,95	3,82	4,33	4,00	4,13	4,30
Suma	**4,27**	**4,12**	**3,86**	**4,19**	**4,14**	**3,91**	**3,90**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 8.3.9. **Wydarzenia kulturalno - muzyczne** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017

Wydarzenia kulturalno - muzyczne	**Lata pomiaru**						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Polska	4,19	4,08	3,93	4,14	4,03	3,95	4,03
W.Brytania	4,26	4,00	3,78	4,22	4,11	3,82	3,41
Niemcy	4,14	4,15	3,83	4,37	4,23	4,11	4,02
Włochy	4,50	4,00	3,74	4,36	4,03	3,82	3,76
Hiszpania	4,33	3,88	3,92	4,26	4,09	3,80	3,82
Francja	4,23	3,95	3,79	4,09	4,13	3,79	4,07
Dania+Skandynawia	4,29	4,53	3,63	3,84	3,90	3,96	4,16
Europa Środk.	4,15	4,46	3,86	4,39	4,56	3,75	4,23
USA	4,29	3,82	3,88	4,27	4,06	3,96	4,55
Rosja	4,37	4,20	3,90	3,96	4,24	4,36	3,83
(puste)	3,54	3,77	4,12	3,92	4,32	4,17	1,97
Ściana wschodnia	4,33	4,11	3,80	4,05	4,50	4,03	4,37
Benelux	4,14	4,24	3,57	4,37	4,09	3,71	4,17
Irlandia+Islandia	4,41	3,97	3,90	4,28	4,25	3,41	4,00
Austria+Szwajcaria	4,47	4,05	3,93	4,67	3,92	4,07	4,33
Suma	**4,23**	**4,06**	**3,86**	**4,19**	**4,11**	**3,91**	**3,91**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 8.3.10. **Usługi przewodnickie** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017

Usługi przewodnickie	**Lata pomiaru**						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Polska	3,89	3,87	3,61	4,10	3,92	3,96	3,95
W.Brytania	4,21	4,07	3,73	4,21	4,19	4,02	4,31
Niemcy	4,07	3,97	3,83	4,31	4,21	4,08	4,33
Włochy	4,16	4,18	3,97	4,23	4,19	4,26	4,28
Hiszpania	4,17	4,02	3,83	4,08	4,28	4,25	4,44
Francja	4,14	3,97	4,02	4,10	4,15	4,12	4,29
Dania+Skandynawia	3,97	4,10	3,71	4,04	3,96	4,14	4,54
Europa Środk.	3,97	4,15	3,69	4,24	4,48	3,92	4,62
USA	4,14	3,90	3,93	4,17	4,16	4,20	4,63
Rosja	4,21	4,05	3,92	4,07	4,03	4,25	4,18
(puste)	3,50	3,82	3,91	3,87	4,31	4,20	2,73
Ściana wschodnia	4,36	3,96	3,88	4,40	4,30	4,33	4,36
Benelux	4,08	4,00	4,00	3,90	4,19	4,09	4,23
Irlandia+Islandia	4,00	4,15	4,00	4,19	4,23	3,83	4,74
Austria+Szwajcaria	4,09	4,09	3,77	4,36	4,60	4,33	4,19
Suma	**4,03**	**3,97**	**3,76**	**4,16**	**4,10**	**4,07**	**4,18**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 8.3.11. **Oznakowanie** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017

Oznakowanie	**Lata pomiaru**						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Polska	3,94	3,93	3,68	4,17	4,05	4,10	4,08
W.Brytania	4,31	3,95	3,72	4,13	4,03	4,06	4,02
Niemcy	4,18	3,87	3,71	4,27	4,04	4,12	4,08
Włochy	4,17	3,97	3,63	4,21	3,85	4,04	4,07
Hiszpania	4,33	3,94	3,70	4,07	4,19	4,08	3,94
Francja	4,07	4,08	3,99	3,87	4,09	4,02	4,16
Dania+Skandynawia	4,14	3,94	3,70	3,83	4,02	3,92	4,27
Europa Środk.	3,96	4,11	3,78	4,13	4,24	4,08	4,39
USA	3,94	3,75	3,77	4,09	3,89	3,95	4,40
Rosja	4,20	3,96	3,79	4,44	4,37	4,32	4,23
(puste)	3,64	3,42	3,94	4,04	4,26	3,92	3,11
Ściana wschodnia	4,28	4,00	3,81	4,54	4,43	4,32	4,11
Benelux	4,04	4,05	3,67	4,16	3,99	3,94	4,04
Irlandia+Islandia	4,42	4,03	3,81	4,16	3,90	3,91	4,47
Austria+Szwajcaria	4,10	3,90	3,57	4,50	4,10	4,28	4,09
Suma	**4,07**	**3,94**	**3,72**	**4,17**	**4,06**	**4,07**	**4,08**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 8.3.12. **Bezpieczeństwo** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017

Bezpieczeństwo	**Lata pomiaru**						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Polska	3,76	3,69	3,50	4,03	4,03	4,21	4,24
W.Brytania	4,19	3,85	3,57	3,97	4,10	4,36	4,23
Niemcy	4,02	3,88	3,58	3,88	4,15	4,26	4,23
Włochy	4,08	4,03	3,53	4,10	4,23	4,39	4,21
Hiszpania	4,18	3,87	3,36	3,92	4,26	4,36	4,34
Francja	3,83	3,92	3,63	4,04	4,42	4,40	4,33
Dania+Skandynawia	3,77	3,56	3,45	4,00	4,19	4,43	4,34
Europa Środk.	3,85	3,49	3,79	3,95	4,31	4,44	4,38
USA	3,79	3,59	3,67	4,22	4,20	4,42	4,32
Rosja	3,92	3,95	3,74	4,11	4,13	4,14	4,21
(puste)	3,44	4,06	4,00	3,79	4,33	4,26	3,42
Ściana wschodnia	4,02	4,20	3,85	4,54	4,39	4,51	4,34
Benelux	4,04	3,73	3,82	3,72	4,20	4,55	4,23
Irlandia+Islandia	4,43	3,78	3,74	3,97	3,82	4,59	4,64
Austria+Szwajcaria	3,92	4,00	3,97	3,95	4,24	4,28	4,32
Suma	**3,89**	**3,78**	**3,56**	**4,02**	**4,13**	**4,31**	**4,25**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 8.3.13. **Informacja turystyczna** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017

Informacja turystyczna	**Lata pomiaru**						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Polska	3,91	3,85	3,59	4,18	4,00	4,07	4,11
W.Brytania	4,37	3,91	3,46	4,24	4,25	4,12	4,18
Niemcy	4,23	3,89	3,53	4,23	4,06	4,05	4,20
Włochy	4,25	3,90	3,54	4,31	4,14	4,12	4,23
Hiszpania	4,33	3,88	3,50	4,07	4,29	4,11	4,31
Francja	3,97	3,93	3,59	4,06	4,04	4,12	4,27
Dania+Skandynawia	4,25	3,97	3,81	4,19	3,93	4,09	4,35
Europa Środk.	4,04	4,08	3,84	4,17	4,22	4,14	4,44
USA	3,96	3,84	3,86	4,03	4,09	4,01	4,56
Rosja	4,23	3,89	3,70	4,12	4,24	4,14	3,67
(puste)	3,23	3,86	4,03	4,13	4,22	4,05	2,76
Ściana wschodnia	4,25	4,03	3,85	4,35	4,50	4,28	4,36
Benelux	4,04	3,95	3,64	4,03	3,96	4,10	4,10
Irlandia+Islandia	4,43	3,86	3,74	4,24	4,00	3,88	4,80
Austria+Szwajcaria	4,00	3,86	3,86	4,63	4,24	4,48	4,43
Suma	**4,06**	**3,88**	**3,60**	**4,18**	**4,08**	**4,10**	**4,17**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 8.3.14. **Internet - dostęp** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017

Internet - dostęp	**Lata pomiaru**						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Polska	4,14	4,06	3,75	4,02	4,04	3,85	4,07
W.Brytania	4,35	3,95	3,43	3,96	4,00	3,93	3,90
Niemcy	4,38	4,06	3,75	4,14	4,06	4,06	3,99
Włochy	4,41	4,17	3,71	4,18	4,12	3,92	3,85
Hiszpania	4,48	3,94	3,48	4,00	4,06	3,94	3,74
Francja	4,07	4,11	3,97	3,82	3,93	3,92	3,98
Dania+Skandynawia	4,31	3,87	3,72	3,76	4,10	3,89	4,01
Europa Środk.	4,18	4,00	3,76	4,24	4,03	4,05	4,02
USA	4,19	3,86	3,82	3,70	3,97	3,88	4,30
Rosja	4,22	4,07	3,86	4,13	4,13	4,06	3,58
(puste)	3,37	4,13	3,97	3,85	4,10	3,74	3,15
Ściana wschodnia	4,38	4,31	4,23	4,18	4,15	4,34	3,86
Benelux	4,17	4,00	3,78	3,84	3,98	3,80	4,07
Irlandia+Islandia	4,56	3,85	3,72	4,08	4,08	3,94	4,28
Austria+Szwajcaria	4,16	3,92	4,00	4,00	3,60	4,03	3,69
Suma	**4,24**	**4,04**	**3,72**	**4,01**	**4,04**	**3,92**	**3,98**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 8.3.15. **Transport lokalny** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017

Transport lokalny	**Lata pomiaru**						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Polska	3,79	3,68	3,52	4,04	3,90	4,05	4,07
W.Brytania	4,16	3,74	3,66	3,99	3,92	4,04	4,03
Niemcy	3,93	3,74	3,53	3,87	3,96	4,00	4,09
Włochy	4,18	3,92	4,12	4,04	4,00	4,06	4,17
Hiszpania	4,16	3,82	3,77	3,91	4,02	4,09	4,23
Francja	3,91	3,81	3,99	3,90	3,97	4,10	4,12
Dania+Skandynawia	3,82	3,71	3,50	3,88	3,96	4,08	4,27
Europa Środk.	3,58	3,78	3,57	4,14	4,03	3,97	4,22
USA	3,97	3,65	3,82	3,86	3,93	4,24	4,32
Rosja	4,03	3,81	3,68	4,28	4,32	4,27	3,87
(puste)	3,30	3,45	3,84	3,66	4,24	4,10	3,20
Ściana wschodnia	4,26	3,90	3,71	4,22	4,17	4,38	4,18
Benelux	3,88	3,87	3,89	3,96	4,01	4,10	3,85
Irlandia+Islandia	4,25	3,82	3,81	3,80	4,04	4,07	4,62
Austria+Szwajcaria	3,91	3,87	3,76	4,25	4,12	3,97	4,12
Suma	**3,91**	**3,73**	**3,64**	**4,00**	**3,96**	**4,08**	**4,09**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 8.3.16. **Dojazd – dostępność komunikacyjna** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017

Dojazd – dostępność komunikacyjna	**Lata pomiaru**						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Polska	3,84	3,72	3,46	3,85	3,79	4,12	4,06
W.Brytania	4,41	3,73	3,52	3,72	3,70	4,44	4,06
Niemcy	4,25	3,86	3,53	3,59	3,86	4,14	4,08
Włochy	4,35	4,10	3,60	3,98	3,87	4,23	4,14
Hiszpania	4,38	3,85	3,73	3,69	4,17	4,29	4,18
Francja	4,09	3,91	3,60	3,93	4,14	4,03	4,30
Dania+Skandynawia	4,28	3,45	3,28	3,70	3,98	4,40	4,31
Europa Środk.	3,96	3,45	3,43	3,67	4,33	4,08	4,15
USA	3,83	3,49	3,43	3,62	3,98	4,25	4,38
Rosja	4,07	4,05	3,68	4,19	4,24	4,23	3,67
(puste)	3,62	4,19	4,39	3,58	4,11	3,90	3,41
Ściana wschodnia	3,98	3,89	3,62	4,14	4,22	4,34	4,03
Benelux	4,11	3,68	3,57	3,54	3,79	4,47	4,10
Irlandia+Islandia	4,59	3,81	3,43	3,64	3,92	4,45	4,45
Austria+Szwajcaria	4,00	3,74	3,97	3,45	4,09	4,22	4,33
Suma	**4,03**	**3,77**	**3,52**	**3,81**	**3,89**	**4,20**	**4,10**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 8.3.17. **Czystość** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017

Czystość	**Lata pomiaru**						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Polska	3,49	3,44	3,27	3,82	3,86	4,03	4,09
W.Brytania	3,93	3,70	3,47	3,90	3,96	4,38	4,12
Niemcy	3,82	3,72	3,43	3,73	3,96	4,21	4,16
Włochy	4,07	4,06	3,53	3,89	4,12	4,38	4,14
Hiszpania	4,11	3,81	3,52	3,81	4,20	4,31	4,22
Francja	3,77	3,87	3,39	4,20	4,30	4,19	4,35
Dania+Skandynawia	3,63	3,14	3,18	3,98	4,07	4,45	4,22
Europa Środk.	3,60	3,45	3,43	3,93	4,30	4,25	4,17
USA	3,54	3,45	3,53	3,90	4,20	4,26	4,29
Rosja	3,91	3,90	3,72	3,97	4,10	4,03	4,21
(puste)	3,13	4,00	3,91	3,97	3,94	4,03	3,45
Ściana wschodnia	4,02	3,97	3,45	4,41	4,23	4,38	4,30
Benelux	3,70	3,42	3,55	3,76	4,09	4,46	4,19
Irlandia+Islandia	4,19	3,79	3,55	3,89	4,15	4,57	4,53
Austria+Szwajcaria	3,52	3,63	3,66	3,72	4,06	4,27	4,09
Suma	**3,66**	**3,59**	**3,38**	**3,86**	**3,99**	**4,20**	**4,13**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 8.3.18. **Toalety** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017

Toalety	**Lata pomiaru**						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Polska	3,65	3,60	3,50	3,35	3,18	3,47	3,50
W.Brytania	3,81	3,72	3,35	3,15	3,14	3,49	3,45
Niemcy	3,44	3,72	3,51	3,27	3,32	3,65	3,67
Włochy	3,75	4,04	3,71	3,44	3,32	3,58	3,71
Hiszpania	3,72	3,94	3,52	3,25	3,58	3,83	3,81
Francja	3,68	3,81	3,57	3,45	3,36	3,84	3,69
Dania+Skandynawia	3,36	3,68	3,26	3,56	3,48	3,69	3,86
Europa Środk.	3,79	3,77	3,59	3,51	3,53	3,65	3,96
USA	3,56	3,75	3,74	3,49	2,88	3,65	3,82
Rosja	3,79	3,83	3,64	3,88	3,94	3,62	3,06
(puste)	2,93	3,75	3,69	3,44	3,74	3,53	2,23
Ściana wschodnia	3,85	4,00	4,07	4,09	3,88	3,90	3,85
Benelux	3,52	3,48	3,16	3,07	3,31	3,74	3,76
Irlandia+Islandia	3,97	3,80	3,30	3,44	3,50	3,46	4,13
Austria+Szwajcaria	3,63	3,75	3,36	3,29	3,06	3,52	3,41
Suma	**3,66**	**3,70**	**3,50**	**3,37**	**3,29**	**3,58**	**3,57**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 8.3.19. **Średnia ogólna** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017

Średnia ogólna	**Lata pomiaru**						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Polska	4,04	4,01	3,80	4,16	4,15	4,14	4,23
W.Brytania	4,35	4,11	3,74	4,14	4,22	4,22	4,17
Niemcy	4,22	4,04	3,79	4,09	4,20	4,23	4,22
Włochy	4,29	4,19	3,84	4,20	4,28	4,21	4,23
Hiszpania	4,29	4,04	3,77	4,08	4,27	4,22	4,22
Francja	4,07	4,07	3,90	4,09	4,26	4,20	4,24
Dania+Skandynawia	4,25	4,02	3,79	4,08	4,22	4,25	4,33
Europa Środk.	4,12	4,07	3,88	4,14	4,36	4,23	4,33
USA	4,08	3,92	3,91	4,17	4,21	4,23	4,42
Rosja	4,11	4,12	3,88	4,15	4,29	4,31	4,13
(puste)	3,37	4,11	3,94	3,96	4,25	4,07	3,96
Ściana wschodnia	4,36	4,23	4,01	4,42	4,44	4,39	4,26
Benelux	4,13	4,02	3,77	3,97	4,14	4,26	4,18
Irlandia+Islandia	4,48	4,10	3,85	4,09	4,21	4,23	4,57
Austria+Szwajcaria	4,07	4,06	3,97	4,29	4,26	4,36	4,23
Suma	**4,11**	**4,05**	**3,81**	**4,14**	**4,20**	**4,20**	**4,23**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Tabela 8.3.20. **Średnia RAZEM za lata 2011-2017** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017

Średnia RAZEM Lata 2011-2017	Atmosfera,	Życzliwość,	Gościnność,	Gastronomia,	Dyskoteki, kluby,	Baza noclegowa,	Płatności kartą ,	Bankomaty,	Średnia ogólna,	Imprezy masowe,	Wyd.kult- muz.,	Usługi przewodn.,	Oznakowanie,	Bezpieczeństwo,	Inform.turyst.,	Internet,	Transport lokalny,	Dojazd,	Czystość,	Toalety,
Polska	4,51	4,25	4,30	4,23	4,21	4,13	4,23	4,14	4,08	4,09	4,05	3,87	3,98	3,93	3,91	3,99	3,85	3,83	3,72	3,47
W.Brytania	4,53	4,34	4,30	4,31	4,33	4,26	4,10	4,07	4,12	3,95	3,96	4,05	4,02	4,01	4,01	3,91	3,91	3,93	3,90	3,46
Niemcy	4,44	4,30	4,28	4,34	4,22	4,20	4,13	4,13	4,11	4,06	4,09	4,09	4,04	4,00	4,00	4,05	3,86	3,89	3,86	3,51
Włochy	4,50	4,36	4,31	4,30	4,20	4,24	4,19	4,21	4,18	4,01	4,01	4,18	3,99	4,10	4,06	4,03	4,08	4,04	4,05	3,64
Hiszpania	4,44	4,32	4,27	4,32	4,30	4,19	4,14	4,06	4,13	3,98	4,02	4,13	4,03	4,05	4,05	3,95	4,01	4,06	4,00	3,67
Francja	4,46	4,28	4,25	4,26	4,10	4,25	4,14	4,10	4,12	4,01	3,99	4,10	4,05	4,09	3,98	3,98	3,97	4,00	4,01	3,64
Dania+Skandynawia	4,61	4,38	4,36	4,35	4,13	4,30	4,22	4,16	4,18	3,94	3,97	4,08	3,98	4,11	4,07	3,97	3,95	4,03	3,99	3,57
Europa Środk.	4,66	4,44	4,34	4,34	4,27	4,33	4,23	4,10	4,19	4,15	4,17	4,14	4,12	4,13	4,14	4,02	3,91	3,94	3,97	3,69
USA	4,52	4,39	4,32	4,30	4,16	4,25	4,07	4,02	4,11	4,15	4,05	4,10	3,93	4,00	3,98	3,95	3,95	3,83	3,85	3,57
Rosja	4,32	4,29	4,19	4,19	4,27	4,11	4,06	4,07	4,10	4,17	4,12	4,05	4,08	3,96	3,98	4,03	3,94	3,99	3,92	3,74
(puste)	4,23	4,22	4,04	3,89	3,95	3,99	3,87	3,80	3,92	3,85	3,78	3,81	3,82	3,98	3,78	3,75	3,82	3,87	3,80	3,31
Ściana wschodnia	4,67	4,51	4,43	4,38	4,31	4,31	4,28	4,31	4,33	4,26	4,15	4,27	4,27	4,35	4,25	4,20	4,20	4,10	4,22	3,93

Benelux	4,53	4,25	4,26	4,30	4,19	4,30	4,07	4,08	4,10	3,92	3,95	4,09	3,98	4,14	3,98	3,93	3,97	3,95	4,02	3,46
Irlandia+Islandia	4,57	4,40	4,38	4,34	4,37	4,36	4,27	4,14	4,20	4,04	4,06	4,13	4,11	4,12	4,11	4,08	4,04	4,05	4,05	3,65
Austria+Szwajcaria	4,61	4,30	4,32	4,32	4,19	4,35	4,04	4,11	4,20	4,04	4,11	4,17	4,08	4,14	4,17	3,88	3,98	4,06	3,92	3,47
Suma (SORTOWANIE)	**4,51**	**4,30**	**4,29**	**4,27**	**4,22**	**4,19**	**4,18**	**4,12**	**4,11**	**4,05**	**4,03**	**4,01**	**4,01**	**4,00**	**3,98**	**3,98**	**3,91**	**3,90**	**3,84**	**3,53**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

Rozdział 9. Ocena wysokości cen w stosunku do jakości usług

Odwiedzający Kraków w 2017 roku, jak w każdych dotychczasowych badaniach, wyrażali swoją opinię na temat wysokości cen w stosunku do jakości świadczonych usług, korzystając z trzystopniowej skali ocen: ceny niskie, odpowiednie, wysokie.

We wszystkich dotychczasowych badaniach goście zagraniczni i krajowi najchętniej, co odzwierciedla się w liczbie uzyskanych odpowiedzi, wyrażają swoją opinię na temat stosunku cen do jakości świadczeń w zakresie usług gastronomicznych oraz noclegowych. Bez względu na deklarowany cel przyjazdu, te podstawowe w turystyce usługi podlegają obserwacji i ocenie gości zarówno z nich korzystających jak i tych, którzy je znają tylko z obserwacji.

W 2017 roku opinię na temat usług noclegowych wyraziło 79% wszystkich turystów (osób nocujących) i ten wysoki odsetek respondentów oceniających usługi noclegowe utrzymuje się w całym prezentowanych okresie. W tej grupie 52% to goście zagraniczni i 27% - goście krajowych. Zdecydowanej większości (72,69%) udzielających odpowiedzi gości zagranicznych wskazała, że ceny usług noclegowych były odpowiednie w stosunku do ich jakości. Na uwagę zasługuje fakt, że o ile poziom tych wskazań w roku ubiegłym (78,08%) był najwyższy od 2012 roku, to w roku 2017 odsetek uznających relację cen do jakości jako odpowiednią okazał się najniższy w prezentowanym sześcioletnim okresie. Wzrósł natomiast odsetek wskazania, że ceny usług noclegowych są niskie (20,37%) i były wyższe niż w 2016 roku (15,49%). Odsetek opinii gości zagranicznych, stwierdzających, że ceny świadczonych usług noclegowych są wysokie (6,95%) utrzymał się na niskim poziomie, zbliżonym do roku 2015 i 2016. W opinii gości krajowych na temat cen usług noclegowych w 2017 roku, należy odnotować, że 67,64% badanych, czyli o prawie 8% więcej niż w roku ubiegłym, uznało, że ceny są odpowiednie w stosunku do poziomu ich świadczenia, a wartość ta jest zbliżona do najwyższego poziomu, który odnotowano w 2015 roku. Zdecydowanie zmniejszyła się natomiast ilość wskazań, z 36,14% badanych w roku ubiegłym do 28,74% w 2017 roku, że ceny są wysokie. W konsekwencji w niewielkim odsetku wzrósł poziom odpowiedzi, w których goście krajowi uznali ceny za niskie (3,62%.)

Na temat cen usług gastronomicznych w stosunku do jakości świadczonych usług opinię wyraziło prawie 90% wszystkich badanych. W grupie gości zagranicznych odsetek wskazań, że ceny usług są odpowiednie (66,35%) utrzymał się na poziomie z roku 2016. Na tym samym poziomie jak w roku ubiegłym (27,02%) pozostała ocena gości zagranicznych

określająca ceny jako niskie, natomiast tylko 6,62% uznało, że ceny są wysokie. Opinia gości krajowych dotycząca stosunku cen do jakości usług gastronomicznych w 2017 roku, w odniesieniu do badań z poprzedniego roku, uległa kilkupunktowemu pogorszeniu. Dla 63,70% udzielających odpowiedzi, w stosunku do 67,00% w 2016 roku, poziom cen w odniesieniu do jakości usług jest odpowiedni. Tym samym zwiększył się odsetek odpowiedzi (z 30,99% do 31,17%), że ceny są wysokie. Na tym samym, niskim poziomie (3,13%) pozostały opinie wskazujące, że ceny w stosunku do jakości świadczonych usług gastronomicznych są niskie.

Ocena jakości oferty krakowskich muzeów w stosunku do cen biletów w 2017 roku, sumując odpowiedzi obu badanych grupach, uległa kilkuprocentowej zmianie, a przede wszystkim należy odnotować, że w prezentowanym okresie nie było tak korzystnej rozbieżności w relacji cen uznanych za wysokie (7,18%) do cen określonych jako niskie (20,94%). Ta 14% różnica zdecydowanie odbiega od dotychczas uzyskanych wyników i należy w kolejnych badaniach zwrócić na ten stosunek cen szczególną uwagę. Niezmiennie jednak występują różnice w ocenach gości zagranicznych i krajowych. W opiniach gości zagranicznych w 2017 roku cena jako odpowiednia uznana została przez 66,58% badanych i odsetek tych opinii obniżył się o ponad 3% w stosunku do 2016 roku. Jednocześnie o 5% wzrósł poziom odpowiedzi uznających ceny za niskie (29,15%), a do najniższego poziomu w ostatnich 6 latach spadł odsetek odpowiedzi uznających ceny w stosunku do jakości oferty muzeów za wysokie (4,27%). Wśród gości krajowych odnotowano najwyższy wskaźnik odpowiedzi uznających ceny biletów w muzeach za odpowiednie (79,95%). Zdecydowanie, w stosunku do poprzednich badań, obniżył się poziom odpowiedzi określających ceny jako wysokie (11,62%) i wzrósł o 4% odsetek gości krajowych uznających ceny za niskie (8,43%). Należy odnotować, że dla 95% gości zagranicznych oferowane ceny w obiektach muzealnych są odpowiednie lub niskie, oraz zwrócić uwagę, że wzrósł poziom opinii, że ceny są niskie. Goście krajowi w przewadze uznali, że ceny są odpowiednie, co wskazuje na właściwe ustawienie cen oferowanych na rynku krajowym. Należy podkreślić, że obiekty muzealne, obok usługach gastronomicznych i noclegowych, są najczęściej ocenianą sfera usług w Krakowie. Potwierdza to deklaracje badanych, że głównym celem przyjazdów do Krakowa są zabytki i ich zwiedzanie, w tym zwiedzanie obiektów muzealnych.

Goście, którzy skorzystali i ocenili usługi rozrywkowe (dyskoteki, puby, kluby) w 2017 roku stanowili ponad 40% wszystkich badanych i ten wysoki odsetek udzielających

odpowiedzi nie ulega zmianom od kilku lat. W grupie gości zagranicznych, podobnie jak w roku 2016 i latach poprzednich dominował opinia (zawsze powyżej 60%), że ceny usług opisywanej formy rozrywki są odpowiednie w stosunku oferty. Warto zwrócić uwagę, że w 2017 roku o prawie 6% wzrósł poziom opinii, że ceny są niskie (32,44%) i jednocześnie mniej osób w tej grupie badanych uznało ceny za wysokie (5,70%). W śród gości krajowych, również utrzymuje się w zdecydowanej przewadze opinia, że ceny są odpowiednie 69,33%, jednak podwoił się poziom wskazań (z 3,57% do 7,83%) uznających ceny za niskie. Ponad to, obniżeniu o ponad 3% uległy opinie gości krajowych, że ceny są wysokie. Warte odnotowania jest to, że pomimo obserwowanego systematycznego wzrostu cen usług rozrywkowych w Krakowie, to odwiedzający miasto goście zagraniczni i krajowi w większym procencie uznali ceny za niskie. Wyniki obserwacji wskazują również, że pomimo powszechnej opinii, że głównym celem pobytu w mieście jest szeroko rozumiana rozrywka, to wyniki badań tego nie potwierdzają i odsetek odwiedzających muzea jest większy niż korzystających z klubów czy dyskotek.

Na temat imprez kulturalnych, jednego z najważniejszych elementów oferty turystycznej miasta jako ośrodka kultury, opinię wyraziło tylko ponad 30% wszystkich badanych. W zestawieniu z utrzymującą się stosunkowo przeciętną oceną imprez kulturalnych, może to oznaczać, że ta sfera usług ciągle nie stanowi istotnego czynnika przyciągającego turystów do Krakowa. Ceny imprez kulturalnych w stosunku do ich jakości 61,76% badanych gości zagranicznych uznaje za odpowiednie i aż 30,77% za niskie. Na średnim poziomie badań w prezentowanym okresie (7,47%) utrzymuje się opinia, że ceny są wysokie. Zainteresowani imprezami kulturalnymi goście krajowi, którzy wyrazili swoje zdanie na temat relacji ceny do jakości oferty w 2017 roku, uznali, że ceny jakie przyszło im zapłacić były określone na odpowiednim poziomie (75,71%). Odnotować można również znaczny odsetek opinii, że ceny są niskie (8,19%) i spadek tych wypowiedzi, które wskazywały, że ceny są wysokie (16,10%).

Kino, teatr i imprezy masowe podobnie jak imprezy kulturalne w 2017 roku, tak jak w latach poprzednich, nie stanowiły istotnej formy spędzania czasu w Krakowie i były stosunkowo rzadko poddawane ocenie zarówno przez gości zagranicznych jak i krajowych. Wyrażający opinię dotyczącą cen w stosunku do jakości oferowanych przez te instytucje usług goście zagraniczni w 2017 roku, aż w 30,19% określili ceny jako niskie i jest to najwyższy wskaźnik w prezentowanym okresie. Standardowo duży odsetek badanych wyraził

opinię, że ceny są odpowiednie (59,43%), jednak, co budzi pewne zaskoczeni, wzrósł poziom wskazań tych cen jako wysokie z 6,54% w 2016 do 10,38%. Opinie gości krajowych na temat cen w stosunku o oferty w 2017 roku nie uległy praktycznie żadnym zmianom. Proponowane ceny w kolejnym roku badań uznano za odpowiednie (76,01%). Dla 18,94% ceny te były wysokie i jedynie o 2% zwiększył się odsetek uznających ceny za niskie (5,05%).

Baza sportowo-rekreacyjna Krakowa jest jeszcze rzadziej niż kina i teatry poddawana ocenie zarówno przez gości krajowych (9%) jak i zagranicznych (12%). W 2017 roku utrzymał się na tym samym poziomie, co w roku ubiegłym odsetek wyrażających opinie w obu badanych grupach. Goście zagraniczni, opiniujący jakość usług w stosunku do cen uznali, że ceny są odpowiednie do jakości usług (60,19%) i poziom takich opinii obniżył się o 13%, jednak 35,03% badanych uznało, że ceny usług związanych ze sportem są niskie, i jest to 15% więcej niż w 2016 roku. Tylko nieznacznej zmianie, w tej grupie badanych, uległ odsetek wskazań określających ceny jako wysokie (4,78%). Wśród gości krajowych w 2017 roku opinia, że ceny bazy sportowo-rekreacyjnej są odpowiednie (71,64%) nieznacznie się obniżyła na rzecz opinii uznających ceny jako niskie (8,00%). W dalszym ciągu dla 20% gości krajowych ceny tych usług są wysokie.

Ważnym elementem procesu budowania dobrego wizerunku miasta jest praca przewodników miejskich. Opinia gości zagranicznych na temat cen za usługi przewodnickich w stosunku do ich jakości utrzymuje się na stałym poziomie. W tej grupie badanych odnotowano 69,09% wskazań, że ceny są odpowiednie. Wśród gości krajowych odnotowano ten sam, co w grupie zagranicznej, poziom (70,00%) oceniających relacje cen do jakości jako odpowiednią. W obu badanych grupach utrzymał się poziom opinii z 2016 roku określających ceny jako niskie i takich, które uznawały je jako wysokie. Niezmienne goście zagraniczni zdecydowanie częściej niż goście krajowi korzystają z tego sposób zdobywania wiedzy o mieście.

Zadawalające jest to, że swoje zdanie na temat cen usług transportu lokalnego w 2017 roku, jak w latach poprzednich, chętnie wyrażali respondenci w obu badanych grupach. W opinii gości zagranicznych nie odnotowano zmian, to znaczy badani najczęściej uznawali ceny za odpowiednie (59,49%) i w dalszym ciągu, w dużym odsetku (36,06%), że ceny transportu lokalnego są niskie. Wśród gości krajowych również opina na temat relacji cen do jakości świadczonych usług utrzymała się na niezmienionym, wysokim poziomie.

Tabela 9.1.1. Opinia odwiedzających Kraków w 2017 roku na temat wysokości cen w stosunku do jakości usług świadczonych w mieście (w %)

Kategoria	Ogółem	Krajowi	Zagraniczni
Noclegi			
ceny wysokie	14,8%	28,6%	7,2%
ceny odpowiednie	70,7%	67,8%	72,3%
ceny niskie	14,5%	3,6%	20,5%
Gastronomia			
ceny wysokie	18,8%	33,1%	7,0%
ceny odpowiednie	65,1%	63,8%	66,2%
ceny niskie	16,1%	3,1%	26,8%
Teatr, kino			
ceny wysokie	15,1%	18,9%	10,6%
ceny odpowiednie	68,1%	76,0%	58,6%
ceny niskie	16,8%	5,1%	30,8%
Przewodnicy			
ceny wysokie	14,5%	24,1%	10,3%
ceny odpowiednie	69,3%	70,3%	68,9%
ceny niskie	16,3%	5,7%	20,9%
Transport lokalny			
ceny wysokie	8,9%	14,6%	4,5%
ceny odpowiednie	67,4%	76,8%	60,1%
ceny niskie	23,7%	8,6%	35,3%
Muzea			
ceny wysokie	7,3%	11,6%	4,5%
ceny odpowiednie	71,7%	79,9%	66,5%
ceny niskie	21,0%	8,5%	29,0%
Imprezy kulturalne			
ceny wysokie	11,2%	16,1%	7,5%
ceny odpowiednie	67,7%	75,7%	61,4%
ceny niskie	21,1%	8,2%	31,1%
Baza sportowa			
ceny wysokie	11,9%	20,4%	4,6%
ceny odpowiednie	65,4%	71,6%	60,2%
ceny niskie	22,7%	8,0%	35,2%
Kluby dyskoteki			
ceny wysokie	12,9%	22,8%	6,1%
ceny odpowiednie	64,8%	69,3%	61,8%
ceny niskie	22,3%	7,8%	32,1%
Inne			
ceny wysokie	7,9%	7,1%	8,2%
ceny odpowiednie	67,4%	89,3%	57,4%
ceny niskie	24,7%	3,6%	34,4%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Dominowała opinia utrzymująca, że ceny te są odpowiednie (76,74%). Dla 14,66% gości krajowych ceny są wysokie, a 8,60% stwierdziło, że niskie.

Poddając analizie opinie na temat cen poszczególnych usług w stosunku do poziomu świadczeń, należy podkreślić, że w 2017 roku, przy utrzymującej się opinii, że ceny są odpowiednie do jakości świadczonych usług wzrósł odsetek wskazań uznających proponowane cen usług jako niskie. W dalszym ciągu ceny aprobowane przez gości zagranicznych nie uzyskują pełnej aprobaty wśród gości krajowych, ale różnice w ocenie systematycznie ulegają zmniejszeniu. W grupie gości krajowych w przypadku siedmiu na dziesięć ocenianych elementów oferty obniżeniu uległ poziom wskazań, że ceny są wysokie. Oznacza to, że oferta turystyczna jest ustabilizowana, a poszczególne usługi są właściwie wycenione, a gości charakteryzuje coraz wyższy poziom zamożności.

Tabela 9.1.2. Zintegrowany wskaźnik subiektywnych odczuć odwiedzających Kraków w 2017 r. na temat relacji cen do jakości usług świadczonych w mieście

Ceny niskie – ceny wysokie	Ogółem	Krajowi	Zagraniczni
Ogółem	5,7%	-16,6%	21,3%
Noclegi	-0,3%	-25,0%	13,3%
Gastronomia	-2,7%	-30,0%	19,8%
Teatr, kino	1,7%	-13,9%	20,2%
Przewodnicy	1,8%	-18,4%	10,6%
Transport lokalny	14,7%	-6,1%	30,8%
Muzea	13,7%	-3,1%	24,5%
Imprezy kulturalne	9,9%	-7,9%	23,7%
Baza sportowa	10,9%	-12,4%	30,6%
Kluby dyskoteki	9,4%	-15,0%	26,1%
Inne	16,9%	-3,6%	26,2%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

.

Rozdział 10. Aktywność turystów w destynacji

9.1. Odwiedzane przez respondentów miejsca Krakowie

Tabela 10.1.1. Ranking największych atrakcji miasta i okolic Krakowa wg osób odwiedzających miasto w 2017 roku na tle pozycji uśrednionej za ostatnie 10 lat.

Atrakcje Krakowa	Ranking z 2017	Ranking z 2008-2017
Wawel (Wzgórze, Zamek, Katedra)	1	1
Rynek Główny	2	2
Stare Miasto	3	4
Kazimierz	4	8
Sukiennice	5	5
Bazylika Mariacka	6	6
Łagiewniki Sanktuaria	7	7
Auschwitz - Birkenau	8	19
Kraków Nocą	9	16
Wieliczka Kopalnia Soli	10	17
Muzeum Narodowe w Krakowie	11	28
Fabryka Schindlera Muzeum Historyczne Miasta Krakowa	12	15
Kościoły	13	18
Barbakan	14	10
Galerie Handlowe	15	9
Kopce	16	12
Zoo Las Wolski	17	14
Nowa Huta	18	11
Muzea	19	13
Podgórze	20	20
Gastronomia	21	24
WISŁA – Oferta Bulwarów Wiślanych	22	3
Uniwersytet Jagielloński	23	26
Bochnia Kopalnia Soli	24	30

Błonia Krakowkie	25	22
Tauron Arena Kraków	26	31
Puby	27	27
Port Lotniczy Kraków-Balice	28	33
Ogród Botaniczny	29	25
Centrum Kongresowe ICE Kraków	30	34
Mocak Muzeum Sztuki Współczesnej	31	29
Architektura Miasta	32	23
Dworzec Główny	33	32
Park Wodny	34	21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Tabela 10.1.2. Ranking atrakcji turystycznych w Krakowie typu obiekt według osób odwiedzających miasto w roku 2017 (struktura procentowa wskazań ogółem, kraj, zagranica)

NR	Atrakcja	N		% kol		% wiersz		N	% kol,
		PL	Zagr	PL	Zagr	PL	Zagr	Ogółem	Ogółem
1.	Wawel Wzgórze	258	459	21,4%	33,1%	36,0%	64,0%	717	27,7%
2.	Rynek Główny	278	295	23,1%	21,3%	48,5%	51,5%	573	22,1%
3.	Stare Miasto	94	165	7,8%	11,9%	36,3%	63,7%	259	10,0%
4.	Kazimierz	71	94	5,9%	6,8%	43,0%	57,0%	165	6,4%
5.	Sukiennice	78	80	6,5%	5,8%	49,4%	50,6%	158	6,1%
6.	Kościół Mariacki	45	55	3,7%	4,0%	45,0%	55,0%	100	3,9%
7.	Podziemia Rynku Głównego w Krakowie	64	5	5,3%	0,4%	92,8%	7,2%	69	2,7%
8.	Wieliczka Kopalnia Soli	4	47	0,3%	3,4%	7,8%	92,2%	51	2,0%
9.	Łagiewniki Sanktuarium	27	1	2,2%	0,1%	96,4%	3,6%	28	1,1%
10.	Fabryka Schindlera	3	21	0,2%	1,5%	12,5%	87,5%	24	0,9%
11.	Łagiewniki Sanktuarium Św. Faustyny	19	4	1,6%	0,3%	82,6%	17,4%	23	0,9%
12.	Club Clubbing [18]	9	13	0,7%	0,9%	40,9%	59,1%	22	0,8%
13.	Wisła Bulwary	13	8	1,1%	0,6%	61,9%	38,1%	21	0,8%
14.	Puby, atmosfera	5	15	0,4%	1,1%	25,0%	75,0%	20	0,8%
15.	Muzeum Narodowe w Krakowie	11	7	0,9%	0,5%	61,1%	38,9%	18	0,7%
16.	Wawel Katedra	7	10	0,6%	0,7%	41,2%	58,8%	17	0,7%
17.	Barbakan	8	9	0,7%	0,6%	47,1%	52,9%	17	0,7%
18.	ZOO Las Wolski	10	6	0,8%	0,4%	62,5%	37,5%	16	0,6%
19.	Wawel Wzgórze Smok	12	3	1,0%	0,2%	80,0%	20,0%	15	0,6%
20.	Muzeum Książąt Czartoryskich w Krakowie	11	3	0,9%	0,2%	78,6%	21,4%	14	0,5%
21.	Łagiewniki Sanktuarium Św. Jana Pawła II	11	2	0,9%	0,1%	84,6%	15,4%	13	0,5%
22.	Muzeum Farmacji UJ	13		1,1%	0,0%	100,0%	0,0%	13	0,5%
23.	Atmosfera miasta	6	7	0,5%	0,5%	46,2%	53,8%	13	0,5%
24.	Nowa Huta	5	7	0,4%	0,5%	41,7%	58,3%	12	0,5%
25.	Kościół Franciszkanów	11	1	0,9%	0,1%	91,7%	8,3%	12	0,5%
26.	Centrum Handlowe Galeria	9	2	0,7%	0,1%	81,8%	18,2%	11	0,4%
27.	Uniwersytet Jagielloński	8	3	0,7%	0,2%	72,7%	27,3%	11	0,4%
28.	Kopiec Kościuszki	9	2	0,7%	0,1%	81,8%	18,2%	11	0,4%
29.	Kazimierz Synagogi	3	7	0,2%	0,5%	30,0%	70,0%	10	0,4%
30.	Pobyt w Krakowie	7	3	0,6%	0,2%	70,0%	30,0%	10	0,4%
31.	Terminal Port lotniczy Kraków-Balice	3	7	0,2%	0,5%	30,0%	70,0%	10	0,4%
32.	Centrum Handlowe Galeria Krakowska	8	2	0,7%	0,1%	80,0%	20,0%	10	0,4%
33.	Terminal kolejowo-autobusowy	7	1	0,6%	0,1%	87,5%	12,5%	8	0,3%
34.	Pobyt w SPA	4	3	0,3%	0,2%	57,1%	42,9%	7	0,3%
35.	Imprezy kulturalne - muzyczne	4	3	0,3%	0,2%	57,1%	42,9%	7	0,3%
36.	Tauron Arena Kraków	5	1	0,4%	0,1%	83,3%	16,7%	6	0,2%
37.	Ogród Botaniczny UJ	4	2	0,3%	0,1%	66,7%	33,3%	6	0,2%
38.	Błonia	5		0,4%	0,0%	100,0%	0,0%	5	0,2%

[18] Clubbing – zabawa w klubach nocnych https://pl.wikipedia.org/wiki/Clubbing dostęp: 2018-06-04

39.	Aqua Park	4	1	0,3%	0,1%	80,0%	20,0%	5	0,2%
40.	Podgórze	4	1	0,3%	0,1%	80,0%	20,0%	5	0,2%
41.	Gastronomia Krakowa	3	2	0,2%	0,1%	60,0%	40,0%	5	0,2%
42.	ICE Centrum Kongresowe	4	1	0,3%	0,1%	80,0%	20,0%	5	0,2%
43.	Muzeum sztuki współczesnej (MOCAK)	1	3	0,1%	0,2%	25,0%	75,0%	4	0,2%
44.	Polskie tradycyjne tańce		3	0,0%	0,2%	0,0%	100,0%	3	0,1%
45.	Zakupy	2	1	0,2%	0,1%	66,7%	33,3%	3	0,1%
46.	Architektura	1	2	0,1%	0,1%	33,3%	66,7%	3	0,1%
47.	Zakrzówek kąpielisko	3		0,2%	0,0%	100,0%	0,0%	3	0,1%
48.	Centrum Handlowe Galeria Kazimierz	3		0,2%	0,0%	100,0%	0,0%	3	0,1%
49.	Kopiec Krakusa	1	2	0,1%	0,1%	33,3%	66,7%	3	0,1%
50.	Łagiewniki Centrum Jana Pawła II	3		0,2%	0,0%	100,0%	0,0%	3	0,1%
51.	Nocne życie miasta	2	1	0,2%	0,1%	66,7%	33,3%	3	0,1%
52.	Centrum Handlowe Galeria Bonarka	3		0,2%	0,0%	100,0%	0,0%	3	0,1%
53.	Tyniec klasztor		3	0,0%	0,2%	0,0%	100,0%	3	0,1%
54.	wszystko...	2	1	0,2%	0,1%	66,7%	33,3%	3	0,1%
55.	Muzeum Wyspiańskiego		3	0,0%	0,2%	0,0%	100,0%	3	0,1%
56.	Miasteczko Studenckie AGH	2		0,2%	0,0%	100,0%	0,0%	2	0,1%
57.	Teatr	1	1	0,1%	0,1%	50,0%	50,0%	2	0,1%
58.	Kleparz	2		0,2%	0,0%	100,0%	0,0%	2	0,1%
59.	Muzeum Historyczne	1	1	0,1%	0,1%	50,0%	50,0%	2	0,1%
60.	Muzeum Żywych Motyli	2		0,2%	0,0%	100,0%	0,0%	2	0,1%
61.	Muzeum Lotnictwa Polskiego	2		0,2%	0,0%	100,0%	0,0%	2	0,1%
62.	Centrum Handlowe Galeria Zakopianka	2		0,2%	0,0%	100,0%	0,0%	2	0,1%
63.	Muzeum Etnograficzne w Krakowie		2	0,0%	0,1%	0,0%	100,0%	2	0,1%
64.	Centrum Handlowe IKEA	1		0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
65.	Uniwersytet Ekonomiczny	1		0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
66.	Szkieletor	1		0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
67.	Toaleta	1		0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
68.	Zwiedzanie miasta z przewodnikiem Walking Tour[19]	1		0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
69.	Centrum Handlowe Cinema City	1		0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
70.	Hotel		1	0,0%	0,1%	0,0%	100,0%	1	0,0%
71.	Służbowo	1		0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
72.	Spacer po Starym Mieście i Kazimierzu		1	0,0%	0,1%	0,0%	100,0%	1	0,0%
73.	Wawel Zamek	1		0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
74.	Wspinaczka, ścianki wspinaczkowe		1	0,0%	0,1%	0,0%	100,0%	1	0,0%
75.	Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie	1		0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
76.	Zabytki		1	0,0%	0,1%	0,0%	100,0%	1	0,0%
77.	**Suma**	**1206**	**1385**	**100,0%**	**100,0%**	**46,5%**	**53,5%**	**2591**	**100,0%**

[19] A walking tour is a tour of a historical or cultural site undertaken on foot, frequently in an urban setting. Short tours can last under an hour, while longer ones can take in multiple sits and last a full day or more. A walk can be led by a tour guide, as an escort. https://en.wikipedia.org/wiki/Walking_tour dostęp: 2018-06-04

Tabela 10.1.3. Ranking atrakcji turystycznych w Krakowie typu obiekt według osób odwiedzających miasto w latach 2015 – 2017 (struktura procentowa wskazań ogółem, kraj, zagranica)

NR	Atrakcja	N		% kol		% wiersz		N	% kol,
		PL	Zagr	PL	Zagr	PL	Zagr	Razem	Razem
1.	Wawel Wzgórze	921	1557	25,3%	34,0%	37,2%	62,8%	2478	30,2%
2.	Rynek Główny	865	1018	23,8%	22,3%	45,9%	54,1%	1883	22,9%
3.	Stare Miasto	276	521	7,6%	11,4%	34,6%	65,4%	797	9,7%
4.	Kazimierz	223	361	6,1%	7,9%	38,2%	61,8%	584	7,1%
5.	Sukiennice	163	176	4,5%	3,8%	48,1%	51,9%	339	4,1%
6.	Łagiewniki Sanktuarium	228	92	6,3%	2,0%	71,3%	28,8%	320	3,9%
7.	Kościół Mariacki	158	131	4,3%	2,9%	54,7%	45,3%	289	3,5%
8.	Podziemia Rynku Głównego w Krakowie	130	21	3,6%	0,5%	86,1%	13,9%	151	1,8%
9.	Wieliczka Kopalnia Soli	6	95	0,2%	2,1%	5,9%	94,1%	101	1,2%
10.	Wisła Bulwary	49	31	1,3%	0,7%	61,3%	38,8%	80	1,0%
11.	Fabryka Schindlera	9	66	0,2%	1,4%	12,0%	88,0%	75	0,9%
12.	Club Clubbing	27	36	0,7%	0,8%	42,9%	57,1%	63	0,8%
13.	Barbakan	18	41	0,5%	0,9%	30,5%	69,5%	59	0,7%
14.	ZOO Las Wolski	33	17	0,9%	0,4%	66,0%	34,0%	50	0,6%
15.	Wawel Wzgórze Smok	26	16	0,7%	0,3%	61,9%	38,1%	42	0,5%
16.	Łagiewniki Sanktuarium Św. Faustyny	27	13	0,7%	0,3%	67,5%	32,5%	40	0,5%
17.	Pobyt w Krakowie	9	29	0,2%	0,6%	23,7%	76,3%	38	0,5%
18.	Wawel Katedra	14	19	0,4%	0,4%	42,4%	57,6%	33	0,4%
19.	Kopiec Kościuszki	24	8	0,7%	0,2%	75,0%	25,0%	32	0,4%
20.	Muzeum Narodowe w Krakowie	20	12	0,5%	0,3%	62,5%	37,5%	32	0,4%
21.	Wawel Zamek	1	28	0,0%	0,6%	3,4%	96,6%	29	0,4%
22.	Nowa Huta	16	12	0,4%	0,3%	57,1%	42,9%	28	0,3%
23.	Kościół Franciszkanów	16	11	0,4%	0,2%	59,3%	40,7%	27	0,3%
24.	Puby, atmosfera	6	20	0,2%	0,4%	23,1%	76,9%	26	0,3%
25.	Atmosfera miasta	9	16	0,2%	0,3%	36,0%	64,0%	25	0,3%
26.	Uniwersytet Jagielloński	12	11	0,3%	0,2%	52,2%	47,8%	23	0,3%
27.	Muzeum Historyczne	11	12	0,3%	0,3%	47,8%	52,2%	23	0,3%
28.	Architektura	5	17	0,1%	0,4%	22,7%	77,3%	22	0,3%
29.	Centrum Handlowe Galeria Krakowska	20	2	0,5%	0,0%	90,9%	9,1%	22	0,3%
30.	Muzeum Książąt Czartoryskich w Krakowie	19	3	0,5%	0,1%	86,4%	13,6%	22	0,3%
31.	Gastronomia Krakowa	6	15	0,2%	0,3%	28,6%	71,4%	21	0,3%
32.	Aqua Park	13	8	0,4%	0,2%	61,9%	38,1%	21	0,3%
33.	Łagiewniki Sanktuarium Św. Jana Pawła II	16	3	0,4%	0,1%	84,2%	15,8%	19	0,2%
34.	Centrum Handlowe Galeria	14	4	0,4%	0,1%	77,8%	22,2%	18	0,2%
35.	Tauron Arena Kraków	15	3	0,4%	0,1%	83,3%	16,7%	18	0,2%
36.	Terminal Port lotniczy Kraków-Balice	10	8	0,3%	0,2%	55,6%	44,4%	18	0,2%
37.	Podgórze	8	9	0,2%	0,2%	47,1%	52,9%	17	0,2%
38.	Łagiewniki Centrum Jana Pawła II	13	3	0,4%	0,1%	81,3%	18,8%	16	0,2%
39.	Muzeum Lotnictwa Polskiego	12	4	0,3%	0,1%	75,0%	25,0%	16	0,2%
40.	Imprezy kulturalne - muzyczne	9	6	0,2%	0,1%	60,0%	40,0%	15	0,2%

41.	Muzeum sztuki współczesnej (MOCAK)	8	7	0,2%	0,2%	53,3%	46,7%	15	0,2%
42.	Wavelo Rowery + trasy [20]	13	1	0,4%	0,0%	92,9%	7,1%	14	0,2%
43.	Muzeum Farmacji UJ	14		0,4%	0,0%	100,0%	0,0%	14	0,2%
44.	Kazimierz Synagogi	5	8	0,1%	0,2%	38,5%	61,5%	13	0,2%
45.	wszystko...	5	8	0,1%	0,2%	38,5%	61,5%	13	0,2%
46.	Zakrzówek kąpielisko	7	5	0,2%	0,1%	58,3%	41,7%	12	0,1%
47.	Błonia	9	3	0,2%	0,1%	75,0%	25,0%	12	0,1%
48.	Zabytki	5	6	0,1%	0,1%	45,5%	54,5%	11	0,1%
49.	Terminal Kolejowo-autobusowy	9	1	0,2%	0,0%	90,0%	10,0%	10	0,1%
50.	ICE Centrum Kongresowe	9	1	0,2%	0,0%	90,0%	10,0%	10	0,1%
51.	ŚDM	4	6	0,1%	0,1%	40,0%	60,0%	10	0,1%
52.	Wspinaczka, ścianki wspinaczkowe	4	6	0,1%	0,1%	40,0%	60,0%	10	0,1%
53.	Ogród Botaniczny UJ	7	3	0,2%	0,1%	70,0%	30,0%	10	0,1%
54.	Kopiec Krakusa	6	3	0,2%	0,1%	66,7%	33,3%	9	0,1%
55.	Teatr	6	3	0,2%	0,1%	66,7%	33,3%	9	0,1%
56.	Zwiedzanie miasta z przewodnikiem Walking Tour	3	6	0,1%	0,1%	33,3%	66,7%	9	0,1%
57.	Zakupy	6	1	0,2%	0,0%	85,7%	14,3%	7	0,1%
58.	Nocne życie miasta	4	3	0,1%	0,1%	57,1%	42,9%	7	0,1%
59.	Pobyt w SPA	4	3	0,1%	0,1%	57,1%	42,9%	7	0,1%
60.	Płaszów Obóz zagłady		6	0,0%	0,1%	0,0%	100,0%	6	0,1%
61.	Tyniec klasztor	1	5	0,0%	0,1%	16,7%	83,3%	6	0,1%
62.	Melex	1	3	0,0%	0,1%	25,0%	75,0%	4	0,0%
63.	Polskie tradycyjne tańce		3	0,0%	0,1%	0,0%	100,0%	3	0,0%
64.	Turyści	2	1	0,1%	0,0%	66,7%	33,3%	3	0,0%
65.	Centrum Handlowe Galeria Bonarka	3		0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	3	0,0%
66.	Muzeum Wyspiańskiego		3	0,0%	0,1%	0,0%	100,0%	3	0,0%
67.	Spacer po Starym Mieście i Kazimierzu	2	1	0,1%	0,0%	66,7%	33,3%	3	0,0%
68.	Kryspinów	2	1	0,1%	0,0%	66,7%	33,3%	3	0,0%
69.	powóz konny Stare Miasto Kareta	2	1	0,1%	0,0%	66,7%	33,3%	3	0,0%
70.	Szlak architektury drewnianej		3	0,0%	0,1%	0,0%	100,0%	3	0,0%
71.	Hotel	2	1	0,1%	0,0%	66,7%	33,3%	3	0,0%
72.	Muzeum Etnograficzne w Krakowie	1	2	0,0%	0,0%	33,3%	66,7%	3	0,0%
73.	Centrum Handlowe Galeria Kazimierz	3		0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	3	0,0%
74.	Muzeum Żywych Motyli	2		0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	2	0,0%
75.	Centrum Handlowe Galeria Zakopianka	2		0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	2	0,0%
76.	Muzeum Archeologiczne	1	1	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%	2	0,0%
77.	Paintball	1	1	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%	2	0,0%
78.	Centrum Kopernika	2		0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	2	0,0%
79.	Miasteczko Studenckie AGH	2		0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	2	0,0%
80.	Skałki Twardowskiego	2		0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	2	0,0%
81.	Kopiec Piłsudskiego	1	1	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%	2	0,0%
82.	Centrum Handlowe Galeria Plazza		2	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	2	0,0%
83.	Muzeum Inżynierii Miejskiej	2		0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	2	0,0%

[20] https://wavelo.pl/ dostęp: 2018-06-04

84.	Kleparz	2		0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	2	0,0%
85.	Medycyna usługa medyczna	1	1	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%	2	0,0%
86.	Pokemony	1	1	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%	2	0,0%
87.	Bagry	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
88.	Uniwersytet Ekonomiczny	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
89.	Rynek Główny Piwnica Pod Baranami	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
90.	McDonald's	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
91.	Centrum Handlowe IKEA	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
92.	Dama z łasiczką Leonarda da Vinci		1	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	1	0,0%
93.	Kopiec Wandy	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
94.	Dworek Rydlówka	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
95.	Uczestnictwo w wydarzeniu religijnym	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
96.	Dziewczyny		1	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	1	0,0%
97.	Szkieletor	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
98.	Służbowo	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
99.	Pogoda	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
100.	Pociągi		1	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	1	0,0%
101.	Odwiedzanie dawnych miejsc	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
102.	Spokój miasta	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
103.	Remonty w Krakowie		1	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	1	0,0%
104.	Centrum Handlowe Cinema City	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
105.	Toaleta	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
106.	Znajomi		1	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	1	0,0%
107.	Muzeum Armii Krajowej		1	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	1	0,0%
108.	Znane miejsca	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
109.	Piłka nożna		1	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	1	0,0%
110.	Podróż sentymentalna	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
111.	Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
112.	Obrzeża miasta		1	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	1	0,0%
113.	**Suma**	**3641**	**4574**	**100,0%**	**100,0%**	**44,3%**	**55,7%**	**8215**	**100,0%**

Tabela 10.1.4. Ranking zaglomerowanych atrakcji turystycznych w Krakowie typu miejsce według osób odwiedzających miasto w roku 2017 (struktura procentowa wskazań ogółem, kraj, zagranica)

NR	Atrakcja	N		% kol		% wiersz		N	% kol,
		PL	Zagr	PL	Zagr	PL	Zagr	Razem	Razem
1.	Rynek Główny	465	435	38,7%	32,5%	51,7%	48,3%	900	35,4%
2.	Wawel	278	472	23,1%	35,3%	37,1%	62,9%	750	29,5%
3.	Stare Miasto	145	186	12,1%	13,9%	43,8%	56,2%	331	13,0%
4.	Kazimierz	75	106	6,2%	7,9%	41,4%	58,6%	181	7,1%
5.	Łagiewniki	60	7	5,0%	0,5%	89,6%	10,4%	67	2,6%
6.	Club Clubbing	14	28	1,2%	2,1%	33,3%	66,7%	42	1,7%
7.	Centrum Handlowe	27	4	2,2%	0,3%	87,1%	12,9%	31	1,2%
8.	Atmosfera miasta	15	11	1,2%	0,8%	57,7%	42,3%	26	1,0%
9.	Podgórze	3	21	0,2%	1,6%	12,5%	87,5%	24	0,9%
10.	Błonia	16	7	1,3%	0,5%	69,6%	30,4%	23	0,9%
11.	Wisła Bulwary	13	8	1,1%	0,6%	61,9%	38,1%	21	0,8%
12.	Nowa Huta	12	9	1,0%	0,7%	57,1%	42,9%	21	0,8%
13.	ZOO Las Wolski	10	6	0,8%	0,4%	62,5%	37,5%	16	0,6%
14.	Kopce	10	4	0,8%	0,3%	71,4%	28,6%	14	0,6%
15.	Uniwersytet Jagielloński	8	3	0,7%	0,2%	72,7%	27,3%	11	0,4%
16.	Terminal Port lotniczy Kraków-Balice	3	7	0,2%	0,5%	30,0%	70,0%	10	0,4%
17.	Terminal Kolejowo-autobusowy	7	1	0,6%	0,1%	87,5%	12,5%	8	0,3%
18.	Pobyt w SPA	4	3	0,3%	0,2%	57,1%	42,9%	7	0,3%
19.	Imprezy kulturalne - muzyczne	4	3	0,3%	0,2%	57,1%	42,9%	7	0,3%
20.	Rakowice	4	2	0,3%	0,1%	66,7%	33,3%	6	0,2%
21.	ICE Centrum Kongresowe	4	1	0,3%	0,1%	80,0%	20,0%	5	0,2%
22.	Podgórze	4	1	0,3%	0,1%	80,0%	20,0%	5	0,2%
23.	Aqua Park	4	1	0,3%	0,1%	80,0%	20,0%	5	0,2%
24.	Gastronomia Krakowa	3	2	0,2%	0,1%	60,0%	40,0%	5	0,2%
25.	Nocne życie miasta	2	1	0,2%	0,1%	66,7%	33,3%	3	0,1%
26.	Tyniec		3	0,0%	0,2%	0,0%	100,0%	3	0,1%
27.	Zakrzówek kąpielisko	3		0,2%	0,0%	100,0%	0,0%	3	0,1%
28.	Zakupy	2	1	0,2%	0,1%	66,7%	33,3%	3	0,1%
29.	Polskie tradycyjne tańce		3	0,0%	0,2%	0,0%	100,0%	3	0,1%
30.	Miasteczko Studenckie AGH	2		0,2%	0,0%	100,0%	0,0%	2	0,1%
31.	Służbowo	1		0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
32.	Wspinaczka, ścianki wspinaczkowe		1	0,0%	0,1%	0,0%	100,0%	1	0,0%
33.	Zabytki		1	0,0%	0,1%	0,0%	100,0%	1	0,0%
34.	Uniwersytet Ekonomiczny	1		0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
35.	Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie	1		0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
36.	Szkieletor	1		0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
37.	Toaleta	1		0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
38.	Suma	1202	1338	100,0%	100,0%	47,3%	52,7%	2540	100,0%

Tabela 10.1.5. Ranking zaglomerowanych atrakcji turystycznych w Krakowie typu miejsce według osób odwiedzających miasto w latach 2015 – 2017 (struktura procentowa wskazań ogółem, kraj, zagranica)

NR	Atrakcja	N		% kol		% wiersz		N	% kol,
		PL	Zagr	PL	Zagr	PL	Zagr	Razem	Razem
1	Rynek Główny	1317	1346	36,2%	30,1%	49,5%	50,5%	2663	32,8%
2	Wawel	962	1620	26,5%	36,2%	37,3%	62,7%	2582	31,8%
3	Stare Miasto	379	624	10,4%	13,9%	37,8%	62,2%	1003	12,4%
4	Kazimierz	239	378	6,6%	8,4%	38,7%	61,3%	617	7,6%
5	Łagiewniki	284	111	7,8%	2,5%	71,9%	28,1%	395	4,9%
6	Club Clubbing	33	57	0,9%	1,3%	36,7%	63,3%	90	1,1%
7	Wisła Bulwary	49	31	1,3%	0,7%	61,3%	38,8%	80	1,0%
8	Atmosfera miasta	23	53	0,6%	1,2%	30,3%	69,7%	76	0,9%
9	Podgórze	9	66	0,2%	1,5%	12,0%	88,0%	75	0,9%
1	Nowa Huta	43	21	1,2%	0,5%	67,2%	32,8%	64	0,8%
1	Centrum Handlowe	44	8	1,2%	0,2%	84,6%	15,4%	52	0,6%
1	ZOO Las Wolski	33	17	0,9%	0,4%	66,0%	34,0%	50	0,6%
1	Błonia	29	15	0,8%	0,3%	65,9%	34,1%	44	0,5%
1	Kopce	32	12	0,9%	0,3%	72,7%	27,3%	44	0,5%
1	Uniwersytet Jagieloński	12	11	0,3%	0,2%	52,2%	47,8%	23	0,3%
1	Gastronomia Krakowa	7	15	0,2%	0,3%	31,8%	68,2%	22	0,3%
1	Aqua Park	13	8	0,4%	0,2%	61,9%	38,1%	21	0,3%
1	Terminal Port lotniczy Kraków-Balice	10	8	0,3%	0,2%	55,6%	44,4%	18	0,2%
1	Podgórze	8	9	0,2%	0,2%	47,1%	52,9%	17	0,2%
2	Imprezy kulturalne - muzyczne	9	6	0,2%	0,1%	60,0%	40,0%	15	0,2%
2	Wavelo Rowery + trasy	13	1	0,4%	0,0%	92,9%	7,1%	14	0,2%
2	Zakrzówek kąpielisko	7	5	0,2%	0,1%	58,3%	41,7%	12	0,1%
2	Rakowice	7	4	0,2%	0,1%	63,6%	36,4%	11	0,1%
2	Zabytki	5	6	0,1%	0,1%	45,5%	54,5%	11	0,1%
2	ŚDM	4	6	0,1%	0,1%	40,0%	60,0%	10	0,1%
2	Wspinaczka ścianki wspinaczkowe	4	6	0,1%	0,1%	40,0%	60,0%	10	0,1%
2	Terminal kolejowo-autobusowy	9	1	0,2%	0,0%	90,0%	10,0%	10	0,1%
2	ICE Centrum Kongresowe	9	1	0,2%	0,0%	90,0%	10,0%	10	0,1%
2	Tyniec	2	5	0,1%	0,1%	28,6%	71,4%	7	0,1%
3	Nocne życie miasta	4	3	0,1%	0,1%	57,1%	42,9%	7	0,1%
3	Pobyt w SPA	4	3	0,1%	0,1%	57,1%	42,9%	7	0,1%
3	Zakupy	6	1	0,2%	0,0%	85,7%	14,3%	7	0,1%
3	Płaszów Obóz zagłady		6	0,0%	0,1%	0,0%	100,0%	6	0,1%
3	Kryspinów	2	1	0,1%	0,0%	66,7%	33,3%	3	0,0%
3	Turyści	2	1	0,1%	0,0%	66,7%	33,3%	3	0,0%
3	Szlak architektury drewnianej		3	0,0%	0,1%	0,0%	100,0%	3	0,0%
3	Polskie tradycyjne tańce		3	0,0%	0,1%	0,0%	100,0%	3	0,0%
3	Medycyna usługa medyczna	1	1	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%	2	0,0%

3	Centrum Doświadczeń Stanisława Lema	2		0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	2	0,0%
4	Hotel	2		0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	2	0,0%
4	Miasteczko Studenckie AGH	2		0,1%	0,0%	100,0%	0,0%	2	0,0%
4	Pokemony	1	1	0,0%	0,0%	50,0%	50,0%	2	0,0%
4	Służbowo	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
4	Remonty w Krakowie		1	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	1	0,0%
4	Bagry	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
4	Uniwersytet Ekonomiczny	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
4	Skałki Twardowskiego	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
4	Piłka nożna		1	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	1	0,0%
4	Dworek Rydlówka	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
5	Podróż sentymentalna	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
5	Pociągi		1	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	1	0,0%
5	Pogoda	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
5	Toaleta	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
5	Paintball		1	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	1	0,0%
5	Uczestnictwo w wydarzeniu religijnym	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
5	Szkieletor	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
5	Spokój miasta	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
5	Znajomi		1	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	1	0,0%
5	Znane miejsca	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
6	Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie	1		0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	1	0,0%
6	Suma	3634	4479	100,0%	100,0%	44,8%	55,2%	8113	100,0%

Rozdział 11. Efekt lojalności turystów względem Krakowa

11.1. Częstotliwość wizyt w Krakowie osób odwiedzających

W 2017 r., analogicznie jak w innych latach, goście odwiedzający Kraków w największym odsetku przyjeżdżali tutaj po raz pierwszy (ponad 38%). 1/4 uczestników ruchu turystycznego była już w mieście kilka razy, a ok. 1/5 przyjechała tu w 2017 r. po raz drugi. Najmniej odwiedzających (1/6) przybywa tutaj często (rys.11.1.1)

Rysunek 11.1.1. Częstotliwość wizyt osób odwiedzających Kraków w 2017 roku (w %)

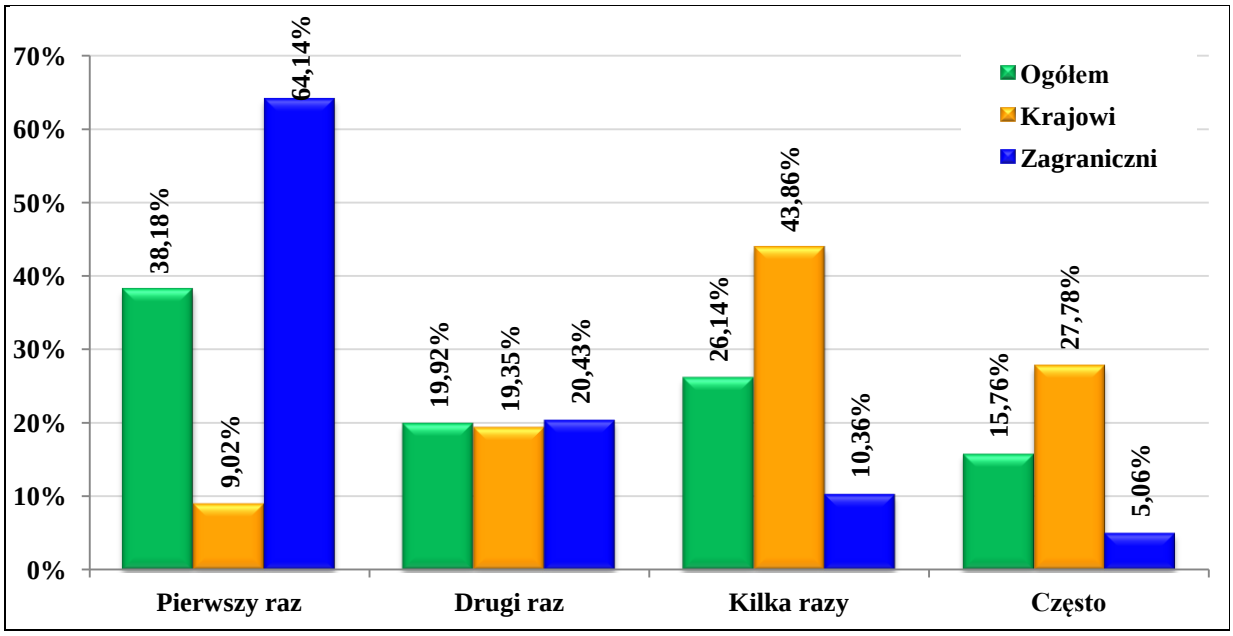

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

W segmencie odwiedzających zagranicznych udział przyjeżdżających do Krakowa w 2017 r. po raz pierwszy był zdecydowanie wyższy niż wśród Polaków (64% vs 9%). W grupie gości krajowych najwięcej osób było już w mieście kilka razy (prawie 44%, podczas gdy wśród zagranicznych tylko 10%). Polacy ponad 5-krotnie przeważali też na cudzoziemcami, jeśli chodzi deklarację częstej wizyty w stolicy Małopolski. Warto ponadto zauważyć, że odsetek zagranicznych przybyszów zmniejszał się wraz ze wzrostem częstotliwości odwiedzin Krakowa.

W porównaniu z rokiem ubiegłym zmniejszył się procent przyjeżdżających do Krakowa po raz pierwszy (o prawie 1/5), na korzyść pozostałych odpowiedzi odnośnie do częstotliwości przyjazdu (w tym zwłaszcza częstych wizyt – wzrost o ponad 1/4). Na dodatek od 2016 r. stopniowo zwiększa się odsetek odwiedzających deklarujących kilkakrotny przyjazd (w sumie o ponad 17%), a jeszcze bardziej częste wizyty (w sumie o 35%) – (tab.11.1.1)

Tabela 11.1.1. Częstotliwość wizyt osób odwiedzających Kraków w latach 2011-2017 (w %)

Częstość	OGÓŁEM						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Pierwszy raz	33,61%	35,57%	42,13%	32,70%	45,55%	46,15%	**38,18%**
Drugi raz	23,13%	26,51%	24,26%	22,49%	20,52%	16,75%	**19,92%**
Kilka razy	26,39%	23,99%	25,28%	27,59%	22,25%	24,50%	**26,14%**
Często	16,87%	13,93%	8,32%	17,22%	11,68%	12,59%	**15,76%**

Częstość	KRAJOWI						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Pierwszy raz	7,91%	11,00%	16,30%	11,47%	18,07%	10,12%	**9,02%**
Drugi raz	19,88%	23,17%	22,84%	17,58%	20,79%	18,99%	**19,35%**
Kilka razy	45,23%	39,7%	44,43%	42,15%	38,67%	46,85%	**43,86%**
Często	26,98%	26,14%	16,43%	28,80%	22,47%	24,05%	**27,78%**

Częstość	ZAGRANICZNI						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Pierwszy raz	57,81%	59,13%	64,95%	58,54%	68,33%	70,26%	**64,14%**
Drugi raz	25,96%	29,60%	25,79%	28,37%	20,29%	15,35%	**20,43%**
Kilka razy	8,77%	8,90%	7,93%	9,91%	8,64%	9,68%	**10,36%**
Często	7,45%	2,37%	1,33%	3,18%	2,74%	4,71%	**5,06%**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

W grupie gości krajowych sukcesywnie od 2016 r. zmniejsza się udział nowych odwiedzających (w sumie o ponad 1/2), a wzrasta – przyjeżdżających często (w sumie o prawie 1/4). W relacji do roku poprzedniego nieznacznie zmniejszył się ponadto udział kilkakrotnych przyjazdów, a zwiększył odsetek deklarujących powtórną wizytę.

W segmencie obcokrajowców w porównaniu z rokiem ubiegłym odnotowano wzrost deklarujących zarówno drugą (o ponad 1/3), jak i kolejną wizytę (o ok. 7%), a także częste odwiedziny Krakowa (o ok. 7%), podczas gdy zmniejszył się procent nowych odwiedzających (o ok. 1/10). Od 2016 r. powoli rośnie udział kilkakrotnych i częstych przyjazdów (w sumie o 1/5 i o prawie 85%).

11.2. Deklaracja ponownych odwiedzin Krakowa

Ponad 72% odwiedzających Kraków w 2017 r. zamierza ponownie do miasta przyjechać (z tego prawie połowa jest tego pewna). Tylko ok. 6% nie ma zamiaru przybyć tu ponownie (z tego tylko niecały 1% jest tego pewny) – (rys.11.2.1).

Rysunek 11.2.1. Deklaracja odwiedzających Kraków odnośnie do ponownej wizyty w mieście w 2017 roku (w %)

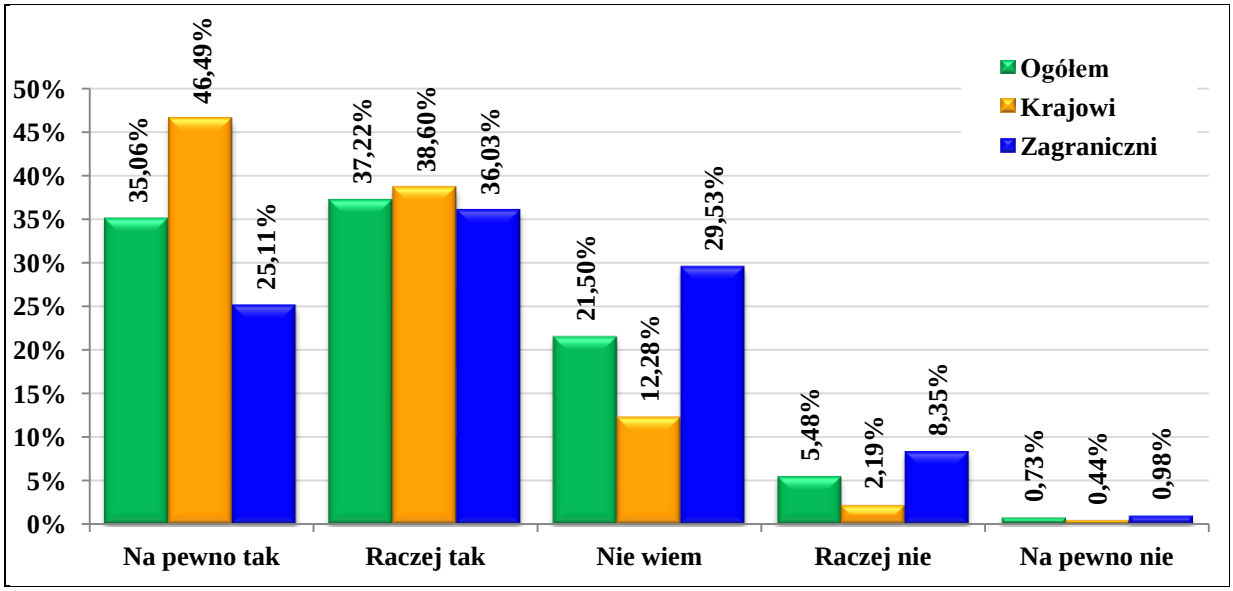

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Wśród gości krajowych odsetek deklarujących zamiar rewizyty był w 2017 r. większy niż w grupie obcokrajowców (w sumie 85% vs 61%). Odwiedzający zagraniczni przeważali natomiast wśród tych, którzy nie byli pewni oraz wskazywali na nie (w sumie odpowiednio prawie 30% vs niewiele ponad 12% oraz niecałe 3% vs ponad 9%).

W relacji do roku ubiegłego niestety zmniejszył się udział gości zamierzających Kraków ponownie odwiedzić (o ok. 4 pkt%), a zwiększył niezdecydowanych (o prawie 3 pkt%) i raczej nie nastawionych na rewizytę w mieście (o prawie 1,5 pkt%). Taką tendencję obserwuje się od 2015 r. (w sumie już odpowiednio o ponad 1/4 i ponad 5-krotnie) – (tab.11.2.1).

W segmencie odwiedzających krajowych w stosunku do roku poprzedniego w 2017 r. zmniejszył się odsetek na pewno zamierzających przyjechać ponownie do Krakowa (o 16%), a zwiększył – zwłaszcza raczej nie zdecydowanych na ponowną wizytę w mieście (ponad 3-krotnie).

Tabela 11.2.1. Deklaracja odwiedzających Kraków odnośnie do ponownej wizyty w mieście w latach 2011-2017 (w %)

Deklaracja ponownych odwiedzin	OGÓŁEM						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Na pewno tak	40,32%	36%	36%	48%	43%	39%	**35,06%**
Raczej tak	39,85%	44%	43%	35%	38%	38%	**37,22%**
Nie wiem	17,57%	18%	17%	16%	17%	19%	**21,50%**
Raczej nie	1,88%	2%	3%	1%	2%	3%	**5,48%**
Na pewno nie	0,38%	0%	0%	0%	0%	1%	**0,73%**

Deklaracja ponownych odwiedzin	KRAJOWI						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Na pewno tak	50,65%	49%	46%	64%	54%	55,43%	**46,49%**
Raczej tak	36,64%	38%	42%	31%	34%	33,63%	**38,60%**
Nie wiem	12,15%	12%	10%	5%	11%	9,80%	**12,28%**
Raczej nie	0,56%	1%	2%	0%	1%	0,68%	**2,19%**
Na pewno nie	0,00%	0%	0%	0%	0%	0,45%	**0,44%**

Deklaracja ponownych odwiedzin	ZAGRANICZNI						
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Na pewno tak	30,18%	25%	28%	28%	34%	28,77%	**25,11%**
Raczej tak	43,29%	49%	44%	40%	41%	41,54%	**36,03%**
Nie wiem	22,65%	22%	23%	29%	22%	24,90%	**29,53%**
Raczej nie	3,12%	3%	5%	3%	3%	4,16%	**8,35%**
Na pewno nie	0,76%	1%	0%	0%	0%	0,64%	**0,98%**

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

W grupie gości zagranicznych udział deklarujących ponowne odwiedziny w stolicy Małopolski okazał się w 2017 r. mniejszy niż rok wcześniej (w sumie o ponad 9 pkt%), a wzrósł – nie zamierzających znów do Krakowa przyjechać (2-krotnie raczej nie i o 50% na pewno nie). Ponadto, od 2016 r. rośnie udział tych, którzy raczej nie i na pewno nie przyjadą do miasta (odpowiednio w sumie o ponad 5 pkt% i prawie 1 pkt%), a zmniejsza – tych, którzy na pewno zdecydują się na ponowną wizytę (w sumie o ponad 1/4).

11.3. Rekomendacja Krakowa znajomym

Satysfakcję i lojalność odwiedzających Kraków w 2017 r. zbadano również w oparciu o wskaźnik NPS (*Net Promoter Score*). Respondentom zadano mianowicie pytanie o to, jak bardzo prawdopodobne jest, że polecą oni Kraków swoim znajomym. Odpowiedzi goście udzielali za pomocą 11-stopniowej skali, tj. od 0 do 10, gdzie „0" oznaczało brak chęci polecenia, a „10" świadczyło o pełnej lojalności i zadowoleniu z pobytu w mieście.

Okazało się, że liczba wskazań rosła wraz ze skalą – nieliczni zaznaczyli brak chęci polecania miasta znajomym, a najwyższą wartość w tym względzie zadeklarowało prawie 29% ankietowanych – (rys.11.3.1)

Rysunek 11.3.1. Skłonność odwiedzających Kraków w 2017 r. do polecenia miasta znajomym (w skali od 0 do 10, w % odpowiedzi)

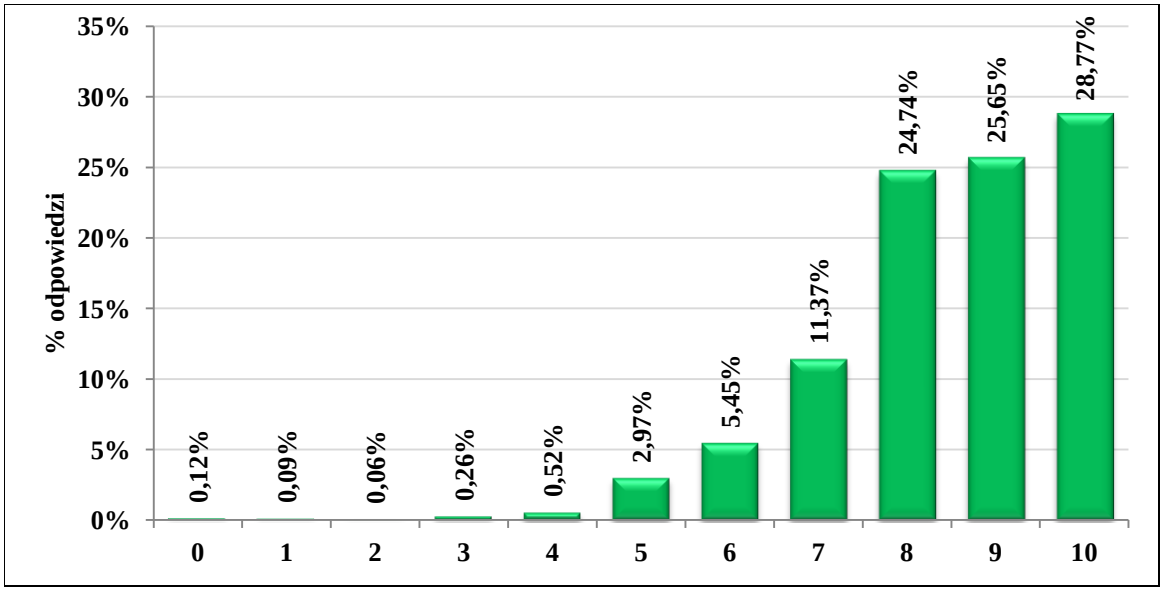

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Wyniki odnośnie do gości krajowych i zagranicznych były nieco odmienne – (rys.11.3.2-11.3.3). Polacy bowiem częściej wskazywali na skali najwyższą skłonność do rekomendacji stolicy Małopolski, tj. 10 (o ponad 10 pkt%), podczas gdy cudzoziemcy – wartości 7-9 (w sumie o prawie 11 pkt%). Stąd wśród gości krajowych najwięcej osób zadeklarowało pewność co do polecania miasta znajomym (ponad 34%), a w grupie odwiedzających zagranicznych – wartość 9 na skali (ponad 27%).

Rysunek 11.3.2. Skłonność krajowych odwiedzających Kraków w 2017 r. do polecenia miasta znajomym (w skali od 0 do 10, w % odpowiedzi)

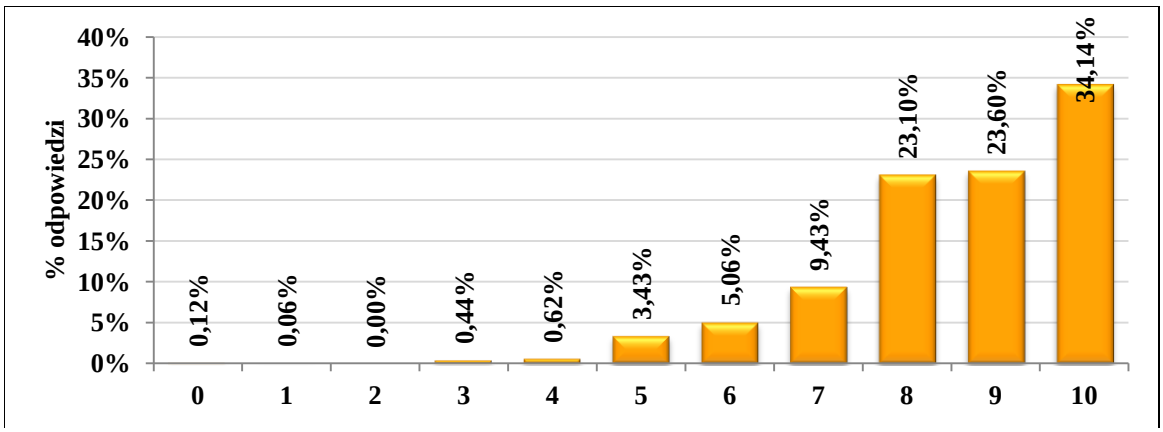

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Rysunek 11.3.3. Skłonność zagranicznych odwiedzających Kraków w 2017 r. do polecenia miasta znajomym (w skali od 0 do 10, w % odpowiedzi)

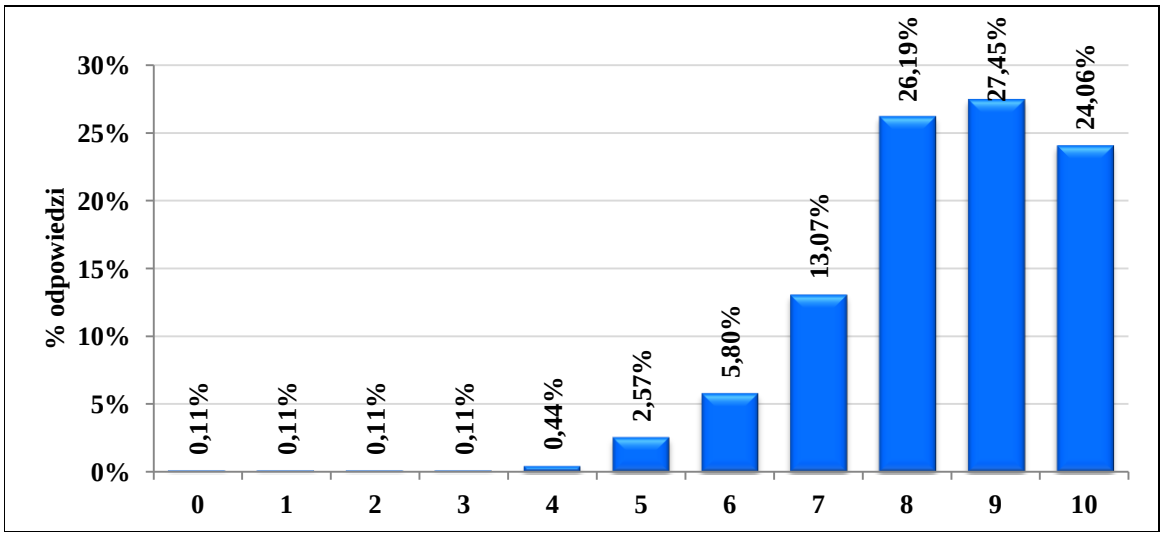

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska

W porównaniu z rokiem poprzednim mniej osób zaznaczyło najwyższe wartości, tj. 9, a zwłaszcza 10 (odpowiednio o prawie 3 pkt% i ponad 8 pkt%). Dotyczyło to szczególnie odwiedzających zagranicznych, wśród których udział deklarujących 10 był aż o ponad 13 pkt% mniejszy niż rok wcześniej (w grupie Polaków o ponad 3 pkt%) – (tab.1013.1).

Tabela 11.3.1. Deklaracja odwiedzających Kraków w 2016 i 2017 roku odnośnie do rekomendacji miasta znajomym (w %)

Prawdopodobieństwo polecenia	Ogółem		Krajowi		Zagraniczni	
	2016	2017	2016	2017	2016	2017
0	1,87%	0,12%	1,20%	0,12%	1,51%	0,11%
1	0,03%	0,09%	0,00%	0,06%	0,05%	0,11%
2	0,12%	0,06%	0,08%	0,00%	0,10%	0,11%
3	0,09%	0,26%	0,08%	0,44%	0,10%	0,11%
4	0,26%	0,52%	0,23%	0,62%	0,29%	0,44%
5	1,04%	2,97%	1,13%	3,43%	0,92%	2,57%
6	2,47%	5,45%	2,85%	5,06%	2,34%	5,80%
7	8,28%	11,37%	7,80%	9,43%	8,52%	13,07%
8	20,53%	24,74%	21,83%	23,10%	19,90%	26,19%
9	28,32%	25,65%	27,23%	23,60%	29,15%	27,45%
10	37,00%	28,77%	37,58%	34,14%	37,13%	24,06%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

Obliczając NPS respondentów dzieli się na trzy grupy: krytyków (tych, którzy udzielili odpowiedzi w przedziale od 0 do 6), pasywnych (odpowiadających w przedziale 7-8) oraz promotorów (osób, które zadeklarowały chęć do wyrażenia swojej pozytywnej opinii oraz rekomendowania firmy / produktu itd. swoim znajomym w przedziale 9-10). Sam wskaźnik NPS jest wynikiem prostego równania i otrzymuje się go po odjęciu procenta czynnych krytyków od procenta promotorów. Wynik może być ujemny lub dodatni – w przedziale od -100% (kiedy wszyscy respondenci znajdują się w grupie krytyków) do 100% (gdy wszyscy respondenci są chętni do polecenia firmy / produktu). Zakłada się, że wskaźnik dodatni świadczy już o dobrych standardach, a przy wyniku wyższym niż 50% można mówić o sukcesie.

Wysokość w ten sposób policzonego NPS dla Krakowa w 2017 r. prezentuje rys.11.3.4. Jak łatwo zauważyć zarówno w przypadku odwiedzających ogółem, jak i gości krajowych oraz zagranicznych wysokość NPS przekracza 40%. Wprawdzie nie można w tym roku mówić o sukcesie Krakowa w dziedzinie satysfakcjonowania przyjeżdżających do miasta gości, ale z pewnością – o dobrych standardach miasta w tym względzie. W segmencie krajowych odwiedzających wartość NPS jest nawet bliska 50%, co może sugerować, że miasto lepiej spełnia oczekiwania polskich niż zagranicznych turystów.

Rysunek 11.3.4. Wysokość wskaźnika NPS dla Krakowa w 2017 r.

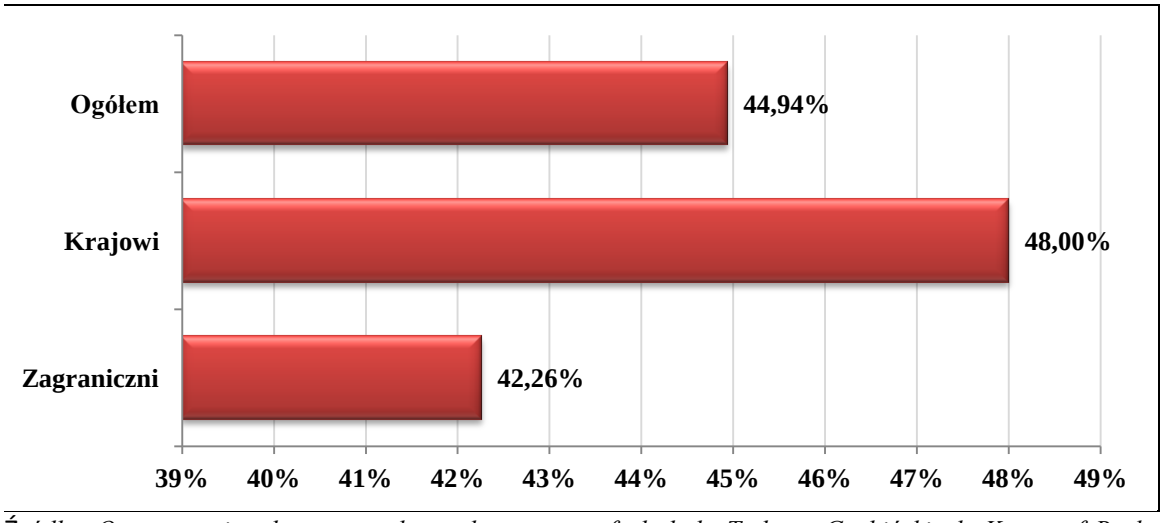

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Niestety w porównaniu z rokiem ubiegłym wartość NPS obniżyła się znacznie – o prawie 15 pkt% (tab.11.3.2). Spadek ten okazał większy w grupie odwiedzających z zagranicy (o prawie 19 pkt%) niż wśród Polaków (o 11 pkt%).

Tabela 11.3.2. Wysokość wskaźnika NPS dla Krakowa w 2016 i 2017 roku

Wyszczególnienie	Ogółem	Krajowi	Zagraniczni
2016	59,46%	59,26%	60,97%
2017	44,94%	48,00%	42,26%

Źródło: Opracowanie własne zespołu naukowego: prof. dr hab. Tadeusz Grabiński, dr Krzysztof Borkowski, prof. UEK dr hab. Renata Seweryn, mgr Leszek Mazanek, dr Ewa Grabińska.

Bibliografia

1. BERBEKA, J., BORDAKO K., KLIMEK K., NIEMCZYK A., SEWERYN R.: *Turystyka MICE w Krakowie 2010,* Kraków: Fundacja Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, 2010, Raport z badań na zlecenie Biura Marketingu Turystycznego Urzędu Miasta Krakowa, rec. Rudnicki, L., publikacja w Internecie: http://archiwalny.krakow.pl/ccb/pliki/RaportTurystykaMICEKrakow2010.pdf.
2. BORKOWSKI K, GRABIŃSKI.T, Prezentacja z panelu dyskusyjnego na III Małopolskim Kongresie „Srebrna Gospodarka szansą dla Małopolski" w 6.X.2017 roku Turystyka „srebrnych głów" do Krakowa w latach 2008 – 2016 według badań ruchu turystycznego Międzyuczelnianego Zespołu Ekspertów MOT dla Urzędu Miasta Krakowa http://www.mot.krakow.pl/badanie-ruchu-turystycznego.html dostęp: 2018-05-11
3. BORKOWSKI K. *Untersuchung der Beurteilung touristischer Leistungen durch Touristen, die Polen Besuchen. Das Bild der Qualittat und Art Ihrer Übermittlung*, Filozoficka fakulta Presowskiej unverzity Instytut turizmu a hotelowego manazmentu Uniwersytet w Presovie – Słowacja – Publikacja zwarta. In Urbánne a krajinne štūdie NR 3 *Urbánny vŷvoj na rozhrani milénii.* Renė Matlović (eds) Prešov 2000, ISBN 80-88885-80-9, s. 355-365.
4. BORKOWSKI K., GRABIŃSKI T., SEWERYN R., WILKOŃSKA A., MAZANEK, L., GRABIŃSKA E., Kozioł L. (rec. nauk.), Nowakowska A. (rec. nauk.), Kaganek, K. (rec. nauk.), Mierniczak, P. (koordynator MOT), Wieczorkowski J. (koordynator MOT) *Ruch turystyczny w Krakowie – rok 2014*. Monografia. Badania Triangulacyjne, Kraków: Małopolska Organizacja Turystyczna, 2014,
5. BORKOWSKI K., SEWERYN R. *Doświadczenia wynikające z realizacji badań ruchu turystycznego w Krakowie i Małopolsce w latach 2003-2009*, In: *Regionalne badania konsumentów usług turystycznych*, red. E. Dziedzic, Warszawa: Polska Organizacja Turystyczna, 2010, ISBN 978-83-7336-313-7, s. 68-85; Borkowski K., Seweryn R. *Metodologia zintegrowanych badań ruchu turystycznego w Polsce,* In: *Regionalne…*, *op. cit.*, s. 108-117.
6. BORKOWSKI, K. GRABIŃSKA, E. SEWERYN R. THE SIGNIFICANCE OF GENIUS LOCI IN TOURISM (ON THE EXAMPLE OF KRAKOW IN THE

YEARS 2012 - 2016) 12th International Conference „Tourism as a Crossroad of Knowledge" - on 22 th and 23 th February 2017 - College of Polytechnics Jihlava Recenzovaný sborník z mezinárodní konference Jihlava 22. - 23. února 2017 Editoři / Editors: RNDr. Mgr. StanislavaPachrová, Ph.D. Ing. Bc. Martina Doležalová

7. BORKOWSKI, K., *Turystyka osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na podstawie badań przyjazdowego ruchu turystycznego do Krakowa w latach 2008-2017 WSTiE Sucha Beskidzka – praca w toku, poziom zaawansowania opracowanie na ukończeniu*
8. FLICK, U., Triangulation: Eine Einführung (Qualitative Sozialforschung) (German Edition) (German) Paperback – April 18, 2011 ISBN-13: 978-3531181257 ISBN-10: 3531181254 Edition: 3.
9. MAYER-SCHONBERGER V., CUKIER K., Big Data. A Revolution that will trnsform how we live, work and think; John Murray 2013
10. SUNSTEIN C.R. Infotopia, How many minds pro duce knowledge, Oxford University Press, 2006;
11. SŁOWNIK WYRAZÓW OBCYCH 27,000 wyrazów, zwrotów i przysłów cudzoziemskich NEW YORK, POLISH BOOK IMPORTING CO., Inc. WARSZAWA, KSIĘGARNIA MICHAŁA ARCTA 1913
12. SŁOWNIK WYRAZÓW OBCYCH Copyright, 1918 by The Polish Book Importing Co., Inc.
13. http://www.gazetakrakowska.pl/wiadomosci/a/uciekamy-do-lepszych-miejsc-ale-robmy-to-wolniej-bo-szok-wolnosci-moze-zaszkodzic-naszemu-zdrowiu,12576930/
14. http://www.lexpress.pl/index.php?module=articlemodule&action=view_article&id=3475
15. https://archive.org/stream/sownikwyrazwobcy00newy/sownikwyrazwobcy00newy_djvu.txt dostęp: 2015-11-29
16. https://en.wikipedia.org/wiki/Walking_tour
17. https://pl.wikipedia.org/wiki/Clubbing dostęp:
18. https://pl.wiktionary.org/wiki/lepiej_zapobiega%C4%87_ni%C5%BC_leczy%C4%87
19. https://wavelo.pl/

20. https://www.researchgate.net/publication/322083095_GEOGRAFICKE_DIMENZIE_CESTOVNEHO_RUCHU_MESTA_LEVOCA_GEOGRAPHICAL_DIMENSIONS_OF_TOURISM_IN_LEVOCA

WYKAZY TABEL I RYSUNKÓW

Spis rozdziałów

Rozdział 1. Metoda badań 8

Rozdział 2. Ruch turystyczny w Krakowie w świetle danych ze sprawozdań KT-1 23

Rozdział 3. Rozmiary ruchu turystycznego w Krakowie w latach 2013-2017 118

Rozdział 4. Charakterystyka osób przyjeżdżających do Krakowa 121

Rozdział 5. Analiza informacji dotyczących pobytu odwiedzających w Krakowie 174

Rozdział 6. Struktura wykorzystanych przez turystów środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku oraz latach 2013 – 2017 199

Rozdział 7. Zachowania turystyczne odwiedzających Kraków 223

Rozdział 8. Usługi turystyczne Krakowa w opinii odwiedzających miasto 243

Rozdział 9. Ocena wysokości cen w stosunku do jakości usług 273

Rozdział 10. Aktywność turystów w destynacji 279

Rozdział 11. Efekt lojalności turystów względem Krakowa 289

Skrócony spis treści

Rozdział 1. Metoda badań 8

1.1. Cel badań 8
1.2. Narzędzia analizy 9
1.3. Zasady ankietowania 10
1.4. Konstrukcja ankiety 11
1.5. Ustalanie wielkości próby 11
1.6. Operat losowania 19
1.7. Wzór ankiety 20

Rozdział 2. Ruch turystyczny w Krakowie w świetle danych ze sprawozdań KT-1 23

2.1. Porównywalność danych źródłowych ze sprawozdań KT-1 23
2.2. Problem infotopii informacji 31
2.3. Analiza danych rocznych 38
2.4. Analiza danych kwartalnych 52
2.5. Problem zaokrąglania danych 75
2.6. Analiza danych miesięcznych 97
2.7. Wykresy wielowymiarowe 102
2.8. Periodyzacja lat i miesięcy 109
2.9. Koncepcja kalendarza turystycznego 114

Rozdział 3. Rozmiary ruchu turystycznego w Krakowie w latach 2013-2017 118

3.1. Szacunkowa liczba gości odwiedzających Kraków w latach 2013-2017 118
3.2. Szacunkowa liczba turystów w Krakowie w latach 2013-2017 119
3.3. Szacunkowa liczba jednodniowych odwiedzających w Krakowie w latach 2013-2017 120

Rozdział 4. Charakterystyka osób przyjeżdżających do Krakowa 121

4.1. Struktura procentowa przyjeżdżających do Krakowa z zagranicy 121
4.2. Udział Polonii w przyjazdach do Krakowa w 2017 roku 123
4.3. Struktura przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa z miejsca zamieszkania według województw w latach 2012 – 2017 125
4.4. Struktura metryczkowa odwiedzających Kraków w latach 2012 – 2017 129
4.5. Status zawodowy 131
4.6. Poziom wykształcenia 142
4.7. Struktura procentowa przyjazdów do Krakowa według płci w 2017 r. 153
4.8. Struktura wiekowa odwiedzających Kraków w 2017 roku 160
4.9. Status materialny respondenta 164

Rozdział 5. Analiza informacji dotyczących pobytu odwiedzających w Krakowie 174

5.1. Długość pobytu w mieście 174
5.2. Cele wizyty w stolicy Małopolski 185

Rozdział 6. Struktura wykorzystanych przez turystów środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku oraz latach 2013 – 2017 199

6.1. Środek transportu wykorzystywany w podróży do Krakowa w 2017 r. 199
6.2. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych przez turystów krajowych w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku 201
6.3. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych przez turystów zagranicznych w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku 203
6.4. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych przez turystów w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2013 - 2017 206

Rozdział 7. Zachowania turystyczne odwiedzających Kraków 223

7.1. Wykorzystywane źródła informacji o mieście w 2017 r. 223
7.2. Organizator przyjazdu do miasta 226
7.3. Miejsce noclegu odwiedzających Kraków 230
7.4. Wydatki gości odwiedzających stolicę Małopolski 236
7.5. Średnie kwoty wydatkowane podczas pobytu w Krakowie 239
7.6. Szacunkowe wpływy Krakowa z turystyki 242

Rozdział 8. Usługi turystyczne Krakowa w opinii odwiedzających miasto 243

8.1. Średnie oceny odwiedzających Kraków w 2011 - 2017 roku odnośnie do oferty turystycznej miasta (sortowanie według wyników z roku 2017) 244
8.2. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów w latach 2012 - 2017 249
8.3. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 252

Rozdział 9. Ocena wysokości cen w stosunku do jakości usług 273

Rozdział 10. Aktywność turystów w destynacji 279

Rozdział 11. Efekt lojalności turystów względem Krakowa 289

11.1. Częstotliwość wizyt w Krakowie osób odwiedzających 289
11.2. Deklaracja ponownych odwiedzin Krakowa 291
11.3. Rekomendacja Krakowa znajomym 293

Spis tabel

Rozdział 1. Metoda badań 8

1.1. Cel badań 8
1.2. Narzędzia analizy 9
1.3. Zasady ankietowania 10
1.4. Konstrukcja ankiety 11
1.5. Ustalanie wielkości próby 11
Tabela 1.5.1. Liczebności próby dla różnych wariantów błędów szacunków (od 1% do 3%) oraz różnych poziomów ufności analizy (od 0,99 do 0,90) dla dwóch wielkości populacji 10 mln oraz 13 mln turystów przy szacowaniu frakcji f=0,5 13
Tabela 1.5.2. Liczebności próby dla różnych wariantów błędów szacunków (od 1% do 3%) oraz różnych poziomów ufności analizy (od 0,99 do 0,90) dla dwóch wielkości populacji 10 mln oraz 13 mln turystów **przy szacowaniu frakcji f=0,2** 15
Tabela 1.5.3. Zmiany liczby ankiet wymaganych do zmniejszenia błędów oszacowań w wariancie N=13 000 000 19
1.6. Operat losowania 19
1.7. Wzór ankiety 20

Rozdział 2. Ruch turystyczny w Krakowie w świetle danych ze sprawozdań KT-1 23

2.1. Porównywalność danych źródłowych ze sprawozdań KT-1 23
Tabela 2.1.1. Liczba korzystających z turystycznych obiektów noclegowych w Krakowie w latach 2014-2017 (turyści krajowi, zagraniczni i ogółem) 25
Tabela 2.1.2. Prognozy liczby udzielonych noclegów dla roku 2018 na podstawie danych 2014-2017 z różnymi wariantami danych za rok 2016 – bez imputacji, z imputacją, uśrednione 26
Tabela 2.1.3. Ruchome indeksy dynamiki 2016/15 oraz 2017/16 z uwzględnieniem danych za rok 2016 w wariantach bez imputacji, z imputacją oraz z uśrednieniem 29
Tabela 2.1.4. Udziały procentowe liczby korzystających z noclegów w latach 2015-2017 z uwzględnieniem danych za rok 2016 w wariantach bez imputacji, z imputacją oraz z uśrednieniem 30
2.2. Problem infotopii informacji 31
Tabela 2.2.1. Liczba korzystających z noclegów w Krakowie turystów krajowych i zagranicznych w latach 2003–2017 w przekroju miesięcy – dane wyjściowe 35
Tabela 2.2.2. Liczba korzystających z noclegów w Krakowie turystów krajowych, zagranicznych i ogółem w latach 2003–2017 w przekroju miesięcy, kwartałów oraz lat 36
2.3. Analiza danych rocznych 38
Tabela 2.3.1. Liczba korzystających z noclegów w Krakowie turystów krajowych, zagranicznych i ogółem w latach 2003–2017 40
Tabela 2.3.2. Zgodność parametrów liniowych funkcji trendu liczby turystów oszacowanych na podstawie danych oryginalnych, zaokrąglonych oraz wygładzonych 48
2.4. Analiza danych kwartalnych 52
Tabela 2.4.1. Turyści korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów 56
Tabela 2.4.2. Indeksy dynamiki liczby korzystających z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 oraz relacje krajowego i zagranicznego ruchu turystycznego 57
Tabela 2.4.3. Kolumnowe i wierszowe udziały procentowe ruchu turystycznego 58

Tabela 2.4.4. Kolumnowe i wierszowe współczynniki strukturalne ruchu turystycznego w przekroju kwartalnym 59
2.5. Problem zaokrąglania danych 75
Tabela 2.5.1. Liczba turystów nocujących w Krakowie w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2013-2017 wraz z danymi źródłowymi wyrażonymi z różną dokładnością 76
Tabela 2.5.2. Korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów –dane z pełną dokładnością oraz zaokrąglone 78
Tabela 2.5.3. Korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów – szeregi czasowe zaokrąglanych danych będące podstawą wyznaczania prognoz 88
Tabela 2.5.4. Prognozy i błędy prognoz liczby korzystających z obiektów noclegowych wg kwartałów roku 2017 96
Tabela 2.5.5. Prognozy i błędy prognoz ex ante liczby korzystających z obiektów noclegowych w roku 2017 97
2.6. Analiza danych miesięcznych 97
2.7. Wykresy wielowymiarowe 102
2.8. Periodyzacja lat i miesięcy 109
Tabela 2.8.1. Wyniki delimitacji lat i miesięcy na 4 podokresy dla krajowego i zagranicznego ruchu turystycznego 110
2.9. Koncepcja kalendarza turystycznego 114
Tabela 2.9.1. Kategoryzacja miesięcy na 4 podgrupy 115
Tabela 2.9.2. Kategoryzacja miesięcy na 3 grupy 116
Tabela 2.9.3. Kategoryzacja miesięcy na 2 grupy 117

Rozdział 3. Rozmiary ruchu turystycznego w Krakowie w latach 2013-2017 118

3.1. Szacunkowa liczba gości odwiedzających Kraków w latach 2013-2017 118
Tabela 3.1.1. Szacunkowa liczba gości odwiedzających Kraków w latach 2013-2017 118
3.2. Szacunkowa liczba turystów w Krakowie w latach 2013-2017 119
Tabela 3.2.1. Tabela 2. Szacunkowa liczba turystów w Krakowie w latach 2013-2017 119
3.3. Szacunkowa liczba jednodniowych odwiedzających w Krakowie w latach 2013-2017 120
Tabela 3.3.1. Szacunkowa liczba jednodniowych odwiedzających Kraków w latach 2013-2017 120

Rozdział 4. Charakterystyka osób przyjeżdżających do Krakowa 121

4.1. Struktura procentowa przyjeżdżających do Krakowa z zagranicy 121
Tabela 4.1.1. Struktura procentowa przyjeżdżających do Krakowa z zagranicy – podział według wybranych państw w latach 2012-2017 121
Tabela 4.1.2. Kraje, z których przyjechali zagraniczni odwiedzający Kraków w 2017 roku 121
4.2. Udział Polonii w przyjazdach do Krakowa w 2017 roku 123
Tabela 4.2.2. Udział Polonii w przyjazdach do Krakowa w 2017 r. Ogółem 123
Tabela 4.2.3. Udział procentowy Polonii w przyjazdach do Krakowa w latach 2012 – 2017 124
4.3. Struktura przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa z miejsca zamieszkania według województw w latach 2012 – 2017 125
Tabela 4.3.1. Województwa, z których przyjechali do Krakowa, krajowi odwiedzający w latach 2012 - 2017 (w %) 125
Tabela 4.3.2. Województwa, z których przyjechali do Krakowa krajowi odwiedzający w 2017 roku (w %) 126
4.4. Struktura metryczkowa odwiedzających Kraków w latach 2012 – 2017 129
4.5. Status zawodowy 131

Tabela 4.5.1. A1-A4. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg zawodu w latach 2012-17 w przekroju narodowości (kraj-zagranica-ogółem) 131
4.6. Poziom wykształcenia 142
Tabela 4.6.1. Struktura (w %) ogółem przyjazdów do Krakowa według wykształcenia w latach 2012-2017 142
Tabela 4.6.2. Struktura (w %) przyjazdów do Krakowa według wykształcenia w 2017 dla turystów krajowych i zagranicznych 142
Tabela 4.6.3. A1-A4. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg wykształcenia w latach 2012-17 w przekroju narodowości (kraj-zagranica-ogółem) 143
4.7. Struktura procentowa przyjazdów do Krakowa według płci w 2017 r. 153
Tabela 4.7.1. Tabela 10. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych i zagranicznych do Krakowa według płci w latach 2012 - 2017. 153
4.8. Struktura wiekowa odwiedzających Kraków w 2017 roku 160
Tabela 4.8.1. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających ogółem, krajowych i zagranicznych do Krakowa według wieku w latach 2012-2017 160
4.9. Status materialny respondenta 164
Tabela 4.9.1. Struktura procentowa ogółem przyjazdów odwiedzających krajowych i zagranicznych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2012- 2017 164
Tabela 4.9.2. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2012- 2017 165
Tabela 4.9.3. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2012- 2017 165
Tabela 4.9.4. Różnice pomiędzy wskaźnikami struktury wynikającymi z odpowiedzi turystów zagranicznych i turystów krajowych A4=A3-A2 odwiedzających Kraków według statusu materialnego respondenta w latach 2012- 2017dla 165

Rozdział 5. Analiza informacji dotyczących pobytu odwiedzających w Krakowie 174

5.1. Długość pobytu w mieście 174
Tabela 5.1.1. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających miasto w 2017 roku (w %) dla odwiedzających ogółem, krajowych i zagranicznych 174
Tabela 5.1.2. Zaglomerowana struktura czasowa (w %) pobytu osób odwiedzających Kraków w roku 2017 175
Tabela 5.1.3. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających miasto – uśredniona struktura ogółem dla lat 2008-2017 175
Tabela 5.1.4. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających miasto – uśredniona struktura dla lat 20012-2017 176
5.2. Cele wizyty w stolicy Małopolski 185
Tabela 5.2.1. Główne motywy przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto w 2017 roku (w %) 186
Tabela 5.2.2. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w 2016 i 2017 roku (w %) 187
Tabela 5.2.3. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto w 2016 roku (w %) 188
Tabela 5.2.4. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto w 2017 roku (w %) 189
Tabela 5.2.5. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w latach 2008 - 2017 (w %) 193

Tabela 5.2.6. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w latach 2008 - 2012 (w %) 194
Tabela 5.2.7. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w latach 2013 - 2017 (w %) 195

Rozdział 6. Struktura wykorzystanych przez turystów środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku oraz latach 2013 – 2017 199

6.1. Środek transportu wykorzystywany w podróży do Krakowa w 2017 r. 199
Tabela 6.1.1. Środki transportu wykorzystywane w podróży do Krakowa w 2017 roku (w %) 199
6.2. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych przez turystów krajowych w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku 201
6.3. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych przez turystów zagranicznych w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku 203
6.4. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych przez turystów w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2013 - 2017 206
Tabela 6.4.2. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści ogółem) 208
Tabela 6.4.3. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (ogółem) 209
Tabela 6.4.4. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (ogółem) 209
Tabela 6.4.5. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi) 211
Tabela 6.4.6. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi) 211
Tabela 6.4.7. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi) 211
Tabela 6.4.8. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni) 213
Tabela 6.4.9. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni) 213

Rozdział 7. Zachowania turystyczne odwiedzających Kraków 223

7.1. Wykorzystywane źródła informacji o mieście w 2017 r. 223
Tabela 7.1.2. Źródła informacji o Krakowie wykorzystywane przez odwiedzających przed przyjazdem do miasta w latach 2011-2017 (w %)* 224
7.2. Organizator przyjazdu do miasta 226
Tabela 7.2.2. Organizator podróży odwiedzających do Krakowa w latach 2011-2017 (w %) 227
7.3. Miejsce noclegu odwiedzających Kraków 230
Tabela 7.3.1. Odsetek turystów (nocujących w mieście) wybierających poszczególne rodzaje zakwaterowania w Krakowie w 2017 roku (w %) 230
Tabela 7.3.2. Baza noclegowa wykorzystywana przez odwiedzających podczas pobytu w Krakowie w latach 2011-2017 (w %) 232
Tabela 7.3.3. Turyści nocujący w Krakowie w latach 2011-2017 w hotelach wg kategorii (w %) 234
7.4. Wydatki gości odwiedzających stolicę Małopolski 236
Tabela 7.4.2. Średnie kwoty wydatkowane przed przyjazdem odwiedzających do Krakowa na pobyt w mieście (bez kosztów dojazdu) w latach 2013-2017 według wybranych państw (w zł na osobę) 238

7.5. Średnie kwoty wydatkowane podczas pobytu w Krakowie 239
Tabela 7.5.2. Średnia kwota wydatku turystycznego ponoszonego przez odwiedzających Kraków podczas pobytu w mieście w latach 2011-2017 według wybranych państw (w zł na osobę) 241
7.6. Szacunkowe wpływy Krakowa z turystyki 242
Tabela 7.6.1. Szacunkowe wpływy Krakowa z tytułu przyjazdowego ruchu turystycznego w latach 2011-2017 (w zł) 242

Rozdział 8. Usługi turystyczne Krakowa w opinii odwiedzających miasto 243

8.1. Średnie oceny odwiedzających Kraków w 2011 - 2017 roku odnośnie do oferty turystycznej miasta (sortowanie według wyników z roku 2017) 244
Tabela 8.1.1. Średnie oceny odwiedzających Kraków w 2011 - 2017 roku odnośnie do oferty turystycznej miasta (sortowanie według roku 2017) 244
8.2. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów w latach 2012 - 2017 249
Tabela 8.2.1. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów OGÓŁEM w latach 2012 – 2017 sortowanie wg 2017 249
Tabela 8.2.2. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów KRAJOWYCH w latach 2012 – 2017 sortowanie wg 2017 250
Tabela 8.2.3. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów ZAGRANICZNYCH w latach 2012 – 2017 sortowanie wg. 2017 251
8.3. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 252
Tabela 8.3.1. **Atmosfera – Genius loci** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 252
Tabela 8.3.2. **Życzliwość** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 253
Tabela 8.3.3. **Gościnność** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 254
Tabela 8.3.4. **Gastronomia** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 255
Tabela 8.3.5. **Dyskoteki, kluby** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 256
Tabela 8.3.6. **Baza noclegowa** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 257
Tabela 8.3.7. **Płatności kartą** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 258
Tabela 8.3.8. **Imprezy masowe** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 259
Tabela 8.3.9. **Wydarzenia kulturalno - muzyczne** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 260
Tabela 8.3.10. **Usługi przewodnickie** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 261
Tabela 8.3.11. **Oznakowanie** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 262
Tabela 8.3.12. **Bezpieczeństwo** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 263

Tabela 8.3.13. **Informacja turystyczna** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 264
Tabela 8.3.14. **Internet - dostęp** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 265
Tabela 8.3.15. **Transport lokalny** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 266
Tabela 8.3.16. **Dojazd – dostępność komunikacyjna** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 267
Tabela 8.3.17. **Czystość** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 268
Tabela 8.3.18. **Toalety** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 269
Tabela 8.3.19. **Średnia ogólna** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 270
Tabela 8.3.20. **Średnia RAZEM za lata 2011-2017** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 271

Rozdział 9. Ocena wysokości cen w stosunku do jakości usług 273

Tabela 9.1.1. Opinia odwiedzających Kraków w 2017 roku na temat wysokości cen w stosunku do jakości usług świadczonych w mieście (w %) 277
Tabela 9.1.2. Zintegrowany wskaźnik subiektywnych odczuć odwiedzających Kraków w 2017 r. na temat relacji cen do jakości usług świadczonych w mieście 278

Rozdział 10. Aktywność turystów w destynacji 279

Tabela 10.1.1. Ranking największych atrakcji miasta i okolic Krakowa wg osób odwiedzających miasto w 2017 roku na tle pozycji uśrednionej za ostatnie 10 lat. 279
Tabela 10.1.2. Ranking atrakcji turystycznych w Krakowie typu obiekt według osób odwiedzających miasto w roku 2017 (struktura procentowa wskazań ogółem, kraj, zagranica) 281
Tabela 10.1.3. Ranking atrakcji turystycznych w Krakowie typu obiekt według osób odwiedzających miasto w latach 2015 – 2017 (struktura procentowa wskazań ogółem, kraj, zagranica) 283
Tabela 10.1.4. Ranking zaglomerowanych atrakcji turystycznych w Krakowie typu miejsce według osób odwiedzających miasto w roku 2017 (struktura procentowa wskazań ogółem, kraj, zagranica) 286
Tabela 10.1.5. Ranking zaglomerowanych atrakcji turystycznych w Krakowie typu miejsce według osób odwiedzających miasto w latach 2015 – 2017 (struktura procentowa wskazań ogółem, kraj, zagranica) 287

Rozdział 11. Efekt lojalności turystów względem Krakowa 289

11.1. Częstotliwość wizyt w Krakowie osób odwiedzających 289
Tabela 11.1.1. Częstotliwość wizyt osób odwiedzających Kraków w latach 2011-2017 (w %) 290
11.2. Deklaracja ponownych odwiedzin Krakowa 291
Tabela 11.2.1. Deklaracja odwiedzających Kraków odnośnie do ponownej wizyty w mieście w latach 2011-2017 (w %) 292
11.3. Rekomendacja Krakowa znajomym 293

Tabela 11.3.1. Deklaracja odwiedzających Kraków w 2016 i 2017 roku odnośnie do rekomendacji miasta znajomym (w %) 295
Tabela 11.3.2. Wysokość wskaźnika NPS dla Krakowa w 2016 i 2017 roku 296

Wykaz tabel

Tabela 1.5.1. Liczebności próby dla różnych wariantów błędów szacunków (od 1% do 3%) oraz różnych poziomów ufności analizy (od 0,99 do 0,90) dla dwóch wielkości populacji 10 mln oraz 13 mln turystów przy szacowaniu frakcji f=0,5 13

Tabela 1.5.2. Liczebności próby dla różnych wariantów błędów szacunków (od 1% do 3%) oraz różnych poziomów ufności analizy (od 0,99 do 0,90) dla dwóch wielkości populacji 10 mln oraz 13 mln turystów przy szacowaniu frakcji f=0,2 15

Tabela 1.5.3. Zmiany liczby ankiet wymaganych do zmniejszenia błędów oszacowań w wariancie N=13 000 000 19

Tabela 2.1.1. Liczba korzystających z turystycznych obiektów noclegowych w Krakowie w latach 2014-2017 (turyści krajowi, zagraniczni i ogółem) 25

Tabela 2.1.2. Prognozy liczby udzielonych noclegów dla roku 2018 na podstawie danych 2014-2017 z różnymi wariantami danych za rok 2016 – bez imputacji, z imputacją, uśrednione 26

Tabela 2.1.3. Ruchome indeksy dynamiki 2016/15 oraz 2017/16 z uwzględnieniem danych za rok 2016 w wariantach bez imputacji, z imputacją oraz z uśrednieniem 29

Tabela 2.1.4. Udziały procentowe liczby korzystających z noclegów w latach 2015-2017 z uwzględnieniem danych za rok 2016 w wariantach bez imputacji, z imputacją oraz z uśrednieniem 30

Tabela 2.2.1. Liczba korzystających z noclegów w Krakowie turystów krajowych i zagranicznych w latach 2003–2017 w przekroju miesięcy – dane wyjściowe 35

Tabela 2.2.2. Liczba korzystających z noclegów w Krakowie turystów krajowych, zagranicznych i ogółem w latach 2003–2017 w przekroju miesięcy, kwartałów oraz lat 36

Tabela 2.3.1. Liczba korzystających z noclegów w Krakowie turystów krajowych, zagranicznych i ogółem w latach 2003–2017 40

Tabela 2.3.2. Zgodność parametrów liniowych funkcji trendu liczby turystów oszacowanych na podstawie danych oryginalnych, zaokrąglonych oraz wygładzonych 48

Tabela 2.4.1. Turyści korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów 56

Tabela 2.4.2. Indeksy dynamiki liczby korzystających z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 oraz relacje krajowego i zagranicznego ruchu turystycznego 57

Tabela 2.4.3. Kolumnowe i wierszowe udziały procentowe ruchu turystycznego 58

Tabela 2.4.4. Kolumnowe i wierszowe współczynniki strukturalne ruchu turystycznego w przekroju kwartalnym 59

Tabela 2.5.1. Liczba turystów nocujących w Krakowie w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2013-2017 wraz z danymi źródłowymi wyrażonymi z różną dokładnością 76

Tabela 2.5.2. Korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów –dane z pełną dokładnością oraz zaokrąglone 78

Tabela 2.5.3. Korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów – szeregi czasowe zaokrąglanych danych będące podstawą wyznaczania prognoz 88

Tabela 2.5.4. Prognozy i błędy prognoz liczby korzystających z obiektów noclegowych wg kwartałów roku 2017 96

Tabela 2.5.5. Prognozy i błędy prognoz ex ante liczby korzystających z obiektów noclegowych w roku 2017 97

Tabela 2.8.1. Wyniki delimitacji lat i miesięcy na 4 podokresy dla krajowego i zagranicznego ruchu turystycznego 110

Tabela 2.9.1. Kategoryzacja miesięcy na 4 podgrupy 115

Tabela 2.9.2. Kategoryzacja miesięcy na 3 grupy 116

Tabela 2.9.3. Kategoryzacja miesięcy na 2 grupy 117

Tabela 3.1.1. Szacunkowa liczba gości odwiedzających Kraków w latach 2013-2017 118

Tabela 3.2.1. Tabela 2. Szacunkowa liczba turystów w Krakowie w latach 2013-2017 119

Tabela 3.3.1. Szacunkowa liczba jednodniowych odwiedzających Kraków w latach 2013-2017 120

Tabela 4.1.1. Struktura procentowa przyjeżdżających do Krakowa z zagranicy – podział według wybranych państw w latach 2012-2017 121

Tabela 4.1.2. Kraje, z których przyjechali zagraniczni odwiedzający Kraków w 2017 roku 121

Tabela 4.2.2. Udział Polonii w przyjazdach do Krakowa w 2017 r. Ogółem 123

Tabela 4.2.3. Udział procentowy Polonii w przyjazdach do Krakowa w latach 2012 – 2017 124

Tabela 4.3.1. Województwa, z których przyjechali do Krakowa, krajowi odwiedzający w latach 2012 -2017 (w %) 125

Tabela 4.3.2. Województwa, z których przyjechali do Krakowa krajowi odwiedzający w 2017 roku (w %) 126

Tabela 4.5.1. A1-A4. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg zawodu w latach 2012-17 w przekroju narodowości (kraj-zagranica-ogółem) 131

Tabela 4.6.1. Struktura (w %) ogółem przyjazdów do Krakowa według wykształcenia w latach 2012-2017 142

Tabela 4.6.2. Struktura (w %) przyjazdów do Krakowa według wykształcenia w 2017 dla turystów krajowych i zagranicznych 142

Tabela 4.6.3. A1-A4. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg wykształcenia w latach 2012-17 w przekroju narodowości (kraj-zagranica-ogółem) 143

Tabela 4.7.1. Tabela 10. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych i zagranicznych do Krakowa według płci w latach 2012 - 2017. 153

Tabela 4.8.1. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających ogółem, krajowych i zagranicznych do Krakowa według wieku w latach 2012-2017 160

Tabela 4.9.1. Struktura procentowa ogółem przyjazdów odwiedzających krajowych i zagranicznych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2012- 2017 164

Tabela 4.9.2. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2012- 2017 165

Tabela 4.9.3. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2012- 2017 165

Tabela 4.9.4. Różnice pomiędzy wskaźnikami struktury wynikającymi z odpowiedzi turystów zagranicznych i turystów krajowych A4=A3-A2 odwiedzających Kraków według statusu materialnego respondenta w latach 2012- 2017dla 165

Tabela 5.1.1. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających miasto w 2017 roku (w %) dla odwiedzających ogółem, krajowych i zagranicznych 174

Tabela 5.1.2. Zaglomerowana struktura czasowa (w %) pobytu osób odwiedzających Kraków w roku 2017175

Tabela 5.1.3. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających miasto – uśredniona struktura ogółem dla lat 2008-2017 175

Tabela 5.1.4. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających miasto – uśredniona struktura dla lat 20012-2017 176

Tabela 5.2.1. Główne motywy przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto w 2017 roku (w %) 186

Tabela 5.2.2. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w 2016 i 2017 roku (w %) 187

Tabela 5.2.3. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto w 2016 roku (w %) 188

Tabela 5.2.4. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto w 2017 roku (w %) 189

Tabela 5.2.5. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w latach 2008 - 2017 (w %) 193

Tabela 5.2.6. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w latach 2008 - 2012 (w %) 194

Tabela 5.2.7. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w latach 2013 - 2017 (w %) **195**

Tabela 6.1.1. Środki transportu wykorzystywane w podróży do Krakowa w 2017 roku (w %) **199**

Tabela 6.4.2. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści ogółem) **208**

Tabela 6.4.3. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (ogółem) **209**

Tabela 6.4.4. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (ogółem) **209**

Tabela 6.4.5. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi) **211**

Tabela 6.4.6. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi) **211**

Tabela 6.4.7. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi) **211**

Tabela 6.4.8. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni) **213**

Tabela 6.4.9. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni) **213**

Tabela 7.1.2. Źródła informacji o Krakowie wykorzystywane przez odwiedzających przed przyjazdem do miasta w latach 2011-2017 (w %)* **224**

Tabela 7.2.2. Organizator podróży odwiedzających do Krakowa w latach 2011-2017 (w %) **227**

Tabela 7.3.1. Odsetek turystów (nocujących w mieście) wybierających poszczególne rodzaje zakwaterowania w Krakowie w 2017 roku (w %) **230**

Tabela 7.3.2. Baza noclegowa wykorzystywana przez odwiedzających podczas pobytu w Krakowie w latach 2011-2017 (w %) **232**

Tabela 7.3.3. Turyści nocujący w Krakowie w latach 2011-2017 w hotelach wg kategorii (w %) **234**

Tabela 7.4.2. Średnie kwoty wydatkowane przed przyjazdem odwiedzających do Krakowa na pobyt w mieście (bez kosztów dojazdu) w latach 2013-2017 według wybranych państw (w zł na osobę) **238**

Tabela 7.5.2. Średnia kwota wydatku turystycznego ponoszonego przez odwiedzających Kraków podczas pobytu w mieście w latach 2011-2017 według wybranych państw (w zł na osobę) **241**

Tabela 7.6.1. Szacunkowe wpływy Krakowa z tytułu przyjazdowego ruchu turystycznego w latach 2011-2017 (w zł) **242**

Tabela 8.1.1. Średnie oceny odwiedzających Kraków w 2011 - 2017 roku odnośnie do oferty turystycznej miasta (sortowanie według roku 2017) 244

Tabela 8.2.1. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów OGÓŁEM w latach 2012 – 2017 sortowanie wg 2017 249

Tabela 8.2.2. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów KRAJOWYCH w latach 2012 – 2017 sortowanie wg 2017 250

Tabela 8.2.3. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów ZAGRANICZNYCH w latach 2012 – 2017 sortowanie wg. 2017 251

Tabela 8.3.1. Atmosfera – Genius loci - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 252

Tabela 8.3.2. Życzliwość - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 253

Tabela 8.3.3. Gościnność - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 254

Tabela 8.3.4. Gastronomia - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 255

Tabela 8.3.5. Dyskoteki, kluby - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 256

Tabela 8.3.6. Baza noclegowa - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 257

Tabela 8.3.7. Płatności kartą - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 258

Tabela 8.3.8. Imprezy masowe - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 259

Tabela 8.3.9. Wydarzenia kulturalno - muzyczne - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 260

Tabela 8.3.10. Usługi przewodnickie - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 261

Tabela 8.3.11. Oznakowanie - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 262

Tabela 8.3.12. Bezpieczeństwo - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 263

Tabela 8.3.13. Informacja turystyczna - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 264

Tabela 8.3.14. Internet - dostęp - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 265

Tabela 8.3.15. Transport lokalny - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 266

Tabela 8.3.16. Dojazd – dostępność komunikacyjna - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 267

Tabela 8.3.17. Czystość - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 268

Tabela 8.3.18. Toalety - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 269

Tabela 8.3.19. Średnia ogólna - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 270

Tabela 8.3.20. Średnia RAZEM za lata 2011-2017 - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 271

Tabela 9.1.1. Opinia odwiedzających Kraków w 2017 roku na temat wysokości cen w stosunku do jakości usług świadczonych w mieście (w %) 277

Tabela 9.1.2. Zintegrowany wskaźnik subiektywnych odczuć odwiedzających Kraków w 2017 r. na temat relacji cen do jakości usług świadczonych w mieście 278

Tabela 10.1.1. Ranking największych atrakcji miasta i okolic Krakowa wg osób odwiedzających miasto w 2017 roku na tle pozycji uśrednionej za ostatnie 10 lat. 279

Tabela 10.1.2. Ranking atrakcji turystycznych w Krakowie typu obiekt według osób odwiedzających miasto w roku 2017 (struktura procentowa wskazań ogółem, kraj, zagranica) 281

Tabela 10.1.3. Ranking atrakcji turystycznych w Krakowie typu obiekt według osób odwiedzających miasto w latach 2015 – 2017 (struktura procentowa wskazań ogółem, kraj, zagranica) 283

Tabela 10.1.4. Ranking zaglomerowanych atrakcji turystycznych w Krakowie typu miejsce według osób odwiedzających miasto w roku 2017 (struktura procentowa wskazań ogółem, kraj, zagranica) 286

Tabela 10.1.5. Ranking zaglomerowanych atrakcji turystycznych w Krakowie typu miejsce według osób odwiedzających miasto w latach 2015 – 2017 (struktura procentowa wskazań ogółem, kraj, zagranica) 287

Tabela 11.1.1. Częstotliwość wizyt osób odwiedzających Kraków w latach 2011-2017 (w %) 290

Tabela 11.2.1. Deklaracja odwiedzających Kraków odnośnie do ponownej wizyty w mieście w latach 2011-2017 (w %) 292

Tabela 11.3.1. Deklaracja odwiedzających Kraków w 2016 i 2017 roku odnośnie do rekomendacji miasta znajomym (w %) 295

Tabela 11.3.2. Wysokość wskaźnika NPS dla Krakowa w 2016 i 2017 roku **296**

Spis rysunków

Rozdział 1. Metoda badań 8

1.1. Cel badań 8
1.2. Narzędzia analizy 9
1.3. Zasady ankietowania 10
1.4. Konstrukcja ankiety 11
1.5. Ustalanie wielkości próby 11
Rysunek 1.5.1. Zależności pomiędzy wielkością próby (n), poziomami ufności (u) oraz wielkościami błędów (e) **przy** szacowaniu **frakcji f=0,5** 14
Rysunek 1.5.2. Zależności pomiędzy wielkością próby (n), poziomami ufności (u) oraz wielkościami błędów (e) przy szacowaniu frakcji f=0,2 16
1.6. Operat losowania 19
1.7. Wzór ankiety 20

Rozdział 2. Ruch turystyczny w Krakowie w świetle danych ze sprawozdań KT-1 23

2.1. Porównywalność danych źródłowych ze sprawozdań KT-1 23
Rysunek 2.1.1. Liniowe funkcje trendu wyznaczone na podstawie liczby udzielonych noclegów w latach 2014-2017 z różnymi wariantami danych za rok 2016 – bez imputacji, z imputacją, uśrednione 27
2.2. Problem infotopii informacji 31
Rysunek 2.2.1. Infotopia danych charkteryzujących ruch turystyczny w Krakowie 37
2.3. Analiza danych rocznych 38
Rysunek 2.3.1. Korzystający z obiektów noclegowych w Krakowie w latach 2003–2017 turyści krajowi i zagraniczni oraz turyści ogółem 42
Rysunek 2.3.2. Liczba korzystających z obiektów noclegowych w Krakowie w latach 2003-2017 wraz z prognozami do roku 2020 43
Rysunek 2.3.3. Ruchome i stałe indeksy dynamiki liczby korzystających z obiektów noclegowych w Krakowie w latach 2003-2017 44
Rysunek 2.3.4. Udziały procentowe liczby korzystających z obiektów noclegowych w Krakowie w kolejnych latach 45
Rysunek 2.3.5. Udziały procentowe turystów krajowych i zagranicznych korzystających z obiektów noclegowych w Krakowie w latach 2003-2017 46
2.4. Analiza danych kwartalnych 52
Rysunek 2.4.1. Liczba turystów korzystajacych z obiektów noclegowych w Krakowe w latach 2003-2017 wg kwartałów 60
Rysunek 2.4.2. Liczba turystów krajowych i zagranicznych korzystających z obiektów noclegowych w Krakowie w latach 2003-2017 wg kwartałów 61
Rysunek 2.4.3. Korzystający z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 turyści krajowi i zagraniczni w przekroju lat i kwartałów 62
Rysunek 2.4.4. Absolutne i względe mierniki izróżnicowania ruchu turystyznego w kwartałach 63
Rysunek 2.4.5. Ruchome indeksy dynamiki liczby turystów **krajowych** wg kwartałów i lat 64

Rysunek 2.4.6. Ruchome indeksy dynamiki liczby turystów **zagranicznych** wg kwartałów i lat 65
Rysunek 2.4.7. Ruchome indeksy dynamiki liczby turystów **ogółem** wg kwartałów i lat 66
Rysunek 2.4.8. Stałe indeksy dynamiki liczby turystów **krajowych** wg kwartałów i lat 67
Rysunek 2.4.9. .Stałe indeksy dynamiki liczby turystów **zagranicznych** wg kwartałów i lat 68
Rysunek 2.4.10. Stałe indeksy dynamiki liczby turystów **ogółem** wg kwartałów i lat 69
Rysunek 2.4.11. Relacje krajowego, zagranicznego i ogólnego ruchu turystycznego 70
Rysunek 2.4.12. Udziały procentowe ruchu turystycznego (kwartały do roku) 71
Rysunek 2.4.13. Udziały procentowe ruchu turystycznego (lata do sumy lat) 72
Rysunek 2.4.14. Współczynniki sezonowości kwartalnej ruchu turystycznego 73
Rysunek 2.4.15. Współczynniki cykliczności kwartalnej ruchu turystycznego 74
2.5. Problem zaokrąglania danych 75
Rysunek 2.5.1. Turyści krajowi korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów 80
Rysunek 2.5.2. Turyści zagraniczni korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów 81
Rysunek 2.5.3. Turyści ogółem korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów 82
Rysunek 2.5.4. Korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów 83
Rysunek 2.5.5. Korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów (c.d) 84
Rysunek 2.5.6. Liniowe funkcje trendu dopasowane do liczby korzystających z obiektów noclegowych – turyści krajowi, I oraz II kwartały 90
Rysunek 2.5.7. Liniowe funkcje trendu dopasowane do liczby korzystających z obiektów noclegowych – turyści krajowi, III oraz IV kwartały 91
Rysunek 2.5.8. Liniowe funkcje trendu dopasowane do liczby korzystających z obiektów noclegowych – turyści zagraniczni, I oraz II kwartały 92
Rysunek 2.5.9. Liniowe funkcje trendu dopasowane do liczby korzystających z obiektów noclegowych – turyści zagraniczni, III oraz IV kwartały 93
Rysunek 2.5.10. Liniowe funkcje trendu dopasowane do liczby korzystających z obiektów noclegowych – turyści ogółem, I oraz II kwartały 94
Rysunek 2.5.11. Liniowe funkcje trendu dopasowane do liczby korzystających z obiektów noclegowych – turyści ogółem, III oraz IV kwartały 95
2.6. Analiza danych miesięcznych 97
Rysunek 2.6.1. Korzystający z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 turyści krajowi i zagraniczni w przekroju miesięcy 99
Rysunek 2.6.2. Korzystający z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 turyści krajowi i zagraniczni w przekroju lat i miesięcy 100
Rysunek 2.6.3. Korzystający z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 turyści ogółem w przekroju lat i miesięcy 101
2.7. Wykresy wielowymiarowe 102
Rysunek 2.7.1. Miesięczne profile (wielokąty i promienie) turystów ogółem korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 103
Rysunek 2.7.2. Miesięczne profile i twarze Chernoffa turystów ogółem korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 104
Rysunek 2.7.3. Miesięczne profile (wielokąty i promienie) turystów krajowych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 105
Rysunek 2.7.4. Miesięczne profile i twarze Chernoffa turystów krajowych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 106

Rysunek 2.7.5. Miesięczne profile (wielokąty i promienie) turystów zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 107
Rysunek 2.7.6. Miesięczne profile i twarze Chernoffa turystów zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 108
2.8. Periodyzacja lat i miesięcy 109
Rysunek 2.8.1. Periodyzacja lat i miesięcynna podstawie liczby korzystajacych z obiektów noclegowych ogółem 111
Rysunek 2.8.2. Periodyzacja lat i miesięcynna podstawie liczby korzystajacych z obiektów noclegowych turystów krajowych 112
Rysunek 2.8.3. Periodyzacja lat i miesięcynna podstawie liczby korzystajacych z obiektów noclegowych turystów zagranicznych 113
2.9. Koncepcja kalendarza turystycznego 114

Rozdział 3. Rozmiary ruchu turystycznego w Krakowie w latach 2013-2017 118

3.1. Szacunkowa liczba gości odwiedzających Kraków w latach 2013-2017 118
Rysunek 3.1.1. Szacunkowa liczba gości odwiedzających Kraków w latach 2011-2017 118
3.2. Szacunkowa liczba turystów w Krakowie w latach 2013-2017 119
Rysunek 3.2.1. Rysunek 1. Szacunkowa liczba turystów w Krakowie w latach 2011-2017 119
3.3. Szacunkowa liczba jednodniowych odwiedzających w Krakowie w latach 2013-2017 120
Rysunek 3.3.1. Szacunkowa liczba jednodniowych odwiedzających w Krakowie w latach 2011-2017 120

Rozdział 4. Charakterystyka osób przyjeżdżających do Krakowa 121

4.1. Struktura procentowa przyjeżdżających do Krakowa z zagranicy 121
4.2. Udział Polonii w przyjazdach do Krakowa w 2017 roku 123
Rysunek 4.2.1. Udziały Polonii w przyjazdach do Krakowa w latach 2008 – 2017 123
4.3. Struktura przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa z miejsca zamieszkania według województw w latach 2012 – 2017 125
Rysunek 4.3.1. Struktura strumienia przyjazdowego ruchu turystycznego z kraju do Krakowa z miejsca zamieszkania według województw w latach 2015 – 2017 127
Rysunek 4.3.2. Struktura przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa z miejsca zamieszkania według województw w roku – 2017 128
4.4. Struktura metryczkowa odwiedzających Kraków w latach 2012 – 2017 129
4.5. Status zawodowy 131
Rysunek 4.5.1. Rys.B1-B3. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg zawodu w roku 2017 w przekroju narodowości (kraj-zagranica-ogółem) 133
Rysunek 4.5.2. Rys C1. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg zawodu w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica-ogółem) 134
Rysunek 4.5.3. Rys C2. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg zawodu w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica-ogółem) 135
Rysunek 4.5.4. Rys C3. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg zawodu w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica-ogółem) 136
Rysunek 4.5.5. Rys D1-D3. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg zawodu w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica-ogółem) 137
Rysunek 4.5.6. Rys.E1-E3 Różnice pomiędzy wskaźnikami struktury procentowej odpowiedzi respondentów wg zawodu w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica) 138

Rysunek 4.5.7. Rys.E4 Różnice pomiędzy wskaźnikami struktury procentowej odpowiedzi respondentów wg zawodu w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica) 139
Rysunek 4.5.8. Rys.F1-F3 Wskaźniki struktury procentowej dla co najwyżej 3 najczęściej wskazywanych przez respondentów wg zawodu w przekroju narodowości. (kraj-zagranica) 140
Rysunek 4.5.9. Rys.F4 Wskaźniki struktury procentowej dla wszystkich 3 najczęściej wskazywanych przez respondentów wg zawodu w przekroju narodowości. (kraj-zagranica) w latach 2015-17 141
4.6. Poziom wykształcenia 142
Rysunek 4.6.1. Rys.B1-B3. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg wykształcenia w roku 2017 w przekroju narodowości (kraj-zagranica-ogółem) 144
Rysunek 4.6.2. Rys C1. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg wykształcenia w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (ogółem) 145
Rysunek 4.6.3. Rys C2. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg wykształcenia w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj) 146
Rysunek 4.6.4. Rys C3. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg wykształcenia w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (zagranica) 147
Rysunek 4.6.5. Rys D1-D3. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg wykształcenia w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica-ogółem) 148
Rysunek 4.6.6. Rys.E1-E3 Różnice pomiędzy wskaźnikami struktury procentowej odpowiedzi respondentów wg wykształcenia w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica) 149
Rysunek 4.6.7. Rys.E4 Różnice pomiędzy wskaźnikami struktury procentowej odpowiedzi respondentów wg wykształceia w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica) 150
Rysunek 4.6.8. Rys.F1-F3 Wskaźniki struktury procentowej dla co najwyżej 3 najczęściej wskazywanych przez respondentów wg wykształcenia w przekroju narodowości. (kraj-zagranica) 151
Rysunek 4.6.9. Rys.F4 Wskaźniki struktury procentowej dla wszystkich 3 najczęściej wskazywanych przez respondentów wg wykształcenia w przekroju narodowości. (kraj-zagranica) w latach 2015-17 152
4.7. Struktura procentowa przyjazdów do Krakowa według płci w 2017 r. 153
Rysunek 4.7.1. K-M=Różnica struktury płci odwiedzających Kraków w latach 2012 - 2017 153
Rysunek 4.7.2. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według płci w latach 2008 - 2017 154
Rysunek 4.7.3. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według płci w ostatnich pięciu latach kolejno 2013 – 2017 155
Rysunek 4.7.4. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według płci w agregatach dwuletnich w latach 2008 – 2017 155
Rysunek 4.7.5. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według płci w agregatach trzyletnich w latach 2009 – 2017 156
Rysunek 4.7.6. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według płci w agregatach pięcioletnich w latach 2008 – 2017 156
Rysunek 4.7.7. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według płci w agregacie dziesięcioletnim w latach 2009 – 2017 156
Rysunek 4.7.8. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według płci w poszczególnych latach 2008 - 2017 157
Rysunek 4.7.9. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według płci w ostatnich pięciu latach kolejno 2013 - 2017 158
Rysunek 4.7.10. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według płci w agregatach dwuletnich w latach 2008 – 2017 158
Rysunek 4.7.11. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według płci w agregatach trzyletnich w latach 2009 – 2017 159

Rysunek 4.7.12. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według płci w agregatach pięcioletnich w latach 2008 – 2017 159
Rysunek 4.7.13. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według płci w agregacie dziesięcioletnim w latach 2009 – 2017 159
4.8. Struktura wiekowa odwiedzających Kraków w 2017 roku 160
Rysunek 4.8.1. Struktura procentowa ogółem przyjazdów odwiedzających do Krakowa według wieku w roku 2017 161
Rysunek 4.8.2. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według wieku w roku 2017 161
Rysunek 4.8.3. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według wieku w roku 2017 162
4.9. Status materialny respondenta 164
Rysunek 4.9.1. Struktura procentowa ogółem przyjazdów odwiedzających do Krakowa według statusu materialnego respondenta w roku 2017 166
Rysunek 4.9.2. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w roku 2017 166
Rysunek 4.9.3. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w roku 2016 166
Rysunek 4.9.4. Struktura procentowa przyjazdów ogółem odwiedzających do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017 167
Rysunek 4.9.5. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017 168
Rysunek 4.9.6. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017 169
Rysunek 4.9.7. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych i zagranicznych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017 170
Rysunek 4.9.8. Struktura różnic procentowych przyjazdów odwiedzających zagranicznych do krajowych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017 171
Rysunek 4.9.9. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych i krajowych do Krakowa dla trzech głównych udziałowców według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017 172
Rysunek 4.9.10. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych i krajowych do Krakowa dla trzech głównych udziałowców według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017 173

Rozdział 5. Analiza informacji dotyczących pobytu odwiedzających w Krakowie 174

5.1. Długość pobytu w mieście 174
Rysunek 5.1.1. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających miasto w 2017 roku (struktura procentowa w grupach zaglomerowanych) 177
Rysunek 5.1.2. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających ogółem miasto w latach 2015 - 2017 (struktura procentowa w grupach zaglomerowanych) 178
Rysunek 5.1.3. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających krajowych w latach 2015 - 2017 (struktura procentowa w grupach zaglomerowanych) 179
Rysunek 5.1.4. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających zagranicznych w latach 2015 - 2017 (struktura procentowa w grupach zaglomerowanych) 180
Rysunek 5.1.5. Struktura różnic procentowych przyjazdów odwiedzających zagranicznych do krajowych do Krakowa według deklaracji czasu pobytu respondenta w latach 2015 - 2017 181

Rysunek 5.1.6. Struktura różnic procentowych przyjazdów odwiedzających zagranicznych do krajowych do Krakowa według deklaracji czasu pobytu respondenta w latach 2015 - 2017 182
Rysunek 5.1.7. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych i krajowych do Krakowa dla trzech głównych udziałowców według deklaracji czasu pobytu respondenta w latach 2015 - 2017 183
Rysunek 5.1.8. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych i krajowych do Krakowa dla trzech głównych udziałowców według deklaracji czasu pobytu respondenta w latach 2015 - 2017 184
5.2. Cele wizyty w stolicy Małopolski 185
Rysunek 5.2.1. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w 2016 i 2017 roku (w %) 190
Rysunek 5.2.2. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto w 2016 roku (w %) 191
Rysunek 5.2.3. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto w 2017 roku (w %) 192
Rysunek 5.2.4. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w latach 2008 - 2017 (w %) 196
Rysunek 5.2.5. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w latach 2008 - 2012 (w %) 197
Rysunek 5.2.6. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w latach 2013 - 2017 (w %) 198

Rozdział 6. Struktura wykorzystanych przez turystów środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku oraz latach 2013 – 2017 199

6.1. Środek transportu wykorzystywany w podróży do Krakowa w 2017 r. 199
Rysunek 6.1.1. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku (turyści ogółem) 200
Rysunek 6.1.2. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych w trakcie przyjazdudo Krakowa w 2016 i 2017 roku (turyści ogółem) 201
6.2. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych przez turystów krajowych w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku 201
Rysunek 6.2.1. **Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych w trakcie przyjazdudo Krakowa w 2017 roku (turyści krajowi)** 202
Rysunek 6.2.2. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2016 i 2017 roku (turyści krajowi) 203
6.3. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych przez turystów zagranicznych w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku 203
Rysunek 6.3.1. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku (turyści zagraniczni) 204
Rysunek 6.3.2. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2016 i 2017 roku (turyści zagraniczni) 205
6.4. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych przez turystów w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2013 - 2017 206
Rysunek 6.4.1. Struktura wykorzystanych środków transportu przez odwiedzających Kraków w latach 2003-2017 (turyści ogółem) 208
Rysunek 6.4.2. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi) 210

Rysunek 6.4.3. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni) 212
Rysunek 6.4.4. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści ogółem) 214
Rysunek 6.4.5. Struktura wykorzystanych wyszczególnionych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści ogółem) 215
Rysunek 6.4.6. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi) 216
Rysunek 6.4.7. Struktura wykorzystanych wyszczególnionych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi) 217
Rysunek 6.4.8. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni) 218
Rysunek 6.4.9. Struktura wykorzystanych wyszczególnionych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni) 219
Rysunek 6.4.10. Struktura wykorzystanych środków transportu lotniczego w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści ogółem) 220
Rysunek 6.4.11. Struktura wykorzystanych środków transportu lotniczego w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi) 221
Rysunek 6.4.12. Struktura wykorzystanych środków transportu lotniczego w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni) 222

Rozdział 7. Zachowania turystyczne odwiedzających Kraków 223

7.1. Wykorzystywane źródła informacji o mieście w 2017 r. 223
Rysunek 7.1.1. Źródła informacji o Krakowie wykorzystywane przez odwiedzających przed przyjazdem do miasta w 2017 roku (w %)* 223
7.2. Organizator przyjazdu do miasta 226
Rysunek 7.2.1. Organizator podróży odwiedzających do Krakowa w 2017 roku (w %) 226
7.3. Miejsce noclegu odwiedzających Kraków 230
Rysunek 7.3.1. Struktura procentowa turystów nocujących w Krakowie w 2017 roku w hotelach wg kategorii 231
7.4. Wydatki gości odwiedzających stolicę Małopolski 236
Rysunek 7.4.1. Rysunek 48. Średnie kwoty wydatkowane przed przyjazdem odwiedzających do Krakowa na pobyt w mieście (bez kosztów dojazdu) w latach 2013-2017 (w zł na osobę) 236
Rysunek 7.4.2. Średnie kwoty wydatkowane przed przyjazdem odwiedzających zagranicznych do Krakowa na pobyt w mieście (bez kosztów dojazdu) w 2017 roku według wybranych państw (w zł na osobę) 237
7.5. Średnie kwoty wydatkowane podczas pobytu w Krakowie 239
Rysunek 7.5.1. Średnie kwoty wydatkowane przez gości odwiedzających Kraków podczas pobytu w mieście w latach 2011-2017 (w zł na osobę) 239
Rysunek 7.5.2. Średnia kwota wydatku turystycznego ponoszonego przez odwiedzających zagranicznych podczas pobytu w Krakowie w 2017 roku według wybranych państw (w zł na osobę) 240
7.6. Szacunkowe wpływy Krakowa z turystyki 242

Rozdział 8. Usługi turystyczne Krakowa w opinii odwiedzających miasto 243

8.1. Średnie oceny odwiedzających Kraków w 2011 - 2017 roku odnośnie do oferty turystycznej miasta (sortowanie według wyników z roku 2017) 244

8.2. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów w latach 2012 - 2017 249
8.3. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 252

Rozdział 9. Ocena wysokości cen w stosunku do jakości usług 273

Rozdział 10. Aktywność turystów w destynacji 279

Rozdział 11. Efekt lojalności turystów względem Krakowa 289

11.1. Częstotliwość wizyt w Krakowie osób odwiedzających 289
Rysunek 11.1.1. Częstotliwość wizyt osób odwiedzających Kraków w 2017 roku (w %) 289
11.2. Deklaracja ponownych odwiedzin Krakowa 291
Rysunek 11.2.1. Deklaracja odwiedzających Kraków odnośnie do ponownej wizyty w mieście w 2017 roku (w %) 291
11.3. Rekomendacja Krakowa znajomym 293
Rysunek 11.3.1. Skłonność odwiedzających Kraków w 2017 r. do polecenia miasta znajomym (w skali od 0 do 10, w % odpowiedzi) 293
Rysunek 11.3.2. Skłonność krajowych odwiedzających Kraków w 2017 r. do polecenia miasta znajomym (w skali od 0 do 10, w % odpowiedzi) 294
Rysunek 11.3.3. Skłonność zagranicznych odwiedzających Kraków w 2017 r. do polecenia miasta znajomym (w skali od 0 do 10, w % odpowiedzi) 294
Rysunek 11.3.4. Wysokość wskaźnika NPS dla Krakowa w 2017 r. 296

Wykaz rysunków

Rysunek 1.5.1. Zależności pomiędzy wielkością próby (n), poziomami ufności (u) oraz wielkościami błędów (e) przy szacowaniu frakcji f=0,5 14

Rysunek 1.5.2. Zależności pomiędzy wielkością próby (n), poziomami ufności (u) oraz wielkościami błędów (e) przy szacowaniu frakcji f=0,2 16

Rysunek 2.1.1. Liniowe funkcje trendu wyznaczone na podstawie liczby udzielonych noclegów w latach 2014-2017 z różnymi wariantami danych za rok 2016 – bez imputacji, z imputacją, uśrednione 27

Rysunek 2.2.1. Infotopia danych charkteryzujących ruch turystyczny w Krakowie 37

Rysunek 2.3.1. Korzystający z obiektów noclegowych w Krakowie w latach 2003–2017 turyści krajowi i zagraniczni oraz turyści ogółem 42

Rysunek 2.3.2. Liczba korzystających z obiektów noclegowych w Krakowie w latach 2003-2017 wraz z prognozami do roku 2020 43

Rysunek 2.3.3. Ruchome i stałe indeksy dynamiki liczby korzystających z obiektów noclegowych w Krakowie w latach 2003-2017 44

Rysunek 2.3.4. Udziały procentowe liczby korzystających z obiektów noclegowych w Krakowie w kolejnych latach 45

Rysunek 2.3.5. Udziały procentowe turystów krajowych i zagranicznych korzystających z obiektów noclegowych w Krakowie w latach 2003-2017 46

Rysunek 2.4.1. Liczba turystów korzystajacych z obiektów noclegowych w Krakowe w latach 2003-2017 wg kwartałów 60

Rysunek 2.4.2. Liczba turystów krajowych i zagranicznych korzystających z obiektów noclegowych w Krakowie w latach 2003-2017 wg kwartałów 61

Rysunek 2.4.3. Korzystający z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 turyści krajowi i zagraniczni w przekroju lat i kwartałów 62

Rysunek 2.4.4. Absolutne i wzgłęde mierniki izróżnicowania ruchu turystyznego w kwartałach 63

Rysunek 2.4.5. Ruchome indeksy dynamiki liczby turystów krajowych wg kwartałów i lat 64

Rysunek 2.4.6. Ruchome indeksy dynamiki liczby turystów zagranicznych wg kwartałów i lat 65

Rysunek 2.4.7. Ruchome indeksy dynamiki liczby turystów ogólem wg kwartałów i lat 66

Rysunek 2.4.8. Stałe indeksy dynamiki liczby turystów krajowych wg kwartałów i lat 67

Rysunek 2.4.9. .Stałe indeksy dynamiki liczby turystów zagranicznych wg kwartałów i lat 68

Rysunek 2.4.10. Stałe indeksy dynamiki liczby turystów ogółem wg kwartałów i lat 69

Rysunek 2.4.11. Relacje krajowego, zagranicznego i ogólnego ruchu turystycznego 70

Rysunek 2.4.12. Udziały procentowe ruchu turystycznego (kwartały do roku) 71

Rysunek 2.4.13. Udziały procentowe ruchu turystycznego (lata do sumy lat) 72

Rysunek 2.4.14. Współczynniki sezonowości kwartalnej ruchu turystycznego 73

Rysunek 2.4.15. Współczynniki cykliczności kwartalnej ruchu turystycznego 74

Rysunek 2.5.1. Turyści krajowi korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów 80

Rysunek 2.5.2. Turyści zagraniczni korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów 81

Rysunek 2.5.3. Turyści ogółem korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów 82

Rysunek 2.5.4. Korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów 83

Rysunek 2.5.5. Korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów (c.d) 84

Rysunek 2.5.6. Liniowe funkcje trendu dopasowane do liczby korzystających z obiektów noclegowych – turyści krajowi, I oraz II kwartały 90

Rysunek 2.5.7. Liniowe funkcje trendu dopasowane do liczby korzystających z obiektów noclegowych – turyści krajowi, III oraz IV kwartały 91

Rysunek 2.5.8. Liniowe funkcje trendu dopasowane do liczby korzystających z obiektów noclegowych – turyści zagraniczni, I oraz II kwartały 92

Rysunek 2.5.9. Liniowe funkcje trendu dopasowane do liczby korzystających z obiektów noclegowych – turyści zagraniczni, III oraz IV kwartały 93

Rysunek 2.5.10. Liniowe funkcje trendu dopasowane do liczby korzystających z obiektów noclegowych – turyści ogółem, I oraz II kwartały 94

Rysunek 2.5.11. Liniowe funkcje trendu dopasowane do liczby korzystających z obiektów noclegowych – turyści ogółem, III oraz IV kwartały 95

Rysunek 2.6.1. Korzystający z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 turyści krajowi i zagraniczni w przekroju miesięcy 99

Rysunek 2.6.2. Korzystający z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 turyści krajowi i zagraniczni w przekroju lat i miesięcy 100

Rysunek 2.6.3. Korzystający z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 turyści ogółem w przekroju lat i miesięcy 101

Rysunek 2.7.1. Miesięczne profile (wielokąty i promienie) turystów ogółem korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 103

Rysunek 2.7.2. Miesięczne profile i twarze Chernoffa turystów ogółem korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 104

Rysunek 2.7.3. Miesięczne profile (wielokąty i promienie) turystów krajowych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 105

Rysunek 2.7.4. Miesięczne profile i twarze Chernoffa turystów krajowych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 106

Rysunek 2.7.5. Miesięczne profile (wielokąty i promienie) turystów zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 107

Rysunek 2.7.6. Miesięczne profile i twarze Chernoffa turystów zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 108

Rysunek 2.8.1. Periodyzacja lat i miesięcynna podstawie liczby korzystajacych z obiektów noclegowych ogółem 111

Rysunek 2.8.2. Periodyzacja lat i miesięcynna podstawie liczby korzystajacych z obiektów noclegowych turystów krajowych 112

Rysunek 2.8.3. Periodyzacja lat i miesięcynna podstawie liczby korzystajacych z obiektów noclegowych turystów zagranicznych 113

Rysunek 3.1.1. Szacunkowa liczba gości odwiedzających Kraków w latach 2011-2017 118

Rysunek 3.2.1. Rysunek 1. Szacunkowa liczba turystów w Krakowie w latach 2011-2017 119

Rysunek 3.3.1. Szacunkowa liczba jednodniowych odwiedzających w Krakowie w latach 2011-2017 120

Rysunek 4.2.1. Udziały Polonii w przyjazdach do Krakowa w latach 2008 – 2017 123

Rysunek 4.3.1. Struktura strumienia przyjazdowego ruchu turystycznego z kraju do Krakowa z miejsca zamieszkania według województw w latach 2015 – 2017 127

Rysunek 4.3.2. Struktura przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa z miejsca zamieszkania według województw w roku – 2017 128

Rysunek 4.5.1. Rys.B1-B3. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg zawodu w roku 2017 w przekroju narodowości (kraj-zagranica-ogółem) 133

Rysunek 4.5.2. Rys C1. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg zawodu w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica-ogółem) 134

Rysunek 4.5.3. Rys C2. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg zawodu w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica-ogółem) 135

Rysunek 4.5.4. Rys C3. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg zawodu w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica-ogółem) 136

Rysunek 4.5.5. Rys D1-D3. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg zawodu w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica-ogółem) 137

Rysunek 4.5.6. Rys.E1-E3 Różnice pomiędzy wskaźnikami struktury procentowej odpowiedzi respondentów wg zawodu w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica) 138

Rysunek 4.5.7. Rys.E4 Różnice pomiędzy wskaźnikami struktury procentowej odpowiedzi respondentów wg zawodu w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica) 139

Rysunek 4.5.8. Rys.F1-F3 Wskaźniki struktury procentowej dla co najwyżej 3 najczęściej wskazywanych przez respondentów wg zawodu w przekroju narodowości. (kraj-zagranica) 140

Rysunek 4.5.9. Rys.F4 Wskaźniki struktury procentowej dla wszystkich 3 najczęściej wskazywanych przez respondentów wg zawodu w przekroju narodowości. (kraj-zagranica) w latach 2015-17 141

Rysunek 4.6.1. Rys.B1-B3. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg wykształcenia w roku 2017 w przekroju narodowości (kraj-zagranica-ogółem) 144

Rysunek 4.6.2. Rys C1. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg wykształcenia w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (ogółem) 145

Rysunek 4.6.3. Rys C2. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg wykształcenia w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj) 146

Rysunek 4.6.4. Rys C3. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg wykształcenia w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (zagranica) 147

Rysunek 4.6.5. Rys D1-D3. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg wykształcenia w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica-ogółem) 148

Rysunek 4.6.6. Rys.E1-E3 Różnice pomiędzy wskaźnikami struktury procentowej odpowiedzi respondentów wg wykształcenia w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica) 149

Rysunek 4.6.7. Rys.E4 Różnice pomiędzy wskaźnikami struktury procentowej odpowiedzi respondentów wg wykształceia w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica) 150

Rysunek 4.6.8. Rys.F1-F3 Wskaźniki struktury procentowej dla co najwyżej 3 najczęściej wskazywanych przez respondentów wg wykształcenia w przekroju narodowości. (kraj-zagranica) 151

Rysunek 4.6.9. Rys.F4 Wskaźniki struktury procentowej dla wszystkich 3 najczęściej wskazywanych przez respondentów wg wykształcenia w przekroju narodowości. (kraj-zagranica) w latach 2015-17 152

Rysunek 4.7.1. K-M=Różnica struktury płci odwiedzających Kraków w latach 2012 - 2017 153

Rysunek 4.7.2. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według płci w latach 2008 - 2017 154

Rysunek 4.7.3. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według płci w ostatnich pięciu latach kolejno 2013 – 2017 155

Rysunek 4.7.4. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według płci w agregatach dwuletnich w latach 2008 – 2017 155

Rysunek 4.7.5. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według płci w agregatach trzyletnich w latach 2009 – 2017 156

Rysunek 4.7.6. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według płci w agregatach pięcioletnich w latach 2008 – 2017 156

Rysunek 4.7.7. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według płci w agregacie dziesięcioletnim w latach 2009 – 2017 156

Rysunek 4.7.8. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według płci w poszczególnych latach 2008 - 2017 157

Rysunek 4.7.9. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według płci w ostatnich pięciu latach kolejno 2013 - 2017 158

Rysunek 4.7.10. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według płci w agregatach dwuletnich w latach 2008 – 2017 158

Rysunek 4.7.11. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według płci w agregatach trzyletnich w latach 2009 – 2017 159

Rysunek 4.7.12. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według płci w agregatach pięcioletnich w latach 2008 – 2017 159

Rysunek 4.7.13. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według płci w agregacie dziesięcioletnim w latach 2009 – 2017 159

Rysunek 4.8.1. Struktura procentowa ogółem przyjazdów odwiedzających do Krakowa według wieku w roku 2017 161

Rysunek 4.8.2. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według wieku w roku 2017 161

Rysunek 4.8.3. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według wieku w roku 2017 162

Rysunek 4.9.1. Struktura procentowa ogółem przyjazdów odwiedzających do Krakowa według statusu materialnego respondenta w roku 2017 166

Rysunek 4.9.2. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w roku 2017 166

Rysunek 4.9.3. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w roku 2016 166

Rysunek 4.9.4. Struktura procentowa przyjazdów ogółem odwiedzających do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017 167

Rysunek 4.9.5. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017 168

Rysunek 4.9.6. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017 169

Rysunek 4.9.7. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych i zagranicznych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017 170

Rysunek 4.9.8. Struktura różnic procentowych przyjazdów odwiedzających zagranicznych do krajowych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017 171

Rysunek 4.9.9. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych i krajowych do Krakowa dla trzech głównych udziałowców według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017 172

Rysunek 4.9.10. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych i krajowych do Krakowa dla trzech głównych udziałowców według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017 173

Rysunek 5.1.1. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających miasto w 2017 roku (struktura procentowa w grupach zaglomerowanych) 177

Rysunek 5.1.2. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających ogółem miasto w latach 2015 - 2017 (struktura procentowa w grupach zaglomerowanych) 178

Rysunek 5.1.3. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających krajowych w latach 2015 - 2017 (struktura procentowa w grupach zaglomerowanych) 179

Rysunek 5.1.4. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających zagranicznych w latach 2015 - 2017 (struktura procentowa w grupach zaglomerowanych) 180

Rysunek 5.1.5. Struktura różnic procentowych przyjazdów odwiedzających zagranicznych do krajowych do Krakowa według deklaracji czasu pobytu respondenta w latach 2015 - 2017 181

Rysunek 5.1.6. Struktura różnic procentowych przyjazdów odwiedzających zagranicznych do krajowych do Krakowa według deklaracji czasu pobytu respondenta w latach 2015 - 2017 182

Rysunek 5.1.7. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych i krajowych do Krakowa dla trzech głównych udziałowców według deklaracji czasu pobytu respondenta w latach 2015 - 2017 183

Rysunek 5.1.8. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych i krajowych do Krakowa dla trzech głównych udziałowców według deklaracji czasu pobytu respondenta w latach 2015 - 2017 184

Rysunek 5.2.1. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w 2016 i 2017 roku (w %) 190

Rysunek 5.2.2. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto w 2016 roku (w %) 191

Rysunek 5.2.3. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto w 2017 roku (w %) 192

Rysunek 5.2.4. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w latach 2008 - 2017 (w %) 196

Rysunek 5.2.5. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w latach 2008 - 2012 (w %) 197

Rysunek 5.2.6. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w latach 2013 - 2017 (w %) 198

Rysunek 6.1.1. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku (turyści ogółem) 200

Rysunek 6.1.2. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych w trakcie przyjazdudo Krakowa w 2016 i 2017 roku (turyści ogółem) 201

Rysunek 6.2.1. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych w trakcie przyjazdudo Krakowa w 2017 roku (turyści krajowi) 202

Rysunek 6.2.2. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2016 i 2017 roku (turyści krajowi) 203

Rysunek 6.3.1. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku (turyści zagraniczni) 204

Rysunek 6.3.2. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2016 i 2017 roku (turyści zagraniczni) 205

Rysunek 6.4.1. Struktura wykorzystanych środków transportu przez odwiedzających Kraków w latach 2003-2017 (turyści ogółem) 208

Rysunek 6.4.2. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi) 210

Rysunek 6.4.3. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni) 212

Rysunek 6.4.4. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści ogółem) 214

Rysunek 6.4.5. Struktura wykorzystanych wyszczególnionych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści ogółem) 215

Rysunek 6.4.6. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi) 216

Rysunek 6.4.7. Struktura wykorzystanych wyszczególnionych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi) 217

Rysunek 6.4.8. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni) 218

Rysunek 6.4.9. Struktura wykorzystanych wyszczególnionych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni) 219

Rysunek 6.4.10. Struktura wykorzystanych środków transportu lotniczego w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści ogółem) 220

Rysunek 6.4.11. Struktura wykorzystanych środków transportu lotniczego w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi) 221

Rysunek 6.4.12. Struktura wykorzystanych środków transportu lotniczego w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni) 222

Rysunek 7.1.1. Źródła informacji o Krakowie wykorzystywane przez odwiedzających przed przyjazdem do miasta w 2017 roku (w %)* 223

Rysunek 7.2.1. Organizator podróży odwiedzających do Krakowa w 2017 roku (w %) 226

Rysunek 7.3.1. Struktura procentowa turystów nocujących w Krakowie w 2017 roku w hotelach wg kategorii 231

Rysunek 7.4.1. Rysunek 48. Średnie kwoty wydatkowane przed przyjazdem odwiedzających do Krakowa na pobyt w mieście (bez kosztów dojazdu) w latach 2013-2017 (w zł na osobę) 236

Rysunek 7.4.2. Średnie kwoty wydatkowane przed przyjazdem odwiedzających zagranicznych do Krakowa na pobyt w mieście (bez kosztów dojazdu) w 2017 roku według wybranych państw (w zł na osobę) 237

Rysunek 7.5.1. Średnie kwoty wydatkowane przez gości odwiedzających Kraków podczas pobytu w mieście w latach 2011-2017 (w zł na osobę) 239

Rysunek 7.5.2. Średnia kwota wydatku turystycznego ponoszonego przez odwiedzających zagranicznych podczas pobytu w Krakowie w 2017 roku według wybranych państw (w zł na osobę) 240

Rysunek 11.1.1. Częstotliwość wizyt osób odwiedzających Kraków w 2017 roku (w %) 289

Rysunek 11.2.1. Deklaracja odwiedzających Kraków odnośnie do ponownej wizyty w mieście w 2017 roku (w %) 291

Rysunek 11.3.1. Skłonność odwiedzających Kraków w 2017 r. do polecenia miasta znajomym (w skali od 0 do 10, w % odpowiedzi) 293

Rysunek 11.3.2. Skłonność krajowych odwiedzających Kraków w 2017 r. do polecenia miasta znajomym (w skali od 0 do 10, w % odpowiedzi) 294

Rysunek 11.3.3. Skłonność zagranicznych odwiedzających Kraków w 2017 r. do polecenia miasta znajomym (w skali od 0 do 10, w % odpowiedzi) 294

Rysunek 11.3.4. Wysokość wskaźnika NPS dla Krakowa w 2017 r. 296

Pełny spis treści

Rozdział 1. Metoda badań 8

1.1. Cel badań 8

1.2. Narzędzia analizy 9

1.3. Zasady ankietowania 10

1.4. Konstrukcja ankiety 11

1.5. Ustalanie wielkości próby 11

Tabela 1.5.1. Liczebności próby dla różnych wariantów błędów szacunków (od 1% do 3%) oraz różnych poziomów ufności analizy (od 0,99 do 0,90) dla dwóch wielkości populacji 10 mln oraz 13 mln turystów przy szacowaniu frakcji f=0,5 13

Rysunek 1.5.1. Zależności pomiędzy wielkością próby (n), poziomami ufności (u) oraz wielkościami błędów (e) **przy** szacowaniu **frakcji f=0,5** 14

Tabela 1.5.2. Liczebności próby dla różnych wariantów błędów szacunków (od 1% do 3%) oraz różnych poziomów ufności analizy (od 0,99 do 0,90) dla dwóch wielkości populacji 10 mln oraz 13 mln turystów **przy szacowaniu frakcji f=0,2** 15

Rysunek 1.5.2. Zależności pomiędzy wielkością próby (n), poziomami ufności (u) oraz wielkościami błędów (e) przy szacowaniu frakcji f=0,2 16

Tabela 1.5.3. Zmiany liczby ankiet wymaganych do zmniejszenia błędów oszacowań w wariancie N=13 000 000 19

1.6. Operat losowania 19

1.7. Wzór ankiety 20

Rozdział 2. Ruch turystyczny w Krakowie w świetle danych ze sprawozdań KT-1 23

2.1. Porównywalność danych źródłowych ze sprawozdań KT-1 23

Tabela 2.1.1. Liczba korzystających z turystycznych obiektów noclegowych w Krakowie w latach 2014-2017 (turyści krajowi, zagraniczni i ogółem) 25

Tabela 2.1.2. Prognozy liczby udzielonych noclegów dla roku 2018 na podstawie danych 2014-2017 z różnymi wariantami danych za rok 2016 – bez imputacji, z imputacją, uśrednione 26

Rysunek 2.1.1. Liniowe funkcje trendu wyznaczone na podstawie liczby udzielonych noclegów w latach 2014-2017 z różnymi wariantami danych za rok 2016 – bez imputacji, z imputacją, uśrednione 27

Tabela 2.1.3. Ruchome indeksy dynamiki 2016/15 oraz 2017/16 z uwzględnieniem danych za rok 2016 w wariantach bez imputacji, z imputacją oraz z uśrednieniem 29

Tabela 2.1.4. Udziały procentowe liczby korzystających z noclegów w latach 2015-2017 z uwzględnieniem danych za rok 2016 w wariantach bez imputacji, z imputacją oraz z uśrednieniem 30

2.2. Problem infotopii informacji 31

Tabela 2.2.1. Liczba korzystających z noclegów w Krakowie turystów krajowych i zagranicznych w latach 2003–2017 w przekroju miesięcy – dane wyjściowe 35

Tabela 2.2.2. Liczba korzystających z noclegów w Krakowie turystów krajowych, zagranicznych i ogółem w latach 2003–2017 w przekroju miesięcy, kwartałów oraz lat 36

Rysunek 2.2.1. Infotopia danych charkteryzujących ruch turystyczny w Krakowie 37

2.3. Analiza danych rocznych 38
Tabela 2.3.1. Liczba korzystających z noclegów w Krakowie turystów krajowych, zagranicznych i ogółem w latach 2003–2017 40
Rysunek 2.3.1. Korzystający z obiektów noclegowych w Krakowie w latach 2003–2017 turyści krajowi i zagraniczni oraz turyści ogółem 42
Rysunek 2.3.2. Liczba korzystających z obiektów noclegowych w Krakowie w latach 2003-2017 wraz z prognozami do roku 2020 43
Rysunek 2.3.3. Ruchome i stałe indeksy dynamiki liczby korzystających z obiektów noclegowych w Krakowie w latach 2003-2017 44
Rysunek 2.3.4. Udziały procentowe liczby korzystających z obiektów noclegowych w Krakowie w kolejnych latach 45
Rysunek 2.3.5. Udziały procentowe turystów krajowych i zagranicznych korzystających z obiektów noclegowych w Krakowie w latach 2003-2017 46
Tabela 2.3.2. Zgodność parametrów liniowych funkcji trendu liczby turystów oszacowanych na podstawie danych oryginalnych, zaokrąglonych oraz wygładzonych 48

2.4. Analiza danych kwartalnych 52
Tabela 2.4.1. Turyści korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów 56
Tabela 2.4.2. Indeksy dynamiki liczby korzystających z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 oraz relacje krajowego i zagranicznego ruchu turystycznego 57
Tabela 2.4.3. Kolumnowe i wierszowe udziały procentowe ruchu turystycznego 58
Tabela 2.4.4. Kolumnowe i wierszowe współczynniki strukturalne ruchu turystycznego w przekroju kwartalnym 59
Rysunek 2.4.1. Liczba turystów korzystajacych z obiektów noclegowych w Krakowe w latach 2003-2017 wg kwartałów 60
Rysunek 2.4.2. Liczba turystów krajowych i zagranicznych korzystających z obiektów noclegowych w Krakowie w latach 2003-2017 wg kwartałów 61
Rysunek 2.4.3. Korzystający z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 turyści krajowi i zagraniczni w przekroju lat i kwartałów 62
Rysunek 2.4.4. Absolutne i względe mierniki izróżnicowania ruchu turystyznego w kwartałach 63
Rysunek 2.4.5. Ruchome indeksy dynamiki liczby turystów **krajowych** wg kwartałów i lat 64
Rysunek 2.4.6. Ruchome indeksy dynamiki liczby turystów **zagranicznych** wg kwartałów i lat 65
Rysunek 2.4.7. Ruchome indeksy dynamiki liczby turystów **ogólem** wg kwartałów i lat 66
Rysunek 2.4.8. Stałe indeksy dynamiki liczby turystów **krajowych** wg kwartałów i lat 67
Rysunek 2.4.9. .Stałe indeksy dynamiki liczby turystów **zagranicznych** wg kwartałów i lat 68
Rysunek 2.4.10. Stałe indeksy dynamiki liczby turystów **ogółem** wg kwartałów i lat 69
Rysunek 2.4.11. Relacje krajowego, zagranicznego i ogólnego ruchu turystycznego 70
Rysunek 2.4.12. Udziały procentowe ruchu turystycznego (kwartały do roku) 71
Rysunek 2.4.13. Udziały procentowe ruchu turystycznego (lata do sumy lat) 72
Rysunek 2.4.14. Współczynniki sezonowości kwartalnej ruchu turystycznego 73
Rysunek 2.4.15. Współczynniki cykliczności kwartalnej ruchu turystycznego 74

2.5. Problem zaokrąglania danych 75
Tabela 2.5.1. Liczba turystów nocujących w Krakowie w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2013-2017 wraz z danymi źródłowymi wyrażonymi z różną dokładnością 76
Tabela 2.5.2. Korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów –dane z pełną dokładnością oraz zaokrąglone 78
Rysunek 2.5.1. Turyści krajowi korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów 80

Rysunek 2.5.2. Turyści zagraniczni korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów 81
Rysunek 2.5.3. Turyści ogółem korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów 82
Rysunek 2.5.4. Korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów 83
Rysunek 2.5.5. Korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów (c.d) 84
Tabela 2.5.3. Korzystający z obiektów noclegowych w latach 2003-2017 wg kwartałów – szeregi czasowe zaokrąglanych danych będące podstawą wyznaczania prognoz 88
Rysunek 2.5.6. Liniowe funkcje trendu dopasowane do liczby korzystających z obiektów noclegowych – turyści krajowi, I oraz II kwartały 90
Rysunek 2.5.7. Liniowe funkcje trendu dopasowane do liczby korzystających z obiektów noclegowych – turyści krajowi, III oraz IV kwartały 91
Rysunek 2.5.8. Liniowe funkcje trendu dopasowane do liczby korzystających z obiektów noclegowych – turyści zagraniczni, I oraz II kwartały 92
Rysunek 2.5.9. Liniowe funkcje trendu dopasowane do liczby korzystających z obiektów noclegowych – turyści zagraniczni, III oraz IV kwartały 93
Rysunek 2.5.10. Liniowe funkcje trendu dopasowane do liczby korzystających z obiektów noclegowych – turyści ogółem, I oraz II kwartały 94
Rysunek 2.5.11. Liniowe funkcje trendu dopasowane do liczby korzystających z obiektów noclegowych – turyści ogółem, III oraz IV kwartały 95
Tabela 2.5.4. Prognozy i błędy prognoz liczby korzystających z obiektów noclegowych wg kwartałów roku 2017 96
Tabela 2.5.5. Prognozy i błędy prognoz ex ante liczby korzystających z obiektów noclegowych w roku 2017 97

2.6. Analiza danych miesięcznych *97*
Rysunek 2.6.1. Korzystający z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 turyści krajowi i zagraniczni w przekroju miesięcy 99
Rysunek 2.6.2. Korzystający z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 turyści krajowi i zagraniczni w przekroju lat i miesięcy 100
Rysunek 2.6.3. Korzystający z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 turyści ogółem w przekroju lat i miesięcy 101

2.7. Wykresy wielowymiarowe *102*
Rysunek 2.7.1. Miesięczne profile (wielokąty i promienie) turystów ogółem korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 103
Rysunek 2.7.2. Miesięczne profile i twarze Chernoffa turystów ogółem korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 104
Rysunek 2.7.3. Miesięczne profile (wielokąty i promienie) turystów krajowych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 105
Rysunek 2.7.4. Miesięczne profile i twarze Chernoffa turystów krajowych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 106
Rysunek 2.7.5. Miesięczne profile (wielokąty i promienie) turystów zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 107
Rysunek 2.7.6. Miesięczne profile i twarze Chernoffa turystów zagranicznych korzystających z noclegów w Krakowie w latach 2003–2017 108

2.8. Periodyzacja lat i miesięcy *109*
Tabela 2.8.1. Wyniki delimitacji lat i miesięcy na 4 podokresy dla krajowego i zagranicznego ruchu turystycznego 110
Rysunek 2.8.1. Periodyzacja lat i miesięcynna podstawie liczby korzystajacych z obiektów noclegowych ogółem 111
Rysunek 2.8.2. Periodyzacja lat i miesięcynna podstawie liczby korzystajacych z obiektów noclegowych turystów krajowych 112
Rysunek 2.8.3. Periodyzacja lat i miesięcynna podstawie liczby korzystajacych z obiektów noclegowych turystów zagranicznych 113

2.9. Koncepcja kalendarza turystycznego *114*
Tabela 2.9.1. Kategoryzacja miesięcy na 4 podgrupy 115
Tabela 2.9.2. Kategoryzacja miesięcy na 3 grupy 116
Tabela 2.9.3. Kategoryzacja miesięcy na 2 grupy 117

Rozdział 3. Rozmiary ruchu turystycznego w Krakowie w latach 2013-2017 118

3.1. Szacunkowa liczba gości odwiedzających Kraków w latach 2013-2017 *118*
Tabela 3.1.1. Szacunkowa liczba gości odwiedzających Kraków w latach 2013-2017 118
Rysunek 3.1.1. Szacunkowa liczba gości odwiedzających Kraków w latach 2011-2017 118

3.2. Szacunkowa liczba turystów w Krakowie w latach 2013-2017 *119*
Tabela 3.2.1. Tabela 2. Szacunkowa liczba turystów w Krakowie w latach 2013-2017 119
Rysunek 3.2.1. Rysunek 1. Szacunkowa liczba turystów w Krakowie w latach 2011-2017 119

3.3. Szacunkowa liczba jednodniowych odwiedzających w Krakowie w latach 2013-2017 *120*
Tabela 3.3.1. Szacunkowa liczba jednodniowych odwiedzających Kraków w latach 2013-2017 120
Rysunek 3.3.1. Szacunkowa liczba jednodniowych odwiedzających w Krakowie w latach 2011-2017 120

Rozdział 4. Charakterystyka osób przyjeżdżających do Krakowa 121

4.1. Struktura procentowa przyjeżdżających do Krakowa z zagranicy *121*
Tabela 4.1.1. Struktura procentowa przyjeżdżających do Krakowa z zagranicy – podział według wybranych państw w latach 2012-2017 121
Tabela 4.1.2. Kraje, z których przyjechali zagraniczni odwiedzający Kraków w 2017 roku 121

4.2. Udział Polonii w przyjazdach do Krakowa w 2017 roku *123*
Rysunek 4.2.1. Udziały Polonii w przyjazdach do Krakowa w latach 2008 – 2017 123
Tabela 4.2.2. Udział Polonii w przyjazdach do Krakowa w 2017 r. Ogółem 123
Tabela 4.2.3. Udział procentowy Polonii w przyjazdach do Krakowa w latach 2012 – 2017 124

4.3. Struktura przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa z miejsca zamieszkania według województw w latach 2012 – 2017 *125*
Tabela 4.3.1. Województwa, z których przyjechali do Krakowa, krajowi odwiedzający w latach 2012 - 2017 (w %) 125
Tabela 4.3.2. Województwa, z których przyjechali do Krakowa krajowi odwiedzający w 2017 roku (w %) 126
Rysunek 4.3.1. Struktura strumienia przyjazdowego ruchu turystycznego z kraju do Krakowa z miejsca zamieszkania według województw w latach 2015 – 2017 127

Rysunek 4.3.2. Struktura przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa z miejsca zamieszkania według województw w roku – 2017 128

4.4. Struktura metryczkowa odwiedzających Kraków w latach 2012 – 2017 *129*

4.5. Status zawodowy *131*

Tabela 4.5.1. A1-A4. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg zawodu w latach 2012-17 w przekroju narodowości (kraj-zagranica-ogółem) 131

Rysunek 4.5.1. Rys.B1-B3. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg zawodu w roku 2017 w przekroju narodowości (kraj-zagranica-ogółem) 133

Rysunek 4.5.2. Rys C1. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg zawodu w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica-ogółem) 134

Rysunek 4.5.3. Rys C2. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg zawodu w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica-ogółem) 135

Rysunek 4.5.4. Rys C3. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg zawodu w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica-ogółem) 136

Rysunek 4.5.5. Rys D1-D3. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg zawodu w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica-ogółem) 137

Rysunek 4.5.6. Rys.E1-E3 Różnice pomiędzy wskaźnikami struktury procentowej odpowiedzi respondentów wg zawodu w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica) 138

Rysunek 4.5.7. Rys.E4 Różnice pomiędzy wskaźnikami struktury procentowej odpowiedzi respondentów wg zawodu w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica) 139

Rysunek 4.5.8. Rys.F1-F3 Wskaźniki struktury procentowej dla co najwyżej 3 najczęściej wskazywanych przez respondentów wg zawodu w przekroju narodowości. (kraj-zagranica) 140

Rysunek 4.5.9. Rys.F4 Wskaźniki struktury procentowej dla wszystkich 3 najczęściej wskazywanych przez respondentów wg zawodu w przekroju narodowości. (kraj-zagranica) w latach 2015-17 141

4.6. Poziom wykształcenia *142*

Tabela 4.6.1. Struktura (w %) ogółem przyjazdów do Krakowa według wykształcenia w latach 2012-2017 142

Tabela 4.6.2. Struktura (w %) przyjazdów do Krakowa według wykształcenia w 2017 dla turystów krajowych i zagranicznych 142

Tabela 4.6.3. A1-A4. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg wykształcenia w latach 2012-17 w przekroju narodowości (kraj-zagranica-ogółem) 143

Rysunek 4.6.1. Rys.B1-B3. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg wykształcenia w roku 2017 w przekroju narodowości (kraj-zagranica-ogółem) 144

Rysunek 4.6.2. Rys C1. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg wykształcenia w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (ogółem) 145

Rysunek 4.6.3. Rys C2. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg wykształcenia w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj) 146

Rysunek 4.6.4. Rys C3. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg wykształcenia w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (zagranica) 147

Rysunek 4.6.5. Rys D1-D3. Wskaźniki struktury procentowej respondentów wg wykształcenia w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica-ogółem) 148

Rysunek 4.6.6. Rys.E1-E3 Różnice pomiędzy wskaźnikami struktury procentowej odpowiedzi respondentów wg wykształcenia w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica) 149

Rysunek 4.6.7. Rys.E4 Różnice pomiędzy wskaźnikami struktury procentowej odpowiedzi respondentów wg wykształceia w latach 2015-17 w przekroju narodowości. (kraj-zagranica) 150

Rysunek 4.6.8. Rys.F1-F3 Wskaźniki struktury procentowej dla co najwyżej 3 najczęściej wskazywanych przez respondentów wg wykształcenia w przekroju narodowości. (kraj-zagranica) 151
Rysunek 4.6.9. Rys.F4 Wskaźniki struktury procentowej dla wszystkich 3 najczęściej wskazywanych przez respondentów wg wykształcenia w przekroju narodowości. (kraj-zagranica) w latach 2015-17 152

4.7. Struktura procentowa przyjazdów do Krakowa według płci w 2017 r. *153*
Tabela 4.7.1. Tabela 10. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych i zagranicznych do Krakowa według płci w latach 2012 - 2017. 153
Rysunek 4.7.1. K-M=Różnica struktury płci odwiedzających Kraków w latach 2012 - 2017 153
Rysunek 4.7.2. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według płci w latach 2008 - 2017 154
Rysunek 4.7.3. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według płci w ostatnich pięciu latach kolejno 2013 – 2017 155
Rysunek 4.7.4. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według płci w agregatach dwuletnich w latach 2008 – 2017 155
Rysunek 4.7.5. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według płci w agregatach trzyletnich w latach 2009 – 2017 156
Rysunek 4.7.6. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według płci w agregatach pięcioletnich w latach 2008 – 2017 156
Rysunek 4.7.7. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według płci w agregacie dziesięcioletnim w latach 2009 – 2017 156
Rysunek 4.7.8. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według płci w poszczególnych latach 2008 - 2017 157
Rysunek 4.7.9. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według płci w ostatnich pięciu latach kolejno 2013 - 2017 158
Rysunek 4.7.10. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według płci w agregatach dwuletnich w latach 2008 – 2017 158
Rysunek 4.7.11. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według płci w agregatach trzyletnich w latach 2009 – 2017 159
Rysunek 4.7.12. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według płci w agregatach pięcioletnich w latach 2008 – 2017 159
Rysunek 4.7.13. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według płci w agregacie dziesięcioletnim w latach 2009 – 2017 159

4.8. Struktura wiekowa odwiedzających Kraków w 2017 roku *160*
Tabela 4.8.1. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających ogółem, krajowych i zagranicznych do Krakowa według wieku w latach 2012-2017 160
Rysunek 4.8.1. Struktura procentowa ogółem przyjazdów odwiedzających do Krakowa według wieku w roku 2017 161
Rysunek 4.8.2. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według wieku w roku 2017 161
Rysunek 4.8.3. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według wieku w roku 2017 162

4.9. Status materialny respondenta *164*
Tabela 4.9.1. Struktura procentowa ogółem przyjazdów odwiedzających krajowych i zagranicznych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2012- 2017 164

Tabela 4.9.2. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2012- 2017 165
Tabela 4.9.3. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2012- 2017 165
Tabela 4.9.4. Różnice pomiędzy wskaźnikami struktury wynikającymi z odpowiedzi turystów zagranicznych i turystów krajowych A4=A3-A2 odwiedzających Kraków według statusu materialnego respondenta w latach 2012- 2017dla 165
Rysunek 4.9.1. Struktura procentowa ogółem przyjazdów odwiedzających do Krakowa według statusu materialnego respondenta w roku 2017 166
Rysunek 4.9.2. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w roku 2017 166
Rysunek 4.9.3. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w roku 2016 166
Rysunek 4.9.4. Struktura procentowa przyjazdów ogółem odwiedzających do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017 167
Rysunek 4.9.5. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017 168
Rysunek 4.9.6. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017 169
Rysunek 4.9.7. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających krajowych i zagranicznych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017 170
Rysunek 4.9.8. Struktura różnic procentowych przyjazdów odwiedzających zagranicznych do krajowych do Krakowa według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017 171
Rysunek 4.9.9. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych i krajowych do Krakowa dla trzech głównych udziałowców według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017 172
Rysunek 4.9.10. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych i krajowych do Krakowa dla trzech głównych udziałowców według statusu materialnego respondenta w latach 2015 - 2017 173

Rozdział 5. Analiza informacji dotyczących pobytu odwiedzających w Krakowie 174

5.1. Długość pobytu w mieście 174
Tabela 5.1.1. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających miasto w 2017 roku (w %) dla odwiedzających ogółem, krajowych i zagranicznych 174
Tabela 5.1.2. Zaglomerowana struktura czasowa (w %) pobytu osób odwiedzających Kraków w roku 2017 175
Tabela 5.1.3. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających miasto – uśredniona struktura ogółem dla lat 2008-2017 175
Tabela 5.1.4. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających miasto – uśredniona struktura dla lat 20012-2017 176
Rysunek 5.1.1. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających miasto w 2017 roku (struktura procentowa w grupach zaglomerowanych) 177
Rysunek 5.1.2. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających ogółem miasto w latach 2015 - 2017 (struktura procentowa w grupach zaglomerowanych) 178
Rysunek 5.1.3. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających krajowych w latach 2015 - 2017 (struktura procentowa w grupach zaglomerowanych) 179

Rysunek 5.1.4. Planowana długość pobytu w Krakowie odwiedzających zagranicznych w latach 2015 - 2017 (struktura procentowa w grupach zaglomerowanych) 180
Rysunek 5.1.5. Struktura różnic procentowych przyjazdów odwiedzających zagranicznych do krajowych do Krakowa według deklaracji czasu pobytu respondenta w latach 2015 - 2017 181
Rysunek 5.1.6. Struktura różnic procentowych przyjazdów odwiedzających zagranicznych do krajowych do Krakowa według deklaracji czasu pobytu respondenta w latach 2015 - 2017 182
Rysunek 5.1.7. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych i krajowych do Krakowa dla trzech głównych udziałowców według deklaracji czasu pobytu respondenta w latach 2015 - 2017 183
Rysunek 5.1.8. Struktura procentowa przyjazdów odwiedzających zagranicznych i krajowych do Krakowa dla trzech głównych udziałowców według deklaracji czasu pobytu respondenta w latach 2015 - 2017 184

5.2. Cele wizyty w stolicy Małopolski *185*
Tabela 5.2.1. Główne motywy przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto w 2017 roku (w %) 186
Tabela 5.2.2. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w 2016 i 2017 roku (w %) 187
Tabela 5.2.3. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto w 2016 roku (w %) 188
Tabela 5.2.4. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto w 2017 roku (w %) 189
Rysunek 5.2.1. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w 2016 i 2017 roku (w %) 190
Rysunek 5.2.2. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto w 2016 roku (w %) 191
Rysunek 5.2.3. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto w 2017 roku (w %) 192
Tabela 5.2.5. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w latach 2008 - 2017 (w %) 193
Tabela 5.2.6. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w latach 2008 - 2012 (w %) 194
Tabela 5.2.7. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w latach 2013 - 2017 (w %) 195
Rysunek 5.2.4. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w latach 2008 - 2017 (w %) 196
Rysunek 5.2.5. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w latach 2008 - 2012 (w %) 197
Rysunek 5.2.6. Główne motywy ogółem przyjazdu do Krakowa osób odwiedzających miasto łącznie w latach 2013 - 2017 (w %) 198

Rozdział 6. Struktura wykorzystanych przez turystów środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku oraz latach 2013 – 2017 199

6.1. Środek transportu wykorzystywany w podróży do Krakowa w 2017 r. *199*
Tabela 6.1.1. Środki transportu wykorzystywane w podróży do Krakowa w 2017 roku (w %) 199
Rysunek 6.1.1. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku (turyści ogółem) 200

Rysunek 6.1.2. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych w trakcie przyjazdudo Krakowa w 2016 i 2017 roku (turyści ogółem) 201

6.2. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych przez turystów krajowych w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku *201*

Rysunek 6.2.1. **Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych w trakcie przyjazdudo Krakowa w 2017 roku (turyści krajowi)** 202

Rysunek 6.2.2. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2016 i 2017 roku (turyści krajowi) 203

6.3. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych przez turystów zagranicznych w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku *203*

Rysunek 6.3.1. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2017 roku (turyści zagraniczni) 204

Rysunek 6.3.2. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w 2016 i 2017 roku (turyści zagraniczni) 205

6.4. Struktura procentowa środków transportu wykorzystanych przez turystów w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2013 - 2017 *206*

Rysunek 6.4.1. Struktura wykorzystanych środków transportu przez odwiedzających Kraków w latach 2003-2017 (turyści ogółem) 208

Tabela 6.4.2. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści ogółem) 208

Tabela 6.4.3. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (ogółem) 209

Tabela 6.4.4. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (ogółem) 209

Rysunek 6.4.2. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi) 210

Tabela 6.4.5. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi) 211

Tabela 6.4.6. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi) 211

Tabela 6.4.7. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi) 211

Rysunek 6.4.3. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni) 212

Tabela 6.4.8. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni) 213

Tabela 6.4.9. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni) 213

Rysunek 6.4.4. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści ogółem) 214

Rysunek 6.4.5. Struktura wykorzystanych wyszczególnionych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści ogółem) 215

Rysunek 6.4.6. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi) 216

Rysunek 6.4.7. Struktura wykorzystanych wyszczególnionych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi) 217

Rysunek 6.4.8. Struktura wykorzystanych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni) 218
Rysunek 6.4.9. Struktura wykorzystanych wyszczególnionych środków transportu w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni) 219
Rysunek 6.4.10. Struktura wykorzystanych środków transportu lotniczego w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści ogółem) 220
Rysunek 6.4.11. Struktura wykorzystanych środków transportu lotniczego w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści krajowi) 221
Rysunek 6.4.12. Struktura wykorzystanych środków transportu lotniczego w trakcie przyjazdu do Krakowa w latach 2003-2017 (turyści zagraniczni) 222

Rozdział 7. Zachowania turystyczne odwiedzających Kraków 223

7.1. Wykorzystywane źródła informacji o mieście w 2017 r. 223
Rysunek 7.1.1. Źródła informacji o Krakowie wykorzystywane przez odwiedzających przed przyjazdem do miasta w 2017 roku (w %)* 223
Tabela 7.1.2. Źródła informacji o Krakowie wykorzystywane przez odwiedzających przed przyjazdem do miasta w latach 2011-2017 (w %)* 224

7.2. Organizator przyjazdu do miasta 226
Rysunek 7.2.1. Organizator podróży odwiedzających do Krakowa w 2017 roku (w %) 226
Tabela 7.2.2. Organizator podróży odwiedzających do Krakowa w latach 2011-2017 (w %) 227

7.3. Miejsce noclegu odwiedzających Kraków 230
Tabela 7.3.1. Odsetek turystów (nocujących w mieście) wybierających poszczególne rodzaje zakwaterowania w Krakowie w 2017 roku (w %) 230
Rysunek 7.3.1. Struktura procentowa turystów nocujących w Krakowie w 2017 roku w hotelach wg kategorii 231
Tabela 7.3.2. Baza noclegowa wykorzystywana przez odwiedzających podczas pobytu w Krakowie w latach 2011-2017 (w %) 232
Tabela 7.3.3. Turyści nocujący w Krakowie w latach 2011-2017 w hotelach wg kategorii (w %) 234

7.4. Wydatki gości odwiedzających stolicę Małopolski 236
Rysunek 7.4.1. Rysunek 48. Średnie kwoty wydatkowane przed przyjazdem odwiedzających do Krakowa na pobyt w mieście (bez kosztów dojazdu) w latach 2013-2017 (w zł na osobę) 236
Rysunek 7.4.2. Średnie kwoty wydatkowane przed przyjazdem odwiedzających zagranicznych do Krakowa na pobyt w mieście (bez kosztów dojazdu) w 2017 roku według wybranych państw (w zł na osobę) 237
Tabela 7.4.2. Średnie kwoty wydatkowane przed przyjazdem odwiedzających do Krakowa na pobyt w mieście (bez kosztów dojazdu) w latach 2013-2017 według wybranych państw (w zł na osobę) 238

7.5. Średnie kwoty wydatkowane podczas pobytu w Krakowie 239
Rysunek 7.5.1. Średnie kwoty wydatkowane przez gości odwiedzających Kraków podczas pobytu w mieście w latach 2011-2017 (w zł na osobę) 239
Rysunek 7.5.2. Średnia kwota wydatku turystycznego ponoszonego przez odwiedzających zagranicznych podczas pobytu w Krakowie w 2017 roku według wybranych państw (w zł na osobę) 240
Tabela 7.5.2. Średnia kwota wydatku turystycznego ponoszonego przez odwiedzających Kraków podczas pobytu w mieście w latach 2011-2017 według wybranych państw (w zł na osobę) 241

7.6. Szacunkowe wpływy Krakowa z turystyki 242

Tabela 7.6.1. Szacunkowe wpływy Krakowa z tytułu przyjazdowego ruchu turystycznego w latach 2011-2017 (w zł) 242

Rozdział 8. Usługi turystyczne Krakowa w opinii odwiedzających miasto 243

8.1. Średnie oceny odwiedzających Kraków w 2011 - 2017 roku odnośnie do oferty turystycznej miasta (sortowanie według wyników z roku 2017) 244

Tabela 8.1.1. Średnie oceny odwiedzających Kraków w 2011 - 2017 roku odnośnie do oferty turystycznej miasta (sortowanie według roku 2017) 244

8.2. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów w latach 2012 - 2017 249

Tabela 8.2.1. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów OGÓŁEM w latach 2012 – 2017 sortowanie wg 2017 249

Tabela 8.2.2. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów KRAJOWYCH w latach 2012 – 2017 sortowanie wg 2017 250

Tabela 8.2.3. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów ZAGRANICZNYCH w latach 2012 – 2017 sortowanie wg. 2017 251

8.3. Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 252

Tabela 8.3.1. **Atmosfera – Genius loci** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 252

Tabela 8.3.2. **Życzliwość** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 253

Tabela 8.3.3. **Gościnność** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 254

Tabela 8.3.4. **Gastronomia** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 255

Tabela 8.3.5. **Dyskoteki, kluby** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 256

Tabela 8.3.6. **Baza noclegowa** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 257

Tabela 8.3.7. **Płatności kartą** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 258

Tabela 8.3.8. **Imprezy masowe** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 259

Tabela 8.3.9. **Wydarzenia kulturalno - muzyczne** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 260

Tabela 8.3.10. **Usługi przewodnickie** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 261

Tabela 8.3.11. **Oznakowanie** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 262

Tabela 8.3.12. **Bezpieczeństwo** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 263

Tabela 8.3.13. **Informacja turystyczna** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 264

Tabela 8.3.14. **Internet - dostęp** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 265

Tabela 8.3.15. **Transport lokalny** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 266
Tabela 8.3.16. **Dojazd – dostępność komunikacyjna** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 267
Tabela 8.3.17. **Czystość** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 268
Tabela 8.3.18. **Toalety** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 269
Tabela 8.3.19. **Średnia ogólna** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 270
Tabela 8.3.20. **Średnia RAZEM za lata 2011-2017** - Ocena wybranych elementów oferty turystycznej miasta Krakowa przez turystów z KRAJU i z ZAGRANICY według krajów przyjazdu w latach 2011 – 2017 271

Rozdział 9. Ocena wysokości cen w stosunku do jakości usług 273

Tabela 9.1.1. Opinia odwiedzających Kraków w 2017 roku na temat wysokości cen w stosunku do jakości usług świadczonych w mieście (w %) 277
Tabela 9.1.2. Zintegrowany wskaźnik subiektywnych odczuć odwiedzających Kraków w 2017 r. na temat relacji cen do jakości usług świadczonych w mieście 278

Rozdział 10. Aktywność turystów w destynacji 279

Tabela 10.1.1. Ranking największych atrakcji miasta i okolic Krakowa wg osób odwiedzających miasto w 2017 roku na tle pozycji uśrednionej za ostatnie 10 lat. 279
Tabela 10.1.2. Ranking atrakcji turystycznych w Krakowie typu obiekt według osób odwiedzających miasto w roku 2017 (struktura procentowa wskazań ogółem, kraj, zagranica) 281
Tabela 10.1.3. Ranking atrakcji turystycznych w Krakowie typu obiekt według osób odwiedzających miasto w latach 2015 – 2017 (struktura procentowa wskazań ogółem, kraj, zagranica) 283
Tabela 10.1.4. Ranking zaglomerowanych atrakcji turystycznych w Krakowie typu miejsce według osób odwiedzających miasto w roku 2017 (struktura procentowa wskazań ogółem, kraj, zagranica) 286
Tabela 10.1.5. Ranking zaglomerowanych atrakcji turystycznych w Krakowie typu miejsce według osób odwiedzających miasto w latach 2015 – 2017 (struktura procentowa wskazań ogółem, kraj, zagranica) 287

Rozdział 11. Efekt lojalności turystów względem Krakowa 289

11.1. Częstotliwość wizyt w Krakowie osób odwiedzających 289
Rysunek 11.1.1. Częstotliwość wizyt osób odwiedzających Kraków w 2017 roku (w %) 289
Tabela 11.1.1. Częstotliwość wizyt osób odwiedzających Kraków w latach 2011-2017 (w %) 290

11.2. Deklaracja ponownych odwiedzin Krakowa 291
Rysunek 11.2.1. Deklaracja odwiedzających Kraków odnośnie do ponownej wizyty w mieście w 2017 roku (w %) 291
Tabela 11.2.1. Deklaracja odwiedzających Kraków odnośnie do ponownej wizyty w mieście w latach 2011-2017 (w %) 292

11.3. Rekomendacja Krakowa znajomym 293

Rysunek 11.3.1. Skłonność odwiedzających Kraków w 2017 r. do polecenia miasta znajomym (w skali od 0 do 10, w % odpowiedzi) 293
Rysunek 11.3.2. Skłonność krajowych odwiedzających Kraków w 2017 r. do polecenia miasta znajomym (w skali od 0 do 10, w % odpowiedzi) 294
Rysunek 11.3.3. Skłonność zagranicznych odwiedzających Kraków w 2017 r. do polecenia miasta znajomym (w skali od 0 do 10, w % odpowiedzi) 294
Tabela 11.3.1. Deklaracja odwiedzających Kraków w 2016 i 2017 roku odnośnie do rekomendacji miasta znajomym (w %) 295
Rysunek 11.3.4. Wysokość wskaźnika NPS dla Krakowa w 2017 r. 296
Tabela 11.3.2. Wysokość wskaźnika NPS dla Krakowa w 2016 i 2017 roku 296